Studia Etymologica Baltica I

Rolandas Kregždys

LIETUVIŲ KALBOS POLONIZMŲ ŽODYNO SPECIFIKACIJA

CHARAKTERYSTYKA SŁOWNIKA POLONIZMÓW W JĘZYKU LITEWSKIM

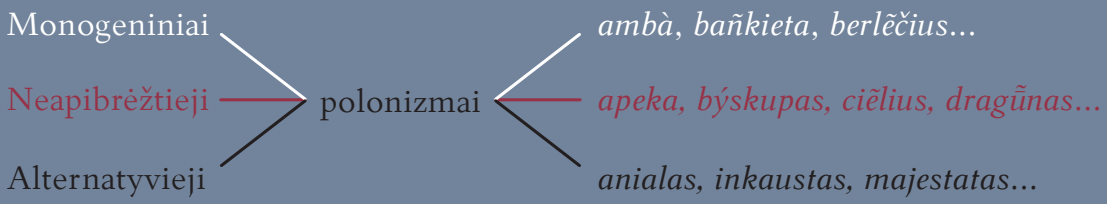

A mameh iz a dektuch
(zi fardekt di chesroines fun di kinder).

Mojej Matce

Brygicie Miriam Nowosłowskiej (נוירה)

książkę tę poświęcam

איך בין אייך פיעל דאַנקבאַר

– Autor –

STUDIA ETYMOLOGICA BALTICA I

Rolandas Kregždys

LIETUVIŲ KALBOS POLONIZMŲ ŽODYNO SPECIFIKACIJA

CHARAKTERYSTYKA SŁOWNIKA POLONIZMÓW W JĘZYKU LITEWSKIM

LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTAS

Studia Etymologica Baltica I

Rolandas Kregždys

LIETUVIŲ KALBOS POLONIZMŲ ŽODYNO SPECIFIKACIJA

CHARAKTERYSTYKA SŁOWNIKA POLONIZMÓW W JĘZYKU LITEWSKIM

Mokslo studija

VILNIUS
2016

Studia Etymologica Baltica pirmojo tomo leidimą finansavo Lietuvos mokslo taryba pagal Valstybinės lituanistinių tyrimų ir sklaidos 2016–2024 metų programą.

The publication of the 1st volume of *Studia Etymologica Baltica* was supported by the Research Council of Lithuania according to the National Development and Popularization Programme of Lithuanistics for 2016–2024.

Leidinys rekomenduotas spaudai Lietuvių kalbos instituto mokslo tarybos

Atsakingoji redaktorė / Responsible Editor
Grasilda Blažienė (Lietuvos mokslų akademija; Lietuvių kalbos institutas)

Mokslinis redaktorius / Scientific Editor
Harald Bichlmeier (Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg; Sächsische Akademie der Wissenschaften zu Leipzig; Mainzer Akademie der Wissenschaften und der Literatur)

Redakcinė kolegija / Editorial Board
Václav Blažek (Masarykova univerzita, Brno)
Ojārs Bušs (Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts)
Pietro Umberto Dini (Università di Pisa)
Ilga Jansone (Latvijas Zinātņu akadēmija; Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts)
Brian D. Joseph (The State University of Ohio)
Götz Keydana (Georg-August-Universität Göttingen)
Rolandas Kregždys (Lietuvių kalbos institutas; Lietuvos kultūros tyrimų institutas)
Dalia Pakalniškienė (Klaipėdos universitetas)
Daniel Petit (L'École normale supérieure, Paris)
Pēteris Vanags (Latvijas Universitāte; Stockholms universitet)

Recenzentai / Reviewers
dr. Robert Hammel (Humboldt-Universität zu Berlin, Vokietijos Federacinė Respublika)
prof. habil. dr. Roman Roszko (Instytut Slawistyki PAN, Lenkijos Respublika)
prof. habil. dr. Zofia Sawaniewska-Mochowa (Instytut Slawistyki PAN, Lenkijos Respublika)

Redaktorė Margarita Dautartienė
Dailininkė-maketuotoja Skaistė Ašmenavičiūtė

ISSN 2424-5615
ISBN 978-609-411-170-9

© Rolandas Kregždys, 2016
© Lietuvių kalbos institutas, 2016

TURINYS

PRATARMĖ / 8

PRZEDMOWA / 9

ĮVADAS / 10

I. LIETUVIŲ KALBOS POLONIZMŲ ŽODYNO SPECIFIKACIJA / 13

α. Polonizmo apibrėžimas. Lietuvių kalbos polonizmų žodyno kategoriniai ypatumai / 13

αα. Analitinio tipo polonizmų žodyno kategoriniai ypatumai / 15

β. Polonizmų klasifikavimo sistemos kriterijai. Etimologinio aprašo pateikimo principai / 24

γ. Polonizmų identifikavimo metodika / 28

γγ. Tyrimo istorija / 28

γγγ. Polonizmų identifikavimo kriterijai / 36

γγγγ. Neslaviškosios kilmės semipolonizmai / 83

γγγγ.α. Semipolonizmai-lotynizmai / 83

γγγγ.β. Semipolonizmai-semitizmai / 85

II. IŠVADOS / 95

III. CHARAKTERYSTYKA SŁOWNIKA POLONIZMÓW W JĘZYKU LITEWSKIM / 98

Polish loanwords in Lithuanian – Lexis specification (*Summary*) / 113

Sutrumpinimai / 117

Šaltinių ir literatūros sąrašas / 122

LKŽe šaltinių ir literatūros sąrašas / 168

LKŽe vietovardžių sutrumpinimai / 184

LKŽe gramatinių terminų, realijų sutrumpinimai / 190

Polonizmų rodyklė / 192

Polonizmų morfofonetinių alternantų, antrinių vedinių rodyklė / 210

StEB I–II minimų leksemų rodyklė / 217

StEB I–II minimų autorių pavardžių rodyklė / 287

Tėvyne Lietuva, mielesnė už sveikatą!
Kaip reik tave branginti, vien tik tas pamato,
Kas jau tavęs neteko. Nūn tave vaizduoju
Aš, ilgesy grožiu sujaudintas tavuoju.

Adomas Mickevičius *Ponas Tadas*
(pirmoji knyga *Namų ūkis*)[1]

PRATARMĖ

2012 m. vidurvasarį pradėtas rengti *Lietuvių kalbos polonizmų žodynas*, kuriame buvo numatyta suregistruoti daugelį lenkų kalbos skolinių, užfiksuotų įvairaus laikotarpio lietuvių kalbos rašto paminkluose, taip pat vartojamų lietuvių bendrinėje kalboje ir jos šnektose. Šio veikalo sumanytojai – Lietuvių kalbos instituto direktorė prof. dr. Jolanta Zabarskaitė ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės valdininkai.

Pirmasis *Studia Etymologica Baltica* tomas (toliau – StEB I) skirtas lietuvių kalbos polonizmų kodifikacijai. Pagrindinis jos kriterijus – slavų leksemų etimologinės subordinacijos ir neslaviškos kilmės svetimybių arealinės infiltracijos faktoriai.

Leidinys (StEB I–II) sudarytas iš dviejų pagrindinių dalių: 1) mokslo studijos, kurioje apibrėžiama žodyno specifikacija ir lenkybių identifikavimo metodika bei kriterijai; 2) lenkų kalbos skolinių, suskirstytų į 3 pagrindines grupes, mokslinio žodyno.

Autorius reiškia nuoširdžiausią padėką visiems, prisidėjusiems rengiant veikalą: akad. prof. dr. (HP) Grasildai Blažienei; Lietuvių kalbos instituto darbuotojoms: prof. dr. (HP) Danguolei Mikulėnienei, dr. (HP) Onai Aleknavičienei, doc. dr. Janinai Švambarytei; dr. Ginai Kavaliūnaitei-Holvoet.

Už nuoširdų bendravimą ir palaikymo žodžius širdingiausias ačiū tariamas Krokuvos Jogailos universiteto Bendrinės lenkų kalbos katedros profesoriui habil. dr. Mirosławui Skarżyńskiui (Uniwersytet Jagielloński; Lenkijos Respublika).

Už itin vertingas pastabas ir patarimus autorius dėkoja veikalo recenzentams: dr. Robertui Hammeliui, prof. habil. dr. Romanui Roszko, prof. habil. dr. Zofijai Sawaniewskai-Mochowai.

[1] Iš lenkų kalbos vertė Vincas Mykolaitis-Putinas (Adomas Mickevičius. *Eilėraščiai, poemos*. Sudarė Justinas Marcinkevičius. Vilnius: Vaga, 1987, 419–422).

Litwo! Ojczyzno moja! ty jesteś jak zdrowie.
Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie,
Kto cię stracił. Dziś piękność twą w całej ozdobie
Widzę i opisuję, bo tęsknię po tobie.

Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz*
(księga pierwsza *Gospodarstwo* [*Inwokacja*])

PRZEDMOWA

Latem 2012 r. przystąpiono do prac nad *Słownikiem polonizmów w języku litewskim*, w którym zamierzano umieścić większość zapożyczeń z języka polskiego, które nie tylko zostały odnotowane w zabytkach piśmiennictwa litewskiego w różnych okresach czasu, lecz również nadal używane są w litewskim języku ogólnym oraz w jego gwarach. Pomysłodawcami tej pracy są prof. dr Jolanta Zabarskaitė, dyrektor Instytutu Języka Litewskiego, oraz urzędnicy Rady Ministrów Republiki Litewskiej.

Pierwszy tom *Studia Etymologica Baltica* (StEB I) jest poświęcony typologii polonizmów w języku litewskim. Zasadniczym kryterium jest wyodrębnienie polonizmów na tle związków z leksyką słowiańską i uwzględnienie zapożyczeń niesłowiańskich, które napłynęły do języka litewskiego za pośrednictwem języków słowiańskich, w tym polszczyzny.

Publikacja (StEB I–II) składa się z dwóch zasadniczych części: 1) teoretyczno-metodologicznej, w której przedstawiono koncepcję słownika, kryteria doboru materiału i kwalifikowania leksemów jako polonizmów oraz 2) samego słownika zapożyczeń z języka polskiego podzielonego na trzy podstawowe grupy.

Autor serdecznie dziękuje wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tej publikacji: akad. prof. dr hab. Grasildzie Blažienė; pracownikom Instytutu Języka Litewskiego (IJL): prof. dr hab. Danguole Mikulėnienė, dr hab. Onie Aleknavičienė, doc. dr Janinie Švambarytė; dr Ginie Kavaliūnaitė-Holvoet.

Płynące z serca słowo dziękuję kieruję do profesora zw. dr hab. Mirosława Skarżyńskiego, pracownika Katedry Współczesnego Języka Polskiego na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, za owocną współpracę i słowa otuchy.

Autor również dziękuje profesorom Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk dr hab. Romanowi Roszko i dr hab. Zofii Sawaniewskiej-Mochowej, też dr Robertowi Hammelowi z uniwersytetu Humboldta w Berlinie za cenne uwagi i rady.

ĮVADAS

Mokslo studijos objektu pasirinktas formalizuotas lietuvių kalbos skolinių – polonizmų – struktūrinės ir funkcinės analizės principų reglamentavimas ir kodifikavimas, t. y. specifikacija.

Temos aktualumą lemia sisteminio lietuvių kalbos lenkybių etiologinės segregacijos metodologinių nuostatų sąvado stoka (t. y. fonotaktinių substratinių grandžių transpozicijos dėsningumų, morfologinės struktūros kitimų ir juos lėmusių faktorių eksplikacijos, semantinio ekstensionalo kaitos tendencijų bei ekstralingvistinio konteksto aktualizacijos ir introdukcijos priežastingumo aprašo nebuvimas). Be jo, išsamaus lietuvių kalbos polonizmų žodyno, grįsto detalia etninės leksemų identifikacijos analize, kurios esminis rezultatas – skolinių iš lenkų ir gudų kalbų bei rusizmų, o taip pat germanizmų, lotynizmų bei hebraizmų distinkcija ir kodifikavimas, parengimas vargu ar būtų įmanomas.

Todėl lietuvių kalbos polonizmų segregacijos metodologinių nuostatų sąvado suformavimas yra itin aktualus ne tik specialistams (lingvistams, istorikams, kultūrologams, sociologams), bet ir visiems, besidomintiems lietuvių ir lenkų tautų kalbinio ir kultūrinio paveldo autentiškų reliktų verifikacija.

Tiriamoji leksinė medžiaga rinkta (ir / ar tikslinta) iš šių veikalų:

1) *senųjų raštų polonizmai*: Aleksanderio Brücknerio (1877), Prano Skardžiaus (RR IV [pagrindinis šaltinis]), Jono Palionio (1967), Zigmo Zinkevičiaus (1987, 1988), Dominyko Urbo (1996), Vinco Urbučio (2009), *Senosios lietuvių kalbos etimologinio žodyno* (ALEW I–III [apie šį leksikologinį sąvadą plačiau žr. 8 išn.]) ir kt. veikalų – kai kurie iliustraciniai pavyzdžiai pateikiami iš LKI Senųjų raštų duomenų bazės (http://www.lki.lt/seniejirastai/), Ginos Kavaliūnaitės-Holvoet parengto Samuelio Boguslavo Chylinskio Biblijos leidimo (Chyl) bei Mikalojaus Daukšos Postilės fotografuotinio leidimo (DPF);

2) *vėlesniojo laikotarpio raštų, bendrinės lietuvių kalbos ir jos šnektų lenkų kalbos skoliniai*: LKŽe (pagrindinis šaltinis [dar žr. 4 išn.]), Jono Kabelkos (1964), KPP, LEW, SEJL, $SEJL_2$, LKA I–III, LSk, Egidijaus Zaikausko (2007) lietuvių žargono žodynėlio; tarminių šaltinių, publikuotų po LKŽ(e) išleidimo, t. y. BAF, DvŽ I–II, KlŽ, KpŽ I–IV, KRŽ I–II, KrŽ, SŽ, ŠVŽŽ I–II, VŠŽ, ZnŽ I–III, ZŠT I–II, Alekso Girdenio (2012) knygos.

Tiesa, minėtina, kad ne visi išvardytų veikalų autorių lietuvių kalbos slavizmams priskirti žodžiai yra:

a) skoliniai, pvz., Wojciechas Smoczyńskis (SEJL 5) kažkodėl teigia, kad lie. *kuĩnas* 2, 4 (sm.) ‘menkas, liesas, silpnas arklys, kėvė’ priskirtinas polonizmams resp. vestinas iš le. dial. *kuń* ‘arklys’ (žr. Karłowicz II: 422), nors iki šiol minėtos lyties baltiška kilme niekas neabejojo (žr. LEW 202; PEŽ III: 237–238); lenkų kalbos

lituanizmus (žr. Būga II: 317–318, 620–622; dar žr. Urbutis 1969: 156) le. *szuło*, le. dial. *szuła* ‘sienos ar tvoros medinis stulpas, į kurį iš abiejų pusių protarpiu įremtos sijos’ (SW VI: 685) šis tyrėjas interpretuoja kaip substratines lytis (žr. SEJL 651), neva suponavusias lie. *šùlas* 4 (sm.) ‘nukirstas ar nugenėtas storas medis, rąstas ir kt.’ (LKŽe) ir kt.;

b) slavizmai, plg., pvz., germanizmą lie. *brotė* (sf.) ‘sužadėtinė’ J < v. *Braut* ‘jaunoji, sužadėtinė’, kurio vyriškosios giminės alternantą sub. lie. *brotas* (sm.) ‘mylimasis, sužadėtinis’ (LKŽe) W. Smoczyńskis kažkodėl veda iš le. *brat* ‘tų pačių tėvų vaikas; pabrolys; draugijos narys; bičiulis ir kt.’ (žr. SEJL 75; dar žr. SW I: 201–202) ir kt.;

c) dažnai nurodoma klaidinga substratinė lytis, pvz., vietoj le. dial. *bezd* ‘*Syringa vulgaris; Sambucus nigra*’ įvardijama le. *bez* ‘t. p.’ (žr. SEJL 58; dar žr. s. v. *bẽzas*, *bẽzdas*); vietoj blr. dial. *брывá* ‘antakis’ (СБГП I: 223), suponavusio lie. *birvẽ* (sf.) ‘antakis’ J (LKŽe), nurodomas le. *brew* ‘antakis’ (žr. SEJL 61); vietoj s. blr. *бакшта* ‘gynybinis bokštas’, suponavusio s. lie. *bakšta* (sf.) ‘bokštas’, nurodomas le. *baszta* ‘bokštas; karinė pakyla ir kt.’ (žr. SEJL 68; dar žr. γγγ. poskyrio IV.3. tipą) ir kt.

Rengiant mokslo studiją, buvo siekiama pagrindinio **tikslo** – nustatyti lietuvių kalbos lenkybių kodifikavimo kriterijus bei suformuluoti etiologinę skolinių apibrėžties sistemą. Keliami tokie **uždaviniai**, kurie iš esmės dera su darbo **moksline problema** – kiek galima tiksliau identifikuoti monogenines, arba monotipines, neapibrėžtąsias, arba sąlygines, alternatyviąsias, arba pasirenkamąsias, lietuvių kalbos lenkybes:

1) verifikuoti leksemų polonizmo statusą, taikant vakarų ir rytų slavų skolinių segregacijos metodiką;

2) apibrėžti metodologinius nuostatus, kuriais remiantis lenkybėms būtų galima priskirti ne tik tiesiogiai iš lenkų kalbinio arealo į lietuvių kalbos vartoseną patekusias, bet ir kaimyninių rytų (pirmiausiai LDK kanceliarinės) slavų kalbų leksemas, kai nesiskiria pastarųjų skolinių iš vakarų slavų arealo morfologinė struktūra bei semantinė leksemų vertė;

3) nustatyti semipolonizmų (žr. β. poskyrį) segregacijos ypatumus, mat šiame veikale lenkybėms tradiciškai priskiriami ne tik indigenūs vakarų slavų, bet ir italikų (ir moderniųjų romanų), germanų, tiurkų ir kt. kalbų žodžiai, į lietuvių kalbos vartoseną patekę iš lenkų kalbos;

4) atskirti lietuvių kalbos polonizmus nuo paveldėtųjų žodžių, determinuojant leksinius lizdus etimologiniu aspektu;

5) identifikuoti skolintinės leksemų etimologinės subordinacijos ir neslaviškos kilmės svetimybių arealinės infiltracijos faktorius.

Rengiant mokslo studiją, buvo pasitelkti vidinės rekonstrukcijos ir lyginamasis istorinis **tyrimo metodai**, juos derinant su ireguliariųjų lietuvių ir slavų kalbų

fonomorfologinių kitimų identifikavimo metodologija. Taip buvo siekiama suderinti klasikinį struktūralistinį, semantinės transformacijos ir semantinės referencijos metodus (apie juos plačiau [ir liter.] žr. Kregždys 2010: 13). Nustatant substratinę skolinio lytį, netaikytas konsekventualiosios akcentinės paradigmos implikacijos metodas, kuris vertinamas kaip iškreipiantis lietuvių kalbos svetimos leksikos adaptavimo principus ir neatitinkantis kalbos sistemos darnumo esmės (žr. 8 išn.).

Studijos **mokslinis naujumas** ir **teorinis reikšmingumas** apibrėžtinas nustatytais naujais lietuvių kalbos lenkybių analizės principais:

1) etimologinio branduolio kongruencijos arba diferencijos pragmatine argumentacija;

2) formaliųjų požymių homogenezės, t. y. lietuvių kalbos skolinio ir lenkų leksemos struktūrinės (remiantis fonetinio ir morfologinio atitikimo principu) izomorfijos ir semantinės vertės homologijos apibrėžties svarba;

3) semipolonizmų identifikavimo metodologija.

Praktinį darbo aktualumą lemia šie veiksniai:

1. Nustatyti lietuvių kalbos polonizmų identifikavimo kriterijai yra itin svarbūs, atliekant rytų ir vakarų slavų skolinių segregaciją.

2. Semipolonizmų identifikavimo metodologija suponuoja determinacinį lenkybių, rusizmų, gudizmų ir lotynizmų, graikizmų, semitizmų bei germanizmų relevantiškumą.

3. Išvardytų veiksnių visuma lemia leksikologinio vakarų slavų skolinių sąvado resp. *Lietuvių kalbos polonizmų žodyno* kokybės vertę.

I. LIETUVIŲ KALBOS POLONIZMŲ ŽODYNO SPECIFIKACIJA

α. Polonizmo apibrėžimas. *Lietuvių kalbos polonizmų žodyno* kategoriniai ypatumai

Lietuvių kalbos *polonizmai* – tai *lenkybės*[2], į kalbos vartoseną patekusios ne tik tiesiogiai iš lenkų kalbinio arealo, bet ir iš kaimyninių rytų (pirmiausiai LDK kanceliarinės [žr. 25 išn.]) slavų kalbų, kai nesiskiria pastarųjų skolinių iš vakarų slavų arealo morfologinė struktūra bei semantinė leksemų vertė. Minėtina, kad šiame veikale polonizmams tradiciškai priskiriami ne tik indigenūs vakarų slavų, bet ir italikų (ir moderniųjų romanų), germanų, tiurkų ir kt. kalbų žodžiai, į lietuvių kalbos vartoseną patekę iš lenkų kalbos (plg. Brückner 1877: 66tt.; Skardžius IV: 80tt.; LEW; ALEW I–III; Palionis 1967: 273–286; Zinkevičius 1988: 136; Gaivenis, Keinys 1990: 152; Urbutis[3] 2009: 410, 419, 432; ЭСБМ ir kt. [dar žr. Крегждис 2014: 195–196; dar žr. Kregždys 2014$_d$: 24]).

Lietuvių kalbos polonizmų žodynas yra pirmasis lietuvių kalbos slavizmų registras, paremtas vakarų ir rytų slavų skolinių segregacija. Šį veikalą galima būtų priskirti ir *episteminiams*, t. y. skirtiems ne tik specialistams, bet ir plačiajai visuomenei, ir *ana-*

---

[2] Minėtina, kad šios vakarų slavų kalbos skoliniai ir / ar jų rytų baltų leksiniai atitikmenys tiriami ir latvių kalbininkų (plačiau žr. Ābele 1940: 214; Endzelīns 1951: 19, 131, 156, 163, 174, 249, 251, 304, 376, 450, 697, 963, 975; Rūķe-Draviņa 1977: 26, 29, 43, 50, 57–58, 62; Reķēna I: 12, 117, 121–123, 126–128, 130, 144, 156, 158, 161–162 ir kt., II: 18, 21–22, 25, 29, 82, 85–87; Reķēna 1989: 174 tt.; Буш 1981: 241, 242; Bušs 2008: 135–138, 147, 157–158, 164; Bušmane 2010: 13; Rembiszewska 2009: 68 tt.; Trumpa 2010: 155–161; Рембишевская 2010: 192 tt.; Markus-Narvila 2011: 20, 82–83, 122, 127–128, 149, 174–180, 191–195, 291; Miseviča-Triliča 2012: 122 tt.; Stafecka 2010: 150 tt.; Straupeniece 2012: 13–14, 17, 47, 169, 175, 179, 181, 183, 190, 198, 210; Beitiņa 2013; Кошкин 2014: 67–72; Kuņicka 2014: 135–137; Матейкович 2014) ir kt. Nepamirštama apžvelgti ir kultūrinių latvių ir lenkų santykių, lėmusių lenkybių vartoseną minėtoje rytų baltų kalboje (žr. Laumane 2005: 40, 65, 74, 76, 79, 124, 128, 133, 135, 138, 144, 155, 160, 163–164, 166, 170, 172, 175, 179, 185, 189 ir kt.; Biesjadovska-Magdzjaža 2010: 185 tt.; Leikuma 2012: 87 tt.) ir kt.
Prūsų polonizmai ir lenkų kalbos įtaka šiai vakarų baltų kalbai tyrinėti Georgo Heinricho Ferdinando Nesselmanno (1845: 38 ir kt.), Ericho Bernekerio (1896: 249, 253, 276–278, 296–297, 300–301, 305, 310, 312, 314, 319, 321, 330–333), Reinholdo Trautmanno (1910: 98, 104–105, 109–110, 114, 117–122, 125, 139 ir kt.), Kazimiero Būgos (RR I: 319), Jānio Endzelīno (DI IV^2: 165, 167, 308 ir kt.), Džulso Fredo Levino (1974), Vytauto Mažiulio (1966: 16–18, 32, 55; PEŽ I–IV), Audronės Kaukienės (2000: 62, 2004: 14, 16, 83, 208–209, 220, 277, 323), W. Smoczyńskio (2000: 14–15 ir kt., 2005: 17, 36, 63, 75, 80, 86, 88–89, 90, 106, 119 ir kt.; SEJL 3 ir kt.), Rozalijos Przybytek (1993: 15, 19 ir kt.), Grasildos Blažienės (2005: 76, 258, 262, 269, 280 ir kt.) ir kt. veikaluose (plg. Brückner 1913: 26; Dubisz I: 23 ir kt.). Lenkų kalbos įtaką įotvingių kalbai bene išsamiausiai aptarė Jerzy Nalepa (1964: 13, 18, 20, 23, 25–26, 29, 33, 35–38, 41, 47–48).

[3] Vėlesniuose veikaluose šis tyrėjas (LKE 590–591) tokius skolinius priskiria neapibrėžtiesiems slavizmams (apie jų tyrimo istoriją dar žr. Voitkevič 2010: 243), o ne polonizmams.

litiniams žodžių sąvadams (žr. αα. poskyrį). Jame analizuojamos lenkybės[4], nurodant jų paplitimo arealines ribas bei darybinius tipus, trumpai apžvelgiant superstratinės leksikos kitimo tendencijas (jei tokios buvo) ir kalbinio difuzionizmo priežastis (kai kurias jų yra nurodę Jonas Palionis [1967: 271–272, 1979: 33, 65, 159 ir kt.], Z. Zinkevičius [1977: 18–23, 1987: 44–46, 135–138, 1988: 107, 109–110, 112–115, 127, 135–136, 139–144, 1990: 13–20, 34–35, 81–83, 181], Juozas Karaciejus [1998: 135–136, 2000: 25–26, 2006: 173–174, 176] ir kt.).

Rengiant žodyną, buvo paisoma ir *analitinio tipo* leksikologiniams leidiniams taikomų reikalavimų, t. y. stengtasi sudaryti išsamų polonizmų sąvadą, grįstą detalia etninės leksemų identifikacijos analize, kurios esminis rezultatas – skolinių iš lenkų ir gudų kalbų bei germanizmų, taip pat lotynizmų bei hebraizmų distinkcija ir kodifikavimas (apie šios problemos aktualumą ir svarbą žodžių etimologinei raidai nustatyti plačiau žr. Zinkevičius 1988: 131; Urbutis 1968: 216, 2009: 75, 99, 332, 350, 414; Dini 2010: 85; dar žr. Mailhammer 2013: 4, 2013$_a$: 12, 28), mat iš maždaug 2950 P. Skardžiaus (plačiau žr. Palionis 1967: 269; Urbutis 2009: 413, 432–433), besirėmusio ir A. Brücknerio (1877) veikalu, pagrindinio lietuvių kalbos slavizmų šaltinio sąraše pateikiamų senųjų raštų žodžių apie 1500 yra galimi polonizmai, kurių maždaug 670 yra minimi greta gudizmų (Palionis 1967: 271), o kai kurie – germanizmų (ALEW I–III), plg. lie. *bõtas* 2 ‘nedidelis irkluojamasis, burinis arba motorinis laivas’ K, J, Bt ApD. 27, 16 (LKŽe) < ? 1) (v.) le. *bat* ‘valtis’ (SW I: 104; SPW II: 29; Linde I: 62); 2) v. *Boot* ‘t. p.’ (DWG II: 237–238; Pawlowsky 1911: 259; plačiau žr. Skardžius IV: 109; Zinkevičius 1988: 75; s. v. *bõtas*)[5].

Jono Kruopo (1947: 225–243, 1970: 83tt.), Jano Otrębskio (1932, 1956: 46, 363, 1965: 90, 200, 204, 273, 357), Vladimiro Kostelnickio (Костельницкий 1953: 15tt. [dar žr. Адомавичюте 1979: 96]), Williamo Riegelio Schmalstiego (1956), Ninos Borowskos (1957: 320tt.), J. Palionio (1967: 268–296), Rainerio Eckerto (1973: 59tt.), Tamaros Sudnik (Судник 1975: 81–101, 120–121, 141–143, 169–170, 194, 195–197), Jūratės Laučiūtės (1977: 92tt.), Irenos Adomavičiūtės (Адомавичюте 1979, 1980, 1982), W. Smoczyńskio (1984: 179tt., 2005), Z. Zinkevičiaus (1987: 71–75; Zinkevičius II: 270–274), Halinos Siaurukienės (1987: 145tt.), Katarzynos Węgorowskos (2004: 464–465), Bogusławo Nowowiejskio ir Jolantos Wojczulis (2006: 77tt.), Pietro Umberto Dinio (2010: 84tt.) ir kt. kalbotyros veikaluose lietuvių kalbos slavizmų etninės priklausomybės problematika nėra plačiai aptariama (plg. Otrębski 1932: 2; Skardžius IV: 349; Kardelis 2003: 46–48), o kai kurie šių tyrėjų etiologinį

[4] Apie jų fiksacijos šaltinius žr. skyrių *Įvadas*. Taip pat minėtina, kad jei leksikografinė medžiaga cituojama iš LKŽe (pagrindinio šaltinio), bibliografinė nuoroda atskirai nėra pateikiama.

[5] Tiesa, V. Urbutis (2009: 418) įžvelgia galimą gudizmo refleksiją, plg. s. blr. *баты* ‘valtys, baržos’ (plg. ГСБМ I: 202).

skolinių šaltinį interpretuoja klaidingai (plg. Otrębski 1932: 4 tt., 1956: 46 ir kt.[6]; dar žr. Skardžius IV: 349–351; Dini 1990: 227, 228, 231, 242).

αα. *Analitinio tipo polonizmų žodyno* kategoriniai ypatumai

Be formaliosios žodžio analizės, *analitinio tipo žodynuose* įprasta pateikti daug platesnį (ir kultūrologinį) leksemos vartosenos aprašą. Remiantis tokio leksikologinio sąvado rengimo kriterijais, *Lietuvių kalbos polonizmų žodynas* yra papildytas lenkų kalbos skoliniais, iki šiol, spėtina, klaidingai priskiriamais lietuvių kalbos veldiniams (pvz., sub. lie. *krivũlė* [žr. toliau]; *subrìdinti*, *subrìsti* [apie šias lytis dar žr. Kregždys 2015: 64–65] ir kt.), ir priešingai – specialiomis pseudopolonizmų[7] nuorodomis, pateikiant jų detalią formaliąją ir kultūrologinę žodžio analizę. Todėl antrojo tipo polonizmų žodynas galėtų būti priskirtas sintetinių veikalų poklasiui.

---

[6] K. Būga (RR III: 322) ir jo veikalų išvadomis besiremiantis W. Smoczyńskis (SEJL 3) drąsiai teigia, lie. *agurķa*s 2 (sm.) **1**. '(bot.) valgoma daržovė (*Cucumis sativus*); jos vaisius' SD 221, B, R 185, K, J: *Gal nebebus šalnų, sodinkim agurkùs* Mrj; *Šiemet šilta vasara, gerai mezga agurķai* Pn; *Agurķų šiandien turgus lūžta* Kp ir kt. (An, Dkš, Švnč, JV 734, Grv, K II 142, Ėr, Lp, Ds); **2**. 'eglės ar pušies vaisius, kankorėžis, kirkužis, žebelys': *Ant eglės auga agurķai* Kp; *Iš pušų agurķai yr* Ps; *Šitoj eglėj šiemet daug agurķų* Pnd; **3**. '(bot.) toks pelkių augalas, pelkinis žinginys (*Calla palustris*)': *Agurkùs kiaulės gerai ėda* Ds; **4**. 'botago sumazgymas, grandinėlė, žižė' Alk, Rs, Dl: *Tik ant galo užmegzk mazgą, o ant vidurio botago padaryk agurkėliùs, po tris ar keturis kartus apsuktus* Pbs; *Per ilgas botagyštis, reikia sumazgyt agurkáičius* Vlk; **5**. 'dedamo per pečius diržo šikšninis žiedas, kurį užkabina už ienos, stumiant vienratį': *Iš abiejų diržo galų yra po agurķą* Vdš (LKŽe) esant p o l o n i z m ą (dar žr. Widłak 2011: 478), plg. s. le. *ogórek*, v. le. *ogorek*, s. / v. le. *ogurek*, le. *ogórek* 'paprastasis agurkas (*Cucumis sativus L.* (*Rost*); šio augalo vaisius; tokia obuolių rūšis; (pl.) kai kurių vienuolių ordinų aprangos dalis – juosiamoji virvelė su mazgais ir kt.' (SW III: 717; SPW XXI: 102–103; SSt V: 536; dar žr. Brückner 1985: 376; Mikulėnienė 2004: 78), kurie, pasak K. Būgos (ibd.), suponuoja ne tik rytų slavų skolinius (plg. s. blr. *огурокъ*, *огорокъ* 'agurkas' [ГСБМ XXI: 384], blr. [dial.] *агурóк* 't. p.' [Байкоў, Некрашэвіч 1993: 18; ТСБМ I: 111; СБГП I: 50], s. r. *огурокъ* 't. p.' [СРЯВ XII 262], r. dial. *огýрóк* 't. p.' [СРНГ XXII: 366–367], s. ukr. *огурóкъ* 't. p.' [Rudnyckij II: 868]), bet ir v. ž. *augurke* 'agurkas' (plg. Kluge 2002: 378), v. *Gurke* 't. p.' (Филичева 2003: 283). Minėtina, kad nė vienas slavų kalbų etimologinių žodynų autorių nemini galimo pirminio lenkų kalbos indigeno, bet kildina šio augalo pavadinimą, remdamiesi Frano Miklošičiaus (Miklosich 1886: 371) hipoteze, iš Bizantijos sklidusių raštų graikizmo (Brückner ibd.; Преображенский I: 639; Цыганенко 1989: 271; Фасмер III: 120; ЭСБМ I: 77; ЕСУМ IV: 153; Огієнко III: 338–339; Skok III: 537–538), plg. v. gr. ἄγουρος 'agurkas' ← gr. [vėlyv.] ἄγουρος 'neprinokęs, nesubrendęs' (Du Cange I: 17–18). Remiantis šiuo argumentu, lie. *agurķas* priskirtinas neapibrėžtiesiems (kilmės aspektu) slavizmams (plg. Sabaliauskas 1960: 257tt.; Palionis 1967: 280; Reķēna I: 177; ALEW I: 22; dar žr. Zinkevičius 1987: 140), o ne polonizmams.

[7] Plg. (s. / v.) le. *gryka* 'grikiai' (SW I: 926; SPW VIII: 183; Linde II: 790; SSt II: 506) yra lituanizmas (lenkų kalbos aspektu), nesuponavęs lenkybės, kaip buvo manoma (Skardžius IV: 136; Kabelka 1964: 25, 87; SEJL 201; LVDA 107) ir vis dar klaidingai teigiama (Bauer 2005: 18; ALEW I: 365), į lietuvių kalbą introdukuotas iš rytų slavų kalbinio arealo, plg. s. r. **grьk-(a)* (plačiau žr. Urbutis 2009: 362–363; ЭСБМ III: 109; SEJL 200–201; dar žr. Sławski I: 362–363; Шанский I⁴: 169; StEB II 62 išn.).

Specialistams (lingvistams, kultūrologams), taip pat ir visiems, besidomintiems lietuvių ir lenkų tautų kalbinio ir kultūrinio paveldo autentiškų reliktų verifikacija, šiame veikale itin daug dėmesio sutelkiama aptariamų leksemų (1) formaliajai analizei, t. y. (1a) fonotaktinių substratinių grandžių transpozicijos dėsningumams kodifikuoti, (1b) morfologinės struktūros kitimų ir juos lėmusių faktorių eksplikacijai, (1c) semantinio ekstensionalo kitimo tendencijoms nustatyti bei (2) ekstralingvistinio konteksto aktualizacijai ir introdukcijos priežastingumui nustatyti.

Pastarojo aspekto ignoravimas resp. formaliosios analizės predisponuojančio statuso dominavimas lingvistiniuose darbuose gali lemti fantasmagorinių leksemų interpretacijų ir kazuistinių jų etiologijos aprašų radimąsi. Vienas tokių, iki šiol lietuvių kalbos veldiniams (t. y. paveldėtosios leksikos sluoksnio leksemoms resp. indigeniems žodžiams [plg. Bugiani 2013: 34]) priskiriamų kultūrinių terminų – sub. lie. *krivùlė* 2 ‘krivūlė resp. kreiva lazda; lazda žmonėms į kuopą sušaukti’ J (LKŽe) su sutrumpėjusiu slavizmo *-ūl-*, o ne pailgintu sub. lie. *krivũlė* 2 ‘kreiva lazda; lazda žmonėms į kuopą sušaukti’ R, MŽ, N, K, Sch 283, M, BŽ 139, S. Dauk, K. Būg, ‘raštas, siunčiamas pakiemiui, šaukiant į susirinkimą; raginamasis raštas, šaukimas’ Brt, Vlkv, Lk, Gl, A. Janul, ‘sueiga, susirinkimas’ K. Donel, K I 514, Kos 173, Vlkj, BsV 355, Ns 1851, 1, ‘taryba; sinodas’ Gmž, ‘ženklas traukinių judėjimui reguliuoti’ rš, ‘žaidimo priemonė (perduodama kitam)’ rš (LKŽe), kaip teigia V. Mažiulis (PEŽ II: 284).

Šios leksemos polonizmo statusą galima argumentuoti, remiantis sub. lie. *krivũlė* ‘kreiva lazda; lazda žmonėms į kuopą sušaukti’ etimologija, dėl kurios patikimumo iki šiol nesutariama: 1) Ernstas Fraenkelis (LEW 300), remdamasis A. Brücknerio (1877: 97; dar plg. 1985: 276) darbais, teigia šį žodį esant slavizmą, sietiną su blr. *krywulja* (plg. s. blr. *крывуля* ‘kreiva linija’ [ГСБМ XVI: 191], blr. (dial.) *крывýля* ‘kreivas medis; kreivumas, išlinkimas; lazda riestu galu; kreivai parašyta raidė; sulinkęs žmogus’ [Байкоў, Некрашэвіч 1993: 152; ТСБМ II: 738; ТС II: 241; Расторгуев 1973: 141; Сцяцко 1972: 164–165, 170], blr. dial. *крывуля* ‘kreivas dalykas; valties skersinė sija’ [Шатэрнік 1929: 139; Крамко 1975: 90; dar žr. ЭССЯ XII: 171; Kabelka 1964: 25, 118]); 2) V. Mažiulis nepaiso A. Brücknerio (1985: 276) griežto šio žodžio baltiškos kilmės neigimo (plg. „Lit. kriwule <...> należy do wymysłu <...>“) ir pateikia tokį šio žodžio baltiškos genezės aprašą: adj. lie. dial. *krivà* 4 ‘kreiva’ + suf. lie. *-ulė* (PEŽ II: 283). Tiesa, šis tyrėjas mini (PEŽ II: 284) ir galimą le. *krzywula* ‘vyskupo lazda’ (V. Mažiulis nurodo sememą ‘kreiva lazda ir pan.’ [plg. ЭССЯ XII: 170], nors tokia nėra įvardyta pagrindiniuose šios vakarų slavų kalbos leksikografiniuose sąvaduose [žr. Linde II: 1161; SW II: 600; SPW XI: 349; dar plg. Brückner 1985: 276], išskyrus dialektizmą le. dial. (Psd [Llš]) *krywula*, *krzywula* ‘kreiva mergina, lazda’ [Karłowicz II: 491], užfiksuotą Lietuvos lenkų tarminiame plote) įtaką.

Minėtas V. Mažiulio spėjimas dėl baltiškos lie. *krivū̃lė* ‘kreiva lazda; lazda žmonėms į kuopą sušaukti’ būtų teisingas, jei jo autorius savo iškeltą hipotezę būtų pagrindęs detalia semantine, o ne vien itin abejotina morfologine analize. Šio žodžio slavišką kilmę galima argumentuoti ne tik identišku pamorfemiu lyčių sub. le. *krzywula* / *krzywuła* ↔ sub. lie. *krivū̃lė* tapatumu, bet slaviškųjų žodžių substratinės resp. referento uzualinę sememą reflektuojančiomis reikšmėmis, t. y. (v.) le. *krzywuła* ‘riestas trimitas; kreivumas; riestas (*de natura*) medis, naudotas laivų ir valčių sijų gamybai’ (SW II: 600; SPW XI: 349; Linde II: 1161) ~ (sintagmą) v. le. *krzywa trąba* ‘kreivas trimitas (resp. *lituus*), pučiamasis ragas’ (SPW XI: 350), t. y. suponuotina tokia semantinė (v.) le. *krzywuła* raida: **I**. ‘riestas trimitas’ resp. *‘objektas, kuriuo kas pranešama, informuojama ir pan.’ → **II**. *‘valdovo / valdančiojo asmens šauklio riestas trimitas’ resp. *‘vienas valdovo valios raiškos ženklų’ → **III**. *‘valdžios ženklas’ → **IV**. ‘vyskupo lazda’ (plg. Bažnyčios tėvo vyskupo Ambrosijaus Mediolaniečio [Ambrosius Mediolanensis (IV a. po Kr.)], kairėje rankoje laikančio Dioniso lazdą, kurios viršuje dvi gyvatės, o dešinėje – tirsą, vaizdavimą krikščionių bazilikos freskoje, suponuojantį antikinės tradicijos refleksiją ir pagonių žynio atributikos reminiscenciją [plačiau žr. Иванов 1994: 113]).

Le. *krzywuła* ‘riestas trimitas’ ↔ ‘vyskupo lazda’ semasiologinis santykis grįstinas lo. *lituus* ‘(už)lenkta augūro lazda, skeptras; į viršų užriestas trimitas, kuriuo buvo duodamas ženklas romėnų raiteliams ir pėstininkams pradėti kovą; signalas; priežastis, kaltininkas’ (OLD 1037; Lewis, Short 1958: 1072–1073) semantinio ekstensionalo struktūra, t. y. suponuotinas kultūrinis romėnų skolinys, ilgainiui kabinetinės mitologijos kūrėjų introdukuotas į baltų mitologinę plotmę.

Minėtina, kad lo. *lituus* sememų ‘(už)lenkta augūro lazda, skeptras’ ↔ ‘į viršų užriestas trimitas’ interferencinis santykis, spėtina, nulemtas italikų laiko skaičiavimo sistemos ypatybių, t. y. romėnų mėnesio pradžią lo. *Calendae* / *Kalendae* ‘pirmoji mėnesio diena; mėnuo’ (OLD 989) žyniai, remiantis Marko Terencijaus Varono (Varr. LL. I: 1) duomenimis, skelbdavo, susirinkus visai bendruomenei, Jaunaties pirmąją naktį (vidurnaktį – žr. Робер 2007: 151) – todėl M. T. Varonas (Varr. LL. VI: 27 [dar žr. Lewis, Short 1958: 1022]) šio žodžio kilmės aiškinimą grindžia verb. lo. *calāre* ‘(su)šaukti, sukviesti’. Yra žinoma, kad tokiam pranešimui naudotas ragas (žr. Фламмаріонъ 1912: 28), savo forma identiškas Jaunaties konfigūracijai, plg. sub. lo. *cornū* ‘ragas; trimitas (gamintas iš jaučio rago Varr. LL. V: 117 [Lewis, Short 1958: 471]) ir kt.’ ↔ lo. *cornua lūnae* ‘Mėnulio ragai’ (G. I: 433; O. I: 11 ir kt.), matyt, ilgainiui pakeistas tik žynio lazdos iškėlimu ir pan., plg. sub. lo. *Kalendārium* ‘skolų knyga’ vėlyvą asociatyvinę kilmę (žr. Lewis, Short 1958: 1022). Daryti tokią prielaidą galima, remiantis temporaliniu mėnesio pradžios skelbimo niuansu – tamsoje ir tik menkai apšviečiant fakelais trimito garsas buvo daug aiškesnis ženklas pranešti itin svarbią to meto žmonėms žinią, ko gero, turėjusią ir sakralinę prasmę.

Aptariant le. dial. (DLd [Poznań, Kociewie]) *krzywuła* ↔ *krakula* ↔ *kula* ‘lazda – ženklas kaimynams, reiškiantis būtinybę susirinkti visai bendruomenei’ (Mierzyński 1895: 366; dar žr. SW II: 526), būtina akcentuoti, kad lazdos – valdovo (resp. karaliaus – žr. Mierzyński 1895: 388) kvietimo ženklo reikšmė, turbūt reflektuojanti karaliaus vadžios insigniją (resp. s k e p t r ą), buvo žinoma daugelyje Lenkijos žemių (taip pat ir prūsų kažkada gyventose teritorijose) (žr. Mierzyński 1895: 366–376, 386).

Hipotezę apie lazdos – visuomenės sukvietimo būrin (plg. Mierzyński 1895: 386), o ne sakralinės konotacijos (*de origine*) ženklą galima argumentuoti identišku šiaurės germanų švedų papročiu, aprašytu XVII a. dokumentuose (plačiau žr. Stiernhöök 1673: 69–70): teisėjas, išdeginęs tam tikrus ženklus lazdos galuose, siųsdavo ją po kaimus, kad sukviestų į teismą žmones (minėtina, kad šio juridinės sferos ženklo genezė gali būti siejama su senųjų graikų teisėjų identišku atributikos elementu, plg. VI a. prieš Kr. Panatėnajų šventės nugalėtojams skirtame trijų pakopų pjedestale pavaizduotų teisėjų, besiremiančių į lazdas, reljefinę graviūrą [žr. Скржинская 2009: 177, 267]); kartais vietoj lazdos buvo siunčiamas medinis kryžius (jei būtų sprendžiama religinės plotmės byla), medinė strėlė (*ligneum telum*) arba kirvis (jei nužudymo byla). Panašios informavimo tradicijos būta ir Norvegijoje, Islandijoje, Danijoje (plačiau žr. Mierzyński 1895: 378–380, 389–390).

Toks sutartinis žinios perdavimo būdas, suponuojantis valdančiojo (plg. Dzeuso valdžios atributą – lazdą [žr. Скржинская 2009: 186]) valios raiškos priemonę, yra didžiai archajiškas, matyt, sietinas su ide. protėvynės kultūriniais reliktais, plg. ἐν δ᾽ ἄρα κῆρυξ χερσὶ σκῆπτρον ἔθηκε, σιωπῆσαί τε κέλευσεν Ἀργείους· Il. XXIII: 567–568, t. y. *rankosna skeptrą šauklys įbruko, tylėti argiečiams jis (ženklas atridų valdžios) liepė* (dar žr. Schoemann 1897: 27, 35 [senųjų indų dievo Jamos identiškos funkcinės konotacijos refleksiją]). Ilgainiui šis motyvas buvo mitologizuotas ir susietas su sakralinės sferos objektu – dievybės atributu (graikų Demetros [žr. Скржинская 2009: 89, 97], Dzeuso [žr. anksčiau] ir kt.; senųjų indų dievo Jamos [s. i. *yamá* ‘mirties ir t e i s i n g u m o dievas’ – plačiau žr. Gonda 1978: 226], dievybės *Ayenār* [žr. Monier-Williams 1891: 219] ir kt., sietu ir su apotropine funkcija), plg. mitą apie Hesiodui mūzų išdrožtą ir padovanotą lauro, Apolono medžio, lazdą, kurios savininkas įgydavo antgamtinę (resp. apoloniškąją) savybę kurti eiles (plačiau žr. Тахо-Годи, Лосев 1999: 98; Тахо-Годи 1989: 111).

Taigi skolinys (matyt, iš lenkų, o ne gudų kalbos) sub. lie. *krivū̃lė* reflektuoja tokią reikšminės kaitos raidą: **IV**. ‘kreiva lazda; lazda žmonėms į kuopą sušaukti’ (reflektuojama pirminio denotato [**I**] ir antrinio denotato [**IV**], suponuoto vidinės semantinio lygmens kaitos) interferencinė alogiška konotacija (be I-ojo referento), mat lazda žmonės ne sušaukiami, o mušami arba suvaromi gyvuliai, plg. sub. lie.

lazdà 4 reikšmes ‘apdailintas, be šakų, ppr. medžio stiebelis einant pasiremti, suduoti kam nors ir pan.’ R, K, V. Mont., J. Jabl., Klvr, Ėr ir kt., ‘smūgis su stiebeliu’ Rmš, Prn, LTR (Ndz), Dbk ir kt. [LKŽe]) → **V**. ‘sueiga, susirinkimas’ → **VI**. ‘taryba; sinodas’ ↕ **III**. ‘raštas, siunčiamas pakiemiui, šaukiant į susirinkimą; raginamasis raštas, šaukimas’ → **IIIa**. ‘ženklas traukinių judėjimui reguliuoti’; **IIIb**. ‘žaidimo priemonė (perduodama kitam)’. Tokia retrogradinė semantemų, nereflektuojančių aiškios konotacinės sekos, koreliacija ir visiškai inovacinių, su referentu tiesiogiai nesusijusių, reikšmių buvimas tik patvirtina šios leksemos skolinio statusą.

Interpretuodamas aiškaus slavizmo sub. lie. *krivũlė* ‘kreiva lazda; lazda žmonėms į kuopą sušaukti’ morfologinę raidą, V. Mažiulis šį žodį sieja su sub. lie. *krìvė* 2 ‘(psn.) kreiva lazda; lazda žmonėms į kuopą sušaukti’ ir sub. lie. *krìvis*, *-ė* 2 ‘kreivas, sukrypęs žmogus ar daiktas’, tačiau pirmoji forma, matyt, suponuoja absorbcinę (skolinio) lytį **kriv-ul-ė*, t. y. reflektuoja polonizmą, o ne baltiškąjį veldinį (resp. indigeną).

Ši problematika introdukuojama į prūsistikos plotmę – minėtos leksemos gretinamos su pr. *Criwe* ‘vyriausiasis prūsų žynys’ (žr. toliau) –, taip sukuriant fantasmagorinę kalbinių ir kultūrologinių faktų interpretaciją.

Vienas pirmųjų hiperoniminį prūsų šventiko įvardijimą pateikia Petras Dusburgietis XIV a. (1326 m.) veikale *Cronica terre Prussie*: „Fuit autem in medio nacionis huius <...> locus quidam dictus Romow <...> in quo habitabat quidam, dictus Criwe, quem colebant pro papa <...>“ (SRP I: 53), t. y. *Buvo tos tautos (gyvenamosios teritorijos) viduryje vietovė (arba miestas), pavadinta Romow, kurioje gyveno taip vadinamas Criwe, kurį garbino kaip popiežių*.

Vladimiras Toporovas (ПЯ IV: 196) šio pranešimo aliuziją įžvelgia Adomo Brėmeniečio 1075 m. liudijime apie kuršius, kurių namai buvo pilni paukščių ir gyvulių vidurių būrėjų, t. y. „Aurum ibi plurimum, equi optimi: divinis auguribus atque nigromanticis omnes domus plenae sunt <...>“ Brem. Gest. IV: 18 (Mannhardt 1936: 12), o Romas Batūra (2005: 82, 299) tiesiog konstatuoja, kad „<...> krivaitis – luominis vyriausiojo žynio vardas <...>“, kurio autentiškumu neabejojama, mat „Vyriausieji žyniai tikrai buvo, šalia jų egzistavo, matyt, ir žemesnio rango žyniai, atliekantys, pvz., pagoniškąsias laidotuvių apeigas ir kt.“

Ilgainiui P. Dusburgiečio *Kronikos* duomenys cituoti ar perpasakoti ne tik daugelio vėlesniojo laikotarpio kultūros veikėjų, bet ir tyrėjų veikaluose.

Sprendžiant pr. *Criwe* kilmės problemą, pirmiausiai apžvelgtina su šiuo hieronimu siejamų žodžių etninės leksemų identifikacijos problematika, mat kai kurie tyrėjai (žr. Kraszewski 1847: 160; Passarge 1878: 138; Beresnevičius 2004: 60–61; Balsys 2006: 169; Vaitkevičius 2003: 204), paveikti kelis šimtmečius romantizmo atstovų kurtų pseudomitologinių motyvų, ignoruodami gyvosios kalbos faktus, sukūrė abejonių keliančių teiginių, grįstų onomasiologine motyvacija.

Dažniausiai pseudobaltiški motyvai yra perpasakojami iš Mato Praetorijaus (MP III: 406–407, 432–433) veikalo *Deliciae Prussicae, oder Preussische Schaubühne*, sietini su romėniškąja bei heleniškąja, o ne baltiškąja kultūrine tradicija. Galima palyginti pasakojimą apie prūsų žynius *Pauksztućiei* ir *Lekkutones*, neva šie, apsirengę baltais drabužiais, rankoje laikydami k r e i v ą l a z d ą resp. krivūlę, spėjo ateitį pagal paukščių skrydį danguje.

Pabrėžtina, kad tokios spalvos drabužiais rengėsi graikų žyniai (Буркерт 2004: 176) ir romėnų flaminai – Jupiterio žynys (lo. *flāmen Diālis*) ant galvos nešiojo baltos spalvos arkos formos kepurę (lo. *apex*), o deivės Vestos žynės (lo. *Vestāles*) visuomet rengėsi tik baltos spalvos apdarais (žr. Dunstan 2011: 37; Шайд 2006: 97).

Spėtina, identiška antikinės kultūros atributikos vėlyva introdukcija būdinga ir vakarų slavų šventiko habito ypatybių aprašams, pateikiamiems krikščioniškojo mokymo atstovų, matyt, siekusių susieti pagoniškojo slavų ir helenų bei romėnų kulto atributikos elementus, plg. dievo Jarovito šventiko baltą apdarą (Фаминцын 1996: 55).

Kreivos lazdos sakralinis baltų šventikų atributas, remiantis M. Praetorijaus veikale minimu jo aprašymu, matyt, traktuotinas kaip pseudomitologema ir atitinkamai italikų tautų kultūros paveldo introdukcija, t. y. kultūrologinė kalkė. Tokio sprendimo argumentai yra šie: 1) mitas apie Romos įkūrimą, t. y. Romulas lenkta / riesta lazda danguje apibrėžė kvadratą, simbolizuojantį 4-ias pasaulio šalis (resp. lo. *templum*), paskui jį nukreipė žemėn ir toje vietoje įkūrė amžinąjį miestą tuomet, kai danguje pasirodė 12 peslių (žr. Кнабе 1985: 110); 2) lo. *baculum* / *-us* ‘kreiva augūro lazda’ motyvas ~ *augur dextra manu baculum tenens*, t. y. *augūras dešine ranka lazdą laikydamas* ↔ *augur baculum sine nodo aduncum tenens, quem lituum appelarunt* Liv. aUC I: 18.7 (OLD 223), t. y. *augūras,* ***negumbuotą*** *lazdą laikydamas, kurią lituus* (resp. užriesta / lenkta augūro, auspicijų metu spėjusiu ateitį pagal paukščių skrydį danguje lazda) *vadina* [lo. *lituus* iliustraciją žr. Велишскій 1878: 444]).

M. Praetorijus taip pat yra pateikęs krivūlių piešinių (žr. Mierzyński 1895: 268[a-b], 396), kuriuose akivaizdžiai matyti įvairių gumbelių ir nelygumų, t. y. galima teigti, kad šis autorius, pasitelkęs savo itin lakią fantaziją (taip pat remdamasis Jono Bretkūno krivūlės iliustracija [žr. Mierzyński 1895: 364]), ne tik sukūrė vakarų baltų žynių sakralinį atributą, remdamasis romėniškąja tradicija, bet ją, matyt, dėl menkos kompetencijos (t. y. antikinių realijų menko išmanymo), iškraipė, mat augūrų lazda galėjo būti lenkta, bet nedeformuota išaugų.

Akcentuotina, kad prūsų krivūlė netgi tapatinta su dvišakio išsišakojimo lazdele, naudojama vandens paieškai (pvz., prieš kasant šulinį [plg. kultūrinį skolinį lie. *virgulė* (< lo. *virgula* ‘šakelė; žymė; tiesi linija’) ‘dvišakas virbas, naudojamas vandens gyslai rasti’ sp (LKŽe)]) (plačiau žr. Mierzyński 1895: 365). Tokių „eksponatų“ būta

Prūsijos kultūros draugijos muziejuje *Prussia* (Mierzyński 1895: 365–366; dar žr. Szczepański 2013: 182).

Deja, tokia sakralinio atributo eksplikacija yra klaidinga, mat italikų augūro lazda *lituus* yra monoraminė (be išsišakojimų [dar žr. Dunstan 2011: 45]), o dvišakė lazda, savo forma panaši į lietuvių virgulę, tapatintina su graikų dievo Hermio skeptru resp. gr. κηρύκειον (žr. LS 805), kurio gale buvo pavaizduotos dvi gyvatės (Буркерт 2004: 221). Romėnai šį kultūrinį atributą įvardijo terminu lo. *cādūceus* ir susiejo su dievo Merkurijaus habito ypatybe, ilgainiui virtusia taikos simboliu (žr. OLD 249). Taigi baltų kabinetinės mitologijos atstovai sutapatino skirtingų sakralinių sferų – šventiko ir dievybės – atributus. Todėl jų teiginiai ir vaizduojamieji neva baltų sakraliniai objektai turėtų būti vertinami itin kritiškai.

Su onomasiologine žodžio reikšmės tyrimo metodika sietinos ir V. Mažiulio pastangos sulietuvinti slaviškus žodžius. Jis teigia: „Manau, kad tai, ką Petras Dusburgiškis pavadino žodžiu lo. *baculum* 'lazda', buvo pr. **krivē* 'krivūlė (kreiva lazda žmonėms į kuopą sušaukti)' < pr. **krivē* 'ta, kuri susisukusi, kreiva', egzistavusi greta pr. **krivīs* 'tas, kuris susisukęs, kreivas'" (PEŽ II: 283). Minėtina, kad Liudvikas Passarge (1878: 138) buvo vienas pirmųjų, pr. *Criwe* susiejęs su 'kreivumą' įvardijančiomis asociatyvinėmis leksemomis (dar žr. Mierzyński 1895: 365).

Tokią hipotezę V. Mažiulis grindžia, jo manymu, lietuvių kalbos atitikmenimis: sub. lie. dial. *krìvė* 2 '(psn.) kreiva lazda; lazda žmonėms į kuopą sušaukti' J, Dkš, 'raštas, siunčiamas pakiemiui, šaukiant į susirinkimą; raginamasis raštas, šaukimas' Brb, Mrj, Brt (LKŽe), kurį veda iš lie. *krìvis, -ė* 2 'kreivas, sukrypęs žmogus ar daiktas' K, LsB 302, N, MŽ 311, J, Jrb, Kl, Sch 66, Dkš, 'kairiarankis' Gr, o šį – iš adj. bl. (dial.) **kriva-*/**krivā* 'susisukęs, kreivas' (> adj. lie. *krìvas, -à* 4 'kreivas' Fr I 432, N, J, Kb, Krš, Pp, Vkš, J. Avyž [LKŽe]), pasidarytą iš verb. bl.-sl. **kri-*/**krei-* 'sukti(s)' + suf. **-va(ā)-* > adj. bl.-sl. **kreivas* 'susuktas, kreivas' (plg. PEŽ ibd.). Akcentuotina, kad iki tol adj. lie. *krìvas, -à* buvo aiškinamas kaip slavizmas, t. y. E. Fraenkelis (LEW 300) teigia jį esant blr. *kryvy* refleksija. Be to, itin daug abejonių kelia ir sl. **kri-* su trumpuoju **-ĭ-* rekonstrukcija, mat ši lytis vedama iš nulinio laipsnio šaknies verb. ide. dial. **kr̥-* '(su)sukti, lenkti' (↔ verb. ide. **(s) ker-* 't. p.' (ЭССЯ XII: 173), taip suponuojant jos archajišką fonologinę struktūrą, tačiau taip nėra.

Tokios prolytės rekonstrukciją, matyt, lėmė koreguotinas K. Būgos (RR I: 176) teiginys, neva pr. *Criwe* šakninio *-i-* trumpumą „<...> rodo eilinė Jeroschino kronika." Būtina dar kartą pakartoti jau seniai žinomą faktą, kad šio metraštininko veikale balsių ilgumas ir trumpumas yra žymimas sporadiškai, pritaikant grafinę sistemą pagal eiliuoto teksto skaitymo ypatumus. Todėl teigti, kad pr. *Criwe* reflektuoja trumpą šaknies balsį, nėra jokio pagrindo (plačiau žr. Kregždys 2009: 145).

V. Mažiulis, remdamasis Z. Zinkevičiaus (žr. Būga I: 177) spėjimu, E. Fraenkelio nustatytą slavišką aptariamos leksemos kilmę mėgino paneigti, jo manymu, lietuvių kalbos darybiniu atitikmeniu, t. y. adj. lie. *šlìvas*, *-à* 4 ‘kreivas, kleivas, šlyvas’ K I 195, NdŽ, FrnW, Vyž, B VIII 127, KŽ, Skr, Grk, Pgr (LKŽe) ↔ adj. lie. *šleĩvas*, *-à* 4 ‘kreivas, kleivas, šlyvas (ppr. apie kojas)’ K I 195, Š, Rtr, DŽ, NdŽ, KŽ, Gs, Škn, Pnm, Ak, L, MedŽ 124, Srj, Kpč, LTs I 62, BsMt I 53 (Brt), Dbč, ‘kreivomis kojomis, kleišas’ Alv, Sdk, Jrb, Kbr, Krs, Gs, LB 139–140, Brb (LKŽe), neva reflektuojančiu radicialinio *-ĭ- / -ei-* variantiškumą, t. y. rekonstruoja *nulinio* resp. adj. bl. (dial.) **kriva-*/**krivā* ‘susisukęs, kreivas’ ir *guṇa* laipsnių resp. adj. bl.-sl. **kreivas* prolytes. Deja, toks V. Mažiulio aiškinimas yra kontradikcinis ne tik slavų prolytės rekonstrukcijos, bet ir prūsų vokalinės sistemos interpretavimo atžvilgiu: 1) nėra jokio pagrindo rekonstruoti prolytę verb. bl.-sl. **kri-*, bet tik bl.-sl. **krei-*, kaip ir buvo įprasta daryti iki šiol (plg. Trautmann 1923: 140–141; ЭССЯ XI: 173–174; dar žr. Walde, Hofmann I: 318; Ernout, Meillet 2001: 161) < verb. ide. **(s)kr-eḭ-* (ЭССЯ ibd.), t. y. V. Mažiulis, atstatydamas nulinio laipsnio verb. bl.-sl. **kri-*, pateikia dupletinio nulinio laipsnio darinį (ir šaknies, ir sufikso [kuris turėtų būti interpretuojamas kaip **-ī-* resp. monoftongizuotas ide. **-ei-* (žr. Хабургаев 1974: 124), o ne nurodomas **-ĭ-*]), mat remiantis Emilio Benveniste’o (1984: 150, 170–171; Бенвенист 1955: 181, 201) ide. žodžio struktūros teorija, prasminio kalbos vieneto elementai integruojami pagal determinacinį principą: a) *guṇa* laipsnio šaknis + *nulinis* laipsnio formantas; b) *nulinio* laipsnio šaknis + *guṇa* laipsnio formantas; šis teiginys grįstinas ir adj. lie. dial. *krìvas, -à* ‘kreivas’ kilme, neturinčia nieko bendra su V. Mažiulio rekonstruojama prolyte verb. bl.-sl. **kri-*, kuri, matyt, niekuomet neegzistavo (žr. toliau), nebent prolytė **kri-* būtų interpretuojama ne kaip baltų ir slavų prokalbės, bet vėlyvosios slavų prokalbės reliktas, t. y. vėlyv. sl. **kri-* < prasl. **krī-* (su **-ī-* > **-ĭ-* [žr. Хабургаев 1974: 148]), negalintis turėti trumpojo vokalinio atitikmens prūsų kalboje; 2) dėl verb. bl.-sl. **kri-* klaidingos rekonstrukcijos, pr. **krivē* ‘krivūlė (kreiva lazda žmonėms į kuopą sušaukti)’ negalima, mat šioje vakarų baltų kalboje senasis ide. diftongas **ei* išlaikomas nepakitęs (žr. DI IV^2: 38–39; Kuzavinis 1964: 19), plg. adj. pr. **krēiva-* ‘kreivas’ (PEŽ I: 405).

Iš tiesų, V. Mažiulis yra visiškai teisus, įžvelgdamas adj. lie. dial. *krìvas, -à* ‘kreivas’ resp. baltišką kilmę resp. E. Fraenkelio šios leksemos aprašą esant koreguotiną, tačiau jo nurodomi argumentai yra abejotini dėl šių priežasčių: **1**) V. Mažiulis į etimologinį žodžio aprašą neįtraukė adj. lie. *šlỹvas*, *-à* 4 ‘kreivas, kleivas, šlyvas (ppr. apie kojas)’ NdŽ, DŽ, B VIII 127, J, Ds, Rk (LKŽe), kurio šakninis ***-y-*** traktuotinas kaip lemiančios svarbos žodžio kilmės nustatymui turintis elementas, mat lietuvių šnektose (ypač pietryčių žemaičių plote) diftongoidas pralie. **ie* (< **ei*) virto į *ī*, plg. raseiniškių plote vartojamas formas: sub. lie. dial. *vydrà* ‘audra, vėtra, viesulas’ Žgn

(< *viedrà < pralie. *veidrā [tarpinė lytis *vēdrā]) ↔ lie. dial. (trumpojo vokalizmo) *vidrà* ‘t. p.’ Vdk, Rs (LKŽe), reflektuojanti *-y-* trumpėjimą (nekirčiuotoje pozicijoje); o tai galėjo sudaryti prielaidą rastis trumpojo vokalizmo vyriškosios giminės formai sub. lie. *vìdras* 2 ‘audra, vėtra, viesulas’ NdŽ, KŽ, BB Pat. 1.27 (LKŽe) – ilgojo šaknies balsio archajiškumą suponuoja raseiniškių šnektos ypatybės, mat žemaičiai dūnininkai labai dažnai *ie* verčia į *y* (Grinaveckienė 1957: 122; Zinkevičius 1966: 85) – todėl baltų prokalbei rekonstruotina prolytė **veid-rā* (> lie. *výdra* → *vìdras*) < verb. bl. **veid-* ‘sūkuriuoti, pūsti (apie vėją)’ (> verb. lie. *vėdyti* ‘[iš]vėdinti = daryti skersvėjį’, la. *vēdināt* ‘t. p.’ [LEW 1212]) < ide. **u̯ei-* ‘t. p.’, o ne ide. **vī-* ‘sūkuriuoti; suktis’, kaip nurodo V. Mažiulis (PEŽ IV: 235), t. y. adj. lie. dial. *šlìvas, -à* ↔ adj. lie. *šleĩvas, -à* baltiška šakninių elementų kilmė argumentuotina ne skirtingo laipsnio formų egzistavimu, bet vienos prolytės bl. dial. **šlei-* raidos ypatybėmis; **2**) lietuvių tarmėse reflektuojama lyties adj. lie. **kryvas, -a* ‘kreivas’ (→ verb. lie. *kryvúoti* Brž, *krivúoti* ‘svyruojant, svirduliuojant eiti’ LzP, J, Šts, Mžš, Vkš, ‘kreivai suktis’ KlvrŽ ir kt. [LKŽe]) su šakninio ***-y-*** vartosena (dar žr. Karaliūnas 2015: 495, 499), plg. sub. lie. *krýva* ‘kurs krypuodamas eina’ J, adj. lie. *kryvuõlis*, *-ė* 2 ‘kreivas, svyruoklis’ Dglš [LKŽe]), t. y. rekonstruotina tokia adj. lie. dial. *krìvas*, *-à* vokalinio šaknies elemento *-ĭ-* raida:

adj. bl.-sl. **kreivas* ‘susuktas, kreivas’ → a) adj. pr. **krēiva-* ‘kreivas’; b) adj. r.bl. **kreiva-* ‘t. p.’ → b1) lie. dial. **kryvas* ‘t. p.’ → b2) lie. dial. **krĭvas* ‘t. p.’ (su su-trumpėjusiu *-ĭ-*, t. y. adj. lie. dial. *krìvas*, *-à* ‘t. p.’ ir kt.), suponuojanti pirminės *guṇa* laipsnio formos substratinį statusą (plg. sub. lie. *kreĩvis* 2 ‘kreivumas’ BŽ 217, DŽ, ‘[mat.] išlenkimas [?]’ J. Matul [LKŽe]): sub. lie. *kr**ei**vėzas* 2 ‘kreivas medis, pagalys ar šiaip koks daiktas’ J, Kp, Skp, Slm ↔ sub. lie. *kr**i**vė́za* 1 ‘t. p.’ J. Jabl. (LKŽe); sub. lie. *kr**i**váila* 1 J ↔ *kr**y**váila* 1 NdŽ ↔ *kr**i**vailà* 2 Brž ‘kreivas žmogus, medis ar šiaip koks daiktas’ Škn, Trgn (LKŽe).

Todėl ir lytis sub. lie. *kr**y**va* ‘vyriausias prūsų žynys’, užfiksuota J. Ryterio *Lietuviškai latviškame žodyne*, traktuotina kaip knyginis dialektizmas (plg. [žr. PEŽ II: 282]), reflektuojantis vėlyvą *-ĭ-* kaitą į *-y-*, plg. sub. lie. *krìvas* ‘t. p.’ A 1884: 108 / *krìvė* 2 ‘vyriausias prūsų žynys’ K. Būg (LKŽe) (matyt, dėl analogijos ar žodžio pateikėjo kilmės).

Remiantis atlikta adj. bl.-sl. **kreivas* ‘susuktas, kreivas’ analize, galima paneigti V. Mažiulio (PEŽ II: 283–284) spėjimą, neva pr. **krivē* ‘krivūlė (kreiva lazda žmonėms į kuopą sušaukti)’, egzistavusi sub. pr. **krivē* ‘ta, kuri susisukusi, kreiva’ / pr. **krivīs* ‘tas, kuris susisukęs, kreivas’, suponavo pr. **krivīs* ‘krivūlės turėtojas’ → ‘tam tikros valdžios ženklo turėtojas’ → ‘krivis (vyriausiasis prūsų žynys)’ ⇨ (dirbtinis prūsizmas) sub. lie. *krìvė* 2 ‘senovės lietuvių dvasininkas, žynys’ rš, K. Būg (LKŽe) / *krìvis* 2 ‘(istor.) senovės lietuvių dvasininkas, žynys’ DŽ, J, M, K. Būg, A. Vien, V. Krėv

(LKŽe). Priešingai, reikėtų pripažinti: 1) negalėjusios egzistuoti (dėl nebūdingos vakarų baltams diftongo *-ei-* > *-ē-* > *-ie-* [> *-ī-* > *-ĭ-*], reflektuojamos lietuvių dialektizmuose, konversijos) nulinio laipsnio šaknies vak. bl. **kriva-* 'kreivas' istoriškumą; 2) P. Dusburgiečio minimos mitologemos *Criwe* referentu esant 'kuprotą, sulinkusį; kreivų kojų ar rankų' resp. fizines ydas (plg. sub. lie. *kreivỹs*, *-ẽ* 4 'kreivas, kreivomis kojomis žmogus' J, BsMt I 53, Krok, Rod, 'kuprotas žmogus, kuprys' BŽ 100, 'kreivarankis' Dkš [LKŽe]) ar kitos pejoratyvinės konotacijos hiperonimą (dar žr. Toporov 2000: 95) (plg. sub. lie. *kreĩvis, -ė* 2 'kas kreivas [medis, žmogus ar kt.]' Mžš, BsP IV 48, Gs, Gdž, Pnd, LTR [Pln], 'netaiklus žmogus, kreivarankis' Vj [LKŽe] ar sub. lie. *krivùlis* 2, *kryvūlis* 2 'kreivas medis, raštas' Drsk, 'lazda, ramentas' Ds, 'lazda krijeliui užmauti [siūlus vejant]' Užp, J, 'lenktuvas siūlams lenkti, lanktis' Ds, 'koto [šakių, kastuvo] skersinėlis' Sdk, 'valties [laivelio] rėmas, prie kurio kalamos lentos' Zp, Lp, Drsk, Grv, J, Klt, Brš ir kt. [LKŽe] [remiantis V. Mažiulio spėjimu (žr. anksčiau) apie darybinio reikšminio modelio (t. y. *n. instrumenti* → *n. qualitatis*) resp. *sakralinis objektas* ↔ *žynio lazda* ⇨ (*vyriausiasis*) *žynys*]). Tokie spėjimai būtų įtikinamesni, jei rašto šaltiniuose būtų įvardyta prūsų žynių senyvas amžius ar fiziniai trūkumai, bet taip nėra; 3) demonišką žynio prigimtį, mat identiška leksemų, reiškiančių 'kreivumą', pejoratyvinė konotacija reflektuojama ir slavų kalbiniame areale, plg. r. dial. *кривой обед* 'patiekalai be druskos', *кривой стол* 'stalas, ant kurio nėra druskinės' (СРНГ XV: 245–246), o adj. r. *кривой* 'kreivas', pasak Svetlanos Tolstajos (Толстая 2008: 281), buitinėje kalboje dažnai vartojamas reikšti nelabojo sąvokai, plg. rusų patarlę: *Душой кривить – черту служить*, t. y. *Meluosi – velniui tarnausi*, plg. frazeologizmą lie. *kreivaĩs keliaĩs váikščioti* 'suktybėmis verstis' TŽ V 594 (LKŽe; s. v. *kreivas*) ir tipologinį atitikmenį oset. *sajægoj* 'melagis, apgavikas; velnias' (žr. Абаев IV: 163).

Apibendrinant, galima teigti, jog P. Dusburgiečio pirmą kartą paminėtas hieronimas pr. *Criwe* negali būti siejamas su diferentinės etimologinės kilmės polonizmu lie. *krivūlė* 'kreiva lazda; lazda žmonėms į kuopą sušaukti', reflektuojančiu v. le. *krzywuła* 'riestas trimitas' (Linde II: 1161), le. dial. *krzywula / krzywuła* ↔ *krakula* ↔ *kula* 'lazda – ženklas kaimynams, reiškiantis būtinybę susirinkti visai bendruomenei', kurių reikšminė sklaida suponuoja kultūrinį italikų skolinį.

β. Polonizmų klasifikavimo sistemos kriterijai. Etimologinio aprašo pateikimo principai

Lietuvių kalbos lenkybės StEB II yra suskirstytos į 3 g r u p e s:

1) m o n o g e n i n i ų (resp. pirminių, nesuponuojančių rytų slavų polonizmų bei šių kalbų antrinių ne slaviškosios kilmės skolinių [resp. semipolonizmų] alternantų);

2) n e a p i b r ė ž t ų j ų, t. y. be lenkų kalbos archileksemų ir semipolonizmų (žr. anksčiau), kodifikuojami ir senojo ar vėlyvesniojo laikotarpio gudų bei rusų kalbų skoliniai (taip pat ir [morfologiškai] indigenūs semantizmai [kitus argumentus žr. 24, 25, 27 išn. (dėl termino žr. Durkin 2014: 9, 210, 357–358, 360, 370, 392)]), reikšmine ir fonomorfologine struktūra reflektuojantys pirminį polonizmą, į lietuvių kalbą galėjusį patekti ir iš rytų slavų kalbinio arealo (plg. Liudmilos Garbul [Гарбуль 2009: 42] taikomą metodiką, kurios anksčiau paisyta, sudarant Makso Vasmerio *Rusų kalbos etimologinį* ir autorių grupės *Baltarusių kalbos etimologinį* žodynus)[8];

[8] Tenka apgailestauti, kad šio leksemų skirstymo principo netaiko *Senosios lietuvių kalbos etimologinio žodyno* (ALEW I–III) autoriai (žr. s. v. *abavem*; *abivãtelis*, *obivetelis*; *adversõrius*; *afèrà*, *ofèra*; *afèravonė*; *afèravóti*, *ofèravoti*; *afèrnykas*; *apeliãcija*; *apeliavoti*; ***apertūra*; *arkabūzas*; *arnotas*; *arčas* ‘toks senovės pinigas’ ir kt.). Dėl šios priežasties lietuvių kalbos polonizmams priskiriami ne tik gudizmai (*ãkrūtas* [žr. γγγ. poskyrio II.1. tipą], nors ir nurodomos struktūrinių elementų kitimo tendencijos; *chvoldas*, *chvoldavoti* [žr. СБГП V: 259] ir kt.) ar alternatyvieji polonizmai bei neapibrėžtieji slavizmai (žr. s. v. *aktovà*; dar žr. ALEW I: 30 – žr. s. v. *abičajus*; *adpustas*; *babkà*; *nestotkas* [ALEW I: 18, 21, 82, II: 698), bet pateikiama itin abejotina slaviškųjų lyčių etimologinė raida (žr. *bespiečnas*, *-à* [ALEW I: 109–110] – žr. s. v. *ãbazas*, *abãzas* [ALEW I: 17 / žr. ЭСБМ I: 55]; *atkonyčia* [ALEW I: 65 / žr. Miklosich 1977: 1016; СБГП V: 99] ir kt.).

Taip pat remiamasi lietuvių kalbos akcentine sistemą iškreipiančiu, neva skolinio pirminį substratą suponuojančiu, kirčio pozicinio nuoseklumo resp. konsekventualiojo akcento **(**juo įprastai remiasi slavų kalbų etimologinių veikalų autoriai [plg. Фасмер I: 509, II: 301, 581, 610, 621, 627; Шанский I[5]: 94, II[6]: 102, II[9]: 227, II[10]: 95, 173, 201, 231, 293; Barszczewska, Jankowiak 2012: 48], nors pasitaiko ir lietuvių kalbos leksemas mėginančių tirti darbuose, plg., pvz., W. Smoczyńkio visiškai nesėkmingą aiškinimą, neva dėl kirčio vietos sub. lie. *asmõkas* ‘skatikas’ yra gudizmas [SEJL 24; $SEJL_2$ 46] – akivaizdžiai klaidingą minėtos leksemos kilmės traktuotę suponuoja sub. lie. dial. ***ašmõkas*** ‘15 skatikų vertės pinigas, berlinka’ [Lazūnai], kurio *-s-* > *-š-* kaita suponuota [v.] le. *ósmak* ‘aštuonetukas; 8-ių gražių moneta; 8-oji dalis ir kt.’ semantinio konotato „aštuoni“, o ne sub. lie. *ãšmas*, *-à* 4 [num. ord.; psn.] ‘aštuntas’ [LKŽe], matyt, niekuomet nevartotas Lazūnuose, nors jo įtaką įžvelgia W. Smoczyńskis, visiškai neimdamas domėn arealinio žodžių vartosenos faktoriaus [dar žr. s. v. *asmõkas*, *ašmõkas*]**)** principu, dažnai nepaisant darybos pamatą lemiančio gen. sing. formos akcentinės vertės (žr. StEB II 166 išn.) – neatsižvelgiama į fonologinės adaptacijos dėsningumus (apie juos plačiau žr. Pakerys 1982: 104–106, 1991: 8–9), plg., pvz., s. lie. *britõnas* vedamas iš rytų slavų formų, o ne jas suponavusios viduriniojo laikotarpio lenkų kalbos lyties, nors yra užfiksuota ir forma lie. *brìtonas* (žr. s. v. *britõnas*, *brìtonas*). Remiantis tokia metodika, ultimoje kirčiuojamus lietuvių kalbos skolinius, matyt, reikėtų priskirti paveldėtajai leksikai, mat slavų daugiaskiemeniams vardažodžiams toks akcentinis modelis yra neįprastas (žr. s. v. *brazalijà* ir daugybę kitų). Be to, kirčio pozicinio identiškumo argumentacija visiškai netinka, kai slavų kalbų formų akcentinė paradigma įvairuoja (žr. γγγ. poskyrio I.1. tipą [s. v. *pãgrebas*]).

Akcentuotina, kai kurie senųjų lietuvių raštų žodžiai (skolinių lytys) apskritai nėra minimi (pvz., s. lie. *arganykas* [žr. γγγ. poskyrio I.2. tipą]; s. lie. *árfa*; s. lie. *arciheretikas*; s. lie. *arcibažničnykas*; s. lie. *archaniolas*; s. lie. ***archa* ir daugybė kitų), taip daromos akivaizdžios etimologinio substrato kodifikavimo klaidos, pvz., nepateiktas s. lie. *arkušas* ‘popieriaus ar stiklo lakštas’ SD 329 su frikatyviniu *-š-*, reflektuojantis (v.) le. *arkusz*, o nurodomas s. lie. *árkužas*, vestinas ne iš minėtos lenkų kalbos lyties, kaip teigia ALEW (I: 55) sudarytojai, bet dialektinės jos formos ***arkuž*** (žr. s. v. *arkušas*, *árkušas*; *árkužas*). Todėl patikėti ALEW (ibd.) autorių nustatomų lietuvių kalbos polonizmų garsų adaptavimo principų (plg., pvz., teiginį: *Auffällig ist die unregelmäßige Wiedergabe des slavischen*

3) a l t e r n a t y v i ų j ų , skirstytinų į 2 pogrupius – **3a**. praslavų prokalbės veldinių refleksijas, kai gudų a r b a [9] rusų kalbose nėra užfiksuotas darybinis semantinis alternantas; **3b**. ne slavų kalbų prototipinių leksemų *dupletinius variantus*, kai lenkų ir rytų slavų (gudų ir / ar rusų) kalbų žodžiai, dispozityviai suponuojantys lietuvių kalbos skolinį, kildinami iš skirtingų substratinių lyčių (dar žr. Крегждис 2014: 196–197). Pastarajam pogrupiui taip pat priskiriami tie se m i p o l o n i z m a i (resp. alternatyvieji p o l o n i z m a i - s e m i t i z m a i / p o l o n i z m a i - l o t y n i z m a i - g r a i k i z m a i), kurių etiologinė priklausomybė, remiantis struktūriniu bei semantiniu substratinės lyties tapatumu, yra duali, tačiau tradiciškai identifikuojama, remiantis vakarų slavų leksiniu superstratu (dar žr. γγγγ. poskyrį; Kregždys 2014_d: 25–26).

Taikant etimologinį lenkybių analizės principą, šie skoliniai determinuojami į: 1) vakarų slavų prokalbės veldinius (jų kilmė veikale atskirai nėra detalizuojama); 2) kitų vakarų slavų (dažniausiai – čekų) lenkų kalbos skolinius (jei forma suponuoja praslavų prolytę, jos kilmė nėra aptariama); 3) ne slavų kalbų (pvz., germanų, italikų; ugrų, semitų ir kt.) žodžius (visuomet pateikiant leksemos kilmės aprašą).

Taip pat kodifikuoti įvairaus laikotarpio polonizmai okazionalizmai (plg. Целунова 2006: 129; dar žr. Гарбуль 2009: 43; Крегждис 2014: 197).

Germanizmų ir polonizmų, vedamų iš įvairaus laikotarpio ir dialektinių vokiečių kalbos zonų, segregacija grindžiama formaliuoju[10] (resp. fonomorfologinės leksemų struktūros diferentiškumo; semantinės kongruencijos) bei arealiniu[11] (apie pastarąją

stimmlosen Sibilanten [ſ] im Lit. mit stimmhaftem [ʒ] in LxL, ClG und der modernen Standardsprache gegenüber erwartetem [ſ], <β> in SzD[3] [žr. ALEW ibd.]) istoriškumu, kai nėra minimos archaizmus reflektuojančios šios vakarų slavų kalbos dialektinės lytys (apie jas plačiau žr. γγ. poskyrį), matyt, negalima. Minėtina, kad ALEW I–III autoriai viduriniojo lenkų kalbos laikotarpio (kurio apskritai nemini) leksemas kažkodėl traktuoja kaip senosios, nors toks temporalinės žodžių diferenciacijos ignoravimas, rengiant etimologinį žodžių sąvadą, matyt, nėra ne tik tinkamas, bet ir itin ydingas. Identiškas žodžių analizės metodas, XIX a. ir XX a. pirmojoje pusėje taikytas A. Brücknerio (1877) ir P. Skardžiaus (RR IV) veikaluose, vargu ar tinka, tenkinant šiuolaikinio leksikografo ar leksikologo poreikius, mat vienokie fonomorfologiniai kitimai būdingi XII–XV a. senajai ir visai kitokie – XVI–XVIII a. resp. viduriniojo laikotarpio lenkų kalbai (dar žr. Kregždys 2014_d: 25–26).

[9] Jei lenkų kalbos leksemų rytų slavų genetiniai alternantai užfiksuoti ir gudų, ir rusų kalbų leksikografiniuose sąvaduose, tokios lytys priskirtinos *neapibrėžtųjų slavizmų* pogrupiui. Deja, kol kas ši metodologinė nuostata yra ignoruojama, plg., pvz., Danieliaus Petito (2015: 351) teiginį, neva s. lie. *sparas* yra vestinas iš le. *spór*, lyg rytų slavų kalbose (ir senojo laikotarpio) prasl. **sъporъ* lyčių nebūtų užfiksuota.

[10] Plg., pvz., lie. *zelòtas* 2 (sm.) ‘kas labai uolus, fanatikas’ NdŽ (LKŽe) ← v. *Zelot* ‘pavyduolis; fanatikas’ / ← lo. *zēlōtēs* ‘pavyduolis, pavyduliautojas’ (< gr. ζηλωτής ‘pavyduolis; šalininkas; zelotas – uolus Mozės įstatymų sekėjas’) → ∌ le. *zelota* ‘šalininkas, rėmėjas; ūmaus būdo žmogus, smarkuolis; fanatikas; uolus žmogus’ (SW VIII: 439; Beekes I: 500).

[11] Plg., pvz., žemaičių dialektiniame plote užfiksuotą lie. dial. *pūgà* 4 (sf.) ‘išdroža lango rėme arba lentoje, sujungimas, suleidimas’ Pkl (LKŽe) ← v. *Fuge* ‘sujungimas, susidūrimas; siūlė; išdroža’ (Kluge 2002: 320) → le. *fuga* ‘išdroža, griovelis; ilgesnioji plytos pusė; garo mašinų stumdomosios

žr. LKE 214–215; Zinkevičius 1978: 150; dar žr. Grinaveckis 1963: 66, 69; γγγ. poskyrio X. tipą [3 schemą]) principais (dar žr. Крегждис 2014: 197).

Tarptautinių žodžių, priskiriamų polonizmams, etiologija, kuri, V. Urbučio (2009: 410, 419, 432) teigimu, yra sunkiai apibrėžiama, grindžiama J. Palionio *Lietuvių literatūrinės kalbos istorijos* tyrimų (1967, 1979), Z. Zinkevičiaus daugiatomės *Lietuvių kalbos istorijos* (1987, 1988, 1990), E. Fraenkelio *Lietuvių kalbos etimologinio žodyno* (LEW); A. Brücknerio *Lenkų kalbos etimologinio žodyno* (1985), Franciszeko Sławskio *Etimologinio lenkų kalbos žodyno* (Sławski I–V), Wiesławo Boryśo *Lenkų kalbos etimologinio žodyno* (2005), Januszo Siatkowskio *Svetimybių refleksijų bendraslavų atlase studija* (2004); M. Vasmerio *Rusų kalbos etimologinio žodyno* (Фасмер I–IV), Nikolajaus Šanskio *Rusų kalbos etimologinio žodyno* (Шанский I–II [nuo 1999 m. leidinį redaguoja Anatolijus Žuravliovas]), Aleksandro Šapošnikovo *Etimologinio dabartinės rusų kalbos žodyno* (ЭССРЯ I–II) bei Aleksandro Anikino *Rusų etimologinio žodyno* (Аникин I–VI...); autorių grupės *Baltarusių kalbos etimologinio žodyno* (ЭСБМ I–XIII...); autorių grupės *Ukrainiečių kalbos etimologinio žodyno* (ЕСУМ I–VI) duomenimis (dar žr. γγγγ. poskyrį).

Determinuojant leksemas (remiantis etimologiniu principu [apie jo svarbą žr. γγ. poskyrį]), paisoma temporalinės subordinacijos (apie jos ypatumus žr. 24 išn.), t. y. I. senųjų lietuvių kalbos raštų (XVI–XVII a.) polonizmai vedami iš senosios (XII a. 2-oji pusė – XV a.) ar viduriniojo laikotarpio (XVI–XVIII a.) lenkų kalbos žodžių, suponavusių ir LDK kanceliarinės slavų kalbos (resp. senosios baltarusių kalbos) leksinius semantinius atitikmenis; II. vėlyvesniojo laikotarpio raštų (nuo XVIII a.) ir dialektinės bei bendrinės kalbos lietuvių lenkybės kildinamos iš viduriniojo laikotarpio ar naujosios lenkų kalbos (nuo XIX a.) žodžių bei jų gudiškųjų refleksijų (jei tokios yra užfiksuotos).

Struktūriškai skoliniai iš lenkų kalbos determinuojami[12] į leksinius (morfologiškai – grynuosius ir hibridinius [lenkų leksemų aspektu][13] bei darybinius semantinius pamorfeminius [arba partityvinius] vertinius) ir sintagminius. Pagal vartojimo paplitimą ir tendencijas jie suponuoja dvi pagrindines grupes: 1) nenorminės leksi-

dalies rėmas' (SW I: 780), r. *фу́га* 'dviejų lentų suleidimo vieta' (Даль III: 539) – dar žr. s. v. *pūgas*.

[12] V. Urbučio (2009: 416) teigimu, „Tikru leksikos slavizmu tegali būti laikomas žodis (apimantis visus fonetinius ar kitus galimus variantus, nereikalaujančius skirtingo kilmės aiškinimo), tiesiogiai atsiradęs iš atsakančio slavų žodžio", t. y. iš skolinių sąrašo eliminuotini slaviškųjų afiksų vediniai, hibridiniai dariniai, hibridiniai dūriniai, antriniai pirminių skolinių variantai ir *nomina propria*.
Vis dėlto rengiant *Lietuvių polonizmų žodyną*, nesiremiama teiginiu, kad „<...> dariniai iš skolinių jau laikomi savo žodžiais" (Urbutis 2009: 434), mat toks veldinių ir superstratinės leksikos kai kurių elementų tapatinimas vertinamas kaip netikslingas ir mistifikuojantis kalbos gramatinę sistemą.

[13] Šiuo terminu įvardytini ne tik paveldėtosios resp. substratinės leksikos sluoksnio lietuvių dariniai su slaviškuoju darybiniu elementu, bet ir grynieji lenkų kalbos skoliniai, su jiems nebūdingais afiksais (žr. 12 išn.).

kos – dialektizmų, vartojamų tik tarminiuose lietuvių kalbos plotuose, bei archaizmų / istorizmų, minimų senuosiuose ir vėlesniojo laikotarpio lietuvių raštuose; 2) bendrinės kalbos žodžių (pastaroji analitinio tipo žodyne [apie jį dar žr. Kregždys 2012$_a$: 125–126] dar gali būti skaidoma į teiktinų formų [kalbos normų aspektu], t. y. kodifikuotos leksikos vienetus, kitos – į keistinas savosios leksikos atitikmenimis svetimybes [resp. barbarizmus]).

γ. Polonizmų identifikavimo metodika

γγ. Tyrimo istorija

K. Būga (RR I: 271, 339–353, 527, II: 661, III: 497, 717, 749–778) bene pirmasis[14] mėgino apibrėžti rytų slavų kalbų skolinių fonetinės adaptacijos principus, bet polonizmų garsinės transformacijos tendencijų plačiau nenagrinėjo, išskyrus sporadinius pastebėjimus apie kelių fonemų kitimus (žr. Būga I: 125, 271, II: 161, 346, 621, III: 46)[15]. Tiesa, šio tyrėjo pateikiama kai kurių superstratinių (resp. skolinio) fonemų interpretacija kelia abejonių, pvz., blr. *o* /ɔ/ ir le. *ó* /ŭ/ K. Būga (ibd.) aiškina kaip fonetinius alternantus, nors taip nėra (plg. Ostaszewska, Tambor 2000: 63; Gussmann 2007: 2; Кравчук 2005: 6), nebent būtų paisoma istorinės gramatikos apibrėžtų kitimų, t. y. prasl. **o* > s. le. *ō* (antrinio ilgumo) > le. *ó* (plačiau žr. Klemensiewicz, Lehr-Spławiński, Urbańczyk 1981: 99; Strutyński 2002: 39; Ананьева 1994: 122–123, 136; dar žr. Smoktunowicz 2009: 215), ir faktografinių aplinkybių, t. y., remiantis senųjų poetinių tekstų (lenkų kalba) ypatybėmis, teigiama, kad le. *ó* iki XVII a. vidurio identifikuotinas kaip diftongoidas (dėl ukrainiečių fonologinės sistemos predisponuojančios įtakos kai kuriose lenkų kalbos dialektinėse zonose), o ne siaurasis /u/ (Klemensiewicz II: 289–290; Ананьева 1994: 137). Tokį fonologinį statusą[16] įgijęs tik nuo XVIII a. (Strutyński 2002: 58; Walczak 1995: 121; dar žr. StEB II 172 išn.), o dialektuose difuzijonuojantis iki šiol (plg. Dejna 1973:

[14] Z. Zinkevičius (1977: 42–43) aptaria lenkiškų skolinių grafemų perteikimo ypatybes, daugiau dėmesio skirdamas lietuviškosios leksikos polonizavimo ypatumams aptarti (žr. Zinkevičius 1977: 98–105) arba vartojimo tendencijoms išryškinti (Zinkevičius 1986$_a$: 8–12).

[15] Lenkų kalbos afrikatų *c* ir *cz* /č/ ir pučiamojo *v* adaptacinius ypatumus yra aptaręs ir J. Otrębskis (1958: 118, 283, 298, 304), tačiau kitų garsų eksplikacijos pagal etninę priklausomybę nedeterminuoja (Otrębski 1958: 139–140, 280).

[16] Be to, būtina atkreipti dėmesį į svarbų lenkų kalbai būdingą vokalinių fonologinių sekų alternaciją, reflektuojamą deklinacinėje sistemoje (plačiau žr. Gussmann 2007: 17), plg., pvz., (s. / v.) le. (dial.) *gł-**ó**-d* ‘skrandžio tuštumas, alkis ir kt.’ *nom. sing.* ≪ / ≫ (s. / v.) le. (dial.) *gł-**o**-d* ‘t. p.’ *gen. sing.* → lie. *gl-**ó**-da* (sf. ind.) ‘nebuvimas, stoka ir kt.’ (žr. s. v. *glóda*), t. y. nom. sing. (v.) le. dial. *głód* /glu·d/ nėra kliūtis lie. *glóda* priskirti polonizmams, mat tokį šios leksemos statusą suponuoja gen. sing. (ir kt.) lenkų kalbos formos.

186–187)[17]. Vadinasi, sprendžiant skolintinės leksemos kilmės problemą, fonologinė morfofonemų statuso interpretacija gali turėti lemiančios reikšmės skolinio etninei identifikacijai arba jo temporalinei determinacijai[18].

I. Adomavičiūtė (Адомавичюте 1979: 96), remdamasi V. Kostelnickio (Костельницкий 1953) ir Adelės Valeckienės (1967: 115, 118) atliktais lietuvių kalbos slavizmų tyrimais, mėgino nustatyti polonizmų fonomorfologinės adaptacijos principą: jei lenkų kalbos žodis (sm. / sf.) reflektuoja kietąjį kamiengalį, tai lietuvių kalbos lenkybė formuojama su fleksiniais formantais *-as*, *-a*, o jei minkštąjį – *-ius*, *-ė*, *-ia* (dar žr. Voitkevič 2010: 248, 253).

Tiesa, lietuvių kalboje pasitaiko ir kietojo kamiengalio lenkybių su galūne *-ius*, plg. lie. dial. *dziẽgorius* 'laikrodis' (< le. dial. *dzegar* 'laikrodis ir kt.' [žr. s. v. *dziẽgoris*, *dziẽgorius*]), lie. *kañtorius* 'giedotojas, giedorius ir kt.' (< [v.] le. *kantor* 'bažnyčios chorvedys ir pagrindinis giedotojas; kaimo vargonininkas ir mokytojas' [žr. s. v. *kañtorius*]), lie. *kolatorius*, *-ė* 'kas statydina ką savo lėšomis' (< [v.] le. *kolator* 'bažnyčios mecenatas ir kt.' [žr. s. v. *kolatorius*, *-ė*]), lie. *korabius* 'laivas' (< [s. / v.] le. *korab* 'laivas ir kt.' [žr. s. v. *korabius*]) ir kt. Yra užfiksuota ir *ā* kamieno polonizmų, lietuvių kalboje perdirbtų į suf. lie. **įŭ* vedinius (apie juos plačiau žr. Skardžius I: 76–80), lie. *spraučius* 'valdovas' (< [s. / v.] le. *sprawca* 't. p.' [žr. s. v. *spraučius*]) ir kt.

V. Urbutis (2009: 413tt.) vienas pirmųjų revizavo *b* – *d* raidėmis prasidedančių P. Skardžiaus senųjų slavizmų sąrašo žodžius, stengdamasis verifikuoti jų etninę priklausomybę, t. y. kai kuriuos jų, iki tol klasifikuotus kaip skolinius iš lenkų kalbos **(**pvz., lie. *bubas* 'baubas, vaikų baidyklė' MP 350b$_{36}$ [LKŽe; Skardžius IV: 105], kurį P. Skardžius [ibd.] klaidingai priskyrė polonizmams; dabar jis interpretuojamas kaip alofoninis lie. *baũbas*[19] 'baidyklė, šmėkla, kuria gąsdinami vaikai' J, rš, Gs, Šts [LKŽe] variantas < verb. (onomat.) lie. *baũbti* 'storu balsu bliauti, mauroti (apie jautį)' [DLKŽ^5], plg. verb. la. *bubinât* 'bu-bu-bu bliauti, imituojant jautį' [ME I: 343; dar žr. LEW 37] ir tik siejamas su le. *buba* 'pabaisa, kuriuo gąsdina vaikus' [Būga I: 435; SP I: 432; Urbutis 2009: 417; dar žr. Kregždys 2012: 153; Аникин V: 14–15]**)**, interpretuoja kaip baltiškuosius veldinius, o kitus – tiesioginius skolinius iš germanų, o ne

---

[17] Šį lenkų kalbos fonetinį kitimą J. Palionis (1967: 280) kažkodėl datuoja XV a. pradžia.

[18] Fonemų *a* / *o* ir *e* / *ė* / *ie* diferencija, motyvuojama skolinių temporaline adaptacija (plačiau žr. Kardelis 2003: 80, 83, 96, 99, 110, 136), šiame veikale nėra priskiriama esminėms kaitoms, suponuojančioms skirtingos fonetinės struktūros lytis (dar žr. 44 išn.). Todėl minėti alternantai grupuojami į vieną leksinį semantinį lizdą.

[19] Pasak Rimanto Balsio (2006: 161tt.), pirmasis apie šią dievybę yra užsiminęs Wilhelmas Martinijus (1666 m.) (plg. mitologemą *Baubis* – BRMŠ III: 62–63), tiesa, nenurodęs nei dievo apeigų ypatybių, nei funkcijų. Taigi žinių apie šią itin seną dievybę turime iš pradedant XVII a. ir vėlesnių autorių paminėjimų (plačiau žr. Balsys ibd.) – visa tai turėtų būti detaliai išnagrinėta atskirame darbe.

slavų kalbų (plg. s. lie. *bolvarkas* ‘krantinė’ BrB 5Moz. 1.7 < v. *Bollwerk* ‘krantinė, kranto sutvirtinimas; bastionas, tvirtovė’, o ne v. le. [nuo XVIII a.] *bolwark* / *bulwark* [↔ v. le. *blofarek* ‘sienos išsikišimas; akmeninės sienos atrama, kontraforsas’ (SPW II: 189)] ‘bokštas, bastionas; krantinė; medžiu grįsti miesto šaligatviai’ [Linde I: 144; SW I: 189, 233]).

Šio tyrėjo (Urbutis 2009: 420) teigimu, „Pakartotinis kilmės šaltinių aiškinimasis parodo, kad tik mažajai pusei slavizmų tinka jų kildinimas iš tų slavų kalbų, kurias yra nurodęs Skardžius (pirašydamas spėjamus prototipinius slavų žodžius)“, mat „<...> kilmės patikrinimo rezultatų esmė yra ta, kad daugumą slavizmų, pagal Skardžiaus nuorodas tariamai priklausančių vienos katros slavų kalbos (arba lenkų, arba baltarusių) skolinių grupei, iš tikrųjų reikia perkelti į neapibrėžtųjų slavizmų (galimų tiek iš baltarusių, tiek iš lenkų) grupę, kuri, šitaip keleriopai išaugusi, iš mažiausios pasidaro didžiausia“. Todėl daroma išvada, kad „<...> dėl 75% arba trijų ketvirtadalių slavizmų negalima tvirtai pasakyti, iš katros gretimos slavų kalbos – baltarusių ar lenkų – jie paskolinti“ (Urbutis 2009: 426).

Nepaisant šio tyrėjo mėginimo neutralizuoti neapibrėžtųjų polonizmų (morfofonetiškai ir semantiškai tapačių lenkų ir rytų slavų [vienos šių kalbų] leksemų) grupei priskirtinų žodžių etninę priklausomybę, remiantis ir arealiniu faktoriumi[20], šiame veikale V. Urbučio (2009: 436) įvardyti *neapibrėžtieji slavizmai*, taikant etimologinį metodą (apie jo svarbą žr. Palionis 1967: 270; dar žr. Kabelka 1964: 23–24), priskiriami neapibrėžtųjų polonizmų (o ne slavizmų apskritai) grupei (plg. panašią Andrášo Zoltáno [1987: 6; dar žr. Гарбуль 2010: 78] itin gausių polonizmų, patekusių į senąją rusų kalbą iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės oficialiosios rusėnų [vakarų rusų arealo] kalbos [apie ją plačiau žr. Мозер 2002: 222, 228; dar žr. Соболевский 1980: 71; Bednarczuk 1999: 118; Smoktunowicz 2009: 216; Citko 2010: 13; Гарбуль 2009: 26–28, 36–37, 44–46, 2010: 78–79; Лавриненко 2006: 211; Кошкин 2006: 30; Мякишев 2008: 26–32; Титаренко 2002: 157–158, 2010: 171–172], interpretaciją).

Todėl *Lietuvių kalbos polonizmų žodyno* viena pagrindinių užduočių – kiek galima tiksliau identifikuoti monogenines, arba monotipines,[21] P. Skardžiaus veikale

[20] Remtis formaliuoju arealiniu faktoriumi kaip predisponuojančiu veiksniu, nustatant polonizmo indigeno statusą, nėra patikima dėl gerai žinomų priežasčių – istorinių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Lenkijos Karalystės bendros valstybės teritorijos kintančių ribų (pvz., Latgala [priklausiusi Lietuvos ir Lenkijos valstybei nuo 1569 m. (plačiau žr. LE XIV: 206)]), plg. la. dial. *parba* ‘dažai’ kildinimą iš le. *farba* ‘spalva; dažai ir kt.’ (žr. Buss 2008: 137, 160; dar žr. s. v. *farba*).

[21] Svarbu neapsiriboti vien tik lenkiškųjų indigenų refleksijų kodifikacija, bet taip pat ir neapibrėžtųjų slavizmų (t. y. galimų lenkų ir rytų slavų [baltarusių ir rusų] skolinių), kurių dalis (pvz., ne slaviškos kilmės leksemos) galėjo būti introdukuota iš lenkų kalbos – tarpininkės (plačiau žr. Urbutis 2009: 436–437). Remiantis tokiu metodu, būtų išvengta akivaizdžių leksikologinių klaidų, t. y. rytų slavų skolinių priskyrimo polonizmams, pvz., lie. *čáininkas* (-*nykas* Jnšk) 1 ‘virdulys’ Rdm, Rt (LKŽe)

išvardytas senąsias lietuvių kalbos lenkybes, kurių, V. Urbučio teigimu, tėra ¼ pateiktųjų, plg. „<...> įsigalėjusi nuomonė, kad senojoje lietuvių kalboje slavizmų, paskolintų iš lenkų kalbos, mažiausiai dvigubai daugiau negu iš baltarusių ir kad toks skirstymas pritaikomas didelei daugumai visų slavizmų, išskyrus maždaug 22% (atsargiau būtų sakyti – nuo penktadalio iki ketvirtadalio) tokių, kurie galimi iš abiejų gretimųjų kalbų, yra visiškai klaidinga, nes remiasi neteisinga prielaida, kad vienos kurios slavų kalbos žodžio prirašymas Skardžiaus žodyne yra lygus nustatymui, jog atsakantis slavizmas kilęs kaip tik iš tos kalbos. Iš naujo pasidomėjus dalies Skardžiaus slavizmų kilme, pasirodo, kad iš tikrųjų viskas yra atvirkščiai: didelė dauguma – net trys ketvirtadaliai – senųjų slavizmų galėtų būti tiek iš baltarusių, tiek iš lenkų kalbos, o skoliniai, galimi tik iš katros nors vienos kalbos, tesudaro likusį ketvirtadalį, ir čia baltarusybių (mažiausiai) dvigubai daugiau negu polonizmų“ (Urbutis 2009: 430, 435; dar žr. Dini 2014: 461–462; Kabašinskaitė 2014: 123).

Pasitaiko atvejų, kai šis tyrėjas nurodo žodžių formas, neužfiksuotas leksiniuose sąvaduose (minėtina, kad V. Urbutis ne visuomet nurodo šaltinius, kurių duomenimis remiasi; tai, žinoma, labai apsunkina pateikiamos medžiagos analizę), pvz.: **I**. aptardamas lie. *Medelenkas* ‘didelis šuo; lokius medžiojantis šuo (*Bärenhund*)’ *Sʒů* R 52, jis šį žodį priskiria polonizmams (Urbutis 2009: 459), mat įvardija neva deminutyvinę, lenkų kalbos žodynuose **ne**paliudytą lytį le. ‡ *medelanek* (ji nurodoma be asterikso, nors tokia neužfiksuota nei senosios [SSt IV: 181; GS 84–85], nei viduriniojo [SPW XIII: 270; Linde III: 53; SJP$^{17\text{-}18w.}$Kart] ar naujosios lenkų kalbos leksikografiniuose sąvaduose [SW II: 915; Rykaczewski I: 359; SJP I: 643; USJP II: 597; Arct I: 344; SWJP 504; Swan 2008: 214] ir šnektų žodynuose bei jų aprašuose [plg. Karłowicz III: 136; IAKP I: 366; MAGP XIII: 58; AGM X^{2}: 525; AGB VII^{2}: 119; AJŚ VIII: 168; SOWM IV: 121; Kobylińska 2001: 84; Czajkowska 2002: 67; Cechosz-Felczyk 2004: 111 ir kt.]), mat vartojama tik (v.) le. *medelan* ‘medžioklinis šuo, naudotas lokių medžioklėje’ ↔ *medjolański pies* ‘t. p.’ (< V. lo. *mediolanensis* ‘Milano’ ↔ V. lo. *Mediolanum* ‘Milanas’ ← gal. *mediolanon* ‘? gausybės vieta; šventvietė’ [SW II: 915; Linde III: 54; Фасмер II: 590; Шанский II^{10}: 121–122; ЭСБМ VII: 4; Blaise 1994: 576; Delamarre 2003: 221–222; dar žr. Evans 1967: 215; Matasović 2009: 262]), suponavęs r. *меделя́нка* ↔ *меделя́нская собака* ‘vienas stambiausių ir didžiausių šunų’ (Даль II: 312) bei s. r. *меделянский* ‘Milano šuo – didžiulių medžioklinių šunų veislė, kildinama iš Šiaurės Italijos’ (СРЯВ IX: 58), s. blr. *меделянский песъ* ‘Milano dogas (šiaurinės Italijos medžioklinis šuo)’ (ГСБМ XVII: 299), blr. (dial.) *медзюля́н*, *медзяля́н* ‘Milano šuo;

vestinas ne iš le. *czajnik* ‘arbatinis’ (SW I: 368; plg. Gaivenis, Keinys 1990: 35), bet iš r. *чайник* ‘t. p.’ (← r. *чай* ‘arbata’ vartojamas nuo XVII a. [Черных II: 373; Преображенский III: 52; Walczak 1991: 116]), mat būtent iš rusų kalbos šios šaknies žodžiai plito į kitas slavų kalbas (Преображенский ibd.), taip pat ir į lenkų (Тихомирова 2011: 105).

storas žmogus, nevėkšla; savavaliautojas' (Носовичъ 1984: 283; ЭСБМ ibd.).

Sunku patikėti, kad milžiniškas, meškoms medžioti naudotas šuo, savo dydžiu ir galia pranokstantis stambų vyrą, galėtų būti šaukiamas ar vadinamas deminutyvine forma, kaip nori įteigti V. Urbutis. Vadinasi, ši leksema traktuotina kaip rusizmas (žr. Шанский II[10]: 121–122), o ne polonizmas, mat suf. r. *-я́нка* (apie jį plačiau žr. Максимов 1975: 18, 218–219) suponuoja **ne** deminutyvo funkcinę atribuciją resp. konotaciją, bet *nomen attributivum* gramatinę kategoriją (dar žr. Vaillant IV: 354), plg. adj. r. *кра́сный*, *-ая* 'raudonas' (Даль II: 187–188) + suf. r. *-я́нка* → sub. r. *красня́нка* 'širdažolė (*Erythraea centaurium*)' (Даль ibd. [augalas žydi raudonais žiedais (plačiau žr. Светличная, Толок 2003: 58)]); adj. r. *смуглый*, *-ая* 'tamsus, rudas; tamsaus gymio' (Даль IV: 238) + suf. r. *-я́нка* → sub. r. *смугля́нка* 'juodbruvė, juodekšė (apie žmogų)' (Даль ibd.); **II**. analizuodamas lie. *buklogas* (sm.) 'statinė' [K]: *Esi kaltas ponui... šimtą buklogų alyvos* SE 174 (LKŽe), šis tyrėjas nurodo lietuvių raštuose ar gyvosios kalbos vartosenos pavyzdžiuose neužfiksuotą sememą 'odinis indas skysčiams laikyti' (Urbutis 2009: 441), nors dėl semantinės vertės (remiantis ir P. Skardžiaus [RR IV: 106], ir jo paties [Urbutis ibd.] teiginiais) šis žodis turi būti priskiriamas monogeniniams polonizmams, bet kildinamas ne iš (v.) le. *bukłak*, v. le. (dial.) *bokłag* 'odinis indas vandeniui ir kt. skysčiams; (molinis) ąsotis; gertuvė' (dėl kilmės žr. s. v. *buklogas*), bet le. dial.[22] (MLd [Ochotnica Dolna]) *bukłak* 'medinis indas; 10 litrų vyno statinaitė' (SGP III[1]: 70)[23].

Šie pavyzdžiai svarbūs, vertinant V. Urbučio daugelyje darbų, skirtų analizuoti lietuvių kalbos slavizmus (ypač – senuosius), taikomą analitinį principą – jei žodis nėra užfiksuotas senuosiuose lenkų kalbos raštuose ar skiriasi substrato ir skolinio reikšmė, tokia leksema negali būti traktuojama kaip polonizmas, bet automatiškai priskiriama gudizmams[24], plg. lietuvių slavizmų analizės metodą, suformuluotą

[22] Iš le. dial. (ŽV-Md [Słup]) *aniel* 'angelas' (SGP I[2]: 123) kildintinas ir lie. dial. *ãnelas* 3[b] (sm.) 'angelas' (ZtŽ 53) / s. lie. *anialas* 't. p.' Mž 63.7, 355.2 (Urbas 1996: 19) ↔ lie. *anielas* (sm.) SP I 46, PK 149 't. p.' SD 2 (LKŽe), kurių radicialinių, arba šaknies, balsių ir diftongoidų sekos *-e-* / *-ia-* // *-ie-* įvairavimas, pasak V. Kardelio (2003: 76), turėtų būti eksplikuojamas, remiantis chronologiniu principu (apie jo svarbą žr. Būga I: 351–353, II: 749–778; dar žr. Voitkevič 2010: 243, 249), t. y. lytys su *-e-* resp. *-ia-* (grafinis variantas) traktuotinos kaip senojo laikotarpio skoliniai, o su *-ie* – naujojo. Tokiu aiškinimu patikėti sunku, mat lytis su šaknies *-ie-* užfiksuota senuosiuose raštuose (žr. anksčiau; dar žr. 44 išn.). Vadinasi, slavų diftongoidų adaptacijos problema iki šiol yra neišspręsta.

[23] Dėl fonetinių (o kai kurių bendrašaknių žodžių – ir semantinių) ypatumų ši leksema negali būti siejama su s. blr. *боклагъ* 'gertuvė (plokščias butelis, indas skysčiams)' (ГСБМ II: 122), blr. *бакла́га* 't. p.' (ЭСБМ ibd.), r. (dial.) *бакла́га* 'gertuvė; medinis skobtinis arba sutvirtintas lanku, uždengiamas indas; statinaitė; uždengiamas medinis kibiras su anga skysčiui išbėgti ir kt.' (Даль I: 40; СРНГ II: 59) ↔ bžn. sl. (r.) *бакла́га* 'uždengiamas medinis kibiras su anga skysčiui išbėgti' (СЦСРЯ I: 18).

[24] Toks metodas abejotinas dėl paprastos priežasties – ne visi senosios lenkų kalbos žodžiai yra užfiksuoti šios kalbos rašto paminkluose (plg. Siatkowski 2004: 15), ne visi rašytiniai šaltiniai išlikę (o kai kurie jų – nepilni [plačiau žr. Walczak 1995: 55–66]), plg. s. lie. *babilonskas* 'Babilono' ← v. le.

V. Urbučio (LKE 590–591): „Seniausi lietuvių kalbos slavizmai yra IX–XI a. skoliniai iš rytų slavų vakarinių dialektų <...>. Vėliau skolinių gauta iš tų dialektų pagrindu susidariusios gudų kalbos. <...> Krikščionybės įvedimas (XIV a. pab.–XV a. pr.), vėliau ir stiprėjanti unija su Lenkija sudarė palankias sąlygas per Bažnyčią, mokyklą, aukštuomenę plisti polonizmams <...>[25]. XVIII a. pab., kai Lietuvos Didžiosios Ku-

Babilonski 't. p.' (< lo. *Babylonicus* 't. p.' [Linde I: 39; OLD 222; plg. Urbutis 2009: 441]), nors lenkų kalbos senuosiuose raštuose tokia leksema nėra minima (žr. SSt I: 50), o senojoje baltarusių kalboje, matyt, niekuomet nevartota, plg. s. blr. *вавилонский* 'Babilono' (ГСБМ II: 284) < s. sl. **вавилоньскъ** 't. p.' (ССЯ I: 163) – su pradžios *v-*, o ne *b-*. Vadinasi, būtina atsižvelgti ir į viduriniojo laikotarpio (XVI–XVIII a.) lenkų kalbos leksikografinius duomenis.

Tiesa, V. Urbutis (2009: 419) įžvelgia tokio tyrimo metodinius trūkumus, ypač tuomet, kai senosios lenkų kalbos raštuose neužfiksuotas žodis nėra minimas ir LDK kanceliarinės slavų kalbos paminkluose (B. Kabašinskaitė [2014: 123] klaidingai teigia, kad tokia lytis užfiksuota gudų kalboje, nors jokiame leksikografiniame šios kalbos [įvairaus laikotarpio] šaltinyje toks žodis nėra minimas), bet žinomas iš senosios rusų kalbos rašytinių šaltinių, plg., pvz., le. *drak* 'slibinas, drakonas; aitvaras ir kt.' → s. r. *дракъ* 'drakonas' kilmės dilemą (žr. s. v. *drakas*), kada, rekonstruojant s. le. **drak* (→ s. blr. **дрокъ*), pasitelkiami denominatyviniai senosios lenkų kalbos vediniai.

Identiška problema kiltų (jei būtų paisoma tik senosios, eliminuojant viduriniojo laikotarpio lenkų kalbos duomenis), nustatant lie. *dragū̃nas* polonizmo statusą (žr. s. v. *dragū̃nas*), mat, remiantis aptariama metodika (temporaliniu leksemos fiksavimo aspektu), yra galimas tik vienas šio žodžio šaltinis – LDK kanceliarinės kalbos substratinė leksema, neabejotina senosios lenkų kalbos (apie jos ypatumus dar žr. Walczak 1995: 71–93) formos refleksija, kuri, su suf. le. *-un-*, nefiksuojama XII–XV a. lenkų kalbos rašto paminkluose. Todėl sekant V. Urbučiu, pastarą leksemą reiktų priskirti gudizmams, nors taip nėra (plačiau žr. Булыка 1972: 110).

B. Kabašinskaitė (2013: 68, 2014: 126), remdamasi minėtu V. Urbučio taikomu senųjų skolinių tyrimo metodu, teigia, neva lie. *ãbligas* 'vekselis' yra rusizmas, lietuvių kalboje pradėtas vartoti nuo XIX a. Tikėti šiuo teiginiu negalima dėl tokios leksemos stokos rusų kalboje. Autorė, matyt, supainiojo rusų ir senosios baltarusių kalbos faktus, plg. s. blr. *облигъ*, *облигъ* 'skolos raštelis, vekselis' (ГСБМ XXI: 170). Vis dėlto minėto spėjimo menką įrodomumą galima grįsti s. le. *oblik* 'skolos raštelis, vekselis; prievolė; sąlyga; priežastis ir kt.' (SSt V: 349–350; SPW XIX: 226), kuris tėra le. *oblig* 'obligacija; skolos raštelis, vekselis', neužfiksuoto senuosiuose lenkų kalbos raštuose, fonetinis variantas su *-g* > *-k* devokalizacija, suponavęs ir minėtus s. blr. *облигъ, облигъ*. Todėl teigti, kad lie. *ãbligas* 'rašytas pasižadėjimas grąžinti skolą, vekselis' (LKŽe) yra gudizmas (jokiu būdu ne rusizmas), o ne polonizmas (plačiau žr. s. v. *ãbligas*, *ãblikas*, *obliga*), yra itin abejotinos leksemų analizės pavyzdys, matyt, neturintis nieko bendra su žodžių kilme.

Todėl taikant temporalinį kalbos faktų analizės metodą (žr. β. poskyrį), nustatant lietuvių kalbos slavizmo vakarų ar rytų etninį priklausomumą, lenkų kalbos leksemos turėtų būti determinuojamos ne į senojo ir naujojo, bet senojo (plačiau žr. Walczak 1995: 55–66, 71–93), viduriniojo (žr. Walczak 1995: 107–180) ir naujojo (apie jį žr. Walczak 1995: 181–262) laikotarpio žodžius.

[25] Įprasta teigti, kad nemaža polonizmų ankstyvojo laikotarpio LDK kanceliarinėje kalboje (dėl termino žr. Zinkevičius 1987: 133; Zinkevičius II: 7–10; Kabašinskaitė 2013: 68), kurią reiktų skirti nuo senosios slavų kalbos (manoma, kad iš jos į lietuvių kalbą pateko pirmieji slavizmai [žr. Būga I: 350–351; dar žr. Zinkevičius II: 7; Зинкявичюс 1978: 83]), imta vartoti nuo krikšto priėmimo (žr. Būga I: 325; Palionis 1987: 188; Зинкявичюс ibd.), t. y. XIV a. pabaigos resp. 1386–1387 m. (plg. Smułkowa 1988: 239, 2002: 296tt; Dubisz I: 96; Čekmonas 2001: 88; Коряков 2002: 17; Norvilaitė 2004: 37, 40; Лавриненко 2006: 209; Гарбуль 2009: 26; Темчинас 2012: 47–48; Dini 2014: 286–287), o krikščioniškosios plotmės terminų (lenkybių) lietuvių kalboje galėjo rastis nuo XIII a. (Mindaugo

nigaikštijos pagrindinės žemės atiteko Rusijos imperijai, greta lenkų kalbos vis labiau ėmė ryškėti dar ir rusų kalbos įtaka, ypač per administraciją, kariuomenę, mokyklą“ (dar žr. Topolska 2005; Dini 2014: 408). Birutė Kabašinskaitė (2013: 68) polonizmų vartosenos pradžią[26] datuoja dar vėlesniu laikotarpiu, teigdama, kad „Nuo XVI a. vidurio, dėl įsigalinčio lenkų kalbos vaidmens (ir kaip kanceliarinės kalbos) lietuvių kalboje atsirado polonizmų, ypač religinių terminų, lenkų gautų iš kitų kalbų <...>“[27], pabrėždama (ibd.), kad „Tiriant senuosius skolinius iš slavų kalbų, neretai tenka minėti nekonkretų slavizmo terminą – dažnai nėra aišku, ar žodis atėjo iš senosios rusų, senosios baltarusių, kanceliarinės slavų ar lenkų kalbos.“ Vadinasi, šie tyrėjai, nors ir determinuoja slavizmus pagal konkrečius skolinimosi laikotarpius, suponuoja tik orientacinį, bet ne tikslų temporalinį jų patekimo į lietuvių kalbą aspektą (dar žr. Liedke 1994, 1995, 1995$_a$; Smoktunowicz 2009: 204).

Remiantis minėtų ir kitų leksemų analize, šiame žodyne LDK kanceliarinės slavų kalbos (apie ją žr. Карский 1962: 208–244, 253–262; Zinkevičius 1987: 117tt.; Palionis 1987: 187; Smoktunowicz 2009: 204; Barszczewska, Jankowiak 2012: 67–79; Kabašinskaitė 2013: 68), (senosios)[28] rusų (bei šnektų, dažnai reflektuojančių archaizmų vartosenos pavyzdžius) kalbų leksikografiniai duomenys (dar žr. Kardelis 2003: 52) yra vertinami koreliatyviai (senosios) lenkų (ir šnektų) ir baltarusių (ir šnektų) aspektu (plačiau žr. Kregždys 2014$_c$: 254–258; plg. A. Zoltáno [Золтан 1983: 342–343; Zoltán 1987: 101] ir L. Garbul [Гарбуль 2009: 11–12, 42–43, 2010: 77 tt.] slavizmų tyrimo metodikos ypatumus – šie tyrėjai teigia, kad lenkų kalbos įtakos pradžia rusų arealui datuotina XV a. pradžia). Todėl atsisakyta kodifikuoti tuos, iki šiol V. Urbučio (2009: 434) ir kt. tyrėjų (plg. Laučiūtė 1977: 95; dar žr. Zinkevičius

karūnavimo laikotarpio [plg. Chodynicki 1914: 249; Kardelis 2003: 52; dar žr. 27 išn.]).

[26] Šio teiginio autorė, matyt, lenkybių vartojimo pradžią supainiojo su jų itin gausaus paplitimo laikotarpiu (plg. Zinkevičius II: 10; Topolska 2002: 127; Romanowski 2014: 31; Ušinskienė 2014: 49; Dini 2014: 462).

[27] Religinių lietuvių terminų gudiška kilmė iki šiol argumentuojama, remiantis K. Būgos (RR I: 348) *ad hoc* teiginiu, iliustruotu rytų slavų skolinių sąrašu, ir Henryko Łowmiańskio (1957: 370) postulatu, neva katalikybė Lietuvoje radosi ant stačiatikybės pamato (plg. Адомавичюте 1980: 9), nors yra žinoma, kad krikščionybės įvedimui itin didelės įtakos turėjo lenkų (žr. 25 išn.) ir kryžiuočių ordino veikla (plačiau žr. Chodynicki 1914: 250; Liedke 2004: 34).
Taip pat, matyt, nevertėtų ignoruoti lenkų tautybės raštininkų, XIV–XV a. LDK kanceliarijoje ruošusių dokumentus lotynų kalba (apie juos plačiau žr. Ušinskienė 2014: 47–48), galimos įtakos terminijos kūrimui.

[28] Spėtina, kad senosios rusų kalbos (jos atsiskyrimo nuo rytų slavų prokalbės metas datuojamas XII a. pabaiga – XIII a. pradžia [plačiau žr. Шахматов 1957: 15; Иванов 1990: 12; Зализняк 2004: 8]) įtaka lietuvių raštijai siekia daug senesnius laikus (žr. Зинкявичюс 1978: 83), nei įprasta manyti iki šiol (žr. LKE 590–591), mat kai kurios, polonizmams priskiriamos, senosios lietuvių leksemos galėjo būti pasiskolintos XIII a. pirmojoje pusėje iš Senojo Novgorodo apylinkių ar dar ankstesniu laikotarpiu iš kito Rusios regiono, plg. s. lie. *archanielas* ‘vyresnysis angelas’ DP 506 (LKŽe) ← s. r. *аръханьєлъ* ‘t. p.’ (žr. StEB II 8 išn.), s. lie. *anielas* ‘angelas’ ← s. r. *аньелъ* ‘t. p.’ (žr. s. v. *ãnelas*, *anialas*, *anielas*).

1988: 38) lenkų ir baltarusių skolinių grupei priskiriamus, žodžius (dar žr. Kregždys 2014$_c$: 258), kurių vartosena užfiksuota visose trijose kalbose (įvairaus laikotarpio [plg. Borowska 1957: 342tt.; dar žr. Адомавичюте 1980: 9]) resp. rekonstruojama praslavų prolytė (V. Urbučio [2009: 436] apibrėžiamų indigenių žodžių terminu), pvz., lie. *dūšià* 2 (sf.) **1**. 'mitologijoje, religijoje ir idealistinėje filosofijoje – nemirtingas nematerialinis žmogaus pradas, egzistuojantis nepriklausomai nuo kūno, vėlė' SD 127, SD 48, R, H; **2**. 'vidinis, psichinis žmogaus pasaulis, jausmai, širdis'; **3**. 'žmogus, asmuo (ppr. nurodant kiekybę)'; **4**. '(scom. malon.) brangybė'; **5**. 'šerdis' (LKŽe), gali būti kildinamas ir iš (s. / v.) le. *dusza* 'siela, žmogus; brangus žmogus; gyvybinė jėga; šerdis ir kt.' (SW I: 587–588; SPW VI: 179–205; SSt II: 220–224), ir iš s. blr. *∂ушa* 'nematerialusis žmogaus pradas; sąmonė, psichinė žmogaus būklė; žmogus; gyvas padaras' (ГСБМ IX: 114–116), blr. *∂ушá* 't. p.' (БРС I: 851; dar žr. ЭСБМ III: 168) arba iš s. r. *∂ушa* 'siela; kvėpavimas; gyvas padaras; žmogus; švelnus kreipinys į mielą, brangų žmogų; duobutė po krūtinkauliu ir kt.' (СРЯВ IV: 384–387), r. *∂ушá* 'nemarus, mąslus ir valingas dvasinis pradas; žmogus; žmogaus gyvybės siūlas; žmogaus dvasinės savybės ir kt.' (Даль I: 504–505) < prasl. **duša* 'siela' (ЭССЯ V: 164) → s. sl. **дѫша** 'siela' (ССЯ I: 527–528; dar žr. Фасмер I: 556), mat visiškai neaišku, kokiais kriterijais remiantis, toks žodis galėtų būti identifikuojamas kaip polonizmas[29] (plg. P. U. Dinio [1990: 229], o vėliau ir Ilonos Norvilaitės [2003: 47–48] mėginimą minėtų trijų vakarų ir rytų slavų kalbų bendrašaknius indigenius žodžius interpretuoti kaip lenkybes) (daugiau pavyzdžių žr. γγγ. poskyrio I. tipą).

Atskirai minėtina, kad kai kurie lenkų kalbos dialektizmai šiame veikale yra vertinami kaip potencialūs archaizmai (žr. s. v. *ziẽgorninkas*, *zrada* / *zrodà*, *zrõdyti*), reflektuojantys senuosiuose (žr. s. v. *činšė*, *drakas* ir kt.), viduriniojo (žr. s. v. *činšė*, *dekorius*, *drùšlekas*, *dūlė*, *kalakùtas*, *kancliarija*, *kùrmanas*, *maistravóti*, *palõčius*, *várvalis*, *vařvalis*, *varvalỹs*, *zelniẽrius*, *žebravóti* ir kt.) ar naujojo (žr. s. v. *rèštas*; *zrada, zrodà*; *zdrodninkas* [-*nykas*] ir kt.) šios vakarų slavų kalbos laikotarpio raštuose neužfiksuotų leksemų struktūrinius modelius (identiškai senosios gudų kalbos kai kurių leksemų raidą vertina ir *Baltarusių kalbos etimologinio žodyno* autoriai [plačiau žr. ЭСБМ XII: 306 (žr. s. v. *стóлеу*)]), plg. s. lie. *palõčius* 'rūmai' SD 61, 239 ← le. dial. (DLd [Kujawy] ir kt.) *pałacz* 'puikus pastatas, rūmai' (žr. s. v. *palõčius* [plačiau žr. Rospond 1956: 118; Bargieł 1969: 186tt.; Popowska-Taborska 1979: 37tt.; Białoskórska 1993:

[29] Tokių neapibrėžtųjų slavizmų, iki šiol priskiriamų polonizmams, esama nemaža, plg., pvz., lie. *siẽnis* 2 (sm.), *sienys* [K] 1. 'prieangis' B II 191 (Plng), LKA I 39 (Brs, Nmč): *Iš gerosios pusės siẽnis, už galų – pryšininkės* Brs; *Tebėr šuo siẽny* J; *Kiaulinį viedrą palik siẽnė(je)* Pp; *Bei jis padarė dimstį (paraštėje priedvarę, apdarą, sienį) priš pietus su apkabu šimto mastų ilgą* BB 2Moz. 38.9; 2. LKA I 59 (Nmč) 'priepirtis' (LKŽe), vedamas iš (v.) le. *sień* 'prieangis' (SW VI: 105; Linde V: 234; Balčikonis 1966: 191; LKŽe), nors ši lytis suponuota prasl. **sěnь* 'pavėsis; patalpa', reflektuojama ir rytų slavų kalbų vedinių (plačiau žr. ЭСБМ XII: 57–58).

131; Michalska 2012: 29–30]). Todėl tokie polonizmai dialektizmai traktuojami kaip galimos senųjų (ar vėlesniojo laikotarpio) lietuvių kalbos lenkybių prototipai (dar žr. Dubisz I: 39–41; Dubisz, Karaś, Kolis 1995: 16–17).

γγγ. Polonizmų identifikavimo kriterijai

Polonizmų identifikavimo metodika ir kodifikavimas grindžiami šiais kriterijais: **I**. polonizmams *nėra priskiriamos* leksemos, kurių (identiškos morfofonetinės struktūros ir semantinės vertės žodžių, kildinamų iš **I.1**. praslavų prolytės; **I.2**. kitų [ir ne ide.] kalbų) vartosena būdinga trims kaimyninėms slavų kalboms (jų įtaka lietuvių kalbai, remiantis arealiniu faktoriumi, apibrėžtina interferencijos ir ekspansijos efektais): lenkų, baltarusių bei rusų (ypač senosios rusų resp. bažnytinės kalbos periodo), plg.

I.1. praslavų prolytės refleksijas:

brega (sf.) ‘pakraštys, pajūris’: *Bregos (marių kraštai) padrebės* BB Ez. 27.28
↔ (s. / v.) le. (dial.) *brzeg* ‘pakrantė; kraštas, pakraštys; šonas; siauras drabužio kraštas’ (SW I: 217–218; SPW II: 463–467; SSt I: 168–169; SGP II[3]: 600–601; dar žr. Крегждис 2014: 198; plg. ALEW I: 132[30]),
‖ s. blr. *брегъ* ‘krantas’, s. r. *брегъ* ‘skardis; krantas’ (ГСБМ II: 213; СРЯВ I: 329; dar žr. ЭСБМ I: 345; Schuster-Šewc I: 67–68; Шанский I[2]: 93–94) ~ s. sl. **брѣгъ** ‘krantas; pakrantė; praraja; skardis’ (ССЯ I: 146),
< prasl. **bêrgъ* (ЭССЯ I: 191–192; Derksen 2008: 37);

cèberas 1 (sm.) ‘žemas su ąsomis medinis indas, rėčka, puskubilis’: *Palikai cèberą ant saulės, tai ir subyrėjo perdžiūvęs* PnmA
← (s. / v.) le. *ceber* (s. le. [dial.] *czeber*, s. / v. le. *dżber*) ‘didelis ausinis kubilas vandeniui, gėralui nešti’ (SW I: 256; SPW III: 134; SSt I: 215; Pospiszyl 2004: 122; dar žr. Urbutis 1981: 193; Walczak 1991: 106; plg. Brückner 1985: 56; Sławski I: 55; ЕСУМ VI: 234),
‖ s. blr. *цеберъ* ‘ausinis kubilas; skysčių saiko matas’ (СЛw; Булыка 1980: 103), blr. *цэберъ* ‘ausinis kubilas; ausinė statinė, auseklis’ (Носовичъ 1984: 693), blr. dial. *цэбэр*, *цэбер* (*цэбор*, *цэбар*) ‘platus medinis indas su dviem ąsomis; ausinis kibiras’ (СБГП V: 374; Сцяцко 1972: 96–97; ТС V: 281; Янкова 1982: 403), r. *цéберъ* (*цéбарь*, *цыбаръ*) ‘indas, kuriuo semiamas šulinio vanduo’ (Даль IV: 572; plg. Фасмер IV: 294; Rudnyckij II: 1098)

[30] *Senosios lietuvių kalbos etimologinio žodyno* (ALEW ibd.) autoriai s. lie. *brega* priskiria monogeniniams polonizmams.

< prasl. **čьbьrъ, *čьbьrъ* (Сцяцко 1972: 96 [kitaip aiškinama, deja, be Pavelo Stecko (Сцяцко ibd.) veikalo nuorodos ir gudų kalbos pavyzdžių, ЭССЯ IV: 139–140 bei ЕСУМ ibd.]);

čestakãlas 2 (sm.) ‘pinučių tvora’ ZtŽ 115
← v. le. *czestokół* (le. *częstokół*) ‘kuolų tvora ir kt.’ (SJP$^{17-18w.}$Kart [M. Ścibor-March. Hist. mosk. 7v–8r, 11r]; SW I: 391; Brückner 1985: 78; dar žr. Kregždys 2014c: 259),
‖ blr. (dial.) *частако́л* ‘žabų, lentų tvora; pinučiai’ (ТСБМ V^{2}: 305; СБГП V: 415), r. *частоко́л* ‘žabų tvora’ (Даль IV: 583; Шанский, Иванов, Шанская 1971: 487)
< prasl. **čęstъ* + prasl. **kolъ* (Фасмер IV: 318);

drãčas 2 (sm.) **1**. ‘kas dračijasi, išdykėlis’ Vkš, Brs: *O, jis didelis drãčas – kur tik eina, ten žemė dreba* Všk; **2**. ‘dračijimasis, siautimas’: *Ai, nuleidus vištas klojiman – būtų joms drãčo* Šd
← (v.) le. *dracz* ‘lupikas, plėšikas ir kt.’ (SW I: 549; Linde I: 520),
‖ blr. dial. *драч* ‘mušeika, ūmus žmogus’ (Лявончык 1976: 139), r. *драчъ* ‘plėšikas, skriaudėjas; staliaus oblius ir kt.’ (Даль I: 490)
< prasl. **dьračь* (ЭССЯ V: 215–216);

iskus (sm.) ‘bičių apžiūrinėjimas avilio prieš spiečiant; ieškas’ Dkšt; ***ỹskas*** 4 ‘bitės, ieškančios vietos spiečiui apgyventi; bičių žvalgai, ieškas, ieškonys’: *Jau mūs avily yra ỹskas* Rš; *Vienam avily vaikščioja ỹskas, maž ir atsispies* Ml
← le. dial. *isk* ‘keletas bičių, išskridusių ieškoti naujos vietos spietimuisi, prieš paliekant avilį’ (SW II: 110),
‖ blr. dial. *іск* ‘bičių apžvalga, prieš paliekant avilį’ (СБГП II: 347), r. (dial.) *иск(ъ)* ‘t. p.’ (Даль II: 49; СРНГ XII: 213)
< prasl. dial. **jьskъ* (plg. ЭССЯ VIII: 238–239; Derksen 2008: 214);

kalciai (sm., pl.) ‘tokios metalinės grandinėlės, segtukai (moterų liemenėlėms)’ M
← (s. / v.) le. (dial.) *kolce* ‘metalinis ratukas / kilpelė įtempimui; grandinė ir kt.’ (SW II: 396; SPW X: 463–464; SSt III: 314–315; AGB I^{2}: 41),
‖ s. blr. *колце*, *кольце* (pl.) ‘apskritimo formos metaliniai daiktai; metaliniai ratukai – rankenos; žiedeliai; didelė žmonių grupė’ (ГСБМ XV: 230–231), s. r. *кольце* ‘grandinėlė; žiedai ir kt.’ (СРЯВ VII: 258)
< prasl. **kolьce* (ЭССЯ X: 166–167);

kalioti, ***-ioja***, ***-iojo*** (verb. tr.) ‘plūsti, barti’ SD 128; ***kõlioti***, ***-ioja***, ***-iojo*** K, ***kolióti*** ‘t. p.’ J, R, Mž, SD 139: *Kolióji mane, ale be reikalo* Sdk; *Jis visados buvo*

toks piktas, visus koliodavo rš; *Gaspadinė, pamačius savo mergas, sekančias paskui Rastelį ir avinėlį, koliodama jas, puolė artyn, norėdama atitraukti* BsP III 63 ir kt. (KlvD 143, Jrk 26, Ch 2Sam. 21.21, J, SP II 42, DP 161, 249); (refl.) K: *Ko judu čia taip negražiai koliojatės?* Vv; *Ak, tu – dar koliosies!* rš; *Avò koks gudruolis, mano užstalėj sėdi ir kõliotis geidžia* Dkš (LKŽe; dar žr. DvŽ I: 300; ZtŽ 307)

← (s. / v.) le. *kalać* ‘teršti, tepti nešvarumais; tręšti; tuštintis; purvinti; teršti gerą vardą’ (SW II: 205; SPW X: 24; SSt III: 226; dar žr. Brückner 1877: 95; Skardžius IV: 164; Kabelka 1964: 25, 116; LKE 590; Zinkevičius 1988: 130; SEJL 304; $SEJL_2$ 550–551)[31]

‖ blr. dial. *каля́ц* ‘keikti, peikti; apšnekėti’ (ТС II: 180; Цыхун 1993: 65–66; ЭСБМ IV: 174), r. dial. *каля́ть* ‘t. p.’ (СРНГ XIII: 13)

< prasl. **kaliti* (Шанский II[8]: 28; ЭССЯ IX: 123–124);

kapkẽlė 2 (sf.) ‘kupetėlė (šieno), gubelė (javų)’: *Ar daug kapkẽlių šiandien pristatei?* Grv

↔ (v.) le. ***kopka*** ‘nedidelė šieno kupeta; krūvelė; kaupukas ir kt.’ (SW II: 468; Linde II: 1080),

‖ blr. (dial.) *кóпка* ‘nedidelė šieno kupeta; nedidelė guba’ (ТСБМ II: 713; СБГП II: 501), r. dial. *кóпка* ‘nedidelė šieno kaugė; didelė guba’ (СРНГ XIV: 290)

< prasl. **kopa* (ЭССЯ XI: 10–12; dar žr. ЭСБМ IV: 244);

lazaũnė 2 (sf.) ‘pašiūrė ratams, pakinktams, įvairiems įrankiams laikyti’ Rz, Všk, Šl, Rd, Gršl, Vvr: *Važeliai tėvo lazaunėj* NS 1104; *Baigiasi vasara, ir ratus įvežk į lazaũnę* Brž; *Nunešk grėblius į lazaũnę* Ps; *Lazaũnėj rasi kirvį, atnešk* Jnš; ***lazaunià*** 2 ‘t. p.’ Grž, Ds: *Uždaryk lazaũnią* Skp

↔ (v.) le. *wozownia* ‘patalpa vežimams laikyti, ratinė’ (SW VII: 701; Linde VI: 299; dar žr. Grzegorczykowa, Puzynina 1979: 262),

‖ s. blr. *возовня* ‘ratinė’ (ГСБМ IV: 112), blr. (dial.) *возóвня* / *вазóўня* ‘patalpa, kurioje laikomi vežimai, rogės ir darbo įrankiai’ (Носовичъ 1984: 63; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 55; СБГП I: 269; ЭСБМ II: 25), blr. dial. *вазаўня́* ‘t. p.’ (СБГП ibd.), r. (dial.) *возóвня* ‘t. p.’ (Даль I: 228; СРНГ V: 28) – su *v-* > *l-* kaita dėl lambdaizmo,

< prasl. **vôzъ* (Derksen 2008: 530);

lèdva (prt.) Žal, Škn, ***ledvà*** ‘vos’ Als: *Jau visai nedrūts – lèdva paein (paeina)* Erž; *Ana ledvà parskrido namopi* Eiš; *Prikrovė tokį didelį vežimą – lèdva arkliai pavelka* Jnš ir kt. (Smn, Klvr, Stak) (LKŽe; dar žr. DvŽ I: 346; ZtŽ 345; ZŠT I: 149, 378,

[31] Lenkų dialektų (Karłowicz II: 291) ir vadinamajame Varšuvos žodynuose (SW II: 205) nurodoma le. *kalać* ‘t. p.’ ir le. *kłócić* ‘pykinti, pjudyti, trikdyti ramybę, barti ir kt.’ (SW II: 371) semantinė sąsaja, iliustruojama sintagma le. dial. *sydełkiem kálała* ‘išdaiga (instr. sing.) pykino / nervino’.

II: 36); *Tuoj tie visi gražiejie kvietkai nuvytę, tie vyno šulniai išdžiuvę, tas avinėlis palikęs toks nublogęs, kad ledva tiktai bepaeinąs* ŠLP 270 ir kt. (SŽ 336–337)

← (s. / v.) le. *ledwo* 'vos, sunkiai; tik tik' (SW II: 701; SPW XII: 94–100; SSt IV: 14–15; Sławski IV: 105–108; dar žr. Адомавичюте 1982: 47),

‖ s. blr. *ледва*, *ледво* 'sunkiai, vos' (ГСБМ XVI: 327), blr. (dial.)[32] *лéдва*, *лéдво*, *лéдви*, *лéдве* 't. p.' (Носовичъ 1984: 267; СБГП II: 637–638; ТС III: 17–18; ЭСБМ V: 276; dar žr. ЕСУМ III: 211), r. dial. *лéдва*, *ледвá* 't. p.' (СРНГ XVI: 319),

< prasl. **jedъva* (ЭСБМ ibd.);

lèdve (prt.) 'v o s': *O tàs (gaidys) lèdzve nuvẽjo* Miežionys (DvŽ I: 346; dar žr. ZtŽ 345)

← v. le. *ledwe* 'vos, sunkiai; tik tik' (SW II: 701; SPW XII: 94, 100),

‖ s. blr. *ледве* 'sunkiai, vos' (ГСБМ XVI: 327), blr. (dial.) *лéдве* 't. p.' (Носовичъ 1984: 267), r. dial. *лéдве*, *ледвé* 't. p.' (СРНГ XVI: 319),

< prasl. **ed(ъ)va* (ЭССЯ VI: 16; Boryś 2005: 282; dar žr. ЭСБМ V: 276);

loskà 4 (sf.) K, 2 'm a l o n ė' OZ 30: *Pakank mums tos dvaro loskos* S. Dauk; *Kitas mano vietoj tau tokios loskos nebūtų padaręs* J. Žem; *Iš tamstos loskos aš ir išlikau gyvas* Mžk ir kt. (Lp, KlpD 45, Mž 45, BB 1Moz. 30.27, Sln, Brb, Ak, Krok) (LKŽe; dar žr. DvŽ I: 371)

← (s. / v.) le. *łaska* 'malonė; maloningumas ir kt.' (SW II: 797–798; SPW XII: 479–511; SSt IV: 98–100; plg. Zinkevičius 1988: 38, 130; Zinkevičius II: 272) ↔ *za łaską* 'leidus, esant kiekno nors malonei'[33] (SW ibd.),

‖ s. blr. *ласка* 'švelnumas; malonė' (ГСБМ XVI: 295–297), blr. *лáска* 'meilė, švelnumas; malonė ir kt.' (Носовичъ 1984: 265; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 157; ЭСБМ V: 243–244), s. r. *ласка* 'meilė; malonė ir kt.' (Срезневскій II: 9)

< prasl. **làska* (ЭССЯ XIV: 36–37; Derksen 2008: 269);

narýčia 1 (sf.) **1**. 't a m t i k r a k a r v i ų a r k u m e l i ų t e š m e n s (k a r t a i s i r p a p i l v ė s) l i g a, p a s i r e i š k i a n t i s k a u d ž i u s u k i e t ė j i m u, p a t i n i m u' Brs, Sd, Kp: *In tešmenį karvės insimetė narýčia* J; *Narýčia yra liga tešmens* J; *Arklys serga narýčia po išdarymo, kad supunta papilvys, arba*

---

[32] Lie. *lèd* (prt.) 'vos': *Lèd priregint lekia žąsys aukštai* J; *Led gyvas iš tos ligos išlikau* Užv; *Antrą parą lèd namus pasiekiau* Rmš ir kt. (Dkk, Srj, NmŽ, Žb, Kv, Vkš, Brž) (LKŽe); *Ir pagavę tą ubagę su lazdom mušti ir teip primušę, teip primušę, kad toji led pasivilkus* ŠLSA 45 ir kt. (SŽ 336), matyt, priskirtinas gudizmams, plg. blr. dial. *лед*, *лэдь* 'vos vos' (ТС III: 17; СБГП II: 638).
Tokios pat kilmės yra ir lie. *lèd ne lèd* (adv.) 'vargais negalais, sunkiai, vos ne vos' Klvr, Nmn, Žd: *Kad užpuolė, tai lèd-ne-lèd atsigyniau* Sv; *Lèd-ne-lèd per duris inlindo* Trgn; *Led-ne-led parkepėstavau* Sdk; *Led-ne-led ištraukiau už ausų iš vandens* Škn (LKŽe); *Ėmę visi trys, bet ta galva buvus už visas smarkesnė – led-ne-led visi trys numušė* ŠLP 143 (SŽ 336), plg. blr. dial. *ледзь-няледзь* 'sunkiai, per prievartą; vos vos' (СГЦБ I: 213).

[33] Dar plg. s. blr. *зъ ласки / за ласкою* 'kam leidus, davus leidimą' (ГСБМ XVI: 296), s. r. *зъ ласки* 't. p.' (Срезневскій II: 9).

pūzra J; **2**. ‘arklių liaukų liga, užžandės’ Kos 38, I; **3**. ‘arklių liga neužgyjanti votis, žaizda’ Trgn, Ml, Sml; **4**. ‘(bot.) liūnsarginių šeimos augalas; narytžolė (*Triglochin*)’ P, LBŽ, Mt; **5**. ‘(bot.) rūgtinių šeimos augalas; rūgtis (*Polygonum*)’: *Pagers vyriškos naryčios (P. amphibium) ir bus vyras kaip visi* Trgn; *Naryčios žolė (P. aviculare)* BzF 145; *Naryčių karštų gerk, ir susners kauleliai vieton* Trgn

← (v.) le. *norzyca* ‘gyvulių seilės liaukų liga, dėl kurios kaklo srityje atsiranda guzų, fistulių’ (SW III: 408; Linde III: 328),

‖ blr. dial. *нарыца*, *норыця* ‘arklių liga, opa pakaušyje; gyvūnų odos liga’ (СБГП III: 177; ЭСБМ VII: 249–250), r. *норица* ‘t. p.’ (Даль II: 554; Фасмер III: 83)

< prasl. **norica* (ЭССЯ XXV: 186–187);

Nepras (sm.) ‘Dnepras’: *Nepras* SD 183$_a$ (Skardžius IV: 198)

← v. le. *Niepr* ‘Dnepro upė’ (Linde III: 309; Rudnicki 1938: 249),

‖ blr. *Непръ* ‘Dnepras’ ← s. r. *Непръ* ‘t. p.’ (Rozwadowski 1948: 246; Трусман 1897: 203; Gołąb 1992: 242–245; Трубачев IV: 316 [tokia lytis resp. s. isl. *Nepr* vartojama ir šiaurės germanų sagose (plačiau žr. Джаксон 2001: 21, 31–32, 35, 136; Vries 1977: 407)])

< prasl. **dъněpгъ* (ЭССЯ V: 182; Желєзняк, Корепанова, Масенко, Стрижак 1985: 55–56);

pãgrebas[34] 3^b (sm.) ‘šermenys’ BS 84: *Jog nes išliejo tą mostį ant kūno mano, padarė tai ant (prigatavojimo) pagrebo mano* Ch^1 Mt. 26.12

← (s. / v.) le. (dial.) *pogrzeb* ‘laidotuvės; laidotuvių eisena; karstas; šermenys ir kt.’ (SW IV: 471–472; SPW XXVI: 193–195; SSt VI: 299; Karłowicz IV: 211–212; dar žr. Kregždys 2014$_d$: 26),

‖ s. blr. *погребъ* ‘laidotuvės’ (ГСБМ XXV: 138–139), blr. *по́гребъ* ‘t. p.’ (Носовичъ 1984: 458; ЭСБМ IX: 259), s. r. *погребъ* ‘laidotuvės ir kt.’ (СРЯВ XV: 198–199), r. dial. *по́греб* ‘kapas’ (СРНГ XXVII: 311; Шанский, Иванов, Шанская 1971: 346), r. *погре́бъ* ‘laidotuvės’ (Даль III: 157)

< prasl. **pagrebъ* (БЕР V: 426–427);

pagulda (sf.) ‘atiduodami saugoti pinigai ar kitos vertybės, depozitas’: *Žinau, jog galįs mano paguldą apsaugoti iki anos dienos* C I 341; *Paguldą priimąs* SD 269

---

[34] Lie. *pãgrabas* 3^b (sm.) ‘šermenys’ [K], J: *Susirinko begalės žmonių į pãgrabą* Vvr; *Davė žinią, kad miręs senelis, prašė į pãgrabą* Rz; *Pagrabuõs giedojau* Tršk ir kt. (NmŽ, JD 965, P, R 170, Rm, LTR [Šll]), matyt, priskirtinas gudizmams (kitaip mano I. Adomavičiūtė [Адомавичюте 1982: 47]), plg. blr. dial. *по́граб* ‘laidotuvės’ (СБГП IV: 31), nors, žinoma, galima įžvelgti ir progresyvinės asimiliacijos nulemtą kaitą, t. y. *p-***ã**-*gr-***e**-*bas* → *p-***ã**-*gr-***a**-*bas*.

↔ (s. / v.) le. *pokład* ‘sandėlis; depozitas; saugomų dalykų sankaupa; lobynas ir kt.’ (← [s. / v.] le. *kłaść* ‘dėti, dėlioti ir kt.’ [SW II: 369–370, IV: 496–497; SPW X: 390–403, XXVI: 307–308; SSt VI: 316]),

‖ s. blr. *покладъ* ‘lobis, turtas’ (ГСБМ XXVI: 61), s. r. *покладъ* ‘tai, kas atiduota saugoti; rinkliava ir kt.’ (СРЯВ XVI: 152), r. *покла́дъ* ‘užstatas; sandoris’ (Даль III: 241) ≠ blr. (dial.) *по́клад(ъ)* ‘telkinys, klodas; padėlys (kiaušinis, dedamas į vištos gūštą, kad šalia dėtų kitus)’ (Носовичъ 1984: 458; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 216; СБГП IV: 38; ТС IV: 131; ЭСБМ VIII: 121, IX: 268) – pamorfemis vertinys

< prasl. **paklādъ* (БЕР V: 480);

pastava (sf.) ‘t v a r k a , s u t v a r k y m a s ’: *Pastava dangaus ir žemės* BB Jer. 33.25; ***pastova*** ‘f i g ū r a , s u d ė j i m a s ’: *Sulinkusi pastova, prieš laiką žili plaukai* rš; ‘i š v a i z d a , i š r a i š k a ’: *Jei turi (netikusios mergos) viršutinę pastovą dievo bijojimo, tad tačiau neturi stiprumo jo* DP 569

← (s. / v.) le. *postawa* ‘pagrindas, pamušalas; išvaizda; pobūdis, tvarka, reglamentas’ (SW IV: 761; SPW XXVIII: 161–168; SSt VI: 452),

‖ s. blr. *постава* ‘išorė, išvaizda; poza; kaukė, melas; veido išraiška’ (ГСБМ XXVII: 167–168), blr. (dial.) *поста́ва* ‘poza, figūra; paprotys’ (Байкоў, Некрашэвіч 1993: 225; ТС IV: 193; ЭСБМ VIII: 192), s. r. *постава* ‘padėtis; kūno sudėjimas; eisena’ (СРЯВ XVII: 225–226) ≠ r. dial. *постава* ‘užstatas’ (Даль III: 342)

< prasl. **postava* (Skok III: 330);

pastõvas 2 (sm.) **1**. ‘a u d e k l o r i e t i m a s , r i t i n y s ’ Als, Brs, Šts, Sn, Rdm: *Vienas pastovas (ritinys) plonesnės drobės, antras storesnės* J; *Jo drabužis siūtas iš vieno pastõvo, t. y. ne iš šmotelių* J; *Išaudžiau du pastovù drobės* Vs ir kt. (Alv, Slnt, Rod); ‘v i s i a p m a t a i , v i s a s m e t i m a s ’: *Tai rietėja! Neaprietė nei vieno pastovo* LP; **2**. ‘a u d e k l o , m e d ž i a g o s p a s p a l v i s , f o n a s ’ J, Smn: *Jis dabar puikius audinius audžia žaliam pastovė* Lp; *Pirkau bliuzkę rudu pastovù* Jrb; *Jos suknelės pastõvas žalias, o gėlės raudonos* Skr; *Audimo pastõvas mėlynas, o raštas eglutinis* Plv; ‘(prk.) a p l i n k a , f o n a s , k u r k a s n o r s v y k s t a ’: *Ant liepsnų pastovo kruvino iškilus tartum iš pragaro nasrų nakties šmėkla* V. Kudir; *Ant to tamsaus Lietuvos pastovo autorius mato ir šviesius punktus* V. Kudir

← (s. / v.) le. *postaw* ‘audinio ritinys (nuo 25 iki 40 uolekčių ilgio); 60 uolekčių lininio audeklo’ (SW IV: 761; SPW XXVIII: 161; SSt VI: 452),

‖ s. blr. *поставъ* ‘rietimas’ (ГСБМ XXVII: 182–183), blr. *поста́въ* ‘tam tikro ilgio audeklas’ (Носовичъ 1984: 482), blr. dial. *по́ста́ў* ‘(namudinio) audeklo ritinys’ (ТС IV: 194; ЭСБМ IX: 299–300), s. r. *поставъ* ‘rietimas; audeklas; audeklo gabalas ir kt.’ (СРЯВ XVII: 224–225) ≠ r. *по́ставъ* ‘patiekalas’ (Даль III: 342)

< prasl. **postavъ* (ЕСУМ IV: 537);

pavečérka 1 (sf.) ‘valgis tarp pietų ir vakarienės, pavakariai’ Als: *Pavečérkai išviriau bulvių su kastiniu* Rnv /\ *Gandras ka parleka, pavečérką parneša* Gd; *Gandras ant uodegos pavečerką parnešė* Brs

← (v.) le. *podwieczorek* ‘pavakariai; bičiulių vakaronė’ (SW IV: 436; SPW XXVI: 100; Karłowicz IV: 200),

‖ blr. (dial.) *падвячо́рак* ‘pavakariai’ (Байкоў, Некрашэвіч 1993: 208; СБГП III: 303; СГЦБ I: 259; Шатэрнік 1929: 187), r. dial. *подвечорокъ* / *подвечёрок* ‘pavakariai’ (Даль III: 164; СРНГ XXVII: 355) ≠ blr. dial. *подвечо́рок* ‘vakaras’ (ТС IV: 89),

< prasl. **podъ* + **večer(ъkъ)* (Schuster-Šewc III: 1118);

peliušk̃à 2 (sf.) ‘vystyklas’ ZtŽ 470

← (s. / v.) le. *pieluszka* ‘vystyklas’ (SW IV: 149; SPW XXIV: 68–69; SSt VI: 91; Brückner 1985: 408),

‖ blr. dial. *пелю́шка*, *пялю́шка* ‘vystyklas’ (СБГП III: 479, IV: 215; Цыхун 1993: 118), blr. (pl.) *пелю́шки* / *пялюшкі* ‘vystyklai’ (Носовичъ 1984: 397; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 265; ЕСУМ IV: 333), r. dial. *пелю́шка* ‘vystyklas’ (СРНГ XXV: 336)

< prasl. **peljuxъ* (Schuster-Šewc III: 1078);

pilnas, ***-à*** 1 (adj.) ‘stropus, uolus, kruopštus, rūpestingas’ Lex 201: *Čia jūs, gimdytojai, gentys ir kūmai, dabokitėsi patys, idant nečėdytumbite jūsų pilnos procės* Mž 124; *Kiekvienas savo pašaukime... rūpingas angu pilnas tur būti* WP 39

← (s. / v.) le. *pilny* ‘uolus, darbštus, rūpestingas; skubus, neatidėliotinas, svarbus ir kt.’ (SW IV: 191–192; SPW XXIV: 214–220; SSt VI: 134–135),

‖ s. blr. *пильный*, *пилный* ‘skubus; kruopštus; pagarbus’[35] (ГСБМ XXIV: 310–311; Булыка 1972: 243), blr. (dial.) *пи́льный* / *пільны* ‘skubus, neatidėliotinas; kruopštus; būtinas, reikalingas’ (Носовичъ 1984: 415; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 238; ЭСБМ IX: 130–131), r. dial. *пи́льный* ‘skubus, reikalingas, neatidėliotinas’ (Даль III: 111; СРНГ XXVII: 31)

< prasl. **pʰl̥nъ* (ЕСУМ IV: 370);

pilnavóti, ***-ója***, ***-ójo***, ***pil̃navoti***, ***-oja***, ***-ojo*** (verb. tr., intr.) Skr **1**. ‘saugoti, sergėti, žiūrėti’ Q 14, H, R, N: *Savo čystą stoną jūs nepilnavojat* JD 567; *Aš turiu šunelį, namus pilnavoja* JV 1058; *Tai tau, šelmi, uliavot, nei žirgelį pilnavot* KlvD 6 ir kt. (K. Donel, DP 83 [dar žr. ZtŽ 480]); **2**. ‘vykdyti, atlikti’ J: *Darbą pilnavoju* R 30; *Aš savo urėdą, savo šlūžmą pilnavóju* K; *Ir apčystytų žmones sau tikras, pilnavojančias gerus darbus* VlnE 20; *Todėlei, jog nepilnavoja mano ryšį (paraštėje suderėjimą)* BB 1Moz. 17.14 (LKŽe; dar žr. ZtŽ 480; ZŠT I: 197, II: 114, 205); ***pil̃niavoti***, ***-oja***, ***-ojo***, ***pilniavóti***, ***-ója***, ***-ójo*** Klt **1**. (tr., intr.) ‘saugoti,

[35] Kai kurie tyrėjai iki šiol teigia, s. blr. *пильный*, *пилный* esant polonizmą (žr. Citko 2010: 15).

sergėti, žiūrėti’: *Pil̃niavok, kad žąsys į miežius nenueitų* Mrj; *Ma(no) duktė netoli ištekėjo, tai vaikus pilniavók* Šlčn; *Pilniavój(o) savo pono* Mrc ir kt. (Lel, Rm, JD 863, BM 10, Rmš); **2**. (tr.) ‘vykdyti, atlikti’: *(Gaidys) par naktį giedojo, slūžbą pilniavójo* (d.) Jnš (LKŽe); Dv (LKŽe; dar žr. DvŽ II: 90; ZtŽ 481; ZŠT I: 104, 335, 375, II: 283)

← (v.) le. *pilnować* ‘prižiūrėti, saugoti; atkreipti dėmesį ir kt.’ (SW IV: 191; SPW XXIV: 210–213; dar žr. Jancza 1984: 119),

‖ s. blr. *пильноваць*, *пилноваць* ‘saugoti, prižiūrėti; sekti; pasergėti ir kt.’ (ГСБМ XXIV: 305–306; plg. Булыка 1980: 185), blr. *пільнава́ць* / *пільнава́ць* ‘prižiūrėti, saugoti’ (Носовичъ 1984: 415; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 238; ЭСБМ IX: 130–131), r. dial. *пильнова́ть* ‘t. p.’ (Даль III: 111; СРНГ XXVII: 31),

< prasl. **pʸl̥novati* (plg. ЭСБМ IX: 130);

priklùs, ***-ì*** 4 (adj.) **1**. ‘įkyrus, grisus, nepakenčiamas; nuobodus’ I, Sz, J, Lkv, Skr, Rd, Jnš, Mrs: *Nesikabyk, nebūk toksai priklùs* Vlkv; *Nereikia būt tokiai prìkliai* Rk; *Tas kavalierius man baisiai priklùs – sėdi sėdi ir namo neina* Slk ir kt. (Žgč, Skr); ‘keblus’: *Priklùs važiavimas su tokiais ratais* Šv; ‘painus’: *Dešimtnytis yr priklùs austi* Kal; **2**. ‘negražus, nedailus, baisus, atstumiantis, atgrasus’ brš: *Varlė man prikli pažiūrėti* Grz; *E, ta kiaulė – tai priklus sutvėrimas* Žg; *Vyras tai vyras, ale kokia tavo žmona priklì* Jrb; *Šitas bernas baisiai priklus* PnmA; **3**. ‘keliantis blogumą, vėmulį, neskanus, bjaurus, šlykštus’: *Ot prìklūs vaistai – kaip man juos reiks išgert!* Jnš; *Pelynai gerti toki prìklūs* Ktv; *Šis obuolys labai priklùs* Brt; *Man priklì ta šnapšė, negalu aš anos gerti* Grg; **4**. ‘kuris greitai bjaurisi’: *Jie, matai, tokie neprìklūs, tai viską suvalgo* Mžš

↔ (s. / v.) le. *przykry* ‘grėsmingas, baisus; pavojingas; piktas, niūrus; įkyrus; bjaurus, aitrus ir kt.’ (SW V: 309; SPW XXXIII: 378–384; SSt VII: 294–295) (↔ r. dial. [Palenkėje] *прúкрый* ‘bjaurus, blogas, aitrus (apie skonį); sunkus neįveikiamas’ [Даль III: 420]),

‖ s. blr. *прикрый*, *прикрий*, *прыкрый* ‘blogas, nemalonus; nepriimtinas skonio ir kvapo aspektu’ (ГСБМ XXVIII: 314–315), blr. (dial.) *прúкрый* / *пры́кры(й)*, *прі́крый* ‘kartus; apsimestinis; nemalonus; nepriimtinas, bjaurus; įkyrus, nuobodus, nepakenčiamas; neskanus; status’ (Носовичъ 1984: 503; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 255; СБГП IV: 143; ТС IV: 245; ЭСБМ X: 96–97), r. dial. *прúкрый* ‘tvirtas, kietas; sunkus; aitrus; šleikštus’ (СРНГ XXXI: 263–264; Фасмер III: 364) – su antrojo sonanto *-r-* disimiliacija (resp. lambdaizmu, plg. lie. ***ko-r-ìdorius*** 1 ‘siaura patalpa, jungiantis atskiras buto, pastato ir kt. dalis’ [DLKŽ[5]] ↔ lie. ***ko-l-ìdorius*** ‘t. p.’ [Gaivenis, Keinys 1990: 112]) (dėl le. **ř* → /š/ frikatizacijos žr. γγγ. poskyrio II.2. tipą)

< prasl. **prikrъ(jь)* (ЭСБМ X: 97; dar žr. Аникин I: 248);

skripyčià 2 (sf.) Kal, ***skrypičia*** N, [K], BS 133 **1**. ‘smuikas’ Sut, L: *Trintuvas skripyčios* SD 345; *Jau gautos natos, basas, altas, dvi skripyčios* Žlv; *Žąsinelis nabagelis žad skripyčia griežti* S. Dauk; **2**. ‘girgždantis medis’: *Paisyk, kad šikšnosparnis nenuneštų plaukų in skripyčios, ba kap tas medis kris, tai ir tu mirsi* (priet.) Arm; ***skripỹčios*** 2 (sf., pl.) ‘t. p.’ NdŽ: *Smuikomis, arba skripyčiomis, taip pat smuikavo savo prasma* S. Dauk; *Su skripyčėms dzirzginti* M. Valanč /\ *Nereikalau(ja) plikkaktis šukų, aklas špikulų, kurtas skripyčių* VP 33; ***skripyčius*** (sm.) ‘t. p.’: *Teip bevaržant, ir im vienam ir amtram trūkt striūnos arba, jei striūnos tvirtos, o pats skripyčius slabnesnis, tai tam im natstytis ir lūžti pasamonai* ŠLSA 205 (SŽ 514)

← (s. / v.) le. *skrzypica*, (pl.) *skrzypice* ‘styginis muzikos instrumentas, smuikas ir kt.’ (SW VI: 192; SSt VIII: 263; SJP[17–18w.] Kart),

‖ blr. *скрыпіца* ‘smuikas’ (ТСБМ V[1]: 186; plg. ЭСБМ XII: 159–160), s. r. *скрипица* ‘styginis instrumentas (? smuikas, kanklės)’ (СРЯВ XXV: 23), r. *скрыпи́ца* ‘4-ių stygų styginis instrumentas’ (Даль IV: 209)

< prasl. **skripati* (Варбот 1983: 20);

statkà 2 (sf.) ‘pastovumas, tvirtumas, rimtumas’: *Tas žmogus be jokios stãtkos* J; *Ans stãtkos netur, kurs ger arelką* J; ***statkas*** (sm.) ‘statinė alui’ N, [K], KŽ; ***stõtkai*** 2 (sm., pl.) Srj, Eiš, ***stotkaĩ*** 4 Lzd, Onš **1**. ‘galvijai (ppr. stambūs raguočiai)’: *Pro čia pargena stotkùs* Rtn; *Šiandien stõtkai gyliavo – karšta diena buvo* Mrc; *Rankiniai stotkaĩ, ką nebijo, eina in žmogų* Šč ir kt. (LTR [Lš], Vrn, Nč, Kb); **2**. ‘namų apyvokos reikmenys, rakandai’ Q 247, Lex 46: *(Kamaroje) rudinį ir žiemą stotkus, arba baldus, ir kitą numų padarynę laikė* S. Dauk; *Aš tau tus namus ir jo stotkus nuženklinsiu* BB 2Moz. 25.9; *Anoj dienoj, kas bus and dangsčio, o stotkai jo namie, tenežengt atimt jų* Ch[1] Luk. 17.31; ***stõtkas***[36] 2 (sm.) **1**. ‘indas, rykas, koks reikmuo’ Sut, Tat, M, L, Rtr, NdŽ, Jd, Krk, Vgr: *Stotkus sumazgok: puodus, bliūdus, viedrus, kubilus* J; *Gausus stõtkas, į katrą daug gali supilti* J I 419; *Vaikali, pirmu stotkùs nusimazgok, paskuo po lauką patrasiosi* Ms ir kt. (Lnk, Pp, Rm, Gršl, Lkš, S. Dauk, Ch 2Moz. 39.36, BB 3Moz. 8.11, MP 76, S. Dauk, Pc, Trg, Ch[1] Mr. 2.22); ‘pailgos formos ląstelė’: *O jei ilgumas jų (narvelių) yra gan nemažas, tuomet išveiza jie kaip dūdikės ir vadinasi stotkeliais (vaza)* Kos 15; **2**. ‘statinė alui’ Q 100, N, [K]; **3**. ‘galvijas, gyvulys’ Sut: *Daĩ gerai, kad stõtkas žmogu(i) laikyt možna* Rod; *Gyvena kap stotkas* Pls; *Ligos puola ant žmogaus ar ant stotko* LTR (Tvr); **4**. (sing.

---

[36] S. lie. *dastotkas* (sm.) ‘indas, rykas, stotkas’: *Apsiėmė sidabrinus ir auksinus dastotkus (paraštėje rykus) ir rūbus* BB 2Moz. 12.35 (LKŽe) su sl. praef. *da-*, matyt, dėl kontaminacijos su (s. / v.) le. (dial.) ***do**-statek* ‘turtas, gausa; geros materialinės sąlygos ir kt.’ (SW I: 527; SGP VI[2]: 163; SPW V: 438–442; SSt II: 148–149), s. blr. ***до**-статокъ*, ***да**-статокъ* ‘galia; gausa’ (ГСБМ IX: 26–27) ir kt., plg. v. le. *statek* ‘turtas; valda; pajamos’ (Linde ibd.).

col.) ‘b a n d a , k a i m e n ė ’: *Kai buvo šimtas penkiasdešimt štukų, tai buvo stõtkas!* Arm; *Jūs mažas stõtkas: tik keturios karvės* Krok; *Aš šiandie gysiu stotką* Kpč; *Daug yr gylių ir varmų, tai stotkẽlis gyliuoja* Vlk; **5**. ‘r i m t u m a s , t v a r k i n g u m a s , s a i k a s ’: *Šis vyras jau žino stotką* Nj; *Merga be stotko* Krkl; *Kurio mato gerą stotką, tam atvožniai duod pradotką* JD 332

← (s. / v.) le. (dial.) *statek*, (pl.) *statki* ‘(namų apyvokos) įrankiai, daiktai; talpos, naudojamos skystiems ar biriems produktams: statinaitė, taurė ir pan.; (kilnojamasis) turtas, nuosavybė; ūkis; galvijai ir kt.’ (SW VI: 404–405; Linde V: 410; SSt VIII: 429–430; Karłowicz V: 228; Kobylińska 2001: 172; plg. Brückner 1985: 514; dar žr. Адомавичюте 1982: 47; Zinkevičius 1988: 130),

‖ s. blr. *статокъ* ‘turtas; galvijai; (namų apyvokos) įrankiai, daiktai ir kt.’ (ГСБМ XXXII: 362–363; dar žr. Золтан 2002: 786–787), blr. (dial.) *стáтокъ / стáтак* ‘galvijai; indai’ (Носовичъ 1984: 614; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 300; СБГП IV: 578; ЭСБМ XII: 294–295), s. r. *статокъ*, *статки* ‘turtas; palikimas’ (СРЯВ XXVIII: 29–30), r. dial. *стáток(ъ)* ‘turtas; palikimas; galvijai, raguočių banda’ (Даль IV: 310; СРНГ XLI: 93; Фасмер III: 747)

< prasl. dial. **statъkъ* (ЭСБМ XII: 295);

švaĩka 1 (sf.) **1**. ‘v i r b a l a s (p p r . m e d i n i s) k u o d e l i u i p r i e p r i e v a r p s t ė s p r i s m e i g t i ’ NdŽ, Sr, Yl, Slnt, Kal, Gršl, Ms, Plt, Lž, Žr, Šll: *Su švaĩka kuodelį priver(ia), prirem(ia) prie pryvarptės* J; *Dėdė liūb švaikẽlę iškaroliuos, išpjaustinės i širdelėms, i gėlelėms* Trk /\ *Ot merga be pigūros, kaip švaĩka!* Žd; **2**. ‘d i d e l ė s p e c i a l i o s p a s k i r t i e s a d a t a s u p l a č i a a u s i m i ; t a m t i k r a y l a ’ Kos 55, NdŽ, Jn (Kv), Rs, Užp, Rš, Ln, Vv, Grš, Vs, Krsn, Bd, Lp, Rod: *Kailinius visada su švaĩka siuva* Užv; *Paskolyk švaĩką – reikia maišai siūt* Všk; *Įverk švaĩkon virvelę ir pamušk vyžas* Kp ir kt. (Dsm, Kair, Ūd); ‘(prk. ppr.) a p i e l i e s ą , j u d r ų g y v u l į ’: *Jau kap mūs šito sartukė tai čysta švaĩka!* Ūd; *Toj mūs švaĩka kiaulaitė gal jau nei nenuspenės* Mrs; **3**. ‘k r a p š t u k a s p y p k ė s k a n d i k l i u i p r a v a l y t i ’ Vb, Škn: *Ant lango visas dėdės turtas: pypkė, švaĩka ir taboka* Ppl; *Duok švaĩkos, mano cibukas užtuko* Grv; **4**. (scom.) ‘(menk.) l e n g v a b ū d i s , v ė j a v a i k i s ’ NdŽ, Alz, Šts, Ms, Brs: *Ale tas negalėjo atvažiuoti, švaĩka toks* Gršl; *Tokios švaĩkos mun nepirškiat* Šts; *Šitas gi, žinai, švaĩka: tai in tę, tai in tę laksto* Pv ir kt. (Blnk, Ldk)

← le. *szwajka* (v. le. *szwayca* ‘yla’) ‘metalinis virbalas pypkės angai valyti; didelė adta, virbalas; yla; visur landžiojantis žmogus, landūnas’ (SW VI: 691; Linde V: 579)

‖ blr. (dial.) *швáйка* ‘stambi yla tošių pintinėms daryti; rusų žaidimas, kuomet stora metalinė vinis metama į žiedelius, išdėliotus ant žemės’ (Носовичъ 1984: 708; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 349; СБГП V: 473–474; Янкоўскі II: 198; plg. Сцяцко 1972: 160), r. dial. *швáйка* ‘žaidimas, kuomet stora metalinė vinis metama į žiedelius,

išdėliotus ant žemės; plati, kreiva yla, naudojama pinant vyžas' (Даль IV: 625)
< prasl. *šiti (ЕСУМ VI: 394);

tūžbà 2 (sf.) 'neramumas; liūdesys; baimė' KB II 82, K, Rtr, BŽ 106, NdŽ, FrnW, KŽ, Mž 509, Q 32, 68, 231, H 155, R 22, 69, 182, 214, 242, MŽ 29, 91, 241, 268, 285, 322, Sut, M, L, LL 324: *Sielavartas, apmauda, nerimastis, tūžba, rūpestis širdes* SD 55; *Tūžba kremta širdį* K I 20; *Mano širdis tūžbos apimta* K I 64 ir kt. (Sch 240, N, S. Dauk, BB Ez. 23.33, 31.15, BB 1Moz. 42.21, VlnE 71, Q 29, SG II 37, Ns 1832: 6, Kel 1852: 128, KlvD 274)
← v. le. *tužba* 'liūdesys' (SW VII: 175; dar žr. LEW 1147–1148),
‖ blr. *тýжба* 'liūdesys; rūpestis' (Носовичъ 1984: 643; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 317), r. dial. *тужбá* 'rūpestis' (СРНГ XLV: 218)
< prasl. *tǫgĭbā (plačiau žr. Фасмер IV: 114; Шанский, Иванов, Шанская 1971: 454; Miklosich 1886: 350–351; dėl sufikso žr. Хабургаев 1974: 204) ir kt.;

I.2. kitų (ir ne ide.) kalbų refleksijas:

ãjeras 3[b], 1 (sm.) '(bot.) pelkių augalas ilgais, stipriai kvepiančiais lapais (*Acorus calamus*)': *Ajeraĩ auga prie kūdrų* J; *Parnešk ajerų̃, reiks duoną kepti* Žgč; *Duona ant ãjerų kepta* Ds ir kt. (Žem, Slk)
← le. dial. (ŽV-Md [Wierzchjedlina], Psd [Llš] ir kt.) *ajer* 'ajeras (*Acorus calamus*)' (< ukr. dial. *áep* / ukr. *áїp* 'ajeras' ← s. turk. *eğir* 'gydymo tikslais naudojama šaknis' ← pers. *aygar* 'cukranendrė' → gr. ἄκορος 'ajeras [*Acorus calamus*]' [SW I: 15; SGP I[1]: 61; Dubisz I: 124; Clauson 1972: 112; LS 50; Фасмер I: 64; ЕСУМ I: 53; Аникин I: 116–117; dar žr. Zinkevičius 1990: 82]),
‖ blr. (dial.) *áep* 'ajeras' (ТСБМ I: 198; ЛАБНГ I: 111; ЭСБМ I: 95 [tiurkizmas]), blr. dial. *яéр* 't. p.' (СБГП V: 550), r. *аер* 't. p.' (СлРЯ I: 32);

čerẽšnė 2 (sf.) BŽ 609, ***čerèšnė*** 2 '(bot.) trešnė (*Prunus avium*)' Gs: *Jų yra dvi čerẽšnės* Lš (LKŽe); ***čerešnià*** 2 't. p.' ZtŽ 114
← (v.) le. (dial.) *czereśnia* 'trešnė; trešnės lazda' (< bžn. sl. *черéшня* '*Cerasus avium* [augalas ir jo vaisius]' ← s. bvr. **chersia*, *chersse* 't. p.' ← lo. [vulg.] *ceresia* 't. p.' ← gr. κέρασος 'vyšnia' [SW I: 384; Linde I: 360; AJŚ II[2]: 67; ЕСУМ VI: 305; СЦСРЯ IV: 464; plg. Фасмер IV: 343; Grandgent 1907: 23, 82; dar žr. Филичева 2003: 136; Walczak 1995: 148])
‖ blr. *чарэ́шня* 'trešnė' (ТСБМ V[2]: 303), r. *черéшня* 'stambios, saldžios vyšnios' (Даль IV: 593);

úogeras (sm.) 'eržilas' LKA I 146 (Antr), Ant
← (v.) le. *ogier* 'eržilas' (< tiurk. **ağïr*, plg. čv. *ăŭăp* 'eržilas', dar plg. tot. *айгыръ* /

turk. *aygır* ‘eržilas’ [SW III: 705; Linde III: 483; Аникин I: 120; Ашмарин I: 194; dar žr. Крегждис 2014: 198; plg. Brückner 1985: 382; Фасмер III: 155; ЕСУМ IV: 152; ЭСБМ II: 178; Dawletschin, Dawletschin, Tezcan 1989: 6; Юсипова 2005: 46; Stachowski 1995: 167]),

‖ blr. dial. *о́гер* ‘eržilas’ (Цыхун 1993: 97), r. *огéръ* ‘t. p.’ (Даль II: 642 [tiurkizmai]) ir kt.

II. lenkybių ir kitų slavizmų segregacija argumentuojama šiais fonetiniais ypatumais:

II.1. nosinių lenkų kalbos garsų, nereflektuojamų lietuvių kalbos skoliniuose, ir leksinių gudų (ir kitų rytų slavų [dar žr. Barszczewska, Jankowiak 2012: 78]) kalbos alternantų, be šių fonetinių elementų, vartojimo faktoriumi (tiesa, šis kriterijus diskutuotinas, mat V. Urbučio [2009: 428] teigimu, jau XVI a. 2-ojoje pusėje kai kuriose lenkų šnektose [plačiau žr. Dejna 1973: 193–195; dar žr. Basara, Basara 1983: 140, 141–142; Cechosz 2001: 36–39] ir diduomenės kalboje [plg. *kreivaprisiegis*, *-ė*; *kreivaprisiegojimas* (žr. γγγ. poskyrio II.4.3. tipą)] pastebėta tendencija netarti nosinių balsių [apie šį fonologinį procesą plačiau žr. Klemensiewicz II: 291]; vis dėlto ir dėl šio tyrėjo metodikos, kodifikuojant skolinius pagal etninę priklausomybę [remiantis nosinių balsių argumentu (plg. Urbutis 2009: 440)], ši ypatybė [J. Otrębskio (1964: 207) teigimu, lenkų kalbos konservatyvumo refleksija] traktuojama kaip esminis vakarų ir rytų slavų skolinių segregacijos faktorius [dar žr. Walczak 1995: 121–122; Крегждис 2014: 199]):

ãkrūtas 1 (sm.) ‘laivas, garlaivis’ DP 140, J, SD[1] 112, R: *Tris kartus su manim ãkrūtas sudužo* Bt. 2PvK 11.25; *Ãkrūtu bėgti* K; ***krotos*** (sf., pl.) ‘laivas’ K. Būg, BS 60, G 93

↔ s. blr. *окрутъ* (*окрентъ*) ‘laivas’ (ГСБМ XXII: 174–175, 155–156; Булыка 1980: 121) ⊅ blr. dial. *окрент* ‘t. p.’ (ЭСБМ VIII: 82) ← ⊅ (s. / v.) le. (dial.) *okrę̨t* ‘burinis arba irklinis laivas; didelis jūrinis laivas ir kt.’ (SW III: 751; SPW XXI: 264–266; SJP[17–18w.]Kart; SSt V: 563; SOWM V: 141; dar žr. Крегждис 2014: 199; plg. Dini 1990: 227; ALEW I: 29) – dar žr. 8 išn.;

pařstupas (sm.) ‘(bot.) brienė (*Bryonia*)’ LBŽ, ***peřstupas*** 1 Lkm, Mrj, Alk, Mt, LBŽ: *Ant tvoros auga peřstupas* J; *Pařstupo uogas sugrūda su taukais ir deda ant sulaužtų vietų* Vdk; *Nuo parstupo ir pipirų ėmė traukti krūvon vyrą* O; ***pařstupis*** 1, ***peřstupis*** 1 ‘t. p.’ Kos 151

↔ blr. *нярэ́стун* ‘driekana (*Bryonia*)’ (РБС II: 516; dar žr. ЭСБМ X: 312), blr. dial. *перэ́стун* ‘į apinį panašus augalas’ (ТС IV: 43), s. r. *перестунъ* ‘baltoji driekana (*Bryonia alba*)’ (СРЯВ XIV: 294), r. *переступень* ‘t. p.’ (Даль III: 87),

‖ ⊉ (s. / v.) le. *przestęp* ‘(bot.) driekana (*Bryonia*) ir kt.’ (SW V: 200; SPW XXXII: 195–196; SSt VII: 185) – partityvinis vertinys[37] ir kt.

II.2. sonanto /r/ ir **frikatyvinių /ś/** ir **/ź/** santykiu:

II.2.1. jei gudų kalbos leksema (ji gali būti kildinama iš lenkų kalbos arba suponuoti praslavų veldinį) reflektuoja lietuvių kalbos skolinių sonantą /r/, o lenkų – frikatyvinius alternantus /ś/ arba /ź/ **(**tiesa, iki šiol /r/ // /ś/ ↔ /ź/ fonologų vertinami kaip tipologiškai identiški [plg. Būga II: 487; Kardelis 2003: 81], nors pirminė frikatyvinio kaitos į antrinį skolinių sonantą [identiška kaita būdinga ir ukrainiečių dialektiniams polonizmams (plačiau žr. Алексеева 2008: 170, 172–173)] dominantė negali būti nustatoma, plg. I. [pasiskolinta iki XVII a.] s. blr. ***р**ечъ*, ***р**ечь*, ***р**эчъ* ‘daiktas, dalykas; turtas; esmė ir kt.’ / II. [pasiskolinta po XVII a.] blr. dial. ***ж**эч* ‘dalykas; reikalas’ ← [s. / v.] le. ***rz**ecz* ‘gebėjimas kalbėti; šneka; daiktas, dalykas, objektas ir kt.’ [žr. s. v. *riečià*]**)**, identifikuojant lenkybes, remiamasi temporalinės adaptacijos metodu, grįstu vakarų slavų fonetinių kitimų dėsningumais, t. y. le. **ř* (< **ri̯*) frikatizacija (/r̝/) resp. virtimas *ř* / ź resp. ʳž / ar jo alofonu /ś/ prasidėjo XII a. 2-ojoje pusėje – XIII a. pradžioje (Rozwadowski I: 192; Walczak 1995: 69–70, 76, 95, 107, 120)[38], o kietasis *ř* tartas iki XVII a. (Klemensiewicz I: 57; Ананьева 1994: 128; Dubisz, Karaś, Kolis 1995: 50–51; Strutyński 2002: 69; Walczak ibd.; dar žr. Dejna 1973: 109–112; Крегждис 2014: 199–200):

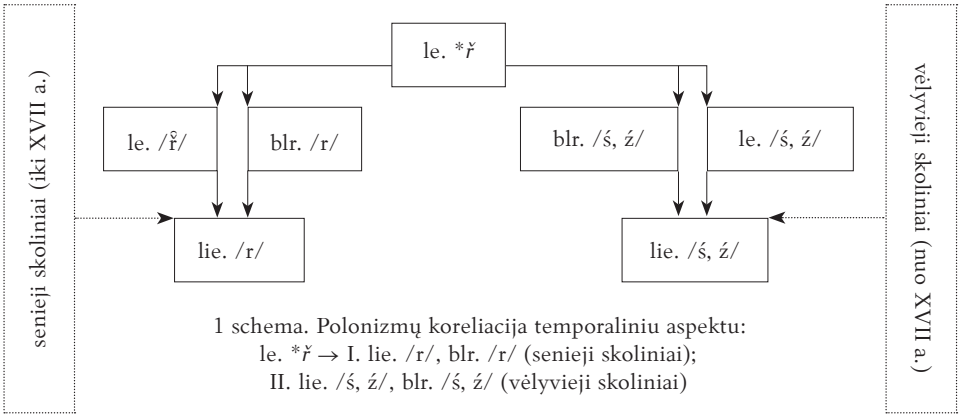

1 schema. Polonizmų koreliacija temporaliniu aspektu:
le. *ř → I. lie. /r/, blr. /r/ (senieji skoliniai);
II. lie. /ś, ź/, blr. /ś, ź/ (vėlyvieji skoliniai)

[37] Lie. *peřstapas* 3ᵇ (sm.), *pařstapas* 3ᵇ ‘(bot.) brienė (*Bryonia*)’ LBŽ: *Veizėk, pařstapas jau pradeda apei mietą vyniotis* Lkv; *Parstapas auga sukdamos ant tvoros* J; *Parstapaĩ tinka sukatai gydyti – vaikams mazgoti* Grg; *Parstapo šaknys dedamos ant dantų* LTR (Kltn [LKŽe]) reflektuoja regeresyvinės asimiliacijos suponuotas *-u- > -a-*, *-e- > -a-* kaitas, t. y. *p-**e**-rst-**u**-p-**a**-s → p-**e**-rst-**a**-p-**a**-s → p-**a**-rst-**a**-p-**a**-s*.

[38] Toks pats dėsningumas taikomas ir interpretuojant skolinių su minėtu garsu fonologinę raidą, pvz., s. č. *ř* > s. le. *rz* (*rs*, *rsz* [taip žymėta nuo XIV a. pabaigos]) /ʳž/ (žr. Walczak 1995: 76).

II.2.2. jei lenkų frikatyvinio /ź/ ↔ gudų sonanto /r/ alternacinių leksemų vartosena nėra užfiksuota, leksemos su /ź/ interpretuojamos (remiantis vakarų slavų istorinės fonetikos dėsningumais [žr. II.2.4. tipą]) kaip lietuvių skolinių su /r/ substratinės lytys (plg. lie. *pakamõ-**r**-ė* 'dvaro prievaizdas' ← s. le. *podkomo-**rz**-e* 'žemėtvarkininkas, sprendžiantis žemės priklausomybės ginčus; aukščiausio Lenkijos dvariškio titulas ir kt.' [žr. s. v. *pakamõrė*]);

II.2.3. jei lenkų leksemų frikatyvinis /ź/ suponuoja lietuvių skolinių /ź/, gudų kalbos alternantas su sonantu /r/ traktuojamas kaip diferentinis lietuvių skolinių aspektu, t. y. toks polonizmas priskiriamas monogeninių grupei (plg. lie. dial. *pu-**ž**-ečkà* 'juodasis serbentas' ← [v.] le. [dial.] *po-**rz**-eczka* 'serbentkrūmis; juodasis serbentas [*Ribes nigrum* (*L.*)]; serbentas [uoga]; agrastas [*Ribes grossularia*]' → ∌ blr. *па-**р**-э́чка* 'serbento uoga' [žr. s. v. *pužečkà*; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 259–260; Крегждис 2014: 200–201]);

II.2.4. II.2.1.–3. tipų dėsningumai pirmiausiai vertintini ne formaliuoju s k o l i n i o f o n o t a k t i n i ų g r a n d ž i ų a d a p t a c i n i ų a l t e r n a n t ų e g z i s t a v i m u[39] l i e t u v i ų i r / a r g u d ų k a l b ų f o n o l o g i n i ų s i s t e m ų a s p e k t u (apie jas plačiau žr. Girdenis 1995: 105tt.; Чахоўскі, Чахоўская 2010: 34tt.; plg. Wexler 1987: 179)[40], bet II.2.1. potipyje aptartais lenkų kalbos istorinės fonetikos dėsningumais (dar žr. 1 schemą) ir leksiniais invariantais, suponuojančiais polonizmų segregaciją (žr. 2 schemą), plg., pvz., (s.) lie. *k-**r**-ỹžius* 'stiebas su skersiniu viršutiniame gale – pagrindinis krikščionybės simbolis ir kt.' // s. blr. *к-**р**-ыжъ*, *к-**р**-ижъ* 'rąstas su skersiniu, skirtas vykdyti mirties bausmę nukryžiuojant; sija su vienu ar dviem skersiniais – krikščionių religijos simbolis; kryžiaus ženklas; apatinė stuburo dalis', blr. *к-**р**-ы́жъ*, *к-**р**-ыж* 'krikščionių religijos simbolis; du sukryžiuoti rąstgaliai; kryžkaulis (gyvulių); kryžiaus formos stovas, ant kurio laikomas duonos raugas' ← (s. / v.) le. *k-**rz**-yż* 'senovėje naudotas įrenginys numarinti žmogų gėdinga mirtimi; du, skersai sukalti rąstgaliai, prie kurių būdavo prikalami pasmerktieji; Jėzaus Kristaus kryžius ir kt.' (žr. s. v. *krỹžius*), dėl le. /r̊/ ir gudų kalbos fonetinių alternantų priskirtiną neapibrėžtųjų lenkybių grupei. Todėl W. Smoczyńskio (SEJL 317; SEJL$_2$ 578) teiginys, neva lie. *krỹžius* 2 'stiebas su vienu ar keliais skersiniais viršutiniame gale – krikščionių tikėjimo simbolis ir kt.' (DLKŽ^5) turėtų būti priskiriamas gudizmams, gali būti vertinamas kaip koreguotinos skolinių identifikavimo metodikos (dar žr. StEB II 168 išn.; Крегждис 2014: 201–202) pavyzdys.

---

39 Kai tokia grandis negalima, pamatinės vakarų slavų formos ir jų refleksijos rytų slavų kalbose traktuojamos kaip alternatyvios lytys (jei jų fonetinis statusas tapatus), galėjusios suponuoti lietuvių kalbos skolinį, resp. priskiriami neapibrėžtųjų lenkybių grupei.

40 Fonotaktinių grandžių sisteminė analizė pasitelktina tuomet, kai aptariama dvinarių grupių konsonantinių elementų raida, mat, anot A. Girdenio (1995: 107), tokių junginių „<...> priebalsiai išsidėsto jau n e a t s i t i k t i n a i, o tam tikra g r i e ž t a t v a r k a <...>“ (išretinta mano – R. K.).

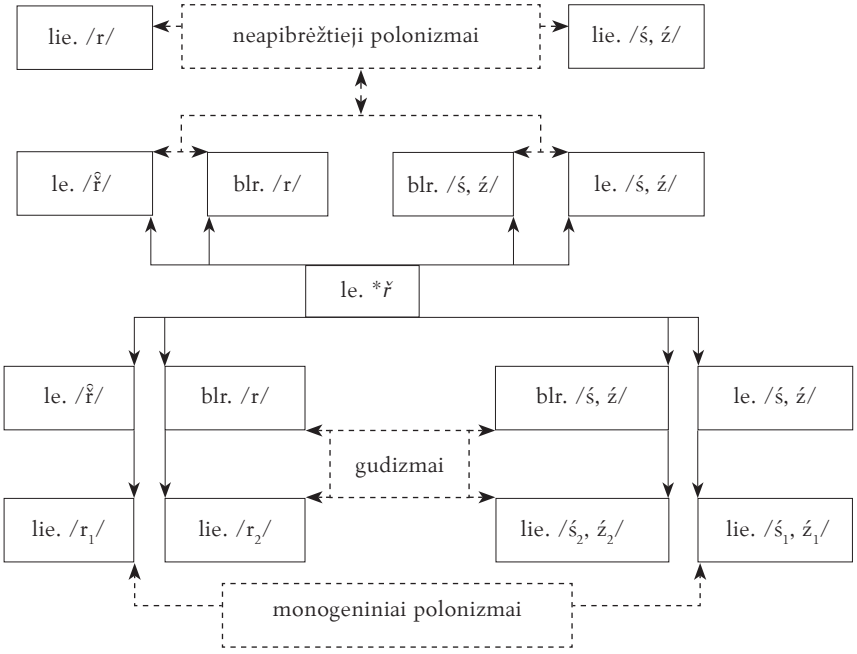

2 schema. Polonizmų koreliacija fonologiniu aspektu: I. lie. /r/ ← le. /r̊/, blr. /r/; lie. /ś, ź/ ← le. /ś, ź/, blr. /ś, ź/ ⇨ neapibrėžtieji polonizmai; II. lie. /r/ ← le. /r̊/ // blr. /r/; lie. /ś, ź/ ← le. /ś, ź/ // blr. /ś, ź/ ⇨ monogeniniai polonizmai // gudizmai

II.3. gudų (ir kitų rytų slavų) dantinio /d/ (leksemų, kildinamų iš lenkų kalbos žodžių), reflektuojamo lietuvių skoliniuose, lenkų kalbos afrikatinių /dz/, /dź/ diferencija:

dėkavõnė 2 (sf.) ‘p a d ė k a , d ė k o j i m a s’ R: *Dėkavõnės nereik užmiršti* K; *Svetys, pasakęs dėkavõnę, atsisveikino, atsideivojo* J; *Liaupsės ir dėkavonės giesmes giedotumbim* Ns 1832: 9

← s. blr. ***дякованье***, ***дякование***, ***дякование*** ‘padėka, dėkojimas’ (ГСБМ IX: 135–136) ∌ blr. ***дзя́кованне*** / ***дзякаваньне*** ‘t. p.’ (Носовичъ 1984: 134; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 95) ← ∌ v. le. ***dziekowanie*** ([s. / v.] le. [dial.] ***dziękowanie***) ‘padėka, dėkojimas; atsisveikinimas; atsakymas į sveikinimą’ (SW I: 655; SPW VI: 465–467; SSt II: 331; SOWM II: 170; dar žr. Dini 1990: 229; Крегждис 2014: 202) – dėl kilmės žr. *dẽkavoti*, *dėkavóti*;

dẽkavoti, ***-oja***, ***-ojo***, ***dėkavóti*** (verb.) K, SD 50, R **1**. (intr.) ‘d ė k o t i , s a k y t i d ė k u i’: *Nogniai gražiai dẽkavojo už viską* Kv; *O ja duosi, dėkavosim, ja neduosi, iškoliosim* JV 713; *Iž visos širdies dėkavojame tau* DP 183; **2**. (tr.) ‘l a i m i n t i’: *Ėmė duoną, dėkavojo, laužė ir devė pasiuntiniams savo* Mž 26

← s. blr. ***ⷣяковати*** ‘dėkoti’ (ГСБМ IX: 136), r. dial. ***ⷣяковать*** ‘t. p.’ (Даль I: 512) ≠ blr. ***ⷣзя́коваць*** / ***ⷣзякаваць*** ‘t. p.’ (Носовичъ 1984: 134; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 95) ← ≠ v. le. ***dziekować***, le. dial. (Kšbd) ***dzekować*** ([s. / v.] le. [dial.] ***dziękować***) ‘reikšti padėką, dėkoti; atsisveikinti; atsakyti į sveikinimą ir pan.’ (< v. v. a. *danc* ‘padėka’ [SW I: 655; SPW VI: 462–465; SSt II: 330–331; GS 39; Karłowicz I: 440; Lorentz I: 229; SOWM II: 170; ЭСБМ III: 137; Фасмер III: 561; Kluge 2002: 180; dar žr. Dini 1990: 229; Kardelis 2003: 92]) – dėl tolimesnės kilmės žr. s. v. *dzẽkavoti*;

gardiẽlius 2 (sm.) ‘k a k l a s , g e r k l ė ; s p r a n d a s ’: *Kap suspaudė už gardiẽliaus, tai ir atsidust nesekas* Vrn; *Kad suimsiu už gardieliaus, tai nei neaiktersi* Knv; *Pavalkai arkliui gardiẽlių nugraužė* Lš

← s. blr. ***гарⷣель*** ‘gerklė’ (ГСБМ VI: 253–254; Булыка 1972: 79) ≠ blr. dial. ***гарⷣзе́ль*** ‘gerklė; stemplė’ (СБГП I: 426; Цыхун 1993: 34; ЭСБМ III: 58) ← ≠ (s. / v.) le. (dial.) ***gardziel*** ‘gerklė; sprandas ir kt.’ (SW I: 805; SPW VII: 210; SSt II: 385; AJŚ IV^{2}: 33; Sławski I: 258; Boryś 2005: 155; dar žr. Kregždys 2014$_{c}$: 260);

gõveda 1 (sf., col.) Rs, Skr, Brt, ***góvėda*** 1 Mrj, ***gõvėda*** 1 Gs, ***govėdà***, ***-õs*** ‘g a u j a , š u t v ė , m i n i a , p u l k a s ’ [K]: *Staiga užlėkė raitelių govėda vieškeliu nuo Pakruojo* rš; *Vagių, šunų góvėda* Mrj; *Susirinko girtų bernų góvėda* Plv ir kt. (B, Ašb)

← s. blr. ***говяⷣа*** ‘banda’ (ГСБМ VII: 19–20) ← ≠ (v.) le. (dial.) ***gawiedź*** ‘minia, liaudis, tamsuomenė, gauja; jaunuolių būrys; smulkmė’ (SW I: 810; SPW VII: 224; AJŚ III^{2}: 72) – dar žr. s. v. *gavendà*, *gavénda*;

gvazdìkas 2 (sm.) ‘(bot.) d a r ž e l i u o s e a u g i n a m a s g v a z d i k i n i ų š e i m o s a u g a l a s (*D i a n t h u s*) ’ J, Dkš, R, Mt, LBŽ: *Gvazdikai aksomintieji (gvazdikiniai serenčiai; Tagetes patulus)* P; *Gvazdikai baltieji (vainikinės skaistažiedės; Chrysanthemum coronarium)* P; *Raudonais gvazdikais slovakės puošia delegatų krūtines* A. Vencl ir kt. (Šl, Ds)

← s. blr. ***гвоздикъ*** (***гвоздзикъ***) ‘idžiovintas gvazdikmedžio žiedas, naudojamas kaip priekonis’ (ГСБМ XV: 44; Булыка 1980: 150) ≠ blr. ***гвоздзикú*** ‘gvazdikai’ (Носовичъ 1984: 111) ← ≠ (s. / v.) le. ***gwoździk*** (le. ***goździk***) ‘(bot.) *Saponaria officinalis*’ (< [vertinys] v. v. a. *negelkîn* / v. v. ž. *negelkin* / v. *Näglein* ‘*Dianthus*’ [SW I: 953; SPW VIII: 271–272; SSt II: 477; ЭСБМ III: 74; Фасмер I: 399; ЭССРЯ I: 173; plg. Zinkevičius 1987: 140]);

kaznadiejà 2 (sm.) ‘(bažn. psn.) p a m o k s l i n i n k a s ’: *Patys kaznadiejos sakymu evangelijos gaudo sau pagerbimus, lobius* DP 84; *Vienu žodžiu, falšyvieji pranašai yra visi kaznadiejos heretikų* DP 301; ***koznadėjà*** 2 ‘p a m o k s l i n i n k a s , k u n i g a s ’ [K], KlG 41: *Koznadėjomis este* Vln 2; ***koznadieja*** (sm.) ‘t . p . ’ BzB 295, M. Valanč; ***koznadija*** **1**. (sm.) ‘t . p . ’ M. Valanč: *Katechizmas mažas del... koznadijų* Vln 1; *Nelyginant kaip koks koznadija* Sz; **2**. (sf.) ‘s a k y k l a ’ Lkv

← s. blr. *казно**д**ея* (*казно**дз**ея*) ‘pamokslininkas’ (ГСБМ XIV: 229; Булыка 1980: 175; plg. ЭСБМ III: 134) ∌ blr. *казно**дз**ѣ́я* ‘t. p.’ (Носовичъ 1984: 227) ← ∌ (s. / v.) le. (dial.) *kazno**dz**ieja* ‘kunigas, sakantis pamokslus, pamokslininkas; pamokslų rinkinys; autorius, poetas’ (SW II: 308; SPW X: 202–204; SSt III: 256; Karłowicz II: 328; Brückner 1985: 224; Лось 1901: 100, 113; dar žr. Zinkevičius 1988: 129; plg. Dini 1990: 231; Smoczyński 2005: 294);

koznadėjienė (sf.) N, [K] **1**. ‘pamokslininko žmona’; **2**. ‘pamokslininkė’
↔ s. blr. *казно**д**ейка* ‘pamokslininkė’ (ГСБМ XIV: 228) ← ∌ (v.) le. *kazno**dz**iejka* ‘pamokslininkė; autorė, poetė’ (SW II: 308; SPW X: 204);

koznadiejus (sm.) ‘pamokslininkas, kunigas’ BzB 102; ***koznodiejus*** ‘t. p.’: *Yra balsas koznodiejaus pustynėje* BB Iz. 40.3
← s. blr. *казно**д**ей*, *казна**д**ей* ‘pamokslininkas’ (ГСБМ XIV: 228), s. r. *казно**д**ѣй* ‘t. p.’ (СРЯВ VII: 25; ЦС II: 131; Дьяченко 1993: 241) ← ∌ v. le. (dial.) *kazno**dz**iej* ‘kunigas, sakantis pamokslus, pamokslininkas; pamokslų rinkinys; autorius, poetas’ (SW II: 308; SPW X: 202–204);

II.4. lietuvių kalbos skolinių, reflektuojančių fonetines gudų leksemų, vestinų iš lenkų kalbos žodžių, inovacijomis:

II.4.1. dusliojo dantinio sprogstamojo *t* ir dusliųjų dantinių afrikatų *c*, *č* santykiu:

maticà 2 (sf.) ‘gimda’: *Maticà serga jo žmona* J
← s. blr. *ма**т**иця* ‘gimda; pagrindas; pagrindinė laivo dalis’ (ГСБМ XVII: 284–285), blr. *ма**т**іца* ‘gimda (*uterus*)’ (ЭСБМ VI: 277) ≠ s. r. *ма**т**иця* ‘motina; pradžia, pagrindas; magnetas’ (Срезневскій II: 119), r. *ма́**т**иця* ‘skersinė lubų sija; laivo korpuso pagrindinė dalis; kriauklė’ (Даль II: 307–308) ← ∌ (s. / v.) le. *ma**c**ica* / ma**ć**ica/ ‘gimda; pagrindinė šaknis ir kt.’ (SW II: 838–839; SPW XIII: 6–8; SSt IV: 137–138; Vaillant IV: 537; dar žr. Крегждис 2014: 203);

nemylastyvastis (sf.) ‘nemalonė’: *iſch didʒios nemilaſtiwaſties* BB 5Moz. 29.28 (Skardžius IV: 197)
← s. blr. *немилос**т**ивость* ‘nemalonė’ (ГСБМ XX: 149),
‖ ∌ (v.) le. *niemiłościwość* /niemiu̯ośćīvość/ ‘Dievo nemalonė, tikėjimo stoka’ (SPW XVII: 374; SPW XVII: 374);

švočkà 2 (sf.) **1**. ‘lietuvių liaudies tradicinių vestuvių veikėja’: *Štai mano švočkà atvažiavo* Ds; **2**. ‘pamergė iš jaunikio pusės’: *Pirmoji švočkà padovanojo labai daug* Grv
← blr. dial. *шва́**ч**ка* ‘pamergė iš jaunikio pusės’ (СБГП V: 475; ЭСБМ XII: 12) ← ∌ le. dial. (DLd [Kujawy]) *szwa**t**ka* ‘svočia; ištekėjusi moteris vestuvėse; jaunosios

pamergė' (SW VI: 693; Karłowicz V: 271; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 260; Крегждис 2014: 203);

II.4.2. dusliųjų dantinių afrikatų *c* ↔ *č* diferencija lenkų kalbos pamatinės formos aspektu:

cviklòvas, ***-à*** (adj.) 'r a u d o n a s i s' ZtŽ 112
← blr. dial. ***ц***вікло́вы '(adj.) buroko; (sub.) tokia burokų rūšis' (СБГП V: 341; Сцяшковіч 1983: 531) ← ∌ le. (dial.) ***ć***wikłowy 'buroko, burokinis' (SW I: 419; SOWM I: 408; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 260–261; Крегждис 2014: 203; dar žr. AJŚ II^2: 45, VII^2: 53);

mãcica 1 (sf.) 'g i m d a' rš
← blr. dial. *ма**ц**íца* 'gimda' (СБГП III: 50) ← ∌ (s. / v.) le. (dial.) *macica* /ma***ć***ica/ 'gimda; pagrindinė šaknis ir kt.' (SW II: 838–839; SPW XIII: 6–8; SSt IV: 137–138; SOWM IV: 87) – dar žr. II.4.1. tipą;

zacìrka 1 (sf.) 'p i e n i š k a m i l t i n i ų a r b u l v i n i ų k u k u l a i č i ų s r i u b a, k o n k o l i e n ė' K. Būg, NdŽ, KŽ, Grz, Šln, Vp, FrnW, S. Dauk: *Blynam, zacìrkai maldavom žirnių su kviečiais* Kvr; *Iš grikienių miltų virdavo zacìrką* Pnd; *Būdavo, kada jau netingim, sutariam: virkium šiandiej tarkienės zacìrkos, būdavo, verdi zacìrkos* Šmn ir kt. (Škt, Kpr, Plvn, Švn, LzŽ, Slm, Švnč, Tr, Pnd) (LKŽe); Šaltiniai (DvŽ II: 547)
← blr. (dial.) *за**ц**úрка* / *за**ц**íрка* 'nedidelių miltinių kukuliukų sriuba; ruginių miltų putra' (Носовичъ 1984: 192; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 119; СБГП II: 266; Чарнякевіч 2009: 20–24, 56, 60) ← ∌ le. dial. *zacirka* ([v.] le. [dial.] *zacierka*) / za***ć***īrka/ 'miltinių kukuliukų, verdamų vandenyje ar piene, putra ir kt.' (Karłowicz VI: 267, 268; SW VIII: 49; Linde VI: 616; AGM VI^2: 152; AJŚ II^2: 21; dar žr. Адомавичюте 1982: 47);

II.4.3. frikatyvinių *s*, *z* (priedantinių) ir *š*, *ž* (alveolinių) opozicija[41]:

[41] Plg. lie. ***š***m*eř*tis (sf.) 'mirtis' BzBk IV 358 ← (s. / v.) le. ***ś***mierć 'gyvenimo pabaiga; mirtis' (SW VI: 739–740; Linde V: 313–314; SSt IX: 24–27; GS 202) ∌ s. blr. ***с***мерть 'mirtis; mirties bausmė; žūtis; sunaikinimas; pabaiga' (ГСБМ XXXI: 783–484) / s. r. ***с***мерть 'mirtis; mirties bausmė' (СРЯВ XXV: 172–174) (dar žr. s. v. *šmeřtis*).
Šis dėsningumas netaikytinas žodžio finalei (resp. silnajai pozicijai [žr. s. v. *kornastis*]) ir toms pozicijoms, kuriose tikėtina *š* > *s* kaita dėl lietuvių kalbos morfemų struktūros (žr. s. v. *nemylastyvastis*), suponuota jau minėtos žodžio galo konsonantinių sekų fonologinės adaptacijos principo. Kitais atvejais konsonantinio neatitikimo ignoravimas suponuoja ydingą leksemų kilmės determinaciją, plg. klaidingą Norberto Ostrowskio (2014: 173) teiginį, neva s. lie. „*svečióti* 'oświadczać' (obok *ap-svečióti*) ← pol. *oświadczać*", nors s. lie. *sv**i**ečioti* (plg. s. lie. *apſwiecʒiotu* DP 364.49), o ne Ostrowskio sukurtas ‡ *svečióti*, dėl frikatyvinių *s* ↔ *š* opozicijos yra ne polonizmas (tokios reikšmės lytis su pradžios *s-*

bursiniñkas** (-**inỹkas**)*, *-ė* 2, ***bursininkas 1 (smob.) ‘bursos dalyvis, draugas, bendras’ DP 520, BP II 272, R: *Jei atėjai kaip prietelius ir bursinỹkas, o ant kog tasai karias ir tie šarvai* DP 156; *Moteriškę, kurią man davei už bursinykę* DP 71

← s. blr. *бурсникъ* ‘bičiulis, draugas; dalininkas’ (ГСБМ II: 257) ← v. le. ***burśnik*** ‘bičiulis; to paties būrio karys’ (SPW II: 514; dar žr. Urbutis 2009: 423; Zinkevičius 1988: 137; plg. SEJP$_2$ 157) – dėl tolimesnės kilmės žr. s. v. *bursà*;

bùzintis, ***-inasi***, ***-inosi*** (verb.) ‘drumstis’: *Dar vis bùzinas alus, gal i gerai padarėm?* Žln; *Judinant pienas bùzinasi (maišosi su išrūgomis)* On

↔ blr. (dial.) *бузíць* ‘triukšmauti, kelti sąmyšį’ (ТСБМ I: 415; СС I: 66; ЭСБМ I: 402), r. *бузи́ть* ‘mušti, smogti, pliekti; veltis; meluoti’ (СРНГ III: 256) ← (s. / v.) le. (dial.) ***burzyć*** ‘taršyti, kelti sąmyšį; kurstyti; siaubti ir kt.’ (SW I: 139–240; SPW II: 518–520; SSt I: 179; MAGP III^2: 148; AJŚ III^2: 34);

bzikas (smob.) ‘žmogus, iš kitų išsiskiriantis kokiomis nors keistenybėmis, kaprizingas, įnoringas žmogus’ (Eigminas 2002: 11)

← blr. (dial.) *бзíк* ‘keistumas; keistuolis’ (ТСБМ I: 373; Цыхун 1993: 20; Шанский I^2: 113; ЭСБМ I: 347; Аникин III: 169, 170) ≠ r. dial. *бзык* ‘keistumas; beprotybės priepuolis’ (СРНГ II: 288) ← ⫽ le. (dial.) *bzik* /bźik/ ‘keistumas; keistuolis; kvailelis; nevisprotis ir kt.’ (SW I: 250; SGP III^2: 301–302; Brückner 1985: 54; Bańkowski I: 105);

bzikavoti, ***-oja***, ***-ojo*** (verb. intr.) ‘keistai, kaprizingai elgtis’ (Eigminas 2002: 11)

← blr. dial. *бзыкавáць* ‘šėlti’ (Гайдукевіч 1976: 66; plg. Аникин III: 169, 170) ← ⫽ le. *bzikować* /bźikować/ ‘staiga išlėkti, išbėgti; kvailai elgtis; būti nevispročiu’ (SW I: 250);

lenkų leksikografiniuose šaltiniuose [įvairaus laikotarpio] nėra užfiksuota: s. le. *świadczyć*, *świaczyć*, *świaczszyć* ‘duoti parodymus teisme, liudyti ir kt.’ [SSt IX: 40–43; GS 204], v. le. *świadczyć* ‘liudyti’ [Linde V: 472–473]), t. y. vestinas ne iš (s. / v.) le. ***oświadczać*** ‘viešai paskelbti; priminti; kviesti liudyti ir kt.’ (SPW XXII: 286; SW III: 896–897; SSt IX: 684) – šią klaidą įvėlė A. Kazak (2011: 80), o N. Ostrowskis (ibd.) ja aklai seka –, bet gudizmas, plg. s. blr. ***о*свет*ч*ыти**, ***о*свет*ч*ити**, ***о*свед*ч*ыти*** ‘paskelbti; paaiškinti; paliudyti; parodyti’ (Бершадскій 1882: 106; ГСБМ XXII: 338; dar žr. ЭСБМ XII: 14; Kregždys 2015: 61).

Minėtas tipas yra sąlyginis, mat dėl daugeliui lenkų kalbos šnektų būdingo mozūravimo (le. *mazurzenie*), t. y. *cz*, *sz*, *ż*, *dż* → *c*, *s*, *z*, *dz* kaitos, kai kurie čia išvardyti pavyzdžiai tik formaliai (jei nepateikiami tokio fonetinio proceso nulemti duomenys dialektų sąvaduose) negali būti priskirti polonizmams.

dzerkõčius 2 (sm.) **1**. ‘g r i e ž l ė ’: *Dzerkõčius šaukia: krės krės varškės* Krok; *Rėkia ir rėkia kai dzerkõčius* Ūd; **2**. ‘r a ž a s ’: *Katroj šluota apsišluoja, jau sena, tai dzerkočiù vadom (vadiname)* Azr; *Tai dzerkõčius, o ne šluota* Azr

← blr. (dial.) *дзяркáч*, *дзеркáч* ‘griežlė; ražas; kotas be lapų’ (Байкоў, Некрашэвіч 1993: 96; Носовичъ 1984: 130; СБГП II: 69; Янкоўскі I: 69; Сцяцко 1972: 124; ЭСБМ III: 137; ТС II: 14) ∌ r. *деркáчъ* ‘griežlė (*Crex crex*)’ (Даль I: 432)

‖ ∌ v. le. (dial.) *dzierkacz* /dźierkać/ ‘griežlė; sena šluota’ (SW I: 301, 446, 645; Linde I: 595);

dziálka 1 (sf.) ‘s k l y p a s ’ ZtŽ 173; ZŠT II: 336, 401

← blr. dial. *дзя́лка* ‘žemės sklypas; miško dalis; proskyna’ (СБГП II: 66),

‖ ∌ le. *działka* /dźialka/ ‘sklypas; mastelis, skalė ir kt.’ (SW I: 633–634);

dziùbas 4 (sm.) **1**. ‘sn a p a s ’ Lz: *Garnio dziùbas labai didelis* Lp; *Vanago riestas dziùbas* Srj; *Gaidys dziubù perkirto vaikui kaktą* Mrs; *Geniai kala dziubaĩs* Dglš; **2**. ‘(prk.) a p i e n e p a s l a n k ų , u ž a u š u s į ž m o g ų ’: *Kai išmoksi, nebūk toks dziùbas, bet, ką pamatei, prieik pasveikink* Šmn (LKŽe; dar žr. DvŽ I: 138; ZtŽ 173; ZŠT II: 164)

← blr. dial. *дзюб* ‘snapas’ (СБГП II: 59; СГЦБ I: 118; Шаталава 1975: 50) ∌ blr. (dial.) *дзю́ба* ‘snapas; ilga vinis’ (Носовичъ 1984: 133; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 95; СБГП II: 59; ЭСБМ III: 136), r. dial. *дзю́ба* ‘išlestas vaisius; raupų išvarpytas žmogaus veidas’ (Даль I: 435) ← ∌ (v.) le. (dial.) *dziub*, le. *dziób* /dźiub/ (le. dial. *dzióba*) ‘snapas ir kt.’ (SW I: 657; Linde I: 604; Karłowicz I: 441; AJŚ IV²: 10; Brückner 1985: 113; Sławski I: 205–206; ЕСУМ II: 63; Machek 1968: 124);

dziũboti, ***-oja***, ***-ojo*** (verb. tr.) ‘l e s t i , k a p o t i ’ ZtŽ 173

← blr. (dial.) *дзю́бауь* ‘lesti’ (Носовичъ 1984: 133; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 95; СБГП II: 59; plg. ЭСБМ III: 136; ЭССЯ V: 37), r. dial. *дзю́батьъ* ‘t. p.’ (Даль I: 435; СРНГ VIII: 46) ← ∌ (v.) le. *dziubać*, *dzióbać* /dźiubać/ ‘lesti ir kt.’ (SW I: 657; Linde I: 604; Brückner 1985: 113; Sławski I: 205–206; ЕСУМ II: 61);

gùzikas 3ᵇ (sm.) OZ 20, ***guzìkas*** 2 NdŽ, Kv, Als **1**. ‘s a g a ’ J: *Paieškok, man guzìkas nurietėjo po stalo* Tl; *Man ištrūko gùzikas* Pn; *Vakar pamečiau paskutinį savo guzìką* Krtn ir kt. (Paį, Rm, KlvD 241, Plv); **2**. ‘g u z a s ’ [K], N; **3**. ‘m a z g a s ’ N; **4**. ‘k u t a s ’ Sch; **5**. ‘r a u k a i ’: *Reikėjo griebti laiku, o dabar papūsk tu jam į gùziką* Sml (LKŽe; dar žr. ŠVŽŽ I: 214)

← s. blr. *кгузикъ*, *гузикъ* ‘saga’ (ГСБМ XV: 69–70), blr. (dial.) *гу́зикъ* / *гу́зік* ‘t. p.’ (Носовичъ 1984: 124; ТСБМ II: 92; СС I: 121; ЭСБМ III: 112), r. dial. *гу́зикъ* ‘t. p.’ (Даль I: 406) ← ∌ (v.) le. (dial.) *guzik* /guźik/ ‘saga; ritinėlis, kamuolėlis; mygtukas ir kt.’ (SW I: 944; SPW VIII: 240; Linde II: 804; AJŚ V²: 18; dar žr. Адомавичюте 1982: 47; Kardelis 2003: 107; ALEW I: 383; Mikulėnienė 2004: 78);

jasiùkas 2 (sm.) ‘maža pagalvėlė’: *Vaikas gulėjo ant jasiùko* Lzd; *Pasidėk po galva jasiuką* Btg; *Nusimezgiau gražų jasiùką* Ig ir kt. (Ut, Lš, Pnd)

↔ blr. dial. *я́сік* ‘nedidelė pagalvėlė’ (СБГП V: 559) ← ⫽ le. (dial.) *jasiek* /jā**ś**iek/ ‘pagalvėlė’ (< turk. *jazdek* / *jastuk* ‘t. p.’ [SW II: 139; Karłowicz II: 237]);

kreivaprisiegis, ***-ė*** (smob.) ‘kas neteisingai prisiekia’ Sut, L 271: *Kreivaprisiegio sumleinia (sąžinė) visada nerami* Lš; *Kurie teip pigiai šitiemus siutinikamus, kreivaprisiegiamus... išvadžiot duostis* DP 86; *Kreivaprisiegio akys tankiai mirksi* Ml

↔ s. blr. *кривоприсяжецъ* ‘tas, kuris melagingai prisiekia, nevykdo pažadų’ (ГСБМ XVI: 135), s. r. *кривоприсяжецъ* ‘t. p.’ (СРЯВ VIII: 56) ← v. le. *krzywoprzysieżca* / (s. / v.) le. *krzywoprzy**si**ężca* /kśīvopśī**ś**ie(eŋ)śtsa/ ‘tas, kuris melagingai prisiekia; tas, kuris nevykdo pažadų; išdavikas’ (SJP[17-18w.]Kart [Hist. świeże i niezw. 128]; SW II: 599; SPW XI: 348; SSt III: 417; Brückner 1985: 276; Grochola-Szczepanek 2002: 75, 141) – partityvinis vertinys (dar žr. γγγ. poskyrio II.1. tipą);

kreivaprisiegojimas (sm.) ‘neteisingas prisiekimas’ Sut: *Nuodėmės regimos kaip atskilumai, kreivaprisiegojimai* DP 518

↔ s. blr. *кривоприсежство*, *кривоприсязство*, *кривоприсяство*, *кривоприсяжство*, *крывоприсяжство* ‘priesaikos sulaužymas; melagingos priesaikos davimas’ (ГСБМ XVI: 135–136) ← v. le. *krzywoprzy**si**estwo* / (s. / v.) le. *krzywoprzy**si**ęstwo* / kśīvopśī**ś**ie(eŋ)stvo/ ‘melaginga priesaika; melagingų parodymų davimas, prisiekus; priesaikos sulaužymas’ (SJP[17-18w.]Kart [K. Opal. Sat. k.72r]; SW II: 599; SPW XI: 347–348; SSt III: 417; Grochola-Szczepanek 2002: 18, 141) – partityvinis vertinys (dar žr. γγγ. poskyrio II.1. tipą);

lazbỹnos 2 (sf., pl.) ‘medaus kopinėjimas’: *Po lazbỹnų geriaus i nesirodytum mūsų sodely* Dglš

← blr. dial. *ла́зьбі́ны* ‘medaus ragavimas jo kopinėjimo dieną’ (Мацкевіч 1975: 211; СБГП II: 606–607; dar žr. ЭСБМ V: 206) ← ⫽ le. *łaźbiny* ‘medaus kopinėjimo metas’ (ЭССЯ XIV: 77; dar žr. Крегждис 2014: 203; plg. Sławski V: 71; ЭСБМ ibd.);

lazbùiti, ***-ùja***, ***-ùjo*** (verb. tr.) ‘kopti, imti medų’ Grv: *Ateik šiandie an medaus, lazbuisme bites* Ml

← blr. dial. *лазбавáць* ‘kopinėti medų’ (СБГП II: 610; dar žr. ЭСБМ V: 206),

‖ ⫽ (s. / v.) le. *łaźbić* ‘rinkti bičių vašką, kopinėti medų’ (SW II: 803; SPW XII: 534; SSt IV: 106; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 261);

mamùsė (sf.) ‘mamutė’ ZtŽ 381

← blr. dial. *мамýся* ‘mamytė’ (СБГП III: 29) ← ⫽ (v.) le. (dial.) *mamusia* /mamu**ś**ia/ ‘mama, mamytė’ (SW II: 870; Linde III: 25; AJŠ IV^2: 54; dar žr. Gussmann 2007: 8);

mùsi (įterpt. žodis) ‘t u r b ū t ’: *Mùsi, ans jau nebateis* Kal (LKŽe; dar žr. ZtŽ 419)
← blr. dial. *му́**c**и*, *му́**c**е* ‘galbūt, turbūt’ (СБГП III: 86; ЭСБМ VII: 102) ← ⊉ v. le. (dial.) *musi* /mu**ś**ī/ ‘reikia; turbūt, matyt’ (SW II: 1074; SPW XV: 214; Karłowicz III: 200) – dėl kilmės žr. s. v. *mùsyti*;

mùsyti, ***-ija***, ***-ijo*** (verb.) **1**. (tr., intr.) ‘r a g i n t i , s k a t i n t i , s i ū l y t i , v e r s t i ’ N, [K], Grg, Ub, Škn, Šln, Nj, Ut, Kp: *O vis mùsij gerti, negalima atsisakyti* Kž; *Nori – dirbi, nori – ne, o musyt niekas tavę nemusija* Trgn; *Kam gi tu jam mùsiji, kad anas nenori valgyt* Užp; *Berniokui mùsijo mùsijo gert ir nugirdė* Ob; **2**. (intr.) ‘t u r ė t i , p r i v a l ė t i ’ Pb: *Vyresniųjų musiji klausyt* Mlt; *Taip ir mùsijom razsistot sūnelio* Dv; *Moteriškė... sopulius kęst musija* DP 213; *Jei vaisiaus grūdas notneštų, visi žmonės badais pamirt musytų* DP 487 (LKŽe; dar žr. DvŽ I: 423; ZtŽ 419)
← s. blr. *му**c**ити* (*мусети*, *мусять*) ‘privalėti; būti įpareigotam kažką padaryti’ (ГСБМ XVIII: 232–233; Булыка 1980: 137), blr. (dial.) *му́**c**ыць* / *му́**c**іць* (*му́сяць*) ‘priversti; būti priverstam; manyti; ketinti daryti; turbūt, galbūt’ (Носовичъ 1984: 294; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 173; СБГП III: 87–88; dar žr. Барысюк 2011: 123) ← ⊉ s. / v. le. (dial.) *musić* /mu**ś**īć/ ‘(pri)versti; būti priverstam, būti įpareigotam; reikėti, privalėti ir kt.’ (< [s.] č. *musiti* ‘privalėti’ ← v. v. a. *müezen* ‘versti ką daryti, priversti’ [SW II: 1073–1074; SPW XV: 192–217; SSt IV: 366–368; Karłowicz III: 200–201; ЭСБМ VII: 102; Machek 1968: 383–384; Bělič, Kamiš, Kučera 1978: 143; MLex 144; dar žr. Адомавичюте 1982: 44; Zinkevičius 1988: 130]);

naliẽsnykas 1 (sm.) ‘p e r v i s ą k e p t u v ę k e p a m a s p l o n a s s k l i n d i s ; l i e t i n i s ’: *Šį vakarą kepsiu naliẽsnykų* Tršk
← blr. *нали́**c**никъ* / *нале́**c**нік* (*нали́**c**нік*) ‘plonas kvietinių miltų lietinis; lietinis su įdaru’ (Носовичъ 1984: 311; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 183; Фасмер III: 40; ЭСБМ VII: 221) ⊉ r. dial. *нали́стники* (pl.) ‘lietiniai, kepami ant kopūstų lapų’ (Даль II: 435), r. dial. *нали́стник* ‘skystos tešlos ir rūgpienio paplotis, kepamas ant kopūsto lapo; miežinis paplotis, kepamas ant kopūsto lapo ir kt.’ (СРНГ XX: 18),
‖ ⊉ (v.) le. (dial.) *naleśnik* ‘plonas, keptuvėje kepamas lietinis’ (SW III: 90; Linde III: 227; AJŚ V²: 34);

nesmertelnastis (sm.) ‘n e m i r t i n g u m a s ’: KNGk 253.40 *Kurſay pats‖tur ♦neſmertełnáſti / iámuyg duokim gárbá ir cʒiáſti: Die=‖wuy* (dar žr. Skardžius IV: 199)
← s. blr. *не**c**мертельность*, *не**c**мертелность*, *не**c**мертэлность* ‘nemirtingumas, ilgaamžiškumas’ (ГСБМ XX: 305; plg. ЭСБМ VIII: 14) ← ⊉ (s. / v.) le. *nieśmiertelność* ‘nemirtingumas’ (SW III: 348; SPW XVIII: 127–128; SSt V: 242);

pasiĨkas 2 (sm.) **1**. ‘g e r e s n i s m a i s t a s , p a s t i p r i n i m a s’ M: *Sunku gyt, kai nėr gero pasiĨko* Sb; *Biedna žmonelė, reik nunešti pasiĨkui mėsos šmotelį* Pc; *Negi pabūsi be riebalo ir be kokio pasiĨko* Sdb ir kt. (Šmk, Žž, JD 332, Kos 14, O, LTR [Šš], Bsg); **2**. ‘p o i l s i s’: *Važiavom ir važiavom be pasiĨko* Ut; *Šitam gyvuliui tai ir pasilko nėr – iš vienų pakinktų kituos* Užp; *Su vaikais tai nei naktį pasiĨko nėr* Ktk ir kt. (Prng, Vžns)

← s. blr. ***посилокъ*** ‘parama, pagalba; organizmo sustiprinimas maistu’ (ГСБМ XXVII: 105–106; Булыка 1980: 186), blr. (dial.) ***посúлокъ*** / ***насíлак*** ‘stiprinančioji, maitinančioji medžiaga; pagalba’ (Носовичъ 1984: 478; Сцяшковіч 1983: 342; ЭСБМ VIII: 181), s. r. ***посилокъ*** ‘pagalba; palaikymas’ (СРЯВ XVII: 167), r. dial. ***посúлокъ*** ‘t. p.’ (Даль III: 332) ← ∌ v. le. *posilek* /po**ś**ilek/, (v.) le. *posiłek* ‘tai, kas suteikia jėgų – maistas, gėralas; pagalba; subsidija ir kt.’ (SW IV: 740–741; SPW XXVII: 496–498);

rodzinà 2 (sf.) ‘g i m i n ė ’ ZŠT I: 112

← blr. (dial.) ***родзúна*** / ***радзíна*** ‘giminė; giminaičiai; šeima’ (Носовичъ 1984: 564; ТСБМ IV: 555; СБГП IV: 239; ЭСБМ XI: 28), blr. dial. ***родзíна*** ‘t. p.’ (ТС IV: 294) ← ∌ (s. / v.) le. (dial.) *rodzina* /rod**ź**īna/ ‘giminaičiai; giminė; šeima; gentainiai ir kt.’ (SW V: 550; SPW XXXV: 340–341; SSt VII: 481–482; Karłowicz V: 30; AJŚ IV^2: 52, V^2: 43);

rodzyti, ***-ija***, ***-ijo*** (verb. intr.) ‘t e i k t i s , m a l o n ė t i’: *Tada rodzykiat tus vyriausiam kunigui Simonui ataduoti* BB 1Mak. 15.21

← blr. ***рáдзиць*** / ***рáдзіць*** ‘patarti; rūpintis’ (Носовичъ 1984: 544; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 267; ЭСБМ XI: 29),

‖ ∌ (s. / v.) le. (dial.) *radzić* /rad**ź**īć/ ‘tartis; galvoti, rūpintis; patarti’ (SW V: 465; SW XXXV: 80–88; SSt VII: 429; MAGP IV^2: 89–91; AJŚ IV^2: 73);

sérčikas 1 Žml, Vp, ***seřčikas*** 1 (sm.) ‘d e g t u k a s’ Stk: *Kol nebuvo sérčikų, titnagu skėlėm* Žg; ***siĕrčikas*** 1 (psn.) ‘t . p .’ NdŽ, Zr, Slk, Dbč, Jon, Lš, Prn, Brt, M: *Neduok vaikam siĕrčikų – dar uždegs* Žž (LKŽe); *Tuoj įsibraukęs sierčiką, degęs, degęs ant visų stalų po12, po 12* ŠLP 180; *Jis ir vel, įsibraukęs sierčiką, užsidegliojęs visas žvakes* ŠLP 334 (SŽ 505)

← blr. dial. ***сéрчык***, (pl.) ***сéрчыкі*** ‘degtukas, -ai’ (СБГП IV: 416; ЭСБМ XII: 64),

‖ ∌ le. *siarczyk*, *siarczek* /**ś**iarćīk/ ‘degtukas’ (SW VI: 88; dar žr. Gussmann 2007: 8);

slebizavóti, ***-ója***, ***-ójo*** (verb. intr.) ‘s k a i t y t i s k i e m e n i m i s , s k i e m e n u o t i ; s u n k i a i s k a i t y t i’ Ds, Lš, Kpč, SD 359, N, [K]: *Pirmiau vaikus mokė slebizavóti* Pn; *Senis vos slebizavója, o mokytu dedas* Km

← blr. dial. ***слябізавáць*** (blr. [dial.] ***слибизовáць*** / ***слібізавáць***) ‘skiemenuoti, skaityti skiemenimis; mokytis kokio nors amato’ (Носовичъ 1984: 590; СБГП IV 481–482) ← ∌ v. le. ***ślabizować***, (v.) le. ***ślebizować*** (s. le. *sylabizować*, v. le.

syllabizować, le. *sylabizować*) 'skiemenuoti' (SW VI: 535; SSt VIII: 517; Linde V: ЭСБМ XII: 182) – dėl kilmės žr. *šlebizavóti* (dar žr. s. v. *cìleva*);

spadzevótis, ***-ójasi***, ***-ójosi*** (verb. intr.) 'v i l t i s , t i k ė t i s' ZtŽ 613; ***spodzivotis*** 't. p.': *tu to maßiauſei dumoſi (ſpodzjwoſis)* BB Sir. 9.19 (Skardžius IV: 262)

← blr. (dial.) *сподзѣва́цьца* / *спадзявацца* 'viltis, tikėtis' (Носовичъ 1984: 605; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 295; СБГП IV: 526; plg. ЭСБМ XII: 258) ∌ s. blr. *сподиватися* 'tikėtis, viltis; būti įsitikinusiam' (ГСБМ XXXII: 165–166) ← ∌ (v.) le. *spodziewać się* /spodźievać śieŋ/ 'nujausti, numanyti; viltis, tikėtis' (SW VI: 309; Linde V: 352; dar žr. Karaciejus 2006: 176);

spievãkas 2 (sm.) 'g i e s m i n i n k a s' ZtŽ 616

← blr. dial. ***спева́к***, ***спява́к*** 'dainininkas, dainų kūrėjas' (blr. ***спѣва́ка*** 'dainininkas, giesmininkas') (Носовичъ 1984: 611; ТС V: 81; СБГП IV: 555) ← ∌ (s. / v.) le. ***śpiewak*** 'tas, kuris dainuoja, gieda; dainininkas, poetas ir kt.' (SW VI: 752; SSt IX: 37; SJP17-18w. Kart);

tùzinas 3[b] (sm.) J, Rtr, RŽ, DŽ, NdŽ, KŽ **1**. 'd v y l i k a v i e n e t ų': *Padaryk tris tuzinus (šaukštų) mano vestuvėms* K. Saj; *Juodžiūnuos buvo ben tùzinas pirčių* JT 309; *Visą tùziną anūkėlių turu* Kbr ir kt. (BsMt II 199, Žem, D 70); **2**. '(prk.) n e m a ž a s k i e k i s': *Vaikų pridirbo cielą tùziną* End; *Išrašyta tuzinaĩ vaistų visokių* Btr

← s. blr. *тузинъ*, *тузынъ* 'dvylika vienetų' (Булыка 1980: 155), blr. *ту́зинъ* / *тузін* 't. p.' (Носовичъ 1984: 643; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 317) ← ∌ (v.) le. (dial.) *tuzin* /tuźīn/ 'dvylika vienetų' (< s. č. *tusen* 't. p.' ← v. *Dutzent* 't. p.' ← pranc. *douzaine* 'dvylika vienetų' ← lo. *duodecim* 'dvylika' [SW VII: 174; Linde V: 691; Brückner 1985: 585; Reczkowa 1982: 111; Machek 1968: 659; ЕСУМ V: 670; LEW 1147]);

umìsniai (adv.) Vdk, Up, Smn, ***umisniaĩ*** 't y č i a , s ą m o n i n g a i , s p e c i a l i a i' Žž, Vrn: *Jis umìsniai nuvažiavo svotijon* Mrk; *Buvau parsinešus umisniaĩ sėklos, ale vištos išlupė (iškapstė)* Dg

←[42] blr. dial. *умы́сня* 'sąmoningai, tyčia' (СБГП V: 209), plg. ∌ ≠ le. dial. *umyśnie* 'dorai, sąžiningai; iš tikrųjų, iš tiesų' (SW VII: 305; Karłowicz VI: 29);

veñdzyti, ***-ija*** (***-yja***), ***-ijo*** (***-yjo***) (verb. tr.) 'r ū k y t i (m ė s ą)' NdŽ, Tl, Krtn, Ktč, Vdk, Čk, Rtn, Klt, BS 20: *Meisą po kokių trijų a keturių mėnesių liuobam veñdzyti* Kl; *Ten meisą veñdzys, dešras veñdzys tame kamine* Akm; *Veñdzyta mėsa gardesnė* Pun; (prk.): Tai *plaučius veñdziji? (juokiantis iš rūkančiojo)* Šk

← blr. dial. *вэ́ндзіць* 'išrūkyti (apie mėsą)' (СБГП I: 383; ЭСБМ II: 296) ← ∌

[42] Minėtina, kad W. Smoczyńskis (SEJL$_2$ 1459) šią leksemą klaidingai veda iš le. dial. *umyśnie*, mat pastaroji lytis ne tik fonetiškai diferentiška, bet ir nereflektuoja sememų 'sąmoningai, tyčia'.

(s. / v.) le. *wędzić* /veŋdźīć/ ‘(iš)rūkyti (pvz., mėsą, žuvį); liūdėti, „rūgti“’ (SW VII: 522–523; SSt X: 95; Linde VI: 162);

venzènija 1 (sf.) ‘k a l ė j i m a s’ ZtŽ 753

← s. blr. *вензенье* ‘paėmimas į nelaisvę; kalėjimas; nelaisvė’ (ГСБМ VI: 228–229; plg. ЭСБМ II: 299–300) ← ∌ (s. / v.) le. *więzienie* /vieŋźenie/, le. *więżenie* ‘paėmimas į nelaisvę; kalėjimas’ (SW VII: 603; Linde VI: 230; SSt X: 221);

zemkas (sm.) ‘k r a š t i e t i s , t ė v y n a i n i s’ Lex 57, P. Skar, FrnW

← blr. *земя́къ* ‘žemietis, tautietis’ (Носовичъ 1984: 208) ≠ s. r. *земецъ* ‘vietinis gyventojas; smulkus žemdirbys, gavęs žemės sklypą už karinę tarnybą’ (СРЯВ V: 373; plg. Фасмер II: 93),

‖ ∌ s. le. *ziemek*, *ziemak*, le. dial. *ziemiak* /źiemek, -m(i)ak/ ‘žemietis, tautietis, saviškis; vietinis gyventojas’ (SW VIII: 508; SSt XI: 374);

Zielnà 2 (sf.) ‘Ž o l i n ė’ ZtŽ 790; ZŠT I: 282, II: 191

← blr. dial. ***З***е́*лна*, ***З***е́*льна* (*свя́та*) ‘Žolinė’ (СБГП II: 305; Цыхун 1993: 60; ЭСБМ III: 329) ← ∌ le. dial. (DLd [Kujawy], Psd [Llš], MLd [Kraków]) *Zielna* /źielna/ ‘Matka Boska Zielna; religinė šventė, švenčiama rugpjūčio 15 d., Žolinė’ (SW VIII: 496; Karłowicz VI: 381);

II.4.4. determinuojant neapibrėžtuosius (resp. sąlyginius) skolinius, predisponuojančiu fonetiniu gudų kalbos ypatumu (apie jo svarbą žr. Bušs 2008: 158), lemiančiu šios grupės leksemų priklausomumo statusą, traktuojamas minėtai kalbai būdingas gomurinio /g/ ir frikatyvinio (frikatyvinio-faringalinio) γ /h/ pozicinis invariantiškumas **(**t. y. gomurinis /g/ baltarusių kalboje [ir jos dialektuose (plačiau žr. Turonek 1984: 76; СБГП I: 11)] tariamas [apie fonetinę pozicinę raišką gudų šnektose plačiau žr. НБД 134–135; Barszczewska, Jankowiak 2012: 72–73; dar žr. Карский 1885: 24] tik kai kuriuose skoliniuose [šnektose pasitaiko dvejopo tarimo, plg. blr. dial. *ва́га* / *ва́гa* ‘svoris ir kt.’ ← (s. / v.) le. (dial.) *waga* ‘t. p.’ (СБГП I: 264 [žr. s. v. *vóga*, *vogà*])] arba esant šakniniams indigenių leksemų garsų deriniams *зг*, *дзг*, *джг*; visais kitais atvejais tariamas frikatyvinis γ /h/ [plačiau žr. Карский 1885: 23; Pashkievich I: 3; Чахоўскі, Чахоўская 2010: 104]**)**[43], plg., pvz., s. lie. *handliavoti* ‘prekiauti’ gali būti vedamas tik iš (v.) le. *handlować* ‘prekiauti, verstis pirklio amatu; manipuliuoti; elgtis; gyventi su meiluže’, o ne s. blr. *гандлевати*, *гандлевать* ‘prekiauti’, mat s.

[43] Minėtina, kas senuosiuose gudų raštuose pasitaikantis digrafas *кг* reflektuoja sprogstamąjį gomurinį blr. *г* /g/ ir traktuojamas kaip vienas argumentų suponuoti žodžius su šiomis rašmenų grupėmis esant skolinius (dažniausiai – polonizmus) (žr. Карский 1885: 69–70, 1962: 227; Булыка 1980: 212–213; Янкоўскі 1983: 113; ЭСБМ VIII: 26; Вэкслер 2004: 133; Barszczewska, Jankowiak 2012: 73; dar žr. Būga I: 349; Smoktunowicz 2009: 213; Крегждис 2014: 203–204). Tenka apgailestauti, kad šio itin svarbaus fonologinio fakto neaptarė E. Fraenkelis (1936: 30–31) ir Christianas Stangas (1935, 1974).

blr. ***кг**андлевать* ‘t. p.’ suponuoja pradžios sprogstamąjį gomurinį */g/* (žr. StEB II 37 išn.), fonologiškai diferentinį lietuvių leksemos aspektu (plg. Būga I: 349 [apie svarbų skolinių fonologinį /g/ ir /h/ santykį lietuvių Lazūnų šnektoje plačiau žr. Vidugiris 2014: 102–103]).

II.4.5. lateralinio sonanto le. *ł* (< prale. **l* + **i̯* [Dejna 1973: 114]) vavacija (resp. „wałczenie“, t. y. le. *ł* > /u̯/), reflektuojama gudų leksinių pavyzdžių (šis dėsningumas taikytinas tik vėlyvojo laikotarpio lietuvių raštuose bei šnektose užfiksuotiems polonizmams):

žalnierka (sf.) **1**. ‘žalnieriaus žmona’ Q 488, R, MŽ, N, BS 157; **2**. ‘moteris, atliekanti karinę tarnybą’ R 329, MŽ 441

← le. dial. *żołnierka* ‘kario moteris, žmona; karyba’ (IAKP II: 637; plg. SW VIII: 716; dar žr. Сегель 2008: 179; Крегждис 2014: 204) → ∌ ≠ blr. *жовне́рка* / *жаўнерка* ‘karė; guvi moteriškaitė’ (Носовичъ 1984: 157; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 101) ∌ blr. *жаўнёрка* ‘kario žmona’ (ТСБМ II: 254).

Minėtina, kad vavacija, lenkų kalbos dialektuose įsigalėjusi nuo XVI a. pabaigos (t. y. viduriniuoju lenkų kalbos laikotarpiu), yra nebūdinga rytinėms (taip pat ir Suvalkų) bei pietinėms Lenkijos šnektoms (Dejna 1973: 115). Dėl šios priežasties lie. *žalniẽrius*, išskyrus senųjų lietuvių raštų refleksijas, vestinas ne iš (v.) le. *żo-ł-nierz* ‘kareivis; kariuomenė’ (SW VIII: 717; Linde VI: 1002) resp. viduriniojo laikotarpio ar naujosios (bendrinės) lenkų /ź̇o-u̯-nieź̇/, bet dialektinės formos resp. le. dial. /ź̇o-**l**-nieź̇/ (plačiau žr. s. v. *žalniẽrius*).

II.4.6. sporadinėmis priebalsių kaitomis:

kantãplis 2 (sm., ppr. pl.) **1**. ‘pusbatis (batas be aulo)’: *Pasisiuvau naujus kantaplius* Rk; *Dabar šlapia, apsiauk kantãpliais* Pc; *Įsikišk kantapliuos – nešma karvėms gert* Sv ir kt. (Trgn, TDr IV 168 [Kb]); **2**. ‘klumpė; medpadis; labai prastas autuvas’ Ob, Lp: *Tie kantapliai nuspaudė kojas* Glv; *Ar tu turi kantãpliam medžio?* Ds /\ *Kokias vyras, toki jo ir kantapliai* Pns; *Boboms sėdėti užpečkyje, nesivalkioti kaip kantapliams paskui vyrų* Žem

← blr. dial. ***к**антóплі* ‘batai trumpais aulais, pusbačiai’ (СС I: 230; ЭСБМ IV: 240) ∌ blr. dial. ***п**антóфлі*, *пантóплі* ‘namuose avimas kojų apavas (be užkulnių); pusbačiai’ (СБГП III: 391; ЭСБМ ibd.) ← ∌ le. (dial.) ***p**antofel* (***p**antofla*) ‘šlepetė’ (< v. *Pantoffel* ‘namuose avimas kojų apavas, šlepetė’ ← pranc. *pantoufle* ‘šlepetė’ ← ? gr. [vėlyv.] *παντόφελλος ‘kamštinis’ [SW IV: 41; AGM VIII²: 36, 38; ЭСБМ VIII: 151; Фасмер III: 199; Kluge 2002: 677; Considine 2008: 61; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 261]);

II.5. vokaline[44] diferencija:

II.5.1. *a* ↔ *e*, *ė* vakarų ir rytų slavų, reflektuojančių identiškus lietuvių skolinių struktūrinius neatitikimus vakarų slavų pamatinės lyties aspektu, galimų leksinių substratų diferencija (apie ją plačiau žr. Kardelis 2003: 65tt., 120–123), išskyrus tuos atvejus, kai užpakalinės eilės balsis tokiose formose eina po minkštojo priebalsio (žr. s. v. *šklėnkà*, *šklénka* ir kt.; dar žr. Girdenis 1995: 151, 162–164)[45]:

atvértas, ***-à*** 3 (adj.) ‘t i e s u s , a t v i r a s’ J; *atvertaĩ* (adv.): *Atvertaĩ pasakiau* J
← blr. dial. *аткёрты* ‘atviras’ (СБГП I: 119) ← ⱺ (v.) le. ***otwarty*** ‘atidarytas, atviras; viešas ir kt.’ (SW III: 910–911; SPW XXII: 344) – dar žr. II.5.3. tipą;

dastameñtas 2 (sm.) ‘t e s t a m e n t a s’ Slnt: *Mirė dastameñto nepadirbęs (neparašęs)* Jnšk; *Dastamento nerašydinsiu* M. Valanč (LKŽe; dar žr. ŠVŽŽ I: 108)
← s. blr. ***до***стаментъ, ***да***стаментъ, ***да***стоментъ, ***до***стоменьтъ (***де***стаментъ) ‘testamentas’ (ГСБМ IX: 22) ← ⱺ le. dial. (DLd [Poznań, Kujawy], MLd [Kraków]) ***de***stament, ***de***stement (***de***stamen) ‘testamentas, paskutinioji valia; Naujasis ir Senasis Testamentai ir kt.’ (< V. lo. *testamentum* ‘turto palikimas mirties atveju; bet koks rašytinis dokumentas; karališkoji privilegija; sutartis; Naujasis Testamentas; liudijimas’ [SW VII: 53; Karłowicz V: 399; Lewis, Short 1958: 1863; dar žr. Крегждис 2014: 205]) – dėl kilmės dar žr. s. v. *testameñtas*, *testãmentas*

[44] Šiame veikale remiamasi V. Kardelio (2003: 90–91, 122–123) suformuluotu, argumentuojamu K. Būgos (RR I: 344), slavizmų *o* (→ dial. *uo*) / *a* alternacijos, paremtos chronologiniu principu, dėsningumu, t. y. slavų *a* → lietuvių slavizmų *ā* (pirminis skolinimosi etapas) → lietuvių slavizmų *o* (kirčiuotoje pozicijoje [antrinis skolinimosi etapas]) → lietuvių šnektų slavizmų *uo* (kirčiuotoje pozicijoje [dialektizmų identifikacijos požymis]), suponavusio slavizmų *ie* (< slavų *e*) koreliacinį alternantą. Todėl tokios lytys pateikiamos koordinuojančia seka resp. tame pačiame leksiniame semantiniame lizde.
Minėtina, kad šis dėsningumas nėra itin patikimas resp. įgijęs aksiomos statusą, mat senųjų raštų faktografija, kuria, deja, nesiremia V. Kardelis, suponuoja aptariamo teiginio menką pagrįstumą, plg. s. lie. ***a***ř*tas* ‘toks senovės pinigas’ SD 229 ↔ s. lie. ***õ***r*tas* ‘t. p.’ SD 384 // s. lie. *br**a**mka* ‘priekaktis, kaktos raištis (sagtis)’ BB Teis. 8.24 ↔ s. lie. *br**o**mka* ‘t. p.’ JMP III 37.16 // s. lie. *dr**ã**bas* ‘kareivis, karys’ BB 2Mak. 14.46; MT 212 ↔ s. lie. *dr**o**bas* ‘t. p.’ SD 125 // s. lie. *f**a**rba* (sf.) ‘dažai, spalva’ SD 131, 143 ↔ s. lie. *f**o**rba* ‘t. p.’ Ch 1Moz. 37, 3 // s. lie. *f**a**rbavoti* (verb. tr.) ‘dažyti’ Ch 2Moz. 25.5 ↔ s. lie. *f**o**rbavoti* ‘t. p.’ MP 237 (žr. s. v. *ařtas*, *õrtas*; *bramka*, *bromka*; *drãbas*, *drobas*; *farba*, *forba*; *farbavoti*, *forbavoti*) ir kt.

[45] V. Kardelio (2003: 98) suformuluotas skolinių chronologinis integravimo kriterijus, remiantis balsio sl. *a* → lietuvių skolinių kirčiuotasis *ė* /ę·/ (iki slavų *c*, *č*, *š*, *ž*, *r* kietėjimo resp. iki XVI a., mat sl. *š*, *ž* kietėjo XIV a., o *c* – XV a. [Kardelis 2003: 97]), o sl. *a* → lietuvių skolinių kirčiuotasis *a·* (po šio fonologinio proceso resp. nuo XVI a.), nėra argumentuotas senųjų raštų faktografija (dar žr. 44 išn.), o hipotezės autoriaus pateiktieji pavyzdžiai ne visuomet suponuoja chronologinio, bet fonologinės adaptacijos faktoriaus nustatymo bei tikrojo etimologinio substrato paieškos svarbą (žr. s. v. *šatrà* / *šétra* [monogeninis polonizmas]; *šėravóti* / *šẽravoti*; *žẽbras* / *žẽbras* [monogeninis polonizmas] // *šėfunkas*; *šeprõnas*, *šėprõnas* ir kt.). Dėl menkos įrodomumo vertės, šiuo kriterijumi veikale nėra remiamasi.
Minėtą balsių įvairavimą, matyt, reikėtų priskirti alofonų *e* ↔ *ė* fonologinės poliarizacijos rezultatams (resp. alofonams [plačiau apie šį fonologinį procesą žr. Гирдянис 1978: 75–76]).

grabùškos 2 (sf., pl.) **1**. ‘šukos’ Vlk: *Jau tu besišukuodama išlaužei grabùškom visus dančius* Al; **2**. ‘geležinis šepetukas arkliams šukuoti’ Žž: *Matai, kokie apskretę arkliai, ar negalėjai pertraukti grabùškom!* Srv

← blr. dial. *гр**а**бушкі́* ‘šukos linams šukuoti’ (СБГП I: 472) ← ⫫ le. (dial.) *grz**e**buszek* ‘šukos ir kt.’ (SW I: 932; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 261);

kùfaras 3^b (sm.) ‘drabužių skrynia, kuparas’: *Mūsų kùfaras stovi prieangyje* Al; *Aš pamečiau nuo kufaro raktą* LB 170 (LKŽe; dar žr. ZtŽ 323)

← blr. (dial.) *ку́ф**а**р* (*ку́п**а**р*) ‘skrynia’ (Байкоў, Некрашэвіч 1993: 155; СБГП II: 591; Сцяцко 1972: 61; ЭСБМ V: 162, 174), blr. dial. *ку́ф**о**р* ‘t. p.’ (ТС II: 255) ← ⫫ (v.) le. (dial.) *kuf**e**r* ‘skrynia su dangčiu’ (< a. v. a. *koffer* / v. *Koffer* ‘skrynia; lagaminas’ ← pranc. *coffre* ‘skrynia; dėžė ir kt.’ ← lo. *cophinus* ‘[kelioninis] krepšys’ ← gr. κόφινος ‘dėžė; krepšys; toks saiko matas’ [SW II: 621; Linde II: 1178; SOWM III: 373; Krasowska 1989: 49, 53; Kobylińska 2001: 70; Brückner 1985: 280; ЭСБМ V: 174; Kluge 2002: 508; dar žr. Адомавичюте 1982: 47]);

matačnỹkas 2 (sm.) ‘narvelis bičių motinai laikyti’: *Kad spiečius neišlėktų, tai momą įdeda į matačnyką* LTR (Lš); *Inleidau matačnỹkan motką* Lp

← blr. (dial.) *ма́т**а**чнік* (*мат**э́**чнік*) ‘didžioji korio akis, kurioje būna bičių motinėlė; įnagis bičių motinėlei atskirti spietimosi laikotarpiu’ (ТСБМ III: 121; СБГП III: 42; ЭСБМ VI: 254), r. *ма́т**о**чник* ‘t. p.’ (Даль II: 308),

‖ ⫫ (v.) le. (dial.) *mat**e**cznik* ‘narvelis bičių motinai laikyti’ (SW II: 899; Linde III: 42; Karłowicz III: 126; SOWM IV: 114);

narvòvas, ***-à*** 4 (adj.) ‘nervingas’ ZtŽ 425

← blr. dial. *н**а**рво́вы* (blr. *нерво́вы*) ‘nervingas, piktas’ (СГЦБ I: 242; ТСБМ III: 392; РБС II: 227), dar plg. verb. blr. dial. *н**а**рвава́ць* ‘nervinti’ (СБГП III: 175) ← ⫫ (v.) le. (dial.) *n**e**rwowy* ‘nervo, nervų; nervingas, jautrus’ (< lo. *nervus* ‘gysla, sausgyslė; *membrum virile*; styga; siūlas ir kt.’ [SW III: 245; Linde III: 291; SOWM IV: 290; ЭСБМ VIII: 12; LEW 496]);

pastarùnkas 1 (sm.) ‘policijos nuovada’ ZtŽ 461

← blr. dial. *наст**а**ру́нак* ‘postas; policijos nuovada Lenkijoje’ (СБГП III: 434; Сцяшковіч 1983: 343; ЭСБМ VIII: 195) ← ⫫ le. (dial.) *post**e**runek* ‘nedidelio karinio būrio postas; budinčio kario postas; policininkas; policijos nuovada, postas’ (< v. *Postierung* ‘postas, sargybos postas’ ← it. *posta* ‘susitikimo vieta; pasala ir kt.’ [SW IV: 764; SOWM VI: 273; Kluge 2002: 714]);

pravarìnė 2 (sf.) **1**. ‘kartis, pertvara, skirianti tvarte vieną gyvulį nuo kito’ Rs, Grg, Žg, Krk: *Vakar arkliai taip susispardė, kad net storą pravarìnę nulaužė* Btg; *Barkiatės, tik pravarinę tarpe pasistatykiat!* (juok.) LTR (Vdk); *Vaikai,*

nesipeškit! Ar pravarìnės reiks?! Alk; **2**. ‘ėdžių, lovio viršuje prikalama ar įstatoma skersinė lentelė’ Kv: *Įdėk pravarinės į ėdžias, kad arkliai šieno neverstų* Grd; *Padirbk pravarines, kad kiaulės jovalo neverstų* Up; **3**. ‘vaga, išarta skersai kitų vagų’ Grk, Vl: *Žiūrėk, palik pravarìnę, o da, kaupdamas bulves, avižas išmysi* Jd; **4**. ‘tvarte atitverta vieta gyvuliui laikyti’ Kp, Ldk, Ut, Nmč, Ig, Čk, KlvrŽ, Skd: *Pastatyk arklį į pravarinę* Sml; *Mūsų arkliai turi kožnas savo pravarìnę* Kal; *Pravarìnės ištaisytos... sedulinės rindos avižų pripiltos* JR 19 ir kt.

← blr. (dial.) *пр**а**вары́на* ‘tvarto pertvara’ (ТСБМ IV: 305; СБГП IV: 67; ЭСБМ IX: 323) ← ∌ (v.) le. *prz**e**worzyna* ‘tvarto kartis, pertvara, kad gyvuliai vienas kito nepultų; užtvara (arklidėse); narvas’ (SW V: 241; Linde IV: 1163) – dar žr. s. v. *prãvaras*, *pravõras* (γγγ. poskyrio IV.1. tipą);

prãzviska 1 (sf.) ‘pavardė, pravardė’ ZtŽ 513

← s. blr. *пр**о**звиско* (*пр**е**звиско*) ‘vardas; pavardė; pavadinimas’ (Булыка 1980: 186), blr. dial. *пр**о́**звіска*, *пр**а**зві́ска* ‘pravardė’ (СБГП IV: 109) ← ∌ (s. / v.) le. (dial.) *prz**e**zwisko* ‘pravardė; pavardė’ (SW V: 251; SPW XXXII: 465–471; SSt VII: 224; Karłowicz IV: 402; AJŚ IV[2]: 52–53);

šẽforius 1 (sm.) ‘prižiūrėtojas, globėjas’ DP 155, 386; Vln 33, 74, BP I 229, PK 201: *Žinome, jog tatai ne mūsų, ką turime, bet jog esme šeforiumis lobio svetimo* DP 309; *O kaip vakaras buvo, bylojo Viešpatis vynyčios savo šeforiausp* MP 92

← s. blr. *ш**е**фаръ* (*ш**а**фаръ*) ‘ekonomas, valdytojas’ (СЛw) ← ∌ (s. / v.) le. *sz**a**farz* ‘ekonomas; ūkvedys ir kt.’ (< č. *šafář* ‘stambaus ūkio ekonomas, ūkvedys’ ← v. v. a. *schaffære* / s. v. a. *scaffâre* ‘ūkvedys, ekonomas’ [SW VI: 554; SSt VIII: 530; Фасмер IV: 414; Machek 1968: 600; Rejzek 2001: 623; Wackernagel 1878: 249; Köbler 1993: 1740; Schützeichel 2012: 284; LEW 970]) → r. *ша́фар(ь)* ‘ekonomas’ (Фасмер ibd.) ≠ blr. *ша́фаръ* ‘švaistūnas’ (Носовичъ 1984: 707);

urãtnykas 1 (sm.) ‘valdininkas’ ZtŽ 724

← blr. *ур**а**днік* ‘žemiausias apylinkės rusų policininko rangas (iki 1918 m.); kazokų būrio puskarininkis’ (ТСБМ V[1]: 44),

‖ ∌ le. dial. (ŽV-Md [Warszawa]) *urz**e**dnik* ‘valdininkas; valdžios atstovas’ (SW VII: 359; Karłowicz VI: 40), r. *ур**я**дникъ* ‘valdininkas, dešimtininkas; kazokų būrio puskarininkis’ (Даль IV: 510; dar žr. Фасмер IV: 169);

zakùcija 1 (sf.) **1**. ‘nemaloni, varginanti veikla’ Krtv; **2**. ‘vestuvių ceremonijos dalis’ Brs: *Kitas neita į veselę be zakùcijos* KlvrŽ; *Antrą dieną važiuo(ja) į zakùciją* KlvrŽ (LKŽe; dar žr. ŠVŽŽ II: 466)

← blr. *з**а**ку́уыя* ‘nuosprendžio įvykdymas; skolos išieškojimas, vykdant teismo

sprendimą' (Носовичъ 1984: 172) ← le. dial. ***ze**kucyja* 'įvykdymas, atlikimas; nuosprendžio įvykdymas (pvz., mirties), nužudymas; mokesčių išieškojimas; karių būrys, išieškantis mokestines skolas' (← v. le. *egzekucyja* 'teismo sprendimo įvykdymas ir kt.' < lo. *exsecūtio* 'teismo sprendimo vykdymas; testamento vykdymas' [SW I: 674, VIII: 439; SPW VI: 524–527; Niermeyer 1976: 400]);

zakùtninkas (*-**nykas*** Lš, Pns), *-**ė*** 1 (smob.) 'mokesčių rinkėjas, išlaikomas tų, kurie nesumokėjo mokesčių, „egzekucininkas"': *Zakùtnykai išbuvo an mūs duonos visą nedėlią, kol sumokėjom padotkį* Sn

← blr. *з**а**ку́тникъ* 'seklys, siunčiamas teismo vykdyti išieškojimą; mokesčių rinkėjas' (Носовичъ 1984: 172) ← le. dial. (DLd [Chełm]) ***ze**kutnik* 'mokesčių rinkėjas; teismo nuosprendžio vykdytojas; teismo šaukimų pristatytojas' (SW VIII: 439; Karłowicz VI: 365) – dėl kilmės žr. *zakùcija*

žertauninkas (*-**ykas*** M, KŽ), *-**ė*** (smob.) 'juokdarys': *Nesglauskit, svotuliai, ant mūsų sienos, mūsų sienelės didžios žertaunykės: kalte prikalsma, gręžte prigręšma* LTR (Slk)

← s. blr. ***же**ртовникъ* 'pokštininkas' (ГСБМ IX: 269, X: 8) ∌ blr. ***жа**ртовни́къ* / ***жа**ртаўні́къ* 'pokštininkas; šmaikštuolis; savavaliautojas' (Носовичъ 1984: 153; БРС I: 888) ← (v.) le. *ż**a**rtownik* 'pokštininkas, juokdarys; pašaipūnas' (SW VIII: 695; Linde VI: 756) – dėl kilmės žr. s. v. *žeřtas*;

II.5.2. *a* ↔ *u* vakarų ir rytų slavų, reflektuojančių identiškus lietuvių skolinių struktūrinius neatitikimus vakarų slavų pamatinės formos aspektu, galimų leksinių substratų diferencija:

karũžas 2 (sm.) **1**. 'vaivada' NdŽ, Šlč: *Klementas pasimirė Telšiuose, pavieto karūžo laipsnyje būdamas* LT I 497; **2**. 'vėliavininkas': *Turėjo savo atskirus karūžus* rš; **3**. 'prievaizdas': *Atein karūžas iš dvaro, varo žirgelius į dvarą* LTR (Krš)

← s. blr. *хар**у**нжый* (*хорунжий*) 'Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdininkas' (СЛw), blr. *хару́нжы* 'vėliavininkas; kazokų karininko pirmasis laipsnis' (ТСБМ V[2]: 181; РБС III: 694) (→ ukr. *хору́нжий* 'asmuo, nešantis karo vėliavą; aukštas karinis laipsnis ir kt.' [СУМ XI: 131–132; ЕСУМ VI: 204]), r. *хору́нжій* 't. p.' (Даль IV: 562) ← ∌ (s. / v.) le. (dial.) *chor**ą**ży* 'tas, kuris neša karinį ženklą (vėliavą); senosios Lenkijos valdininkas; vaivada; valdovas ir kt.' (< mong. *оронго* 'vėliavininkas' [SW I: 292; SPW III: 288–289; SSt I: 246; SGP IV[1]: 27; Brückner 1957: 182–183; Фасмер IV: 269; Кручкин 2006: 569]);

samachãdas 2 (sm.) 'automobilis' ZtŽ 574

← blr. dial. *самах**о́**д*, *самох**о́**д* 'lengvasis automobilis; autobusas' (СБГП IV: 361; Цыхун 1993: 125) ← ∌ le. *samoch**ó**d* 'automobilis' (← [vertinys] pranc. *automobile*

‘automobilis’ [SW VI: 17; Grochola-Szczepanek 2002: 44; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 262; Prati 1951: 78]);

II.5.3. *e* ↔ *o* /io/ diferencija:

klẽckas 2 (sm.) J, Kv, M **1**. (ppr. pl.) ‘tarkuotų bulvių ar miltų tešlos kukulis’ Krkl: *Patiko bedančiai bobai minkšti kleckai* M. Valanč; *Avies kraujo kleckai su rūgštu ar su saldžiu pienu ar su taukais valgomi par rudens talkas* Šts; *Bulvinius kleckus valgė su kastiniu, su spirgute, su silksulte* Ggr ir kt. (Slnt, Brs, Krtn, Vb, Varn, VP 8); **2**. ‘žąsims penėti gumulėlis su miltais, bulvėmis’: *Užkišau (užtroškinau) su klecku geriausią skarinę žąsį* Šts; **3**. ‘gumulas (miltų, tešlos)’: *Kleckuos supuolę miltai* Kp; **4**. (ppr. dem.) ‘prėskutis (Kūčių valgis)’: *Nepagailėkit Kūčiom kleckų, aš juos labai mėgstu* Smn; *Kleckiukus kepa iš kvietienių valciavotų miltų* Ar; **5**. ‘(prk.) vaikas, paauglys’: *Mokinas mokinas tokie klẽckai ir šmakšt į darbą* Lž; **6**. (ppr. pl.) ‘(euf.) vyriškoji sėklų gaminamoji liauka, sėklidė, pautas’ Kp, Pnd, Rk (LKŽe; dar žr. ŠVŽŽ I: 312–313)

← blr. dial. *клéцкі* (*клёцкі*) ‘kukulaičiai’ (СБГП II: 476) ∌ r. *клёцка* ‘neraugintos tešlos gumulėlis’ (Даль II: 118; dar žr. Шетэля 2011: 28) ← ∌ le. dial. ***klo**cka* ‘tešlos gumulėlis; pakepintų grikių ar kvietinių miltų patiekalas (masė, užpilama karštu vandeniu su lašinių gabaliukais); mėsos kukulaičiai’ (← v. le. *klosek*, [pl.] *kloski* ‘t. p.’ < v. v. a. *klôz* ‘gniužulas; gumbas; rutulys ir kt.’ / v. *Kloß* ‘miltinis kukulaitis; mėsos kukulis; gniužulas, gumulas’ [SW II: 366; SPW X: 371; Karłowicz II: 372; Фасмер II: 249; ЭСБМ V: 60; ЭССРЯ I: 399; MLex 110; dar žr. Крегждис 2014: 206]) – dėl /io/ ↔ /e/ santykio resp. etiologinės diferencijos žr. Kardelis 2003: 74 (69 išnašą)[46]; dar žr. γγγ. poskyrio IV.1. tipą (žr. s. v. *kliórka*);

II.5.4. *o* ↔ *u* vakarų ir rytų slavų, reflektuojančių identiškus lietuvių skolinių struktūrinius neatitikimus vakarų slavų pamatinės formos aspektu, galimų leksinių substratų diferencija:

karūnavóti, ***-ója***, ***-ójo*** (verb. tr.) **1**. ‘uždėti karūną, karūnuoti, vainikuoti’ SD 106, R, K, N, M: *Nė vienas nebus karūnavotas, tiktai kuris vyriškai kariaus* DP 107; (refl.): *Vytautas buvo sumanęs karūnavoties* Yl; **2**. ‘kankinti, širdį užgauti’: *Vyrai karūnavó(ja) pačias, visaip suskaudin širdį* Šts; ***korūnavoti***, ***-oja***, ***-ojo*** ‘uždėti karūną, karūnuoti, vainikuoti’ K

[46] Šis dėsningumas paisytinas, tik esant paralelinėms lytims su struktūriniu elementu *e*, plg. blr. *o* /io/ → lie. *e*: blr. dial. *атвёрты* ‘atviras’ → lie. *atvértas*, *-à* ‘tiesus, atviras’ (žr. γγγ. poskyrio II.5.1. tipą [s. v. *atvértas*, *-à*]).

← s. blr. *кор**у**новати* (*кор**о**новати*) ‘karūnuoti, vainikuoti (karalių, klero atstovą); suteikti, apdovanoti; pabaigti’ (ГСБМ XVI: 29–30; plg. Швед 2011: 159) ← ∌ (s. / v.) le. (dial.) *kor**o**nować* ‘karūnuoti, vainikuoti (karalių, karalienę); suteikti monarcho valdžią; vainikuoti už karinius nuopelnus; apdovanoti; išrinkti; pabaigti; ką nors apšaukti ir kt.’ (< lo. *corōnāre* ‘vainikuoti ir kt.’ [SW II: 480; SPW X: 652–653; Linde II: 1086; SSt III: 348; Karłowicz II: 435; SOWM III: 287; dar žr. Крегждис 2014: 206]) – dar žr. s. v. *apkaronavoti*;

II.5.5. *i* ↔ *e* vakarų ir rytų slavų, reflektuojančių identiškus lietuvių skolinių struktūrinius neatitikimus vakarų slavų pamatinės formos aspektu, galimų leksinių substratų diferencija:

kùbilas 3[b] (sm.) **1**. ‘statinė plačiu dugnu miltams, grūdams supilti, daržovėms rauginti, skysčiams laikyti’ DP 170: *Pilnas kùbilas grūdų, daugiau jau nebetelpa* Pkn; *Kviečių yra keturi kubilai* Lp; *Prikūlė rugių tris didelius kùbilus* Trgn ir kt. (Dkš, OZ 27, Č, JD 683, Ūd, Žg, J, P. Cvir, Vlkv, Lnkv, Bgs, Lz, Ndz, Blnk, Gs, Ds, Sln, Kos 150); ‘į jį telpantis kiekis’: *Supenėjau karvėm du kubilėliu miltų* Ktk (*Kubilų̃ yrà mažų̃ ir dzìdelių – visaliókių* Dv [DvŽ I: 316]); **2**. ‘uždaroma statinė drabužiams laikyti, kraitkubilis’: *Seniau ir lietuviai drabužius ir drobę laikydavę kubiluosè* K. Būg; *Žėdna merga du kubilu audeklo turėj(o)* Trak; *Ateidama į marčias, du kubilus drobių atsinešiau* Sn ir kt. (Trgn, Klvr, NS 481, LTR [Ad, An, Tvr], JD 1317, Rud, VšR, Švnč); **3**. ‘išskobtas didelis medinis indas su dėtiniu dugnu, duobinys’ Krp: *Šiemet tabako prisidėjo beveik pilnas kubilas* Prn; **4**. ‘duonmaišis, duonkubilis, duonkepė’: *Ištrink kùbilą su cibuliu – geriau duona užrugs* Brt; **5**. ‘betoninis šulinio lankas’: *Ei, kaimyne, ar imsi iš manęs tuos kùbilus?* Al; **6**. ‘didelė statinė, dedama malūne po girnomis’: *Jei kubilo nebūtų, malant miltai išdulkėtų* Dj; **7**. ‘toks tautinis lietuvių šokis’ DŽ: *Sukdavosi jaunos poros, trypdamos drebulinį, kubilą pakluonėm* E. Miež; **8**. ‘jaunų vyrų žaidimas, panašus į ieties svaidymą (pastato lygioje vietoje duonkubilį ir meta iš tolo į jį lazdą; laimėjusios pusės visi vyrukai gauna po duonos abišalę; pataikiusis „įmušti kubilą“ laikomas tikru vyru ir gauna apskritą duonos kepaliuką)’: *Koks aš pusbernis? – kubilą įmušiau* Trgn; **9**. ‘mušamas muzikos instrumentas, panašus į būgną (dugnai ir šonai skirtingo medžio ir nevienodo storio lentelių)’ Trgn

← (iki XII a.) s. r. *къб**ь**лъ* / *къб**ь**ль* ‘kaušas; birių medžiagų saiko matas’ (Срезневскій II: 1387–1388; СРЯВ VII: 208; ЭССЯ XIII: 172; Būga I: 340; dar žr. LEW 304) ∌ (s. / v.) le. (dial.) *kub**e**ł* ‘(medinis) kibiras; drabužių skrynia; statinė su rankenomis

ir kt.' (< prasl. **kъbьlъ* 'birių medžiagų saiko matas; statinė' [v. v. a. *kübel*, *kuofelîn*, *küefel* 't. p.' ←] s. v. a. *kubilo* 'kubilas, statinaitė' ← lo. *cūpella* 'statinaitė' [SW II: 616; SPW XI: 528; SSt III: 459; Karłowicz II: 508; AGM VI^2: 51; MAGP II^2: 119–121, III^2: 13, 26; Brückner 1985: 279; Фасмер II: 396; ЭСБМ V: 142; ЭССЯ XIII: 171–172; Kluge 2002: 543, 544; Köbler 1993: 1277; Schützeichel 2012: 185; MLex 117, 119; Vaan de 2008: 155; Pronk-Tiethoff 2013: 132–134; dar žr. Skardžius IV: 350; Kregždys 2015: 65–67; plg. Sławski III: 297; Сцяцко 1972: 98; Филичева 2003: 137]) → ∌ s. blr. *кубелъ* 'statinė su rankenomis ir dangčiu; drabužių skrynia' (ГСБМ XVI: 207–208; Булыка 1980: 101), blr. (dial.)[47] *ку́бел(ъ)* 'statinė su rankenomis, uždengiama dangčiu; didelė dėžė grūdams saugoti' (Носовичъ 1984: 257; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 153; СБГП II: 551–552), r. dial. *ку́бе́лъ* 'medinis skritulys žaisti; medinė drabužių skrynia; kubilas, statinaitė; beržo tošės indas' (Даль II: 210) – dėl tolimesnės kilmės žr. s. v. *kupà*;

II.5.6. sporadinėmis vokalinėmis kaitomis:

grazmòlinti, ***-ina***, ***-ìno***, ***grazmõlinti*** (verb. tr.) 'n e g r a ž i a i r a š y t i , t e r l i o t i' Al: *Ką tu tę grazmòlini, rašyk aiškiau!* Mrk

← blr. dial. *гра**а**мзо́ліць* 'keverzoti, negražiai rašyti' (Крыўко 1977: 214 [su *-мз-* < *-зм-* metateze]) ← ∌ le. (dial.) *gr**y**zmolić* 'keverzoti; negražiai piešti, terlioti; gadinti' (SW I: 927; Karłowicz II: 137) → ∌ blr. dial. *гр**ы**змо́лы* 'kringeliai' (СБГП I: 490), blr. *гр**ы**мзо́лі* (*кр**ы**мзо́лі*) 'kringeliai; neįskaitomas raštas' (← [pl.] le. *gryzmoły* 'bjauri rašliava ir kt.' [SW I: 928; ЭСБМ III: 109; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 262]);

II.5.7. lie. *ie* < s. r. *ѣ* (Būga I: 345–346, III: 825), fonetiškai kontrastinio lie. *ė* /ę̇/ < le. *ia* (žr. Kardelis 2003: 92–93; dar žr. Jancza 1984: 116):

kvietkà 2 (sf.), 4 K **1**. 'g ė l ė , ž o l y n a s' R 79, 89, MŽ, KB II 82, K I 3, NdŽ, Mžk, Šln: *Pinavija graži kvietkà* Skr; *Pavasarį visos kviẽtkos pražydo* Trg; *Sveiks, kvietkẽlėmis pasidžiaugęs, sveiks prisiuostęs* K. Donel ir kt. (KlvD 19, 353, KlpD 36, Šil, Kos 89, Jrk 86, BsV 312, Sch 19, N; **2**. 'ž i e d a s': *Kap kvietkos nėr (kai nežydi), tai i bulbų nėr* Aps; *Aš buvau teip skaisti, teip graži, kaip kvietka rožės* Tat; **3**. 'g ė l i ų , ž o l y n ų p u o k š t ė' R 343, KB II 82, P: *Jau vaikai, mačiau, gėlių kvietką nešės* Krkl; *Aš nuravėsiu ir palaistinėsiu, suskinsiu į kvietkelę* LTR (Plv); *Kas pasėjo žalią rūtą, kas supynė į kvietkelę?* BsO 152 ir kt. (JD 862, RD 45, JV 912,

[47] Blr. dial. *ку́біл* 'statinė su rankenomis, uždengiama dangčiu; didelė dėžė grūdams saugoti' (СБГП II: 551–552; CC I: 267) *-i-* kilmė siejama su lie. *kùb-**i**-las* (Юргялевіч 1958: 125; СБГП II: 552), t. y. tokia lytis traktuojama kaip antrinė (resp. lituanizmas), o ne suponuojanti minėtą lietuvių skolinio morfofonetinę struktūrą. Tenka apgailestauti, kad N. Barszczewska ir M. Jankowiakas (2012: 51) lie. *kùbilas* klaidingai priskiria gudizmams.

1100, N 109, J, Čb, Šts); **4**. ‘p a p u o š a l a s’: *Tatai turia užu auksiną kvietką* BB Sir. 21.23

← blr. (dial.) *квѣ́тка* / *кве́тка* ‘gėlė; šakelė; kotelis’ (Носовичъ 1984: 233; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 145; СБГП II: 453; dar žr. ЭСБМ V: 12),

‖ ≠ le. dial. (SLd) *kwiatka*, *kwiatko* ‘žydinti gėlė; puikus dalykas, papuošalas; mėsos riebalai; alaus putos statinėje ir kt.’ (IAKP I: 321; MAGP VII^{2}: 130; dar žr. Крегждис 2014: 207);

kviẽtkas 2, 4 (sm.) **1**. ‘g ė l ė , ž o l y n a s’ Mit IV 453, O, NdŽ, Jon, Pn, Slk, Mlt, Brb, Skp: *Jau ir kvietkai pražydo* Al; *Anas inlipė darželin ir raško kviẽtką* An; *Kvietkų kvepalas man patinka* Alv ir kt. (Vv, Mrs, PnmR, Vnž, FrnS 53, A. Baran, Tvr, LB 167, VoL 389 [Onš], Čb, RD 185, Prng, Knv, Vnž); **2**. ‘ž i e d a s’: *Kvietkai tik tie, kurie su kvietkais, o tep tai vis žolynai* Pls; **3**. ‘g ė l i ų , ž o l y n ų p u o k š t ė’: *Susiskyniau dobilėlį, susidėjau į kvietkelį* DvD 316; *Sesutę nutrotysiu, ryto(j) marčią pamatysiu; išbals tavo skaistveidelis, nukris nuo galvos kvietkelis (vainikėlis)* JD 13 (LKŽe); *Kap susìskini daũg kviẽtkų, sùsdedzi, gražùs kviẽtkas išeĩdo* Rimašiai (DvŽ I: 331)

← s. blr. *цветокъ* ‘gėlė; žydėjimas’ (ГСБМ XV: 21; dar žr. ЭСБМ V: 11–12),

‖ ≠ (s. / v.) le. *kwiatek* ‘žydinti gėlė; puikus dalykas, papuošalas; mėsos riebalai; alaus putos statinėje ir kt.’ (SW II: 663–664; SPW XI: 618–619; SSt III: 477);

III. skiemens(-ų) struktūrine diferencija:

padzeĩmykas 1 (sm.) ‘ž e m u o g ė’ ZtŽ 447

↔ blr. dial. *паде́мнік* ‘žemuogė (augalas)’ (СБГП III: 332), kontaminuojant su blr. dial. *пад’зе́мка*, *падзёмкі* ‘žemuogė, -ės’ (Лепешаў 1975: 46; Сцяшковіч 1983: 315) ≠ blr. (dial.) *позёмка* / *пазёмка*, *пазёмкі*, *пазю́мкі*, *позі́нкі* ‘t. p.’ (Носовичъ 1984: 455; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 115; СБГП III: 332; ЭСБМ VIII: 118), r. *позе́мка*, *на́земка* ‘t. p.’ (Даль III: 8) ← ≠ le. dial. *podzimka*, *podziemka*, (pl.) *podziomki* ‘žemuogė (*Fragaria vesca*, *elatior*)’ (SW IV: 912; Karłowicz IV: 205, 320), s. le. *poziemki*, *pozimki* ‘t. p.’, le. (dial.) *poziomka*, *pozimka* ‘t. p.’ (SW IV: 912; SPW XIX: 325; SSt VI: 542; AJŚ II^{2}: 66);

palùkaška 1 (sf.) ‘iš v y t e l i ų n u p i n t a s r a t ų ž g a l i s’: *Kai virtau, tai abi palùkaškos sulūžo* Vs; *Senis išvirto per galą vežimo ir su palùkaška* Lš

← blr. dial. *палу́кашка* (blr. [dial.] *палу́кашак*) ‘pintas krepšys, tvirtinamas ant rogių, vežimo galo’ (СГЦБ I: 279; БРС II: 855; СБГП III: 366; ЭСБМ VIII: 135) ≠ ≠ s. blr. *полукошекъ* ‘dėžė; kėbulas’ (ГСБМ XXVI: 218) ← le. dial. *pół**ł**koszka* (v. le. *połkoszek*, [v.] le. *półkoszek*) ‘pintas vežimo kėbulas; dviejų pintų kėbulų vežimas’ (SW IV: 946; SPW XXXIV: 438; IAKP II: 128; dar žr. Kregždys 2014$_{c}$: 262);

slebizavõnė 2 (sf.) ‘p r a t i m a i s l e b i z u o t i’: *Senajame (elementoriuje vaikas) jau baigia visą slebizavonę išbadyti su discipulka* V. Myk-Put

↔ blr. *слибизова́нне* ‘skiemenavimas’ (Носовичъ 1984: 590) ← ⫫ le. *sylabizowanie* ‘skiemenavimas’ (SW VI: 535; dar žr. Крегждис 2014: 207) – dėl kilmės žr. II.4.3. tipą (s. v. *slebizavóti*);

IV. skolinio morfologinio tipo ir / ar darybių elementų neatitikimu:

bèstyti, ***-ija***, ***-ijo*** (verb. intr.) ‘k ą n o r s n e g r a ž i a i d a r y t i , d e r g t i’ Dv (DvŽ I: 61)

↔ blr. (dial.) *бэ́сцыць* ‘loti; keikti, šmeižti; purvinti drabužius, teršti’ (ТСБМ I: 433; СБГП I: 256; ЭСБМ I: 436) ← ⫫ (v.) le. (dial.) *best**wi**eć*, *bestwić* ‘bjauriai (žvėriškai) elgtis; tyčiotis; siautėti; paleistuvauti; (apie gyvulius) rujoti; sukelti aistrą’ (SW I: 118; SPW II: 49; SGP II[1]: 68; Brückner 1985: 22; dar žr. Крегждис 2014: 207) – dėl kilmės žr. s. v. *bèstija*, *bestijà*;

fùndyti, ***-ija***, ***-ijo***, ***fuñdyti***, ***-ija***, ***-ijo*** (verb. tr., intr.) ‘v a i š i n t i (g ė r i m u) ’: *Jeigu fundysi, tai padėsim* rš; *Tu jam fùndyk, tai būsi geras* Sb (LKŽe), Dv (DvŽ I: 155)

↔ blr. *фундзі́ць* ‘vaišinti’ (ТСБМ V[2]: 159; БРС III: 964) ← ⫫ le. *funda* ‘vaišinimas (gėrimais), puotos suruošimas ir kt.’ (SW I: 782) – dėl kilmės žr. s. v. *fuñdavoti*, *fundavóti*;

treliúoti, ***-iúoja***, ***-iãvo*** (verb. tr.) ‘t e m p t i , v i l k t i’: *Treliúoti yra botą, baidoką traukti, stumti su prysais* Į; *Treliúoja arkliais (medžius), išima iš miško nukirstus* Klt; *Tokia saldi obeliukė, ondatros tik treliúoja ežeran* Kpč

← blr. dial. *трэля́ць* ‘išvilkti, išvežti rąstus iš miško’ (ТС V: 160; dar žr. ЕСУМ V: 628), r. dial. *тре́лить* ‘ištempti, išvilkti rąstus prie kelio’ (СРНГ XLV: 27) ← ⫫ (v.) le. *trelować* ‘ištraukti rąstus į krantą; traukti plūgą; traukti laivą lynais’ (< ol. *tréilen* ‘tempti laivą lynais; buksyruoti laivą; gaudyti žuvis tinkliniu tralu’ / angl. *trail* ‘tempti, vilkti, traukti [medžius] ir kt.’ ← pranc. *trailler* ‘tempti tinklo virves’ ← lo. *trāgula* ‘tinklas ir kt.’ [SW VII: 107; Linde V: 651; Фасмер IV: 97; ЭСБМ XIII: 334–335; Klein II: 1637; dar žr. Kazak 2011: 81]) → blr. (dial.) *тралява́ць* ‘išvilkti, išvežti rąstus iš miško’ (Байкоў, Некрашэвіч 1993: 314; СБГП V: 114), r. *трелева́ть* ‘t. p.’ (БТСРЯ 1341);

IV.**1**. lenkų kalbos leksemų giminės kategorijos neatitikimu (kai rytų slavų kalbose užfiksuotas homogeninis alternantas [apie kai kuriuos šių kitimų istorinius ypatumus plačiau žr. Būga III: 46–47, 247; Girdenis 2001: 386; dar žr. Voitkevič 2010: 247]):

branzaliẽtas 2 (sm.) ‘p a p u o š a l a s a n t r a n k o s r i e š o ; a p y r a n k ė’: *Gražus papuošalas branzaliẽtas mergaitėms* Lp; *Nešioja branzaliẽtą ant rankos* Pn

← blr. *бранзале́т* ‘apyrankė’ (Байкоў, Некрашэвіч 1993: 47) ⫢ blr. dial. *бранзале́та* ‘t. p.’ (СБГП I: 213) ← ⫢ le. (dial.) *bransoleta* ‘apyrankė’ (< v. *Branzolette* ‘t. p.’ ← pranc. *bracelet* ‘apyrankė’ [SW I: 201; Reczkowa 1982: 63; ЭСБМ I: 377–378; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 263]);

kliórka 1 (sf.) ‘chloro junginys, vartojamas audiniams baltinti, dėmėms imti’: *Vaisių, vyno, riebalų dėmes galima išimti iš drabužių kliorka* rš
← r. *хло́рка* ‘chloro junginys, vartojamas kaip dezinfekcinė medžiaga’ (БТСРЯ 1446) ← ⫢ le. (dial.) *chlorek* ‘chlorkalkės, naudojamos skalbiniams balinti, dezinfekuoti’ (← le. *chlor* ‘chlorkalkės’ ← gr. χλωρός ‘žalias; žalsvas; gelsvas; balinantis; šviesus, žvilgantis; šviežias’ [SW I: 280; SGP III^3: 543–544]);

padočkas (sm.) ‘mokestis’: *Musi paduot jamui... kokius padočkus* MP 332
← s. blr. *подачокъ* ‘natūrinis mokestis; piniginis mokestis’ (ГСБМ XXV: 166) ← ⫢ v. le. *podaczka* ‘duoklė, (natūrinis) mokestis’ (SW IV: 332; SPW XXV: 326) → ⫢ s. blr. *подачка* ‘natūrinis mokestis; piniginis mokestis’ (ГСБМ XXV: 165–166), r. dial. *подáчка* ‘mokestis, duoklė’ (СРНГ XXVII: 333; dar žr. Гарбуль 2009$_a$: 364–365);

pařtmonas 1 (sm.) ‘piniginė’: *Pilnas pařtmonas piningų* Krš
← blr. dial. *партмáн* ‘piniginė’ (Сцяшковіч 1983: 339) ⫢ blr. *партаманэ́т*, *партманéт* ‘piniginė’ (ТСБМ IV: 57, 58; РБС II: 698), r. dial. *пáртмонет* ‘t. p.’ (plg. Фасмер III: 335) ← ⫢ le. *portmona* (*portmoneta*) ‘tokia piniginė (odinė su metaliniu apvadu)’ (< pranc. *porte-monnaie* ‘piniginė’ [SW IV: 720; Reczkowa 1982: 101]),
‖ r. *портмонé* ‘tokia piniginė (odinė su metaliniu apvadu)’ (Даль III: 322; Фасмер ibd.);

plẽmas 2, 4 (sm.) ‘dėmė’: *Daug plẽmų padaryta skarelėj* Ds; *Tu šito plẽmo neišimsi nei su dantimi* Lp; *Šviesūs drabužiai greitai ima plėmùs* Srv ir kt. (Sv, Sem, Rk, Dkš) (LKŽe); *Iž gimìmo plẽmas jám an véido* Maciučiai (DvŽ II: 112)
← blr. dial. *плям* ‘dėmė; užtraukta gėda’ (СБГП IV: 23; ЭСБМ IX: 239) ← ⫢ (v.) le. *plama* ‘(įgimtoji; drabužio) dėmė; gėda; balta dėmė ant gyvūno kailio ir kt.’ (SW IV: 219–220; Linde IV: 724; AGM IX^2: 52; Brückner 1985: 417; ЭСБМ ibd.; LEW 614);

plotkà 2 (sf.) Brb, 4 ‘apsiautalas, dangalas’ [K], Q 497: *Su plotka užsisupk* J; *Po balta plotka vaikščio(ja) sesuo* J; *Tai gražia plotkà apsisupus* Kt; *Ar atpigo krome plotkelė, baltiejai nuometėliai?* BsO 381
← blr. dial. *пла́тка* ‘skarelė’ (ЭСБМ X: 173),

‖ ≠ (v.) le. (dial.) *płatek* ‘skuduras; skarmalas; atkarpa, skiautė; lopas ir kt.’ (SW IV: 252; SPW XXIV: 398; Karłowicz IV: 135–136; AGM II[2]: 48);

prãvaras 3[b] (sm.) ‘p i r t i e s p r i e a n g i s’ Sld, Ktk, Švnč: *Išeik pravarañ, kad bijai šilmos* Trgn; ***pravõras*** 2 ‘t. p.’: *Pradaryk pravõro duris, kad dūmai išeitų* Lkm; *Pravore i linus mindavo* Klt /\ *Mergelė pravore, o kaselės ore (morka)* Rod (LKŽe); *Diedas ori, o barzda praori* (ms.: *durų rankena, klibikas*) Pupiškės (DvŽ II: 132)

← s. blr. *преворъ* ‘pertvara’ (ГСБМ XXVII: 503)[48] ← ≠ (v.) le. (dial.) *przewora* ‘tvarto kartis, pertvara, kad gyvuliai vienas kito nepultų; užtvara (arklidėse); narvas; įkyruolis’ (SW V: 241; SPW XXXII: 362; AGM IX[2]: 140);

IV.2. fleksinio leksemų formanto neatitikimu (nesant darybinių alternantų bei paisant žymėtumo principo[49]):

cì̃musas 1 (sm.) ‘k a s e s m i n g i a u s i a, k a s g e r i a u s i a’ Kdn: *Visas cì̃musas susirinko* Rdm; *Viso cimuso nepasakęs turėjo nešdintis* Mrs

← blr. (dial.) *цы́мус* ‘tai, kas esminga, svarbiausia; saldus morkų patiekalas’ (ТСБМ V[2]: 258; Галай 2011: 362), r. *цу́мус* (*цу́мес*) ‘tai, kas geriausia, kokybiška; desertinis patiekalas’ (Громан 1995: 55) ← ≠ le. (dial.) *cymes* ‘tai, kas geriausia; rinktiniai dalykai; delikatesas, prieskoniai; pelnas, nauda’ (< jdš. *cimes* resp. צימעס ‘troškintos daržovės [ypač - morkos]; troškinti vaisiai; aukščiausia rūšis resp. tai, kas geriausia, kokybiška’ ← 1) [? →] n. hebr. *cimūt* resp. צמוּת ‘marinavimas’; 2) v. v. a. *zuomüese* ‘užkandis; garnyras’ [SW I: 360; Karłowicz I: 266; SGP IV[3]: 593; Weinreich 1977: 311; סאָלדאַטאָוו 2011: 772; Brzezina 1986: 55; Громан 1995: 55; Wołosz 1991–1992: 4–5; MLex 501; Wexler 1987: 44; dar žr. Kregždys 2014$_b$: 63]) → ≠ blr. *цы́мусъ* ‘virtos morkos su pasternokais, paskaninti medumi’[50] (Носовичъ 1984: 692; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 340), blr. dial. *цы́мус* ‘troškintos morkos su mėsa’ (СБГП V: 370), blr. dial. *цы́мэс* ‘skanėstas; toks patiekalas’ (Ляшкевіч 2004: 32)

---

[48] *Baltarusių kalbos etimologinio žodyno* autoriai (ЭСБМ IX: 323), remdamiesi Anatolijaus Nepokupno iškelta lietuvių ir blr. *праварóк*, *проворóк* ‘prieangis’ (ЭСБМ ibd.) semantinio tapatumo hipoteze, teigia, šias leksemas esant baltizmus, o ne polonizmus, nors įmanoma, kad tai vakarų slavų, o ne lietuvių kalbos leksinis skolinys, t. y. semema ‘atitvaras resp. atitverta / atskirta vieta’ baltarusių kalboje galėjo rastis savarankiškai.

[49] Nežymėtiesiems (arba tiems, kurie, pasak V. Urbučio [1978: 222], „<...> nė kiek neardo darybos tipo bei formanto vienybės.“) resp. morfologiškai indiferentiškiems galūnių alternantams priskiriamos fleksinės poros: *-a / -ė*, *-ia / ė*; *-as / -is/ -ys / -(i)us*. Tokie morfologiniai alternantai grupuojami į vieną leksinį semantinį lizdą (žinoma, paisant giminės kategorijos diferencijos) (dėl šio tipo morfologinės slavizmų adaptacijos ypatumų dar žr. Valeckienė 1967: 112–118; Voitkevič 2010: 245).

[50] Aškenazių papročiu, צימעס (ypač – morkų) yra būtinas valgis (patiekiamas karštas), švenčiant Naujųjų metų (n. hebr. *roš-hašana* resp. ראש־הַשָּׁנָה) šventę. Toks patiekalas yra laikomas delikatesu (plg. EK 5, 7, 69).

IV.3. inovaciniais struktūriniais gudų leksemų elementais, nereflektuojamais lenkų pirminiuose skoliniuose:

bakšta (sf.) ‘b o k š t a s’: *kaklas tawa efti kaip turmas (bakſchta)* BB. Hb. 4.4 (Skardžius IV: 95)

←[51]s. blr. *бакшта* (*баштa*) ‘gynybinis bokštas’ (ГСБМ I: 208; Булыка 1980: 65) ≠ blr. *башта* ‘areštinė, kalėjimas; bokštas’ (Носовичъ 1984: 17), s. r. *башта* ‘bokštas’ (СРЯВ I: 83) ← ≠ (s. / v.) le. (dial.) *baszta* ‘bokštas; karinė pakyla ir kt.’ (< [s.] č. *bašta* ‘tvirtovė’ ← it. *bastia* ‘apsauginis miesto ar stovyklos įtvirtinimas’ / ← V. lo. *bastia* ‘tvirtovė, įtvirtinimas; užmiesčio vila’ [SW I: 104; SPW II: 27; Linde I: 61; SSt I: 70; SGP I[2]: 426; ЭСБМ I: 338; Фасмер I: 139; Machek 1968: 47–48; Rejzek 2001: 72; Schuster-Šewc I: 22; LEW 52; Blaise 1994: 99; dar žr. Щитова 2006: 196; Urbutis 2009: 420, 435; Крегждис 2014: 208; ALEW I: 87; Аникин II: 256, 315; plg. Непокупный 1976: 173–174]) – iki šiol neišaiškinto epentezinio *-k-*[52] kilmę, matyt, galima būtų sieti su: I. le. *ba-**k**-sztyn*, *ba-**k**-sztyna* ‘aukštakrosnės šoninis akmuo ar siena’ (SW I: 86); II. minėtą lenkų žodį suponavusiu a. v. a. *ba-**ck**-stein* / v. *Ba-**ck**-stein* ‘išdegta plyta’ (dar žr. Kluge 2002: 81), mat bokštai buvo mūrijami iš plytų, o savo forma jie panašūs į aukštakrosnę, taip pat sumūrytą iš šių statybinių elementų; tiesa, ir toks spėjimas nėra itin patikimas, mat minėtos lenkų kalbos leksemos nėra užfiksuotos senojo, viduriniojo laikotarpio raštuose, nepateikiama duomenų ir apie dialektinę jų vartoseną, nors kai kuriose lenkų šnektose vartojama šiek tiek kitokios struktūros lytis le. dial. (MLd [Sowliny, Chrzanów]) *buksztel* ‘iš lentų sukaltas paaukštinimas, naudojamas statybose’ (SGP III[1]: 78);

V. lietuvių kalbos skolinio ir galimų substratinių vakarų ir rytų slavų kalbų žodžių s e m a n t i n ė s v e r t ė s a t i t i k i m a s, nustatant skolinio etninę priklausomybę, vertinamas kaip predisponuojantis faktorius:

pãskas 2 (sm.) **1**. ‘s ą m a t a s’; **2**. ‘p a k e l i a m o j i’ ZtŽ 459

← blr. dial. *nácак* ‘pakeliamoji; diržas; juostelės ir kt.’ (СБГП III: 422–423) ≠ blr. (dial.) *нáсокъ* / *пасак* ‘dirželis, siaura juostelė’ (Носовичъ 1984: 394; Байкоў,

---

[51] S. Laučiūtės teigimu (Лаучюте 1982: 93), forma su *-k-* atsirado lietuvių kalboje. Todėl kiti tyrėjai ją priskiria baltizmams (žr. Дайлідэнас 1987: 75; Barszczewska, Jankowiak 2012: 49; Аникин II: 315). Tokiu aiškinimu patikėti labai sunku, mat leksema su minėtu struktūriniu elementu nėra minima M. Mažvydo. Dėl šios priežasties, s. blr. *бакшта*, užfiksuoto 1568, 1579 m. dokumentuose, etiologija formaliai negali būti siejama su vėlesnio laikotarpio Jono Bretkūno raštų leksiniu atitikmeniu.

[52] Lytis su *-k-* pasiskolinta ukrainiečių XVI a. viduryje (užfiksuota 1545–1552 m. dokumentuose), plg. s. ukr. *бакшта*, *бакъшта* ‘bokštas; atrama’ (СУМ XVI–XVII ст. II: 32; dar žr. Непокупный 1976: 173–174; Непокупний 1979: 107–108).

Некрашэвіч 1993: 224; ТС IV: 16), r. dial. *насóк* ‘drabužių diržas’ (СРНГ XXV: 260; plg. Фасмер III: 211) ← ≠ (s. / v.) le. (dial.) *pasek* ‘ilga virvė ką nors suveržti, sujungti (pvz., spragilo buožę su rankoje laikomu kotgaliu); grįžtė, šiaudinis ryšys ir kt.’ (SW IV: 73; SPW XXIII: 275; SSt VI: 42–43; Karłowicz IV: 45; AGM IV[2]: 138–139; MAGP XII[2]: 48; SOWM VI: 38–39; Brückner 1985: 397–398; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 263);

sajõnas 2 (sm.) ‘moteriškas drabužis, einantis nuo juosmens žemyn’ J, Ut, Sdk, Šl: *Vilkas sudraskė jos vilnonį raudoną sajoną* BsMt I 192; *O aš siuvu savo mergai, siuvu sajonẽlį* JV 988

← blr. dial. *саянъ* ‘sijonas; prasta medžiaga’ (СБГП IV: 380) ← ≠ (v.) le. (dial.) *sajan* ‘trumpas senovėje mūvėtas kariškių drabužis; šventiškas drabužis’ (< it. *saione* ‘apsiaustas’ ← V. lo. *sajum*, *saja* ‘vilnonė antklodė; sarža, ruoželinis audinys’ ← lo. *sagum* ‘trumpas kareivių ar kelioninis apsiaustas; prastai apdorotos vilnos apsiaustas, mūvėtas piemenų’ [SW VI: 7; Linde V: 184–185; Karłowicz V: 97; Brückner 1985: 479; ЭСБМ XI: 332–333; Prati 1951: 856; Niermeyer 1976: 930; plg. Palionis 1967: 280]) → ≠ s. blr. *саянъ*, *соянъ* ‘moterų apsiaustas; kareivio striukė’ (Булыка 1980: 109);

vansõkas 2 (sm.) ‘(zool.) ūsuotis (*Barbus barbus*)’[53] T. Ivan

↔ blr. dial. *вансáч* ‘upėtakis (*Salmotrutta morpha fario*)’ (СГЦБ I: 53) ← ≠ le. (dial.) *wąsacz* ‘vyras, dideliais ūsais; didysis einis (paukštis); sausė, vikšras’ (SW VII: 479; MAGP VII[2]: 8; Brückner 1985: 605; Kregždys 2015: 71);

VI. lenkų kalbos gudizmai ir semigudizmai (identiškos morfologinės struktūros ir semantinės vertės):

apìčepas 1 (sm.) ‘viršutinis trobos vainikas’ Al, Pns: *Nedėk supuvusio apičepo – kreklos neišlaikys, ir stogas griu*s Lp; *Šiandien užtrauksime apìčepus, o rytoj statysime kreklas* Lš

↔ blr. dial. *ачэп* (*аччэпа*) ‘kuolas, ant kurio užmaunamas stogo baigtuvių vainikas; atraminė durų, langų sija; sija’ (СБГП I: 138; ЭСБМ I: 232–233) → le. dial. *oczep* ‘atraminė durų, langų sija; sija; stulpas, prie kurio tvirtinama šulinio svirtis’ (SW III: 559; Karłowicz III: 379; dar žr. Kregždys 2014$_c$: 263);

civūnas 2 (sm.) ‘tijūnas’: *Prakišęs reikalą sūde civūnų, galėjo šauktis pas kaštelionį* M. Valančius

← blr. *цивýнъ* ‘kaimo bendruomenės prievaizdas, tijūnas’ (Носовичъ 1984: 689;

[53] LKŽ(e) sudarytojai ichtionimą kildina iš vakarų slavų ornitonimo, nors lietuvių skolinys *Barbus barbus* suponuoja žūvies ūsoriaus (= ūsuočio, ūsės, aparo) referentą.

Байкоў, Некрашэвіч 1993: 338) (← s. r. *тиунъ* ‘tarnas; vaivada; globėjas’ [Срезневскій III: 961–963] < s. isl. *ðjónn* ‘tarnas; vergas’ [Фасмер IV: 63; Vries 1977: 614; dar žr. Кошкин 2006: 35]) → (v.) le. *ciwun* (s. le. *cywan*, *tywun*, s. / v. le. *tywon*, v. le. *ciwon*) ‘Vilniaus, Trakų, Žemaitijos vaivada’ (SW I: 342; SPW III: 532; SSt I: 313; Linde I: 312; ISJP 55; Brückner 1985: 65; Smolińska 1983: 150);

jušk̀a 2 (sf.) ‘kuo uždaroma kamino skylė, kad šiluma neitų laukan, krosniakaištis’: *Atitrauk jùšką, kursiu ugnelę* Smn; *Užkūrei ugnį neatkišus jùškos* Šln; *Užstumk jùšką – tai jau baigia pečius aušti* Dkš ir kt. (Lp, Pnd, Kč, Vv, J. Jabl, Gdl, Slm)

← blr. dial. *ю́шка* ‘krosniakaištis; dūminių pirkių stogo anga dūmams garuoti’ (СРЯВ V: 544), r. dial. *ю́шка* ‘krosniakaištis’ (Даль IV: 670) (← s. r. *вьюшка* ‘t. p.’ [СРЯВ III: 282], r. *вью́шка* ‘t. p.’ [Даль I: 329; Шанский I[3]: 241–242; ЕСУМ I: 442]) → le. *juszka* ‘krosniakaištis; krosnies anga, pro kurią pašalinami dūmai’ (SW II: 189);

padleca (sf.) ‘tokia odos liga – tamsios dėmės ant veido’ rš

↔ blr. dial. *падлі́ца* ‘rudos spalvos odos dėmė’ (СБГП III: 311; ЭСБМ VIII: 108) → le. dial. (Psd [Blš]) *podlica* (col.) ‘veido dėmės; strazdanos’ (SW IV: 371; Karłowicz IV: 179) ir kt.;

VII. lenkų kalbos rusizmai (identiškos morfologinės struktūros ir semantinės vertės):

dránka 1 (sf.) ‘stora skala, balana’ ZtŽ 156; ZŠT II: 137

← r. (dial.) *дра́нка* ‘plona lentelė sienoms ir luboms apkalti; lentelė; kas nors sudraskyta; senos medžiagos apdorojimo medinis įrenginys; plona lentutė, pritvirtinama prie aitvaro; miltai; kruopų gamybos įrenginys ir kt.’ (БТСРЯ 283; СРНГ VIII: 172–173; Шанский I[5]: 185) → le. *dranka* ‘plona lentelė sienoms apkalti; skala, balana ir kt.’ (SW I: 551), blr. (dial.) *дра́нка* ‘plona lentelė sienoms ir luboms apkalti, stogui dengti; lentelė (pušies); rogių, vežimo dugno plonos lentos’ (ТСБМ II: 195; БРС I: 835; СБГП II: 86; СС I: 149; ТС I: 38; Бялькевіч 1970: 156; Шаталава 1975: 52);

kanavuzas (sm.) ‘medvilniniais siūlais apmestas ir vilnoniais siūlais ataustas dryžuotas audeklas sijonams’ Šl

← r. *канаусъ* ‘šilko audinys’ (< pers. *qanāviz* ‘kanausas, tafta’ [Даль II: 84; Эдельман IV: 219; dar žr. Фасмер II: 178; Крегждис 2014: 209]) → le. *kanaus* ‘šilkinis persų audinys’ (SW II: 229);

karmõnas 2 (sm.) **1.** ‘maišas (ppr. šikšninis), į kurį viskas kraunama, ar elgetos krepšys’ R, BM 161, K: *Jis pabėrė savo kulkas, samdė žvėris rinktie,*

in karmonus krautie LB 133; *Karmonas nutrūko, svotas nusigando* NS 793; *Bet nu kas turi mašną, teima ją, taipag ir karmoną* SE 250 ir kt. (JD 169, J); **2**. ‘kuprinė; maišelis ar dėžutė knygoms susidėti (einant į mokyklą)’: *Jei tu karmoną pilną prisikrovei, tai kur aš savo gramatiką dėsiu?* Paį; *Kabinkis – kaip karmoną per upę parnešiu* Ėr; **3**. ‘kišenius’: *Jis norėjo karmono prisipildyt* Lš; *Pons, kol pilns karmons* Jnš; **4**. ‘(juok.) pilvas’: *Vaikeli, ar jau prikišei savo karmõną, kad neberėki valgyti?* Rk; *O bra, kad kietas karmõnas – kam taip daug prikišei (privalgei)!* Slm

← r. *карманъ* / *корманъ* ‘maišelis, prisiūtas prie drabužių ar diržo; kišenė’ (< s. turk. *karman-* ‘kelioninis maišas’ [Даль II: 93; plg. Фасмер II: 201; Clauson 1972: 646]) → blr. dial. *кармáн* ‘kišenė’ (СБГП II: 419) ir kt., v. le. (dial.) *korman* ‘kelioninis maišas; drabužiai; drobinis apsiaustas nuo lietaus; palaidinis’ (SW II: 271; SPW X: 632);

VIII. lenkų kalbos ukrainizmai (identiškos morfologinės struktūros ir semantinės vertės [apie juos plačiau žr. Krawczyk 2007]):

bezliẽpyčia 1 (scom.) SD 8, R 265 **1**. ‘nei šioks, nei toks, niekam tikęs žmogus’ Grg: *O tu, bezliẽpyčia, ką tu padarei, paliejai varinį!* J; *Tič, tarė, tu bezliẽpyčia, man laikyk savo snukį!* K. Donel; **2**. *Ans visokių bezliẽpyčių prisirinkęs, t. y. visokių štukų* J

← v. le. *bezlepica* ‘kvailystė; nesąmonė; tai, kas netinkama, nederama, negražu’ (< s. ukr. *безлепица* ‘kvailystė; nesąmonė’ ← s. r. *безлѣпица* ‘kvailystė, nesąmonė; tai, kas netinkama, bloga’ [SW I: 125; Linde I: 79; ІСУЯ I: 71; СРЯВ I: 112; ALEW I: 111–112; plg. Kabelka 1964: 24, 61] → s. blr. *безлепица* ‘kvailystė; nesąmonė’ [ГСБМ I: 235])

halasas (sm.) ‘balsas; triukšmas, rėksmas, klegesys’ R

← le. dial. *hałas* ([v.] le. *hałas*) ‘šauksmas, triukšmas; bildesys ir kt.’ (< ukr. *га́лас*[54] ‘triukšmas; klyksmas; gandas’ [SW II: 10; SPW VIII: 286; Karłowicz II: 163; Sławski I: 397; ЕСУМ I: 458; СУМ II: 19]),

‖ blr. *га́лас* ‘klyksmas; triukšmas’ (Байкоў, Некрашэвіч 1993: 76; ЭСБМ III: 25–26), blr. dial. *го́лас*, *го́лос* ‘balsas; melodija; triukšmas’ (СБГП I: 461; ТС I: 213) – dėl vavacijos fenomeno žr. II.4.5. tipą;

nabèdrikai 1 (sm., pl.) ‘šikšniniai arklio pakinktai, plėškės’ Rud, Čk, Dl, Krn: *Padaryk stiprius nabèdrikus, bus geriau arkliui iš kalno laikyti* Rmš

← le. dial. (Psd [Lšl]) *nabedryki* (le. *nabiodrek*) ‘arklio pakinktai’ (< ukr. dial. *набе́дрик*,

[54] Praslavų veliarinis **g* visose ukrainiečių dialektuose patyrė spirantizaciją, t. y. ukr. (dial.) *г* = /h/ (plačiau žr. Шевельов 2002: 444–445).

[pl.] *набéдрики* ‘arklio pakinktai’ [SW III: 8, 10; Karłowicz III: 215; Аркушин I: 327; Лисенко 1974: 130]),

‖ blr. dial. *набéдрыкі*, *набэ́дрыкі* (*набáдрыкі*) ‘arklio pakinktai’ (СБГП III: 116–117; ЭСБМ VII: 163);

rumókas 1 (sm.), ***rùmokas*** 1 J **1**. ‘pavadininkas’ Q 242, Krz 107, N, [K], LV III 557: *Pavadninkas, rumokas, arklys prieg šalies vedamas* B 630; **2**. ‘(prk.) stambus, nerangus žmogus’: *Būta gi vyro, eina kaip rùmokas!* Vžns; *Toks vyras, rumókas, gali ir jėgos turėti* Grdm; *Vaikinas vidutinio augumo – rumokiùkas* Varn; ‘ramus, santūrus žmogus’ J

← (v.) le. *rumak* ‘dailus žirgas; ristūnas’ (< ukr. *румáк* ‘t. p.’ ← tot. *аргамак* ‘ristūnas; kovinis žirgas’ [SW V: 768; Linde V: 141; Brückner 1985: 468; LEW 748; ЕСУМ V: 140; Аникин I: 267; СУМ VIII: 907; Dawletschin, Dawletschin, Tezcan 1989: 13; dar žr. Крегждис 2014: 209]) ir kt.;

IX. lotynizmai ir semilotynizmai (apie juos plačiau žr. γγγγ.α. poskyrį), neužfiksuoti lenkų kalbos leksikografiniuose šaltiniuose:

judikavoti (verb. tr.) ‘teisti’: MTk XXVI.9 *Toie biloie a+‖pie Religie anſai ♦pagonis Xenophon‖ira geriaus iudikawoiẽs, neig muſu* (dar žr. Skardžius IV: 149)

← lo. *jūdicāre* ‘teisti; skelbti nuosprendį; išnagrinėti bylą ir kt.’ ⫢ le. *judykat* ‘teismo nuosprendis’ (< lo. *jūdicātum* ‘nuosprendis’ [SW II: 185]) – P. Skardžius (ibd.) nurodo le. ‡ *judikować*, tačiau tokia leksema neužfiksuota ne tik pagrindiniuose šios vakarų slavų kalbos leksikografiniuose šaltiniuose (pradedant senaisiais [žr. SSt III: 64, 203]), bet ir lenkų teisminės terminijos sąvaduose (įvairaus laikotarpio, plg. SłPr 34; Szczepankowska I: 198; dar žr. Kregždys 2014: 416);

peregrìnas 2 (sm.) ‘keliaujantis maldininkas, keliautojas į šventąsias vietas’: *Tu patis peregrìnas esi Jerozolime* DP 189; *Mumus regis esąs peregrinù* DP 191

← V. lo. *peregrinus* ‘piligrimas; vienuolis’ (Niermeyer 1976: 787) – LKŽ(e) sudarytojų nurodoma sąsaja su (v.) le. *peregrynant* ‘keliauninkas, keliautojas’ (< [part. praes. act.] V. lo. *peregrinans*, *-antis* ‘keliaujantis’ ← V. lo. *peregrinare* ‘keliauti į šventąsias vietas ir kt.’ [Linde IV: 664; SW IV: 113; Niermeyer 1976: 787]) negalima dėl antimorfijos (Kregždys 2014: 416);

samaritõnas, ***-ė*** 2 (smob.) K, Rtr, NdŽ, H, ***samarytõnas*** 2 ‘Samarijos senovės Palestinoje gyventojas’ K, Ch[1] Luk. 10.33, R, MŽ, N: *Žydai nedraugauja su samaritonais* BB Jn. 4.9; *Tu samaritonas esi ir velinuvą turi* DP 127 (LKŽe; dar žr. Skardžius IV: 252)

← lo. *Samaritānus* ‘t. p.’ ← gr. Σαμαρείτης ‘samarietis’ ← top. s. hebr. *šōmrōn* resp. שֹׁמְרוֹן ‘Samarija (miestas Palestinoje)’ (Lewis, Short 1958: 1624; Strong 1997: 426; Brown, Driver, Briggs 2000: 2521; DCH VIII: 485; dar žr. EJ XVII: 716–718; Kregždys 2014$_b$: 63) → ≠ s. blr. *самаританъ* ‘samariečių sektos narys’ (ГСБМ XXXI: 45) ∌ le. *samarytanin* ‘gailestingas žmogus, padedantis kiekvienam sergančiajam, net ir priešui’ (SW VI: 15; dar žr. Kregždys 2014: 416; plg. Zinkevičius 1988: 128–129) ir kt.;

X. polimorfinės etiologijos skoliniai (tik pamorfemiai vertiniai):

išguĺdymas 1 (sm.) ‘išaiškinimas, išdėstymas’: *Rašto išguĺdymas* K II 169; *Taigi klausykite mano išguldymų* I. Simon

↔ **I**. (s. / v.) le. *wykład* ‘aiškinimas, dėstymas; išlaidos; drabužio atvartas’ (SW VII: 891; Linde VI: 403–404; SSt X: 482–483) → s. blr. *выкладъ* ‘išdėstymas, esmė; išlaidos’ (ГСБМ V: 223–224), blr. *вы́клад(ъ)* ‘perskaičiavimas; paaiškinimas, išdėstymas’ (Носовичъ 1984: 83; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 66; ЭСБМ II: 262), s. r. *выкладъ* ‘(iš)aiškinimas; pranešimas’ (СРЯВ III: 210) ≠ r. dial. *вы́кладь* ‘raštuotas audinys (balta drobulė, išmarginta raudonais siūlais)’ (СРНГ V: 291);

↔ **II**. (s. / v.) le. *wyłożenie* ‘(pa)aiškinimas, dėstymas; išlaidos’ (SW VII: 922; SSt X: 495–496; dar žr. Zinkevičius II: 271) → s. blr. *выложенье*, *выложение* ‘paaiškinimas, išdėstymas’ (ГСБМ V: 256);

↔ **III**. s. r. *изложение* ‘išėmimas; nustatymas, tvarka; išdėstymas, išaiškinimas (raštu ir / ar žodžiu)’ (СРЯВ VI: 166–167), r. *изложе́нье* ‘t. p.’ (Даль II: 23)

išguldýtojas, ***-a*** 1 (smob.) **1**. ‘išaiškintojas’ K I 143, M. Valanč: *Daktarai ir ižguldytojai rašto* SP II 125; *Rado juos dešimt kartų protingesnius ir išmintingesnius už visus ženklų išguldytojus* prš; **2**. ‘vertėjas’: *Su jais per išguldytojį kalbėjos* S. Stan; *Mokė juos per išguldytojus* M. Valanč

↔ **I**. (v.) le. *wykładacz* ‘aiškintojas, komentatorius, vertėjas’ (SW VII: 891–892; Linde VI: 404) → s. blr. *выкладачъ* ‘vertėjas’ (ГСБМ V: 222–223);

↔ **II**. bžn. sl. (r.) *излага́тель* ‘aiškintojas’ (СЦСРЯ II: 114), r. *излага́тель* ‘aiškintojas, vertėjas, rašytojas’ (Даль II: 23) ir kt.

Minėtina, kad LKŽ(e) yra nemaža klaidingų žodžių kilmės nuorodų. Dėl šios priežasties kai kurios leksemos, šiame leksikografiniame šaltinyje priskirtos lenkybėms, įvardytinos pseudopolonizmais, plg.:

bùceg (prt.) ‘lyg, tarytum, būk’: *Bùceg ten matė pavogtą arklį* J; *Eina pro šalį ir bùceg nemato* Ėr

← r. dial. *бýцак* ‘lyg, tarytum’ (СРНГ III: 327) ≠ blr. *бýцца* ‘lyg; atrodo’ (Носовичъ 1984: 40; dar žr. ЭСБМ I: 432),

‖ ≠ s. / v. le. (dial.) *boć* ‘lyg, nors, tarytum ir kt.’ (SPW II: 251–254; SSt I: 119; SGP II[2]: 330–331; dar žr. Крегждис 2014: 210; Kregždys 2015: 72–73);

kankalnýčia 1, ***kankálnyčia*** 1 (sf.) ‘skambutis; skambučių virtinė, barškalai’ Všk: *Pas jas buvo atvažiavę piršliai; arklys apdėtas kankalnýčiomis* Bsg, Šd

negali būti siejamas su le. *kąkolnica* ‘dirvinė raugė (*Agrostemma githago L.*)’ (SW II: 311), bet su prolytės sl. **kolkolъ* ‘varpas’ vediniais (apie juos plačiau žr. ЭССЯ X: 137–139; dar žr. Skardžius I: 23; Kregždys 2015: 73);

karbãtkos 2 (sf., pl.) ‘mezginiai, pinikai’ Vaižg, Upt, Trgn, Pmp, Blnk, Jž, Kp, Rk, Brž: *Šią žiemą prisimezgiau gražių karbatkų* Ktk

vestinas ne iš le. dial. *forbotki* ‘mezginiai’ (← v. le. *forbot*, [pl.] *forboty* ‘t. p.’ < isp. *farpado* ‘su kutais, su spurgais’ [SW I: 760; SPW VII: 94; Linde I: 650; Karłowicz II: 24; Brückner 1985: 125]) (→ ≠ blr. *фарбóты* ‘nėriniai, puošti raudonais siūlais’ [Носовичъ 1984: 673; Байкоў, Некрашэвіч 1993: 332]), bet iš gudų polonizmo blr. dial. *хварбóткі* ‘megzti nėriniai, pinikai’ (Бялькевіч 1970: 471; dar žr. Kregždys 2015: 73)[55];

prilẽgnas, ***-à*** 4 (adj.) ‘švelnus, geras, palankus’: *Žmogus prilẽgnas, kurs lipšnus, neatžūlas* J; *Tai prilėgnà moteris, kaip vata!* Up; *Per visą dieną pūtė prilẽgnas vėjas* Up

vestinas ne iš (v.) le. *przyległy* ‘šoninis, šalutinis, kaimyninis; artimiausias; atsidavęs, rūpestingas, atidus; įpratęs’ (SW V: 313; SPW XXXIII: 402–404) → ≠ blr. dial. *прылéглы* ‘sugedęs dėl ilgo gulėjimo’ (ЭСБМ X: 100), r. (dial.) *прилéглый* ‘išgulęs (apie javus, augalus); (dial.) nešviežias, sugedęs’ (Даль III: 422; СРНГ XXXI: 272), bet iš s. r. *прилежный* ‘uolus; atkaklus, ryžtingas; dėmesingas, rūpestingas; tinkamas ir kt.’ (СРЯВ XIX: 198), r. (dial.) *прилéжный* ‘švelnus; nuoširdus; stropus’ (СРНГ XXXI: 272; БТСРЯ 981; dar žr. ЭССРЯ II: 216; Kregždys 2015: 73);

pudlà 4 (sf.) **1**. ‘painiava, bėda’: *Kad iš to kokios pudlos neišeitų!* Rk; **2**. ‘(scom.) kas susivėlusiais plaukais’: *Ta merga tokia pudlà – vaikščioja išsipūtus, išsikėtus kaip šiaudų kūlys* Jnšk

vestinas ne iš le. *pudlować* ‘išvalyti žaliavą nuo priemaišų kaitrioje krosnyje’ (SW V: 427), kaip nurodoma LKŽe, bet neapibrėžtojo slavizmo lie. ***ku****dla*, *-os* ‘(ppr.

[55] Minėtina, kad ne tik gudų (Barszczewska, Jankowiak 2012: 76), bet ir lenkų šnektose pasitaiko pučiamojo *f* > *ch* /x́/ kaita (plačiau žr. Dejna 1973: 122), tačiau šios leksemos vakarų slavų tarminis variantas su *ch* nėra užfiksuotas.

pl.) susivėlę, ilgi plaukai, gaurai, pluskos' (LKŽe [dėl kilmės žr. ЭСБМ V: 145]), suponuojant inicialinio *k-* > *p-* kaitą dėl sąsajos su lie. ***p**áiniava* 1 (sf.), ***p**ainiavà* 3[b] 'keblumas, nepatogumas, kliūtis, kliuvinys; sunkiai suprantamas, painus dalykas, neaiškumas, maišatis ir kt.' (LKŽe; dar žr. Kregždys 2015: 74);

pùdlyti, ***-ija***, ***-ijo*** (verb. tr.) 't a r š y t i': *Nei tamsta pirksi linų, nei niek, tik darmai pùdliji* Ds

vestinas ne iš (v.) le. *pudłować* 'gryninti, švarinti' (SW V: 427; Linde IV: 1271), bet verb. lie. dial. *kùdlyti*, *-ija*, *-ijo* 1. (tr.) 'pešioti, tąsyti už plaukų': *Pasaugokit, kad šuva kačiokų nekùdlytų* Ds; 2. (intr.) 'greit joti': *Žiūrau – gi kùdlija Jonas ant savo žirgelio kai padūkęs* Pls (LKŽe; dar žr. Kregždys 2015: 74) – dėl inicialinio *k-* > *p-* kaitos žr. *pudlà*;

stankiẽtas 2 (sm.) 't v o r o s s t a t i n i s' LKA I 61 (Krn, Mrj, Nmj, Ck); ***štankètas*** 2 LKA I 61 (Švnč, Str, Vdš, Ad) **1**. 't v o r o s l e n t e l ė , s t a t i n i s': *Štankètų tvora* LKA I 61; **2**. 'l e n t e l i ų t v o r a': LKA I 61; ***štankiẽtas*** 2 **1**. 't . p .': Č, Ppl, Rs, Prn, Stk: *Dvi kapas pritašiau štankiẽtų* Ldvn; *Būč kai perleidęs štankietù par nugarą!* Sdk; *Štankietẽlių tvora* LKA I 61; *Štankiečiùkų tora* Klm; **2**. 't . p .' LKA I 60, Dv; **3**. 'a k ė č i ų b a l ž i e n a s' LKA I 110 (Nj)

vestini iš blr. dial. *шта**н**кém* 'plonų lentelių tvora' (Сцяшковіч 1983: 563; dar žr. Kregždys 2015: 74) ∌ blr. dial. *шта**к**ém*, *шта**х**ém* 'smaigas, virpstis' (TC V: 336), o ne pastarąsias leksemas suponavusio le. *sztakiet* (*sztacheta*) 'statinių tvora' (< v. *Staket* 'smaigas, kuolelis, virpstis (įsmeigta į žemę)' [SW VI: 666]);

žìch (interj.) **1**. 's t a i g i a m v e i k s m u i n u s a k y t i': *Kad va, pirma mūs kokis baltas stulpas tik žìch žìch žìch (apie vaiduoklius)* DrskŽ; **2**. 'p l i u p t': *Ir vìsa moma pati regėj(o) – žìch žìch ugnė (girtam iš burnos)* LKK XXIX 185 (Lz)

vestinas iš blr. dial. *жых* 'pliupt; barkšt; šast' (СБГП II: 169) arba r. dial. *жик* 'staigiam veiksmui nusakyti' (СРНГ IX: 172; dar žr. Kregždys 2015: 74–75), o ne le. dial. *żach* 'staigiam veiksmui nusakyti' (SW VIII: 684; Karłowicz VI: 432).

Pasitaiko atvejų, kai, spėtina, baltiškos kilmės dariniai priskiriami slavizmams, plg.:

leñtas, ***-à*** 4 (adj.) 'l ė t a s , t y l u s , r a m u s , n e d r ą s u s , n u o l a i d u s' Ad, An: *Toks leñtas, nors ir baslį ant galvos tašyk* Vb; *Leñtas vaikas, tai kiti ir skriaudžia* Ktk; *Leñtas arklys, gali ir vaikai jodinėti* Ldk ir kt. (PnmR, J. Jabl, Švnč, Svn, Dl, Tr); ***lẽntas***, ***-à*** 4 't . p .' K. Būg: *Lėntám žmogui visur bloga* Ds; *Anas ne tinginys, tik labai lẽntas* Ds

← ?[56] le. dial. (Psd [Llš]) *lenty* 'lėtas, nerangus, nepaslankus' (~ lo. *lentus* 'lėtas,

[56] Lie. dial. *leñtas*, *-à* ir lie. dial. *lẽntas*, *-à* priskyrimas polonizmams yra problemiškas (plačiau žr. Zinkevičius 1988: 127), mat le. dial. *lenty* yra užfiksuotas Lietuvos lenkų šnektose, t. y. gali būti,

nepaslankus; sustingęs, nejudantis ir kt.' [SW II: 717; Karłowicz III: 26; LEW 358; dar žr. Brückner 1985: 309–310; Kregždys 2015: 61–62]);

pérspetis 1 (sm.) 'b u r t a s , p r i e t a r a s ' : *Jojo pérspetis šventei jabką pažyčioti* J nėra skolinys resp. (v.) le. *przesąd* 'prietaras ir kt.' (SW V: 188; SPW XXXII: 155) refleksija (resp. vertinys), bet praef. lie. *per-* + sub. lie. dial. **spėtis* 'atspėjamas dalykas' – verb. lie. *pérspėti* (tr.) 'nurodyti gresiantį pavojų ar galimas blogas pasekmes' NdŽ, L (LKŽe) vedinys, plg. sub. lie. dial. *spẽtas* 2 (sm.) 'atliekamas, atspėjamas laikas' LsB 536, K. Būg, J. Jabl, Rtr, BŽ 126, R, MŽ, N, L, K 397: *Aš spẽto neturiu* K; *Spẽto diena* K I 465; *Aš ik šiolei atsiliepti dar spėto neturėjau* Ns 1843: 2 (LKŽe; dar žr. Skardžius I: 321) ← lie. *spéti*, *-ja*, *-jo* (verb. tr., intr.) 'bandyti teisingai pasakyti nežinant; įminti (mįslę); manyti, galvoti, tarti esant; nustatyti; pranašauti, numatyti; nurodyti gresiantį pavojų ar galimas blogas pasekmes, įspėti' Rtr, DŽ, L (LKŽe; plačiau žr. Kregždys 2015: 62–63)[57].

Tokių kilmės aprašų pasitaiko ne tik LKŽ(e), bet ir įvairių tyrėjų darbuose, plg.:

sub. lie. ***šniũkis*** 2 (sm.) 'u o s t o m o j o t a b a k o ž i u p s n i s ' DŽ, NdŽ: *Vienas tabokos šniũkis* Jnšk; *Jis greit išsitraukė pakištą už diržo (tabako) dėžutę, pasiėmė gerą šniūkį* J. Balč (LKŽe)

neturėtų būti vedamas iš (v.) le. *niuch* 'tabako žiupsnis' (SW III: 395; Linde III: 322), spėtina, suponavusio ir blr. *нюхъ* 'smulkiai sutrinta medžiaga (ir tabakas), įtraukiama nosimi' (Носовичъ 1984: 343), mat lietuvių leksemos pradžios š-, matyt, atsirado ne

kad tai baltiškos kilmės adjektyvas su epenteziniu resp. neetimologiniu *-n-*. K. Būgos (RR II: 105) pateikiamas šios leksemos slaviško statuso argumentas – cirkumfleksinis *ė* yra kazuistinis, mat adj. lie. *lẽtas, -à* 4 'kuris viską pamažu dirba, nesikarščiuoja, šaltakraujis, flegmatiškas; nuolankus, romus; nesmarkus, neskubus, palengva judantis ir kt.' (LKŽe) reflektuoja tą pačią priegaidę (žr. Būga I: 452). Šio žodžio baltišką kilmę galima argumentuoti ir jo itin plačia paplitimo geografija bei gausia vedinių vartosena (plg. verb. lie. dial. *lentéti*, *-ėja* [*leñti*], *-ėjo* 1. 'darytis lėtam, nuolaidžiam': *Kad ir sensta, o vistiek nei biškio nelentėja* Sb; 2. 'ramiai būti vienoje vietoje; tūnoti': *Šuva leñti, neloja* Grl; *Vieną naktį vagia, kitą leñti (nieko nedaro)* Grl [LKŽe]), kurių nesuponuoja le. dial. *lenty*.
Aptariamos leksemos *-n-*, matyt, yra kontaminantas, plg. lie. *lė́-**n**-as*, *-à* 3 (adj.), *lẽ-**n**-as* 4 'tykus, ramus, lėto būdo, romus; nerangus, nevikrus, lėtų judesių; neskubus, negreitas, palengva atliekamas ir kt.' (LKŽe; dar žr. Trautmann 1923: 157). Vadinasi, daug patikimiau lie. dial. *leñtas*, *-à* ir lie. dial. *lẽntas*, *-à* priskirti lietuvių kalbos dialektizmams, suponavusiems lituanizmą le. dial. *lenty*.

[57] Plg. panašios darybos atitikmenis: 1) sub. lie. *pérauga* 1 (sf.) 'gumbas, votis; skaudulys po padu; vabzdžio lėlytė, vikšras' ← verb. lie. *péraugti* (intr. / tr.) 'per daug suaugti, perbręsti; beaugant pralenkti; (prk.) pereiti, pasikeisti į ką; sutinti, išsikelti'; 2) sub. lie. *perbėgis* (sm.; neol.), *parbėgis* 'perbėgimas; tarpas' ← verb. lie. *pérbėgti* 'bėgomis persigauti per ką nors, perlėkti; greitai pereiti; greitai perslinkti; slapta pereiti; pertekėti; praeiti, nustoti tekėti; permerkti, perlyti; daug nuplūsti, nutekėti; nusilieti per kraštus beverdant; praeiti (apie laiką; bėgimu išvarginti, pervargti; persimesti, išklypti' ir kt. (LKŽe; dar žr. Крегждис 2014: 210).

dėl kontaminacijos su verb. lie. *šniaũkšti*, *-čia*, *-tė* ‘uostyti tabaką, šniaukti’ (LKŽe), kaip mano W. Smoczyńskis (SEJL$_2$ 1323), bet yra šio veiksmažodžio vedinys. Patikimiau šią leksemą priskirti paveldėtos leksikos grupei, plg. darybos atitikmenį: verb. lie. *bliáuti*, *-na* (*-ja*), *blióvė* (intr.) ‘rėkti; garsiai verkti, raudoti ir kt.’ ↔ sub. lie. *bliũvis* 2 (sm.) ‘subliovimas, surikimas’ (LKŽe);

sub. lie. ***šujà*** 4 (sf.) TŽ I 365 (Jms), I, Kos 38 **1**. ‘šunų, vilkų gauja, ruja’ FrnW, KŽ: *Veselija šunų yra šuja* J /\ *Susieina ant vakaruškų gauja mergų, vaikų kaip šuja šunų* J I 418; **2**. ‘menkų žmonių gauja, šutvė’ Aln, Slk (LKŽe),

dėl zoonimo referento ‘šuo’ stokos vakarų slavų substratu laikomos formos (LKŽe; SEJL$_2$ 1328), neturėtų būti vedamas iš (v.) le. *szuja* ‘minia, tamsuomenė, gauja; (pl.) nenaudėliai, niekšai, sukčiai; grubus žmogus’ (SW VI: 683; Linde V: 574), bet priskiriamas paveldėtosios leksikos grupei, suponuojant struktūrinių elementų ***-nau-*** absorbciją, plg. sub. lie. *šunaujà* 3^b (sf.) Š, DŽ, NdŽ, *šùnauja* 1 **1**. (col.) ‘šunų būrys, šunija’ Rtr, DŽ, Alk, Plv: *Šùnauja, kurtų grutė* BŽ 505; *Jų kalė keturis pabėrė – kurgi dės tokią šunaują!* rš; *Atlapsėjo ir tie (vyrai). Paskui juos ir vaikai, ir palaida šunauja* rš; **2**. (col.) ‘(menk.) padaužų, nenaudėlių, niekšų gauja, padugnės, sąvalkos’ BŽ 505, DŽ, Jrb, Skr, Gs: *Susirinko pati šunaujà vaikių* J; *E, čia jūsų tik šunaujà!* Vlkv; *Šimtus metų Nemunas buvo pačios gamtos padovanota gynybinė linija prieš visos Vakarų Europos riterių šunaują* rš; *Kokios vakaruškos nepadorios, pasigėrę – ot kokia šunaujà tenais!* Plv; **3**. ‘didelė netvarka, velniava’: *Ne susirinkimas, bet tikra šunaujà* Rod; **4**. (scom.): *Kurs loja visus niekus, tas šunaujà* J (LKŽe).

Minėtina ir kita tendencija – adaptuotus skolinius priskirti paveldėtosios leksikos grupei (žr. StEB II 227 išn.).

Apibendrinant galima teigti, kad etiologinė skolinių kriterijų sistema (apie ją dar žr. Kregždys 2015: 60), lemianti žodžio leksinio semantinio lizdo apibrėžtį, galėtų būti grindžiama: **I**. formaliosios etimologinės sekos, suponuotos **I.1**. etimologinio branduolio, paisant **I.2**. fonetinės, **I.3**. morfologinės ir **I.4**. semantinės žodžio charakteristikos, kongruencijos arba diferencijos; **II**. arealinio (periferinio) žodžio vartosenos faktoriaus (žr. 3 schemą).

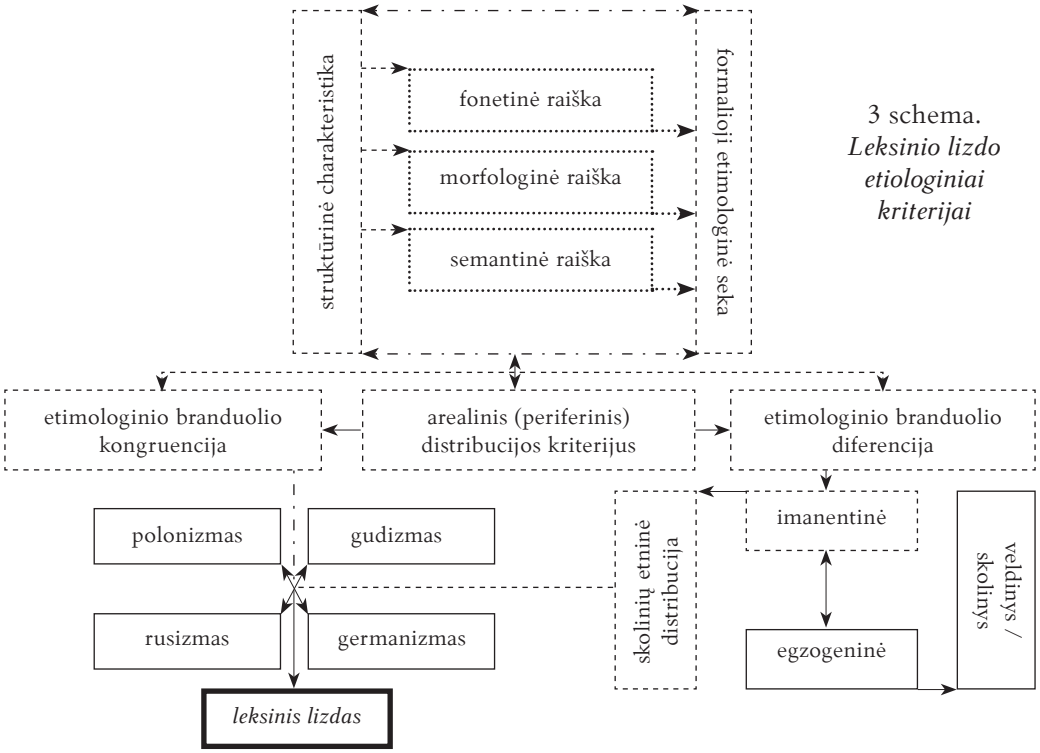

3 schema. *Leksinio lizdo etiologiniai kriterijai*

γγγγ. Neslaviškosios kilmės semipolonizmai

Neslaviškosios kilmės lenkų kalbos leksemų (išskirtini 3-ų kalbinių grupių skoliniai, suponuojantys minėtą dualistinę distribuciją: lotynizmai, germanizmai, semitizmai) ir jų lietuvių kalbos atitikmenų resp. (semi)polonizmų etiologinė atribucija argumentuojama: 1) arealinės lingvistikos faktografija (germanizmų, semitizmų); 2) lotynizmų – kultūrine LDK aplinka, nulemta Lietuvos valstybės kūrimosi ypatumų, mat „Nuo XIII a. lotynų kalba pradėta plačiai vartoti ir Lietuvos valdovų diplomatiniams susirašinėjimams su Vakarų Europa.“ (Dumčius, Kuzavinis, Mironas 1986: 4; dar žr. LE XVI: 459–461), o Renesanso laikotarpiu ši kalba įvardijama terminu *mater artium* ‘mokslų ir menų motina’ (Koženiauskienė 1990: 16; dar žr. Kregždys 2014: 407).

γγγγ.α. Semipolonizmai-lotynizmai

Determinuojant lietuvių kalbos lotynizmus (lotynų kalba [pagrečiui su LDK kanceliarine slavų kalba] Lietuvos valdovų raštvedyboje plačiau imta vartoti tik

XV a. pabaigoje, valdant Aleksandrui Jogailaičiui[58] [Romanowski 2014: 27–28]) ir polonizmus-lotynizmus, lenkybės kodifikuojamos, remiantis šiais argumentais: 1) formaliuoju uzualiniu, kai lotynų ir lenkų leksemų struktūra yra izomorfinė, o semantinė vertė homologinė, tuomet lenkų mediatorinės lyties vartosena turėtų būti užfiksuota lietuvių kalbos šnektose (resp. ne tik rašto paminkluose [dar žr. Nowowiejski, Wojczulis 2006: 83–84]) resp. suponuotinas uzualinės atribucijos – leksemų vartosenos resp. fiksacijos faktorius (žr. s. v. *anglìkas*, *-ė*; *bèstija*, *bestijà*; *natūrà* ir kt.); 2) morfologinio atitikimo principu (žr. s. v. *absolvavoti*, *akavità*, *besta* ir kt.); 3) semantine lietuvių skolinio ir lenkų kalbos leksemų kongruencija, o lotynų – diferencija (žr. s. v. *adversõrius*, *altaristà* ir kt.) resp. suponuotini formaliojo – morfologinių ir semantinių kaitų faktoriai (žr. 4 schemą; dar žr. Kregždys 2014: 415).

Todėl italikų kalbų kilmės semipolonizmai ir jų raidos suponuoti antriniai polonizmai kodifikuojami, remiantis šiais argumentais:

1) lotynizmų ir semipolonizmų-lotynizmų diversifikacija nulemta dviejų pagrindinių faktorių: I. formaliojo – morfologinių ir semantinių kaitų; II. uzualinės atribucijos – leksemų vartosenos resp. fiksacijos faktografijos;

2) semipolonizmams-lotynizmams būdinga: 2a. izomorfija; 2b. raštų (įvairaus laikotarpio) fiksacija, jei nustatytas 2e faktorius; 2c. dialektinė fiksacija; 2d. semantinė homologija, jei nustatytas 2c. faktorius; 2e. semantinė diferencija;

3) antriniams polonizmams-lotynizmams būdinga: 3a. antimorfija (resp. struktūrinis neatitikimas [taip pat ir vertiniai (žr. s. v. *apeka*, *apiekà*; *apekū̃nas*, *apekū́nas*, *apiekū̃nas*, *-ė* ir kt.)]); 3b. raštų (įvairaus laikotarpio) ir / arba dialektinė fiksacija; 3c. semantinė homologija ir / arba diferencija (dar žr. Kregždys 2014: 416–417).

[58] Andrzejus Romanowskis (2014: 27) pamatuotai sukritikavo Eugenijos Ulčinaitės (2006: 282) teiginį, neva lotynų kalba Lietuvoje buvo plačiai vartojama ne tik diplomatų, bet ir išprususios visuomenės jau nuo XIII a. Patikimesnis Marijos Barbaros Topolskos (2002: 79) aiškinimas, kad šią kalbą mokėjo tik pavieniai didžiojo kunigaikščio rūmų intelektualai (dar žr. Narbutas 2006: 316tt.).

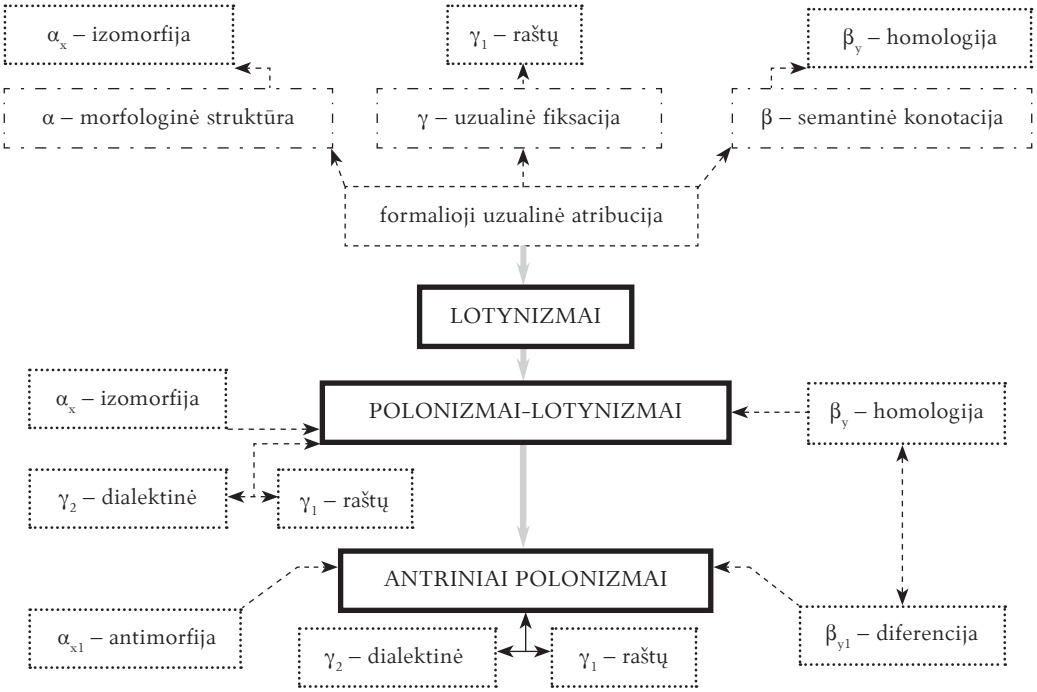

4 schema. *Italikų kalbų kilmės lenkybių kodifkacija: lotynizmų, polonizmų-lotynizmų, antrinių polonizmų determinacija*

γγγγ.β. Semipolonizmai-semitizmai

Semitizmų įtaką ne semitų kalbų (pvz., indoeuropiečių [apie šių leksemų introdukcijos priežastis plačiau žr. Sáenz-Badillos 2002: 27–28; Mallory, Adams 2006: 82–83], taip pat ir vakarų germanų *jidiš*) gramatinei sistemai yra analizavęs ne vienas tyrėjas (žr. Weinreich I: A155–157; Masson 1967: 28–33, 54–57, 59tt.; Wexler 1988: 67, 69, 90; Powell 1991: 6, 9–10, 19, 25–26, 33tt.; Watkins 1995: 457; Kazansky 1997: 67; Bartoněk 2002: 26, 41, 90, 461, 475, 492; Meissner 2005: 79–80; Wodtko, Irslinger, Schneider 2008: 125, 264, 291, 349; Gamkrelidze, Ivanov I: 591–594, 770; Woodard 2008: 15, 48, 185; Hoffner, Melchert 2008: 57; Бенвенист 1955: 4, 11, 20–21, 247; Гиндин 1967: 29–30; Откупщиков 1988: 13, 74, 77, 92–93, 197–198, 201–202, 216; Абаев 1995: 312, 527; Трубачев 2003: 52, 74–80 // Weinreich I: 181, II: 383, 407, 624, A456, A646; Wolf 1998; Stern 2000: 1–3, 6–20; dar žr. Karlen 2008: 4, 13, 104, 116, 123, 127; Soltes 1998: 22, 28, 34 ir kt.).

Dėl kai kurių neaiškaus etiologinio ide. kalbų žodžių kilmės statuso nesutariama iki šiol, plg., pvz., gr. ἐσσήν ‘Efeso Artemidės žynys; valdovas, -ė (resp. gr. μέλισσα

‘Artemidės žynė’)’, (pl.) Ἐσσῆνες ‘Efeso Artemidės žyniai’ (~ ? v. hebr. *ḥōšen* resp. חוֹשֶׁן ‘ženklas ant krūtinės [vyriausiojo esėjų kulto žynio]’ [Pape I: 395; LS 587; Jastrow I: 441; plačiau žr. Крегждис 2011: 282tt.]), lin. B *po-ni-ki-ja* ‘purpurinis, -ė; raudonas’ / gr. φοῖνιξ ‘purpuras’ (~ ? avd. s. hebr. *Pū'āh* resp. פּוּאָה ‘Φουά [toks pribuvėjos vardas]’ [← *‘dažytas raudonai; dažinė raudė’] [Astour 1965: 348–349; plg. Muhly 1970: 24tt.; Noonan 2011: 293; Beekes II: 1583, 1584; dar žr. Казанскене, Казанский 1986: 110, 139, 150; Bartoněk 2002: 216; Brown, Driver, Briggs 2000: 1943; Pape II: 1645; EJ XIV: 312]), gr. χιτών ‘senųjų graikų lininis drabužis’ (~ ? s. hebr. *kuttṓnet* resp. כֻּתֹּנֶת / s. hebr. *kətṓnet* resp. כְּתֹנֶת ‘tunika resp. lininis drabužis’ [Frisk II: 1101; Woodard 2008: 48; Meillet 2009: 87; dar žr. Beekes II: 1635; Brown, Driver, Briggs 2000: 1228; DCH IV: 475–476; ЕЭ XII: 19; plg. Казанскене 2003: 25–26]), lo. *cacūmen* ‘viršūnė; smaigalys; viršus ir kt.’ (~ ? s. hebr. *qāḏqōḏ* resp. קָדְקֹד ‘viršūnė; viršutinė dalis’ [Perrot 1961: 174; Грошева 2009: 29; dar žr. Vaan de 2008: 78; Brown, Driver, Briggs 2000: 2111; DCH VII: 188–189]) ir kt. etimologizavimo problematiką (dar žr. Kregždys 2014_b: 55).

Tokių leksemų skolinimasis temporaliniu aspektu yra traktuojamas kaip polidispersiškas procesas, datuojamas nuo ide. tautų vystymosi pradžios (t. y. ide. prokalbės ar jos skilimo į dialektus metu[59] resp. ? 9000–8800 m. pr. Kr. [Mallory,

[59] Manoma, kad lie. *barzdà* 4 (sf.) ‘žandų ir smakro plaukai; arklio čiurnos plaukų kuokštas ir kt.’ (LKŽe), kildinamas iš ide. **bhar-dhā-* ‘barzda’, yra inovacinė lytis, pakeitusi bendraindoeuropietiškąjį **smonĥru* ‘t. p.’, lyginama su s. i. *bhṛṣṭí* ‘smaigas; kraštas, briauna; ašmenys’ (Monier-Williams 1960: 766), lo. *far* ‘dvigrūdis kvietys; šio augalo grūdai; nesijoti miltai; nesijotų miltų duona, naudota atliekant sakralines apeigas’ (OLD 676), go. *barizeins* ‘miežinis’ (Lehmann 1986: 62), s. isl. *barr* ‘miežiai; gelės spygliai’ (IED 53) ir kt. Spėjama, kad šis žemdirbystės terminas buvo pasiskolintas vakarų ide. dialektinės zonos gyventojų iš semitų dar iki kraustymosi į Europą. Tokios hipotezės šalininkai ide. **bhar-dhā-* aiškina kaip dūrinį: pirmasis sandas **bhar-* interpretuojamas kaip senasis ‘miežio’ pavadinimas (*Hordeum sativum* – T. L. Markey spėjimas), indoeuropiečių pasiskolintas iš s. hebr. *bar* resp. בַּר ‘javai, (nuvalyti) grūdai’ (Brown, Driver, Briggs 2000: 383; DCH II: 257) ~ arab. *burr-* ‘javai’, pietų arab. *bor*, *barr* ‘grūdai, javai’ (Gamkrelidze, Ivanov II: 770, 836).
Taip pat daroma išvada, kad šis grūdų pavadinimas galėjo būti pasiskolintas vėlyvuoju ide. prokalbės laikotarpiu (skilimo į dialektus pradžioje), o ne suskilus jai į dialektus (Иванов 1985: 162–163; plačiau žr. Kregždys 2010: 84).
Tuo metu leksemos galėjo būti introdukuotos iš senosios hebrajų resp. v. hebr. *līšān qōḏeš* resp. קֹדֶשׁ לִישָׁן ‘šventybės kalbos’ (Jastrow II: 710, 1324) (← s. hebr. *lāšōn qṓḏeš* resp. לְשׁוֹן קֹדֶשׁ ‘t. p.’ [Brown, Driver, Briggs 2000: 2117, 2691; DCH IV: 581] → jdš. *lošn qoydeš* resp. לשון-קודש ‘hebrajų-aramėjų kalba; šventoji kalba’ [Weinreich 1977: 149; Lötzsch 1992: 113; Sitarz 1995: 101; dar žr. Isaacs 1998: 179]), t. y. „raštų kalbos“) (plg. Chomsky 2001: 46). Jos raida periodizuojama, skirstant šią vakarų semitų kalbą į 6 pagrindinius etapus:
1) protohebrajų: **XX**–**XIII** a. pr. m. e. (EJ VIII: 620);
2) senosios hebrajų (resp. kanaaniečių ir / ar judėjų): **XII**–**III** a. pr. m. e. (šv. Rašto kalbos; Gezero kalendoriaus [X a. pr. m. e.]) / **IX**–**VIII** a. – **II** a. pr. m. e. (molinių šukių, rastų Palestinoje, įrašų kalbos);
3) Mišnos (v. hebr. *mišnāh* resp. מִשְׁנָה ‘pakartojimas; mokymas, kartojant; maralinė nuostata’ [Jastrow II: 857]) arba rabinų (120-ies) / aram. *tannāyīn* resp. תניין ‘tanaitai resp. išminčiai, paminėti tanaitų

Adams 2006: 95–96]) iki naujausių laikų.

Vienas pirmųjų, kuris ėmėsi aptarti baltų ir semitų kalbų[60] hipotetinių sąsajų pagrįstumą, Christophoras Hartknochas (1644–1687) veikale *Alt und neues Preuſſen oder preuſſiſcher Hiſtorien zwey Teile* (Hartknoch 1684: 57)[61] apsiriboja tik literatūros šia tematika nuorodomis ir perifrastiniais teiginiais apie bendrosios leksikos (resp. izoleksų) galimą vartoseną. Vis dėlto šis Prūsijos istorikas paneigia galimybę prūsų, lietuvių ir latvių kalbas kildinti iš hebrajų substrato[62] (Hartknoch 1684: 57–58), mat anksčiau Joannes Herbinius (1627–1676) yra publikavęs knygą *Religiosae Kijovienses Cryptae, sive Kijovia Subterranea: in quibus labyrinthus sub terra, et in eo emortua, a sexcentis annis, divorum atque heroum Graeco-Ruthenorum, et nec dum corrupta, corpora, ex nomine atque ad oculum, e Πατερικω Slavonico detegit. M. Johannes Herbinius*, kurios dalyje *De admirandis Ruthenorum rebus* teigia (Herbinius 1675: 167), kad slavų kalbos yra kilusios iš senosios hebrajų kalbos[63]. Minėtina, kad Renesanso laikotarpiu, pasirodžius Conrado

raštų rinkinyje' (Sokoloff 1992: 586) ivritas (s. hebr. *'iḇrīt* resp. עִבְרִית 'tanaitų [I–II a.] ir amoritų [III–VI a.] laikotarpio aramėjų kalba, vartota judėjų; hebrajų kalba' [Klein 1987: 462; DCH VI: 246; dar žr. Patterson 2005: 71; AC 29; Pérez Fernández 1997: 1–2]) (← I. v. hebr. *tōsefet* resp. תּוֹסֶפֶת 'priedas; sakytinių įstatymų rinkinys [nekanoninė Mišnos dalis]' [Jastrow II: 1654; dar žr. EJ XX: 70–71] ir v. hebr. *bāraytā'* resp. בָּרַיְיתָא '*tannāyīn* svarstymai, kurių Judėjos patriarchas ir Mišnos redaktorius Judah han-Nasi, arba Rabbin (Jastrow I: 189; dar žr. EJ XI: 501–505, XVII: 11), neįtraukė į šio veikalo kanoninį sąvadą' [Jastrow I: 189]; II. v. hebr. *miḏrāšīm* resp. מִדְרָשִׁים 'Penkiaknygės egzegezė' [Jastrow II: 735]): **II** a. pr. m. e. (ankstyvųjų Talmudo dalių kalba) – **II** a. (Segal 1980: 1; MH 300–301);

4) v. hebr. *piyyūṭīn* resp. פִּיּוּטִין 'pasakojimai; himnai' (Jastrow II: 1160) resp. religinės tematikos poetinių kūrinių arba vėlyvųjų Talmudo dalių kūrimo eros: **III**–**V** a. („maldų ivritas" kalba [plačiau žr. Chomsky 2001: 177; plg. EJ XVI: 192]);

5) viduramžių hebrajų: **VI**–**XIII** a. (kai kurių tyrėjų datuojama iki XVII a.) (Segal 1980: 1; Sáenz-Badillos 2002: 202–209);

6) naujosios hebrajų: nuo **XIX** a. pabaigos (kai kurie tyrėjai jos pradžią sieja su Italijoje gyvenusio gydytojo Azarijo ben Mozės dei Rossio veikalo *Me'or Einayim* resp. מאור עינים 'Akių šviesa' publikavimu 1574 m. bei Neustadte gimusio, bet ilgainiui persikėlusio į Italiją poeto ir filologo Elijaho Levitos veikalo *Shemot Devarim* resp. שמות דְבָרִים 'daiktų pavadinimai' [985 žodžių pirmojo senosios jidiš-hebrajų-lotynų-vokiečių kalbų žodyno] išleidimu 1542 m. [Sáenz-Badillos 2002: 267]), t. y. Eliezero Beno Jehudos veiklos (dar žr. Bußmann 2002: 274; Fellman 1973: 12; EJ VII: 569; Зелигер 1992: 3–6).

60 Iki tol baltų ir semitų tautų giminystę buvo mėginama grįsti kultūrinių bendrybių paieška (apie jas plačiau žr. Dini 2005$_a$: 69–71).

61 Už šią literatūros nuorodą nuoširdžiai dėkoju dr. (HP) Onai Aleknavičienei (Lietuvių kalbos institutas).

62 Remdamiesi kalbų etiologijos mistifikacija (resp. pasakojimu apie Babelio bokšto statymą ir sugriovimą), minima šv. Rašte, krikščionys neabejojo hebrajų – visų kalbų pirminio šaltinio – statusu (plačiau žr. Weinreich I: A155; dar žr. Brehaut 1912: 80).

63 Plg. <...> post sacra ecclesiastica, occurrunt prae ceteris linguae ipsorum Ruthena et Sclavonica: quae inter se dialecto tanquam filia a matre sua differant. Etenim lingua Sclavonica est mater (derivata ab origine seu radice sua Hebraea) Ruthenicae, Polonicae, Vandalicae, Moscoviticae, Bohemicae, Croaticae, Illyricae, nec non Bulgarorum, Valachorum etc., quae omnes, e Matrice Sclavonica tanquam a lingua sua Cardinali, enatae, filiales dicuntur; inter se tamen, ut sunt rerum vicissitudines, nonnihil

Gesnerio veikalui *Mithridates. De differentiis lingvarum tvm veterum tum quæ hodie apud diuerfas nationes in toto orbe terrarũ in uſu ſunt, Conradi Gesneri Tigurini obſervationes*. Tigvri (Zürich – R. K.) excvdebat Froschovervs, 1555, išpopuliarėjo baltų ir slavų giminystės idėja, t. y. šios tautos buvo identifikuojamos kaip viena kalbinė ir kultūrinė grupė (plačiau žr. Coseriu 1995: 176–177; Dini 2005: 36–37, 2009: 447–448, 2010: 232; dar žr. Kregždys 2014$_b$: 57–58).

Lietuvių kalbos semitizmus (apie jų introdukcijos priežastis žr. Neil 2005:

differentes <...> Mater autem haec Sclavonica a prima omnium linguarum radice Hebreaea palam, ut jam dixi, derivata est. Et haec sunt duo in Sclavonica lingua admiranda. Primum est, quod longe lateque per Europam diffusa sit <...>. Alterum est mysterium, quod Sclavonica lingua hebraice etiam loquitur. Quis mortalium hoc credidisset nunquam, Russos et Polonos in sua vernacula hebraizare, qui a lingua illa abhorent omnino, ut videre Polonum aut Russum Hebraeum, avem toto orbe rarissimam videre merito dixeris?

Ego autem Biblia Hebraea, cum cura legendo, attonitus Mysterio, observavi, idioma Sclavono-Polonicum in vocabulis multis, non coacte aut per literarum μετάθεσιν duntaxat, sed et materialiter (cum philosophis loquor) in ipsis literis radicalibus, et formaliter quod sensum eundem vel significationem cognatam, deprehendi. Quae si Deus vitam concesserit ex accuratione prophetarum lectione, (eo usque enim animo voces Sclavono-Polonicas inquirendi hactenus perveni) plura me annotaturum, atque in lucem publicam editorum polliceor <...>. Interea aliquot duntaxat voces Sclavono-Sarmaticas ex Hebraeis matricibus, ceu ex communi linguarum fonte, derivabo; et quidem primo vocabula nonnula, quae Poloni cum aliis linguis, ex communi omnium linguarum fonte hebraeo derivant hic paucis praemittam <...> Et haec sunt, Lector benevole, vocabula polonica singularia, quorum radices in Sancta Hebraeorum lingua hactenus observavi, numero quinquaginta unum.

Unum dico supra numerum quinquagenarium: ut scias, plura mihi in promptu esse; quae, ut dixi, simul atque me Dominus ab exilio ad aliam Ecclesiam revocaverit, e sacris Bibliis excerpta <...>.

t. y. <...> po šventosios Bažnyčios (resp. lotynų – R. K.), palyginus su kitomis, iškyla rutėnų ir slavų kalbos: tarpusavyje jos tarmiškumu, kaip motina nuo dukros, skiriasi. Vis dėlto slavų kalba yra motina (savo kilme ar pradžia vestina iš hebrajų) rutėnų, lenkų, vandalų, maskvėnų, čekų, kroatų, ilyrų, taip pat bulgarų, valachų (resp. rumunų – R. K.) ir kt., jos visos, iš slavų kalbos, pagrindinio šaltinio, atsiradusios, yra vadinamos giminiškomis; tarpusavyje, nors ir pasitaiko kalbinių neatitikimų, ne itin skiriasi <...>. Nors slavų kalba yra visų jų motina, ji kilusi, jau minėjau, ir tai visuotinai žinoma, iš pirminio hebrajų šaltinio. Du slavų kalbos dalykai stebina. Pirmasis, kad taip plačiai paplitusi Europoje <...>. Antrasis neišaiškintas dalykas, kad slavų kalba dar vadinama hebrajų. Ar kuris nors iš mirtingųjų kada nors galėtų patikėti, kad rusai ir lenkai, papročiais artimi judėjams, savo kalba visiškai skirtųsi, ar pamatuotai jis to nepavadintų didžiausiu pasaulio stebuklu?

Vis dėlto aš, detaliai tyrinėdamas judėjų Bibliją, sužavėtas jos Esmės, pastebėjau, kad daugelis slavų-lenkų konstrukcijų žodžių skiriasi nebent leksemų pākaita (μετάθεσιν), bet ir objektyviai (kaip filosofų sakoma) – žodžių struktūros, ir formaliai – jų reikšmės ir prasmės atitikimą įžvelgiau. Jei Viešpats, pranašų teigimu, sukūrė kalbą, pasitelkęs uolumą, (juk jo įkvėptas iki šiol tyriau slavų-lenkų kalbas) daugelį savo pastebėjimų, taip pat ir veikalų siūlau <...>. Vis dėlto tik nedaugelį slavų-sarmatų kalbų iš hebrajų kalbos, lyg iš bendrojo kalbų šaltinio, vesiu; be to, pirmiausiai kai kuriuos žodžius, kuriuos lenkai kartu su kitų kalbų žodžiais veda iš hebrajų, bendrojo visų kalbų šaltinio, netrukus pateiksiu. Tų, mielaširdingasai Skaitytojau, ypatingųjų lenkų kalbos žodžių, kurių kilmę iki šiol siejau su šventąja hebrajų kalba, yra 51. Prieš pateikdamas 50-ies žodžių sąrašą, primenu: idant žinotum, kad daugelis yra mano surinkti; šie, jau minėjau, panašiai kaip mane Viešpats iš tremties į kitą Bažnyčią pašaukė, iš šventosios Biblijos išrinkti <...>.

269–271) yra įprasta vesti ne tiesiogiai iš Lietuvoje gyvenusių judėjų *máme-lošn* ar *mómeršprach* (resp. jdš. מאַמע־לשון / מומערשפּראַך ‘gimtoji kalba’ [Weinreich 1977: 208; Lötzsch 1992: 115]) – jidiš, kurioje, be 70–75% germaniškosios leksikos (Sitarz 1995: 31; Karlen 2008: 111) bei 15–20% žodžių, priskiriamų paveldėtajam žodynui (resp. senosios hebrajų ir aramėjų kalbų veldiniams), dar vartojama 5–10% polonizmų, lituanizmų, rusizmų, ukrainizmų, bohemizmų, romanizmų ir kt. kalbų skolinių (plačiau žr. Karlen 2008: 10, 25, 101; EJ XXI: 334), bet suponuojama slavų kalbų mediacija, plg., pvz., sub. lie. *mãcas*[64] 2 (ppr. pl.) ‘velykinis kvietinių miltų prėskas plonas paplotėlis (religinėje žydų buityje)’ LL 80, I: *Žydai macùs valgo per savo Velykas* Rm (LKŽe), kurį *Lietuvių kalbos žodyno* autoriai kildina ne tiesiogiai[65] iš jdš. *mace* resp. מצה ‘bemielės tešlos paplotėlis, kepamas iš kvietinių, miežinių, kvietinių speltos, ruginių ar avižinių miltų; vienintelė duonos rūšis, valgoma per s. hebr. *pēsah* resp. פֶּסַח ‘pavasario šventė, švenčiama 15–21 d. nisano (resp. kovo 10 d. – balandžio 11 d.) mėnesį, minint judėjų išsilaisvinimą iš Egipto vergijos’ (← s. hebr. *maccāh* resp. מַצָּה ‘bemielė duona ar pyragas’ [Weinreich 1977: 199; Lötzsch 1992: 116; Brown, Driver, Briggs 2000: 1432; DCH V: 444, VI: 723; Klein 1987: 374; Wolf 1998: 62; פּערעפּערקאָוויטש 1929: 179; dar žr. Velikovsky 1952: 42; EJ XIII: 689–690]), bet nenurodytos slavų kalbų lyties (žr. Kregždys 2014$_b$: 58–59).

Tokia metodika, žinoma, vertintina kaip motyvuota tik tuomet, kai skiriasi substratinės ir superstratinės leksemų fonomorfologinė struktūra ir / ar semantinė vertė, tačiau nesant minėtos diferencijos, matyt, patikimiau būtų išskirti atskirą semitizmų (resp. skolinių iš jidiš / ← senosios hebrajų, senosios ir dabartinės aramėjų, akadų kalbų), o ne slavizmų-semitizmų leksinę semantinę grupę.

Remiantis lietuvių kalbos polonizmų kodifikacijos kriterijais, t. y. slavų leksemų etimologinės subordinacijos ir neslaviškos kilmės svetimybių arealinės infiltracijos faktoriais, išskirtina atskira leksinė semantinė *semitizmų* grupė, kuri diferencijuotina formaliojo (resp. fonomorfologinio ir / ar semantinio atitikimo) bei etiologinio (resp. semitų kalbų klasifikavimo) ypatumų aspektu.

Lenkų kalbos skolinius iš jidiš ir semitų kalbų įprasta skirstyti į 2 pagrindinius pogrupius (plačiau žr. Sitarz 1995: 22):

1) semitizmus / germanizmus (resp. jidiš kalbos substratines leksemas [ne semitų kilmės]) – b a r b a r i z m u s, dubliuojančius slaviškuosius veldinius resp. suponuojančius leksinius semantinius alternantus, pvz.,

---

[64] Dar plg. sub. lie. dial. *mãcis* 2 ‘t. p.’ (ŠVŽŽ I: 408).

[65] Plg. v. *Matz*, *Matze* ‘nerauginta judėjų duona, valgoma per Pesacho šventę; gojų kalėdaitis; bulvinis blynas ir kt.’ < vak. jdš. *maco* resp. מצא, *mace* resp. מצה ‘bemielės tešlos paplotėlis, kepamas iš kvietinių, miežinių, kvietinių speltos, ruginių ar avižinių miltų’ (plačiau žr. Stern 2000: 131–132; dar žr. EYED II: 851).

le. *bachor* ‘netikęs vaikas, vaikigalis; judėjų vaikas; nesantuokinis vaikas; muštuko (toks žaidimas) žaidėjas’ (SW I: 80 [dėl kilmės žr. s. v. *bachūras*]);

le. *belfer* ‘chedero[66] melamedo padėjėjas; judėjų mokytojas; (iron.) mokytojas’ (< jdš. *bahélfer* resp. באַהעלפער ‘padėjėjas’ ← v. *Behelf* ‘pagalbinė priemonė; pagalba ir kt.’ [SW I: 112; סאָלדאַטאָוו 2011: 241; dar žr. Моргулисъ 1903: 199–200; Brzezina 1986: 53–54]);

le. *cymes* ‘tai, kas geriausia; rinktiniai dalykai; delikatesas, prieskoniai; pelnas, nauda’ (SW I: 360 [dėl kilmės žr. γγγ. poskyrio IV.2. tipą]);

le. *g(i)eszeft* ‘(pelninga) veikla; pelningas sandėris; nedoras sandėris; sukčiavimas, apgaudinėjimas’ (< jdš. *gešéft* resp. געשעפט ‘komercinė veikla, prekyba, verslas’ ← v. *Geschäft* ‘veikla, užsiėmimas, darbas; pareigybė; pareiga; amatas; prekybos namai; prekyba; parduotuvė; verslas’ [SW I: 827; Hessen, Stypuła I: 229; Weinreich 1977: 42–43; Brzezina 1986: 57]);

le. *kapcan* ‘išsekęs žmogus, vargeta; ištižėlis, nevykėlis, vėpla; nevala; blogas amatininkas, sukčius’ (< jdš. *qabcn* resp. קבצן ‘vargeta; duoneliautojas, elgeta’ ← v. hebr. *qabcān* resp. קַבְצָן ‘smurtautojas; plėšikas’ [→ n. hebr. *qabca:n* resp. קַבְּצָן ‘vargeta; duoneliautojas, elgeta’] [SW II: 240; Sławski II: 51; ЭСБМ IV: 257; Jastrow II: 1312; סאָלדאַטאָוו 2011: 811; אֶבֶן־שׁוֹשָׁן VI: 2280; Klein 1987: 561; אָוויטש פּערעפּערק 1929: 248; Brzezina 1986: 58–59]);

le. *machlojka* ‘apgavystė, apgaulė, suktybė’ ([? ← (v.) le. *machlować* ‘klastoti, sukčiauti,

[66] Chederas – judėjų pradinė mokykla, kurios 3-iose klasėse mokyta senosios hebrajų kalbos elementariosios gramatikos ir Penkiaknygės (< [vertinys] lo. *pentateuchum* ‘t. p.’ ← gr. πεντά-τευχος ‘t. p.’ ← v. hebr. *ḥᵃmiššāh ḥōmšē tōrāh* resp. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה ‘penkios Įstatymo knygos’ [Jastrow I: 436, 480; Brown, Driver, Briggs 2000: 831; dar žr. ЕЭ XIII: 167–180; EJ XV: 731–752]) – *Berešit* (resp. Pradžios knyga), *Šemot* (resp. Išėjimo kng.), *va-Yikra* (resp. Kunigų kng.), *Be-Midbar* (Skaičių kng.), *Devarim* (Pakartoto Įstatymo kng.) –, Talmudo (resp. v. hebr. *talmūḏ* resp. תַּלְמוּד ‘mokymas; aiškinimas; Talmudas, žodinis žinių perteikimas; šv. Rašto sudėtingų teiginių egzegezė’ [Jastrow II: 1672; dar žr. EJ XIX: 469–481]) bei Raše komentarų (← jdš. *Raše* resp. רשי ‘Raši [akronimas ***Ra****bi* ***Š****lomo* ***I****cchaki* (žr. Jaracz 2015: 256; dar žr. EJ XVII: 101–106)] – XI a. gyvenęs Šventojo Rašto ir Talmudo komentatorius’ [Weinreich 1977: 401; Frakes 2004: 1–2]) dogmatikos (plačiau žr. EJ VIII: 752). Dažniausiai tokia lavinimo įstaiga buvo įrengiama viename mokytojo (jdš. *rebe* resp. רבי ‘mokytojas; chasidų rabinas’ [Weinreich 1977: 326; Lötzsch 1992: 148; dar žr. Timm, Beckmann 2006: 125–128] ← v. hebr. *rabbīn* resp. רַבִּין ‘rabinas, mokytojas’ [Jastrow II: 1442; dar žr. ЕЭ XIII: 265–266; Brzezina 1986: 64–65] ← s. hebr. *rav* resp. רַב ‘vadas’ [Brown, Driver, Briggs 2000: 2220–2221; DCH VII: 388–389; Klein 1987: 601; dar žr. Wexler 1987: 112, 1988: 131] / jdš. *melamed* resp. מלמד ‘pradžios mokyklos mokytojas’ (Weinreich 1977: 326; Lötzsch 1992: 118) ← v. hebr. *məlammēḏ* resp. מְלַמֵּד ‘mokytojas’ [→ n. hebr. *melamed* resp. מלמד ‘chedero mokytojas, melamedas’ [Wolf 1998: 58; אֶבֶן־שׁוֹשָׁן III: 1371; Klein 1987: 351]) gyvenamojo namo kambaryje (EJ VIII: 752; dar žr. Cohen 2005: 61, 238; Meir 2010: 166, 274, 290; Финн 2006: 164; Моргулисъ 1903: 197, 199–200, 206, 209).

apgaudinėti; meluoti; slapta įsigyti'] < jdš. *makhloyke*[67] resp. מחלוקה 'kivirčas; dingstis susivaidyti' [Hessen, Stypuła I: 415; SW II: 838; SPW XIII: 6; Weinreich 1990: 552; Wexler 1987: 185]) – dėl kilmės dar žr. s. v. *maklavoti*, *màkliavoti*]);

le. (dial.) *mecyje* 'mėgavimasis; delikatesas, skanėstas; brangus dalykas' (< I. jdš. *mezoynes* resp. מעזוינעס 'maisto produktai' ← v. hebr. *məzōnōt* resp. מְזוֹנוֹת [pl.] 'maistas; maisto produktai' ← s. hebr. / aram. *māzōn* resp. מָזוֹן 'maistas; pragyvenimas'; II. ? v. hebr. *mēzīḏ* resp. מֵזִיד 'virtas; sunokęs; įžūlus, pasipūtęs' [SW II: 914; Hessen, Stypuła I: 433; Wolf 1998: 52; Jastrow II: 754; Levy III: 65; Brown, Driver, Briggs 2000: 684; DCH V: 207; Sokoloff 1992: 298; dar žr. Klein 1987: 329]);

2) semitizmus – b e n d r i n ė s k a l b o s n o r m i n i u s ž o d ž i u s, nereflektuojančius leksinių semantinių vakarų slavų kalbų alternantų, pvz.,

le. *che(j)der* 'judėjų mokyklėlė' (< jdš. *ḫeder* / *cheider* resp. כיידער / חדר 'kambarys; pradinė judėjų mokykla' ← v. *ḫeder* resp. חֶדֶר 'kambarys; slapta kamera; aptvaras; moters genitalijų dalis' ← s. hebr. *ḫéder* resp. חֶדֶר 'kambarys; salė' [SW I: 275; Wolf 1998: 25; Weinreich 1977: 276; Lötzsch 1992: 55; Jastrow I: 427; Brown, Driver, Briggs 2000: 747; DCH III: 163–164; dar žr. Brzezina 1986: 54–55]);

le. *cadyk* 'chasidų bendruomenės vadovas' (< jdš. *cadeq* resp. צדיק 'doras, pamaldus vyras; chasidų vyresnysis' ← v. hebr. *caddīq* resp. צַדִּיק 'doras, pamaldus vyras' ← adj. s. hebr. *caddīq* resp. צַדִּיק 'teisingas, teisus' [SW I: 252; Weinreich 1977: 453; Jastrow II: 1262; Brown, Driver, Briggs 2000: 2041–2042; DCH VII: 75–78; dar žr. EJ VIII: 390–433; Lötzsch 1992: 182; plg. Brzezina 1986: 54]);

le. *chasyd* 'judėjų sektos narys' (< jdš. *ḫosed* resp. חסיד 'chasidas' ← adj. v. hebr. *ḫāsīd* resp. חָסִיד 'malonus geras; dievobaimingas, pamaldus, religingas; nuolankus; saikingas' ← adj. s. hebr. *ḫāsīd* resp. חָסִיד 'malonus, geras; religingas, pamaldus, dievobaimingas' [SW I: 273; Weinreich 1977: 146; Jastrow II: 487; Brown, Driver, Briggs 2000: 848; CDH III: 282–283; dar žr. EJ VIII: 390–433; Brzezina 1986: 54]);

(v.) le. *kahał* 'judėjų susirinkimas; religinė judėjų bendruomenė' (< [jdš. *qehile* resp. קהילה 'judėjų bendruomenė'] ← v. hebr. *qāhāl* resp. קָהָל 'susirinkimas, susiėjimas' ← s. hebr. *qāhāl* resp. קָהָל 'susirinkimas, sukvietimas, susiėjimas' [SW II: 202; Linde II: 935; Smolińska 1983: 200; Weinreich 1977: 60; Lötzsch 1992: 101; Jastrow II: 1322; Brown, Driver, Briggs 2000: 2124; CDH VII: 205–207; Wexler 1987: 222–223, 229, 1988: 115, 150–151; dar žr. Brzezina 1986: 58]);

(v.) le. *koszerny* 'tinkamas, nepriekaištingas; švarus; padarytas pagal Talmudo

[67] Labai abejotiną šio žodžio kilmės aprašą pateikia Štěpánas Balíkas (2011: 107).

nurodymus; leidžiamas judėjams valgyti' (SW II: 494; Linde II: 1100 [dėl kilmės žr. s. v. *košérnas*, *-à*]);

le. *mikwa*, *mykwa* 'judėjų pirtis; judėjų pirties baseinas; kalėjimas' (< jdš. *míqve* resp. מיקווה 'mikvė, ritualinio apsiplovimo baseinas' ← v. hebr. *miqveh* resp. מִקְוֶה 'vandens sankaupa; baseinas su vandeniu, naudojamu ritualiniam apsiplovimui; apsivalymas' ← s. hebr. *miqveh* resp. מִקְוֶה 'sankaupa [pvz., vandens]' [SW II: 981; Weinreich 1977: 546; Lötzsch 1992: 120; סאָלדאַטאָוו 2011: 579; Jastrow II: 829; Brown, Driver, Briggs 2000: 2128; DCH V: 459–460; dar žr. EJ XIV: 225–226; Brzezina 1986: 63]);

(v.) le. *rabin* 'judėjų dvasininkas ir mokytojas, itin gerbiamas visos bendruomenės narių; judėjų mokslininkas, Biblijos žinovas' (SW V: 456; SPW XXXV: 3 [dėl kilmės žr. 66 išn.]);

le. *tałes* 'skraistė, judėjų naudojama religinių apeigų metu (meldžiant Viešpaties atgailos); judėjų vyrų įkapių dalis' (< jdš. *tales* resp. טלית 'talitas' ← v. hebr. *ṯallīt* resp. טַלִּית 'talitas; marška, drobulė' [SW VII: 15; Weinreich 1977: 597; Lötzsch 1992: 168; Jastrow I: 537; Kondrat 2008: 267, 268, 270; dar žr. EJ XIX: 465–466; Brzezina 1986: 69; Dyhr, Zint 1988: 33]);

(v.) le. *trefny* 'nešvarus, nekošerinis' (< jdš. *treif* resp. טרייף 'nekošerinis' ← s. hebr. *ṭərēpāh* resp. טְרֵפָה '[laukinių žvėrių] sudraskytas gyvūnas; sudraskyto gyvūno mėsa; draudžiamas maistas' [SW VII: 106; Linde V: 651; Weinreich 1977: 338; Lötzsch 1992: 172; Brown, Driver, Briggs 2000: 946; DCH III: 377; dar žr. EJ XIX: 647; Brzezina 1986: 69–70]).

Kai kurių šių leksemų patekimas į lenkų kalbos vartoseną dažniausiai datuojamas Kazimiero III Didžiojo valdymo laikotarpiu, kuomet besitraukiantiems judėjams iš Vokietijos[68] (1179 m. III Laterano, organizuotame Aleksandro III, ir ypač 1215 m.

[68] Daugelis jų kalbėjo jidiš, kuri pradėta vartoti nuo IX a. Išskiriami šie jidiš kalbos raidos etapai:
1) nuo IX a. iki XII a. prajidiš;
2) 1250–1500 m. senosios jidiš kalbos laikotarpis, kai kada judėjai buvo priversti gyventi getuose – taip atsirado sąlygos sukurti darnios gramatinės sistemos kalbą;
3) 1500–1750 m. viduriniojo laikotarpio jidiš, kuriuo, dėl judėjų migracijos iš vakarų į rytus resp. iš Vokietijos į slavų gyvenamąsias žemes, atsiranda atitinkamai vadinami du šios kalbos dialektai (žr. toliau);
4) nuo 1750 m. naujojo laikotarpio jidiš (plačiau žr. Sitarz 1995: 35–36; EJ XXI: 336; dar žr. Neil 2005: 9–15, 22–24, 45; Wexler 1988: 136).
Ispanijos, Portugalijos, Italijos, Pietų Prancūzijos judėjai šnekėjo *ladino* (jdš. לאַדינאָ [Weinreich 1977: 182; Recuero 1977: 89]) resp. ispanų ir viduramžių hebrajų kalbos hibridine kalba (Markova 2008: 1–9; Varol 2008: 13–18; dar žr. Weinreich II: 719–733; Fellman 1973: 13; Chomsky 2001: 7, 26, 212; Karlen 2008: 27).
Minėtina, kad Vokietijoje, Elzase ir Lotaringijoje, Olandijoje (resp. vakarų jidiš dialektinėje zonoje [apie šio arealo kalbos ypatumus plačiau žr. Hutterer 1969: 1–7; Lowenstein 1969: 16–35; Timm

IV, sušauktame Inocento III, susirinkimuose nutarta riboti šios tautybės žmonių teises [žr. Стоу 2007: 186–187, 290–292, 319–325; EJ XII: 505–506; Sitarz 1995: 36]), buvo suteiktos privilegijos (1334 m., 1364 m., 1367 m.) gyventi Lenkijos Karalystėje, verstis tam tikrais amatais, prekiauti ir vykdyti kitokią veiklą (žr. EJ XVI: 289; dar žr. Sitarz 1995: 35). Lietuvoje tokią teisę 1388–1389 m. suteikė Vytautas Didysis, leidęs šios tautos žmonėms apsigyventi Trakų, Bresto ir Gardino apylinkėse (Августевич, Рыбаков, Внукова 2002: 83; Sitarz 1995: 25; Katz 2004: 136).

Atlikus 37-ių polonizmų-semitizmų (be jų vedinių) grupės formaliąją ir semantinės sklaidos analizę, nustatyti tokie leksiniai semantiniai tipai (žr. 5 schemą): I. semantinės / fonomorfologinės kongruencijos; II. semantinės kongruencijos / fonetinės diferencijos; III. semantinės kongruencijos / morfologinės diferencijos; IV. semantinės diferencijos / fonomorfologinės kongruencijos; V. semantinės / fonomorfologinės diferencijos, t. y. išskirtini:

a) I tipo 1 alternatyvusis polonizmas-semitizmas (t. y. leksema, kuri gali būti kildinama ir iš jidiš [tik hebrajų kalbų substrato], ir / ar akadų, [viduriniojo, senojo laikotarpio] hebrajų, ar aramėjų [senojo, naujojo laikotarpio] kalbų), kurio lenkybės statusas yra tradicinis, nors abiejų lyčių (lietuvių ir semitų) morfologinė ir fonetinė struktūros bei semantinė vertė yra identiškos; tikėtina, kad tokia lytis galėtų būti priskirta lietuvių kalbos semitizmams;

b) II tipo 4, III tipo 18, IV tipo 2 ir V tipo 10 polonizmų-semitizmų, dėl struktūrinių ar semantinių kaitų, suponuotų kalbų mediatorių gramatinės sistemos ir / ar ekstralingvistinių faktorių, reflektuojančių tik distancinį etiologinį lietuvių kalbos skolinių ir semitų leksinio substrato ryšį.

Remiantis šių leksemų semantinio ekstensionalo sklaida, išskirtini 5 pagrindiniai tokių skolinių reikšminiai pogrupiai: **1**. religinių terminų ir / ar Biblijos realijų (žr. s. v.

1987; Stern 2000: 27–28]) dėl judėjų haskalos (v. hebr. *haṣkālāh* resp. הַשְׂכָּלָה ‘mąslumas, išmintingumas’ [Jastrow I: 369] – Lietuvoje vienas pagrindinių jo centrų buvo Raseiniai, kur gyveno Abraomas Mapu ir Zaksas Vyresnysis [žr. EJ XVII: 101]), t. y. Apšvietos amžiaus idėjomis paremto judėjimo (plačiau žr. EJ VIII: 436–437), šią vakarų germanų kalbą, o kitose judėjų gyvenamosiose vietovėse ir *ladino*, imta vartoti vis rečiau, o rytų jidiš dialektas (apie jo susiformavimo ypatumus ir vartojimo arealą žr. Bin-Nun 1973: 53, 85–86; Dyhr, Zint 1988: 19–21, 26–28; Katz 2004: 140–145; Geller 2009: 62, 79) suskilo į 3 patarmes: **1**) centrinę (Lenkijoje ir Vakarų Galicijoje); **2**) šiaurės, arba jdš. *litviš* resp. ליטוויש ‘Lietuvos judėjų kalba’ (jai priskiriama ir Latvijos, o kai kurių tyrėjų – ir Baltarusijos judėjų kalba [dar žr. Weinreich 1977: 189; Bin-Nun 1973: 98, 104, 157; Birnbaum 1979: 17, 33; Lötzsch 1992: 112; Lockwood 1995: 1; Katz 2004: 145–154; Geller 2012: 406]); **3**) pietų (Ukrainoje, Rumunijoje ir Rytų Galicijoje) (Sitarz 1995: 64; EJ XXI: 335; Neil 2005: 65, 275; dar žr. Zamblera 2007: 71–84; Geller 2012: 404), kurių pagrindu susiformuoja *literatūrinė jidiš kalba* (apie ją plačiau žr. Neil 2005: 286–288). Baltarusijoje buvo vartojama *litviš*, nors ją įprasta įvardyti šiaurės rytų jidiš terminu (plačiau žr. Matisoff 2000: XXV; Sitarz 1995: 9; Geller 2012: 406). Bendrinės jidiš tarties kriterijų labiausiai paisė Lietuvos (Harkavy 1910: XV; Katz 2004: 277; Geller 2012: 406–407), o gramatikos – Lenkijos ir Ukrainos judėjai (Sitarz 1995: 64).

cherubìnas; *farizeùšas*, *farizeušas*; *galijõtas*; *jezuvita[s]*; *Judõšius*; *kalvarijà*, *kalvãrija*, *kal[i]vãrija*; *Maižiešius*; *mesijašas*, *mesijõšius*; *saduceūšas*; *simoniokas*; *šatõnas*); **2**. etnoniminės referencijos (žr. s. v. *ebrijonka*); **3**. judėjų kultūrinės tapatybės terminų (žr. s. v. *cìceliai*; *kòšeris*; *košérnas*, *-à*; *šabasãvas*, *-à*); **4**. toponiminių įvardijimų (ir topoantroponimų) referencijos (žr. s. v. *babilonskas*; *Iškariotas*; *izraelskas*, *-a*; *Jerozolima*; *nazareñskas*; *sodomčikas*); **5**. neutraliosios konotacijos referentų – **5.1**. vartotinų (lietuvių kalbos gramatinės sistemos aspektu [žr. s. v. *kabalà*; *kmỹnas*; *korijandra*; *roža*, *rõžė*, *rožẽ*]); **5.2**. nevartotinų (lietuvių kalbos gramatinės sistemos aspektu [žr. s. v. *adamaškas*; *bachūras*; *bařtkus*; *fanabèrija*, *fanabẽrija*; *kamùila*; *kašeravóti*; *lazarètas*, *lazariẽtas*; *maceikà*, *macéika*; *maklavoti*, *màkliavoti*]); **5.3**. bendrinei kalbai neteiktini archaizmai (žr. s. v. *bisas*; *šmarãgdas*).

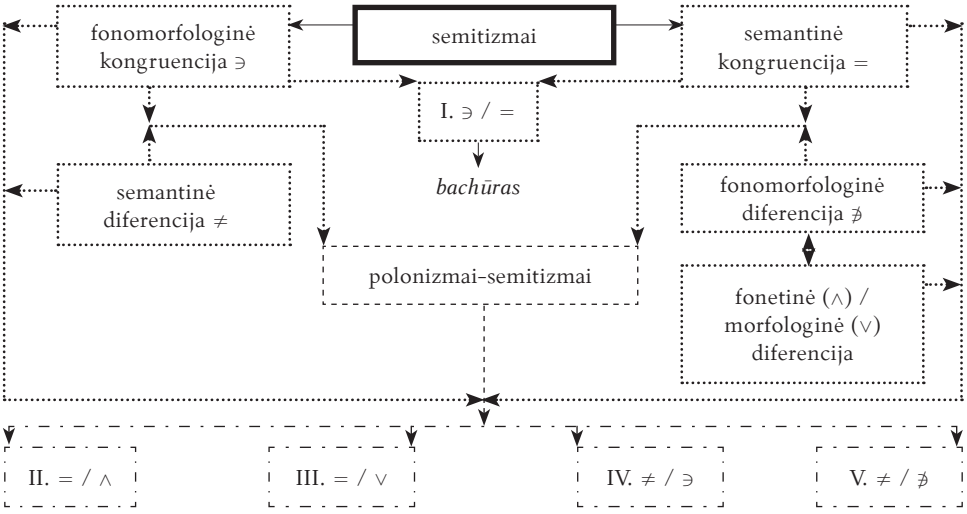

cherubìnas
Judõšius
mesijašas
šatõnas

babilonskas
cìceliai
ebrijonka
Iškariotas
izraelskas, *-a*
Jerozolima
kašeravóti
kmỹnas
korijandra
kòšeris
košérnas, *-à*
Maižiešius
maklavoti
nazareñskas
rõžė
saduceūšas
sodomčikas
šabasãvas, *-à*
šmarãgdas

galijõtas
kabalà

adamaškas
bařtkus
bisas
fanabèrija
jezuvita(s)
kalvarijà
kamùila
lazarètas
maceikà
simoniokas

5 schema. *Semitizmų ir polonizmų-semitizmų diferencijavimo modeliai*

Apibendrinant, galima teigti, kad lietuvių kalbos polonizmų-semitizmų vartosenos ypatumai suponuoja du pagrindinius šių skolinių adaptacijos principus: 1) pirminio (resp. substrato) kalbos(-ų) tarpininkės(-ių) leksemų referento reminiscentinės, reflektuojančios religinių, kultūrinių judėjų realijų, konotacijos tradiciją; 2) pseudoreferentinę kodifikaciją, grįstą ne judėjų kalbinio ir / ar kultūrinio paveldo elementais, bet vakarų slavų (ar kitų mediatorių) leksine faktografine substitucija. Tokios skolinių infiltracijos tendencijos vertintinos kaip lietuvių ir judėjų bendruomenių komunikacijos stokos rodiklis, sietinas su kvazikultūrinių realijų geneze ir tolesne jų ekspansija.

II. IŠVADOS

1. Pagal leksinių alternantų (α) pirminį skolinimosi šaltinį (arealiniu aspektu), (β) fonetinių / morfologinių / semantinių leksemų variantų atitikimą (remiantis α moduliacija) ir slaviškųjų pirminių (nebūtinai indigenių) lyčių vartoseną vakarų ir antrinių rytų slavų kalbose (remiantis α, β faktoriais), lietuvių kalbos polonizmai skirstytini į 3 grupes: I. m o n o g e n i n i ų (nesuponuojančių lenkybių atitikmenų ir / ar skolinių rytų slavų kalbose); II. n e a p i b r ė ž t ų j ų ([α faktoriaus aspektu] lenkų kalbos skolinių, vartojamų ir / ar vartotų įvairaus laikotarpio rytų slavų kalbose); III. a l t e r n a t y v i ų j ų (III.1. indigenių praslavų prokalbės refleksijų, vartojamų lenkų ir kurioje nors vienoje rytų slavų [gudų ar rusų (remiantis arealiniu aspektu)] kalbose; III.2. leksinių ne slaviškos kilmės variantų porų, kai vakarų ir rytų slavų kalbų leksemos, galėjusios suponuoti lietuvių kalbos lenkybę, yra kildinamos iš skirtingų prolyčių; III.3. semipolonizmų).

2. Senųjų gudų raštų digrafas *кг*, reflektuojantis sprogstamąjį gomurinį blr. *г* /g/ šios kalbos skoliniuose, ir paveldėtų leksemų blr. *г* /g/ šakniniuose garsų deriniuose *зг*, *дзг*, *джг*, traktuotinas kaip predisponuojantis fonetinis baltarusių kalbos ypatumas, lemiantis senųjų lietuvių kalbos polonizmų determinaciją į monogeninių, neapibrėžtųjų ir alternatyviųjų lenkybių grupes.

3. Vakarų slavų **ŕ* frikatizacijos (resp. virtimo *ř* /ź/ ar /ś/) temporalinis aspektas vertintinas kaip vienas lemiančių veiksnių, suponuojančių lietuvių polonizmų, reflektuojančių lenkų kalbos sonantą, tartą iki XVII a., ir gudų lenkybių su frikatyviniu alternantu diferentinę identifikaciją.

4. Vėlyvojo laikotarpio lietuvių raštuose bei šnektose užfiksuotų polonizmų lateralinio sonanto le. *ł* (< prale. **l* + **i̯*) > le. /u̯/ vavacija (nebūdinga rytinėms [taip pat ir Suvalkų] bei pietinėms Lenkijos šnektoms), reflektuojama gudų leksinių pavyzdžių, suponuoja etiologinę polonizmų ir gudizmų diversifikaciją.

5. Determinuojant skolinius pagal vokalinių elementų diferenciją, akcentuotinas ne tembrinis (5.1.), bet sisteminis (5.2.) jų neatitikimas.

5.1. Slavizmų tembrinė vokalinių elementų *o* (→ dial. *uo*) / *a* alternacija grįstina chronologiniu principu: slavų *a* → lietuvių slavizmų *ā* (pirminis skolinimosi etapas) → lietuvių slavizmų *o* (kirčiuotoje pozicijoje [antrinis skolinimosi etapas]) → lietuvių šnektų slavizmų *uo* (kirčiuotoje pozicijoje [dialektizmų identifikacijos požymis]), suponavusio slavizmų *ie* (< slavų *e*) koreliacinį alternantą.

5.2. Le. *ó* /ŭ/ ir blr. *o* /ɔ/ fonetinė alternacija ir diferencija grįstinos: I. istorinės fonetikos kitimais, t. y. prasl. **o* > s. le. *ō* (antrinio ilgumo) > le. *ó*; II. temporaliniu aspektu, t. y. le. *ó* iki XVII a. vidurio identifikuotinas kaip diftongoidas (dėl ukrainiečių fonologinės sistemos predisponuojančios įtakos kai kuriose lenkų kalbos dialektinėse zonose), o siaurojo /u/ fonologinį statusą įgijo nuo XVIII a.

6. Lietuvių kalbos skolinio ir galimų substratinių vakarų ir rytų slavų kalbų formų semantinės vertės atitikimas vertintinas kaip predisponuojantis faktorius, nustatant skolinio etiologinį statusą.

7. Italikų (suponuotų kultūrinės LDK aplinkos), germanų bei semitų (implikuotų arealinės lingvistikos faktoriaus) kalbų kilmės semipolonizmai ir jų raidos suponuoti antriniai polonizmai kodifikuotini, remiantis šiais argumentais:

7.1. lotynizmų ir semipolonizmų-lotynizmų diversifikacija nulemta dviejų pagrindinių faktorių: I. formaliojo – morfologinių ir semantinių kaitų; II. uzualinės atribucijos – leksemų vartosenos resp. fiksacijos faktografijos;

7.2. semipolonizmams-lotynizmams būdinga: 7.2a. izomorfija; 7.2b. raštų (įvairaus laikotarpio) fiksacija, jei nustatytas 7.2e faktorius; 7.2c. dialektinė fiksacija; 7.2d. semantinė homologija, jei nustatytas 7.2c faktorius; 7.2e. semantinė diferencija;

7.3. antriniams polonizmams-lotynizmams būdinga: 7.3a. antimorfija (resp. struktūrinis neatitikimas [taip pat ir vertiniai]); 7.3b. raštų (įvairaus laikotarpio) ir / arba dialektinė fiksacija; 7.3c. semantinė homologija ir / arba diferencija.

8. Lietuvių kalbos polonizmai-semitizmai suponuoja 5 tipų leksinius semantinius modelius: I. semantinės / fonomorfologinės kongruencijos; II. semantinės kongruencijos / fonetinės diferencijos; III. semantinės kongruencijos / morfologinės diferencijos; IV. semantinės diferencijos / fonomorfologinės kongruencijos; V. semantinės / fonomorfologinės diferencijos.

8.1. Semantinis polonizmų-semitizmų ekstensionalas determinuotinas į 5 pagrindinius pogrupius: a) religinių terminų ir / ar Biblijos realijų; b) etnoniminės

konotacijos; c) judėjų kultūrinės tapatybės terminų; d) toponiminių įvardijimų (ir topoantroponimų) referencijos; e) neutraliosios konotacijos referentų.

8.2. Skolinių infiltracijos tendencijos vertintinos kaip vienas esminių lietuvių ir judėjų bendruomenių komunikacijos rodiklių.

9. Rytų slavų kilmės lenkų kalbos leksemos (rusizmai, gudizmai) resp. antriniai polonizmai nesuponuoja lietuvių kalbos lenkybės statuso.

10. Nustatant lietuvių kalbos slavizmo vakarų ar rytų etninį priklausomumą pagal temporalinį kalbos faktų analizės metodą, lenkų kalbos leksemos turėtų būti determinuojamos ne į senojo ir naujojo, bet senojo, viduriniojo ir naujojo laikotarpio žodžius.

11. Kodifikuojant *Lietuvių kalbos polonizmų žodyno* leksinius lizdus, pasitelktini etimologinės žodžių analizės kriterijai:
11.1.a. etimologinio branduolio kongruencija arba diferencija;
11.1.b. formaliųjų požymių homogenezė, t. y. lietuvių kalbos skolinio ir lenkų leksemos struktūrinė (remiantis fonetinio ir morfologinio atitikimo principu) izomorfija ir semantinės vertės homologija.
11.2. Apibrėžiant leksinio lizdo struktūrą, itin svarbus arealinis faktorius (esant galimai paralelinei etimologinei grandžiai).

12. Polonizmų sąvado utilitarinė vertė argumentuotina etninės leksemų identifikacijos eksplikacija, kurios esminis rezultatas – skolinių iš lenkų ir gudų kalbų bei germanizmų segregacija ir kodifikavimas.

III. CHARAKTERYSTYKA SŁOWNIKA POLONIZMÓW W JĘZYKU LITEWSKIM[69]

W 2012 r. Instytut Języka Litewskiego podjął się zadania opracowania słownika polonizmów w języku litewskim (lit. *Lietuvių kalbos polonizmų žodynas*), w którym mają zostać zarejestrowane liczne zapożyczenia z języka polskiego, utrwalone w zabytkach rękopiśmiennych z różnych okresów, a także wyrazy obcego pochodzenia, używane w języku ogólnym oraz w gwarach. Przewidziane jest wydanie dwóch słowników:

1) popularnego, przeznaczonego dla szerokiego kręgu odbiorców. Będzie on zawierał najczęściej używane polonizmy, z podaniem ich zasięgu terytorialnego, typów słowotwórczych, krótkiego przeglądu tendencji zmian leksyki zapożyczonej (o ile takowe istniały) oraz przyczyn powodujących zapożyczanie wyrazów;

2) naukowego słownika polonizmów leksykalnych, którego celem jest identyfikacja zapożyczeń polskich w ogólnym zbiorze wyrazów genetycznie nielitewskich, dotąd nie zawsze jednoznacznie co do pochodzenia określonych; możliwe, że są tu białorutenizmy i germanizmy (o aktualności tej problematyki i jej znaczenia dla rozwoju etymologicznego wyrazów zob. Urbutis 2009: 75, 99, 332, 350, 414; Dini 2010: 85).

Mówiąc ściślej, spośród około 2950 wyrazów zebranych przez Pranasa Skardžiusa (o jego pracy zob. Palionis 1967: 269; Urbutis 2009: 413, 432–433), który opierał się również na dziele Aleksandra Brücknera (1877), wśród dawnych slawizmów w języku litewskim jest ok. 1500 leksemów, które być może są istotnie polonizmami, ale ok. 670 spośród nich równie dobrze może być pożyczkami z języka białoruskiego lub niemieckiego (Palionis 1967: 271; ALEW I–III). I tak np. lit. *bõtas* 2 'łódź, łódka' K, J, BtAp D 27, 16 (LKŽe) może być albo zapożyczeniem albo (1) z (śr)pol. *bat* 'łódź, łódka; łódź żaglowa większa' (SW I: 104; Linde I: 62; SPW II: 29), albo (2) z niem. *Boot* 'ts.' (DWG II: 237–238; Pawlowsky 1911: 259; więcej zob. Skardžius IV: 109).

W pracach Jonasa Kruopasa (1947: 225–243; 1970: 83 i n.), Jana Otrębskiego (1932, 1956: 46, 363, 1965: 90, 200, 204, 273, 357), Władimira Kostelnickiego (Костельницкий 1953: 15 i n. [zob. Адомавичюте 1979: 96]), Williama Riegela Schmalstiega (1956), Niny Borowskiej (1957: 320 i n.), Jonasa Palionisa (1967: 268–296), Rainera Eckerta (1973: 59 i n.), Tamary Sudnik (Судник 1975: 81–101, 120–121, 141–143, 169–170, 194, 195–197), Jūratė Laučiūtė (1977: 92tt.), Ireny Adomavičiūtė (Адомавичюте 1979, 1980, 1982), Wojciecha Smoczyńskiego (1984: 179 i n.), Zigmasa Zinkevičiusa (1987: 71–75), Haliny Siaurukienė (1987: 145 i n.),

[69] Pirminis šio skyriaus tekstas publikuotas leidinyje *LingVaria* 14(2) (žr. Kregždys 2012$_a$).

Katarzyny Węgorowskiej (2004: 464–465), Bogusława Nowowiejskiego i Jolanty Wojczulis (2006: 77tt.), Pietro Umberto Dini (2010: 84 i n.) i innych problematyka pochodzenia slawizmów w języku litewskim nie była szerzej omawiana (wyłączając monografię Vytautasa Kardelisa [2003: 47 i n.]), a niektórzy z tych badaczy błędnie zinterpretowali źródła zapożyczeń (Otrębski 1932: 4 i n., 1956: 46; zob. Skardžius IV: 349–351; Dini 1990: 227, 228, 231, 242).

K. Būga (RR I: 271, 339–353, 527, II: 661, III: 497, 717, 749–778) jako pierwszy próbował określić zasady adaptacji fonetycznej zapożyczeń z języków wschodniosłowiańskich, nie omawiał jednak tego zagadnienia w odniesieniu do polonizmów, ograniczywszy się jedynie do sporadycznych komentarzy dotyczących zmian kilku fonemów (zob. Būga I: 125, 271, II: 161, 346, 621, III: 46). Zaproponowana przez niego interpretacja niektórych zapożyczonych fonemów budzi jednak wątpliwości, np. błrs. *o* /ɔ/ i pol. *ó* /ŭ/ K. Būga (ibid.) umuje je jako fonetyczne alternanty, choć jest to niesłuszne (por. Ostaszewska, Tambor 2000: 63; Gussmann 2007: 2; Кравчук 2005: 6), chyba że uwzględnia się zmiany historyczne, tzn. prasł. **o* > stpol. *ō* > pol. *ó* (szerzej zob. Klemensiewicz, Lehr-Spławiński, Urbańczyk 1981: 99; Strutyński 2002: 39; Ананьева 1994: 122–123, 136; Smoktunowicz 2009: 215) oraz realia, tzn. biorąc pod uwagę specyfikę języka polskiego dawnych tekstów poetyckich, stwierdzi się, że pol. *ó* do poł. XVII w. było identyfikowane jako dyftongoid (ze względu na wpływ ukraińskiego systemu fonologicznego w niektórych dialektach polskich), a nie jako zwężone /u/ (Ананьева 1994: 137). Interpretacja statusu fonologicznego morfofonemów może mieć decydujący wpływ na ustalenie źródła i czasu zapożyczenia.

Vincas Urbutis (2009: 413 i n.) jako jeden z pierwszych przejrzał na nowo listę dawnych slawizmów sporządzonych przez P. Skardžiusa, zaczynającą się od liter B – D, i poddał weryfikacji ich pochodzenie. Niektóre z tych slawizmów dotąd były klasyfikowane jako zapożyczenia z polszczyzny. Na przykład lit. wyraz *bubas* ‘strach, straszydło służące do straszenia dzieci’ MP $350_{b}36$ (LKŽe; Skardžius IV: 105), który P. Skardžius błędnie uznał za polonizm, obecnie jest interpretowany jako wariant alofoniczny lit. *baũbas* ‘t.s.’ J, rš, Gs, Šts (LKŽe) < lit. czasownika (onomatop.) *baũbti* ‘ryczeć (o wole)’ (DLKŽ5), por. łot. *bubinât* ‘buczeć, ryczeć, udając wołu’ (ME I: 343; zob. też LEW 37), ma związek z pol. *buba* ‘strach, służący do straszenia dzieci’ [Būga I: 435; SP I: 432; Urbutis 2009: 417; zob. też Kregždys 2012).

Inny typ zapożyczeń to te, które pochodzą bezpośrednio z języków germańskich (por. stlit. *bolvarkas* ‘nadbrzeże’ BrB 5Moz. 1.7 < niem. *Bollwerk* ‘nadbrzeże, umocnienie brzegu; bastion, twierdza’, a nie śrpol. *bolwark* / *bulwark* [↔ śrpol. *blofarek* ‘występ przy murze, rodzaj skarpy lub podsadzki’ (SPW II: 189)] ‘baszta, narożnik’ [Linde I: 144; SW I: 189, 233]). Zdaniem V. Urbutisa (2009: 420), <...>

powtórne badanie źródeł pochodzenia wskazuje na to, że tylko nielicznej grupie slawizmów odpowiada przypisywane im pochodzenie z tych języków słowiańskich, które podał P. Skardžius (dopisując domniemane prototypy wyrazów słowiańskich) <...>, gdyż <...> sens sprawdzania wyników dotyczących pochodzenia polega na tym, że większość slawizmów, zaklasyfikowanych zgodnie ze wskazówkami tego badacza do zapożyczeń polskich lub białoruskich, w rzeczywistości należy przenieść do grupy nieokreślonych slawizmów (polskich bądź białoruskich), która wzrosła wielokrotnie i stała się najliczniejsza.

Można więc wnioskować, <...> że w przypadku 75% slawizmów nie można mieć pewności, z którego sąsiedniego języka – białoruskiego czy polskiego – zostały one zapożyczone (Urbutis 2009: 426).

Dlatego jednym z zasadniczych zadań *Słownika polonizmów w języku litewskim* jest możliwie dokładna identyfikacja właściwych polonizmów wymienionych w pracy P. Skardžiusa, które zdaniem Urbutisa stanowią jedną czwartą zbioru: <...> rozpowszechniona opinia o tym, że w dawnym języku litewskim slawizmów zapożyczonych z języka polskiego jest co najmniej dwa razy więcej niż białorutenizmów i że taki podział jest typowy dla znacznej większości slawizmów w ogóle, z wyjątkiem tych (stanowią one około 22%, choć bezpieczniej byłoby mówić o ¼), które mogą pochodzić z obu pokrewnych języków – jest całkowicie błędna. Opiera się ona na niewłaściwym założeniu, że zaliczenie danego wyrazu w słowniku P. Skardžiusa do jednego z języków słowiańskich oznacza, że istotnie pochodzi on z tego języka.

Po zbadaniu na nowo pochodzenia części slawizmów odnotowanych przez P. Skardžiusa okazało się, że w rzeczywistości rzecz wygląda odwrotnie – zdecydowana większość, nawet ¾, dawnych slawizmów, może pochodzić zarówno z białoruskiego, jak i z polskiego, natomiast zapożyczenia, które mogą pochodzić tylko z jednego z tych języków, stanowią ¼, przy czym białorutenizmów jest co najmniej dwukrotnie więcej niż polonizmów (Urbutis 2009: 430, 435).

W słowniku znajdą się także te zapożyczenia z języka polskiego, które jak się sądzi, dotychczas były błędnie uważane za dziedzictwo litewskie, np. lit. *krivũlė* – zob. dalej), zostaną też umieszczone specyficzne pseudopolonizmy wraz z ich szczegółową analizą formalną i kulturoznawczą.

1. *Uwagi o strukturze słowników polonizmów i analizie leksemów*

Polskie pożyczki leksykalne w litewskim są charakteryzowane przede wszystkim ze względu na aspekt czasowy (α) – tu podział na dawne polonizmy (α_1), wymieniane w litewskich zabytkach rękopiśmiennych z XVI–XVII w., oraz na leksemy z

czasów późniejszych (α_2), notowane w leksykograficznej bazie danych obejmującej słownictwo od XVIII w.

Dalej, zapożyczenia strukturalne dzielone są na – (I) leksykalne (morfologicznie jednorodne [Mcz] i hybrydalne [Mh] oraz na semantyczne barbaryzmy słowotwórcze jednowyrazowe [Mb]) i zestawienia (II).

W zależności od zasięgu występowania dzielone są na dialektyzmy (A), czyli wyrazy używane tylko w odmianach gwarowych języka litewskiego, oraz takie, które występują w języku ogólnym (B). Wśród tych ostatnich rozróżnia się – (a) takie, które uzyskały akceptację normy językowej oraz (b) – barbaryzmy. I tak np. wyróżnia się –

Podgrupę IAb(Mcz):

lit. dial. *árkužas*$^{(\alpha1-\alpha2)}$ 'kartka papieru, listwa' SD^5 3$_a$, Lex 37, Gs, Grg, Ktk (LKŽe; Skardžius IV – 91) < pol. dial. *arkuż* (śrpol. *arkusz*) 'wszelka massa na długość i szerokość rozpostarta, osobliwie zaś papieru karta téy wielkości, iaką iéy w papierni nadano' (Linde I: 28; SPW I: 216; SW I: 58; SGP I^2: 165) ↔ lit. *lãkštas* 2, 4 'liść rośliny' SD 133, N, Lar 139, DŽ, Grv i in., 'liść dużej rośliny (kapusty, klonu) (zwykle wysuszony), na którym kładzie się ciasto, aby nie przywierało do łopaty lub dna pieca chlebowego' B, R, K, OG 2, J, J. Jabl i in., '(bot.) płaska część liścia rośliny (*Lamina*)' P, P. Snar, J. Dag, rš, 'kartka papieru' SD 133, S. Dauk, K, M. Valanč, A 1885, 39, V. Piet, 'kartka z książki' S. Dauk, Krp, Klp, Bgt i in. (LKŽe),

Podgrupę IBb(Mcz):

lit. *kapišònas*$^{(\alpha2)}$ 2, *kapišõnas* 2 'przypinane do ubrania lub przyszyte do niego nakrycie głowy, kaptur' Vaižg, Kv, Skp, Grk, Ds, Trgn, Lnkv (LKŽe) < (śr)pol. *kapiszon* 'kapica białogłowska z kapturem; kaptur do nakrycia głowy' (Linde II: 954; SW II: 243 [← fr. *capuchon* 'kaptur zakonnika'] – zob. też KPP 122) ↔ (1) lit. *gobtùvas* 2 'nakrycie głowy, chusteczka, czapeczka' J, V. Piet, rš, 'część ubrania wierzchniego służąca do nakrywania głowy, kaptur' BŽ 15, GK 1939, 117, Mš (LKŽe); (2) lit. *vaurà* 4 Š, BŽ 570, 606, NdŽ, *váura* 1 KŽ, Rtr, FrnW 'nakrycie głowy służące do ochrony przed deszczem, wiatrem, chłodem' DŽ, rš, 'zawój' J I 79, 'turban' Š, Rtr, BŽ 570, 606, KŽ, 'pukiel (włosów)' (LKŽe).

Podgrupę IAb(Mh):

lit. *žydélka*$^{(\alpha2)}$ 1 'Żydówka' Lex 104, KB II 86, K, C I 1026, R, R 217, MŽ, MŽ 289 i in., 'o kobiecie natrętnej' Kair, 'postać, za którą przebierają się podczas Zapustów, Wielkanocy, Bożego Narodzenie' Krt, rš, 'taniec podobny do polki' Brs, Slnt (Skardžius IV – 306; LKŽe) ← lit. *žỹdas*, *-ė*$^{(\alpha1)}$ 2 KB II 53, BS 158, K, *-ẽ* 4 Sn 'człowiek narodowości żydowskiej' VlnE 7518, SD 463, R, MŽ 289, Sut, BS 158 i in., 'przebieraniec podczas Zapustów, Wielkanocy, Bożego Narodzenia, wesel' Brs, Žr, Kv, Lk, Sd i in. (LKŽe; Skardžius IV – 306) + suf. *-elka* < rzecz. (śr)pol. *żyd* 'wyznawca Mojżesza, izraelita, starozakonny' (Linde VI: 1065; SW VIII: 732) / stbłrs.

жидъ, *жыдъ* ‘człowiek narodowości żydowskiej’ (ГСБМ X: 29–30) (< hebr. *yəhūdi* odpow. יְהוּדִי ‘ts.’ [zob. też Weinreich II: 492]).

Podgrupę IIAb:

lit. *iš kálno*$^{(\alpha 2)}$ ‘nie w porę, zawczasu’ Pn, Ktk, Sdb, Dgl, Rk (LKŽe; Gaivenis, Keinys 1990 – 152) < (śr)pol. *z góry* ‘od początku; póki czas; zawczasu’ (Linde II: 748; SW I: 889) ↔ lit. *iš anksto* ‘zawczasu’ (← przedr. lit. *ìš* [z gen. (z dat. Slnt, Ms, Grg, Vž)] ‘ts.’ [LKŽe] + przym. lit. *ankstùs* ‘wczesny’);

Podgrupę IBa(Mcz):

lit. *arbatà*$^{(\alpha 2)}$ 2 ‘(bot.) krzew pochodzący z ciepłych krajów, z którego liści jest zaparzany napój, krzew herbaciany (*Thea*)’ P, ‘wysuszone liście takiej rośliny, herbata’ Skr, ‘napój z herbaty’ Gs, J. Jabl, Krkn, JD 1059, Gdž (LKŽe) < pol. dial. *arbata* ([śr] pol. *herbata*) ‘części roślinne, drobno pokraiane, osobliwie liście, kwiaty, wrzucone w gorącą wodę, gdzie się nakrywaią, bez dalszego gotowania. Po kilku minutach zlana woda gorąco się piie’ (SGP I^2: 154; Kobylińska 2001: 2; Linde I: 827) ← śrdw. łac. *herbaticus* / *-um* ‘ścięta trawa; zioła’ (Blaise 1975: 436; Niermeyer 1976: 485);

Podgrupa IBb(Mb):

drauggiminietis, *-ė*$^{(\alpha 2)}$ ‘człowiek z tej samej rodziny’ Sut: *Ir jūs kentėjot nuog drauggiminiečių jūsų* GN 1PvT. 2.14 < śrpol. *spółrodak* ‘spółziomek, ziomek’ (Linde V: 358), pol. *współrodny* ‘wespół z innemi urodzony’ (SW VII: 751).

2. *Specyfka słownika polonizmów*

Z myślą o specjalistach (językoznawcach, kulturoznawcach), a także o tych, którzy interesują się badaniem reliktów językowego i kulturowego dziedzictwa polsko-litewskiego, szczególnie dużo miejsca poświęca się w słowniku analizie formalnej leksemów (1), tzn. – (1a) usystematyzowaniu zasad zmian fonotaktycznych w leksemach substratowych, (1b) badaniu zmian struktury morfologicznej i czynników mających wpływ na nie, (1c) ustaleniu tendencji zmian ekstensji semantycznej; (2) zbadaniu i opisaniu pozajęzykowych przyczyn zapożyczanie wyrazów polskich do języka litewskiego. Ten drugi aspekt, często niedoceniany we wcześniejszych pracach, nieraz był powodem fantastycznych wręcz interpretacji etymologicznych.

I tak na przykład jeden z kulturowych terminów zaliczanych dotąd do dziedzictwa języka litewskiego (tzn. do leksyki rodzimej) to litewski dialektalny rzeczownik *krivùlė* 2 ‘krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie’ J (LKŽe) wywodzący się od slawizmu z krótkim *-u-* na miejscu pierwotnego zapożyczenia rzeczownika lit. *krivū̃lė* 2 ‘krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie’ R, MŽ, N, K, Sch 283, M, BŽ 139, S. Dauk, K. Būga, ‘pismo rozsyłane do sąsiadów, zwołujące na zebranie; pismo mające charakter wezwania, wezwanie’

Brt, Vlkv, Lk, Gl, A. Janul, ‘zjazd, zebranie’ K. Donel, K I 514, Kos 173, Vlkj, Bs V 355, Ns 1851, 1, ‘rada; synod’ Gmž, ‘znak służący do regulowania ruchu pociągów’ rš, ‘przedmiot do gry (przekazywany innemu)’ rš (LKŽe), wbrew twierdzenia Vytautasa Mažiulisa (PEŽ II: 284).

O tym, że jest to polonizm, może świadczyć etymologia rzeczownika lit. *krivū̃lė* ‘krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie’, co do której wśród badaczy nie ma zgody. Ernst Fraenkel (LEW 300), na podstawie pracy A. Brücknera (1877: 97; zob. też 1985: 276), twierdzi, że jest to slawizm i kojarzy się z błrs. *krywulja* (por. stbłrs. *крывуля* ‘krzywa linja’ [ГСБМ XVI: 191], błrs. *крывýля* ‘krzywe drzewo; wykrzywienie, wygięcie; krzywa laska’ [Байкоў, Некрашэвіч 1993: 152; ТСБМ II: 738; ТС II: 241; Расторгуев 1973: 141; Сцяцко 1972: 164–165, 170], błrs. dial. *крывуля* ‘krzywa rzecz; belka poprzeczna w łódce’ [Шатэрнік 1929: 139; Крамко 1975: 90; zob. ЭССЯ XII: 171]).

Z kolei V. Mažiulis, wbrew A. Brücknerowi (1985: 276), który stanowczo negował bałtyckie pochodzenie tego wyrazu („Lit. *kriwule* [...] należy do wymysłu [...]“), podaje następującą jego genezę – przym. lit. dial. *krivà* 4 ‘krzywa’ + przyr. *-ulė* (PEŽ II: 283). Ten sam badacz (PEŽ II: 284) wspomina też o możliwości wpływu pol. *krzywula* ‘laska biskupia’ (podaje znaczenie ‘krzywa laska itp.’ [ЭССЯ XII: 170], na co jednak brak potwierdzenia w polskich słownikach (Linde II: 1161; SW II: 600; SPW XI: 349; por. Brückner 1985: 276).

Hipoteza V. Mažiulisa na temat bałtyckiego pochodzenia lit. *krivū̃lė* ‘krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie’ byłaby słuszna, gdyby autor uzasadnił ją szczegółową analizą semantyczną, a nie tylko budzącą wątpliwości analizą morfologiczną. O słowiańskim pochodzeniu tego wyrazu może świadczyć nie tylko identyczna struktura pol. *krzywula* / *krzywuła* ↔ rzecz. lit. *krivū̃lė*, ale także znaczenia wyrazów słowiańskiego substratu, (śr)pol. *krzywuła* ‘trąba krzywa, krzywosz, instrument dęty; drzewo z natury zakrzywione, służące za ziobro do okrętów lub statków’ (Linde II: 1161; SW II: 600) ~ (zestawienie) śrpol. *krzywa trąba* ‘krziwa trąbá (resp. *lituus*), rożek’ (SPW XI: 350), co sugeruje następujący rozwój semantyczny – (śr)pol. *krzywuła* – I. ‘zagięta trąba’ ↔ *‘obiekt, przy pomocy którego coś się przekazuje, o czymś się informuje itp.’ → II. *‘zagięta trąba herolda, służącego władcy / osobie rządzącej’↔ *‘jeden ze znaków wyrażających wolę władcy → III. *‘znak władzy’ → IV. ‘laska biskupia’ – por. wizerunek na fresku w bazylice ojca Kościoła, biskupa Ambrozjusza Mediolańskiego (Ambrosius Mediolanensis [IV w.n.e.]), który w lewej ręce trzyma laskę Dionizosa, zakończoną u góry dwoma wężami, a w prawej – tyrs. Jest to przykład łączenia motywów typowych dla tradycji antycznej z reminiscencją atrybutów kapłana pogańskiego (Иванов 1994: 113).

Stosunek semantyczny pol. *krzywuła* ‘zagięta trąba’ ↔ ‘laska biskupia’ uzasadnia

łac. *lituus* ‘zagięta (zgięta) laska należąca do augura, berło; zagięta do góry trąba, przy pomocy której dawano znak rozpoczęcia boju rzymskim wojownikom konnym i pieszym; sygnał; przyczyna, winowajca’ (OLD 1037; Lewis, Short 1958: 1072–1073); rozszerzenie zakresu semantycznego sugeruje rzymskie zapożyczenie kulturowe, które z biegiem czasu zostało wprowadzone przez twórców mitologii „gabinetowej“ do bałtyckiej przestrzeni mitologicznej.

Zauważmy, że nakładanie się sememów łac. *lituus* ‘zagięta (zgięta) laska należąca do augura, berło’ ↔ ‘do góry zagięty róg’ mogło być zależne od sposobu obliczania czasu. Początek miesiąca u Rzymian, łac. *Calendae* / *Kalendae* ‘pierwszy dzień miesiąca; miesiąc’ (OLD: 989), jak wynika z danych zebranych przez Marka Terencjusza Warrona (Varr. LL. I: 1), kapłani ogłaszali wobec zebranej społeczności w pierwszą noc Nowiu (o północy – zob. Робер 2007: 151) – dlatego ten autor (Varr. LL. VI: 27; zob. Lewis, Short 1958: 1022) znaczenie wyrazu łączy z czas. łac. *calāre* ‘zwoływać, spraszać’. Wiadomo, że do ogłaszania wykorzystywano róg (Фламмаріонъ 1912: 28), którego kształt był identyczny z kształtem Nowiu, por. rzecz. łac. *cornu* ‘róg; trąba (wykonana z rogu wołu [Varr. LL. V: 117; Lewis, Short 1958: 471])’ ↔ łac. *cornua lūnae* ‘rogi Księżyca’ (G. I: 433; O. I: 11 i in.), widocznie z biegiem czasu zamieniony na wygięcie laski kapłana itd., por. późne asocjacyjne pochodzenie łac. *Kalendārium* ‘księga długów’(Lewis, Short 1958: 1022).

Takie wnioski sugeruje znajomość zasad ogłaszania początku miesiąca – w ciemności i przy słabym świetle pochodni dźwięk rogu był lepszym znakiem tak bardzo ważnej dla ówczesnych ludzi wiadomości; obrzęd ten miał również sakralny sens.

Co do pol. dial. *krzywuła* ↔ *krakula* ↔ *kula* ‘laska – znak dla sąsiadów, oznaczający konieczność zebrania się całej wspólnoty’ (Poznań, Kociewie – Mierzyński 1895: 366), to laska – znak zaproszenia ze strony władcy (króla – Mierzyński 1895: 388), nawiązujące do insygniów władzy królewskiej (berła), był znany w wielu regionach Polski (a także na terytorium zamieszkiwanym niegdyś przez Prusów) (Mierzyński 1895: 366–376, 386).

Za hipotezą, że *de origine* laska była znakiem zapraszania społeczności do zebrania się (por. Mierzyński 1895: 386), nie miała natomiast konotacji sakralnej, przemawia obecność takiego samego obrzędu, opisanego w XVII w., u Szwedów (Stiernhöök 1673: 69–70). Sędzia, wypaliwszy pewne znaki na końcach laski, posyłał ją do wsi, aby zwołać ludzi na sąd. Niekiedy zamiast laski wysyłano drewniany krzyż (jeżeli miała być rozpatrywana sprawa o charakterze religijnym), drewniana strzała (*ligneum telum*) lub topór (jeżeli chodziło o sprawę związaną z zabójstwem). Podobnie było również w Norwegii, Islandii, Danii (Mierzyński 1895: 378–380, 389–390).

Taki złożony sposób przekazywania wiadomości, kojarzony z symbolami władcy (por. laska – atrybut władzy Zeusa [Скржинская 2009: 186]), środek wyrażania woli,

jest archaiczny, związany widocznie z reliktami kultury przodków, por. ἐν δ᾽ ἄρα κῆρυξ χερσὶ σκῆπτρον ἔθηκε, σιωπῆσαί τε κέλευσεν Ἀργείους. Il. XXIII: 567–568, tzn. „herold wepchnął do rąk berło, (znak władzy u Atrydów), milczeć obywatelom Arga kazał" (Schoemann 1897: 27, 35; por. refleksją o identycznej konotacji starohinduskiego boga Jamu (zob. dalej)). Z biegiem czasu motyw ten uległ mitologizacji, był łączony z obiektem sakralnym – atrybutem boskim (gr. Demeter [Скржинская 2009: 89, 97], Zeusa i in.; starohinduskiego boga Jamu [sthind. *yamá* 'bóg śmierci i sprawiedliwości – więcej zob. Gonda 1978: 226], bożka *Ayenār* [Monier-Williams 1891: 219] i in.), por. mit o podarowanej Hezjodowi, wyrzeźbionej przez Muzy, lasce z drzewa laurowego (czyli drzewa Apollina), której właściciel otrzymywał nadprzyrodzony (apolliński) dar poetycki (Тахо-Годи, Лосев 1999: 98; Тахо-Годи 1989: 111).

Tak więc substrat zapożyczenia (prawdopodobnie z języka polskiego, a nie białoruskiego) sugeruje taki rozwój zmian znaczeniowych lit. *krivū̃lė* – IV. 'krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie' (pod wpływem pierwotnego desygnatu [I] i wtórnego desygnatu [IV], wynikającego ze zmiany wewnętrznej na poziomie semantycznym) z alogiczną konotacją interferencyjną (bez 1. referenta), gdyż laska (lit. *lazdà*) nie służyła do zwoływania ludzi, lecz do bicia lub poganiania bydła, por. rzecz. lit. *lazdà* 4 znaczenia – 'zdobiony, bez gałęzi, zwykle drewniany kij służący do podpierania się, wymierzenia razów komuś itp.' R, K, V. Mont, J. Jabl, Klvr, Ėr i in., 'uderzenie kijem' Rmš, Prn, LTR (Ndz), Dbk i in. [LKŽe]) → V. 'zebranie, zgromadzenie' → VI. 'rada; synod' ↕ III. 'pismo, wysyłane po wsiach, mające na celu zwołanie na zgromadzenie, pismo mające charakter wezwania, wezwanie' → IIIa. 'znak służący do regulowania ruchu pociągów'; IIIb. 'przedmiot do zabawy (przekazywany innemu)'. Taka współzależność semantemów, niemająca wyraźnego następstwa konotacyjnego oraz obecność nowych znaczeń, niezwiązanych bezpośrednio z referentem potwierdzają, że leksem ten jest zapożyczeniem.

Interpretując morfologiczny rozwój typowego slawizmu, rzeczownika lit. *krivū̃lė* 'krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie', V. Mažiulis kojarzy go z lit. *krìvė* 2 'krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie' oraz z rzeczownikiem lit. *krìvis*, *-ė* 2 'krzywy, wykrzywiony człowiek lub przedmiot', ale pierwsza forma prawdopodobnie sugeruje zapożyczenie **kriv-ul-ė*, tzn. skłania do wniosku, że jest to polonizm, nie zaś bałtycki spadek.

To zagadnienie stanowi wprowadzenie do interpretacji odwołującej się „prusologii" – wspomiane leksemy są zestawiane z prus. *Criwe* 'najwyższy kapłan pruski' (zob. dalej), tworząc w ten sposób fantasmagoryczną metodę interpretowania faktów językowych i kulturowych.

Jako jeden z pierwszych ogólną nazwę pruskiego kapłana podaje Piotr z Duisburga w XIV-wiecznej pracy Cronica terre Prussie (1326):

Fuit autem in medio nacionis huius <...> locus quidam dictus Romow <...> in quo habitabat quidam, dictus Criwe, quem colebant pro papa <...> (SRP I: 53) = *W centrum zamieszkałym przez ten naród (na zamieszkałym terytorium) była miejscowość (lub miasto), nazwane Romow, w której mieszkał także tak zwany Criwe, czczony jak papież*.

Władimir Toporow (ПЯ IV: 196) aluzji do tego podania dopatruje się w świadectwie Adama z Bremy z 1075 r. dotyczącym Kurów (łot. *kurši*, lit. *kuršiai*), których domy były pełne wróżbitów, wróżących z wnętrzności ptaków i bydła, tzn. „Aurum ibi plurimum, equi optimi – divinis auguribus atque nigromanticis omnes domus plenae sunt <...>" (Brem. Gest. IV: 18; Mannhardt 1936: 12), natomiast Romas Batūra konstatuje wprost, że „<...> krivaitis – to stanowe imię najwyższego kapłana <...>", którego istnienie jest niepodważalne, gdyż „najwyżsi kapłani istnieli naprawdę, a obok nich prawdopodobnie byli też kapłani niższej rangi, do których obowiązków należało np. wykonywanie pogańskich obrzędów pogrzebowych i in." (Batūra 2005: 82, 299).

Informacje zaczerpnięte z późniejszej Kroniki P. Duisburga były cytowane lub przekazywane w nowej wersji nie tylko przez wielu działaczy kulturalnych, ale także przez badaczy ze znacznie późniejszych epok.

Analizując pochodzenie prus. *Criwe*, zwraca się uwagę przede wszystkim na identyfikację genetyczną leksemów związanych z tą nazwą, ponieważ niektórzy badacze (Kraszewski 1847: 160; Passarge 1878: 138; Beresnevičius 2004: 60–61; Balsys 2006: 169; Vaitkevičius 2003: 204), kierując się wątkami pseudomitologicznymi, wypracowanymi przez twórców romantycznych ignorujących fakty językowe, stawiali tezy zupełnie fantastyczne, oparte na argumentach onomazjologicznych.

Pseudobałtyckie motywy najczęściej występują w opowiadaniach opartych na dziele *Deliciae Prussicae*, *oder Preussische Schaubühne* Mateusza Praetoriusa (MP III: 406–407, 432–433) i są związane z tradycją grecką i rzymską, nie zaś z bałtycką. Można przywołać opowiadanie o kapłanach pruskich *Pauksztućiei* i *Lekkutones*, którzy ubrani w białe szaty, trzymając w ręce krzywe laski, czyli krzywule, przepowiadali przyszłość z lotu ptaków.

Warto zauważyć, że taki strój nosili greccy kapłani (Буркерт 2004: 176) i rzymscy flamini – kapłani Jowisza (łac. *flāmen Diālis*). Mieli oni na głowie białe czapki w kształcie arki (łac. *apex*). Również kapłanki bogini Westy (łac. *Vestāles*) miały szaty wyłącznie białego koloru (Dunstan 2011: 37; Шайд 2006: 97).

Można więc przypuszczać, że późniejsze przeniesienie cech typowych dla kultury antycznej do opisów wizerunku kapłana zachodniosłowiańskiego, które podają źródła chrześcijańskie, może świadczyć o dążeniu do połączenia elementów kultu pogańskiego u Słowian, Greków i Rzymian (por. biały strój kapłana boga Jarowita (Фаминцын 1996: 55)).

Hipoteza dotycząca krzywej laski jako sakralnego atrybutu kapłana bałtyckiego, jak wynika z jej opisu we wspominanym już dziele M. Praetoriusa, może być traktowana jako pseudomitologem oraz odpowiednio – jako wprowadzenie dziedzictwa kulturowego narodów italskich, tzn. jako kalka kulturowa. Przemawiają za tym takie argumenty, jak – 1) mit o założeniu Rzymu, zgodnie z którym Romulus zagiętą laską nakreślił na niebie kwadrat skierowany na cztery strony świata (odpow. *templum*), po czym skierował go na ziemię i założył wieczne miasto wtedy, gdy na niebie ukazało się 12 kań (Кнабе 1985: 110); 2) łac. *baculum* / *-us* 'krzywa laska augura' motyw ~ *augur dextra manu baculum tenens*, tzn. *augur trzymający w prawej ręce laskę* ↔ *augur baculum sine nodo aduncum tenens, quem lituum appelarunt* Liv. aUC I: 18.7 (OLD: 223), tzn. *augur, trzymający niesękatą laskę*, *którą lituus* (albo zagięta laska augura, który w czasie wróżenia przepowiadał przyszłość z lotu ptaków) *nazywa się* (łac. *lituus*, zob. ilustr. w – Велишскій 1878: 444).

M. Praetorius podaje w swojej pracy rysunki, na których są przedstawione krywule (zob. Mierzyński 1895: 268[a-b], 396), na nich zaś są wyraźne widoczne sęki i nierówności, tzn. można stwierdzić, że ten autor, posłużywszy się własną wyjątkowo bogatą wyobraźnią (powołując się również na ilustrację krzywuli podaną przez Jana Bretkuna (Mierzyński 1895: 364)), nie tylko stworzył (na podstawie tradycji rzymskiej) atrybut sakralny kapłanów zachodniobałtyckich, ale też prawdopodobnie z powodu słabej znajomości realiów antycznych, zniekształcił go, ponieważ laska augura mogła być zagięta, ale nie miała sęków czy narośli.

Warto odnotować, że krzywula u Prusów była nawet utożsamiana z laską rozgałęzioną na dwoje, z pomocą której poszukiwano wody (np. przed kopaniem studni; por. zapożyczenie kulturowe lit. *virgulė* (łac. *virgula* 'gałązka; znak; linia prosta') 'rozszczepiony pręt, służący do wykrywania żyły wodnej' [LKŽe]) (Mierzyński 1895: 365). Podobnych „eksponatów" nie brakowało w Muzeum Towarzystwa Kultury Pruskiej *Prussia* (Mierzyński 1895: 365–366; zob. Szczepański 2013: 182).

Niestety, taki komentarz jest błędny, ponieważ laska augura italskiego *lituus* nie jest rozgałęziona (Dunstan 2011: 45)), natomiast rozszczepiona laska, podobna do litewskiej virgule, jest utożsamiana z berłem greckiego boga Hermesa (gr. κηρύκειον [zob. LS 805]). Na jej końcu są wyrzeźbione dwa węże (Буркерт 2004: 221). Rzymianie nazwali to *cādūceus* i powiązali z wizerunkiem boga Merkurego, z biegiem czasu zaś stał się on symbolem pokoju (OLD: 249). Tak więc przedstawiciele bałtyckiej mitologii „gabinetowej" błędnie utożsamili różne atrybuty sakralne – przypisane kapłanom i bóstwom.

Z onomazjologiczną metodologią badań znaczenia wyrazów związane są również starania Mažiulisa o zlituanizowanie wyrazów słowiańskich. Badacz ten twierdzi – „Sądzę, że to, co Piotr z Duisburga nazwał wyrazem łac. *baculum* 'laska', było prus. **krivē* 'krzywula (krzywa laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie)' < prus.

**krivē* 'ta, która jest zagięta, krzywa', funkcjonująca obok prus. **krivīs* 'ten, który jest zagięty, krzywy'" (PEŽ II: 283).

Za hipotezą V. Mažiulisa przemawiają litewskie odpowiedniki – *krìvė* 2 'krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie', zanotowany w słowniku Antanasa Juški (pochodzącego z Dowiat [rej. rosieński]), mieszkającego w Daukszach (rej. mariampolski) – 'pismo, wysyłane po wsiach, dla zwołania ludzi na zgromadzenie, pismo mające charakter wezwania, wezwanie' Balbieryszki (rej. preński), Mrj, Bartniki (rej. wyłkowyski) (LKŽe), które pochodzi od lit. *krìvis*, *-ė* 2 'krzywy, wykrzywiony człowiek lub przedmiot' K, LsB 302, N, MŽ 311, J, Jrb, Kl, Sch 66, Dkš, 'leworęczny' Gr, a to z kolei – od przym. błt. (dial.) **kriva-* / **krivā* 'skrzywiony, krzywy' (> przym. lit. *krìvas*, *-à* 4 'krzywy' Fr I 432, N, J, Kb, Krš, Pp, Vkš, J. Avyž [LKŽe]), powstały od czas. błt.-słow. **kri-* / **krei-* 'kręcić (się)' + suf. **-va(ā)-* > przym. błt.-słow. **kreivas* 'zakręcony, krzywy' (por. PEŽ tamże). Warto zauważyć, że dotychczas litewski przymiotnik *krìvas*, *-à* był zaliczany do slawizmów (zob. wcześniej). Wiele wątpliwości nasuwa również rekonstrukcja słow. **kri-* z krótkim **-ĭ-*, ponieważ ta forma wywodzi się od rdzenia stopnia zerowego pie. dial. czasownika **kr̥-* '(za)kręcić, zginać' (↔ czasow. pie. **[s]ker-* 'ts.' [ЭССЯ XII: 173]), wyjaśnia więc jej archaiczną strukturę fonologiczną, ale nie jest to prawdziwe (zob. dalej).

Rekonstrukcja takiej praformy prawdopodobnie miała wpływ na błędne twierdzenie K. Būgi (RR I: 176), że rzekomo prus. krótkie *-i-* w rdzeniu *Criwe* „wskazuje na kolejną kronikę Jeroszyna." Warto przypomnieć raz jeszcze znany fakt, że w pracy tego kronikarza długość i krótkość głosek jest oznaczana tylko sporadycznie, gdy chodzi o dostosowanie grafii do specyfiki czytania wierszowanego tekstu (Ziesemer 1907: 134, 136, 143; Kregždys 2009: 147). Nie ma więc żadnych podstaw, aby twierdzić, że prus. *Criwe* wyjaśnia obecność krótkiej samogłoski w rdzeniu.

Odwołując się do przypuszczenia Z. Zinkevičiusa (Būga I: 177), V. Mažiulis podważa twierdzenie E. Fraenkela na podstawie przykładu litewskiego – lit. dial. przymiotnik *šlìvas* 'krzywy, chwiejący się, mający krzywe nogi' K I 195, NdŽ, FrnW, Vyž, B VIII 127, KŽ, Skr, Grk, Pgr (LKŽe) ↔ przym. lit. *šleĩvas*, *-à* 4 'chwiejący się, krzywy (zwykle o nogach)' K I 195, Š, Rtr, DŽ, NdŽ, KŽ, Gs, Škn, Pnm, Ak, L, MedŽ 124, Srj, Kpč, LTs I 62, BsMt I 53 (Brt), Dbč, 'mający krzywe nogi, krzywonogi' Alv, Sdk, Jrb, Kbr, Krs, Gs, LB 139–140, Brb (LKŽe), który rzekomo wyjaśnia wariantywność rdzennego *-ĭ-* / *-ei-*, to znaczy rekonstruuje się zerowy odpowiednik błt. (dial.) przymiotnika **kriva-* / **krivā* 'zakręcony, krzywy' i praformy stopnia *guṇa* odpowiedniego przymiotnika błt.-słow. **kreivas*.

Takie objaśnienie V. Mažiulisa jest nie do przyjęcia nie tylko w kwestii rekonstrukcji słowiańskiej praformy, ale także z punktu widzenia interpretacji systemu wokalicznego języka pruskiego.

Po pierwsze, nie ma podstaw, aby rekonstruować praformę czasown. błt.-słow. **kri-*, zamiast błt.-słow. **krei-*, jak to było robione dotychczas (por. Trautmann 1923: 140–141; ЭССЯ XII: 173–174; zob. też Walde, Hofmann I – 318; Ernout, Meillet 2001: 161) < czas. pie. **(s)kr-eį̄-* (ЭССЯ tamże).

V. Mažiulis, rekonstruując czasownik błt.-słow. stopnia zerowego **kri-*, podaje pochodną dubletową stopnia zerowego (zarówno rdzenia, jak i przyrostka). Ten ostatni powinien być interpretowany jako **-ī-* , czyli monoftongizowany pie. **-ei-* (Хабураев 1974: 124), a nie **-ĭ-*, ponieważ na podstawie teorii struktury pie. tematu Emila Benveniste'a (1984: 150, 170–171; Бенвенист 1955: 181, 201) elementy jednostki języka są integrowane według zasady – a) rdzeń stopnia *guṇa* + formant stopnia zerowego; b) rdzeń stopnia zerowego + formant stopnia *guṇa*.

Pochodzenie lit. przymiotnika *krìvas*, *-à* 'krzywy' również jest oparte na teorii Benveniste'a. Wyraz ten nie ma nic wspólnego z podawaną przez V. Mažiulisa praformą błt.-słow. czasown. **kri-*, która prawdopodobnie nigdy nie istniała (zob. dalej), chyba że byłaby ona odnoszona nie do błt.-słow., lecz uznana za relikt późniejszego języka prasłowiańskiego. Późnosłowiańskie **kri-* < prasł. **kr-ī-* (z **-ī-* > **-ĭ-* (Хабураев 1974: 148) nie mogło mieć krótkiego wokalicznego odpowiednika w języku pruskim.

Po drugie, z powodu błędnej rekonstrukcji czasown. błt.-słow. **kri-*, wersja prus. **krivē* 'krzywula (krzywa laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie)' jest niemożliwa, ponieważ w tym zachodniobałtyckim języku pie. dyftong **-ei-* zostaje zachowany bez zmian (zob. DI IV^2: 38–39; Kuzavinis 1964 – 19), por. przym. prus. **krēiva-* 'krzywy' (PEŽ I: 405).

V. Mažiulis ma całkowitą słuszność, dostrzegając bałtyckie pochodzenie przym. lit. *krìvas*, *-à* 'krzywy', a więc opis E. Fraenkela dotyczący tego leksemu wymaga korekty ze względu na to, że –

1) V. Mažiulis w opisie etymologicznym wyrazu nie uwzględnia przym. lit. *šlỹvas*, *-à* 4 'chwiejny, krzywy (zwykle o nogach)' (LKŽe), którego rdzeń *-y-* jest traktowany jako element mający decydujące znaczenie dla ustalenia pochodzenia wyrazu, ponieważ w gwarach litewskich (szczególnie na południowo-wschodnim obszarze żmudzkim) dyftongoid pralit. **ie* (< **ei*) przeszedł w *ī*, por. formy używane na obszarze rosieńskim – rzecz. lit. dial. *vydrà* 'burza, wichura, wicher' Žgn (< **viedrà* < pralit. **veidrā* [forma pośrednia **vēdrā*]) ↔ lit. dial. *v-i-drà* 'burza, wichura, wicher' Vdk, Rs (LKŽe [z rdzeniem mającym samogłoskę krótką]) sugerująca skracanie *-y-* (w pozycji nieakcentowanej [Kregždys 2010: 263–264]). Mogło to być przesłanką do pojawienia się samogłoski krótkiej w formie męskiej rzecz. lit. dial. *vìdras* 2 'burza, wichura, wicher' NdŽ, KŽ, BB Pat. 1.27 (LKŽe) – archaiczność rdzenia z długą samogłoską sugerują cechy gwary z okolic Rosień (lit. Raseiniai), ponieważ

Żmudzini dūnininkai bardzo często *ie* zmieniają na *y* (Grinaveckienė 1957: 122; Zinkevičius 1966: 85).

Z tego powodu rekonstrukcja praformy prajęzyka bałtyckiego wyglądałaby tak:**veid-rā* (> lit. *výdra* → *vìdras*) < czas. błt. **veid-* 'wichrzyć się, dąć (o wietrze)' (> czas. lit. *vėdyti* '(wy)wietrzyć = robić przeciąg', łot. *vēdinât* 't.s.' [LEW 1212]) < pie. **u̯ei-* 'także', a nie pie. **vī-* 'wichrzyć się; kręcić się', jak podaje V. Mažiulis (PEŽ IV: 235), tzn. przym. lit. *šlìvas*, *-à* ↔ przym. lit. *šleĩvas*, *-à*. Za bałtyckim pochodzeniem elementów rdzennych przemawia nie istnienie form różnego stopnia, lecz cechy rozwoju jednej praformy, błt. dial. **šlei-*.

2) W gwarach litewskich dopuszczalna jest forma przym. lit. **kryvas*, *-a* 'krzywy' (→ czas. lit. *kryvúoti* Brž, *krivúoti* 'iść, zataczając się' LzP, J, Šts, Mžš, Vkš, 'kręcić się, chwiejąc się' KlvrŽ i in.) z rdzennym *-y-*, por. lit. *krýva* 'chwiejny' J, przym. lit. *kryvuõlis*, *-ė* 2 'krzywy, chwiejny' Dglš (LKŽe; Karaliūnas 2015: 495, 499). Tak więc można zrekonstruować następujący rozwój wokalnego elementu *-ĭ-* rdzenia przym. lit. *krìvas*, *-à*:

przym. błt.-słow. **kreivas* 'zakręcony, krzywy' → a) przym. prus. **krēiva-* 'krzywy'; b) przym. wsch.błt. **kreiva-* 'ts.' → b1) lit. dial. **kryvas* 'ts.' → b2) lit. dial. **krĭvas* 'ts.' (ze skróconym *-ĭ-*, tzn. przym. lit. dial. *krìvas* 'ts.' i in.), dopuszcza substratowy status pierwotnej formy stopnia *guṇa* (por. lit. *kreĩvis* 2 'wygięcie' BŽ 217, DŽ, '(mat.) krzywizna (?)' J. Matul [LKŽe]) – lit. *kreivẽzas* 'krzywe drzewo, kij lub jakiś inny przedmiot' J, Kp, Skp, Slm ↔ lit. *krivéza* 1 'ts.' J. Jabl. (LKŽe); lit. *kriváila* 1 J ↔ *kryváila* 1 NdŽ ↔ *krivailà* 2 Brž 'krzywy człowiek, drzewo lub jakiś inny przedmiot' Škn, Trgn (LKŽe).

Dlatego również forma rzecz. lit. *kryva* 'najwyższy kapłan pruski', zanotowana przez J. Ryterisa w *Słowniku litewsko-łotewskim* (*Lietuviškai latviškas žodynas*), traktowana jest jako książkowy dialektyzm (por. PEŽ II: 282)), sugerujący późniejszą zmianę *-ĭ-* w *-y-*, por. rzecz. lit. *krìvas* 'ts.' A 1884: 108 / *krìvė* 2 'najwyższy kapłan pruski' K. Būga (LKŽe) (widocznie z powodu analogii lub pochodzenia odtwórcy wyrazu).

Dzięki analizie przym. błt.-słow. **kreivas* 'zakręcony, krzywy' można obalić przypuszczenie Mažiulisa (PEŽ II: 283–284) o rzekomym prus. **krivē* 'krzywula (krzywa laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie).' Istniejący rzecz. prus. **krivē* 'ta, która jest zakręcona, krzywa' / prus. **krivīs* 'ten, który jest zakręcony, krzywy' sugerował prus. **krivīs* 'posiadacz krzywuli' → 'posiadacz pewnego znaku władzy' → 'kriwis (najwyższy kapłan pruski)' ⇨ (sztuczny wyraz pruski) lit. *krìvė* 2 'dawny duchowny litewski, kapłan' rš., K. Būga (LKŽe) / *krìvis* 2 '(hist.) duchowny u dawnych Litwinów, kapłan' DŽ, J, M, K. Būga, A. Vien, V. Krėv (LKŽe).

Z uwagi na powyższe wyjaśnienia, należy uznać –

1) błędność rekonstrukcji zerowego stopnia rdzenia zach.błt. **kriva-* 'krzywy', który nie mógł zaistnieć (z powodu odwrócenia [konwersji] nietypowego dla zachodnich Bałtów dyftongu *-ei- > -ē- > -ie-* [> *-ī- > -ǐ-*], występującego w dialektyzmach litewskich);

2) wymienione przez Piotra z Duisburga mitologemy referenta *Criwe*, oznaczające 'garbatego, zgiętego; mającego krzywe nogi i ręce', czyli wady fizyczne (por. rzecz. lit. *kreivỹs*, *-ẽ* 4 'krzywy, człowiek mający krzywe nogi' J, BsMt I 53, Krok, Rod, 'garbaty człowiek, garbus' BŽ 100, 'krzyworęczny' Dkš [LKŽe]) lub hiperonim o innej konotacji pejoratywnej (zob. też Toporov 2000: 95) (por. lit. *kreĩvis*, *-ė* 2 'krzywy (człowiek, drzewo lub in.)' Mžš, BsP IV 48, Gs, Gdž, Pnd, LTR [Pln], 'człowiek mający wady, krzyworęczny' Vj [LKŽe] lub lit. *krivùlis* 2, *kryvū̃lis* 2 'krzywe drzewo, pismo' Drsk, 'laska, kula' Ds, 'cewka do nawijania [nici na motek]' Užp, J, 'szpula, motek' Užp, J, Ds, 'poprzeczka trzonka [wideł, łopaty]' Sdk, 'stojak w łódce [statku], do którego przybija się tablice' Zp, Lp, Drsk, Grv, J, Klt, Brš i in. [LKŽe] [na podstawie przypuszczenia V. Mažiulisa (zob. wcześniej) o słowotwórczym modelu (tzn. *n. instrumenti* → *n. qualitatis*), czyli *obiekt sakralny* ↔ *laska kapłana* ⇒ *(najwyższy) kapłan*)]). Takie przypuszczenia byłyby bardziej wiarygodne, gdyby w źródłach pisanych były opisy dotyczące wieku lub wad fizycznych kapłanów pruskich;

3) demoniczną naturę kapłana, ponieważ identyczna pejoratywna konotacja leksemów oznaczających 'krzywiznę' znana jest również na słowiańskim obszarze językowym, por. ros. dial. *кривой обед* 'dania bez soli', *кривой стол* 'stół, na którym nie ma solniczki' (СРНГ XV: 245–246), a przym. ros. *кривой* 'krzywy', według Swietłany Tołstoj (Толстая 2008: 281) w języku potocznym często jest używany na oznaczenie diabła (ros. dial. *кривóй* 'diabeł' Wołogda, Nowogród [Толстая 2008: 284]), por. jeszcze przysłowie rosyjskie – *Душой кривить – черту служить*, tzn. kłamiąc, diabłu służysz, por. frazeologizm lit. *kreivaĩs keliaĩs váikščioti* 'chodzić drogą krzywą, to jest, oszukiwać' TŽ V 594 (LKŽe; zob. w s.mj. *kreivas*) oraz typologiczny odpowiednik oset. *sajægoj* 'kłamca, oszust; diabeł' (Абаев IV: 163).

Reasumując, można stwierdzić, że wspominany, wymieniony po raz pierwszy przez Piotra z Duisburga, rzeczownik prus. *Criwe* nie może być związany z polonizmem mającym niejednoznaczne pochodzenie etymologiczne litewskie *krivū̃lė* 'krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie', kojarzonym z śrpol. *krzywuła* 'zagięta trąba' (Linde II: 1161; SW II: 600), pol. dial. *krzywula / krzywuła* ↔ *krakula* ↔ *kula* 'laska – znak dla sąsiadów, oznaczający nakaz zebrania się całej wspólnoty', którego rozproszenie znaczeniowe sugeruje zapożyczenie italskie.

Wnioski

1. Wartość słownika polonizmów polega na ustaleniu genezy leksemów i na tej podstawie przedstawienie ich klasyfikacji i kodyfikacji.

2. Utożsamianie elementów odziedziczonych oraz niektórych elementów leksyki pochodzącej z superstratu należy uznać za niedokładne, wręcz zniekształcajace system gramatyczny języka.

3. Interpretacja fonologiczna statusu morfofonemów zapożyczeń pozwala zidentyfikować leksem ze względu na jego pochodzenie i jego lokalizację w czasie.

4. Lit. *krivũlė* ‘krzywa laska; laska służąca do zwoływania ludzi na zgromadzenie’ jest polonizmem, mającym więź z pol. krzywuła ‘zagięta trąba’, pol. dial. *krzywula / krzywuła ↔ krakula ↔ kula* ‘laska – znak dla sąsiadów, oznaczający konieczność zebrania się całej społeczności’, nie zaś wyrazem bałtyckim.

(Tłum. dr Irena Fedorowicz [Wilno], prof. dr hab. Mirosław Skarżyński)

Wykaz skrótów:

błrs. – białoruski
błt. – bałtycki
błt.-słow. – bałtosłowiański
dial. – dialektyzm
fr. – francuski
hebr. – hebrajski
lit. – litewski
łac. – łaciński
łot. – łotewski
niem. – niemiecki
oset. – osetyński
odpow. – odpowiedni
pie. – praindoeuropejski
pol. – polski
pralit. – pralitewski
prasłow. – prasłowiański
prus. – (staro)pruski
ros. – rosyjski
słow. – słowiański
stpol. – staropolski
wsch.błt. – wschodniobałtycki
zach.błt. – zachodniobałtycki

POLISH LOANWORDS IN LITHUANIAN – LEXIS SPECIFICATION

Summary

The study presents a build-up schedule for specification of the *Dictionary of Polish loanwords in Lithuanian*, which is prepared in the Institute of the Lithuanian Language (Vilnius). The Lexis belongs not only to a scholarly lexicon type, designated for academics interested in Baltic and Slavic linguistics and cultural studies, but it is intended for populace needs either.

The analysis of the lexemes is based on internal reconstruction and typology, and results in the assignment of the word to the group of Polish loan words in Lithuanian.

Next, the study examines the methodology and criteria of identification of Polish loan words in Lithuanian. Also etymology, peculiar developments, and trends in the infiltration of these borrowings are discussed.

The following conclusions are proposed based on the analysis:

1) Polonisms in Lithuanian can be divided into three groups, based on the principles of (α) establishing the primary source of the variants of the Lithuanian word (through areal distribution), and (β) the words' phonetic, morphological and semantic identity (correlated with the modulation of α). Also taken into account are peculiarities in the usage of the primary forms (not necessarily in the inherited layer) on the West Slavic ground, and their secondary variants in the East Slavic languages (based on the influence of factors α and β). The resulting three groups are:

I. monogenic (i.e. homogenous, not represented in the vocabulary of the East Slavic languages (based on factor α)),

II. indeterminate (due to the presence of variants of loanwords from Polish in East Slavic vocabulary (factor α) in different time periods),

III. alternative (III.1. forms belonging to the inherited layer, characteristic of Polish and one of the East Slavic languages (with regard to factor α); III.2. doublet variants of foreign origin, derived from a different primary source; III.3. Semipolonisms).

2) The *kg* digraph is one of the crucial characteristics that allows Polish loanwords in Lithuanian to be divided into the monogenic, indeterminate, and alternative. It is attested in the structure of Old Belorussian lexemes, and it reflects the phonetic feature of the Belorussian explosive velar consonant *г* /g/ in loanwords and in words of the inherited layer, in combinations with other consonants: *зг*, *дзг*, and *джг*.

3) Spirantization of the West Slavic sonant **ŕ* (> *ř* /ź/ or /ś/), when the temporal factor is taken into account (the process operated till the 17th c.), is a feature of

paramount importance as it allows Lithuanian words to be identified and attributed to either Polish or Belorussian.

4) The phenomenon of vocalization of the Polish lateral sonant *ł* (the shift to /u̯/), also known as vavation, is reflected in those loanwords in Lithuanian which belong to a later period, in dialectal forms, and also in Belorussian lexemes, and it regulates the division of borrowings into Polonisms and Belorussianisms.

5) When attributing loanwords based on differences in vowels, it is their place in the system that should be considered, not their pronunciation.

6) The etymological status of the borrowing is determined by a match between the semantic value of the word in Lithuanian, and the original form in the West and/or East Slavic languages.

7) The fact that the Polish etymon is itself of East Slavic origin, has no influence on the establishing of the status of Polonism for a borrowing into Lithuanian (so-called secondary Polonisms).

Due to the analysis of the structural variation of phonetic / morphological alternatives and secondary derivates of the Polonisms and its etiology, 2 main types of adaptation are suggested here: 1) motivated modulation; 2) sporadic transformation. Loans with the Baltic affixes are attributed to the isolated group of the Polonisms which is to be codified under the criteria of complete compositional adaptation.

Identification criteria of the Polonisms-Latinisms (of the different period of time) borrowed in Lithuanian are also discussed in the study.

On the basis of the etymological analysis suggested here, Polonisms-Latinisms of the Lithuanian language are to be codified under to the following criteria:

1) by virtue of the formal usage, i.e. in accordance with the identical morphological and semantic status of the lexemes of Polish and Latin origin, the obligatory dialectal usage of these borrowings should be stated;

2) be cause of structural conformity / discrepancy;

3) by means of semantic congruity / contrariety.

The study also discusses the etymology and developmental peculiarities of the 36 Polonisms-Hebraisms borrowed into Lithuanian (except derivatives). Also trends of infiltration of the borrowings are discussed.

Due to the analysis suggested here the following conclusions are proposed:

1. Polonisms-Hebraisms borrowed into Lithuanian are to be distributed into 5 derivational-semantic models, distinguished by the combination of:

I. semantic / phonomorphological congruence (*bachūras* 'kid, kipper, lad');

II. semantic congruence / phonetic discrepancy (*cherubìnas* 'a winged celestial being [angel] of higher rank which appears in the Bible', *Iškariotas* 'Iscariot', *Judõšius* 'Judas Iscariot', *mesijašas* 'Messiah', *šatõnas* 'devil, demon, Belial; scoundrel, vagabond');

III. semantic congruence / morphological discrepancy (*babilonskas* 'Babylonian', *cìceliai* 'fringes – name of the tassels attached to the four corners of special (four-cornered) garments worn by men in fulfillment of the biblical commandment; tatters; something hanging, flappy', *ebrijonka* 'Jewess', *farizeùšas* 'pharisee – a member of a Jewish religious and political party or sect [during the Second Temple period which emerged as a distinct group shortly after the Hasmonean revolt] with the pejorative sense of a zealot or dissembler', *izraelskas*, *-a* 'Israeli', *Jerozolima* 'Jerusalem', *kašeravóti* 'to clean, to brush, to scrub', *kmỹnas* 'cumin', *korijandra* 'coriander', *kòšeris* 'kosher – term used for objects that are ritually correct and faultless', *košérnas*, *-à* 'kosher – term for food that is permitted', *Maižiešius* 'Moses, leader, prophet, and lawgiver', *maklavoti* 'to cheat, to rook, to defraud', *nazareñskas* 'Nazarene', *rõžė* 'rose', *saduceūšas* 'Sadducee, a member of a sect of the latter half of the Second Temple period', *sodomčikas* 'a citizen of Sodom'; *šabasãvas*, *-à* 'of the Sabbath', *šmarãgdas* 'emerald, a gemstone of green colour');

IV. semantic discrepancy / phonomorphological congruence (*galijõtas* 'goliath, stalwart', *kabalà* 'disaster; trap, intrigue');

V. semantic / phonomorphological discrepancy (*adamaškas* 'damask', *bařtkus* 'tailor', *bisas* 'linen of higher quality', *fanabèrija* 'arrogance, swagger', *jezuvita(s)* 'Jesuit', *kalvarijà* 'crossroad station; toil; houseleek', *kamùila* 'illiberal man, scruff; lout', *lazarètas* 'hospital; valetudinarian', *maceikà* 'timothy grass', *simoniokas* 'a man of simony').

2. The semantic extension of the loanwords presupposes 5 principal notional subgroups:

a) terms of the religious system or cultural realia of the Jews (*cherubìnas*, *farizeùšas*, *galijõtas*, *jezuvita[s]*, *Judõšius*, *kalvarijà*, *Maižiešius*, *mesijõšius*, *saduceūšas*, *simoniokas*, *šatõnas*);

b) ethnonyms (*ebrijonka*);

c) terms of the cultural embeddedness of the Jews (*cìceliai*, *kòšeris*, *košérnas*, *-à*; *šabasãvas*, *-à*);

d) toponyms and anthrotoponyms (*babilonskas*; *izraelskas*, *-a; Jerozolima*, *nazareñskas*, *sodomčikas*);

e) referents with neutral connotation (*adamaškas*, *bachūras*, *bařtkus*, *bisas*, *fanabèrija*, *kabalà*, *kamùila*, *kašeravóti*, *kmỹnas*, *korijandra*, *lazarètas*, *maceikà*, *maklavoti*, *rõžė*, *šmarãgdas*).

3. The paths of infiltration of the borrowings are to be defined as predetermining indicator in the establishment of the communication level between societies of the Jews and Lithuanians.

Finally, a presumption is also made about determination of the lexical field / domain of the *Dictionary of Polonisms borrowed in Lithuanian* which is to be codified under to the following criteria:

1. on the basis of conformity / discrepancy of the etymological core;

2. by virtue of the formal usage, i. e. in accordance with the identical phonetic, morphological and semantic status of the lexemes (etymological status of the borrowing is determined by a match between the semantic value of the word in Lithuanian, and the original form in the West and / or East Slavic languages).

3. by factors of areal usage of the lexemes in case of parallel etymological link.

SUTRUMPINIMAI
Grafiniai trumpiniai

←	pirminio skolinimosi šaltinio žymuo
⇦	antrinio skolinimosi (hibridinių darinių) šaltinio žymuo
↔	partityvinio (resp. dalinio, t.y. tik kai kurių žodžio dalių) skolinimosi šaltinio žymuo
→	antrinio skolinimosi (slavų kalbų, pvz., iš lenkų į gudų kalbą; iš germanų į lenkų ir pan.) žymuo
⇧	adjektyvinės substantyvizacijos (resp. būdvardžio virtimo daiktavardžiu) žymuo
⇩	substantyvo adjektyvizacijos (resp. daiktavardžio virtimo būdvardžiu) žymuo
⇳	*n. abstractum*, *n. concreticum* > *n. agentis* kaitos žymuo
↕	tipologinių (skirtingos genezės) alternantų koreliacinės sekos ženklas
≠	semantinės kontradikcijos (reikšminio neatitikimo [lietuvių kalbos leksemų aspektu]) žymuo
∌	fonetinės ar morfologinės struktūros neatitikimo (lietuvių kalbos leksemų aspektu) žymuo
‖	alternatyvaus pirminio skolinimosi žymuo
/	alternatyvaus antrinio skolinimosi žymuo
~	palygink
(dial.)	alternatyvios vartosenos dialektuose žymuo
(...)	leksemų alternantai, besiskiriantys fonetine ar morfologine struktūra
‡	– pseudoleksemos (įvairių tyrėjų sukurtų žodžių ar kalbos faktų) žymuo
/.../	fonetinės transkripcijos žymuo
*	rekonstruotoji lytis
**	polonizmai-lotynizmai ar semilotynizmai (t. y. leksemos, kildinamos iš senosios ar viduramžių lotynų kalbų, kurių substratas – graikų kalbos leksema) bei polonizmai-graikizmai ar semigraikizmai (vestini ir iš senosios ar vėlyvojo laikotarpio senosios graikų kalbų), kurių polonizmo statusas yra tradicinis, nors abiejų lyčių morfologinė ir fonetinė struktūros bei semantinė vertė yra identiškos; tikėtina, kad tokios lytys galėtų būti priskiriamos lietuvių kalbos lotynizmams ar graikizmams, jei yra užfiksuotos tik raštų kalboje
***	polonizmai-germanizmai (t. y. leksemos, kurios ir pagal formalųjį [resp. struktūrinį bei semantinį], ir arealinį faktorius galėtų būti priskiriami abiejų kalbų pirminiam substratui, tačiau nėra užfiksuoti Rytprūsių leksikografiniuose sąvaduose [Fr I–II; PrWb I–VI], todėl tradiciškai priskiriami polonizmams)

Kalbų ir dialektų trumpiniai

a. – aukštaičių (dialektinės zonos) forma
ags. – anglosaksų (resp. senosios anglų [V–XI a.] kalbõs) žodis
akad. – akadų (asirų-babiloniečių resp. semitų atšakos) (kalbõs) žodis
angl. – anglų (kalbõs) žodis
arab. – arabų (vienos semitų tautų kalbõs) žodis
aram. – aramėjų (vienos semitų tautų kalbõs) žodis
arav. – aravakų (šiaurinės Pietų Amerikos dalies) indėnų aruakų genties (kalbõs) žodis
a. v. a. – ankstyvosios vokiečių aukštaičių (kalbõs [XIV–XVII a. (iki 1650 m.)]) žodis
blr. – baltarusių (resp. gudų kalbõs) žodis
Blš – Baltarusijos lenkų šnektų žodis
bulg. – bulgarų (kalbõs) žodis
bvr. – bavarų (resp. vokiečių aukštaičių) dialekto žodis
bžn. sl. – bažnytinės slavų kalbos (resp. XII–XVIII a. rašto paminklų) žodis
č. – čekų (kalbõs) žodis
čv. – čiuvašų (tiurkų kalbõs) žodis
DLd – Didžiosios Lenkijos (le. *wielkopolski*) dialektas (Vakarų Lenkija)
egp. – senosios egiptiečių (hieroglifais užfiksuotos kalbõs) reliktas
fnk. – finikiečių (mirusios šiaurės semitų grupės kalbõs) žodis
fryz. – fryzų (kalbõs) žodis
gal. – galų (kalbõs) žodis
glb. – galibų (Karibų indėnų kalbõs) žodis
go. – gotų (mirusios rytų germanų kalbõs) žodis
gr. – graikų (senojo laikotarpio kalbõs) žodis
hebr. – hebrajų (vienos semitų tautų kalbõs) žodis
hnd. – hindi (viena naujojo laikotarpio indų kalbų)
ide. – indoeuropiečių prokalbės rekonstruotoji lytis (arba kultūrinis reliktas)
iran. – iranėnų prokalbės (rekonstruotoji) lytis
isl. – islandų (kalbõs) žodis
isp. – ispanų (kalbõs) žodis
it. – italų (kalbõs) žodis
jdš. – jidiš (vokiečių aukštaičių tarmės [bavarų-austrų šnektų pagrindu], senojo ir viduriniojo laikotarpių hebrajų veldinių bei Vidurio ir Rytų Europos kalbų leksinio superstrato hibridinės kalbõs) žodis (leksemos transkribuotos, remiantis *Yidisher Visnshaftlekher Institut* [YIVO], transliteruotos pagal lenkų jidiš perteikimo [PN–74/N–01212] sistemas)
kipč. – kipčiakų arba polovcų (žr. polvc.) (kalbõs) žodis

kl. – klasikinės resp. kodifikuotos (kalbõs) žodis
kopt. – koptų (chamitų šeimos [senosios egiptiečių vėlyviausiojo laikotarpio] kalbõs) žodis
korn. – kornų (vienos keltų kalbõs) žodis
krm. – karaimų (kalbõs) žodis
Kšbd – kašubų dialektinė zona
la. – latvių (kalbõs) žodis
le. – lenkų (naujojo laikotarpio [nuo XIX a.] kalbõs) žodis
lie. – lietuvių (kalbõs) žodis
Llš – Lietuvos lenkų šnektų žodis
lin. B – linijinio B (helenų Kretos ir Mikėnų kultūros laikotarpio silabinio) rašto paminklų forma
lo. – lotynų (kalbõs) žodis
lo. (term.) – dirbtinės lotynų (mokslo terminų kalbõs) žodis
lo. (vulg.) – *Latina vulgaris* (prastuomenės, šnekamosios) lotynų (kalbõs) žodis
luž. – lužicų (sorbų [vakarų slavų] kalbõs) žodis
malj. – malajiečių (kalbõs) žodis
mid. – midų (mirusios šiaurės vakarų iranėnų kalbõs) žodis
MLd – Mažosios Lenkijos (le. *małopolski*) dialektas (Pietų Lenkija)
mong. – mongolų (mongolų kalbų grupės kalbõs) žodis
n. – naujojo laikotarpio (kalbõs) žodis (tik junginyje su kalbos trumpiniu)
ol. – olandų (resp. flamandų kalbõs) žodis
p. – pietų (kalbos ar kalbų grupės arealo [tik prie kalbos nuorodos])
P. A. ind. – Pietų Amerikos indėnų (kalbų) žodis
pal. – s.i. *pāli* (resp. viduriniosios [VI–V a. prieš Kr. – I–II a. po Kr.] indų [tai ankstyvojo laikotarpio prakritų kalba]) kalbõs žodis
pers. – persų (kalbõs) žodis
polvc. – polovcų ([išmirusios tiurkų kalbų grupės] kalbõs) žodis
portg. – portugalų (kalbõs) žodis
pr. – prūsų (kalbõs) žodis
pragerm. – germanų (kalbų) prokalbės žodis
prakelt. – keltų (kalbų) prokalbės žodis
pranc. – prancūzų (kalbõs) žodis
prasem. – prasemitų resp. protosemitų (semitų kalbų prokalbės rekonstruotoji) lytis
prasl. – slavų prokalbės (rekonstruotoji) lytis
Psd – Lenkijos pasienio dialektai (le. *polszczyzna kresowa* [Lietuva, Latvija (istoriškai), Baltarusija, Ukraina])
pušt. – puštunų (pietryčių iranėnų kalbõs) žodis

r. – rusų (kalbõs) žodis
rom. – (nenustatytos) romanų (kalbõs) žodis
RPr. – Rytprūsių arba Rytų Prūsijos (kalbõs) žodis
rum. – rumunų (kalbõs) žodis
s. – senojo laikotarpio (kalbõs) žodis (tik junginyje su kalbos trumpiniu)
s. – serbų (kalbõs) žodis
s. blr. – senosios baltarusių (gudų) (kalbõs [nuo XIV a. vidurio – XVIII a.]) žodis
s. i. – senosios indų (kalbõs) žodis
SLd – Silezijos (le. *śląski*) dialektas (Pietvakarių Lenkija)
s. le. – senojo laikotarpio lenkų (kalbõs [XII a. 2-oji pusė – XV a.]) žodis
s. lie. – senosios lietuvių (kalbõs [XVI a. – XVII a.]) žodis
s. sl. – senosios slavų (kalbõs) žodis
s. v. a. – senosios vokiečių aukštaičių (kalbõs [VIII–XI a. (iki 1050 m.)]) žodis
Š. A. ind. – Šiaurės Amerikos indėnų (kalbų) žodis
šv. – švedų (kalbõs) žodis
tiurk. – tiurkų kalbų prokalbės (arba rekonstruotoji) lytis
tot. – totorių (kalbõs) žodis
turk. – turkų (kalbõs) žodis
ukr. – ukrainiečių (kalbõs) žodis
Ulš – Ukrainos lenkų šnektų žodis
v. – viduriniojo (kalbõs) laikotarpio žodis (tik junginyje su kalbos trumpiniu)
v. – naujosios vokiečių (aukštaičių kalbõs [nuo 1650 m.]) žodis
v. angl. – viduriniosios anglų (XI a. [pabaiga] – XV a. [paskutinis ketvirtis] kalbõs) žodis
vengr. – vengrų (kalbõs) žodis
v. le. – viduriniojo laikotarpio (XVI–XVIII a.) lenkų (kalbõs) žodis
V. lo. – viduramžių lotynų (kalbõs) žodis
v. v. a. – viduriniosios vokiečių aukštaičių (kalbõs [nuo 1050 m. iki 1350 m.]) žodis
v. v. ž. – viduriniosios vokiečių žemaičių (kalbõs [nuo XIII a. – XVI a.]) žodis
v. ž. – naujosios vokiečių žemaičių (kalbõs [nuo XVII a.]) žodis
ŽV-Md – Žemutinės Vyslos-Mazovijos (le. *mazowiecki*) dialektas (Centrinė Lenkija)

Kiti trumpiniai

acc. – lo. *accusativus* (*casus*) ‘galininkas (linksnis)’
avd. – asmenvardis
hidr. – hidronimas (resp. vandenvardis)

γ – baltarusių kalbõs frikatyvinio *g* /h/ (= s. blr. *ґ*, blr. [bendrinės kalbõs] *ґ*) grafeminis žymuo (juo žymimos leksemos tik tuomet, kai vartojami fonetiniai *ґ* / γ alternantai; visais kitais atvejais blr. *ґ* žymi frikatyvinį γ /h/)

ґ́ – baltarusių kalbõs skardžiojo sprogstamojo gomurinio *g* /g/ (= s. blr. *кґ*) grafeminis žymuo (juo žymimos leksemos tik tuomet, kai vartojami fonetiniai r / γ alternantai)

кґ – LDK kanceliarinės slavų (raštų) kalbõs sprogstamojo skardžiojo gomurinio *ґ* /g/ grafeminis žymuo

part. praes. act. – lo. *participium praesentis activi* ‘esamojo laiko tiesioginės nuosakos dalyvis’

R. K. – žodyno autoriaus (g. Kauno mieste) pateikiamos leksemos (nenurodomos kituose leksikografiniuose šaltiniuose) ir pastabos

slav. – slavizmas (resp. skolinys iš slavų kalbų)

top. – toponimas (resp. vietovardis)

vak. – vakarų (pvz., dialektinės zonos ir pan.)

vėlyv. – vėlyvojo laikotarpio kalbos faktas

ŠALTINIŲ IR LITERATŪROS SĄRAŠAS[70]

AGB I(1–2)–VII(1–2) – *Atlas gwar bojkowskich* 1–7. Opracowany głównie na podstawie zapisów Stefana Hrabca przez Zespół Instytutu Słowianoznawstwa PAN (Wanda Łukasik-Szulowska, Janusz Rieger, Ewa Wolnicz-Pawłowska) pod kierunkiem Janusza Riegera. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1980–1991.

AGM I(1–2)–X(1–2) – *Atlas gwar mazowieckich* 1–10. Autorzy: Halina Horodyska-Gadkowska, Alina Strzyżewska-Zaremba, Anna Kowalska. Wrocław & Gdańsk (& Kraków): Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1971–1992.

AHD – *The American Heritage Dictionary of the English Language*. Third Edition. New York: Houghton Mifflin, 1992.

AJŚ I(1–2)–VII(1–2), VIII – Alfred Zaręba. *Atlas językowy Śląska* 1–8. Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe; Wydawnictwo Energeia, 1969–1996.

ALEW I–III – *Altlitauisches etymologisches Wörterbuch* 1–3. Unter der Leitung von Wolfgang Hock und der Mitarbeit von Elvira-Julia Bukevičiūtė und Christiane Schiller, bearbeitet von Rainer Fecht, Anna Helene Feulner, Eugen Hill und Dagmar S. Wodtko. Hamburg: Baar–Verlag, 2015.

Arct I–II – Arct M. *Słownik ilustrowany języka polskiego* 1–2. Warszawa: Wydawnictwo M. Arcta, 1929.

BAF – *Baltų kalbų atlasas* (*Baltu valodu atlants* / *Atlas of the Baltic languages*) 1: *flora*. Antrasis pataisytas ir papildytas leidimas (Otrais izlabots un papildinats izdevums / 2nd revised edition). Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts, 2013.

Bańkowski I–II – Bańkowski A. *Etymologiczny słownik języka polskiego* 1 (A–K) – 2 (L–P)... Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2000.

Beekes I–II – Beekes R. *Etymological Dictionary of Greek* 1–2. Leiden & Boston: Brill, 2010.

Bezlaj I–IV – Bezlaj F. *Etimološki slovar slovenskega jezika* 1–4. Ljubljana: Slovenska akademija znatnosti in umetnosti Inštitut za slovenski jezik, 1977–2005.

BPk – Jono Bretkūno veikalo *Postilė* (1591) elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 1998 m. parengė dr. Ona Aleknavičienė, Vytautas Zinkevičius (programuotojas); saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (Inv. Nr. K–1–1).

Brem. Gest. – Magistri Adam Bremensis Gesta Hammaburgensis Ecclesiae pontificum. *Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum ex Monumentis Germaniae Historicis separatim editi*. Hrsg. von B. Schmeidler. Hannover & Leipzig: Impensis Bibliopolii Hahniani, 1917.

Brückner I–II – Brückner A. *Encyklopedia staropolska* 1–2. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1990.

BtNTk – Samuelio Bytnerio *Naujojo Testamento* vertimas, kurio elektroninę abėcėlinę žodžių formų konkordanciją 2007–2008 m. parengė dr. Ona Aleknavičienė, dr. Jurgita Venckienė, Vytautas Zinkevičius; saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (www.lki.lt).

BRMŠ I–IV – *Baltų religijos ir mitologijos šaltiniai*. Sud. Norbertas Vėlius. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla (t. 1-2), Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas (t. 3-4), 1996–2005.

Budge I–II – Budge W. E. A. *An Egyptian hieroglyphic Dictionary. With an Index of English words,*

[70] Leidinyje remiamasi ir elektroninių knygų duomenimis, kurių paginacija gali nesutapti su poligrafiniais jų variantais.

king list and geographical list with indexes, list of hieroglyphic characters, Coptic and Semitic Alphabets, etc. 1–2. London: John Murray, 1920.

Būga I–III – Būga K. *Rinktiniai raštai* 1–3. Sud. Zigmas Zinkevičius. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1958–1961.

BVEEk – Baltramiejaus Vilento veikalo *Evangelias bei epistolas* (1579) elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 1998 m. parengė dr. Ona Aleknavičienė, Vytautas Zinkevičius (programuotojas); saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (www.lki.lt).

BVEk – Baltramiejaus Vilento veikalo *Enchiridionas* (1579) elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 1998 m. parengė dr. Ona Aleknavičienė, Vytautas Zinkevičius (programuotojas); saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (www.lki.lt).

CA – *Codex Alexandrinus. Novum Testamentum Graece*. Londinium: Williams & Norgate, et D. Nutt, 1860.

CDA – *A Concise Dictionary of Akkadian*. Ed. J. Black, A. George, N. Postgate. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2000.

Chyl – S. B. Chylinski *Biblie su didžiu dabojimu perguldita Lietuwos žmonėms Ant iszganitingos naudos, iszspausta Londone 1660 m*. – žr. Kavaliūnaitė G. (ed.) *Samuelio Boguslavo Chylinskio Biblija. Senasis Testamentas. I tomas Lietuviško vertimo ir olandiško originalo faksimilės*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008.

$Chyl_1$ – S. B. Chylinski *NOVM ‖ TESTAMENTUM ‖ Domini Nostri ‖ Iefu CHristi. ‖ Lithvanicâ Lingvâ ‖ donatum*. Oxford, 1658.

CN II – Grzegorz Knapiusz. *Thesaurus polono-latino-graecus seu promptuarium linguae latinae et graecae*. Kraków: druk. F. Cezarego, 1643.

DCECH I–VI – *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico* 1–6 (por Joan Corominas, José Antonio Pascual). Madrid: Editorial Gredos, 1984.

DCH I–VIII – *The Dictionary of Classical Hebrew* 1–8. Ed. David J. A. Clines. Sheffield: Sheffield Phoenix Press, 1993–2011.

DI I–IV$^{(1–2)}$ – Endzelīns J. *Darbu izlase* 1–4$^{(1–2)}$. Rīga: Zinātne, 1971–1982.

DLKŽ^5 – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* (elektroninis variantas; vyr. redaktorius St. Keinys).

DPF – *Daukšos Postilė. Fotografuotinis leidimas*. Kaunas: Lietuvos Universiteto leidinys, 1926.

DPk – Mikalojaus Daukšos veikalo *Postilė* (1599) elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 2006 m. parengė Veronika Adamonytė, dr. Ona Aleknavičienė, Milda Lučinskienė, Jūratė Pajėdienė, Mindaugas Šinkūnas, Eglė Žilinskaitė ir Vytautas Zinkevičius (programuotojas); saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (www.lki.lt).

Du Cange I–II – Fresne de C., Dominus du Cange (Charles du Fresne, sieur du Cange // Du Cange) *Glossarium ad Scriptores Mediæ & Infimæ Græcitatis, in quo Græca Vocabula Novatæ Significationis, aut uſus rarioris, Barbara, Exotica, Eccleſiaſtica, Liturgica, Taƈtica, Nomica, Jatrica, Botanica, Chymica explicantur, eorum Notiones & Originationes reteguntur…* 1–2. Lugduni: Apud Anissonios, Joan. Posuel, & Claud. Rigaud, 1688.

Dubisz I–II – Dubisz S. *Językoznawcze studia polonistyczne* 1–2. Warszawa : Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, 2013–2014.

DvŽ I–II – *Dieveniškių šnektos žodynas* 1–2. Autoriai: Laima Grumadienė, Danguolė Mikulėnienė, Kazys Morkūnas, Aloyzas Vidugiris. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005–2010.

DWG I–XVI – *Deutsches Wörterbuch von Jacob und Wilhelm Grimm*. 16 Bde. in 32 Teilbänden. Leipzig 1854–1961. Quellenverzeichnis. Leipzig: S. Hirzel, 1971.

EB I–IV – *Encyclopædia Biblica* 1–4. *A Critical Dictionary of the Literary Political and Religious History, the Archæology, Geography and Natural History of the Bible*. Edited by the Rev. T. K. Cheyne, M.A., D.D. Oriel Professor of the Interpretation of Holy Scripture at Oxford and Formerly Fellow of Balliol College Canon of Rochester and J. Sutherland Black, M.A., LL.D. New York & London: the Macmillan Company; Adam and Charles Black, 1899–1903.

EYED I–III – Abelson P. *English-Yiddish encyclopedic dictionary: a complete lexicon and work of reference in all departments of knowledge* 1–3. New York: The Jewish Press Publishing Company, 1915.

EJ I–XXII – *Encyclopaedia Judaica* 1–22. Fred Skolnik, Editor in Chief. Michael Berenbaum, Executive Editor. Detroit & London: Thomson & Gale, USA; Keter Publishing House LtD., Jerusalem, 2007.

EJFT – *Encyclopedia of Jewish folklore and traditions*. Raphael Patai, founding editor; Haya Bar-Itzhak, editor. Armonk, New York & London, England: M. E. Sharpe, Inc., 2013.

Endzelīns I–III($^{1-2}$), IV($^{1-2}$) – Endzelīns J. *Darbu izlase* 1–3($^{1-2}$), 4($^{1-2}$). Rīga: Zinātne, 1971-1982.

אֶבֶן־שׁוֹשָׁן I–VII – אַ. אֶבֶן־שׁוֹשָׁן. הַבְּלוֹן הֶתָדָשׁ. יְרוּשָׁלַיִם: "קִרְיַת־סֵפֶר", 1979.

EWU – *Etymologisches Wörterbuch des Ungarischen* 1–2. Herausgeber Loránd Benkő. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1993.

FDW I–XII – *Frühneuhochdeutsches Wörterbuch* 1–12. Hersg. Robert R. Anderson, Ulrich Goebel, Oskar Reichmann. Berlin & New York: Walter de Gruyter, 1989–2013.

Fenne I–IV – *Tönnies Fenne's Low German Manual of Spoken Russian. Pskov 1607* (vol. 1. Facsimile copy [prefaced by Roman Jakobson and Elizabeth van Schooneveld]; vol. 2. Transliteration and translation [edited by L.L. Hammerich and R. Jakobson]; vol. 3. Russian-Low German glossary [editor, A. H. van den Baar; compilers, N. van der Sijs, J. J. M. I. Waszink-Willemse, P. M. Waszink]; vol. 4. Mittelnieder-deutsch-neuhochdeutsches Wörterbuch zum Russisch-niederdeutschen Gesprächsbuch [von Hans Joachim Gernentz]). Ed. Hammerich, L. L., Jakobson, R., Schooneveld, E. M. S. van. Copenhagen: Royal Danish Academy of Sciences and Letters; Commissioner, E. Munksgaard, 1961–1986.

FLR – *Friedrich Lübkers Reallexikon des klassischen Altertums*. Leipzig & Berlin: Druck und Verlag von B.G. Teubner, 1914.

Fr I–II – Frischbier H. *Preussisches Wörterbuch. Ost- und Westpreussische Provinzialismen in alphabetischer Folge* 1–2. Berlin: Verlag von Th. Chr. Fr. Enslin, 1882–1883.

Frisk I–III – Frisk H. *Griechisches Etymologisches Wörterbuch* 1–3. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1960.

G. – Publius Vergilius Maro *Georgica*

Gamkrelidze, Ivanov I–II – Gamkrelidze Th. V., Ivanov Vj. V. *Indo-European and the Indo-Europeans. A Reconstruction and Historical Analysis of a Proto-Language and a Proto-Culture* 1–2. Berlin & New York: Mouton de Gruyter, 1995.

GS – *Glosariusz staropolski: dydaktyczny słownik etymologiczny*. Red. W. Decyk-Zięba, S. Dubisz. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2008.

Hakas I–II – Frydrichas Vilhelmas Hakas *Vocabvlarivm litthvanico-germanicvm et germanico-litthvanicvm... Nebst einem Anhang einer kurtzgefaßten Litthauischen Grammatic* (1730) 1–2. Parengė Vilma Zubaitienė (iš vokiečių kalbos vertė Liucija Citavičiūtė, Lina Plaušinaitytė). Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012.

Hessen, Stypuła I–II – Hessen D., Stypuła R. *Wielki słownik polsko-rosyjski* 1–2. Warszawa & Moskwa: «Wiedza Powszechna», «Russkij jazyk», 1980.

Hist. świeże i niezw. – *Historie świeże i niezwyczajne* (XVII–XVIII a. rankraštis).

IAKP I–II – *Indeks alfabetyczny wyrazow z kartoteki „Słownika gwar polskich"* 1–2. Red. J. Reichan. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN, 1999.

IED – *An Icelandic-English Dictionary based on the Ms. Collections of the late Richard Cleasby*, enlarged and completed by Gudbrand Vigfusson. Oxford: At the Clarendon Press, 1874.

Il. – Ὅμηρος 'Ιλιάς'

Introd. do his. – *Introdukcja do uniwersalnej historiej* (1731 m. rankraštis).

ISJP – *Indeks a tergo do słownika języka Jana Chryzostoma Paska*. Zespół redakcyjny: Stanisław T Urbańczyk, Jan Basara, Kazimierz Rymut. Wrocław & Gdańsk: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1976.

Jastrow I–II – Jastrow M. *A Dictionary of the Targumim, The Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature*. London & New York: Luzac & Co., G. P. Putnam's Sons, 1903.

JLk – Jokūbo Ledesmos katekizmo elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 2001–2002, 2008 m. parengė Vytautas Zinkevičius, Mindaugas Šinkūnas; saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (www.lki.lt).

JMP – Jokūbo Morkūno veikalo *Postilla Lietvwiszka* (1600) elektroninis tekstas, kurį parengė dr. Bronius Maskuliūnas; saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (Inv. Nr. T–43).

1, 2 K – 1-oji, 2-oji Karalių knyga (*Senasis Testamentas*).

Karłowicz I–VI – Karłowicz J. *Słownik gwar polskich 1–6*. Kraków: Drukarnia C. K. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1900–1911.

KKP – *Kanceliarinės kalbos patarimai*. Parengė Pranas Kniūkšta. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998.

Klein I–II – Klein E. *A comprehensive etymological Dictionary of the English Language. Dealing with the origin of words and their sense development thus illustrating the history of civilization and culture* 1–2. Amsterdam & New York: Elsevier Publishing Company, 1966–1967.

Klemensiewicz I–II – Klemensiewicz Z. *Historia języka polskiego* 1–2. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1985.

KlŽ – Vilutytė A. *Kaltanėnų šnektos žodynas*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008.

KNGa – Stepono Jaugelio Telegos *GIESMES || APE || ADWENTA, || Tay eſt || Ape Ataghima || Kune / Poná muſu || JEZUSA CHRISTUSA, || Ant to ſwieta* (žr. ALEW III: 1355).

KNGk – Stepono Jaugelio Telegos, Samuelio Minvydo, Jono Božymovskio veikalo *Knyga nobažnystės* (1653) konkordancija, kurią 2007–2008 m. rengė Mindaugas Šinkūnas, Vytautas Zinkevičius; saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (www.lki.lt).

KNSEk – Stepono Jaugelio Telegos, Samuelio Minvydo, Jono Božymovskio veikalo *Suma evangelijų* (1653) elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 2007–2008 m. rengė Mindaugas Šinkūnas, Vytautas Zinkevičius; saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (www.lki.lt).

KPP – *Kalbos praktikos patarimai*. Sudarė Aldonas Pupkis. Vilnius: Mokslas, 1976.

KPS – *Sprowa Krikßtimá Szwenta W Wilnie. Drukował Staniſław Wierzeyſki. Roku 1598*.

KpŽ I–IV – Vosylytė K. *Kupiškėnų žodynas* 1–4. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2007–2013.

KrŽ –Aleksandravičius J. *Kretingos tarmės žodynas*. Sudarė D. Mikulėnienė, D. Vaišnienė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2011.

KRŽ I–II – Pupkis A. *Kazlų Rūdos šnektos žodynas* 1–2. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008–2009.

KSDk – Konstantino Sirvydo veikalo *Dictionarium trium linguarum* (1620) elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 2008 m. rengė Milda Lučinskienė, Vytautas Zinkevičius; saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (www.lki.lt).

LE I–XXXVII – *Lietuvių enciklopedija 1–37*. Bostonas: Lietuvių enciklopedijos leidykla, 1953–1985.

Levy I–IV – *Jacob Levy Wörterbuch über die Talmudin und Midraschim nebst Beiträgen von Heinrich Leberecht Fleischer* 1–4. Zweite Auflage mit Nachträgen und Berichtigungen von Lazarus Goldschmidt. Berlin und Wien: Benjamin Harz Verlag, 1924.

LEW – Fraenkel E. *Litauisches etymologisches Wörterbuch 1–2*. Heidelberg: Vandenhoeck & Ruprecht, 1962–1965.

Linde I–VI – Linde M. S. B. *Słownik języka polskiego* 1–6. Warszawa: w Drukarni Xieży Piiarów, 1807–1814.

Littré I–IV – Littré É. *Dictionnaire de la langue française* 1–4. Paris: Librairie Hachette et Cie, 1873–1883.

Liv. aUC – Titus Livius *ab Urbe Condita*.

LKA I–III – *Lietuvių kalbos atlasas* 1–3. Vilnius: Mokslas, 1977–1991.

LKE – *Lietuvių kalbos enciklopedija*. Parengė K. Morkūnas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1999.

LKŽe – *Lietuvių kalbos žodynas* (t. 1–20, 1941–2002) *elektroninis variantas. Antrasis elektroninis leidimas*. Red. kolegija: G. Naktinienė ir kt. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2013.

LMILP I–VIII... – *Lexicon mediae et infimae Latinitatis Polonorum* 1–8$^{(71)}$: I(1–8), a – byssus; II(1[9]–10[18]) cabaciolum – czweczko; III(1[19]–10[28]) dabilis – exuvium; IV (1[29]–6[34]) f – hystrix;V (1[35]–10[44]) i – lyrista; VI (1[45]–8[51]) m – oxymel; VII (1[52]–11[62]) pabulamen – quout; VIII (1[63]–9[71]) rabalipton – sto. Wrocław & Lódź: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1953–2010...

Lorentz I–II – Lorentz F. *Slovinzisches Wörterbuch* 1–2. St. Petersburg: Buchdruckerei der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, 1908–1912.

LS – Liddell H. G., Scott R. *A Greek-English lexicon*. New York & Cincinnati: American Book Company, 1882 (eighth edition).

LSk – *Leksika. Skolinių vartojimas* (Leksikos skolinių sąrašas ir Senųjų svetimybių sąrašas [*Kalbos patarimai* 4]). Sud. Danguolė Mikulėnienė. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2013.

LTE I–XIII – *Lietuviškoji tarybinė enciklopedija* 1–13. Vilnius: Mokslas, 1976–1985.

LVDA – *Latviešu valodas dialektu atlants. Leksika*. Rīga: Zinātne, 1999.

MAGP I$^{(1–2)}$–XII$^{(1–2)}$, XIII – *Mały atlas gwar polskich* 1–13. Opracowany przez Pracownię Dialektologiczną Zakładu Językoznawstwa PAN w Krakowie pod kierunkiem Kazimierza Nitscha. Wrocław & Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1957–1970.

Mayrhofer I–III – Mayrhofer M. *Etymologisches Wörterbuch des Altindoarischen* 1–3. Heidelberg: Universitätsverlag C. Winter, 1992–2001.

Mayrhofer I_a–III_a – Mayrhofer M. *Kurzgefaßtes etymologisches Wörterbuch des Altindischen* 1–3. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1956–1976.

ME I–IV – K. Mūlenbacha *Latviešu valodas vārdnīca* 1–4, red. J. Endzelīns. Rīga: Izglītības ministerija (sj. 1); Kultūras fonds (sj. 2–4), 1923–1932.

Mk – *Morkaus evangelija* (Naujasis Testamentas).

MLex – *Matthias Lexers Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch*. 37 Auflage. Leizig: S. Hirzel Verlag, 1986.

MoŽK – Mosėdžio šnektos žodyno kartoteka

MP I–IV... – Pretorijus M. *Prūsijos įdomybės, arba Prūsijos regykla* 1–4. Parengė Ingė Lukšaitė. Vilnius: Pradai (t. 1 – 1999), Lietuvos istorijos instituto leidykla (t. 2 – 2004, t. 3 – 2006, t. 4 – 2011...).

MTk – Simono Vaišnoro *Žemčiūga Teologiška* (1600) elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 2003 m. parengė Vilma Zubaitienė, dr. Ona Aleknavičienė, Vytautas Zinkevičius (programuotojas); saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (žr. www.lki.lt).

MTPk – Simono Vaišnoro veikalo *Žemčiūga Teologiška* (1600) priedo *Apie popieszischkaie missche* elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 2003 m. parengė Vilma Zubaitienė, Vytautas Zinkevičius (programuotojas); saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (žr. www.lki.lt).

NMP I–IX(1...) – *Nazwy miejscowe Polski* 1–9. *Historia. Pochodzenie. Zmiany*. Pod redakcją Kazimierza Rymuta i Barbary Chopek-Kopciuch. Kraków: Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, 1996–2013...

O. – Publius Ovidius Naso *Metamorphoseon* (libri 1–15).

OLD – *Oxford Latin Dictionary*. Oxford: At the Clarendon Press, 1968.

K. Opal. Sat. – Opaliński Krzysztof. *Satyry albo przestrogi do naprawy rządu i obyczajów w Polszcze należące* (XVII a. 1-osios pusės rankraštis [? 1650 m.])

Pape I-II – Dr. W. *Pape's Wörterbuch der griechischen Eigennamen* 1–2 (I: α–κ; II: λ–ω). Braunschweig: Druck und Verlag von Fried. Bieweg & Sohn, 1911.

Pasek I–II – *Słownik języka Jana Chryzostoma Paska* 1–2. Red. H. Koneczna, W. Doroszewski. Wrocław & Kraków: Ossolineum, 1965–1973.

Pashkievich I–II – Pashkievich V. *Fundamental Byelorussian* 1–2. Toronto: Harmony Printing LTD., 1974–1978.

PEŽ I–IV – Mažiulis V. *Prūsų kalbos etimologijos žodynas* 1–4. Vilnius: Mokslas (t. 1), Mokslo ir enciklopedijų leidykla (t. 2, 3), Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas (t. 4), 1988–1997.

PK – *Polski z Litewskim Katechism Albo Krotkie w iedno mieysce zebránie, wiáry y powinnośći Krześćiáńskiey... Nakładem Jego Mśći Páná Málcherá Pietkiewiczá, Pisarzá ziemskiego Wileńskiego W Wilnie*. Drukował Stánislaw Wierzewski, Roku 1598.

Poprawa F. C. – Szymon Starowolski. *Poprawa niektórych obyczajów polskich potocznych*. Kraków: Druk. F. Cezarego, 1625.

PpaŽK – Pietinių pietų aukštaičių šnektų žodyno kartoteka.

PrWb I–VI – *Preussisches Wörterbuch. Deutsche Mundarten Ost- und Westpreußens* 1–6. Begr. von E. Riemann, hrsg. von E. Riemann (U. Tolksdorf, R. Goltz). Neumünster: Wachholtz Verlag, 1981–2005.

PSTS I–IV$^{(1–2)}$ – Barbara Falińska. *Polskie słownictwo tkackie na tle słowiańskim. Słownik polskich gwarowycich nazw tkackich* 1–4. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawniciwo Polskiej Akademii Nauk, 1974–1984.

Reķēna I–II – Reķēna A. *Raksti valodniecībā* 1–2. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008–2009.

Rykaczewski I–II – Rykaczewski E. *Słownik języka polskiego podług Lindego i innych nowszych źródeł* 1–2. Berlin: Verlag von Neufeld & Henius, 1866.

RGk – Danieliaus Kleino, Jono Rikovijaus veikalo *Naujos pagerintos giesmių knygos* (1685) konkordancija, kurią 2004 m. parengė Ona Aleknavičienė, Vytautas Zinkevičius, Mindaugas Šinkūnas; saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (www.lki.lt).

Rozwadowski I–III – Rozwadowski J. *Wybór pism* 1–3. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1959, 1961.

Rudnyckij I–II – Rudnyckij J. B. *An etymological Dictionary of the Ukrainian Language* 1–2. Winnipeg: Ukrainian Free Academy of Sciences – UVAN, 1972 (vol. 1); Ottawa: University of Ottawa Press, 1982 (vol. 2).

RŽ – *Religijotyros žodynas*. Sud. R. Petraitis. Vilnius: Mintis, 1991.

Schuster-Šewc I–IV – Schuster-Šewc H. *Historisch-etymologisches Wörterbuch der ober- und niedersorbischen Sprache* 1–4 (1. a – kisnyć [1978–1980]; 2. kisončk – płomjo [1981–1984]; 3. płóń – wołma [1985–1988]; 4. wołoj – źurja [1988–1989]). Bautzen: VEB Domowina-Verlag.

SEJL – Smoczyński W. *Słownik etymologiczny języka litewskiego*. Wilno: Printer Polyglott, 2007.

SEJL$_2$ – Smoczyński W. *Słownik etymologiczny języka litewskiego*. Wydanie drugie, poprawione i znacznie rozszerzone. Na prawach rękopisu (https://dl.dropboxusercontent.com/u/21280621/Smoczynski W. Słownik etymologiczny języka litewskiego.pdf [2016 02 26]).

SEK I–VI – W. Boryś, H. Popowska-Taborska. *Słownik etymologiczny kaszubszczyzny* 1–6. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, 1994–2010.

SEMSO I–VII – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych* 1–7 (1. Odapelatywne nazwy osobowe; 2. Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego; 3. Odmiejscowe nazwy osobowe; 4. Nazwy osobowe pochodzące od etników; 5. Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego; 6. Nazwy heraldyczne; 7. Suplement. Rozwiązanie licznych zagadek staropolskiej antroponimii). Kraków: Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego, 1995–2002.

SGP I–IX$^{(1–2)}$... – *Słownik gwar polskich* 1–9. Red. M. Karaś, J. Reichan, S. Urbańczyk, J. Okoniowa, B. Grabka. Wrocław & Gdańsk: Zakład narodowy imienia Ossolińskich; Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1979–1991 (I^1–III^3); Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, 1992–2015 (IV^1–IX^2)...

Sychta I–III – Sychta B. *Słownictwo kociewskie na tle kultury ludowej* 1–3. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1980–1985.

SJP I–II – Zdanowicz A., Szyszka M. B., Fipilowicz J., Tomaszewicz W., Czepielińsky F., Korotyńsky W., Trentowsky B. *Słownik języka polskiego* 1–2. Wilno: Maurycy Orgelbrand, 1861.

SJP$^{17-18w.}$ I... – *Słownik języka polskiego XVII i 1. połowy XVIII wieku*. Kraków: Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego, 2001...

SJP$^{17-18w.}$Kart – *Kartoteka Słownika języka polskiego XVII i 1. połowy XVIII wieku*. Warszawa: Zakład Językoznawstwa PAN w Warszawie – http://www.rcin.org.pl/dlibra/docmetadata?id=7508&from=publication

Skardžius I–VII – Skardžius P. *Rinktiniai raštai* 1–7. Par. Albertas Rosinas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996–2013.

Skok I–IV –Skok P. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* 1–4. Zagreb: Jugoslavenska Akademija Znanosti i Umjetnosti, 1971–1974.

SKRP – *Słownik karaimsko-rosyjsko-polski*. Red. N. A. Baskakow & W. Zajączkowski. Moskva: Russkij jazyk, 1974.

Sławski I–V – Sławski F. *Słownik etymologiczny języka polskiego* 1–5 (1. A–J; 2. K–Kot; 3. Kotar–Kysz; 4. La–Łapucha; 5. Łasia–Łżywy). Kraków: Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego, 1952–1982.

SłPr – *Słownik prawniczy polsko-rosyjski*. Red. L. Bar. Wrocław & Łódz: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1986.

SLS – *Senieji lietuvių skaitymai. I dalis*. Sutaisė J. Gerullis. Kaunas: Lietuvos universiteto leidinys, 1927.

SOWM I–VI... – *Słownik gwar Ostródzkiego, Warmii i Mazur* 1–6. Pod redakcją Zofii Stamirowskiej / Anny Tyrpy. Wrocław & Łódź / Warszawa & Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawniciwo Polskiej Akademii Nauk / Instytut Języka Polskiego PAN w Krakowie, 1987–2014...

SP I–VIII... – *Słownik prasłowiański* 1–8 (1 [1974] a – b, 2 [1976] c – davьnota, 3 [1979] davьnъ – dobьrati, 4 [1981] dob'estь – družьstvo, 5 [1984] drъgati – dьravъ, 6 [1991] e – ę – ě, 7 [1995] ga – gobьdzь, 8 [2001] goda – gyža)... Red. F. Sławski. Wrocław & Gdańsk: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk; Ossolineum, 1974–2001...

SPLP I–VII... – *Słownik polskich leksemów potocznych* 1–7. Pod redakcją Władysława Lubasia. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN, 2001–2013...

SPW I–XXXVI... – *Słownik polszczyzny XVI wieku* 1–36. Wrocław & Kraków: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1966–2012...

SRP I–V – *Scriptores rerum Prussicarum: Die Geschichtsquellen der Preussischen Vorzeit bis zum Untergange der Ordensherrschaft* 1–5. Hrsg. von Theodor Hirsch, Max Töppen und Ernst Strehlke. Leipzig: Verlag von S. Hirzel, 1861–1874.

SSJČ I–IV – *Slovník spisovného jazyka českého*. Red. B. Havránek 1–4. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1960–1971.

SSt I–XI – *Słownik staropolski* 1–11. Red. S. Urbańczyk (t. 1, A–Ć, Warszawa 1953–1955; t. 2, D–H, Wrocław–Kraków–Warszawa 1956–1959; t. 3, I–K, Wrocław–Kraków–Warszawa 1960–1962; t. 4, L–M, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963–1965; t. 5, N–Ó, Wrocław–Warszawa–Kraków 1965–1969; t. 6, P–Pożżenie, Wrocław–Warszawa–Gdańsk 1970–1973; t. 7, Póć–Rozproszyć, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1973–1977; t. 8, Rozpróchnieć–Szyszki, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź: 1977–1981; t. 9, Ściadły–Używowanie, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1982–1987; t. 10, W–Wżgim, Kraków 1988–1993; t. 11, Z–Ż, Kraków 1995–2002). Zakład narodowy imienia Ossolińskich; Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.

StEB I–II... – *Studia Etymologica Baltica* 1–2. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2016...

SW I–VIII – Karłowicz J., Kryński A. A., Niedźwiedzki W. (red.) *Słownik języka polskiego* 1–8. Warszawa: W drukarni E. Lubowskiego (1–2), W drukarni „Gazety Handlowej" (3–6), W drukarni „Współczesnej" (7), Wydawnictwo kasy pomocy dla osób pracujących na polu naukowem imienia J. Mianowskiego (8), 1898–1923.

SWJP – *Słownik współczesnego języka polskiego*. Red. B. Dunaj. Warszawa: Wydawnictwo Wilga, 1996.

Szczepankowska I–II – Szczepankowska I. *Język prawny I Rzeczypospolitej w "Zbiorze praw sądowych" Andrzeja Zamoyskiego 1 (Pojęcia prawne) – 2 (Wypowiedzi normatywne)*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 2004.

SŽ – *Mato Slančiausko ir jo pagalbininkų pasakojamosios tautosakos rinkinių leksika*: *žodynas*. Par. Janina Švambarytė-Valužienė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2015.

M. Ścibor-March. Hist. mosk. – Marchocki Mikołaj Scibor. *Historia moskiewskiej wojny prawdziwa* (1608–1612 [XVII a. rankraščio kopija]).

ŠLP – *Šiaurės Lietuvos pasakos*. Red. K. Aleksynas. Vilnius: Vaga, 1974.

ŠLSA – *Šiaurės Lietuvos sakmės ir anekdotai*. Red. K. Aleksynas. Vilnius: Vaga, 1975.

ŠLSP – *Šiaurės Lietuvos sakmės ir pasakos*. Red. K. Aleksynas. Vilnius: Vaga, 1985.

ŠVŽŽ I–II – *Šiaurės vakarų žemaičių žodynas* 1–2. Par. B. Vanagienė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2015.

USJP I–IV – *Uniwersalny słownik języka polskiego* 1–4. Red. prof. S. Dubisz. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2003.

Vaillant I–IV – Vaillant A. *Grammaire comparée des langues slaves* 1–4 (I. *Phonétique*; II[1]. *Morphologie. Flexion nominale*; II[2]. *Flexion pronominale*; III. *Le verbe*; IV. *La formation des noms*). Lyon & Paris: Édition Klincksieck, 1950–1974.

Varr. LL. – Marcus Terentius Varro *De Lingua Latina*.

Volck. Dial. – Nicolaus Volckmar. *Vierzig dialogi*. Toruń: druk. A. Ferbera, 1612.

VŠŽ – Markevičienė Ž., Markevičius A. *Vidiškių šnektos žodynas*. Vilnius: Lietuvos edukologijos universitetas, Lietuvių kalbos institutas, 2014.

Walde, Hofmann I–II – Walde A., Hofmann J. B. *Lateinisches Etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter Universitätsbuchhandlung, 1938 (Bd. 1 [a-l]), Carl Winter Universitätsverlag1954 (Bd. 2 [m-z]).

Weinreich I–II – Weinreich M. *History of the Yiddish Language* 1–2. Edited by Paul Glasser. New Haven & London: Yale University Press, 2008.

WPk – Veikalo *Wolfenbüttelio postilė* (1573) elektroninė abėcėlinė žodžių formų konkordancija, kurią 2007–2008 m. parengė habil. dr. Jolanta Gelumbeckaitė, Vytautas Zinkevičius (programuotojas); saugoma Lietuvių kalbos institute, Senųjų raštų duomenų bazėje (žr. www.lki.lt).

Zinkevičius I–IV – Zinkevičius Z. *Rinktiniai straipsniai* 1–4. Vilnius: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2002–2004.

ZnŽ I–III – *Zanavykų šnektos žodynas* 1–3. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2003–2006.

ZŠT I–II – *Zietelos šnektos tekstai* 1–2. Sudarė A. Vidugiris, D. Mikulėnienė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005–2010.

ZtŽ – Vidugiris A. *Zietelos šnektos žodynas*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998.
Абаев I–V – Абаев В. И. *Историко-этимологический словарь осетинского языка* 1–5. Москва & Ленинград: Издательство Академии Наук СССР ([т. 1] 1958, [т. 2] 1972, [т. 3] 1979, [т. 4] 1989), Москва: Институт языкознания РАН (т. 5, 1995).
Аникин I–VI... – Аникин А. Е. *Русский этимологический словарь* 1–6. Москва: Рукописные памятники Древней Руси, 2007–2012...
Аркушин I–II – Аркушин Г. *Словник західнополіських говірок* 1–2. Луцьк: Редакційно-видавничий відділ «Вежа» Волинського державного університету ім. Лесі Українки, 2000.
АС – *От Авраама до современности. Лекции по еврейской истории и литературе*. Ред. Д. Фишман, Б. Высоцки. Москва: Российский государственный гуманитарный университет, 2002.
Ашмарин I–XVII – Ашмарин Н. И. *Словарь чувашского языка* 1–17. Чебоксары: Руссика, 1994–2000.
БЕР I–VII – *Български етимологичен речник* 1–7.... Редактор Вл. И. Георгиев (И. Дуриданов). София: Издателство на Българската академия на науките, 1971 ([т. 1] а – з), 1979 ([т. 2] и – крепя), 1986 ([т. 3] крес – минго), Академично Издателство „Проф. Марин Дринов", 1995 ([т. 4] минго – падам), 1999 ([т. 5] падѐж – пъ̀ска), 2002 ([т. 6] пъ̀скам – словѐр), 2010 ([т. 7] слъ̀во – терѝсвам)...
БРС I–III – *Беларуска-рускі слоўнік* 1–3. Рэд. К. К. Атраховіч. Мінск: Беларуская энцыклапедыя, 2003.
БТСДК – *Большой толковый словарь донского казачества*. Ред. В. И. Дегтярев и др. Москва: ООО «Русские словари», ООО «Издательство Астрель», ООО «Издательство АСТ», 2003.
БТСРЯ – *Большой толковый словарь русского языка*. Составитель и главный редактор С. А. Кузнецов. Санкт-Петербург: Норинт, 2000.
ГРНЗ – *Греческо-русский словарь Нового Завета. Пер. Краткого греческо-английского словаря Нового Завета Баркли М. Ньюмана*. Москва: Российское Библейское Общество, 1997.
ГСБМ I–XXXV... – *Гістарычны слоўнік беларускай мовы* 1–35. Мінск: Навука і тэхніка; Беларуская навука, 1982–2015...
Даль I–IV – Даль В. *Толковый словарь живого великорусского языка* 1–4. Москва: Русский язык, 1989–1991.
ДСБ – *Дыялектны слоўнік Брэстчыны*. Склад. М. М. Аляхновіч. Мінск: Навука і тэхніка, 1989.
ЕК – *Еврейская кухня*. Москва: Директ-Медиа, Издательский дом «Комсомольская правда», 2011.
ЕРСЈ I–III... – *Етимолошки речник српског језика*, 1–3. Ур. Александр Лома. Београд: Инситут за српски језик САНУ, 2003–2008...
ЕСУМ I–VI... – *Етимологічний словник української мови* 1–6. Отв. ред. О. С. Мельничук. Київ: Наукова думка, 1982–2012...
ЕЭ I–XVI – *Еврейская энциклопедія* 1–16. С.-Петербургъ: Общество для Научныхъ Еврейскихъ Изданій и Издательство Брокгаузъ-Ефронъ, 1906–1913.
ІСУЯ I–II – *Історичний словник українського язика* 1–2. Зред. Е. Тимченко. Харків & Київ: Державне видавництво України, 1930–1932.
ЛАБНГ I–V – *Лексічны атлас беларускіх народных гаворак у пяці тамах*. Пад рэд. Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа, 1993–1998.

ЛгБ – *Лексіка гаворак Беларускага Прыпяцкага Палесся. Атлас. Слоўнік*. Г. Ф. Вештарт, Ф. Д. Клімчук, У. А. Кошчанка, І. І. Лапуцкая, І. І. Лучыц-Федарэц. Мінск: Права і эканоміка, 2008.

МАСМ – *Матэрыялы да абласнога слоўніка Магілёўшчыны*. Рэд. А. А. Крывіцкі, І. Я. Яшкін. Мінск: Навука і тэхніка, 1981.

МН – *Меир натив. Энциклопедия иудаизма*. Составил Шломо-Залман Ариэль. Нью-Йорк & Иерусалим: "Амана", 1983.

МСМГ – *Матэрыялы для слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак*. Рэд. М. А. Жыдовіч. Мінск: Выд-ва БДУ, 1974.

НБД – *Нарысы па беларускай дыалекталогіі*. Рэд. Р. І. Аванесов. Мінск: Навука і тэхніка, 1964.

НЛГ – *Народная лексіка Гомельшчыны ў фальклоры і мастацкай літаратуры. Слоўнік*. Рэд. У. В. Анічэнка. Мінск: Выдавецтва БДУ імя У. І. Леніна, 1983.

Огієнко I–IV – Огієнко І. (Митрополит Іларіон). *Етимологічно-семантичний словник української мови*. Winnipeg: Society of Volyn, 1979–1994.

Ожегов, Шведова I–V – Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. *Толковый словарь русского языка* 1–5. Москва: Азъ, 1992.

ПОС I–XXV... – *Псковский областной словарь с историческими данными* 1–25... Ленинград: Издательство Ленинградского университета (1–8), 1967–1990, С.-Петербург: Издательство С.-Петербургского университета (9–25...), 1994–2014...

Преображенский I–III: Преображенский А. Г. *Этимологический словарь русского языка* 1–3. Москва: Типография Г. Лисснера и Д. Совко, 1910–1914 (т. 1–2); Москва & Ленинград: Издательство академии наук СССР, 1949 (т. 3).

ПЯ I–V – Топоров В. Н. *Прусский язык: Словарь* 1–5. Москва: Наука, 1975–1990.

РБС I–III – *Руска-беларускі слоўнік* 1–3. Рэд. Я. Колас, К. Крапива, П. Глебка. Мінск: Беларуская энцыклапедыя, 2002.

РБЯ I–V – Геровъ Н. *Рѣчникъ на блъгарский языкъ* 1–5. Пловдивъ: Съгласие, 1895–1904.

САР I–VI – *Словарь Академіи Россійской* 1–6. Санктпетербургъ: Императорская Академія Наукъ, 1789–1794.

СБГП I–V – *Слоўнік беларускіх гаворак Паўночна-Заходняй Беларусі і яе пагранічча* 1–5. Мінск: Навука і тэхніка, 1979–1986.

СГЦБ I–II – *Слоўнік гаворак цэнтральных раёнаў Беларусі* 1–2. Рэд. Е. С. Мяцельская. Мінск: Універсітэцкае, 1990.

СлРЯ I–XIV – *Словарь русского языка XVIII века* 1–14. Гл. ред. Ю. С. Сорокин. Ленинград: Наука, 1984–1991 (1–6); Санкт Петербург: Наука, 1992–2004 (7–14).

СЛw – *Старабеларускі лексікон: Падручны перакладны слоўнік*. Укладальнікі: Прыгодзіч Мікалай, Ціванова Галіна. Менск: Беларускае выдавецтва Таварыства «Хата», 1997 (http://slounik.org/starbiel/).

Срезневскій I–III – Срезневскій И. И. *Матеріалы для словаря древне-русскаго языка по письменнымъ памятникамъ* 1–3. СанктПетербургъ: Типографія Императорской Академіи Наукъ, 1893–1912.

СРНГ I–XLVIII... – *Словарь русских народных говоров* 1–48. Ленинград (Санкт Петербург): Наука, 1965–2015...

СРЯВ I–XXIX... – *Словарь русского языка XI–XVII вв.* 1–29... Москва: Наука, 1975–2008, Азбуковник, 2011...

СС I... – *Слоўнік Сенненшчыны* 1 (а – к). Рэд. В. М. Курцова, Л. П. Кунцэвіч. Мінск: Беларуская навука, 2013...

ССМ I–II – *Словник староукраїнської мови XIV–XV ст.* 1–2. Київ: Наукова думка, 1977–1978.

ССЯ I–IV – *Словарь старославянского языка* 1–4. Санкт Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2006.

СУМ I–XI – *Словник української мови* 1–11. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

СУМ XVI–XVII ст. I–XVI... – *Словник української мови XVI– першої половини XVII ст.* 1–16. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 1994–2013...

СЦСРЯ I–IV – *Словарь церковно-славянскаго и русскаго языка* 1–4. СанктПетербургъ: типографія Императорской Академіи Наукъ, 1847.

Трубачев I–IV – Трубачев О. Н. *Труды по этимологии: Слово. История. Культура* 1–4. Москва: Рукописные памятники Древней Руси, 2004–2009.

ТС I–V – *Тураўскі слоўнік* 1–5. Рэд. А. А. Крывіцкі. Мінск: Навука і тэхніка, 1982–1987.

ТСБМ I–V$^{1-2}$ – *Тлумачальны слоўнік беларускай мовы* 1–5. Рэд. К. К. Атраховіч (К. Крапіва). Мінск: БелСЭ, 1977–1984.

Фасмер I–IV – Фасмер М. *Этимологический словарь русского языка 1–4*. Москва: Прогресс, 1986–1987.

ЦС I–V – Пётръ Алексѣев. *Церковный словарь* 1–5. СанктПетербургъ: типографія Ивана Глазунова, 1817–1819.

Черных I–II – Черных П. Я. *Историко-этимологический словарь современного русского языка 1–2*. Москва: Русский язык, 1999.

Шанский I–II – Шанский Н. М. *Этимологический словарь русского языка* 1$^{(1-5)}$–2$^{(6-8)}$ ($^{9-10}$ ред. А. Ф. Журавлёв). Москва: Издательство Московского университета, 1963–1982; 1999–2007...

Эдельман IV–V... – Эдельман Д. И. *Этимологический словарь иранских языков* 4–5. ([nuo 2000 iki 2007 m.] Расторгуева В. С., Эдельман Д. И. *Этимологический словарь иранских языков* 1–3). Москва: Восточная литература, 2015...

ЭСБМ I–XIII... – *Этымалагічны слоўнік беларускай мовы* 1–13. Рэд. В. У. Мартынаў ([nuo 2004 m.] Г. А. Цыхун). Мінск: Навука і тэхніка, 1978 ([т. 1] а – бячэйка), 1980 ([т. 2] в – вяшчэль), 1985 ([т. 3] г – ішчэ), 1988 ([т. 4] к – каята), 1989 ([т. 5] каяць – ліпянка), 1990 ([т. 6] ліра – маячыць), 1991 ([т. 7] мгла – немарасць), 1993 ([т. 8] немарачь – паяць), Беларуская навука, 2004 ([т. 9] пе-пе-пе – праснак), 2005 ([т. 10] прасніца – пяяць), 2006 ([т. 11] раб – саян), 2008 ([т. 12] с – стэ́сам), 2010 ([т. 13] су – трапка́ч)...

ЭССРЯ I–II – *Этимологический словарь современного русского языка*. Составитель А. К. Шапошников. Москва: Издательство «Флинта», Издательство «Наука», 2010.

ЭССЯ I–XXXIX... – *Этимологический словарь славянских языков* 1–39. Отв. ред. О. Н. Трубачёв ([nuo 2007 m.] А. Ф. Журавлев). Москва: Наука, 1974–2014...

ЭСТЯ I–VII... – *Этимологический словарь тюркских языков* 1–7. Москва: Наука, 1974–2003...

Юрчанка I–III – Юрчанка Г. Ф. *Сучасная народная лексіка: З гаворкі Мсціслаўшчыны* 1–3. Мінск: Беларуская навука, 1993–1998.

Янкоўскі I–III – Янкоўскі Ф. *Дыялектны слоўнік* 1–3. Мінск: Выдавецтва АН БССР, Навука і тэхніка, 1959–1970.

ЯОС I–X – *Ярославский областной словарь* 1–10. Ярославль: Ярославский ордена Трудового Красного Знамени государственный педагогический институт им. К. Д. Ушинского, 1981–1991.

Ābele A. 1940. Slāvismi (?) mūsu augšzemnieku konsonantismā. *Filologu biedrības raksti* 20. Rīga: J. Pētersona un b-dri spiestuve, 205–219.

Adamiec D. 2007. *Frazeologia religijna okresu baroku (na tle tendencji kulturowych epoki)*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.

Ayto J. 2005. *Word Origins. The Hidden Histories of English Words from A to Z*. London: A & C Black Publishers Ltd.

Aleknavičienė O. 2014. *Jokūbo Brodovskio patarlių, priežodžių ir mįslių rinkinys Litauische Sprichwörter und Rätsel*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.

Alminauskis K. 1934. *Die Germanismen des Litauischen. Teil 1: Die deutschen Lehnwörter im Litauischen*. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der philosophischen Fakultät der Universität Leipzig. Kaunas: Šv. Kazimiero D-os Knygynas.

Altbauer M. 1950. Pol. *robić machlojki*. *Język polski* 30, 125–127.

Ambrazas S. 2000. *Daiktavardžių darybos raida II. Lietuvių kalbos vardažodiniai vediniai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Ambrazas S. 2007. Dėl vedinių *kunigaikštijà* ir *kunigaikštỹstė* darybos. *Senoji Lietuvos literatūra. 23 knyga*. Vilnius: Lietuvių literatūros institutas, 145.

Ambrazas S. 2011. *Būdvardžių darybos raida*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.

Andrejewicz U. 2001. *Polskie zaimki rzeczowne w ujęciu gramatycznym*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.

Arumaa P. 1933. *Untersuchungen zur Geschichte der litauischen Personalpronomina*. Tartu: K. Mattiesens Buchdruckerei ant.-ges.

Astour M. C. 1965. The Origin of the Terms 'Canaan, Phoenician, and Purple'. *The Journal of Near Eastern Studies* (*JNES*) 24, 346–350.

Babecki J., Bober S. 1979. *Słownik lekarski łacinsko-polski*. Warszawa: Państwowy zakład wydawnictw lekarskich.

Balčikonis J. 1966. *Priemenė* ir sinonimai. *Baltistica* 2(2), 191–193.

Balčiūnienė A. 2008. Kas sieja leksemas *šláñkas* // *šlúñkas*, *šlúnta* (*šluntà*) // *šluñtas* ir *šlu͂itas*? *Res humanitariae* 4, 162–172.

Balčiūnienė A. 2012. Klaipėdos krašto liuteroniškų kapinių paminkliniai įrašai lingvistiniu aspektu. *Klaipėdos krašto konfesinis paveldas: tarpdisciplininiai senųjų kapinių tyrimai. Acta Historica Universitatis Klaipedensis* XXV, 62–76.

Baldžius J. 2005. *Rinktiniai raštai. Etnologijos ir tautosakos baruose*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas.

Balík Š. 2011. *Fenomén Žida v polštině a češtině a také v polských a českých židovských anekdotách v kontextu literatury i. pol. 20. st*. České Budějovice: Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích.

Balsys R. 2006. *Lietuvių ir prūsų dievai, deivės, dvasios: nuo apeigos iki prietaro*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.

Bargieł M. 1969. *Cechy dialektyczne polskich zabytków rękopiśmiennych pierwszej połowy XVI wieku*. Wrocław & Kraków: Ossolineum, Wydawnictwo PAN.

Barszczewska N., Jankowiak M. 2012. *Dialektologia białoruska*. Warszawa: Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk.

Bartkiewicz M. 1974. *Odzież i wnętrza domów mieszczańskich w Polsce w drugiej połowie XVI i w XVII wieku*. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo PAN.

Bartoněk A. 2002. *Handbuch des mykenischen Griechisch*. Heidelberg: Universitätsverlag; C. Winter.

Bartoš F. 1906. *Dialektický slovník moravský*. Praha: nákladem České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a uměni.

Basara J. 1981. *Z zagadnień slownictwa gwarowego. Terminologia obróbki drewna w dialektach polskich*. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Basara A., Basara J. 1983. *Opisy fonologiczne polskich punktów „Ogólnosłowiańskiego Atlasu Językowego". Zeszyt II: Małopolska*. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawniciwo Polskiej Akademii Nauk.

Batūra R. 2005. *Petras Dusburgietis. Prūsijos žemės kronika*. Vilnius: Versus aureus.

Bauer G. 2005. Baltismen im ostpreußischen Deutsch. Hermann Frischbiers „Preussisches Wörterbuch" als volkskundliche Quelle. *Annaberger Annalen über Litauen und deutsch-litauische Beziehungen* 13, 5–82.

Bednarczuk L. 1999. *Stosunki językowe na ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Edukacja.

Beitiņa M. 2013. Sintaktiskā sinonīmija Georga Elgera vārdnīcā *Dictionarivm Polono-Latino-Lottauicum* (1683). *Baltu filoloģija* 22(1), 5–30.

Belcarzowa E. 1989. *Niektóre osobliwości leksykalne Biblii tzw. Leopolity*. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Belcarzowa E. 1994. XV-wieczne próby przekładu fragmentu Izajasza (IZ 3, 16-23). *Studia historycznojęzykowe I*. Pod redakcją Mariana Kucały i Zdzisławy Krążyńskiej. Kraków: Instytut Języka Polskiego, 113–119.

Bělič J., Kamiš A., Kučera K. 1978. *Malý staročeský slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Benner A. 2010. *New Testament Greek to Hebrew Dictionary. 500 most frequent Greek Words and Names Retranslated Back into Hebrew for English Readers*. US: Virtualbookworm.com Publishing Inc.

Benveniste É. 1984. *Origines de la formation des noms en indo-européen*. Paris: Adrien-Maisonneuve (cinquième tirage).

Beresnevičius G. 2003. *Eglė žalčių karalienė ir lietuvių teogoninis mitas*. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas.

Beresnevičius G. 2004. *Lietuvių religija ir mitologija. Sisteminė studija*. Vilnius: Tyto alba.

Berneker E. 1896. *Die preussische Sprache. Texte, Grammatik, etymologisches Wörterbuch*. Strassburg: Verlag von Karl J. Trübner.

Bezzenberger A. 1877. *Beiträge zur Geschichte der litauischen Sprache auf Grund litauischer Texte des XVI. und des XVII. Jahrhunderts*. Götingen: Verlag von Robert Peppmüller.

Białoskórska M. 1993. Postrzeganie zróżnicowania regionalnego polszczyzny do końca XVIII wieku. *Region, regionalizm. Pojęcia i rzeczywistość*. Red. K. Handke. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, 128–135.

Biesjadovska-Magdzjaža B. 2010. Ar poļu raksturojuma stereotipiem saistītā leksika Ādolfa Ersa darbos. *Linguistica Lettica* 19, 185–191.

Bijak U. 2001. *Nazwy miejscowe południowej części dawnego województwa mazowieckiego*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.

Bin-Nun J. 1973. *Jiddisch und die deutschen Mundarten unter besonderer Berücksichtigung des ostgalizischen Jiddisch*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

Birnbaum S. A. 1979. *Yiddish: A Survey and a Grammar*. Manchester: Manchester University Press.

Bystroń J. S. 1936. *Nazwiska polskie*. Lwów-Warszawa: Książnica – Atlas.

Black J., George A., Postgate N. 2000. *A Concise Dictionary of Akkadian*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

Blaise A. 1994. *Dictionnaire Latin-Français des auteurs du Moyen-Age. Lexicon Latinitatis Medii Aevii*. Tvrnholti: Typographi Brepols editores pontificii.

Blažienė G. 2005. *Baltische Ortsnamen in Ostpreußen*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

Blažienė G. 2012. Dar viena Jono Bretkūno duktė? *Mažoji Lietuva: paribio kultūros tyrimai*. Sud. G. Blažienė, N. Morozova, J. Zabarskaitė. Vilnius: Europos kalbų ir kultūrų dialogo tyrėjų asociacija, 11–29.

Bologne J. C. 1999. *Dictionnaire comenté des expressions d'origine biblique. Les allusions bibliques*. Paris: Larousse.

Bongioanni A. 1928. *Nomi e cognomi. Saggio di ricerche etimologiche e storiche*. Torino: F.lli Bocca.

Borejszo M. 1994. O sposobach tworzenia nazw odzieży w okresie staropolskim i współcześnie. *Studia historycznojęzykowe I*. Pod redakcją Mariana Kucały i Zdzisławy Krążyńskiej. Kraków: Instytut Języka Polskiego, 43–49.

Borowska N. 1957. Wpływy słowiańskie na litewską terminologię kościelną, na podstawie *Dictionarium* Szyrwida. *Studia z filologii polskiej i słowiańskiej* 2. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 320–365.

Boryś W. 2005. *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Boryś W. 2007. *Etymologie słowiańskie i polskie. Wybór studiów z okazji 45-lecia pracy naukowej*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy (SOW).

Brehaut E. 1912. *An Encyclopedist of the Dark Ages. Isidorus of Seville*. New York: Columbia University.

Brodsky D. 2008. *Spanish vocabulary : an etymological approach*. Austin: University of Texas Press.

Brown F., Driver R., Briggs Ch. 2000. *Enhanced Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon, with an appendix containing the Biblical Aramaic, based on the lexicon of William Gesenius as translated by Edward Robinson, by Francis Brown, with the cooperation of S. R. Driver and Charles A. Briggs*. Based on the 1906 edition originally published by Clarendon Press: Oxford. Washington (electronic edition).

Brückner A. 1877. *Litu-Slavische Studien 1. Teil: die slavischen Fremdwörter im Litauischen*. Weimar: Hermann Böhlau.

Brückner A. 1913. *Dzieje języka polskiego*. Lwów–Warszawa: Gubrynowicz i Syn, Gebethner i Wolff.
Brückner A. 1985. *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Warszawa: Wiedza Powszechna.
Brydak L. B. 2004. *Grypa i jej profilaktyka*. Poznań: Termedia.
Brzezina M. 1986. *Polszczyzna żydów*. Warszawa & Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
Buch T. 1998. *Opuscula Lithuanica*. Red. W. Smoczyński. Warszawa: Uniwersytet Warszawski.
Buddhadatta Mahāthera A. P. 1958. *Concise Pāli-English Dictionary*. Aggārāma, Ambalangoda.
Bugiani P. 2013. Sul prussiano *Criwe* e la sua preistoria. *Res Balticae* 12, 25–37.
Buivydienė R. 2006. Dėl keleto retesnių liaudinių vaivorykštės pavadinimų. *Baltistica* 41(2), 333–337.
Bußmann H. 2002. *Lexicon der Sprachwissenschaft*. Stuttgart: Alfred Kröner Verlag.
Bušmane B. 2007. Ēdieni un to nosaukumi Rucavā. *Rucavā, tur Paurupē... Etnogrāfija, folklora, valoda*. Liepāja: LiePA, 252–292.
Bušmane B. 2010. Jura Plāķa darbā «Kursenieku valoda» apkopotā leksika LVDA materiālu kontekstā. *Linguistica Lettica* 19, 5–19.
Bušs O. 2008. *No ģermānismiem līdz superlatīvam*. Rīga: LU aģentūra LU Latviešu valodas institūts.
Cechosz I. 2001. *Polska gwara Oleszkowiec na Podolu: fleksja imienna i werbalna*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
Cechosz-Felczyk I. 2004. *Słownictwo gwary Oleszkowiec i Hreczan (Greczan) na Podolu*. Kraków: Lexis.
Chadwick H. 1998. Orthodoxy and heresy from the death of Constantine to the eve of the first council of Ephesus. *The Cambridge ancient History 13. The Late Empire, A.D. 337–425*. Edited by A. Cameron, P. Garnsey. Cambridge: Cambridge University Press, 561–600.
Chodynicki K. 1914. Próby zaprowadzenia chrześcijaństwa na Litwie przed 1386 rokiem. *Przegląd Historyczny* 18, 215–318.
Chomsky W. 2001. *Hebrew: the Eternal Language*. Skokie (Illinois, USA): Varda Books.
Cieślikowa A. 1991. *Derywacja paradygmatyczna w staropolskiej antroponimii*. Kraków: Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego.
Citko L. 2010. O zapożyczeniach leksykalnych z polszczyzny w języku latopisów starobiałoruskich. *Białostockie Archivum Językowe* 10. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 11–22.
Clauson G. 1972. *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford: At the Clarendon Press.
Clédat L. 1914. *Dictionnaire Étymologique de la Langue Française*. Paris: Librairie Hachette et Cie.
Cohen M. R. 2005. *Poverty and Charity in the Jewish Community of Medieval Egypt*. Princeton & Oxford: Princeton University Press.
Considine J. 2008. *Dictionaries in Early Modern Europe: Lexicography and the Making of Heritage*. Cambridge: Cambridge University Press.
Constantinescu N. A. 1963. *Dicţionar onomastic romînesc*. Bucureşti: Editura Academiei Republicii Populare Romîne.
Cook E. M. 2008. *A Glossary of Targum Onkelos according to Alexander Sperber's Edition*. Leiden & Boston: Brill.

Corriente F. 2008. *Dictionary of Arabic and Allied Loanwords (Spanish, Portuguese, Catalan, Galician and Kindred Dialects)*. Leiden & Boston: Brill.
Coseriu E. 1995. Das westeuropäische Bild vom Südslawischen zur Zeit Primus Trubers. *Ein Leben zwischen Laibach und Tübingen. Primus Truber und seine Zeit*. Red. R.-D. Kluge. München: Sagner, 174–185.
Crystal D. 1994. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. London & Toronto: BCA.
Czajkowska G. 2002. *Słownik dyferencyjny gwary Draganowej koło Dukli*. Praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Haliny Kurek. Kraków: Uniwersytet Jagiellonski.
Czarnecka K. 2014. *Słowotwórstwo gwar polskich na Ukrainie: czasownik*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN w Krakowie.
Czarnecki T. 2008. O etymologii wyrazów *dzięki* / *dziękować* / *dziękuję*. *Kontakty językowe i kulturowe w Europie*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 47–56.
Čekmonas V. 2001. Russian varieties in the southeastern Baltic area. Urban Russian of the 19th century. *The Circum-Baltic Languages: Typology and Contact*. Edited by Öst en Dahl and Maria Koptjevskaja-Tamm. Amsterdam&Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 81–99.
Čepienė N. 2015. Dėl lietuvių kalbos germanizmų žodžio pradžios *h* ir *j*, *g* ir *j*. *Kalbos istorijos ir dialektologijos problemos 3*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 60–71.
Dacewicz L. 2001. *Antroponimia Białegostoku w XVII-XVIII wieku*. Białystok: Wydawnictwo Universytetu w Białymstoku.
Davidson G. 1971. *A Dictionary of Angels: Including the Fallen Angels*. New York: Free Press.
Dawletschin T., Dawletschin I., Tezcan S. 1989. *Tatarisch-Deutsches Wörterbuch*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
Dejna K. 1973. *Dialekty polskie*. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Delamarre X. 2003. *Dictionnaire de la langue Gauloise. Une approche linguistique du vieux-celtique continental*. Paris: Editions Errance.
Derksen R. 2008. *Etymological Dictionary of the Slavic Inherited Lexicon*. Leiden & Boston: Brill.
Derksen R. 2015. *Etymological Dictionary of the Baltic Inherited Lexicon*. Leiden & Boston: Brill.
Desilva D. A. 2013. Jews in the Diaspora. *The world of the New Testament: cultural, social, and historical contexts*. Ed. by Joel B. Green and Lee Martin McDonald. Grand Rapids: Baker Publishing Group, 272–290.
Deszkiewicz J. N. 1846. *Gramatyka języka polskiego*. Rzeszów: Druk. F. Skielskiego.
Dini P. U. 1990. Slavismi e germanismi lessicali nel *Piccolo Catechismo* Lituano di Lysius. *Annali della Facoltà di Lettere e Filosofia dell' Università della Basilicata* 3. Anni accademici 1987–1989, 225–245.
Dini P. U. 2005. Views on Languages and Polyglossia in the Grand Duchy of Lithuania according to Johannes Stobnica's *Epitoma Europe* (1512). *Speculum Slaviae Orientalis: Muscovy, Ruthenia and Lithuania in the Late Middle Ages*. Ed. V. V. Ivanov, J. Verkholantsev. Moscow: Novoe izdateľstvo, 36–43.
Dini P. U. 2005$_a$. Baltų kalbų paleokomparatyvizmo (XVI a.) hebrajiškoji samprata ir jos mįslingas tekstelis. *Baltistica VI priedas*, 69–77.
Dini P. U. 2009. Baltų kalbotyros apyaušriai. Baltų kalbų paleokomparatyvistinės sampratos kalbotyros istoriografijos kontekste. *Archivum Lithuanicum* 11, 439–462.

Dini P. U. 2010. *Baltų filologijos studijos. Rinktiniai straipsniai*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
Dini P. U. 2014. *Foundations of Baltic Languages*. Vilnius: Vilnius University.
Dyhr M., Zint I. 1988. *Lubliner Jiddisch. Ein Beitrag zur Sprache und Kultur des Ostjiddischen im 20. Jahrhundert anhand eines Idiolekts*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
Drotvinas V. 1984. Kada parašytas vadinamasis Krauzės žodynas. *Baltistica* 20(2), 163–167.
Drotvinas V. 2012. Frydricho Kuršaičio žodyno „Littauisch–deutsches Wörterbuch" (Halle a. S., 1883) leksikografinio metodo bruožai. *Mažoji Lietuva: paribio kultūros tyrimai*. Sud. G. Blažienė, N. Morozova, J. Zabarskaitė. Vilnius: Europos kalbų ir kultūrų dialogo tyrėjų asociacija, 59–86.
Dubisz S., Karaś H., Kolis N. 1995. *Dialekty i gwary polskie*. Warszawa: Wiedza Powszechna.
Dulaitienė E. 1958. *Kupiškėnų senovė*. Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla.
Dumčius J., Kuzavinis K., Mironas R. 1986. *Elementa Latīna*. Vilnius: Mokslas.
Dunstan W. E. 2011. *Ancient Rome*. Lanham & Plymouth, UK: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
Durkin Ph. 2014. *Borrowed Words. A History of Loanwords in English*. Oxford: Oxford University Press.
Dworecky I. H. 1950. *Słownik rosyjsko-polski*. Warszawa: Książka i Wiedza.
Eckert R. 1973. Zur Frage der frühen Lehnbeziehungen zwischen Slawisch und Baltisch. *Baltistica* 9(1), 59–65.
Eigminas K. 2002. *Kas yra bachuras? Žodžių istorijos etiudai*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla.
Endzelīns J. 1951. *Latviešu valodas gramatika*. Rīga: Latvijas valsts izdevniecība.
Ernout A., Meillet A. 2001. *Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire des mots*. Paris: Klincksieck.
Evans D. E. 1967. *Gaulish Personal Names. A Study of some Continental Celtic Formations*. Oxford: At the Clarendon Press.
Falińska B. 2001. *Leksyka dotycząca hodowli na mapach ogólnosłowiańskiego atlasu językowego. I Substantiva*. Białystok: Białostockie Studia Językoznawcze.
Falkovič E. 1941. רוסיש־ייִדיש ווערטערביכל. מאָסקווע
Fałowski A. 2010. Czy *bachur/bachor* przybył do Polski ze wschodu? *LingVaria* 10(2), 193–197.
Fassberg S. E. 2010. *The Jewish Neo-Aramaic Dialect of Challa*. Leiden & Boston: Brill.
Fellman J. 1973. *The Revival of a Classical Tongue. Eliezer Ben Yehuda and the Modern Hebrew Language*. Hague: Mouton & Co. N. V., Publishers.
Fraenkel E. 1936. Der Stand der Erforschung des im Wilnagebiete gesprochenen Litauischen. *BalticoSlavica* 2. Wilno: Nakładem Instytutu Naukowo-Badawczego Europy Wschodniej z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej, 14–107.
Fraenkel E. 1938. Zum ostlitauischen Dialekt von Tverečius nebst Nachtragen zur Arbeit ober den Stand der Erforschung des im Wilnagebiete gesprochenen Litauischen. *BalticoSlavica 3. Biuletyn Instytutu Naukowo-Badawczego Europy Wschodniej w Wilnie*. Wilno: Nakładem Instytutu Naukowo-Badawczego Europy Wschodniej z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej, 28–54.
Frakes J. C. 2004. *Early Yiddish Texts 1100-1750*. Oxford & New York: Oxford University Press Inc.
Fraser P. M. 2009. *Greek Ethnic Terminology*. Oxford & New York: Oxford University Press.

Gaivenis K., Keinys S. 1990. *Kalbotyros terminų žodynas*. Kaunas: Šviesa.
Geller E. 2009. A new Anthropological and Linguistic Portrait of Early 17th Century Polish Jewry in an unknown Eastern-Yiddish Remedy Book. *European Judaism* 42(2), 62–79.
Geller E. 2012. Die vielfach verkannte *Jiddische Grammatik* des Ludwik Zamenhof. שטודיעס הינט לקט & יידישע. *Jiddistik heute / Yiddish Studies Today*. Heraus. von Marion Aptroot, Efrat Gal-Ed, Roland Gruschka und Simon Neuberg. Düsseldorf: Düsseldorf University Press, 393–414.
Géza B. 1991. *Magyar szófejtő szótár*. Budapest: Trezor Kiadó.
Girdenis A. 1995. *Teorinės fonologijos pagrindai*. Vilnius: Petro ofsetas.
Girdenis A. 2001. Pamąstymai apie Leskieno dėsnį ir bevardę giminę. *Aleksas Girdenis. Kalbotyros darbai* 3: 1988–2000. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 385–386.
Girdenis A. 2008. *Purpuros* vokalizmas. *Archivum Lithuanicum* 10, 61–96.
Girdenis A. 2012. *Šiaurės žemaičių Skuodo zona : Tekstai su komentarais*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Gloger Z. 1896. *Słownik rzeczy starożytnych*. Kraków: Skład główny w księgarni G. Gebethnera i spółki.
Godefroy F. 1990. *Lexique de l'ancien français*. Paris: Librairie Honoré Champion.
Gołąb Z. 1992. *The Origins of the Slavs: a Linguist's View*. Columbus, Ohio: Slavica Publishers, Inc.
Gołębiowska T. 2002. Z zagadnień redakcyjnych „Słownika gwar polskich". *Studia dialektologiczne II*. Pod redakcją Joanny Okoniowej i Bogusława Dunaja. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, 243–248.
Gonda J. 1978. *Die Religionen Indiens. I. Veda und älterer Hinduismus*. Stuttgart & Mainz: Verlag W. Kohlhammer.
Górny H. 2013. *Nazwy własne w piśmiennictwie pamiętnikarskim XIX wieku: perspektywa funkcjonalno-tekstologiczna*. Kraków: Wydawnictwo LEXIS.
Grabka B. 2002. *Nagłos wokaliczny w gwarach polskich*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
Grandgent C. H. 1907. *An Introduction to Vulgar Latin*. Boston: D. C. Heath & Co., Publishers.
Greimas A. J. 1969. *Dictionnaire de l' ancien français jusqu' au milieu du XIVe siècle*. Paris: Librairie Larousse.
Greń Z., Krasowska H. 2008. *Słownik górali polskich na Bukowinie*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy.
Grinaveckienė E. 1957. Mituvos upyno tarmės fonetika. *Lietuvių kalbotyros klausimai* I, 119–180.
Grinaveckis V. 1963. Dėl Mažvydo *Katekizmo* tarmės lokalizacijos. *Kalbotyra* 6, 65–75.
Grinaveckis V. 1973. *Žemaičių tarmių istorija*. Vilnius: Mintis.
Gritėnienė A. 2006. *Augalų pavadinimų motyvacija šiaurės panevėžiškių patarmėje*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
Grochola-Szczepanek H. 2002. *Rzeczowniki złożone w gwarach polskich*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
Grochola-Szczepanek H. 2010. Język mieszkańca wsi w środowisku miejskim (na przykładzie gwary spiskiej). *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica* 5, 59–65.
Grochola-Szczepanek H. 2012. *Język mieszkańców Spisza: płeć jako czynnik różnicujący*. Kraków: Polska Akademia Nauk / Instytut Języka Polskiego.
Grzegorczykowa R. 1979. *Zarys słowotwórstwa polskiego: słowotwórstwo opisowe*. Warszawa & Łódź: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Grzegorczykowa R., Puzynina J. 1979. *Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego: rzeczowniki sufiksalne rodzime*. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Gussmann E. 2007. *The Phonology of Polish*. New York: Oxford University Press Inc.

Hall J. R. C. 2000. *A concise Anglo-Saxon dictionary*. Toronto & London: University of Toronto Press.

Harkavy A. 1910. *English-Yiddish Dictionary*. New York: Hebrew Publishing Co.

Hartknoch Chr. M. 1684. *Alt und neues Preuſſen oder preuſſiſcher Hiſtorien zwey Teile*. Franckfurt und Leipʒig: Zu Verlegung Martin Hallervorden; druckts Johann Andreœ.

Hellquist E. 1922. *Svensk etymologisk ordbok*. Lund: C. W. K. Gleerups förlag.

Herbinius J. M. 1675. *Religiosae Kijovienses Cryptae, sive Kijovia Subterranea: in quibus labyrinthus sub terra, et in eo emortua, a sexcentis annis, divorum atque heroum Graeco-Ruthenorum, et nec dum corrupta, corpora, ex nomine atque ad oculum, e Πατερικω Slavonico detegit. M. Johannes Herbinius*. Jenae, impensis Martini Hallervordi. Literis Johannis Nisii A. M.DC.LXXV.

Herniczek-Morozowa W. 1975. *Terminologia polskiego pasterstwa górskiego* I. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Hinz W. 1975. *Altiranisches Sprachgut der Nebenüberlieferungen*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.

Hoffner H. A. Jr., Melchert H. C. 2008. *A Grammar of the Hittite Language 1*. Winona Lake: Eisenbrauns.

Hruška J. F. 1907. *Dialektický slovník chodský*. Praha: nákladem České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a uměni.

Hunt D. 1998. The church as a public institution. *The Cambridge ancient History 13. The Late Empire, A.D. 337–425*. Edited by A. Cameron, P. Garnsey. Cambridge: Cambridge University Press, 238–276.

Hurvitz A. 2014. *A concise lexicon of late biblical Hebrew: linguistic innovations in the writings of the Second Temple period*. Leiden & Boston: Brill.

Hutterer C. J. 1969. Theoretical and practical problems of Western Yiddish Dialectology. *The Field of Yiddish. Studies in Language, Folklore, and Literature. Third Collection*. Edited by Marvin I. Herzog, Wita Ravid, and Uriel Weinreich. London & Paris: Mouton & Co., 1–7.

Isaacs M. 1998. Yiddish "Then and Now" Creativity in Comtemporary Hasidic Yiddish. *Yiddish Language & Culture: Then & Now* (Proceedings of the Ninth Annual Symposium of the Philip M. and Ethel Klutznick Chair in Jewish Civilization. October 27 & 28, 1996). Ed. Leonard Jay Greenspoon. Omaha & New York: Creighton University Press & Fordham University Press, 165–188.

Young Chr., Gloning Th. 2004. *A history of the German language through texts*. London & New York: Roudedge.

Jancza M. 1984. Wpływy słowiańskie w języku tekstów folklorystycznych ze wsi litewskich województwa Suwalskiego. *Studia nad gwarami Białostocczyzny. Morfologia i słownictwo*. Warszawa: Państwowe wydawnictwo naukowe, 113–122.

Janyšková I. 2013. Etymologické výklady Frana Miklošiče ve světle *Etymologického slovníku jazyka staroslověnského*. *Miklosichiana Bicentennalia. Зборник у част двестоте годишњице Рођења Франца Миклошича*. Београд: Српска академија наука и уметности, 89–98.

Janów J. 2001. *Słownik huculski*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.

Jansone I. 2003. *Galvas segas un plecu segas: lingvistiskais aspekts latviešu valodā*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.
Jaracz M. 2015. Antroponimia Żydów w przestrzeni nazewniczej międzywojennej Bydgoszczy – system imion. *LingVaria* 19(1), 253–269.
Jurkowski M. 1989. Rutenizmy i orientalizmy w języku starosty Tykocińskiego Łukasza Górnickiego. *Studia językowe z Białostocczyzny. Onomastyka i historia języka* I. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 151–159.
Kabašinskaitė B. 1998. *Lietuvių kalbos liaudies etimologija ir artimi reiškiniai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
Kabašinskaitė B. 2013. *Etimologija: istorijos ir teorijos bruožai lietuvių kalbos kontekste*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Kabašinskaitė B. 2014. *Etimologijos metmenys. Istorija – teorija – skaitiniai*. Vilnius: Vilniaus universitetas.
Kabelka J. 1964. *Kristijono Donelaičio raštų leksika*. Vilnius: Mintis.
Kalezić M. R. 2007. Srpsko-hrvatski nazivi biljaka iz roda *Pistacia L*. (etimološka beleška). *Etymologie slave aujourd'hui. Actes du sumposium tenu du 5 au 7 septembre 2006. Reçu à la Xe séance de la Classe de langue et litterature, le 25 décembre 2007*. Rédacteur Aleksandar Loma. Belgrade: Institut de la langue serbe de L'Academie, 229–239.
Karaciejus J. 1998. Dėl XVIII a. raštų kalbos. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 39, 134–138.
Karaciejus J. 2000. XVIII a. raštų kalba ir jos kilmė. *Žmogus ir žodis* 2, 24–26.
Karaciejus J. 2006. XVIII a. raštų kalba: bažnytinio stiliaus formavimosi išdava ar rašomosios kalbos nuosmukio rezultatas. *Acta Baltico-Slavica* 30, 173–179.
Karaliūnas S. 2015. *Baltų etnonimai*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
Kardelis V. 2003. *Rytų aukštaičių šnektų slavizmų fonologijos bruožai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Karlen N. 2008. *The Story of Yiddish. How a Mish-Mosh of Languages saved the Jews*. New York: HarperCollins Publishers Inc.
Karpluk M. 1974. Wahania rodzaju gramatycznego zapożyczeń pod wpływem wyrazów bliskoznacznych (na przykładzie pol. *chomąto*, *dyszel*). *Studia indoeuropejskie*. Red. Jerzy Kuryłowicz. Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich; Wydawnictwo PAN, 87–90.
Karplukówna M. 1973. O staropolskim przejmowaniu imion wczesnochrześcijańskich (typ *Bartłomiej*, *Maciej*). *Onomastica* 18, 153–172.
Karłowicz J. 1905. *Słownik wyrazów obcego a mniej jasnego pochodzenia używanych w języku polskim*. Kraków: W drukarni W. L. Anczyca i Spółki.
Katz D. 2004. *Words on Fire. The Unfinished Story of Yiddish*. New York: Basic Books.
Kaukienė A. 2000. *Prūsų kalba*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
Kaukienė A. 2004. *Prūsų kalbos tyrinėjimai*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
Kazak A. 2011. XVI–XVII a. LDK tekstų veiksmažodinių hibridų problema. *Perspectives of Baltic Philology II*. Poznań: Rys, 71–84.
Kazansky N. N. 1997. *Principles of the Reconstruction of a fragmentary Text (new Stesichorean Papyri)*. Saint-Petersburg: Russian Academy of Science.
Kazlauskas J. 1959. Daiktavardžių *(i)u* linksniavimo nykimas. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 2, 17–45.

Kettunen L. 1938. *Livisches Wörterbuch mit grammatischer Einleitung*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen seura.
Khan G. 2009. *The Jewish neo-Aramaic dialect of Sanandaj*. Piscataway, NJ: Gorgias Press LLC.
Kilar M. 2010. Anoniminio 1820 metų lietuvių–lenkų kalbų žodyno lenkų kalbos analizė. *Leksikografija ir leksikologija 2*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 71–86.
Klein E. 1987. *A coprehensive etymological Dictionary of the Hebrew Language for Readers of English*. Jerusalem & Tel Aviv: Eisenbrauns.
Klemensiewicz Z., Lehr-Spławiński T., Urbańczyk S. 1981. *Gramatyka historyczna języka polskiego*. Warszawa: PWN.
Kleszczowa K. 2010. Historycznie o podstawach słowotwórczych polskich rzeczowników. *LingVaria* 10(2), 59–67.
Klich E. 1927. *Polska terminologja chrześcijańska*. Poznań: Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.
Klimek Z. 1978. *Język polski w rozmówkach polsko niemieckich „Książeczek polskich" z r. 1539*. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Kluge F. 1915. *Angelsächsisches Lesebuch zusammengestellt und mit Glossar versehen*. Halle: Max Niemeyer.
Kluge F. 2002. *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*. 24 Aufl. Bearb. von Elmar Seebold. Berlin & New York: Walter de Gruyter.
Kobylińska J. 2001. *Słownik gwary gorczańskiej* (*zagórzańskiej*). Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.
Köbler G. 1993. *Wörterbuch des althochdeutschen Sprachschatzes*. Paderborn: F. Schöningh.
Konczewska K. 2010. Język polskich mieszkańców miasta Lidy na Grodzieńszczyźnie. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica* 5, 117–125.
Kondrat A. 2008. Slawizmy leksykalne w polu semantycznym nazw ubiorów w języku jidysz. *Kontakty językowe i kulturowe w Europie*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 267–274.
Kowalska A. 1975. *Zróżnicowanie słowotwórcze gwar Mazowsza i Podlasia. Rzeczownik*. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Kowalska-Szubert A. 2008. Niderlandzkie pożyczki leksykalne w języku polskim i ich miejsce w słownikach. *Kontakty językowe i kulturowe w Europie*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 246–254.
Koženiauskienė R. 1990. *XVI–XVIII a. prakalbos ir dedikacijos*. Vilnius: Mokslas.
Krasowska M. 1989. Z badań nad nazwami sprzętów domowych w gwarach północno-wschodniej Polski. *Polszczyzna północno-wschodnia: metodologia badań językowych*. Pod redakcją Barbary Falińskiej. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 47–62.
Krasowska H. 2006. *Górale Polscy na Bukowinie Karpackiej. Studium socjolingwistyczne i leksykalne*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy.
Kraszewski J. I. 1847. *Litwa. Starożytne dzieje, ustawy, język, wiara, pieśni, przysłowia, podania* 1. Warszawa: Drukarnia Stanisława Strąbskiego.
Krawczyk A. 2007. *Zapożyczenia leksykalne w sytuacji wielojęzyczności: ukrainizmy i rusycyzmy w gwarze Maćkowiec na Podolu*. Warszawa: Wydawnictwo DiG.

Krech E. M., Stock E., Hirschfeld U., Anders L. Chr. 2009. *Deutsches Aussprachewörterbuch*. Berlin & New York: Walter de Gruyter.

Kregždys R. 2009. Pr. *Romow* pagal Petro Dusburgiečio „Prūsijos žemės kroniką“ ir kitos istorinės interpretacijos iki mūsų laikų (toponimo etimologinė analizė, lokalizacija). *Senovės baltų kultūra* 8. Vilnius: Kronta, 120–184.

Kregždys R. 2010. *Baltų kalbų leksinės semantinės gretybės (paveldėtieji ŏ/ā kamienų kūno dalių pavadinimai)*. Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas.

Kregždys R. 2011. Rytų baltų fitonimų morfeminio skaidymo ypatumai (etninės žodžių identifikacijos problematika). *Acta Linguistica Lithuanica* 64–65, 137–164.

Kregždys R. 2011$_a$. Baltų kalbų nomina agentia su suff. *-īnā kilmės ir semantinės raidos ypatumai („deivės“ Žemynos verifikavimo klausimu). *Baltu filologija* 20(1), 53–78.

Kregždys R. 2012. *Baltų mitologemų etimologijos žodynas I: Kristburgo sutartis*. Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas.

Kregždys R. 2012$_a$. Charakterystyka słownika polonizmów w języku litewskim. *LingVaria* 14(2). Kraków: Księgarnia Akademicka, 125–146.

Kregždys R. 2014. Lietuvių kalbos polonizmų-lotynizmų atribucijos ypatumai. *Funkcjonowanie języków i literatur na Litwie. Litewsko-polskie związki naukowe i kulturowe. Monografia zbiorowa*. Red. M. Dawlewicz, I. Fedorowicz, A. Kalėda. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 407–421.

Kregždys R. 2014$_a$. Lietuvių kalbos leksemų morfologinio ir semasiologinio lygmenų interferencinio ryšio kvintesencija: *Kirnis*. *Acta Linguistica Lithuanica* 70, 105–123.

Kregždys R. 2014$_b$. Leksiniai skoliniai – tautų kultūrinės interferencijos refleksija: lietuvių kalbos polonizmai-semitizmai. *Baltu filologija* 22(2 [2013]), 55–93.

Kregždys R. 2014$_c$. Lietuvių kalbos polonizmų ir gudizmų segregacijos ypatumai Lietuvos ir Baltarusijos pasienio areale. *Tarp Vilniaus ir Minsko: Lietuvos – Baltarusijos pasienio istorinis-kultūrinis paveldas*. Sud. B. Nikiforova. Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 254–270.

Kregždys R. 2014$_d$. Kristijono Donelaičio veikalų skolintinė leksika: polonizmai. *Acta Linguistica Lithuanica* 71, 23–63.

Kregždys R. 2015. *Lietuvių kalbos polonizmų žodyno* leksinių lizdų kodifikavimo kriterijai. *Leksikografija ir leksikologija 5*. Sud. A. Gritėnienė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 59–82.

Kregždys R. 2016. Kristijono Donelaičio vartojamų polonizmų integracijos ypatumai (fonetiniai ir morfologiniai lenkybių alternantai bei antriniai jų vediniai). *Kristijono Donelaičio reikšmės: Straipsnių rinkinys*. Sud. Mikas Vaicekauskas. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 325–340.

Kreja B. 1996. Zjawisko hiperyzacji w gwarach i problemy jego interpretacji. *Studia dialektologiczne I*. Pod redakcją Bogusława Dunaja i Jerzego Reichana. Kraków: Instytut Języka Polskiego, 31–39.

Kreja B. 2000. Struktura i znaczenie formacji na *-arka* oraz problem genezy przyrostka *-arka*$_{instr}$. *Studia historycznojęzykowe III*. Rozwój polskiego systemu językowego. Pod redakcją Kazimierza Rymuta i Wojciecha Ryszarda Rzepki. Kraków: lnstytut Języka Polskiego PAN, 167–185.

Krištopaitienė D. 2004. Kristijono Donelaičio raštų leksika ir jos redagavimas. *Senoji Lietuvos literatūra, 18 knyga*. Vilnius: LLTI, 252–264.

Kroonen G. 2013. *Etymological Dictionary of Proto-Germanic*. Leiden & Boston: Brill.

Kruopas J. 1947. Žodyninės slavybės M. Mažvydo raštų kalboje. *Senoji lietuviška knyga. Pirmosios lietuviškos knygos 400 metų išleidimo sukakčiai paminėti*. Kaunas: Valstybinė enciklopedijų, žodynų ir mokslo literatūros leidykla, 225–243.

Kruopas J. 1970. 1598 m. Merkelio Petkevičiaus *Katekizmo* leksika. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 12, 83–154.

Kucała M. 1974. Łacińska fleksja rzeczowników polskich w tekstach średniowiecznych. *Studia indoeuropejskie*. Red. Jerzy Kuryłowicz. Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich; Wydawnictwo PAN, 91–96.

Kucała M. 2000. *Polszczyzna dawna i współczesna*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.

Kudirka R. 2014. *Kalėjimo, kriminalinio ir narkomanų žargono žodynas*. 2-asis pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: Kitos knygos.

Kudzinowski Cz. 1974. Rzeczowniki o osnowie na *-eų/oų-* w *Postylli* Daukszy. *Studia indoeuropejskie*. Red. Jerzy Kuryłowicz. Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich; Wydawnictwo PAN, 97–102.

Kulwicka-Kamińska J. 2009. Anioł w dawnych i współczesnych przekładach biblijnych i koranicznych. *Slavistica Vilnensis* 2005–2009. *Kalbotyra* 54(2), 220–230.

Kuņicka K. 2014. Internal Differentiation of the Polish Language Spoken in Latgale: from an Idiolect to the Dialect. *Komparatīvistikas almanahs 4(33). Cilvēks valodā: etnolingvistika, lingvistiskā pasaules aina*. Daugavpils: Universitātes akadēmiskais apgāds "Saule", 128–141.

Kuzavinis K. 1964. *Prūsų kalba*. Vilnius: Vilniaus valstybinis pedagoginis institutas.

Lampe G. W. H. 1961. *A Patristic Greek Lexicon*. Oxford: Clarendon Press.

Lanza S. 2009. *Italų kilmės žodžiai (italizmai) ir jų adaptacija lietuvių kalboje. Daktaro disertacija*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvių kalbos institutas.

Laučiūtė S. 1977. Slaviški skoliniai lietuvių kalboje. *Baltistica II priedas*, 92–96.

Laumane B. 2005. *Smalki lija zelta lietus. Dabas parādību nosaukumi latviešu valodā* 1. Liepāja: Liepājas Pedagoģijas akadēmija.

Lavrinec P. 2014. Rola Uniwersytetu Stefana Batorego w przekazaniu podania o wileńskim bazyliszku. *Funkcjonowanie języków i literatur na Litwie. Litewsko-polskie związki naukowe i kulturowe. Monografia zbiorowa*. Red. M. Dawlewicz, I. Fedorowicz, A. Kalėda. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 66–75.

Leeming H. 1974. The etymology of Old Church Slavonic *kramola*. *The Slavonic and East European Review* 52 / 126, 128–131.

Leeming H. 1976. *Rola języka polskiego w rozwoju leksyki rosyjskiej do roku 1696. Wyrazy pochodzenia łacińskiego i romańskiego*. Wrocław & Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Lehmann W. P. 1986. *A Gothic etymological Dictionary. Based on the third edition of Vergleichendes Wörterbuch der Gotischen Sprache by Sigmund Feist*. Leiden: E. J. Brill.

Leikuma L. 2012. Stefanejis Uļanovskys trilogejis „Łotysze Inflant Polskich" (1891, 1892, 1895) personu vuordi latgalīšu antroponimikys koņtekstā. *Via Latgalica: Latgalistikys kongresu materiali* 4. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 87–106.

Leschber C. 2011. Lehnwege einiger Orientalismen und Wörter eurasischer Herkunft im Rumänischen und den sonstigen Balkansprachen. *Studia Etymologica Cracoviensia* 16, 33–61.

Leszczyński Z. 1978. *Kierunki zmian w grupach spółgłoskowych typu Sr oraz rS w świetle geografii językowej*. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Levin J. F. 1974. *The Slavic element in the Old Prussian Elbing Vocabulary*. Berkeley & London: California University Press.

Lewis Ch. T., Short Ch. 1958. *A Latin Dictionary founded on Andrews' edition of Freud's Latin Dictionary*. Oxford: Clarendon Press.

Liedke M. 1994. System edukacji a przemiany językowe i kulturalne szlachty ruskiej Wielkiego Księstwa Litewskiego w II połowie XVI wieku. *Białoruskie Zeszyty Historyczne* 2. Białystok: Białoruskie Towarzystwo Historyczne, 7–19.

Liedke M. 1995. Wpływ konwersji na przemiany kulturalne i językowe szlachty ruskiej Wielkiego Księstwa Litewskiego w II polowie XVI wieku. *Białoruskie Zeszyty Historyczne* 3. Białystok: Białoruskie Towarzystwo Historyczne, 11–27.

Liedke M. 1995$_a$. Związki z możnymi oraz kontakty z Koroną jako przyczyny przemian językowych i kulturalnych szlachty ruskiej Wielkiego Księstwa Litewskiego w drugiej połowie XVI wieku. *Białoruskie Zeszyty Historyczne* 4. Białystok: Białoruskie Towarzystwo Historyczne, 16–22.

Liedke M. 2004. *Od prawosławia do katolicyzmu. Ruscy możni i szlachta Wielkiego Księstwa Litewskiego wobec wyznań reformacyjnych*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.

Lisowski T., Migdał J. 1994. Leksemy osobliwe w miejscach słownikowo różnych Psałterza floriańskiego i puławskiego. *Studia historycznojęzykowe I*. Pod redakcją Mariana Kucały i Zdzisławy Krążyńskiej. Kraków: Instytut Języka Polskiego, 101–112.

Litwak K. D. 2013. Synagogue and Sanhedrin. *The world of the New Testament: cultural, social, and historical contexts*. Ed. by Joel B. Green and Lee Martin McDonald. Grand Rapids: Baker Publishing Group, 264–271.

Lockwood W. B. 1995. *Lehrbuch der modernen jiddischen Sprache: mit ausgewählten Lesestücken*. Hamburg: Buske.

Lokotsch K. 1927. *Etymologisches Wörterbuch der europäischen (germanischen, romanischen und slavischen) Wörter orientalischen Ursprungs*. Heidelberg: Winter.

Lötzsch R. 1992. *Duden Jiddisches Wörterbuch* (2., durchgesehene Auflage). Mannheim & Zürich: Dudenverlag.

Lowenstein S. 1969. Results of Atlas Investigations among Jews of Germany. *The Field of Yiddish. Studies in Language, Folklore, and Literature. Third Collection*. Edited by Marvin I. Herzog, Wita Ravid, and Uriel Weinreich. London & Paris: Mouton & Co., 16–35.

Łowmiański H. 1957. Uwagi o wpływach słowiańskich na litewską terminologię kościelną. *Studia z filologii polskiej i słowiańskiej* 2. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 366–372.

Lubaś W. 2002. Frazeologizmy w słownikach (przyczynek do dyskusji o sposobie prezentowania idiomów w słowniku gwarowym). *Studia dialektologiczne II*. Pod redakcją Joanny Okoniowej i Bogusława Dunaja. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, 235–242.

Lucht M. 2007. *Der Grundwortschatz des Altirischen. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Philosophischen Fakultät der Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Bonn*. Bonn: Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Bonn.

Machek V. 1944. Einige slavische Fischnamen. *Zeitschrift für slavische Philologie* 19, 53–67.

Machek V. 1968. *Etymologický slovník jazyka českého*. 2. vydání. Praha: Československá akademie věd.

Maczinsky I. 1564. *Lexicon LatinoPolonicum ex optimis Latinae Lingvae scriptoribvs concinnatvm*. Regiomonti Borvssiae: Typographus Ioannes Daubmannus.

Magda-Czekaj M. 2003. *Historyczne nazwiska ludności Olesna na Śląsku Opolskim*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.
Mailhammer R. 2013. Introduction: Etymology beyond word histories. *Lexical and Structural Etymology. Beyond Word Histories*. Ed. Robert Mailhammer. Boston & Berlin: Walter de Gruyter, Inc., 1–7.
Mailhammer R. 2013$_a$. Towards a framework of contact etymology. *Lexical and Structural Etymology. Beyond Word Histories*. Ed. Robert Mailhammer. Boston & Berlin: Walter de Gruyter, Inc., 9–31.
Malec M. 1994. *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.
Mallory J. P., Adams D. Q. 2006. *The Oxford Introduction to Proto-Indo-European and the Proto-Indo-European World*. Oxford & New York: Oxford University Press.
Mannhardt W. 1936. *Letto-Preussische Götterlehre*. Riga: Herausgegeben von der Lettisch-Literärischen Gesellschaft.
Markova A. 2008. *Beginner's Ladino: With 2 Audio Cds*. New York: Hippocrene Books, Inc.
Markowski A., Pawelec R. 2001. *Wielki słownik wyrazów obcych i trudnych*. Warszawa: Wilga Press.
Markus-Narvila L. 2011. *Rucavas izloksnes vārdnīca: leksikogrāfiskais un leksiskais aspekts. Promocijas darbs filoloģijas doktora grāda iegūšanai valodniecības nozares latviešu diahroniskās valodniecības apakšnozarē*. Liepāja: Liepājas Universitātē.
Martirosyan H. K. 2009. *Etymological Dictionary of the Armenian Inherited Lexicon*. Leiden & Boston: Brill.
Masson E. 1967. *Recherches sur les plus anciens emprunts sémitiques en grec*. Paris: Klincksieck.
Matasović R. 2009. *Etymological dictionary of proto-Celtic*. Leiden & Boston: Brill.
Matisoff J. A. 2000. *Blessings, curses, hopes and fears: psycho-ostensive expressions in Yiddish*. Stanford: Stanford University Press.
Mažiulis V. 1966. *Prūsų kalbos paminklai*. Vilnius: Mintis.
Meillet A. 2009. *Esquisse d'une histoire de la langue latine* (Troisième édition revisée et augmentée). New York: Cambridge University Press.
Meir N. M. 2010. *Kiev, Jewish metropolis: a history, 1859–1914*. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.
Meissner T. 2005. *S-stem Nouns and Adjectives in Greek and Proto-Indo-European. A Diachronic Study in Word Formation*. New York: Oxford University Press Inc.
Michalska P. 2012. *Status staropolskich oboczności wyrazowych w polszczyźnie doby średniopolskiej. Praca doktorska*. Poznań: Uniwersytet im. A. Mickiewicza.
Mierzyński A. 1895. Nuncius cum baculo. Studjum archeologiczne o krywuli. *Wisła* 9. Warszawa, 361–397.
Mikalauskaitė E. 1975. *Lietuvių kalbos fonetikos darbai*. Vilnius: Mokslas.
Miklosich F. 1886. *Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen*. Wien: Wilhelm Braumüller.
Miklosich von F. 1977. *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*. Darmstadt: Scientia Verlag Aalen.
Mikulėnienė D. 2004. Skolinių atranka ir vertinimas „Kalbos patarimuose." *Skoliniai ir bendrinė lietuvių kalba*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 77–89.
Miseviča-Triliča R. 2012. Aizguvumi no slāvu valodām anonīmajā „Poļu-latviešu vārdnīcas" manuskriptā (Jana Karigera „Lexicon Lothavicum"). *Via Latgalica: Latgalistikys kongresu materiali* 4. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 122–133.

Monier-Williams K. C. I. E. 1891. *Brahmanism and Hinduism, or, Religious Thought and Life in India, as based on the Veda and other sacred books of the Hindus*. New York: MacMillan and Co.
Monier-Williams M. A. 1960. *A Sanskrit-English Dictionary*. Oxford: At the Clarendon Press.
Mońko-Chotkowska J. 1977. *Budowa słowotwórcza rzeczowników w Liber Chamorum Waleriana Nekandy Trepki*. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Moszyńska D. 1975. *Morfologia zapożyczeń łacińskich i greckich w staropolszczyźnie*. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Muhly J. D. 1970. Homer and the Phoenicians: The Relations between Greece and the Near East in the Late Bronze and Early Iron Ages. *Berytus* 19, 19–64.
Nalepa J. 1964. *Jaćwięgowie. Nazwa i lokalizacja*. Białystok: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
Narbutas S. 2006. Litewskie piśmiennictwo. *Kultura Wielkiego Księstwa Litewskiego. Analizy i obrazy*. Opr. V. Ališauskas, L. Jovaiša, M. Paknys, R. Petrauskas, E. Raila. Przekł. P. Bukowiec, B. Kolęba, B Piasecka. Kraków: Universitas, 316–333.
Naruszewicz-Duchlińska A. 2009. *Surnames of Inhabitants of the Lidzbark District (1500-1772)*. Olsztyn: Centrum badań Europy Wschodniej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.
Neil G. J. 2005. *Yiddish. A Linguistic Introduction*. Cambridge & São Paulo: Cambridge University Press.
Németh M. 2004. Some disputable Slavic etymologies in Crimean-Karaim. *Studia Etymologica Cracoviensia* 9, 111–118.
Nesselmann G. H. F. 1845. *Die Sprache der alten Preußen*. Berlin: bei G. Reimer.
Niermeyer J. F. 1976. *Mediae Latinitatis lexicon minus*. Leiden: E. J. Brill.
Noonan B. J. 2011. Did Nehemiah Own Tyrian Goods? Trade between Judea and Phoenicia during the Achaemenid Period. *Journal of Biblical Literature* (*JBL*) 130(2), 281–298.
Norvilaitė I. 2003. Polonizmai XVI–XVII amžių poterių tekstuose. *Konferencijos Kazimiero Jauniaus 155-osioms gimimo metinėms Kazimieras Jaunius (1848–1908) tarmėtyrininkas ir kalbos istorikas pranešimų tezės*.Vilnius & Kvėdarna: Lietuvių kalbos institutas, 47–49.
Norvilaitė I. 2004. Polonizmai XVI–XVII amžių poterių tekstuose. *Lituanistica* 57(1), 36–42.
Nowowiejski B., Wojczulis J. 2006. Polonizmy leksykalne w języku litewskiej prasy społeczno-kulturalnej końca XIX wieku. *Białostockie Archiwum Językowe* 6, 77–87.
Okoniowa J. 1987. *Polskie przyimki gwarowe. Znaczenia przestrzenne i czasowe*. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Orel V. 2003. *A Handbook of Germanic Etymology*. Leiden & Boston: Brill.
Orel E. V., Stolbova O. V. 1995. *Hamito-Semitic etymological dictionary: materials for a reconstruction*. Leiden & Köln: E. J. Brill.
Ostaszewska D., Tambor J. 2000. *Fonetyka i fonologia współczesnego języka polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN.
Ostrowski B. 2000. Wpływ polszczyzny na białoruskie gwary okolic Grodna. Adaptacja polskich wyrazów zawierających samogłoski nosowe. *Studia Russica* 18. Adiuvante B. Tatár redigit A. Zoltán. Budapest: ELTE, 199–205.
Ostrowski B. 2006. Wyrazy z grupą spółgłoskową *-дп-* w białoruskich gwarach grodzieńszczyzny. *Latvijas Universitātes raksti 707. Slāvistikas tradīcijas Baltijā*, 14–22.
Ostrowski B. 2013. *Białoruskie gwary Grodzieńszczyzny*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.

Ostrowski N. 2014. Deprefiksacja czasownikowa w języku litewskim. *Acta Baltico-Slavica* 38, 172–181.
Otrębski J. 1932. *Wschodniolitewskie narzecze twereckie 3. Zapożyczenia słowiańskie*. Kraków: Polska Akademja Umiejętności.
Otrębski J. 1956. *Gramatyka języka litewskiego* 3. *Nauka o formach*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
Otrębski J. 1958. *Gramatyka języka litewskiego* 1. *Wiadomości wstępne. Nauka o głoskach*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
Otrębski J. 1964. Udział Jaćwingów w ukształtowaniu języka Polskiego. *Acta Baltico-Slavica 1*, 207–216.
Otrębski J. 1965. *Gramatyka języka litewskiego* 2. *Nauka o budowie wyrazów*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
Ożdżyński J. 1986. Zapożyczenia starofryzyjskie (?) w polskim słowtnictwie morskim. *Studia historycznojęzykowe: wybór problemów i przegląd metod badawczych z zakresu historii języka polskiego*. Pod redakcją Ireny Bajerowej. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 107–122.
Pakerys A. 1982. *Lietuvių bendrinės kalbos prozodija*. Vilnius: Mokslas.
Pakerys A. 1991. *Tarptautinių žodžių kirčiavimas*. Kaunas: Šviesa.
Palionis J. 1967. *Lietuvių literatūrinė kalba XVI–XVII a*. Vilnius: Mintis.
Palionis J. 1979. *Lietuvių literatūrinės kalbos istorija*. Vilnius: Mokslas.
Palionis J. 1987. Dėl lietuvių literatūrinės kalbos kilmės „interdialektinės“ koncepcijos. *Baltistica* 23(2), 184–192.
Palionis J. 2012. Nemajūnų parapijos oikonimai ir jų kaita XIX a. *Acta Linguistica Lithuanica* 66, 64–80.
Palmaitis L. 1998. *Baltų kalbų gramatinės sistemos raida*. Kaunas: Šviesa.
Passarge L. 1878. *Aus baltischen Ländern*. Glogów.
Patterson D. 2005. *Hebrew Language and Jewish Thought*. London & New York: RoutledgeCurzon.
Paulauskienė A., Tarvydaitė D. 1998. *Žodyno normos ir dabartinė vartosena*. Kaunas: Šviesa.
Pawlowsky J. 1911. *Deutsch-Russisches Wörterbuch*. Riga: Verlag von N. Kymmel.
Pelcowa H. 2002. Znaczenie wyrazu w świetle geografii lingwistycznej. *Studia dialektologiczne II*. Pod redakcją Joanny Okoniowej i Bogusława Dunaja. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, 179–191.
ריגע. העברייאיזמען אין אידיש. 1929. נ. פּערעפּערקאָוויטש
Pérez Fernández M. 1997. *An introductory grammar of rabbinic Hebrew*. Leiden & Köln: Brill.
Perrot J. 1961. *Les dérivés latins en -men et -mentum*. Paris: Klincksieck.
Petit D. 2004. *Apophonie et catégories grammaticales dans les langues baltiques*. Leuven-Paris: Peeters.
Petit D. 2010. *Untersuchungen zu den baltischen Sprachen*. Leiden & Boston: Brill.
Petit D. 2015. [recenzija] Wolfgang Hock et al., *Altlitauisches etymologisches Wörterbuch*, 3 vols., Hamburg: Baar, 2015, 1643 pp. *Baltistica* 50(2), 347–361.
Piela A. 2015. Zwyczaj picia kawy i herbaty odzwierciedlony w polskim słownictwie i frazeologii. *LingVaria* 19(1), 141–152.

Pleskalová J. 2009. *Stará čestina pro nefilology*. Brno: Masarykova univerzita.
Polenz von P. 2009. *Geschichte der deutschen Sprache*. 10., völlig neu bearbeitete Auflage von Norbert Richard Wolf. Berlin & New York: Walter de Gruyter.
Połomski T. 2010. Rola zapożyczeń z języka niemieckiego w procesie kształtowania się polszczyzny na przestrzeni wieków. *XV Sesja naukowa „Język i czas"*. Nowy Sącz, 1–15 (interneto prieiga: http://www.zse.nowysacz.pl/old/ publics/sprache_und_zeit.pdf).
Popowska-Taborska H. 1979. Dialektyzmy w słowniku Bartłomieja z Bydgoszczy. *Bartłomiej z Bydgoszczy i jego dzieło*. Red. H. Popowska-Taborska. Warszawa-Poznań: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 37–40.
Popowska-Taborska H., Boryś W. 1996. *Leksyka kaszubska na tle słowiańskim*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy.
Popowska-Taborska H. 2004. *Z językowych dziejów Słowiańszczyzny*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy.
Pospiszyl A. 2004. Nazwy naczyń z drewnianych klepek. *Prace Językoznawcze* 6. Olsztyn: UWM, 119–132.
Powell B. B. 1991. *Homer and the origin of the Greek alphabet*. Cambridge: Cambridge University Press.
Prati A. 1951. *Vocabolario etimologico italiano*. Torino: Garzanti.
Pronk-Tiethoff S. 2013. *The Germanic loanwords in Proto-Slavic*. Amsterdam & New York: Editions Rodopi B.V.
Przybytek R. 1993. *Ortsnamen baltischer Herkunft im südlichen Teil Ostpreußens*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.
Ramułt S. 1893. *Słownik języka pomorskiego czyli kaszubskiego*. Kraków: Nakładem Akademii Umiejętności.
Raszewska–Żurek B. 2006. *Kształtowanie się nazwisk równych imionom w Polsce (wiek XIII–XVI)*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy (SOW).
Recuero P. P. 1977. *Diccionario básico Ladino-Español*. Barcelona: Ameller Ediciones.
Reczek S. 1968. *Podręczny słownik dawnej polszczyzny* (część I: Staropolsko-nowopolska, część II: Nowopolsko-Staropolska). Wrocław & Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Reczkowa B. 1982. *Wyrazy pochodzenia francuskiego w gwarach polskich*. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Reichan J. 1975. *Zmiany we fleksji rzeczowników męskich zakończonych pierwotnie na spółgłoski wargowe palatalne: w języku polskim na tle słowiańskim*. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Rejzek J. 2001. *Český etymologický slovník*. Praha: Leda.
Reķēna A. 1989. Aizguvums – semantikas diferencētājs. *Baltistica* III(1) *priedas*, 173–178.
Rembiszewska D. K. 2008. Nazwy nieślubnego dziecka w historii i dialektach polszczyzny. *Kontakty językowe i kulturowe w Europie*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 57–66.
Rembiszewska D. K. 2009. Polonizmy w łotewskich gwarach Łatgalii. *Acta Baltico-Slavica* 33, 67-74.
Reuka Sz. (Багушэвіч Ф. Б.; pseudonimas – Сымон Рэўка з-пад Барысава) 1894. *Smyk Białaruski*. Poznań: Drukawau swaim kosztam M. Nikulski.
Rybatzki V. 2002. Die tungusische Metallterminologie. *Studia Etymologica Cracoviensia* 7, 89-126.
Rybicka-Nowacka H. 1973. *Rzeczowniki zapożyczone z łaciny w języku polskim XVII wieku (na materiale literatury pamiętnikarskiej)*. Wrocław & Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Rykiel-Kempf B. 1985. *Budowa słowotwórcza nazw zbiorowych w języku polskim XVII wieku*. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Rymut K. 1967. *Nazwy miejscowe północnej części dawnego województwa krakowskiego*. Wrocław & Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Rymut K. 1987. *Nazwy miast Polski. Wydanie drugie uzupełnione*. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
Rymut K. 2003. *Szkice onomastyczne i historycznojęzykowe*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.
Romanowski A. 2014. Między prawosławiem a protestantyzmem. Przemiany w literaturze Litwy XVI wieku. *Funkcjonowanie języków i literatur na Litwie. Litewsko-polskie związki naukowe i kulturowe. Monografia zbiorowa*. Red. M. Dawlewicz, I. Fedorowicz, A. Kalėda. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 26–41.
Rosinas A. 1988. *Baltų kalbų įvardžiai*. Vilnius: Mokslas.
Rosinas A. 1994. Dėl įvardžių *alvienas* resp. *ãliái vienas* kilmės. *Baltistica* 29(2), 188–191.
Rosół R. 2009. W sprawie etymologii rzeczownika bachor. *Język Polski* 89(4–5), 329–335.
Rosół R. 2010. O zapomnianych znaczeniach pol. *bachor* i *bachur*. *Linguistica Copernicana* 1(3), 235–249.
Rospond S. 1956. Problem genezy polskiego języka literackiego. Uwagi polemiczne do artykułów T. Milewskiego i W. Taszyckiego. *Pochodzenie polskiego języka literackiego*. Red. K. Budzyk. Wrocław: Zakład im. Ossolińskich, 117–177.
Rospond S. 1979. *Gramatyka historyczna języka polskiego*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
Roszko D. 2009. Zapożyczenia leksykalne w litewskiej gwarze puńskiej. *Acta Baltico Slavica* 33, 75–90.
Rozwadowski J. 1948. *Studia nad nazwami wód słowiańskich*. Kraków: Polska Akademia Umiejętności.
Rudnicka E. 2015. Elementy informacji gramatycznej w słowniku pod red. Tadeusza Lehra-Spławińskiego jako przykład uwarunkowań socjokulturowych w leksykografii. *LingVaria* 19(1), 287–298.
Rudnicki M. 1935. Żegluga u Słowian. *Slavia Occidentalis XIV*. Red. M. Rudnicki. Poznań: Nakładem Instytutu Zachodnio-Słowiańskiego przy Uniwersytecie Poznańskim z zasiłku min. W. R. i O. P., Senatu AK, U. P. oraz Starostwa Krajowego w Toruniu, 232–234.
Rudnicki M. 1938. [recenzija] Jänichen Hans. Die Wikinger im Weichsel- u. Odergebiet. Verlag von Curt Kabitzsch, Leipzig 1938. Mit 2 Abbildungen im Texst, 8 Tafeln und 1 Karte, str. 154. *Slavia Occidentalis XVII*. Red. M. Rudnicki. Poznań: Nakładem Instytutu Zachodnio-Słowiańskiego przy Uniwersytecie Poznańskim z zasiłku min. W. R. i O. P., Senatu AK, U. P. oraz Starostwa Krajowego w Poznaniu, 223–268.
Rūķe-Draviņa V. 1977. *The Standardization Process in Latvian. 16th Century to the Present*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
Russel J. B. 1984. *Lucifer. The Devil in the Middle Ages*. London & Ithaca: N. Y. Cornell.
Rutkowska K., Sawaniewska-Mochowa Z. 2012. Zapożyczenia litewskie dotyczące człowieka w gwarach polskich na Litwie. Aspekt semantyczny i etnolingwistyczny. *Baltistica VIII Priedas*, 123–141.
Sabaliauskas A. 1960. Dėl kai kurių baltų kalbų žemės ūkio augalų pavadinimų kilmės. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 3, 257–267.

Sabaliauskas A. 1966. Lietuvių kalbos leksikos raida. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 8. Vilnius, 5–141.
Sabaliauskas A. 1990. *Lietuvių kalbos leksika*. Vilnius: Mokslas.
Sabaliauskas A. 1994. *Iš kur jie? Pasakojimas apie žodžių kilmę*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla.
Sáenz-Badillos A. 2002. *A history of the Hebrew language*. Cambridge: Cambridge University Press.
Sakalauskienė V., Sawaniewska-Mochowa Z. 2014. Filologia a tożsamość. Dwugłos polsko–litewski o ks. Antonim Juszkiewiczu, twórcy słowników przekładowych. *Acta Baltico–Slavica* 38, 108–125.
Schmalstieg W. R. 1956. *Criteria for the determination of Slavic borrowings in Lithuanian*. Thesis (Ph. D.). Philadelphia: University of Pennsylvania.
Schoemann G. F. 1897. *Griechische Alterthümer* 1. Berlin: Weidmannsche Buchhandlung.
Schützeichel R. 2012. *Althochdeutsches Wörterbuch* (7., durchgesehene und verbesserte Auflage). Berlin &Boston: Walter de Gruyter GmbH & Co. KG.
Seebold E. 2008. *Chronologisches Wörterbuch des deutschen Wortschatzes 2 (Der Wortschatz des 9. Jahrhunderts)*. Berlin & New York: Walter de Gruyter.
Segal M. H. 1980. *A Grammar of Mishnaic Hebrew*. Oxford: Clarendon Press.
Sehwers J. 1936. Sprachlich-kulturhistorische Untersuchungen vornehmlich über den deutschen Einfluss im Lettischen. Leipzig: Kommissionsverlag, O. Harrassowitz.
Shevelov G. Y. 1964. *A Prehistory of Slavic. The historical Phonology of Common Slavic*. Heidelberg: Carl Winter; Universitätsverlag.
Siatkowski J. 2004. *Studia nad wpływami obcymi w ogólnosłowiańskim atlasie językowym*. Warszawa: ISZiP.
Siatkowski J. 2005. *Słowiańskie nazwy wykonawców zawodów w historii i dialektach*. Warszawa: ISZiP.
Siatkowski J. 2012. *Słowiańskie nazwy części ciała w historii i dialektach*. Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.
Siaurukienė H. 1987. „Knygos nobažnystės" giesmyno skoliniai. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 26, 145–150.
Siekierska K. 1992. Barwy staropolskiej przyrody. *Studia historycznojęzykowe i dialektologiczne*. Pod redakcją Mariana Kucały i Jerzego Reichana. Kraków: Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego, 19–42.
Sitarz M. J. 1995. *Jidysz*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński.
Skeat W. W. 2005. *An Etymological Dictionary of the English Language*. Mineola, New York: Dover Publications, Inc.
Smoczyński W. 1984. Zapożyczenia słowiańskie w litewskiej gwarze Puńskiej. *Studia nad gwarami Białostocczyzny. Morfologia i słownictwo*. Warszawa: Państwowe wydawnictwo naukowe, 179–222.
Smoczyński W. 2000. *Untersuchungen zum deutschen Lehngut im Altpreussischen*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
Smoczyński W. 2005. *Lexikon der altpreussischen Verben*. Innsbruck: Institut für Sprachen und Literaturen der Universität Innsbruck.

Smoktunowicz K. 2009. Latopisy białorusko-litewskie: geneza, redakcje, język. *Studia Wschodniosłowiańkie* 9. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 203–216.

Smolińska B. 1983. *Polszczyzna północnokresowa z przełomu XVII i XVIII w.: na podstawie rękopisów Jana Władysława Poczobuta Odlanickiego i Antoniego Kazimierza Sapiehy*. Wrocław & Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Smułkowa E. 1988. O polsko-białoruskich związkach językowych w aspekcie czasowym i terytorialnym. *Studia polsko-litewsko-białoruskie*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 220–258.

Smułkowa E. 2002. *Białoruś i pogranica: studia o języku i społeczeństwie*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.

Sokoloff M. 1992. *A Dictionary of Jewish Palestinian Aramaic of the Byzantine Period*. Ramat-Gan: Bar Ilan University Press.

Sokólska U. 1999. *Siedemnastowieczna polszczyzna kresów północno-wschodnich (słowotwórstwo, słownictwo, frazeologia)*. Białystok: Trans Humana.

סאָלדאַטאָוו .א 2011. .מאָסקווע .גרויס יידיש־רוסיש ווערטערבוך

Soltes O. Z. 1998. Language, Art and Identity: Yiddish in Art from Chagall to Shalom of Safed. *Yiddish Language & Culture: Then & Now* (Proceedings of the Ninth Annual Symposium of the Philip M. and Ethel Klutznick Chair in Jewish Civilization. October 27 & 28, 1996). Ed. Leonard Jay Greenspoon. Omaha & New York: Creighton University Press & Fordham University Press, 17–36.

Sophocles A. 1900. *Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods (from B. C. 146 to A. D. 1100)*. New York: Charles Scribner's Sons.

Sowa F., Sowa W. 2002. Bemerkungen zur Etymologie einiger polnischer Dialektwörter. *Studia Etymologica Cracoviensia* 7, 133–149.

Stachowski M. 2004. The origin of the European word for sabre. *Studia Etymologica Cracoviensia* 9, 133–141.

Stachowski St. 1995. Osmanisch-türkische und tatarische Lehnwörter im Polnischen und ihre Bedeutung für die türkische Wortgeschichte. *Turcologica* 26 (*Laut- und Wortgeschichte der Türksprachen: Beiträge des internationalen Symposiums, Berlin, 7. bis 10. Juli 1992* / hrsg. von Barbara Kellner-Heinkele und Marek Stachowski). Wiesbaden: Harrassowitz, 155–171.

Stafecka A. 2003. Stefanijos Ulianovskos tautosakos rinkinio tarminės ypatybės (patarlės ir priežodžiai). *Konferencijos Kazimiero Jauniaus 155-osioms gimimo metinėms Kazimieras Jaunius (1848–1908) tarmėtyrininkas ir kalbos istorikas pranešimų tezės*.Vilnius & Kvėdarna: Lietuvių kalbos institutas, 57–59.

Stafecka A. 2010. Влияние польского и некоторых других соседних языков на латгальскую письменность XVIII-XIX веков. Mędelska J., Sawaniewska-Mochowa Z. (red.) *Językowe i kulturowe dziedzictwo Wielkiego Księstwa Litewskiego: Księga jubileuszowa na 1000-lecie Litwy*. Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 150-157.

Stamm E. 1938. *Staropolskie miary. Część I: miary długości i powierzchni*. Warszawa: Główny Urząd Miar.

Stang Chr. S. 1935. *Die westrussische Kanzleisprache des Grossfürstentums Litauen*. Oslo: I Kommisjon hos Jacob Dybwad.

Stang Chr. S. 1974. *Gh*, *h* in weissrussischen Lehnwörtern im Altlitauischen. *Studia indoeuropejskie*. Red. Jerzy Kuryłowicz. Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich; Wydawnictwo PAN, 231–237.

Steingass F. 1963. *A comprehensive Persian-English Dictionary*. London: Routledge & Kegan Paul Limited.

Stern H. 2000. *Wörterbuch zum jiddischen Lehnwortschatz in den deutschen Dialekten*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

Stiernhöök F. 1673. *De Jure Sueonum et Gothorum vetusto*. Holmiae.

Straupeniece D. 2012. *Sventājas latviešu valoda – statika un dinamika*. Promocijas darbs filoloģijas doktora grāda iegūšanai valodniecības zinātņu nozares latviešu diahroniskās valodniecības apakšnozarē. Liepāja: Liepājas Universitāte.

Strong J. 1997. *Greek Dictionary of the New Testament*. Albany: Books For The Ages.

Strutyński J. 2002. *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego*. Kraków: Tomasz Strutyński.

Subačius G. 1993. Simono Daukanto Didžiojo lenkų-lietuvių kalbų žodyno naujadarai: individuali žodžių daryba. *Lietuvių atgimimo istorijos studijos* 4. Vilnius: Baltoji varnelė, 135–216.

Sviderskienė D. 2015. Dėl pragmatinės lingvistinės vietovardžių analizės (remiantis Marijampolės apskrities vietovardžiais. *Acta Linguistica Lithuanica* 73, 166–199.

Swan O. E. 2008. *An English-Speaker's Polish-English Dictionary with an English-Polish Index*. Pittsburgh: Lektorek Language Materials.

Szczepański S. 2013. *Eikim kruwom!* czyli „Chodźmy na zebranie!" Uwagi o kolekcji kriwul ze zbiorów etnograficznych *Altertumsgesellschaft Insterburg* i trwałości Staropruskiej tradycji. *Pruthenia* 8, 181–193.

Szpyra-Kozłowska J. 2000. Słowotwórstwo bez morfemów czyli o morfologii prozodycznej i formach uciętych. *Bulletin de la société polonaise de linguistique* 56, 59–78.

"רוסקי יאזיק": מאָסקווע. רוסיש-ייִדישער ווערטערבוך. 1989. מ. שאפיראָ, ע. ספיוואק, מ. שולמאן

Škaljić A. 1966. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: «Svjetlost».

Ślaski B. 1930. Słownik Rybacko-Żeglarski i Szkutniczy. *Slavia Occidentalis IX*. Red. M. Rudnicki. Poznań: Nakładem Instytutu Zachodnio-Słowiańskiego przy Uniwersytecie Poznańskim z zasiłku M. W. R. i O. P. w Warszawie oraz wydziału krajowego w Poznaniu, 142–291.

Šmit R. 2005. *Uvod u grčke dijalekte*. Sremski Karlovci & Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.

Taszycki W. 1964. Kilka uwag o nazwach mieszkańców od nazw krain i miejscowości. *Prace Filologiczne* 18(3), 261-265.

Taszycki W. 1972. Rzeczowniki żeńskie typu dworka, mieszczka, Polka; Ruska «Rusinka; Roskanka», greczka «Greczynka». *Poradnik Językowy* 8, 471–476.

Teeuwen M. 2003. *The Vocabulary of Intellectual Life in the Middle Ages*. Brepols: Brepols Publishers.

Tiefenbach H. 2010. *Altsächsisches Handwörterbuch. A Concise Old Saxon Dictionary*. Berlin & New York: Walter de Gruyter GmbH & Co. KG.

Timm E. 1987. *Graphische und phonische Struktur des Westjiddischen*. Tübingen: Niemeyer.

Timm E. 2005. *Historische jiddische Semantik. Die Bibelübersetzungssprache als Faktor der Auseinanderentwicklung des jiddischen und des deutschen Wortschatzes*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

Timm E., Beckmann G. A. 2006. *Etymologische Studien zum Jiddischen. Zugleich ein Beitrag zur Problematik der jiddischen Südost- und Ostflanke*. Hamburg: Helmut Buske Verlag GmbH.

Tölgyes B. 2009. Polonizmai ir literatūros tradicija Jurgio Savickio *Šventadienio sonetuose*. *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kalbos, kultūros ir raštijos tradicijos*. Sud. S. Temčinas, G. Miškinienė, M. Čistiakova, N. Morozova. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 71–80.

Topolska M. B. 2002. *Społeczeństwo i kultura w Wielkim Księstwie Litewskim od XV do XVIII wieku*. Poznań – Zielona Góra: Wydawnictwo Naukowe Bogucki.

Topolska M. B. 2005. Dziedzictwo kultury zachodnioeuropejskiej w Wielkim Księstwie Litewskim i na ziemiach ruskich Korony od XV do XVIII w. *Europa Środkowowschodnia od X do XVIII wieku – jedność czyróżnorodność?: [Materiały z sympozjum Europa Środkowowschodnia – jedność czy różnorodność od X do XVIII wieku zorganizowanego w ramach 17. Powszechnego Zjazdu Historików Polskich (Kraków, wrzesień 2004)]*. Pod redakcją Krzysztofa Baczkowskiego i Janusza Smołuchy. Kraków: Societas Vistulana (http://jazon.hist.uj.edu.pl/zjazd/ materialy/ topolska.pdf).

Toporov V. 2000. *Baltų mitologijos ir ritualo tyrimai*. Vilnius: Aidai.

Tóth A. 2007. *Etymological Dictionary of Hungarian*. The Hague: Mikes International.

Trautmann R. 1910. *Die altpreussischen Sprachdenkmäler*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Trautmann R. 1923. *Baltisch-Slavisches Wörterbuch*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Trofimowič K. K. 1974. *Hornjoserbsko-ruski słownik*. Budyšin: Ludowe nakładnistwo Domowina; Moskwa: „Ruska rěč".

Trumpa A. 2010. *Adjektīvu semantiskā diferenciācija latviešu un lietuviešu valodā*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.

Turonek Z. 1984. Struktura leksykalna białoruskiej gwary wsi Ruszczany w aspekcie zapożyczeń z języka polskiego. *Studia nad gwarami Białostocczyzny. Morfologia i słownictwo*. Warszawa: Państwowe wydawnictwo naukowe, 73–90.

Uhlenbeck Chr. C. 1900. *Kurzgefasstes etymologisches Wörterbuch der Gotischen Sprache*. Amsterdam: Johannes Müller.

Ulčinaitė E. 2006. Literatura łacińska. *Kultura Wielkiego Księstwa Litewskiego. Analizy i obrazy*. Opr. V. Ališauskas, L. Jovaiša, M. Paknys, R. Petrauskas, E. Raila. Przekł. P. Bukowiec, B. Kolęba, B. Piasecka. Kraków: Universitas, 282–299.

Urbas D. 1996. *Martyno Mažvydo raštų žodynas*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.

Urbutis V. 1968. Lituanika F. Slavskio lenkų kalbos etimologijos žodyne. *Kalbotyra* 1, 215–220.

Urbutis V. 1969. Dabartinės baltarusių kalbos lituanizmai. *Baltistica* 5(2), 149–162.

Urbutis V. 1978. *Žodžių darybos teorija*. Vilnius: Mokslas.

Urbutis V. 1981. *Baltų etimologijos etiudai*. Vilnius: Mokslas.

Urbutis V. 1984. [recenzija] Лаучюте Ю. А. Словарь балтизмов в славянских языках. Л.: Наука, 1982. – 212 с. *Baltistica* 20(2), 184–191.

Urbutis V. 2009. *Baltų etimologijos etiudai* 2. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

Ušinskienė V. 2014. Komunikacja prawna Wielkiego Księstwa Litewskiego w świetle nowego projektu naukowego Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego. *Funkcjonowanie języków i literatur na Litwie. Litewsko-polskie związki naukowe i kulturowe. Monografia zbiorowa*. Red. M. Dawlewicz, I. Fedorowicz, A. Kalėda. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 42–53.

Vaan de M. 2008. *Etymological Dictionary of Latin and the other Italic Languages*. Leiden & Boston: Brill.
Vaillant A. 1946. La dépréverbation. *Revue des études slaves* 22(1–4), 5–45.
Vaitkevičius V. 2003. *Alkai. Baltų šventviečių studija*. Vilnius: Diemedis.
Valeckienė A. 1967. Kitų kalbų kilmės žodžiai lietuvių kalbos morfologinėje sistemoje. *Lietuvių kalba tarybiniais metais*, (red.) V. Ambrazas. Vilnius: Mintis, 108–128.
Varol M.-Chr. 2008. *Manual of Judeo-Spanish: Language and Culture* (Studies and Texts in Jewish History and Culture). Maryland: University of Maryland Press.
Večerka R. 2013. Poznámky k sociálním a technickým okolnostem latinismů v cyrilometodějské staroslověnštině. *Miklosichiana Bicentennalia. Зборник у част двестоте годишњице Рођења Франца Миклошича*. Београд: Српска академија наука и уметности, 9–16.
Velikovsky I. 1952. *Ages in Chaos. Volume I: from the Exodus to King Akhnaton*. Garden City, New York: Doubleday & Company, Inc.
Vidugiris A. 2014. *Lazūnų šnekta*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
Vitale-Brovarone A. 2008. Traduire des mots et transporter des choses: quelques réflexions sur la littérature savante et l'expérience marchande dans la formation du lexique. *Science Translated: Latin and Vernacular Translations of Scientific Treatises in Medieval Europe (Mediaevalia Lovaniensia)*. Ed. by M. Goyens, P. de Leemans, A. Smets. Leuven: Leuven University Press, 197–221.
Vitkauskas V. 2010. Papildomi *Lietuvių kalbos žodyno* taisymai. *Leksikografija ir leksikologija 2*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 114–122.
Vycichl W. 1983. *Dictionnaire étymologique de la langue copte*. Leuven: Peeters.
Vladimirovas L. 1979. *Knygos istorija. Senovė. Viduramžiai. Renesansas. XVI–XVII amžius*. Vilnius: Mokslas.
Voitkevič B. 2010. Mikalojaus Daukšos Postilės slavizmų morfologinė integracija. *Baltistica* XLV(2), 243–255.
Vries de J. 1977. *Altnordisches Etymologisches Wörterbuch*. Leiden: E. J. Brill.
Wackernagel W. 1878. *Altdeutsches Handwörterbuch*. Basel: Schweighauserische Verlags-Buchhandlung (Hugo Richter).
Walczak B. 1991. *Słownik wileński na tle dzisiejszej polskiej leksykografii*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
Walczak B. 1995. *Zarys dziejów języka polskiego*. Poznań: Kantor Wydawniczy SAWW.
Walde A. 1910. *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag.
Watkins C. 1995. *How to kill a Dragon. Aspects of Indo-European Poetics*. New York & Oxford: Oxford University Press.
Węgorowska K. 2004. *Językowe świadectwa kultury i obyczajowości Kresów Północno-Wschodnich: utrwalone we wspomnieniach ich byłych mieszkańców*. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.
Weinreich U. 1977. *Modern English-Yiddish, Yiddish-English Dictionary*. New York: Schocken Books; Yivo Institute for Jewish Research.
Weinreich U. 1990. *Modern English-Yiddish, Yiddish-English Dictionary*. New York: Yivo Institute for Jewish Research.

Weinreich U. 1992. *College Yiddish*. New York: Yivo Institute for Jewish Research.
Wexler P. 1987. *Explorations in Judeo-Slavic Linguistics*. Leiden: E. J. Brill.
Wexler P. 1988. *Three heirs to a Judeo-Latin legacy: Judeo-Ibero-Romance, Yiddish, and Rotwelsch*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
Wheelock F. M. 2005. *Wheelock's Latin*. New York: Harper Resource.
Widłak St. 2011. Italianismi in lituano dovuti al tramite polacco. *Romanica Cracoviensia* 11, 472–479.
Williams M. H. 2007. Semitic Name-Use by Jews in Roman Asia Minor and the Dating of the Aphrodisias *Stele* Inscriptions. *Old and New Worlds in Greek Onomastics*. Ed. E. Matthews. Oxford & New York: Oxford University Press, 173–192.
Witherington B. 2013. Education in the Greco-Roman World. *The world of the New Testament: cultural, social, and historical contexts*. Ed. by Joel B. Green and Lee Martin McDonald. Grand Rapids: Baker Publishing Group, 188–194.
Wysocka F. 1994. *Polska terminologia lekarska do roku 1838. Tom II. Anatomia. Jednowyrazowe nazwy motywowane*. Kraków: Instytut Języka Polskiego.
Wodtko D. S., Irslinger B., Schneider C. 2008. *Nomina im Indogermanischen Lexikon*. Heidelberg: Universitätsverlag Winter.
Wolf M. 1998. *Hebrew and Aramaic Words in the Yiddish Language*. Portland: Jewish Federation of Portland.
Wołosz R. 1989. Wyrazy węgierskie w języku polskim. *Studia Slavica Hungarica* 35 (3–4), 215–317.
Wołosz R. 1991–1992. Wyrazy węgierskie w języku polskim II. *Studia Slavica Hungarica* 37, 3–27.
Woodard R. D. 2008. *The Ancient Languages of Europe*. Cambridge & São Paulo: Cambridge University Press.
Worthington M. 2010. *Complete Babylonian*. London: A Macmillan Company.
Woźniak K. 2002. Rodzaje, typy, podtypy i stopnie interpretacji leksykograficznych w polskich słownikach gwarowych. *Studia dialektologiczne II*. Pod redakcją Joanny Okoniowej i Bogusława Dunaja. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, 253–263.
Zabrocki L. 1932. Gostycyn í Cekcyn. *Slavia Occidentalis XI*. Red. M. Rudnicki. Poznań: Nakładem Instytutu Zachodnio-Słowiańskiego przy Uniwersytecie Poznańskim z zasiłku M. W. R. i O. P. w Warszawie, kasy im. Mianowskiego w Warszawie oraz Senatu Uniwersytetu Poznańskiego, 72–79.
Zaikauskas E. 2007. *Lietuvių žargono žodynėlis. Kalbos paribiai ir užribiai*. Vilnius: Alma littera.
Zamblera F. 2007. Di un sostrato giudeo-lituano nello yiddish nord-occidentale. *Res Balticae* 11, 71–84.
Zaron Z. 2014. The Origin of the Polish Notion *Małżeństwo* (marriage). *Funkcjonowanie języków i literatur na Litwie. Litewsko-polskie związki naukowe i kulturowe. Monografia zbiorowa*. Red. M. Dawlewicz, I. Fedorowicz, A. Kalėda. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 422–430.
Zawilska K. 2007. Zapożyczenia francuskie w toruńskich gazetach rękopiśmiennych z XVII i XVIII wieku. *Prace językoznawcze* 9. Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 157–162.
Zellig S. H. 1990. *A Grammar of the Phoenician Language*. New Haven: American Oriental Society.

Zemlevičiūtė P. 2010. XIX amžiaus pabaigoje–XX amžiaus pradžioje gydytojų vartoti infekcinių ligų pavadinimai. *Leksikografija ir leksikologija 2*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 391–413.
Zielińska A. 2002. *Polska mniejszość na Litwie Kowieńskiej: studium socjolingwistyczne*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy.
Zierhofferowa Z., Zierhoffer K. 1994. Zasób nazw zachodnioeuropejskich zaadaptowanych przez polszczyznę w średniowieczu. *Studia historycznojęzykowe I*. Pod redakcją Mariana Kucały i Zdzisławy Krążyńskiej. Kraków: Instytut Języka Polskiego, 73–79.
Ziesemer W. 1907. *Nicolaus von Jeroschin und seine Quelle*. Berlin: Verlag von E. Ebering.
Ziesemer W. 1924. *Die ostpreußischen Mundarten*. Königsberg: Ferdinand Hirt in Breslau.
Zimmermann R. 1992. *The Law of Obligations. Roman Foundations of the Civilian Tradition*. Capetown & Johannesburg: Juta & Co, Ltd.
Zinkevičius Z. 1966. *Lietuvių dialektologija*. Vilnius: Mintis.
Zinkevičius Z. 1974. Smulkmenos IV. *Baltistica* 10(1), 92.
Zinkevičius Z. 1977. *Lietuvių antroponimika*. Vilnius: Mokslas.
Zinkevičius Z. 1978. Mintys pasirodžius Lietuvių kalbos atlasui I. *Baltistica* 14(2), 147–151.
Zinkevičius Z. 1986. Smulkmena LXII. *Baltistica* 22(2), 68–69.
Zinkevičius Z. 1986$_a$. Tverečiaus šnektos slavizmai prieš 60 metų ir dabar. *Baltistica* 22(2), 8–12.
Zinkevičius Z. 1987. *Lietuvių kalbos istorija II. Iki pirmųjų raštų*. Vilnius: Mokslas.
Zinkevičius Z. 1988. *Lietuvių kalbos istorija III. Senųjų raštų kalba*. Vilnius: Mokslas.
Zinkevičius Z. 1990. *Lietuvių kalbos istorija IV. Lietuvių kalba XVIII–XIX a*. Vilnius: Mokslas.
Zinkevičius Z. 1992. *Lietuvių kalbos istorija V. Bendrinės kalbos iškilimas*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
Zinkevičius Z. 1994. *Lietuvių kalbos istorija VI. Lietuvių kalba naujaisiais laikais*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
Zinkevičius Z. 2006. *Lietuvių tarmių kilmė*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
Zinkevičius Z. 2010. *Lietuviškas paveldas Suvalkų ir Augustavo krašto Lenkijoje pavardėse. Polonizacijos apybraiža*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
Zoltán A. 1987. *Fejezetek az orosz szókincs történetéből – Из истории русской лексики*. Budapest: Tankönyvkiadó.
Абабурка М. В. 1977. Экспрэсіўныя назвы ў гаворцы вёскі Морач Клецкага раёна. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 199–211.
Абабурка М. В. 1979. *Дыялектызмы ў творах беларускіх савецкіх пісьменнікаў. Кароткі слоўнік-даведнік*. Мінск: Вышэйшая школа.
Абаев В. И. 1995. *Избранные труды* 2. Отв. ред. и сост. В. М. Гусалов. Владикавказ: Ир, 1995.
Августевич С., Рыбаков А., Внукова Л. 2002. *История еврейского народа в контексте мировой истории. События. Имена. Культурные достижения*. Москва: Еврейский мир.
Адомавичюте И. Э. 1979. Лексические полонизмы в литовских говорах: виды заимствований и их адаптация. *Acta Baltico-Slavica* 12, 91–109.
Адомавичюте И. Э. 1980. К проблеме взаимоотношения литовских белорусизмов и полонизмов. *Sławia Orientalis* 29(1–2), 7–12.
Адомавичюте И. Э. 1982. Этапы польско-литовского лексического взаимодействия. *Acta Baltico-Slavica* 14, 41–48.

Алексеева М. М. 2008. Особенности адаптации лексических заимствований из близкородственных языков (на примере полонизмов в лекомских говорах украинского языка). *Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена* 85, 168–174.

Аляксейчык Г. М. 1976. З дыялектнай лексікі вёскі Малыя Вераб'евічы Навагрудскага раёна. *Народнае слова*. Рэд. А. Я. Баханьков. Мінск: Навука і тэхніка, 6–15.

Аляхновіч М. М. 1977. З лексікі вёскі Валішча Пінскага раёна. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 100–103.

Ананьева Н. Е. 1994. *История и диалектология польского языка: Учебник*. Москва: Изд-во МГУ.

Андарала Г. Ф. 2010. Асабліваці ўжывання вайсковай лексікі ў рамане Л. Дайнекі «Меч князя Вячкі». *Грані роднага слова: зборнік мовазнаўчых навуковых артыкулаў (да 80-годдзя прафесара П. У. Суяуко)*. Рэд. М. А. Даніловіч. Гродна: ГрДУ, 19–24.

Анненковъ Н. 1878. *Ботанический словарь*. Санкт Петербургъ: Типографія императорской академіи наукъ.

Аникин А. Е. 1998. *Этимология и балто-славянское лексическое сравнение в праславянской лексикографии. Материалы для балто-славянского словаря. Вып. 1 (*a- – *go-)*. Новосибирск: Сибирский хронограф.

Аникин А. Е. 2000. *Этимологический словарь русских диалектов Сибири*. Москва & Новосибирск: Наука.

Арашонкава Г. У. 2003. *Тлумачальны слоўнік адметнай лексікі ў творах Якуба Коласа*. Мінск: Беларуская навука.

Байкоў М. Я., Некрашэвіч С. М. 1993. *Беларуска-расійскі слоўнік*. Факсімільнае выданьне. Мінск: Народная асвета.

Барысюк У. У. 2011. Германізмы ў "Заўслед" (слоўніку гаворкі вёскі Белы Мох Мсціслаўскага раёна). *Беларускае слова: дыялєктнае запазычанае. Матэрыялы навуковых чытанняў, прысвечаных памяці дауэнта Еўдакіі Суяпанаўны Мяцельскай*. Пад агульнай рэдакцыяй М. Р. Прыгодзіча. Мінск: «Права і эканоміка», 101–126.

Баханькоў А. Я. 1977. Словы пра зямлю і земляробства. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 135–147.

Бенвенист Э. 1955. *Индоевропейское именное словообразование*. Москва: Издательство иностранной литературы.

Березович Е. Л. 2007. Слова и вещи – или слова без вещей? (о «культурно-исторической» мотивации в сфере славянской ксенонимии). *Etymologie slave aujourd'hui. Actes du sumposium tenu du 5 au 7 septembre 2006. Reçu à la Xe séance de la Classe de langue et litterature, le 25 décembre 2007. Rédacteur Aleksandar Loma. Belgrade: Institut de la langue serbe de L'Academie*, 11–25.

Бершадскій С. А. 1882. *Русско-еврейскій архивъ. Документы и матеріалы для исторіи евреевъ въ Россіи. Т. II. Документы и регесты къ исторіи литовскихъ евреевъ (1550–1569)*. С.-Петербургъ: Изданіе Общества распростран. просвѣщ. между евреями въ Россіи.

Бірыла М. В. 1975. З лексікі Чырвонаслабодчыны. *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 96–109.

Бірыла М. В. 1976. З лексікі вёскі Скварцы Дзяржынскага раёна. *Народнае слова*. Рэд. А. Я. Баханьков. Мінск: Навука і тэхніка, 23–49.

Бірыла М. В. 1982. *Беларуская антрапанімія 3. Структура ўласных мужчынскіх імён*. Мінск: Навука і тэхніка.

Бјелетић М. 2013. Словенски месецослов (од Миклошича до Спича). *Miklosichiana Bicentennalia. Зборник у част двестоте годишњице Рођења Франца Миклошича*. Београд: Српска академија наука и уметности, 99–128.

Бубновіч І. І. 2010. Асаблівасці адаптацыі іншамоўных дзеяслоўных асноваў старабеларускаю літаратурнаю моваю. *Грані роднага слова: зборнік мовазнаўчых навуковых артыкулаў (да 80-годдзя прафесара П. У. Суяцко)*. Рэд. М. А. Даніловіч. Гродна: ГрДУ, 79–85.

Булыка А. М. 1972. *Даўнія запазычанні беларускай мовы*. Мінск: Навука і тэхніка.

Булыка А. М. 1980. *Лексічныя запазычанні ў беларускай мове XIV–XVIII стст*. Мінск: Навука і тэхніка.

Буркерт В. 2004. *Греческая религия: Архаика и классика*. Санкт-Петербург: Алетейя.

Буш О. 1981. Лексические германизмы в латышском, заимствованные через славянское посредство. *Балто-славянские исследования 1980*. Москва: Наука, 239–243.

Бялькевіч І. К. 1970. *Краёвы слоўнік Усходняй Магілёўшчыны*. Мінск: Навука і тэхніка.

Варбот Ж. Ж. 1983. К реконструкции и этимологии некоторых праславянских глагольных основ и отглагольных имен. X* *(*(s)kripati*, **skripъ* и др.; **sǫdoma* и **sǫdomiti*; **žьrxъ*). *Этимология 1981*. Москва Наука, 16–23.

Варбот Ж. Ж. 1984. *Праславянская морфонология, словообразование, этимология*. Москва: Наука.

Велишскій Ф. Ф. 1878. *Бытъ грековъ и римлянъ*. Прага: Типографія И. Милиткій и Новакъ.

Влајић-Поповић Ј. 2013. Миклошич и позајмљенице – о грецизмима. *Miklosichiana Bicentennalia. Зборник у част двестоте годишњице Рођења Франца Миклошича*. Београд: Српска академија наука и уметности, 343–367.

Власова М. 1995. *Новая АБЕВЕГА русских суеверий*. Санкт-Петербург: Северо-Запад.

Вэкслер П. 2004. *Гістарычная фаналогія беларускае мовы*. Мінск: Выдавец І. П. Логвінау.

Вярэніч В. Л. 2009. *Палескі архіў. Лінгвістычныя, этнаграфічныя і гістарычныя матэрыялы*. Пад навуковай рэдакцыяй Фёдара Клімчука, Эльжбеты Смулковай і Анны Энгелькінг. Мінск: Выдавец І. П. Вараксін.

Гайдукевіч М. 1976. Некалькі слоў з Мясцовай гаворкі. *Народнае слова*. Рэд. А. Я. Баханьков. Мінск: Навука і тэхніка, 65–75.

Галай О. М. 2011. Элементы яўрэйскага культурнага ўплыву ў беларускай мове. *Белорусско-еврейский диалог в контексте мировой культуры. Материалы I Международной научной конференции* (Минск, 28–30 апреля 2008 г.). Ред. Г. В. Синило. Минск: БГУ, 360–362.

Гарбуль Л. П. 2009. *Семантические полонизмы в русском приказном языке первой половины XVII века*. Вильнюс: Издательство Вильнюсского университета.

Гарбуль Л. П. 2009$_а$. *Семантические полонизмы в русском приказном языке первой половины XVII века. Докторская диссертация*. Вильнюс: Вильнюсский университет.

Гарбуль Л. П. 2010. Письменность Великого княжества Литовского как источник лексических заимствований в других славянских языках. *Slavistica Vilnensis. Kalbotyra* 55 (2), 77–94.

Гаркави А. И. 1865. *Объ языкѣ евреевъ жившихъ въ древнее время на Руси и о славянскихъ словахъ встрѣчаемыхъ у еврейскихъ писателей*. Санктпетербургъ: въ типографіи Императорской Академіи Наукъ.

Гарник А. В. 2009. Грецизмы в восточнославянских языках. *Филологические штудии = Studia philologica*. Ред. Г. И. Шевченко, К. А. Тананушко. Минск: БГУ, 5–12.

Гезеніусъ В. 1874. *Еврейская грамматика*. СанктПетербург: Типографія Императорской Академіи Наукъ.

Гілевіч Н. 2005. *Дыялектны слоўнік*. Мінск: Беллітфонд.

Гиль П., Малер Й. 1989. *Краткий словарь еврейских имён*. Иерусалим: "Шамир" & "Малер".

Гиндин Л. А. 1967. *Язык дренейшего населения юга Балканского полуострова*. Москва: Наука.

Гирдянис А. 1978. Влияние твердых и мягких согласных на развитие вокализма в балтийских диалектах (Пример параллельной эволюции фонологических систем). *Этнолингвистические балто-славянские контакты в настоящем и прошлом*. Москва: Наука, 75–77.

Грачыха Т. А. 2001. Назвы жывёл у гаворках Віцебшчыны. *Жывое наша слова. Дыялекталагічны зборнік да 90-годдзя члена-карэспандэнта НАН Беларусі Ю. Ф. Маукевіч*. Мінск: Беларуская навука, 212–236.

Громан Ш. 1995. *Слова ивритского происхождения в русском языке и как они помогают изучать иврит*. Тель-Авив: Ам овэд.

Грошева А. В. 2009. *Латинская земледельческая лексика на индоевропейском фоне*. Санкт-Петербург: Наука.

Дайлідэнас Р. І. 1987. Лексічная адаптацыя старабеларускіх літуанізмаў. *Беларуская мова* 15, 73–83.

Даніловіч М. А. 2008. *Лінгвістычнае краязнаўства Гродзеншчыны*. Гродна: Гродзенскі дзяржаўны універсітэт імя Янкі Купалы.

Джаксон Т. Н. 2001. *AUSTR Í GÖRÐUM: Древнерусские топонимы в древнескандинавских источниках*. Москва: Языки славянской культуры.

Дидик-Меуш Г. 2008. *Українська медицина. Історія назв*. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Добровольскій В. Н. 1914. *Смоленскій областной словарь*. Смоленскъ: Типографія П. А. Силина.

Дьяченко Г. 1993. *Полный церковно-славянскій словарь (со внесеніем въ него важнѣйшихъ древне-русскихъ словъ и выраженій)*. Москва: Издательский отдел Московского Патриархата.

Елистратов В. С. 2004. *Язык старой Москвы. Лингвоэнциклопедический словарь*. Москва: «Издательство АСТ», «Издательство Астрель».

Ермола В. И. 2011. *Кашубско-русский фразеологический словарь*. Санкт-Петербург: Польский институт.

Желєзняк І. М., Корепанова А. П., Масенко Л. Т., Стрижак О. С. 1985. *Єтимологічний словник літописних географічних назв Південної Русі*. Київ: Наукова думка.

Жирмунский В. М. 1948. *История немецкого языка*. Москва: Издательство литературы на иностранных языках.

Журавлев А. Ф. 1998. Лексикографические фантомы. 2. СРНГ, И–К. *Слово и культура* I. Москва: Индрик, 93–104.

Зализняк А. А. 2004. *Древненовгородский диалект*. Москва: Языки славянской культуры.

Зелигер Л. 1992. *Иврит. Фонетика, морфология*. Иерусалим: Лексикон.

Зинкявичюс З. 1978. К истории литовской христианской терминологии восточнославянского происхождения. *Этнолингвистические балто-славянские контакты в настоящем и прошлом*. Москва: Наука, 83.

Золтан А. 1983. Некоторые аспекты польско-восточнославянских языковых контактов в области лексики. К вопросу о полонизмах в посланиях Ивана Грозного к Стефану Баторию. *Hungaro-Slavica*. Budapest: Akadémiai Kiadó; Köln–Wien: Böhlau Verlag, 333–344.

Золтан А. 2002. Пути проникновения западнорусской лексики в великорусский деловой язык в XV в. *Из истории русской культуры том II. книга 1 (Киевская и Московская Русь)*. Москва: Языки славянской культуры, 766–804.

Иванов В. В. 1990. *Историческая грамматика русского языка*. Москва: Просвещение.

Иванов Вяч. 1994. *Дионис и прадионисийство*. Санкт-Петербург: Алетейя.

Иванов Вяч. Вс. 1985. Индоевропейские этимологии. *Этимология 1983*, 160–166.

Иванов Вяч. Вс. 2002. Поздне(вульгарно-)латинские и раннероманские заимствования в славянском. *Славянская языковая и этноязыковая системы в контакте с неславянским окружением*. Отв. ред. Т. М. Николаева. Москва: Языки славянской культуры, 104–111.

Казанскене В. П. 2003. О происхождении древнегреческого χιτών. *Балканские чтения 7. В поисках «ориентального» на Балканах*. Москва: Институт славяноведения, 25-26.

Казанскене В. П., Казанский Н. Н. 1986. *Предметно-понятийный словарь греческого языка. Крито-микенский период*. Ленинград: Наука.

Кандель Ф. 1988. *Очерки времен и событий из истории российских евреев (до второй половины восемнадцатого века)*. Иерусалим: Тарбут.

Карский Е. Ф. 1885. *Обзоръ звуковъ и формъ бѣлорусской рѣчи*. Москва: Въ Университетской типографіи (М. Катковъ).

Карский Е. Ф. 1962. *Труды по белорусскому и другим славянским языкам*. Москва: Издательство Академии Наук СССР.

Касьпяровіч М. 2011. *Віцебскі краёвы слоўнік*. Менск: ARCHE.

Кісель Т. А., Макарэвіч А. М. 2011. Лексіка-семантычны аналіз устарэлых германізмаў у беларускай мове. *Беларускае слова: дыялєктнае запазычанае. Матэрыялы навуковых чытанняў, прысвечаных памяці дауэнта Еўдакіі Суяпанаўны Мяцельскай*. Пад агульнай рэдакцыяй М. Р. Прыгодзіча. Мінск: «Права і эканоміка», 133–136.

Клімчук Ф. Д. 1975. З лексікі цэнтральнага Загароддзя. *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 135–153.

Клімчук Ф. Д. 1977. З лексікі гаворкі вёскі Відзібар Столінскага раёна. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 120–130.

Кнабе Г. С. 1985. Историческое пространство и историческое время в культуре древнего Рима. *Культура древнего Рима* 2. Москва: Наука, 108–166.

Ковалев Г. Ф. 1991. *Этнонимия славянских языков. Номинация и словообразование*. Воронеж: Издательство Воронежского университета.

Коломиец В. Т. 1983. *Происхождение общеславянских названий рыб*. Киев: Наукова думка.

Коряков Ю. Б. 2002. *Языковая ситуация в Белоруссии и типология языковых ситуаций*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Москва: Московский Государственный Университет им. М. В. Ломоносова.

Костельницкий В. И. 1953. *Русско-литовские языковые связи по словарным материалам литовского языка*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Ленинград.

Кошкин И. 2006. К проблеме славянско-латышских лексикологических сопоставлений в диахронии (перевод Литовского статута 1588 г. на латышский язык). *Latvijas Universitātes raksti 707. Slāvistikas tradīcijas Baltijā*, 29–38.

Кошкин И. 2012. Языковые контакты и русский язык Риги второй половины XIX века. *Latvijas Universitātes raksti 772. Krievu un slāvu valodniecības aktuālās problēmas*, 53–64.

Кошкин И. 2014. Этнонимизация в истории слов как отражение языковых контактов. *Komparatīvistikas almanahs 4(33). Cilvēks valodā: etnolingvistika, lingvistiskā pasaules aina*. Daugavpils: Universitātes akadēmiskais apgāds "Saule", 66–81.

Кравчук А. 2005. *Читаємо польською, або Практична фонетика польської мови*. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка.

Крамко І. І. 1975. Мясцовыя словы адной Прынёманскай гаворкі (іменная лексіка). *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 84–95.

Крамко І. І. 1977. Мясцовыя словы адной Прынёманскай гаворкі (структурныя рэгіяналізмы). *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 156–164.

Крегждис Р. 2011. К этимологии греч. ἐσσήν. *Индоевропейское языкознание и классическая филология – XV*. Санкт-Петербург: Наука, 282–289.

Крегждис Р. 2014. Методика и критерии идентификации полонизмов литовского языка. *LingVaria* 18(2). Kraków: Księgarnia Akademicka, 195–217.

Кручкин Ю. 2006. *Большой современный русско-монгольский – монгольско-русский словарь*. Москва: АСТ, Восток – Запад.

Крывіцкі А. А. 1975. У слоўнік Мсціслаўшчыны. *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 119–134.

Крылов Г. А. 2005. *Этимологический словарь русского языка*. Санкт-Петербург: ООО «Полиграфуслуги».

Крыўко М. Н. 1975. Экспрэсіўныя назвы асобы ў гаворцы в. Манякова Міёрскага раёна. *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 279–296.

Крыўко М. Н. 1977. З экспрэсіўнай дзеяслоўнай лексікі гаворак Міёрскага раёна. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 212–215.

Лавриненко А. 2006. О некоторых полонизмах и их восточнославянских соответствиях в деловой письменности южной и юго-западной Руси XIV–XV веков. *Studia wschodniosłowiańskie* 6. Białystok, 209–226.

Лавринец П. 2014. Трансформации Вильнюсского предания о василиске. *Baltai ir slavai: dvasinių kultūrų sankirtos / Балты и славяне: пересечения духовных культур*. Sud. T. Civjan, M. Zavjalova, A. Judžentis. Vilnius: Versmė, 413–427.

Лазерсон И. 2005. *Еврейская кухня*. Москва & Санкт-Петербург: Центрполиграф, МиМ-Дельта.

Лаучюте Ю. 1982. *Словарь балтизмов в славянских языках*. Ленинград: Наука.

Леонтьева Т. В. 2014. «*Чей хлап с утра ходил по улице?*»: к истории рус. диал. *хлап*. *Acta Linguistica Petropolitana* 10(1), 334–343.

Лепешаў І. Я. 1975. З лексікі вёскі Бершты Шчучынскага раёна. *З народнага слоўніка*. Рэд.

А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 36–52.
Лепешаў І. Я. 1977. У дыялектны слоўнік Гродзеншчыны. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 39–46.
Лисенко П. С. 1974. *Словник поліських говорів*. Київ: Наукова думка.
Лось И. Л. 1901. *Сложныя слова въ польскомъ языкѣ*. С.-Петербургъ: Типографія Тренке и Фюсно.
Лутовинова И. С. 2005. *Слово о пище русской*. Санкт-Петербург: «Авалон», «Азбука-классика».
Лучыц-Федарэц І. І. 1977. Адмоўная экспрэсіўная лексіка. Матэрыялы для слоўніка Брэстчыны. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 221–237.
Лявончык Н. М. 1976. Жменька матчыных слоў. *Народнае слова*. Рэд. А. Я. Баханьков. Мінск: Навука і тэхніка, 136–143.
Ляшкевіч І. 2004. *Альпенскі дыялектны слоўнік*. Альпень-Берасьце: Бібліятэка Старога Гораду.
Максимов В. И. 1975. *Суффиксальное словообразование имен существительных в русском языке*. Ленинград: Издательство Ленинградского университета.
Мальцава Т. А. 2010. *Французскія запазычанні ў беларускай мове*. Мінск: БДУ.
Марклунд-Шарапова Э. 2007. *Новый большой шведско-русский словарь*. Москва: Живой язык.
Матейкович Е. 2014. Иноязычный диалектизм социальной сферы *жебрак* в русских говорах Латгалии. *Komparatīvistikas almanahs 4(33). Cilvēks valodā: etnolingvistika, lingvistiskā pasaules aina*. Daugavpils: Universitātes akadēmiskais apgāds "Saule", 215–228.
Мацкевіч Ю. Ф. 1975. Лексіка пчалярства. *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 204–217.
Міхайлаў П. А. 1977. З лексікі роднай вёскі. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 91–99.
Мозер М. 2002. Что такое „простая мова"? *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae* 47(3/4), 221–260.
Моргулисъ М. Г. 1903. *Вопросы еврейской жизни*. С.-Петербургъ: Складъ изданія въ книжныхъ магазинахъ „Помощь" И. Е. Козлова, 196–224.
Мякишев В. 2008. *Язык Литовского Статута 1588 года*. Kraków: Lexis.
Немченко В. Н. 1968. Фонетически вариатные диалектизмы в лексике русских старожильческих говоров центральной части Литовской ССР. *Псковские говоры II. Труды второй Псковской диалектологической конференции 1964 года*. Псков: Псковский государственный педагогический институт имени С. М. Кирова, 74–85.
Немченко В. Н., Синица А. И., Мурникова Т. Ф. 1963. *Материалы для словаря русских старожильческих говоров Прибалтики*. Рига: Латвийский государственный университет имени Петра Стучки.
Непокупный А. П. 1976. *Балто-севернославянские языковые связи*. Киев: Наукова думка.
Непокупний А. П. 1979. *Балтійські родичі слов'ян*. Київ: Наукова думка.
Носовичъ И. И. 1984. *Словарь бѣлорусскаго нарѣчія* (Specimina philologiae Slavicae). München: Verlag Otto Sagner.
Отин Е. С. 1997. *Избранные работы*. Донецк: Донеччина.
Откупщиков Ю. В. 1988. *Догреческий субстрат*. Ленинград: Издательство ЛГУ.

Пиц Т. 2009. Німецькі назви шкіряників у польській, білоруській та українській мовах XV–XVII ст. *Вісник Львівського університету* 16; *Іноземні мови*, 250–257.

Подольский Б. 1992. *Иврит-русский словарь*. Москва: Рольник.

Прыгодзіч А. А., Прыгодзіч М. Р. 2011. Да пытання аб храналогіі даследаванняў іншамоўных запазычанняў у беларускай мове. *Беларускае слова: дыялєктнае запазычанае. Матэрыялы навуковых чытанняў, прысвечаных памяці дауэнта Еўдакіі Суяпанаўны Мяцельскай*. Пад агульнай рэдакцыяй М. Р. Прыгодзіча. Мінск: «Права і эканоміка», 146–149.

Прышчэпчык А. М. 1975. Лексіка Свержаньскай гаворкі. *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 74–83.

Рамановіч Я. М., Чабярук А. І. 1976. У слоўнік Гомельшчыны. *Народнае слова*. Рэд. А. Я. Баханьков. Мінск: Навука і тэхніка, 157–165.

Расторгуев П. А. 1973. *Словарь народных говоров Западной Брянщины (материалы для истории словарного состава говоров)*. Минск: Наука и техника.

Рембишевская Д. К. 2010. Польские заимствования в латышском языке (тематический и геолингвистический аспект). *Linguistica Lettica* 19, 192–201.

Робер Ж.-Н. 2007. *Этруски*. Москва: Вече.

Романова Г. Я. 1975. *Наименование мер длины в русском языке*. Москва: Наука.

Рыбакин А. И. 2000. *Словарь английских личных имён: 4000 имён*. Москва: Астрель, Аст.

Светличная Е. И., Толок И. А. 2003. *Этимологический словарь латинских ботанических названий лекарственных растений*. Харьков: Изд-во НФаУ «Золотые страницы».

Сегель Л. 2008. Словообразовательная категория *femina agentis* в русском, белорусском и польском языках. *Studia Wschodniosłowiańkie* 8. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 177–184.

Сігеда П. І. 1977. Матэрыялы для дыялектнага слоўніка Брэстчыны. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 70–90.

Скржинская М. В. 2009. *Древнегреческие праздники в Элладе и северном Причерноморье*. Киев: Институт истории Украины.

Соболевский А. И. 1980. *История русского литературного языка*. Ленинград: Наука.

Сомов В. П. 1996. *Словарь редких и забытых слов*. Москва: Гуманитарный издательский центр „Владос".

Станкевіч А. А. 2011. Лексіка іншамоўнага паходжання ў беларускіх народных гаворках. *Беларускае слова: дыялєктнае запазычанае. Матэрыялы навуковых чытанняў, прысвечаных памяці дауэнта Еўдакіі Суяпанаўны Мяцельскай*. Пад агульнай рэдакцыяй М. Р. Прыгодзіча. Мінск: «Права і эканоміка», 149–158.

Станкевіч Я. 1989. *Белорусско-русский (Великолитовско-русский) словарь / Беларуска-расійскі (Вялікалітоўска-расійскі) слоўнік / Byelorussian-russian (Greatlitvan-Russian) Dictionary*. New York: Lew Sapieha Greatlitvan (Byelorussian) Foundation.

Стоу К. 2007. *Отчужденное меньшинство. Евреи в средневековой Латинской Европе*. Иерусалим & Москва: Гешарим; Мосты культуры.

Судник Т. М. 1975. *Диалекты литовско-славянского пограничья. Очерки фонологических систем*. Москва: Наука.

Сцяцко П. У. 1972. *Народная лексіка і словаўтварэнне*. Мінск: Навука і тэхніка.

Сцяшковіч Т. Ф. 1972. *Матэрыялы да слоўніка Гродзенскай вобласці*. Мінск: Навука і тэхніка.
Сцяшковіч Т. Ф. 1983. *Слоўнік Гродзенскай вобласці*. Мінск: Навука і тэхніка.
Тахо-Годи А. А. 1989. *Греческая мифология*. Москва: Искусство.
Тахо-Годи А. А., Лосев А. Ф. 1999. *Греческая культура в мифах, символах и терминах*. Санкт-Петербург: Алетейя.
Темчин С. 1995. Взаимоотношения литовских прилагательных на *-nus* и *-nas* по данным славизмов. *Res Balticae* 1995, 41–59.
Темчинас С. 2012. О времени и условиях становления руськой мовы в качестве литературного языка. *Новае слова ў беларусістыцы*. Матэрыялы Міжнароднага кангрэса беларусістаў. Мінск: Четыре четверти, 47–52.
Титаренко В. 2002. Запозичена лексика у грамотах Київського міського магістрату XVI – XVII ст. *Волинь-Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних питань* № 9. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 157–161.
Титаренко В. 2010. Мовна диференціація суспільства в XVI – XVII ст. (На матеріалі північноукраїнських пам'яток). *Волинь-Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем* № 22(I). Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 171–179.
Тихомирова Т. 2011. Судьбы русизмов в русском языке. *Русско-польские языковые, литературные и культурные контакты*. Отв. ред. С. Гжибовский, В. А. Хорев, М. Волос. Москва Квадрига, 100–114.
Толстая С. М. 2008. *Пространство слова. Лексическая семантика в общеславянской перспективе*. Москва: Индрик.
Трубачев О. Н. 2003. *Этногенез и культура древнейших славян*. Москва: Наука.
Трубачев О. Н. 2006. *История славянских терминов родства и некоторых древнейших терминов общественного строя*. Москва: КомКнига.
Трусман Ю. Ю. 1897. *Этимологія мѣстных названій Витебской губерніи*. Ревель: Типографія Г. Матизена.
Усціновіч А. К. 1975. Асаблівая лексіка гаворкі аколіц Любчы. *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 53–63.
Фаминцын А. С. 1996. *Божества древних славян*. Санкт-Петербург: Алетейя.
Филичева Н. И. 2003. *История немецкого языка*. Москва: Издательский центр «Академия».
Финн Ш. Й. 2006. Необходимость просвещения. *Евреи в современном мире. История евреев в новое и новейшее время: антология документов*. Том. II. Составители П. Мендес-Флор, Й. Рейнхарц. Москва: Издательство «Мосты культуры-Гешарим», 160–164.
Фламмаріонъ К. 1912. *Луна*. Москва: Книгоиздательство К. И. Тихомирова.
Хабургаев Г. А. 1974. *Старославянский язык*. Москва: Просвещение.
Целунова Е. А. 2006. *Псалтырь 1683 г. в переводе Аврамия Фирсова. Текст, словоуказатель, исследование*. Москва: Языки славянских культур.
Ціванова Г. 1999. Паланізмы ў творах беларускай драматургіі XVIII ст. *Białostocki Przegląd Kresowy* 7. Red. J. F. Nosowicz. Białystok: Wyd. Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku, 38–42.
Цыганенко Г. П. 1989. *Этимологический словарь русского языка*. Киев: Радянська школа.

Цыхун Г. А. 1975. Палескія назвы посуду, бочак, кошыкаў і іншых ёмістасцей. *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 184–203.

Цыхун А. П. 1993. *Скарбы народнай мовы (з лексічнай спадчыны насельнікаў Гродзенскага раёну)*. Гродна: Гродзенскі дзяржаўны універсітэт імя Янкі Купалы.

Цыхун Г. 2009. Беларуска-літоўскія калькі. *Slavistica Vilnensis* 2005–2009. *Kalbotyra* 54(2), 106–112.

Цыхун А. П., Цыхун Г. А. 1976. Са спецыяльнай лексікі Гродзеншчыны. *Народнае слова*. Рэд. А. Я. Баханьков. Мінск: Навука і тэхніка, 249–262.

Чарнякевіч Ю. В. 2009. *Атлас гаворак Паўночна-Ўсходняй Брэстчыны*. Мінск: Тэхналогія.

Чахоўскі Г. К., Чахоўская Т. Л. 2010. *Сучасная беларуская мова. Фанетыка. Фаналогія. Арфаэпія*. Мінск: Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт.

Чыгрын П. 1977. З лексікі вёскі Чамяры Слонімскага раёна. *Народная лексіка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 47–60.

Шайд Дж. 2006. *Религия римлян*. Москва: Новое издательство.

Шанский Н. М., Иванов В. В., Шанская Т. В. 1971. *Краткий этимологический словарь русского языка*. Москва: Просвещение.

Шаталава Л. Ф. 1975. *Беларускае дыялектнае слова*. Мінск: Навука і тэхніка.

Шатэрнік М. 1929. *Краёвы слоўнік Чэрвеншчыны*. Менск: Выданьне Беларускае акадэміі навук.

Шахматов А. А. 1957. *Историческая морфология русского языка*. Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР.

Швед М. М. 2011. Лексіка-семантычная класіфікацыя лацінізмаў у палемічных творах Іпація Пацея. *Беларускае слова: дыялєктнае запазычанае. Матэрыялы навуковых чытанняў, прысвечаных памяці дауэнта Еўдакіі Суяпанаўны Мяцельскай*. Пад агульнай рэдакцыяй М. Р. Прыгодзіча. Мінск: «Права і эканоміка», 159–161.

Шевельов Ю. 2002. *Історична фонологія української мови*. Харків: Акта.

Шетэля В. 2011. О польских заимствованиях в русской литературной речи XIX века. *Русско-польские языковые, литературные и культурные контакты*. Отв. ред. С. Гжибовский, В. А. Хорев, М. Волос. Москва: Квадрига, 25–32.

Шмаева И. Н. 2001. *Еврейская кухня. Праздники и будни*. Москва: Аст.

Штейнбергъ І. 1878. *Еврейскій и халдейскій этимологическій словарь къ книгамъ Ветхаго Завѣта. Том 1. Еврейско-русскій*. Вильна: В типографіи Л. Л. Маца.

Щитова О. Г. 2006. Польские заимствования в Томской разговорной речи XVII века. *Вестник Томского государственного университета* 291, 195–199.

Юргялевіч П. Я. 1958. *Нарыс сучаснай беларускай мовы з гістарычнымі каментарыямі*. Мінск: Вучпедвыд Міністэрства асветы БССР.

Юсипова Р. Р. 2005. *Турецко-русский словарь*. Под редакцией Т. Е. Рыбальченко. Москва: Русский язык, Медиа.

Янкова Т. С. 1982. *Дыялектны слоўнік Лоеўшчыны*. Мінск: Навука і тэхніка.

Янкоўскі Ф. 1983. *Гістарычная граматыка беларускай мовы*. Мінск: Вышэйшая школа.

Яшкін І. Я. 1975. З лексікі вёсак Дудзічы і Азярычына Пухавіцкага раёна. *З народнага слоўніка*. Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. Мінск: Навука і тэхніка, 110–118.

Әхмәтьянов Р. 2001. *Татар теленен кыскача тарихи-этимологик*. Казан: Татарстан китап нәшрияты.

LKŽe šaltinių ir literatūros sąrašas

A – Auszra. Laikrasztis iszleidžiamas Lietuvos milėtoju. Tilžėje, 1883–1886.

AA – *Auksa Ałtorius arba afieras kwiepanczias ant auksa ałtoriaus*. Wilniuy, 1843.

Abd – Abdijo pranašystė (*Biblija*).

Ag – Agėjo pranašystė (*Biblija*).

J. Aist – Jonas Aistis (Kossu-Aleksandravičius) (1904–1973), jo raštai.

Ak – M. Akielewicz. *Gramatyka języka litewskiego. Głosownia*. Poznań, 1890. T. p. kiti M. Akelaičio (1829–1887) raštai.

AK – Anoniminio 1605 m. katekizmo tekstas pagal E. Sittigo 1929 m. „Der polnische Katechismus der Ledesma und die litauischen Katechismen des Daugsza und des Anonymus von Jahre 1605."

Alm – *Die Germanismen des Litauischen. Teil 1: Die deutschen Lehnwörter im Litauischen von dr. K. Alminauskis*, Kaunas, [1934].

V. Aln – Vytautas Alantas (1902–1990), jo raštai.

Am – Amoso pranašystė (Biblija).

Amb – J. Ambraziejus. *Lenkiškai–lietuviškai–rusiškas žodynas*. Vilnius, 1907.

P. Andr – Pulgis Andriušis (1907–1970), jo raštai.

J. Ap – Juozas Aputis (1936–2010), jo raštai.

ApD – Apaštalų darbai (*Biblija*).

APh – *Archivum Philologicum* I–VIII. Kaunas, 1930–1939.

Apr – Apreiškimas Jonui (*Biblija*).

Apž – *Žemaičių ir Lietuvos Apžvalga*. Laikraštis, ėjęs Tilžėje 1890–1896 m.

Arch – *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 1876–1929. I–XLII.

Aru – *Litauische mundartliche Texte aus der Wilnaer Gegend*. Mit grammatischen Anmerkungen von P. Arumaa. Dorpat, 1930.

AruP – *Untersuchungen zur Geschichte der litauischen Personalpronomina* von P. Arumaa. Tartu, 1933.

Ašb – Antanas Kriščiukaitis–Aišbė (1864–1933), jo raštai.

P. Aviž – Petras Avižonis (1875–1939), jo raštai (medicina) ir žodžių lapeliai iš nenurodytų šaltinių.

J. Avyž – Jonas Avyžius (1922–1999), jo raštai.

B – *Baltistica*. Eina Vilniuje nuo 1965 m.

B – *Lexicon Germano–Lithvanicvm et Litvanico–Germanicvm*... von Iacobo Brodowskij, Praecentore Trempensi. (XVIII a. rankraštis, du tomai).

Ba – A. Baranausko Biblijos vertimas.

J. Balč – Juozas Balčikonis (1885–1969), jo raštai ir vertimai.

J. Balt – Juozas Baltušis (1909–1991), jo raštai.

Bar – Barucho pranašystė (*Biblija*).

A. Baran – Antanas Baranauskas (1835–1902), jo raštai.

K. Barš – Kazys Baršauskas (1904–1964), jo raštai (fizika).

Bb – *Bibeles Tai esti: Wisas Szwentas Rasztas Senojo ir Naujojo Testamento į lietuwiszkąją Kalbą iszwerstas*. Mete 1895.

Bb[1] – *Biblija, tai esti visas šventas raštas seno ir naujo testamento, į lietuviškąją kalbą perstatytas, iš naujo perveizdėtas ir vienuoliktą kartą atspaustas*. Berlyne, 1931.

BB – *Biblia tatai esti Wissas Schwentas Raschtas* Lietuwischkai pergulditas per Jana Bretkuna Lietuwos Plebona Karaliaucziuie (1590 m. rankraštis).

J. Bil – Jonas Biliūnas (1879–1907), jo raštai.

K. Bink – Kazys Binkis (1893–1942), jo raštai.

M. Birž – Mykolas Biržiška (1882–1962), jo raštai.

Blv – Jonas Balvočius–Gerutis (1842–1915), jo raštai.

BM – *Litauische Mundarten*, gesammelt von A. Baranowski, Bd. I: Texte aus dem Weberschen Nachlass herausgegeben von Dr. Franz Specht... Leipzig, 1920.

K. Bor – Kazys Boruta (1905–1965), jo raštai.

BP – *Postilla tatai esti Trumpas ir Prastas Ischguldimas Euangeliu sakamuiu Baszniczoie Krikschczionischkoie nůg Weliku ik Aduento.* Per Jana Bretkuna Lietuvos Plebona Karaliaucziuie Prusůsu Isspausta Karaliaucziuie Jurgio Osterbergero. Meta Pono 1591. I–II d.

BPs – *Scheschta dalis Biblios Lietuwischkos Psalteras ing lietuwischką lieszuwį gulditas Jano Bretkuno Labguwos plebano*... Metusa... 1580.

K. Brad – Kazys Bradūnas (1917–2009), jo raštai.

B. Braz – Bernardas Brazdžionis (1907–2002), jo raštai.

P. Brazd – Povilas Brazdžiūnas (1897–1986), jo raštai (fizika).

Bru – Vilius Bruožis (1843–1909), jo įrašai F. Kuršaičio žodyne.

Brz – Brzozowski M. K. *Pieśni ludu nadniemeńskiego z okolic Aleksoty zebrał i przełożył z dołączeniem do niektórych melodyj*. Poznań, 1844.

BS – A. Brückner. *Litu–slawische Studien. I Teil: Die slawischen Fremdwörter im Litauischen*. Weimar, 1877.

Bs – Jonas Basanavičius (1851–1927), jo raštai.

BsM – Dr. J. Bassanavitius. *Oškabalun myslei*. – Mitteilungen der Litauischen Litterarischen Gesellschaft. Bd. II, Zehntes Heft. Heidelberg, 1885, 19–28 (= 189–198).

BsMt – J. Basanavičius. *Lietuviškos pasakos. Medega lietuviškai mitologijai*. Shenandoah, Pa. I d. 1898; II d. 1902.

BsO – *Ožkabalių dainos*. Surinko d-ras J. Basanavičius. Du tomai. 1902.

BsP – *Lietuviškos pasakos yvairios*. Surinko Dr. J. Basanavičius. I–IV d. Chicago, 1903–1905.

BsV – *Iš gyvenimo vėlių bei velnių*. Surinko Dr. J. Basanavičius. Chicago, 1903.

Bt – S. Bythner. *Naujas Testamentas Wieszpaties musu Jezaus Kristaus, Pirmą kartą ant Swieto Lietuwiszkoj kałboj, Ant Isákimo Małoningiauso Karalaus Prussu & c. & c. & c. Su didžiu dabojimu pérguldijtas, o Ant Garbês Diewui Traicej Szwentoj wienatijam, Lietuwos žmonėms ánt iszganitingos naudôs Iszspáustas*. Drukawójo arba iszspáude Spáustuwoj Reusnéro Karalaučiuj' Métu MDCCI.

BTŽ – *Botanikos terminų žodynas*. Sudarė Botanikos žodyno komisija. Redagavo J. Dagys (vyr. redaktorius), A. Lekavičius, V. Mališauskienė. Vilnius, 1965.

V. Bub – Vytautas Bubnys, jo raštai.

K. Būg – Kazimieras Būga (1879–1924), jo raštai ir lapeliai iš nežinomų šaltinių.

BzB – *Beiträge zur Geschichte der litauischen Sprache auf Grund litauischer Texte des XVI. und des XVII. Jahrhunderts* von Dr. Adalbert Bezzenberger. Götingen, 1877.

BzBk – *Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen*, herausgegeben von Dr. Bezzenberger (und Dr. W. Prellwitz). Göttingen, 1877–1906.

BzF – *Litauische Forschungen*... Von Adalbert Bezzenberger. Göttingen, 1882.

BŽ – J. Baronas. *Rusų lietuvių žodynas*. Antras naujai parašytas kirčiuotas leidimas. Kaunas, 1933.

BŽ – V. Baronas, V. Galinis. *Rusų–lietuvių kalbų žodynas*. Trečias leidimas. I–II, 1967.

C – *Clavis Germanico–Lithvana*. (Buv. Karaliaučiaus archyvo dviejų tomų rankraštis, parašytas apie 1680 m.).

Ch – S. B. Chylinski. *Biblie su didžiu dabojimu perguldita Lietuwos žmonėms Ant iszganitingos naudos*, iszspausta Londone, 1660.

Ch[1] – *Biblia litewska Chylińskiego. Nowy Testament*. Tom II – Tekst. Poznań, 1958. Tom III – Indeks. Poznań, 1964.

ChG – *Chrikschczonischka giesme apie vszgimima Christaus* (XVI a. pabaigos rankraštis). – Lituanistica 2, 1990.

ChŽ – K. Daukšas. Chemijos žodynas. Vilnius, 1960.

Cp – Carl Capeller. Kaip senėji Lëttuvininkai gyveno. Heidelberg, 1904.

P. Cvir – Petras Cvirka (1909–1947), jo raštai.

S. Čiurl – Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė (1886–1958), jos raštai.

D – S. Daukanto *Dajnes Žiamajtiû*... Petropilie, 1846.

J. Dag – Jonas Dagys (1906–1993), jo raštai (botanika).

A. Damb – Aleksandras Dambrauskas (Adomas Jakštas) (1860–1938), jo raštai.

Dan – Danieliaus pranašystė (Biblija).

S. Dauk – Simonas Daukantas (1793–1864), jo raštai.

K. Daukš – Kazys Daukšas (1905–1985), jo raštai (chemija).

Db – Stasys Dabušis (1898–1974), jo raštai, vertimai ir užrašyti žodžiai.

Dk – Mikalojus Daukša (1527–1613), jo raštai.

DK – *Kathechismas arba moksłas kiekwienam krikszczionii priwalvs* Paraszitas per D. Iakvba Ledesma Theologa Societatis IESV Iźgulditas iż Liężuwio Lankiszko ing Lietuwiszka per Kuniga Mikałoiu Daugsza Kánonika Zemaicziu Iżspáustas Wilniuie Metůse vzgimimo Wieszpaties 1595.

DK[1] – Anoniminio 1605 m. katekizmo tekstas pagal E. Sittigo 1929 m. „Der polnische Katechismus der Ledesma und die litauischen Katechismen des Daugsza und des Anonymus von Jahre 1605".

Dmr – *Naujos dainos puikiai suderytos pagal buda szios gadynes*. Parasze L. M. B. Demereckas. Shenandoah, Pa. 1895.

K. Donel – Christian Donalitius *Litauische Dichtungen*... herausgegeben von G. H. F. Nesselman. Königsberg, 1869. T. p. kiti leidimai.

K. Donel[1] – Spėjama Kristijono Donelaičio (1714–1780) parašyta ar versta knygelė be pradžios ir pabaigos, 1769.

J. Dov – Jonas Dovydaitis (1914–1983), jo raštai.

L. Dovyd – Liudas Dovydėnas (1906–2000), jo raštai.

DP – *Postilla Catholicka. Tái est – Iżguldimas Ewangeliu kiekwienos Nedelos ir szwętes per wissús metús Per Kúnigą Mikaloiv Davkszą Kanoniką Mednikų, iż łękiszko pergûldita Su walá ir dałaidimu wîreusîuių*. Wilniui, Drukârnioi Akadêmios Societatis Iesv, A. D. 1599.

DrskD – *Druskininkų dainos*. Užrašė Juozas Balčikonis. Vilnius, 1972.

DrskŽ – G. Naktinienė, A. Paulauskienė, V. Vitkauskas. *Druskininkų tarmės žodynas*. Vilnius, 1988.

DS – *Pasakos, sakmės, oracijos*. Surinko Mečislovas Davainis-Silvestraitis. Vilnius, 1973.

DūnŽ – V. Vitkauskas. *Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodynas*. Vilnius, 1976.

DvD – *Dainos, Jurgio Dovydaičio surinktos ir skiriamos mokykloms*. Kaunas, 1931.

DvP – *Lietuvių liaudies pasakos su dainuojamaisiais intarpais*. Surinko ir parengė Jurgis Dovydaitis. Vilnius, 1987.

DŽ – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Atsak. redaktorius J. Kruopas. Vilnius, 1954.

DŽ[1] – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Antras papildytas leidimas. Atsak. redaktorius J. Kruopas. Vilnius, 1972.

DŽ[2] – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Trečias pataisytas ir papildytas leidimas. Vyr. redaktorius St. Keinys. Vilnius, 1993.

DŽ[3] – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Ketvirtas leidimas. Vyr. redaktorius St. Keinys. Vilnius, 2000; elektroninis variantas (kompaktinė plokštelė), 2002; internetinis variantas (www.lkz.lt), 2003–2011.

DŽ[4] – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Penktas (kompiuterinis) leidimas. Vyr. redaktorius St. Keinys. Vilnius, 2003.

E – Jurgis Elisonas (1889–1946), jo raštai.

Ekli – *Liber Ecclesiasticus* (Biblija; Liuterio tekstuose vadinama Jėzaus Siracho knyga)

Enc – *Lietuviškoji enciklopedija*. I–IX. Kaunas, 1933–1940.

Est – Esteros knyga (*Biblija*).

ETŽ – *Rusiškai lietuviškas ekonomikos terminų žodynas*. Vilnius, 1966.

Ev – *Ewangelie Polskie y Litewskie. Ták Niedzielne Iáko y wszystkich Świąt, które w kośćiele Katholickim, według Rzymskiego porządku przez cały Rok czytaią*. Vilnae Typis Academicis Soc: Iesv. Vilnae, 1690.

Ez – Ezechielio pranašystė (*Biblija*).

Ezd – 1, 2 Ezdro knyga (*Biblija*) (2 Ezdro knyga Liuterio tekstuose – Nehemijo knyga).

F – J. Fiedorowicz. *Katalog roślin dziko rosnących i niektórych przyswojonych około Iłłukszty przez X. Jozefa Fiedorowicza od roku 1818 aż dotąd postrzeżonych i zadeterminowanych, według Układu Linneusza roku 1851 napisany. Nazwiska roślin po łacinie, po polsku i po litewsku* (rankraštis).

FM – F. Fortunatov i Miller. *Litovskija narodnyja pesni*. Moskva, 1872.

Fr – *Preussisches Wörterbuch*... von H. Frischbier. Berlin, 1882.

FrnS – Ernst Fraenkel. *Syntax der litauischen Kasus*. Kaunas, 1928.

FrnS[1] – Ernst Fraenkel. *Syntax der litauischen Postpositionen und Präpositionen*. Heidelberg, 1929.

FrnW – Ernst Fraenkel. *Litauisches etymologisches Wörterbuch*. Bd. I–II. Göttingen, 1955–1965.

FT – *Bendroji filosofijos terminija*. Paruošė St. Šalkauskis. Kaunas, 1938.

FTŽ – *Fizikos terminų žodynas*. Redaktorius P. Brazdžiūnas. Vilnius, 1958.

FzŽ – *Fizikos terminų žodynas*. Sudarė Fizikos terminų komisija. Redagavo P. Brazdžiūnas. Vilnius, 1979.

G – *Litauische Studien*... von Dr. Leopold Geitler. Prag, 1875.

Gaig – V. Gaigalaitis. *Die Wolfenbütteler litauische Postillenhandschrift aus dem Jahre 1573*. I d. – 1900, II d. – 1901, III d. – 1902–1903. – Mitteilungen der Litauischen Litterarischen Gesellschaft. Bd. V. Heidelberg.

GB – R. Gauthiot. *Le parler de Buividze*. Paris, 1903.
J. Ger – Jurgis Gerulis (1888–1945), jo raštai.
GerL – *Litauische Dialektstudien* von Georg Gerullis. Leipzig, 1930.
GG – Giesmių giesmė (*Biblija*; Liuterio tekstuose vadinama Aukštąja giesme Salomono)
GGA – *Göttingische gelehrte Anzeigen unter der Aufsicht der Königl*. Gesellschaft der Wissenschaften. Göttingen.
L. Gir – Liudas Gira (1884–1946), jo raštai.
GK – *Gimtoji Kalba*. Bendrinės kalbos laikraštis. Kaunas 1933–1941.
Gmž – Silvestras Gimžauskas (1845–1897). *Žodžej isz givōs kalbos letuvių Linkmeniszkiu* (apie 1879–1881 m. rankraštinis žodynėlis). T. p. kiti jo raštai.
GN – *Naujas Istatimas Jezaus Christaus Wieszpaties Musu Lietuwiszku Leżuwiu iszgulditas par Jozapa Arnulpa Kunigayksztі Giedrayti Wiskupa Żiemayciu, żenklinika s. Stanislowo*, Iszspaustas pas Kunigus Missionorivs Wilniuje, 1816.
R. Gran – Romualdas Granauskas, jo raštai.
A. Gric – Augustinas Gricius (1899–1972), jo raštai.
J. Gruš – Juozas Grušas (1902–1986), jo raštai.
GrvT – J. Kardelytė. *Gervėčių tarmė*. Vilnius, 1975.
GŠ – Vk. Gailius ir M. Šlaža. *Vokiškai–lietuviškas žodynas*. Klaipėda, 1932.
GTŽ – V. Gudelis. *Geologijos ir fizinės geografijos terminų žodynas*. Vilnius, 1956.
L.Gut – Leonardas Gutauskas, jo raštai.
H – *Vocabvlarivm Litthvanico–Germanicvm et Germanico–Litthvanicvm...* von Friederich Wilhelm Haack / S. S. Theol. Cultore, zur Zeit Docente im Litthauischen Seminario zu Halle. Halle [1730].
Hb – Habakuko pranašystė (*Biblija*).
Hg – *Preussens Pflanzen* beschrieben von Karl Gottfried Hagen, 2 Bände, Königsberg, 1818.
HI – Homeras. *Ilijada*. Vertė J. Ralys, S. Čiurlionienė-Kymantaitė ir kt. Kaunas, 1930.
HO – Homero *Odisseja*. J. Ralio vertimas. Antra laida. Kaunas, 1937.
I – Laurynas Ivinskis (1810–1881), jo raštai.
IM – L. Ivinskis. *Kalendorius arba metskaitlius*. Ėjo su pertraukomis 1846–1879 m.
Išm – Išminties knyga (*Biblija*; Liuterio tekstuose vadinama Knyga Salomono išminties).
T. Ivan – Tadas Ivanauskas (1882–1970), jo raštai (zoologija).
Iz – *Izaijo pranašystė* (Biblija).
J – *Litovskij slovarj A. Juškevičia s tolkovanijem slov na ruskom i poljskom jazykach*. I (1) – 1897, I (2) – 1904, Sanktpeterburg, I (3) / II (1) – 1922, Petrograd. T. p. nespausdinta žodyno dalis (Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Bibliotekos rankraštynas, F1 – 2164–2167).
J[1] – A. Juszka. Słownik polsko–litewski (rankraštis – Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Bibliotekos rankraštynas, F1–2178).
J. Jabl. – Jonas Jablonskis (1860–1930), jo raštai, vertimai ir žodyno lapeliai.
J. Jan – Julius Janonis (1896–1917), jo raštai.
Jan – *Lietuviszkos ir senausios Dainų Knigeles*, iszleistos nu M. Jankaus. Tilsit, 1882.
M. Jan – Martynas Jankus (1858–1946), jo raštai.
J. Jank – Jurgis Jankus (1906 – 2002), jo raštai.
K. Jank – Kazys Jankauskas (1906–1996), jo raštai ir vertimai.

A. Janul – Augustinas Janulaitis (1878–1950), jo raštai.
Jbl – K. Jablonskis. *Lietuviški žodžiai senosios Lietuvos raštinių kalboje*. I d. Tekstai. Kaunas, 1941.
Jd – Judo laiškas (*Biblija*).
JD – *Liëtùviškos dájnos užrašýtos par Antáną Juškevičę*. I–III. Kazanė, 1880–1882.
Jdt – Juditos knyga (*Biblija*).
Jer – Jeremijo pranašystė (*Biblija*).
JJ – Jonas Juška (Jon's Juszka). *Kalbos lëtuviszko lëžuv'o ir lëtuviszkas statraszimas arba ortograpija*. Peterburge, 1861 (rankraštis – Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Bibliotekos rankraštynas, F1 – 2190).
JJ – Jonas Juška (Jon's Juszka). *Ručnoj litovsko–russko–poljskij slovarj* (rankraštis – Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Bibliotekos rankraštynas, F1 – 2190).
Jn – Evangelija pagal Joną (*Biblija*).
Jn – Kazimieras Jaunius (1848–1908), jo raštai.
JnL – Jono laiškai (1, 2, 3) (*Biblija*).
Job – Jobo knyga (*Biblija*).
Joel – Joelio pranašystė (*Biblija*).
JokL – Jokūbo laiškas (*Biblija*).
Jon – Jonos pranašystė (*Biblija*).
P. Jon – P. Jonikas (1906–1996), jo raštai.
Joz – Jozuės knyga (*Biblija*).
JR – *Svotbinė rêda Velůnỹčiu Liëtùviu surašýta par Antáną Juškévičę 1870 métůse*. Kazanj,1880.
Jrg – *Mįslių knyga*. Lietuvių mįslių rinkinys (su viršum 1000 mįslių). Surinko ir paaiškino Kleofas Jurgelionis. Chicago, 1913.
Jrk – *Litauische Märchen und Erzählungen*. Aus dem Volke gesammelt und in verschiedenen Dialekten, vornehmlich aber im Galbraster Dialekt mitgeteilt... von C. Jurkschat. Pf. Gedruckt im Auftrage der litauisch–litterarischen Gesellschaft zu Tilsit 1898. Heidelberg, 1898. T. p. kiti jo raštai.
Jš – Jd. Juškytės žodynėlis (rankraštis, išrinktas apie 1932–1933 m.).
JT – Kazimieras Šaulys. *Juodžiūnų tarmė*. Rankraščio kopija, perduota Adelaidės pensininkų klubo 1988.
JV – *Lietùviškos svotbínės dájnos, užrašýtos par Àntáną Juškévičę ir išspáudintos par Jóną Juškévičę*. Petropỹlė... 1883.
Jzm – Juzumavičiai Tadas (1810–1851) ir Vincentas (1819–1901), jų raštai.
K – *Littauisch–deutsches Wörterbuch* von Friedrich Kurschat. Halle a. S., 1883. (Tas pats žodynas žymimas [K] prie žodžių, kurių tikrumu Kuršaitis abejoja ir rašo juos laužtiniuose skliausteliuose).
K – *Deutsch–littauisches Wörterbuch* von Friedrich Kurschat. Halle. I – 1870, II – 1874.
KA – *Litauisches Lesebuch* von Prof. Alexander Kurschat. I–III. Tilsit, 1911–1913.
V.Kam – Viktoras Kamantauskas (1899–1951), jo raštai ir vertimai.
Kar – Karalių knygos (1, 2, 3, 4) (*Biblija*; 1, 2 Kar Liuterio tekstuose – 3, 4 Kar katalikų tekstuose).
M. Katil – Marius Katiliškis (1914–1980), jo raštai.
M. Katk – Mikalojus Katkus (1852–1944), jo raštai.

KB – *Beiträge zur Kunde der littauischen Sprache*, von Friedrich Kurschat... Erstes Heft. Deutsch–littauische Phraseologie der Präpositionen. Königsberg, 1843; Zweites Heft. Laut- und Tonlehre der littauischen Sprache. Königsberg, 1849.

Kel – *Keleiwis isz Karalaucziaus Broliams Lietuvininkams Žines praneszą*s. Verantwortlicher Redakteur Prediger Fr. Kurschat in Königsberg. Laikraštis, ėjęs 1849–1880 m. T. p. „Naujasis Keleiwis“, „Tilžės Keleivis“, „Naujasis Tilžės keleivis“.

KGr – *Grammatik der littauischen Sprache* von Dr. Friedrich Kurschat. Halle a. S., 1876.

KK – (S. Minwid ir J Borzymowski) *Katechizmas Aba Trvmpas Pamokslas Wieros Krikśćioniszkos del waykialu mażu*. Kiedaynise 1653.

Klb – *Kalbotyra*. Eina Vilniuje nuo 1958 m.

KlC – M. Danielis Kleinii *Compendium Litvanico–Germanicum, Oder Kurtze und gantz deutliche Anführung zur Littauschen Sprache, wie man recht Littausch lesen, schreiben und reden sol...* Königsberg. Gedruckt und verlegt durch Johann Reusnern, M.DC.LIV. (1654).

KlG – *Grammatica Litvanica...* primùm in lucem edita à M. Daniele Klein, Pastore Tils. Litv... Regiomonti, Typis et sumptibus Johannis Reusneri, Anno... (1653).

P. Klim – Petras Klimas (1891–1969), jo raštai.

KlK – *Kalbos kultūra*. Eina Vilniuje nuo 1961 m.

KlM – *Naujos Giesmju Knygos... Taipajeg Maldu Knigeles didżausey Baznyczose wartojamos...* Karalauczuje... MDCLXVI. (Leidėjas D. Kleinas).

KlM[1] – *Naujos, labay priwalingos ir duszoms naudingos Maldu Knygeles...* išdůtos nůg M. Danjelo Kleino... Karalauczuje... 1666.

KlM[2] – *Naujos, labay priwalingos ir duszoms naudingos Maldu Knygeles...* išdůtos nůg M. Danjelo Kleino... Karalauczuje... 1753.

KlpD – *Klaipėdiškių dainos*. Surinko Jonas Pakalniškis. Išleido A. Bruožis. Vilnius, 1908.

KlvD – *Prusijos Lietuvių Dainos*. Surinko... Vilus Kalvaitis. Tilžėje, 1905.

KlvK – W. Kalwaitis. Lietuwiszkų Wardų Klėtelė. Tilžėje, 1910.

KN – (S. Jaugelis Telega) *Psolmay Dowida szwenta. – Kniga Nobaznistes Krikśćioniszkos... ąntra karta perdrukawota...* Kiedaynise... 1653.

KoG – *Grammatyka języka żmudzkiego ułożona przez X. Kalixta Kossakowskiego Plebana Kołtynianskiego Doktora Teologii. Kałbrieda leżuwio ziamaytiszko*. Wilno... 1832.

K. Kors – Kostas Korsakas (1909–1986), jo raštai.

Kos – *Litvanica czyli Wiadomośći o Litwie zebrane przez... Ambrożego Kossarzewskiego* (rankraštis; autorius gyveno 1821–1880 m.).

V. Krėv – Vincas Krėvė-Mickevičius (1882–1954), jo raštai.

J. Krišč – Jonas Kriščiūnas (1888–1973), jo raštai (žemės ūkio mokslai).

Krn – Kronikų knygos (1, 2) (*Biblija*; Liuterio tekstuose vadinamos Nusidavimas karalių).

KrvD – V. Krėvė. *Dainavos krašto liaudies dainos*. Kaunas, 1924.

KrvP – V. Krėvė-Mickevičius. *Patarlės ir priežodžiai*. I–II d. Kaunas, 1934–1935. *Lietuvių patarlės ir priežodžiai*. III d. Kaunas, 1937. IV d. – Darbai ir dienos. VII. Kaunas, 1938.

Krz – *Auszüge aus Herrn Pfarrer Kurzmanns (=Kunzmanns) geschriebenen. Lexicon zu Completirung dsj. Ruhigs* (XVIII a. rankraštis; rankraščio kopija – Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Bibliotekos rankraštynas).

KS – *...Kristijôno Skriwėriaus Dûsziôs Skarbnyczià... Tąję isz wókiszkôs Kalbôs i lietuwiszkąje iszwerte Fridrikis Kurszátis, Lietuwininkû Kùnigs Karaliáucziuje. Pirmàsis Dalykėlis*. Königsberg, 1844.

V. Kudir – Vincas Kudirka (1858–1899), jo raštai.

KZ – *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen*, begründet von A. Kuhn. Berlin und Gütersloh, 1852–1907; Göttingen, 1907 ir t. t.

KŽ – Aleksandras Kuršaitis. *Lietuviškai–vokiškas žodynas*... Göttingen. I–IV, 1968–1973.

L – *Lietuviškos ir angliškos kalbų žodynas*. Sutaisė Antanas Lalis. Dviejose dalyse. Pirma dalis: lietuviškai–angliška. Antra dalis: angliškai–lietuviška. Trečias, iš naujo taisytas ir gausiai papildytas, spaudimas. Chicago, 1915.

Lar – B. A. Larin. *Materialy po litovskoj dialektologii*. Jazyk i literatura. Tom I. Leningrad, 1926.

V. Laš – Vladas Lašas (1892–1966), jo raštai (fiziologija).

LB – *Litauische Volkslieder und Märchen aus dem preussischen und dem russischen Litauen*, gesammelt von A. Leskien und K. Brugman. Strassburg, 1882.

LBŽ – *Lietuviškas botanikos žodynas*. I d. Sudarė Botanikos žodyno komisija, vadovaujama L. Vailionio. Redagavo J. Dagys. Kaunas, 1938.

LC – *Lietuwiszka Ceitunga. Iszeinanti kas Utarninką*. Klaipėda, 1877–1889.

LD – Z. Zinkevičius. *Lietuvių dialektologija*. Vilnius, 1966.

LE – *Lietuvių enciklopedija*. I–XXXVII. Boston, 1953–1985.

Lex – *Lexicon Lithuanicum*. (Buv. Karaliaučiaus archyvo XVII a. rankraštis).

LF – *Lietuvos TSR flora*. I–V. Vilnius, 1959–1976.

LK – *Literatūra ir kalba*. I–XXII. Ėjo Vilniuje 1956–1995 m.

LKA – *Lietuvių kalbos atlasas*. I–III. Vilnius, 1977–1991.

LKG – *Lietuvių kalbos gramatika*. I–III. Vyr. redaktorius Kazys Ulvydas. Vilnius, 1965–1976.

LKK – *Lietuvių kalbotyros klausimai* (nuo 1999 m. *Acta Linguistica Lithuanica*). Eina Vilniuje nuo 1957 m.

LKT – *Lietuvių kalbos tarmės, chrestomatija*. Vilnius, 1970 m.

LL – *Lenkų ir lietuvių kalbos žodynas*. Surengė Antanas Lalis. Vilniuje, 1912.

LLD – *Lietuvių liaudies dainynas*. Pradėjo eiti Vilniuje 1980 m.

LMD – Buv. Lietuvių mokslo draugijos archyvo rankraščiai.

LmŽ – Ch. Lemchenas. *Rusų–lietuvių kalbų žodynas*. Vilnius, 1955.

LP – *Lietuvių pasakos. Vaikų rinkinys*. Vilnius,1905.

Lpn – *Der Preussische Littauer*... von Theodor Lepner 1690. Danzing ... 1744.

Ls – Augustas Leskynas (1840–1916), jo žodyno lapeliai.

LsB – *Die Bildung der Nomina im Litauischen* von August Leskien. Leipzig, 1891.

LT – *Lietuvių tauta*. I–V kn. Vilnius, 1907–1936.

LTE – *Lietuviškoji tarybinė enciklopedija*. 1–12, Papildymai. Vilnius, 1976–1985.

LTR – Lietuvių tautosakos rankraštynas.

LTs – *Lietuvių tautosaka*. I–V. Vilnius, 1962–1968.

LTŽ – *Literatūros terminų žodynas*. Vilnius, 1962.

Luk – Evangelija pagal Luką (*Biblija*).

LV – K. Mūlenbacha *Latviešu valodas vārdnīca*. Rediģējis, papildinājis, turpinājis J. Endzelīns. I–IV. Rīgā, 1923–1932.

LV[1] – J. Endzelīns un E. Hauzenberga. *Papildinājumi un labojumi K. Mülenbacha Latviešu valodas vārdnīcai*. I–II. Rīgā, 1934–1946.
LzP – Lazdynų Pelėda (Sofija Pšibiliauskienė [1867–1926] ir Marija Lastauskienė [1872–1957], jų raštai).
LzŽ – J. Petrauskas, A. Vidugiris. *Lazūnų tarmės žodynas*. Vilnius, 1985.
M – *Lietuviszka gramatika, parašyta kunigo Mikolo Miežinio*. Tilžėje, 1886.
M – *Lietuviszkai–latviszkai–lenkiszkai–rusiszkas žodynas kun. M. Miežinio...* Tilžėje, 1894.
A. Mac – Antanas Maceina (1908–1987), jo raštai.
J. Mač-Kėk – Jonas Mačys-Kėkštas (1867–1902), jo raštai.
Mair – Maironis (Jonas Mačiulis) (1862–1932), jo raštai.
Mak – Makabiejų knygos (1, 2) (*Biblija*).
Mal – Malachijo pranašystė (*Biblija*).
J. Marc – Jonas Marcinkevičius (1900–1953), jo raštai.
J. Marcin – Justinas Marcinkevičius (1930–2011), jo raštai.
S. Mast – St. Mastauskis (1920–1978), jo raštai (zoologija).
J. Mat – Juozas Matulis (1899–1993), jo raštai (chemija).
J. Matul – Jonas Matulionis (1906–1993), jo raštai (matematika).
Mc – Kazimieras Macius (1875–1905), jo raštai ir A. Juškos žodyno papildymai.
Mdž – *Medžiaga geležinkelio nomenklatūros žodynėliui* (rankraštis, išrinktas apie 1933 m.).
MedŽ – V. Astrauskas, S. Bizulevičius, S. Pavilonis, A. Vaitilavičius, A. Vileišis. *Medicinos terminų žodynas*. Vilnius, 1980.
E. Miež – Eduardas Mieželaitis (1919–1997), jo raštai.
J. Mik – Jonas Mikelinskas (1922–2015), jo raštai.
Mik – Mikėjo (Michėjo) pranašystė (*Biblija*).
A. Mišk – Antanas Miškinis (1905–1983), jo raštai.
Mit – *Mitteilungen der Litauischen Litterarischen Gesellschaft*. Bd. I–VI. Heidelberg, 1883–1912.
V. Myk-Put – Vincas Mykolaitis-Putinas (1893–1967), jo raštai.
MKr – (S. Minwid, J. Borzymowski) *Maldos Krikscioniszkos, Wisokiam meatuy ir reikalams bendriems prigulinčios. – Kniga Nobaznistes Krikśćioniszkos... ąntra karta perdrukawota... Kiedaynise*, Spaude, Jochimas Jurgis Rhetas, Meatu Poná, 1653.
MLTE – *Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija*. I–III. Vilnius, 1966–1971.
V. Mont – Vytautas Montvila (1902–1941), jo raštai.
Moz – Mozės knygos (1, 2, 3, 4, 5) (*Biblija*).
V. Mozūr – Vladas Mozūriūnas (1922–1964), jo raštai.
MP – *Postilla Lietvwiszka Tàtài est Iżguldimás prástás Ewángeliu ąnt kożnos Nedelios ir Szwentes per wisus metus, kurios págal buda senà Bážniczioy Dievá est skáitomos Nu isz nauia su didżiu perweizdeghimu est iżduotá... Wilnivy per Jokubą Morkuną...* Metuose Diewa 1600.
MP III – *Postilla Lietvwiszka Tàtài est Iżguldimás prástás Ewángeliu ąnt kożnos Nedelios ir Szwentes per wisus metus, kurios págal buda senà Bážniczioy Dievá est skáitomos. Nu isz nauia su didżiu perweizdeghimu est iżduotá... Wilnivy per Jokubą Morkuną...* Metuose Diewa 1600. III d.
MPas – *Mūsų pasakos*. Surinko „Žvaigždutės“ skaitytojai. I–V kn. Kaunas, 1927–1932.
Mps – *Pasakų rinkinys* (rankraštis, K. Būgos gautas iš J. Murkos).

Mr – Evangelija pagal Morkų (*Biblija*).

Mš – Pranas Mašiotas (1863–1940), jo raštai ir vertimai.

MšK – *Miszknygos kurrosa wissos Ewangēlios per czēlą Mētą iszgulditos jeib nobażni Gaspadorei... Iszganimo Dawadą įgáutu*. Karaláuczuje... Mette 1800. (Parengė ir išleido K. G. Milkus). T. p. kitų metų leidimai.

Mt – P. Matulionis. *Žolynas*. II d. Lietuvos augalų žodynas ir augalų taislas. Vilnius, 1906. T. p. kiti Povilo Matulionio (1860–1932) raštai.

Mt – Evangelija pagal Matą (*Biblija*).

MT – *Margarita Theologica, Collecta et conscripta à M. Adamo Francisci , Iegerndorfense, Monasterij Heilsbrunnensis Abbate. Żemczuga Theologischka Kuri Sawieie aptur, trumpa parodima, ir ischguldima, Wiriausiůiu daliu moxlo Chriksconischkoio... O nu: Lituwischkai jra perguldita per Simona Waischnora warnischki Plebona Ragaines*. Ischspausta Karaliaucziuie Prusu, per Jurgi Osterbergerą, meatůsą, Christaus 1600.

MTP – *Apie popieszischkaie Missche* (Margaritos Teologicos priedas).

MTt – *Mūsų tautosaka*. I–X kn. Kaunas, 1930–1935.

MTŽ – Jonas Čeičys. *Melioracijos terminų žodynas*. Vilnius, 1960.

MuzŽ – A. Krutulys. *Trumpas muzikos žodynas*. Vilnius, 1960; *Muzikos terminų žodynas*. II pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius, 1975.

Mž – Mažvydas. *Seniausieji lietuvių kalbos paminklai iki 1570 metams*... Spaudai parūpino Dr. Jurgis Gerullis... Kaunas, 1922.

MŽ – *Littauisch–deutsches und Deutsch–littauisches Wörter–Buch, worinn das vom Pfarrer Ruhig zu Walterkehmen ehemals herausgegebene zwar zum Grunde gelegt, aber mit sehr vielen Wörtern, Redens–Arten und Sprüchwörtern zur Hälfte vermehret und verbessert worden von Christian Gottlieb Mielcke*... Königsberg, 1800.

MŽ[1] – *Anfangs–Gründe einer Littauischen Sprach–Lehre, worinn zwar die von dem jüngern Ruhig ehemals herausgegebene Grammatik zum Grunde gelegt, aber mit starken Zusätzen und neuen Ausarbeitungen verbessert und vermehrt worden von Christian Gottlieb Mielcke*... Königsberg, 1800.

MŽ[2] – Ch. G. Mielcke, jo žodyno (1800) rankraštinis perdirbinys.

N – *Wörterbuch der Littauischen Sprache* von G. H. F. Nesselmann. Königsberg, 1851. N (su dainos numeriu) – *Litauische Volkslieder* gesammelt, kritisch bearbeitet und metrisch übersetzt von G. H. F. Nesselmann. Berlin, 1853 (su dainos numeriu).

Na – Nahumo pranašystė (*Biblija*).

NdŽ – *Lietuvių rašomosios kalbos žodynas. Lietuviškai–vokiška dalis*. I–V. Sudarė M. Niedermannas, A. Sennas, F. Brenderis, A. Salys. Heidelberg, 1932–1968.

Ne – Nehemijo knyga (*Biblija*).

S. Nėr – Salomėja Nėris (1904–1945), jos raštai.

Niem – *Litauische Volkslieder aus dem handschriftlichen Nachlass* Prof. J. J. Mikkolas. Übersetzt und herausgegeben von Eino Nieminen. Helsinki, 1949.

Ns – *Nusidáwimai apie Ewangēlijôs Prasiplátinimą tarp Żydû ir Pagonû*. Pirmasis lietuvių laikraštis, ėjęs su pertraukomis 1832–1915 m. Rytų Prūsijoje.

NS – *Lietuvių dainos ir giesmės šiaur-rytinėje Lietuvoje* Dr. A. R. Niemi ir kun. A. Sabaliausko surinktos. – Annales Academiae scientiarum Fennicae. Ser. B. Tom. VI, 1911.

NT – *Naujas Testamentas*. Tilžėje,1823.

NT[1] – *Naujas Testamentas*. Berlyne, 1866.

Nz – *Surinkimas dasekimu par Mokintus Żmonias, senowias amżiose tikray daritu apey bytes... par kunigo Cypriono Juzapo Niezabitawski Kanauninko Minskojo, Prabaszcziu Welonos parguldita*s. Wilniuje, 1823. T. p. kiti K. J. Nezabitauskio (1774–1837) bei K. R. Nezabitauskio (1800–1876) raštai.

NŽ – Nežinomo autoriaus rankraštinis rusiškas–lietuviškas žodynas (išrinktas apie 1933 m.).

NžR – Nežinomas rankraštis iš K. Būgos palikimo (išrinktas apie 1933 m.).

O – K. Aleknavičius (Olechnowiczius) (1803–1874), jo raštai.

OG – Jan Otrębski. *Wschodniolitewskie narzecze twereckie*. Część I. *Gramatyka*. Kraków, 1934.

OGL – Jan Otrębski. *Gramatyka języka litewskiego*. I, II, III. Warszawa, 1958, 1965, 1956.

OP – Jan Otrębski. *Przyczynki słowiańsko–litewskie*. I. Wilno, 1930.

OsG – *Neue Littauische Grammatik ans Licht gestellt von Gottfried Ostermeyer, der Trempenschen Gemeine Pastore Seniore...* Königsberg, 1791.

Oz – Ozėjo pranašystė (*Biblija*).

OZ – Jan Otrębski. *Wschodniolitewskie narzecze twereckie*. Część III. *Zapożyczenia słowiańskie*. W Krakowie, 1932.

P – Jurgis Pabrėža (1771–1849), jo raštai.

Pam – Pamokslininkas (Ecclesiastes) (*Biblija*; Liuterio tekstuose vadinamas Mokytojis Salomonas).

Par – Paralipomenon (1, 2) (*Biblija*; kitas Kronikų knygų pavadinimas).

Pat – Patarlių knyga (*Biblija*; Liuterio tekstuose vadinama Pamokslo žodžiais Salomono).

J. Paukš – Juozas Paukštelis (1899–1981), jo raštai.

Pč – Šatrijos Ragana (Marija Pečkauskaitė) (1877–1930), jos raštai.

PG – *Pagérintos Giesmju Knygos... iš Naujo pérweizdetos per F. Kurszatį*, Königsberg, 1888. T. p. 1922 m. leidimas.

PgrT – P. Jonikas. *Pagramančio tarmė*. Kaunas, 1939.

V. Piet – Vincas Pietaris (1850–1902), jo raštai.

PK – *Polski z Litewskim Katechism Albo Krotkie w iedno mieysce zebránie, wiáry y powinnośći Krześćiáńskiey... Nakładem Jego Mśći Páná Málcherá Pietkiewiczá, Pisarzá ziemskiego Wileńskiego W Wilnie*, Drukował Stánislaw Wierzeyski, Roku 1598.

PolŽ – *Rusų–lietuvių kalbų politechninis žodynas*. Redakcinė kolegija: A. Novodvorskis, L. Kumpikas, J. Mikuckas ir kt. Vilnius, 1959.

PolŽ1 – *Rusų–lietuvių kalbų politechnikos žodynas*. Sudarė G. Daugėla. Vilnius, 1984.

D. Pošk – Dionizas Poška (apie 1757–1830). *Lenkiškai–lietuviškas žodynas* (Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Bibliotekos rankraštynas. In. R–888,889). T. p. kiti jo raštai.

PP – *Pasakos apie paukščius. Žemaitische Tierfabeln*. Text, Wörterverzeichnis und Übersetzung herausgegeben von Hugo Scheu... und Alexander Kurschat... Heidelberg, 1913.

PPr – *Patarlės ir priežodžiai*. Vilnius, 1958.

PrD – Matthäus Prätorius *Deliciae Prussicae oder Preussische Schaubühne...* Berlin... 1871.

PrL XVII – *Rytų Prūsijos XVII a. rankraštis*, nežinomo autoriaus, 40 lapų.

Pron – Otonas Praniauskis (Pronievskis) (apie 1817–1879), jo raštai (*Iszguldimas Ewangeliju Szwentu ant wisu nedeldienu...* Wilniuje... 1855 ir kt.).

prš – buv. Rytų Prūsijos ir Klaipėdos krašto raštai.
Ps – Psalmynas (*Biblija*).
Pt – Gabrielė Petkevičaitė-Bitė (1861–1943), jos raštai.
Ptr – Petro laiškai (1, 2) (*Biblija*).
PvE – Povilo laiškas efeziečiams (*Biblija*).
PvG – Povilo laiškas galatams (*Biblija*).
PvK – Povilo laiškai korintiečiams (1, 2) (*Biblija*).
PvKol – Povilo laiškas kolosiečiams (*Biblija*).
PvP – Povilo laiškas pilypiečiams (*Biblija*).
PvPil – Povilo laiškas Pilemonui (Filemonui) (*Biblija*).
PvR – Povilo laiškas romėnams (romiečiams) (*Biblija*).
PvT – Povilo laiškai tesalonikiečiams (1, 2) (*Biblija*).
PvTit – Povilo laiškas Titui (*Biblija*).
PvTm – Povilo laiškai Timotiejui (1, 2) (*Biblija*).
PvŽ – Povilo laiškas žydams (hebrajams) (*Biblija*).
PŽ – Jurgis Pesys. *Słowniczek Polsko–Litewski i Litewsko–Polski ‖ Lenkiškai–Lietuviškas ir Lietuviškai–Lenkiškas Žodynėlis*. Warszawa, 1907.
Q – *Vokiečių–lietuvių kalbų XVIII a. žodynas* (vadintas Krauzės) (Buv. Karaliaučiaus archyvo rankraštis Msc. 83; Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Bibliotekos rankraštynas, F1–5792).
Q^1 – *Vokiečių–lietuvių kalbų XVIII a. žodynas* (Buv. Karaliaučiaus archyvo rankraštis Msc. 84).
Qu – J. J. Quand – Jon. Behrendt. *Isz naujo pérweizdetos ir pagérintos Giesmiû Knygos*... Karalauczuje... 1752.
R – *Littauisch–Deutsches und Deutsch–Littauisches Lexicon, Worinnen ein hinlänglicher Vorrath an Wörtern und Redensarten, welche sowol in der H. Schrift, als in allerley Handlungen und Verkehr der menschlichen Gesellschaften vorkommen, befindlich ist: Nebst einer historischen Betrachtung der Littauischen Sprache; Wie auch einer gründlichen und erweiterten Grammatick, mit möglichster Sorgfalt, vieljährigem Fleiss, und Beyhülfe der erfahrensten Kenner dieser Sprache gesammelt von Philipp Ruhig*... Königsberg... 1747.
R^1 – *Betrachtung der Littauischen Sprache*... von Philipp Ruhig... Königsberg... 1745.
R^2 – *Anfangsgründe einer Littauischen Grammatick*... von Paul Friedrich Ruhig... Königsberg... 1747.
RA – *Aisopas arba Pásakos isz Grykonû kałbos pergulditos per D. L. J. Rhesa. Su Pridėjimu keliû naujû Pásakû*. Karaláuczuje, 1824.
B. Radz – Bronius Radzevičius (1940– 1980), jo raštai.
RB – L. J. Rhesa. *Biblia, Tai esti: Wissas Szwentas Rásztas Séno ir Naujo Testamento, Lietuviszkay pérstattytas, isz naujo pérweizdėtas Ir ketwirtą Kartą iszspáustas*. Tilžeje, 1824.
RD – *Liudo Rėzos dainos. Pirmojo lietuviško dainyno III leidimas*. M. Biržiškos spaudai parengta. I ir II d. Kaunas, 1935, 1937.
Rd – Raudų knyga (*Biblija*; Liuterio tekstuose vadinama Jeremijo raudojimo giesmėmis).
Rdž – C. Radžunas. *Naudingos Bicziû knygéles knygéles wisiems Lietuwininkams pagal naujáusus Iszmislijimus sustatytos ir ant Géro suraszytos nů S. Radžuno, Mokįtojaus Tussèinůs'*. Memel, 1882. T. p. kiti jo raštai.

Rp – *Jonas isz Swisłoczes krominikas wędrawois Lietuviszku lieżuwiu iszgulditas kasztu yr storony par Jozapa Rupeyka kanauninka Płocka, klebona Szaduwos, żenklinika s. Onos*. Wilniuje... 1823. T. p. 1860, 1863 m. leidimai.

rš – raštai.

Rtr – *Lietuviškai–latviškas žodynas*. Sudarė J. Ryteris. Ryga, 1929.

RtŽ – *Rankraštinis XIX a. rytų aukštaičių lietuvių–lenkų kalbų žodynas*. (Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Bibliotekos rankraštynas, F 1–1).

A. Rūt – Alė Rūta (Elena Nakaitė-Arbačiauskienė) (1915–2011), jos raštai.

Rut – Rutos (Rūtos) knyga (*Biblija*).

RŽ – Lietuvių kalbos rašybos žodynas. Kaunas, 1948.

S – Lietuvių liaudies sakmės. I. Kaunas, 1940.

Sab – Adolfas Sabaliauskas (1873–1950), jo raštai ir vertimai.

K. Saj – Kazys Saja, jo raštai.

A. Sal – Antanas Salys (1902–1972), jo raštai.

Sam – Samuelio knygos (1, 2) (*Biblija*; katalikų tekstuose vadinamos 1, 2 Karalių knygomis).

J. Sav – Jurgis Savickis (1890–1952), jo raštai.

SC – (K. Sapūnas) *Compendium Gramaticae Lithvanicae Theophili Szultzen Past. Cattenov*. Regiomonti, 1673.

Sch – *Litauisches Lesebuch und Glossar* von August Schleicher. Prag, 1857.

SchG – *Litauische Grammatik* von August Schleicher. Prag, 1856.

SchL – *Lituanica* von Prof. A. Schleicher. – Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch–historische Classe. XI Band, 1854, 76–156.

SD – *Dictionarium trium lingvarum, In usum Studiosae Iuventutis*, Avctore... Constantino Szyrwid... Qvinta editio... Vilnae... M. DCC.XIII.

SD[1] – *Dictionarium trium lingvarum, In usum Studiosae Iuventutis,* Avctore... Constantino Szyrwid ... Vilnae (apie 1620).

SD[3] – *Dictionarium trium lingvarum, In usum Studiosae Iuventutis,* Avctore... Constantino Szyrwid... Tertia editio... Vilnae... M.DC.XLII. (1642).

SE – (S. Minwid, J. Borzymowski) *Summa Abá Trumpas iszguldimas Ewanieliv*... Kiedaynise... 1653. (Žr. KN).

Ser – B. Sereiskis. *Lietuviškai–rusiškas žodynas*. Kaunas, 1933.

SG – *Giesmes tikieimvy katholickam pridiarancias*... Auctore Salomone Mozerka Slawoczynski... Vilnae, Typis Academicis Societatis Iesv, Anno Dni... 1646. (Giesmyno priedas).

SG I – *Giesmes tikieimvy katholickam pridiarancias*... Auctore Salomone Mozerka Slawoczynski... Vilnae... 1646. (Pirma dalis).

SG II – *Giesmes tikieimvy katholickam pridiarancias*... Auctore Salomone Mozerka Slawoczynski... Vilnae... 1646. Antra dalis *giesmiv kvr dedase giesmes aba Psalmay Dowida s* (1–67 psl.). Trečia dalis *giesmiv tvlv* (68–112 psl.).

Sim – Kazio Simučio patarlių rinkinys.

I. Simon – Ieva Simonaitytė (1897–1978), jos raštai.

Sir – Jėzaus Siracho knyga (Liuterio *Biblija*).

P. Skar – Pranas Skardžius (1899–1975), jo raštai.

SkrT – K. J. Skruodys. *Tautosaka*. Vilnius, 1925.

Skv – *Šventasis raštas Senojo ir naujojo įstatymo arba testamento su Vulgatos tekstu*. Vertė ir komentorių pridėjo kun. Juozapas Skvireckas... I–V, 1913–1937; VI, 1911.

SkŽ – *Rusų–lietuvių–anglų kalbų skaičiavimo technikos terminų žodynas*. Sudarė V. Kairys, A. Kaminskas, Z. Kudirka ir kt. Vilnius, 1971.

Slav – *Slavia*. Eina Prahoje nuo 1922 m.

P. Slavėn – Paulius Slavėnas (1901–1991), jo raštai (astronomija).

Sln – Matas Slančiauskas (1850–1924), tautosakos rinkėjas (iš Žagarės–Joniškio apylinkių).

A. Sm – Antanas Smetona (1874–1944), jo raštai.

P. Snar – Povilas Snarskis (1889–1969), jo raštai (botanika).

Sof – Sofonijo pranašystė (*Biblija*).

sp – spauda.

SP – Šyrwids *Punktay sakimu* (*Punkty kazań*). Teil I – 1629. Teil II – 1644 litauisch und polnisch mit kurzer grammatischer Einleitung herausgegeben von Dr. Franz Specht. Göttingen, 1929.

SP[1] – *Punktay sakimu nu adwenta iki gawienes, par Kuniga Kastąntina Szyrwida senowie iszduoti, o dabar darbu ir łobiu Kuniga Leona Montwida, Theologios Magistra, Sedos klebona isznauje iszspausti*. Wilnui. Spaustuwej' Jozapa Zawadzki. 1845.

Sr – Feliksas Sragys (1860–1951), salantiškis, jo užrašyti žodžiai.

srš – senieji raštai.

B. Sruog – Balys Sruoga (1896–1947), jo raštai.

ST – *Smulkioji lietuvių tautosaka XVII–XVIII a. Priežodžiai, patarlės, mįslės*. Paruošė Jurgis Lebedys. Vilnius, 1956.

S. Stan – Simonas Stanevičius (1799–1848), jo raštai.

StnD – *Daynas żemaycziu surynktas yr yszdutas par Symona Stanewicze Mokslynyka Lyteraturas yr Grażiuju Prytirymu*. Wylniuje, Spaustuwiej' B. Neumana Metuose 1829.

StngŽ – *Lietuvių žvejų tarmė Prūsuose*. Surašė J. Gerullis ir Chr. Stangas. Kaunas, 1933.

A. Strazd – Antanas Strazdas (1760–1833), jo raštai.

STŽ – *Sporto terminų žodynas*. Vilnius, 1959.

Sut – *Żodinikas Letuwiszkay–Łotiniszkay–Lenkiszkas. Par Kuniga Dominika Sutkiewicze Dominikona tikra Letuwnika su didelu wargu Isztaysita*s 1848 (rankraštis – Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Bibliotekos rankraštynas, F1–3875).

Sut[1] – *Słownik Litewsko–Żmudzko–Polski, ułożony przez Xiędza Dominika Sutkiewicza*... Applicatur Bibliotheca Mgri Provincialis – Datum Rossienis 1835 febr. 28 (rankraštis – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka).

Sz – (J. S. Dovydaitis) *Sziauleniszkis senelis*. I–III d., 1860–1864, Wilniuja.

Š – *Lietuvių ir rusų kalbų žodynas*. Sudarė J. Šlapelis. Vilnius, 1921. T. p. kiti Jurgio Šlapelio (1876–1941) žodynai bei lapeliuose užrašyti žodžiai.

S. Šalk – Stasys Šalkauskis (1886–1941), jo raštai.

I. Šein – Ignas Šeinius (1889–1959), jo raštai.

A. Škėm – Antanas Škėma (1911–1961), jo raštai.

Šlč – Matas Šalčius (1890–1940), žodynėlis ir kiti jo raštai.

J. Šliūp – Jonas Šliūpas (1861–1944), jo raštai.

Šlk – Nežinomo autoriaus žodynėlis, gautas iš mokytojo Vinco Šlekio (rankraštis, išrinktas apie 1935 m.).

ŠT – Dr. A. Šolcas, J. Talmantas. *Kišeninis vokiškai–lietuviškas žodynas*. 1-asis autorių leidimas, 1929.

Tat – Antanas Tatarė (1805–1889), jo raštai.

TD – *Trakiečių dzūkų dainos, užrašytos J. Šimtakojo Merkinės parapijoje*, 1899.

TDr – *Tautosakos darbai*. I–VII. Kaunas, 1935–1940.

TechŽ – A. Novodvorskis. *Techninis žodynas*. Kaunas, 1949.

Teis – Teisėjų knyga (*Biblija*; Liuterio tekstuose vadinama Valdonų knyga).

T. Tilv – Teofilis Tilvytis (1904–1969), jo raštai.

TksTŽ – *Aiškinamasis tekstilės terminų žodynas*. I d. Sudarė A. Jurevičius, A. Čižas. Vilnius, 1962.

Tob – Tobijo knyga (*Biblija*).

TP – *Tiesos Prietelius*. Verlag und Druck von G. Trauszies in Prökuls. Savaitraštis, ėjęs 1880–1882 m.

P. Trein – Pranas Treinys, jo raštai.

TrpŽ – *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius, 1969.

TS – *Tėvynės Sargas*. Mėnesinis laikraštis, Tilžėje, 1896–1904 m.

Tsk – Dominykas Tuskenis (1872 – po 1940) iš Traupio, jo užrašyti žodžiai.

TTŽ – *Teisinių terminų žodynas*. Sudarė A. Žiurlys. Vilnius, 1954.

TŽ – *Tauta ir žodis*. I–VII kn. Kaunas, 1923–1931.

TŽŽ – *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius, 1985.

M. Unt – Matas Untulis (1889–1952), šatiškis, jo užrašyti žodžiai.

P. Vaič – Pranas Vaičaitis (1876–1901), jo raštai.

A. Vaičiul – Antanas Vaičiulaitis (1906–1992), jo raštai.

P. Vaičiūn – Petras Vaičiūnas (1890–1959), jo raštai.

Vaižg – Vaižgantas (Juozas Tumas) (1869–1933), jo raštai.

M. Valanč – Motiejus Valančius (1801–1875), jo raštai.

VD – A. Vireliūnas. *Kupiškėnų dainos*. – Tauta ir žodis. III–IV kn.

Vd – Vydūnas (Vilius Storasta) (1868–1953), jo raštai.

A. Venc – Antanas Venclova (1906–1971), jo raštai.

VĮ – A. Vireliūnas. *Įvardai, arba terminai, priimti Terminologijos komisijos*. Kaunas, 1924.

A. Vien – Antanas Vienuolis-Žukauskas (1882–1957), jo raštai.

Vln – *Bartholomäus Willent's litauische Uebersetzung des Luther'schen Enchiridions und der Episteln und Evangelien* herausgegeben von Fritz Bechtel Göttingen ... 1882. (Enchiridionas).

VlnE – *Bartholomäus Willent's litauische Uebersetzung des Luther'schen Enchiridions und der Episteln und Evangelien* herausgegeben von Fritz Bechtel Göttingen ... 1882. (Epistolos ir Evangelijos).

Vlt – *Viltis*. Laikraštis, ėjęs Vilniuje 1907–1915 m.

Vnž – Antanas Vienažindys (1841–1892), jo raštai.

VoE – E. Voljter. *Ob etnografičeskoj pojezdke po Litve i Žmudi letom 1887 g*. Sanktpeterburg, 1887.

VoK – E. Voljter. *Litovskij katichizis N. Daukšy*. S. Peterburg, 1886.

VoL – E. Volteris. *Lietùviška chrestomatija*. S. Peterburg, 1904.

VP – M. Valančius. *Patarles Zemajcziu*. Tilžėje, 1867.

Vr – Antanas Vireliūnas (1887–1925), jo raštai ir lapeliai.
Vrp – *Varpas*. Laikraštis, ėjęs 1889–1906, 1913, 1917, 1920 m.
VŽ – *Vilniaus Žinios*. Pirmasis lietuvių dienraštis ... 1904–1909 m.
WP – *Volfenbiutelio postilė* (*Ischgvldimas Evangeliv per wisvs Mettvs, svrinktas Dalimis isch Davgia Pastillv. Tai est isch Pastillas Nicvlai Hemingy, Antony Corvini, Ioannis Spangenbergi, Martini Lvtheri, Philippi Melanthonis, Ioannis Brenty, Arsaty, Schoper, Leonardi Kulmani, Iodosy Wilichi ir isch kittv*). (Volfenbiutelio bibliotekos 1573 m. rankraštis).
Zak – Zakarijo (Zacharijo) knyga (*Biblija*).
S. Zob – Stepas Zobarskas (1911–1984), jo raštai ir vertimai.
ZtR – Jan Rozwadowski. *Litewska gwara okolic Zdzięcioła na Nowogródczyźnie*. Kraków, 1995.
ZtŽ – A. Vidugiris. *Zietelos šnektos žodynas*. Vilnius, 1998.
ŽCh – *Ziwatas Pona yr Diewa musu Jezusa Christusa ... apraszitas Metusy Pona 1753, y Druka Paduotas Suprasląw...* Metusy Pona 1787.
Z. Žem – Zigmas Žemaitis (1884–1969), jo raštai (matematika).
Žem – Žemaitė (Julija Žymantienė) (1845–1921), jos raštai.
Žlv – Juozapas Želvavičius (1822–1866), jo raštai.
ŽŪŽ – V. Anskaitis, M. Kilas. *Rusų–lietuvių kalbų žemės ūkio terminų žodynas*. Vilnius, 1971.

LKŽe vietovardžių sutrumpinimai

Ad – Adùtiškis, Švenčionių r.
Adm – Adomỹnė, Kupiškio r.
Akm – Akmẽnė
Akn – Aknystà, Latvija
Al – Alytùs
Alk – Alksnė́nai, Vilkaviškio r.
Alks – Aleksandravẽlė, Rokiškio r.
Aln – Alantà, Molėtų r.
Als – Alsė́džiai, Plungės r.
Alv – Ãlovė, Alytaus r.
Alvt – Alvìtas, Vilkaviškio r.
Alz – Alizavà, Kupiškio r.
An – Anykščiaĩ
Anč – Añčiškiai (Ančiškis), Biržų r.
And – Andrióniškis, Anykščių r.
Ant – Antãlieptė, Zarasų r.
Antr – Añturkė (dabar Iñturkė), Molėtų r.
Antš – Antašavà, Kupiškio
Antz – Antãzavė, Zarasų r.
Aps – Ãpsas, Baltarusija
Apt – Apýtalaukis, Kėdainių r.
Ar – Ariógala, Raseinių r.
Arm – Armõniškės, Baltarusija
Ašm – Ašmenà, Baltarusija
Asv – Asavà, Baltarusija
Auk – Aukštãdvaris (Aukštdvarỹs), Trakų r.
Avl – Aviliaĩ, Zarasų r.
Azr – Aziẽrkai, Baltarusija
Bb – Bãbtai, Kauno r.
Bd – Bũdvietis, Lazdijų r.
Bdr – Budriaĩ, Kretingos r.
Bgs – Bagaslavìškis, Širvintų r.
Bgt – Bagótoji (Bagótšilis), Kazlų Rūdos sav. ter.
Blnk – Bálninkai, Molėtų r.
Bn – Benekáinys, Baltarusija
Br – Barzdaĩ, Šakių r.
Brb – Balbiẽriškis (Barbiẽriškis), Prienų r.
Brs – Barstýčiai, Skuodo r.
Brš – Bìrštonas
Brsl – Breslaujà, Baltarusija
Brt – Barẽtninkai, Vilkaviškio r.
Brž – Bìržai
Bržr – Béržoras, Plungės r.
Bsg – Baisógala, Radviliškio r.
Bt – Batakiaĩ, Tauragės r.
Btg – Betýgala, Raseinių r.
Btr – Butrimónys, Alytaus r.
Btrm – Butrimónys, Šalčininkų r.
Ck – Ceikiniaĩ, Ignalinos r.
Cs – Cìskuodas, Latvija
Č – Čedasaĩ, Rokiškio r.
Čb – Čiõbiškis, Širvintų r.
Čk – Čẽkiškė, Kauno r.
ČrP – Čiòrna Pãdina, Rusija
Dbč – Dubìčiai, Varėnos r.
Dbg – Dubingiaĩ, Molėtų r.
Dbk – Debeĩkiai, Anykščių r.
Dg – Daũgai, Alytaus r.
Dgč – Degùčiai, Zarasų r.
Dgl – Daũgailiai, Utenos r.
Dglš – Daugėlìškis, Ignalinos r.
Dgp – Daũgpilio artimoji apylinkė, Latvija
Dj – Daujė́nai, Pasvalio r.
Dkk – Duõkiškis, Rokiškio r.
Dkš – Daukšiaĩ, Marijampolės sav. ter.
Dkšt – Dū́kštas, Ignalinos r.
Dl – Déltuva, Ukmergės r.
Dov – Dovilaĩ, Klaipėdos r.
Dr – Darbė́nai, Kretingos r.
Drs – Darsū́niškis, Kaišiadorių r.
Drsk – Drùskininkai
Ds – Dùsetos, Zarasų r.
Dsm – Dùsmenys, Trakų r.
Dsn – Dysnà, Ignalinos r.
Dt – Dotnuvà, Kėdainių r.
Dv – Dievẽniškės, Šalčininkų r.
Eig – Eigirdžiai, Telšių r.
Eiš – Eĩšiškės, Šalčininkų r.
End – Endriejãvas, Klaipėdos r.
Erž – Eržvilkas, Jurbarko r.

Ėr – ėriškiai, Panevėžio r.
Gd – Gadūnãvas, Telšių r.
Gdl – Gudėliai, Marijampolės sav. ter.
Gdr – Giedraĩčiai, Molėtų r.
Gdž – Gudžiū́nai, Kėdainių r.
Gg – Geguž̀inė, Kaišiadorių r.
Ggr – Gegrė́nai, Plungės r.
Gl – Geĺgaudiškis, Šakių r.
Glv – Gélvonai, Širvintų r.
Gr – Gaũrė, Tauragės r.
Graž – Gražìškiai, Vilkaviškio r.
Grd – Girdiškė, Šilalės r.
Grdm – Garďamas, Šilutės r.
Grdž – Girdžiaĩ, Jurbarko r.
Grg – Gargždaĩ, Klaipėdos r.
Grk – Girkalnis, Raseinių r.
Grl – Garliavà, Kauno r.
Grnk – Griñkiškis, Radviliškio r.
Grš – Grìškabūdis, Šakių r.
Gršl – Grũšlaukė (Grũšlaukis), Kretingos r.
Grv – Gervė́čiai, Baltarusija
Grz – Gruzdžiaĩ, Šiaulių r.
Grž – Grū́žiai, Pasvalio r.
Gs – Geistaraĩ (dabar Didvyžiaĩ), Vilkaviškio r.
Gsč – Gasčiū́nai, Joniškio r.
Gž – Gižaĩ, Vilkaviškio r.
Ig – Igliáuka, Marijampolės sav. ter.
Igl – Igliškẽliai, Marijampolės sav. ter.
Ign – Ignalinà
Yl – Ylakiaĩ, Skuodo r.
Ilg – Ilguvà, Šakių r.
Imb – Imbradas, Zarasų r.
Iš – Ìšlaužas, Prienų r.
Įsr – Įsrutìs (dabar Černiachovskas, Kaliningrado sritis, Rusija)
Jd – Juodáičiai, Jurbarko r.
Jdp – Júodupė, Rokiškio r.
Jdr – Judrė́nai, Klaipėdos r.
Jnk – Jankaĩ, Kazlų Rūdos sav. ter.
Jnš – Jõniškis
Jnšk – Joniškẽlis, Pasvalio r.
JnšM – Jõniškis, Molėtų r.
Jon – Jonavà
Jrb – Jùrbarkas
Jsv – Jósvainiai, Kėdainių r.
Jz – Jiẽznas, Prienų r.
Jž – Jūžintaĩ, Rokiškio r.
Kair – Kairiaĩ, Šiaulių r.
Kal – Kalnãlis, Kretingos r.
Kb – Kabẽliai, Varėnos r.
Kbr – Kybártai, Vilkaviškio r.
Kč – Kučiū́nai, Lazdijų r.
Kdl – Kiduliaĩ, Šakių r.
Kdn – Kėdáiniai
Ker – Kernavẽ, Širvintų r.
Kin – Kintaĩ, Šilutės r.
Kkl – Kiaukliaĩ, Širvintų r.
Kl – Kuliaĩ, Plungės r.
Kli – Kliukščiónys, Baltarusija
Klk – Klýkoliai, Akmenės r.
Klm – Keĺmė
Kln – Kalnùjai, Raseinių r.
Klov – Klóvainiai, Pakruojo r.
Klp – Klaĩpėda
Kls – Kalesniñkai, Šalčininkų r.
Klt – Kaĺtanėnai, Švenčionių r.
Kltn – Kaĺtinėnai, Šilalės r.
Klvr – Kalvarijà
KlvrŽ – Žemaĩčių Kalvarijà, Plungės r.
Km – Kamajaĩ, Rokiškio r.
Kn – Kaũno artimoji apylinkė
Knt – Kantaũčiai, Plungės r.
Knv – Kaniavà, Varėnos r.
Kp – Kùpiškis
Kpč – Kãpčiamiestis, Lazdijų r.
Kpr – Kuprẽliškis, Biržų r.
Kr – Krãslava, jos artimoji apylinkė, Latvija
Krč – Krinčìnas, Pasvalio r.
Krd – Kirdeĩkiai, Utenos r.
Krg – Kretingãlė, Klaipėdos r.
Kri – Kriukaĩ, Joniškio r.
Krik – Krìkliniai, Pasvalio r.
Krk – Krãkės, Kėdainių r.
Krkl – Karklė́nai, Kelmės r.
Krkn – Krekenavà, Panevėžio r.
Krkš – Krikštónys, Lazdijų r.

Krm – Karmélava, Kauno r.
Krn – Krúonis, Kaišiadorių r.
Krns – Kriaũnos, Rokiškio r.
Krok – Krókialaukis, Alytaus r.
Krp – Kruopiaĩ, Akmenės r.
Krs – Kařsakiškis, Panevėžio r.
Krsn – Krosnà, Lazdijų r.
Krš – Kuršė́nai, Šiaulių r.
Krt – Kařtena, Kretingos r.
Krtn – Kretingà
Krtv – Kùrtuvėnai, Šiaulių r.
Krž – Krãžiai, Kelmės r.
Kš – Kaišiadórys
Kt – Ketùrvalakiai, Vilkaviškio r.
Ktč – Katýčiai, Šilutės r.
Ktk – Kùktiškės, Utenos r.
Ktv – Kietãviškės, Kaišiadorių r.
Kur – Kurkliaĩ, Anykščių r.
Kv – Kvė́darna, Šilalės r.
Kvr – Kavárskas, Anykščių r.
Kvt – Kvetkaĩ, Biržų r.
Kz – Kazlìškis, Rokiškio r.
KzR – Kazlų Rūdà (Kazlaĩ)
Kzt – Kazìtiškis, Ignalinos r.
Kž – Kužiaĩ, Šiaulių r.
Lb – Labanóras, Švenčionių r.
Lbv – Liubãvas, Kalvarijos sav. ter.
Lc – Leckavà, Mažeikių r.
Ldk – Lyduõkiai, Ukmergės r.
Ldv – Lýduvėnai, Raseinių r.
Ldvn – Liudvinãvas, Marijampolės sav. ter.
Lel – Leliū́nai, Utenos r.
Lg – Lýgumai, Pakruojo r.
Lk – Luõkė, Telšių r.
Lkč – Lekė́čiai, Šakių r.
Lkm – Liñkmenys, Ignalinos r.
Lks – Laũko Sodà (Laũksodis), Telšių r.
Lkš – Lukšiaĩ, Šakių r.
Lkv – Laũkuva, Šilalės r.
Lkž – Laũkžemė (Laũkžemis), Kretingos r.
Ll – Lioliaĩ, Kelmės r.
Ln – Lénas, Ukmergės r.
Lnk – Lenkìmai, Skuodo r.
Lnkl – Lankėliškiai, Vilkaviškio r.
Lnkv – Linkuvà, Pakruojo r.
Lnt – Leñtupis, Baltarusija
Lp – Léipalingis, Druskininkų sav. ter.
Lpl – Líeplaukė, Telšių r.
Lš – Liškiavà, Varėnos r.
Lt – Litvìnka, Baltarusija
Lz – Lazū́nai, Baltarusija
Lž – Laĩžuva, Mažeikių r.
Lzd – Lazdìjai
Ml – Mielagė́nai, Ignalinos r.
Mlk – Málkava, Baltarusija
Mlt – Molė́tai
Mrc – Marcinkónys, Varėnos r.
Mrj – Marijámpolė
Mrk – Merkìnė, Varėnos r.
Mrp – Marijámpolis, Vilniaus r.
Mrs – Miroslãvas, Alytaus r.
Ms – Mósėdis, Skuodo r.
Msn – Mùsninkai, Širvintų r.
Mšg – Máišiagala, Vilniaus r.
Mšk – Meškùičiai, Šiaulių r.
Mtl – Meteliaĩ, Lazdijų r.
Mžk – Mažeĩkiai
Mžš – Míežiškiai, Panevėžio r.
Nč – Nočià, Baltarusija
Nd – Nidà, Neringos miesto dalis
Ndz – Nedzìngė (Nedìngė), Varėnos r.
Nj – Naujãmiestis, Panevėžio r.
Nm – Kudìrkos Naũmiestis, Šakių r.
Nmč – Nemenčìnė, Vilniaus r.
Nmj – Nemajū́nai, Birštono sav. ter.
Nmk – Nemãkščiai, Raseinių r.
Nmn – Nemunáitis, Alytaus r.
NmŽ – Žemaĩčių Naũmiestis, Šilutės r.
Nt – Notė́nai, Skuodo r.
Nv – Nevarė́nai, Telšių r.
Ob – Obẽliai, Rokiškio r.
On – Õnuškis, Rokiškio r.
Onš – Õnuškis, Trakų r.
Paį – Paįstrỹs, Panevėžio r.
Paž – Pažáislis, Kauno miesto dalis
Pb – Pabéržė, Vilniaus r.

Pbr – Pãbiržė, Biržų r.
Pbs – Pabáiskas, Ukmergės r.
Pc – Pociūnėliai, Radviliškio r.
Pd – Padubysỹs (dabar Baziliónai), Šiaulių r.
Pg – Pagiriaĩ, Kėdainių r.
Pgg – Pagė́giai
Pgr – Pãgramantis, Tauragės r.
Pin – Piniavà, Panevėžio r.
Pj – Pajū́ris, Šilalės r.
Pjv – Pajevonỹs, Vilkaviškio r.
Pkl – Pìkeliai, Mažeikių r.
Pkn – Pakúonis, Prienų r.
Pkp – Pakapė̃, Šiaulių r.
Pkr – Pakrúojis
Pl – Palė́venė, Kupiškio r.
Plik – Plikiaĩ, Klaipėdos r.
Plk – Plókščiai, Šakių r.
Plm – Palómenė, Kaišiadorių r.
Pln – Plùngė
Plng – Palangà
Pls – Pelesà, Baltarusija
Plš – Palū́šė, Ignalinos r.
Plšk – Plaškiaĩ, Pagėgių sav. ter.
Plt – Plãteliai, Plungės r.
Plut – Plùtiškės, Kazlų Rūdos sav. ter.
Plv – Pìlviškiai, Vilkaviškio r.
Plvn – Palėvenė̃lė, Kupiškio r.
Pmp – Pùmpėnai, Pasvalio r.
Pn – Panevėžỹs
Pnd – Pandėlỹs, Rokiškio r.
Pnm – Panemunė̃lis, Rokiškio r.
PnmA – Aukštóji Panemùnė, Kauno miesto dalis
PnmR – Panemùnis, Rokiškio r.
PnmŽ – Žemóji Panemùnė, Šakių r.
Pns – Pùnskas, Lenkija
Pp – Papìlė, Akmenės r.
Ppl – Papilỹs, Biržų r.
Ppr – Papařčiai, Kaišiadorių r.
Prk – Príekulė, Klaipėdos r.
Prl – Perlojà, Varėnos r.
PrL – Rytų Prūsija
Prn – Príenai
Prng – Paringỹs, Ignalinos r.
Prnv – Pérnarava, Kėdainių r.
Ps – Pasvalỹs
Psn – Pùsnė, Molėtų r.
Pst – Pãstovys, Baltarusija
Pš – Pašvitinỹs, Pakruojo r.
Pšl – Pùšalotas, Pasvalio r.
Pšš – Pašušvỹs, Radviliškio r.
Pun – Punià, Alytaus r.
Pv – Pivašiū́nai, Alytaus r.
Pvn – Pãvandenė, Telšių r.
Pžrl – Paežerė̃liai, Šakių r.
Raud – Raudõnė, Jurbarko r.
Rd – Radvìliškis
Rdd – Raudóndvaris, Kauno r.
Rdm – Rudaminà, Lazdijų r.
Rdn – Raudénai, Šiaulių r.
RdN – Nemunė̃lio Radvìliškis, Biržų r.
Rdš – Rū̃diškės, Trakų r.
Rg – Ragaĩnė (dabar Nemanas, Kaliningrado sritis, Rusija)
Rgv – Raguvà, Panevėžio r.
Rgvl – Raguvė̃lė, Anykščių r.
Rk – Rõkiškis
Rm – Ramýgala, Panevėžio r.
Rmč – Ramùčiai, Šilutės r.
Rmš – Rumšiškės, Kaišiadorių r.
Rnv – Renãvas, Mažeikių r.
Rod – Ródūnia, Baltarusija
Rs – Raséiniai
Rsn – Rùsnė, Šilutės r.
Rš – Rimšė̃, Ignalinos r.
Rt – Rietãvas, Plungės r.
Rtn – Rãtnyčia, Druskininkų sav. ter.
Rud – Rudnià, Varėnos r.
Rūd – Rū̃dninkai, Šalčininkų r.
Rz – Rozalìmas, Pakruojo r.
Sb – Subãčius, Kupiškio r.
Sd – Sedà, Mažeikių r.
Sdb – Sidabrãvas, Radviliškio r.
Sdk – Sudeĩkiai, Utenos r.
Sdr – Sudárgas, Šakių r.
Sem – Semelìškės, Elektrėnų sav. ter.
Sg – Saũgos, Šilutės r.

Sk – Skaistgirỹs, Joniškio r.
Skd – Skuõdas
Skdt – Skudùtiškis, Molėtų r.
Skdv – Skaudvìlė, Tauragės r.
Skm – Skiemónys, Anykščių r.
Skp – Skãpiškis, Kupiškio r.
Skr – Skiřsnemunė, Jurbarko r.
Skrb – Skrebótiškis, Pasvalio r.
Skrd – Skriaũdžiai, Prienų r.
Sl – Sãlos, Rokiškio r.
Slč – Salõčiai, Pasvalio r.
Sld – Saldùtiškis, Utenos r.
Slk – Sãlakas, Zarasų r.
Slm – Salãmiestis, Kupiškio r.
Slnt – Salantaĩ, Kretingos r.
Slv – Slavìkai, Šakių r.
Smal – Smálvos, Zarasų r.
Sml – Smil̃giai, Panevėžio r.
Smln – Smaliniñkai, Jurbarko r.
Smn – Simñnas, Alytaus r.
Sn – Seinaĩ, Lenkija
Snt – Sintautaĩ, Šakių r.
Srd – Serėdžius, Jurbarko r.
Srj – Seirìjai, Lazdijų r.
Srv – Survìliškis, Kėdainių r.
Ss – Sasnavà, Marijampolės sav. ter.
Ssk – Síesikai, Ukmergės r.
Stak – Stakiaĩ, Jurbarko r.
Stč – Stačiū́nai, Pakruojo r.
Stk – Stākliškės, Prienų r.
Stl – Stulgiaĩ, Kelmės r.
Stlm – Stel̃mužė, Zarasų r.
Str – Strūnáitis, Švenčionių r.
Strn – Stìrniai, Molėtų r.
Sug – Sugiñčiai, Molėtų r.
Sur – Surdėgis, Anykščių r.
Sutk – Sutkaĩ, Šakių r.
Sv – Svėdasaĩ, Anykščių r.
Svn – Suvainìškis, Rokiškio r.
Šauk – Šáukėnai, Kelmės r.
Šč – Ščiùčinas, Baltarusija
Šd – Šeduvà, Radviliškio r.
Šil – Šilavótas, Prienų r.
Šk – Šakiaĩ
Škn – Šakýna, Šiaulių r.
Škt – Šaũkotas, Radviliškio r.
Šl – Šiauliaĩ
Šlčn – Šal̃čininkai
Šll – Šilãlė
Šln – Šiaulė́nai, Radviliškio r.
Šlu – Šilùtė
Šlv – Šìluva, Raseinių r.
Šlvn – Šlavañtai, Lazdijų r.
Šmk – Šimkáičiai, Jurbarko r.
Šmn – Šimónys, Kupiškio r.
Šn – Šunskaĩ, Marijampolės sav. ter.
Šr – Šìrvintos
Šš – Šešuõliai, Ukmergės r.
Št – Šė́ta, Kėdainių r.
Štk – Šateĩkiai, Plungės r.
Šts – Šãtės, Skuodo r.
Šv – Švékšna, Šilutės r.
Švd – Švedrìškė, Ignalinos r.
Švn – Šveñtežeris, Lazdijų r.
Švnč – Švenčiónys
Tj – Taujė́nai, Ukmergės r.
Tl – Telšiaĩ
Tlž – Til̃žė (dabar Sovetskas, Kaliningrado sritis, Rusija)
Tn – Teneniaĩ, Šilalės r.
Tr – Traũpis, Anykščių r.
Trak – Trãkai
Trg – Tauragẽ
Trgn – Taurãgnai, Utenos r.
Trk – Tirkšliaĩ, Mažeikių r.
Trkn – Truikinaĩ, Skuodo r.
Trs – Truskavà, Kėdainių r.
Trš – Tryškiai, Telšių r.
Tršk – Troškū́nai, Anykščių r.
Tt – Týtuvėnai, Kelmės r.
Tv – Tvẽrai, Rietavo sav. ter.
Tvr – Tverẽčius, Ignalinos r.
Ub – Ùbiškė, Telšių r.
Ukm – Ukmergẽ
Ul – Uliū́nai, Panevėžio r.
Up – Upýna, Šilalės r.

Upn – Ùpninkai, Jonavos r.
Upt – Upýtė, Panevėžio r.
Ut – Utenà
Užg – Užùguostis, Prienų r.
Užp – Užpãliai, Utenos r.
Užv – Ùžventis, Kelmės r.
Ūd – Ūdrijà, Alytaus r.
Vad – Vadõkliai, Panevėžio r.
Varn – Vařniai, Telšių r.
Vb – Vabalniñkas, Biržų r.
Vdk – Vidùklė, Raseinių r.
Vdkt – Vadaktaĩ, Radviliškio r.
Vdn – Vidẽniškiai, Molėtų r.
Vdš – Vìdiškės, Ignalinos r.
Vdšk – Vìdiškiai, Ukmergės r.
Vdžg – Vadžgirỹs, Jurbarko r.
Vel – Velýkiai, Panevėžio r.
Vg – Váiguva, Kelmės r.
Vgr – Vegẽriai, Akmenės r.
Viln – Vìlniaus kraštas
Vyž – Vỹžiai, Šilutės r.
Vj – Vajasìškis, Zarasų r.
Vkš – Viekšniaĩ, Mažeikių r.
Vl – Veliuonà, Jurbarko r.
Vlk – Valkiniñkai, Varėnos r.
Vlkj – Vilkijà, Kauno r.
Vlkš – Vilkỹškiai, Pagėgių sav. ter.
Vlkv – Vilkavìškis
Vlž – Velžỹs, Panevėžio r.
Vn – Vainùtas, Šilutės r.
Vnd – Vandžiógala, Kauno r.
Vp – Vẽpriai, Ukmergės r.
Vrb – Virbãlis, Vilkaviškio r.
Vrn – Varėnà
Vrnv – Varanãvas (Balatnà), Baltarusija
Vrt – Vertìmai, Jurbarko r.
Vs – Veisiejaĩ, Lazdijų r.
Všk – Vaškaĩ, Pasvalio r.
Všn – Víešintos, Anykščių r.
VšR – Vìšakio Rūdà, Kazlų Rūdos sav. ter.
Všt – Vištýtis, Vilkaviškio r.
Všv – Víešvėnai, Telšių r.
Vv – Veiveriaĩ, Prienų r.
Vvr – Veivìržėnai, Klaipėdos r.
Vvs – Víevis, Elektrėnų sav. ter.
Vž – Véžaičiai, Klaipėdos r.
Vžn – Vìžainis (Vižainỹs), Lenkija
Vžns – Výžuonos, Utenos r.
Zp – Zapýškis, Kauno r.
Zr – Zarasaĩ
Zt – Zíetela, Baltarusija
Žal – Žalióji, Vilkaviškio r.
Žb – Žióbiškis, Rokiškio r.
Žd – Židìkai, Mažeikių r.
Žeml – Žemãlė, Mažeikių r.
Žg – Žagãrė, Joniškio r.
Žgč – Žygáičiai, Tauragės r.
Žgn – Žaiginỹs, Raseinių r.
Žl – Žélva, Ukmergės r.
Žlb – Žlibinaĩ, Plungės r.
Žln – Žilinaĩ, Varėnos r.
Žlp – Žalpiai, Kelmės r.
Žm – Žeĩmiai (Žeĩmis), Jonavos r.
Žml – Žeimẽlis, Pakruojo r.
Žmt – Žemaĩtkiemis, Ukmergės r.
Žr – Žarė́nai, Telšių r.
Žrm – Žirmū́nai, Baltarusija
Žsl – Žãsliai, Kaišiadorių r.
Žv – Žviñgiai, Šilalės r.
Žvr – Žvirgždáičiai, Šakių r.
Žž – Žiežmãriai, Kaišiadorių r.

LKŽe gramatinių terminų, realijų sutrumpinimai

adj. – *adjectivum*, būdvardis
adv. – *adverbium*, prieveiksmis
anat. – anatomija
arch. – archaizmas
bažn. – bažnytinis žodis
bot. – botanika
card. – *cardinale*, kiekinis
caus. – *verbum causativum*, priežastinis veiksmažodis
chem. – chemija
col. – *collectivus*, kuopinis
comp. – *gradus comparativus*, aukštesnysis laipsnis
con. – *conjunctivus*, tariamoji nuosaka
conj. – *conjunctio*, jungtukas
cur. – *verbum curativum*, parūpinamasis veiksmažodis
d. – dainos žodis
dat. – *dativus*, naudininkas
def. – *definitus*, pažymimasis
dem. – *deminutivus*, mažybinis
demons. – *demonstrativus*, parodomasis
dial. – dialektizmas, tarmybė
dk. – prie dabartinės kalbos priderinta tarminio žodžio lytis
du. – *dualis*, dviskaita
emph. – e*mphaticus*, įvardžiuotinis
euf. – eufemizmas, eufemistiškai
fam. – *familiare*, familiariai
fil. – filosofija
fin. – finansai
flk. – folkloras, tautosaka
gen. – *genitivus*, kilmininkas
geogr. – geografija
geom. – geometrija
germ. – germanizmas
hibr. – hibridas
imp. – *imperfectum*, būtasis dažninis laikas
imper. – *imperativus*, liepiamoji nuosaka
impers. – *impersonale*, beasmenis
ind. – *indeclinabilis*, nelinksniuojamas
indef. – *indefinitus*, nežymimasis
inf. – *infinitivum*, bendratis
instr. – *instrumentalis*, įnagininkas
intens. – *verbum intensivum*, įstangos kartotinis veiksmažodis
inter. – *interrogativum*, klausiamasis
interj. – *interjectio*, jaustukas, ištiktukas
intr. – *verbum intransitivum*, negalininkinis veiksmažodis
iron. – ironiškas, ironiškai
istor. – istorija, istorizmas
iter. – *verbum iterativum*, kartotinis veiksmažodis
juok. – juokaujamai, juokais
kar. – karyba
keik. – keikiamasis, keikiamai
kng. – knyginis žodis
kul. – kulinarija
lingv. – lingvistika
lit. – literatūrologija
malon. – maloninis, maloniai
mat. – matematika
med. – medicina
menk. – menkinamasis, menkinamai
mit. – mitologija
modal. – modalinis žodis
ms. – mįslė, mįslės žodis
muz. – muzika
n. – *neutrum*, bevardė giminė
nj. – naujai tarmėse atsiradęs žodis
nom. – *nominativus*, vardininkas
num. – *numerale*, skaitvardis
ord. – *ordinale*, kelintinis
orig. – originale
part. – *participium*, dalyvis, pusdalyvis, padalyvis
pat. – patarlė

pers. – *personale*, asmeninis
pl. – *pluralis*, daugiskaita; tik daugiskaita vartojamas, daugiskaitinis; plurale, dauginis
plg. – palygink; (prie cituojamų autorių veikalų) iš esmės klaidinga informacija
pos. – *possesivus*, savybinis
ppr. – paprastai
praef. – *praefixus*, priešdėlis
praep. – praepositio, prielinksnis
praes. – *praesens*, esamasis laikas
praet. – *praeteritum*, būtasis laikas
priet. – prietaras
prk. – perkeltine reikšme
pron. – *pronomen*, įvardis
prs. – *persona*, asmuo
prt. – *particula*, dalelytė
ps. – pasaka, pasakos žodis
psn. – pasenęs
pvz. – pavyzdžiui
rd. – rauda, raudos žodis
refl. – *reflexivus*, sangrąžinis
rel. – *relativus*, santykinis
ret. – retai vartojama
scom. – *substantivum commune*, bendrosios giminės daiktavardis
sf. – *substantivum femininum*, moteriškosios giminės daiktavardis
sing. – *singularis*, vienaskaita; tik vienaskaita vartojamas
sm. – *substantivum masculinum*, vyriškosios giminės daiktavardis
smob. – *substantivum mobile*, vyriškosios ir moteriškosios giminės daiktavardis
sov. – sovietinė realija, sovietizmas
sport. – sportas
sub. – *substantivum*, daiktavardis
suf. – *suffixus*, priesaga
šnek. – šnekamąja kalba
tech. – technika
teis. – teisė
tr. – *verbum transitivum*, galininkinis veiksmažodis
verb. – *verbum*, veiksmažodis
vk. – vaikų kalbos žodis
vlg. – vulgarizmas, vulgariai
voc. – *vocativus*, šauksmininkas
zool. – zoologija
žr. – žiūrėti
/\ smulkiosios tautosakos pavyzdys.

Polonizmų rodyklė[71]

A
ãbaras 12
abavem 194
abelgà 194
abil 194
abile 194
abivãtelis 194
ableturà 12
ãbligas 194
ãblikas 195
abradnùs, *-ì* 700
****ãbrisas* 700
absolvavoti 12
abzajaĩ 195
abzãjus 195
ãctas 195
adamaškas 195
adamaškinis, *-ė* 196
administrãcija 196
***administrãtorius*, *-ė* 700
administravoti 196
adrà 12
ãdvakas 13
adveñtai 13
adveñtas, *ãdventas* 196
adveñtinis, *-ė*, *adventìnis* 13
advérninkas (*-nykas*), *adverniñkas* 13
***adversõrius* 700
advõbas 197
advõbnas, *-à* 197
ãdvokas 13
afierà 197
afieraunykas 197–198
afieravonė 198
afieravóti 198
afiernykas 198
ãgentas, *ageñtas* 700–701
ãgnasas 13
ãgnaselis, *agnasẽlis* 13
agnosas 13
agnosẽlis 13
ãgresta 14
agrẽstas, *ãgrestas* 199
aidùkas 14
akavità, *-ìtos* 199
akmistrìnė 199
akmistrinià 199
ãkrentas 199
akrutnas 200
aksómintas 14
aktovà 701
akuliõriai 200
akurãt, *akuràt* 200
akurãtnas, *-à* 200–201
akuratnùmas 201
akuratnùs, *-ì* 200–201
ãlasas 14
alasavóti, *ãlasavoti* 14–15
alavẽlis 201
alavìjas 15
alavùkas 201
***alba* ‘liturginis drabužis’ 701
alba ‘arba’ 201
alb̃bo, *álbo* 201
aldadrãkas 15
aldaunỹkas 15–16
alebãstras 201
aleikus 202
algerkà 16
aliabãstras 201
alijõšius 16
alyvnyčia 202
alk̃ierius, *alkiẽrius* 202
almužnà 16
alsbantas 16–17
álštukas 17
altanà 202
altaravoti 17
altãrija, *altarijà* 203
altaristà 203
alténka 203
alterãcija 17
alupkà 203
alũpka 203
álvė, *alv̇ė* 17
ambà 17
ambarãsas 203
ambavoti 17
ambìcija 203–204
ambinykas 18
ambonà 204
ambonė 204
ambonià 18
ambõnija 18
andarõkas 204
añdeliavoti 18
añdelis 18
andliavóti 18
andliõri(u)s 18
ándlius 18
ãnelas 701
angeĺskas, *-à* 205
angerka 205
angì 18
angiolas 18
angis 19
angliaũnas, *-à* 19
anglìkas, *-ė* 19
angliõčius 19
añglius 19
anielas 701
anialas 701
ãniolas 205
ãniuolas 205
anýžas 206
anýžiai 206
anýžius 206
antãlikas 19
apálka 702
apárt, *aparť* 206
apãštalas 206–207
apãštolas 206–207
apaštuolas 206–207
apcãcas 207
apceñgos 207
apeka 207
apekavotis 207
apekũnas, *apekűnas* 208
apeliãcija 208
apeliavoti 208
***apertūra* 702
apiekà 207
apiekavoti 208
apiekũnas, *-ė* 208
apkaronavoti 209
ãplimas 19
apmūravóti 209
apõštolas 206–207
aprokavotis 20
ãprumbas, *apruñbas* 20
apsoliucija 209
apsolvavoti 12
ãptas 209
aptavóti 209–210
aptekà 210
aptiekà 210
aptiẽkorius, *aptiekõrius* 210
aptiẽkorka, *aptiekorkà* 210
arbatà **20**, 73
arbotà, *arb̃bota* 20
***archa* 702
archaniolas 20–21
arcibažničnykas 21
arcibýskupas 211
arciheretikas 21
arcivýskupas 21
ardinārija 211
arendà 211–212
arendavóti 212
arendõrius, *areñdorius* 212
areštántas, *-ė*, *areštañtas* 21
ãreštas 212
areštúoti 212
árfa 213
arfavóti 213
arganistà 213–214
arganykas 702
argumentavóti 214
arkabūzas 214
arkušas, *árkušas* 214
árkužas 21
armatà 214–215
armatūrà 215
armìderis 22
armýderis 22
armotà, *arm̃bota* 22
armõtinis, *-ė* 215
arñbotas, *arnotas* 215
ãrosas 22
árpa 215
aršènikas 216
árštas, *arš̃bas* 216
arťbas ‘toks senovės pinigas’ 216
arťbas ‘(plieno) užgrūdinimas, kietumas’ 22–23
artavóti, *arťbavoti* 23
artìkulas, *artikùlas* 216–217
artuõlis 23
asabà 217
asèsorius 217
asmà 217
asmõkas 217–218
astražnùs, *-ì* 218
atbaĺnas, *-à* 218

[71] Visi šios rodyklės žodžiai – StEB II dėmenys. Homofoninės lytys diversifikuojamos, nurodant leksemos reikšmę.

atbalnùmas 218
atbalnùs, -ì 218
atbo͂lnas, -à 218
atbolnùs, -ì 218
atenčikas 218–219
ãtklanės 219
ãtlagas 702
ãtlasas, atlãsas 219
ãtmonas 23
atrameñtas, atrãmentas 219
ãtrisas 23
atstañpinti 23
atstapeñčius 23
atstapeñtis 23
attancavoti 220
atvogà, ãtvoga 220
atvõžnas, -à 220
atvožnùs, -ì 220
atžemkai 23–24
auksinavóti 24
***áutorius, -ė* 702–703
azdabà 220
ažnýčia 220

B

babilonskas 25
bacẽnas 221
bachūras 704
baciõnas 221
badãnija 221
bagniẽtas 221
baistrùkas 221
bãkai 221
bakalẽrija 25
bakaliõrius 221–222
bakalõrius 222
bãkanas 222
balabònė 25
balbiẽrinti 25
balbiẽrius 222
balejà 222–223
balẽsas, balèsas 223
baliauniñkas (*-nỹkas*), *-ė* 25
baliavõnė 223
baliavóti 223
baliejà 222–223
balijà 222–223
bãlius 223–224
balsénka 25–26
balvachvolstva 224
bañbalis 26
bámbasas 26
bambòlikas 26
bandùrka 224
baneliùkas 26
bànka 224
****bankartas* 705
bañkieta 26–27
bánkietas, bañkietas, bankiẽtas 225
bankietáuti 225
bankõrius 27
bankrùtas 225
bankrutkà 27
barčià 27
barčiùs 27
bardìšius 225–226
bar̃gas 226
bargáuti 226
barginínkas, -ė 27
bargúoti 226
barìlka 227
barõnai 27
bárta, bartà 227
bar̃tininkas (*-inykas*), *bártininkas, bartiniñkas* (*-inỹkas*) 228
bar̃tkus 28
barvà 228
barvička 28
barvìnka 228
barvyčia 28
basetlià 229
basõkas 229
bàstras 28–29
bastrỹs 28–29
bãtas 229
bavolas 229
baziliškas(*is*) 229–230
bèčyti 29
bėdõkas, -ė 705
bekãsas 230
bèkešas 230
be͂lgas, -ė 230
benduga 29
benkarta 29
beñkartas 230
benkartéti 29
beñkortas 230
benkus 29
berlẽčius 30
bernadỹnas 231
bernadỹniškas, -a 30
besogai 30
bespiẽčnas, -à 231
besta 30
bèstija, bestijà 231
bètas 30–31
bẽzas 232
bẽzdas 232
bẽzdis 232
bezecnas 232–233
bėsogai 30
bielčiùkas 31
bìguzas 233
bìle, bilė 233
bile kadà 31
bile kaĩp 233
bile kàs 234
bile katràs, -à 31
bile kóks, -ià 31
bile kur̃ 234
bile tìk 234
bindãsas 234
bindolikas 234
bìrbintas 31
birmavõnė 31
birmavóti 31–32
***bisas* 705
bìškus 32
bizìkas 32
býskupas 234
byskupystà 235
býskupystė 235
blãmas 235
blánka 235–236
blažeikas 32
blẽkorius, blekõrius 236
blėchà 236
blékorius, blẽkorius 236
bliùzė 236–237
bliuzgãtyti 237
bliuzkà 237
bliùzkė 237
bliuzniẽrius, -ė 237
bliuznierstvà 237
bliùznyti 237–238
bliužnerstva 237
bliužnierstva, bliužnierstvà 237
bliùžnyti 237–238
bliũzė 236–237
blõmas 235
bloznyti 32
blučkà 238
bluzniẽrius, -kà 237
bluzniérskas 238
bluznierstva 237
bluznijimas 238
blùznyti 237–238
blužnijimas 238
bočnastis 238–239
bomboñkė, bombónkė 32
bonkà 224
bortà 227
borva 228
borvikas 32
bõsas 239
bõstarka 32
bõstras, bòstras 28–29
bõtas 705–706
bótkė 239
bõvelna 239
bovelnė 239
braĩnas, -à 33
brãjyti 706
brãjus 33
brakavóti 240
bramka 240–241
branyti 241
brãvaras 241
bravarninkas 33
brãvoras 241
brãvoris 241
brazalẽtas 33
brazalijà 33
bričkà 241
brìdinti 706
brìlikas 241–242
brìšius 33
britõnas, brìtonas 242
britvõnas 242
brỹliai, bryliaĩ (pl.) 242
brỹlis 242–243
brỹlius 242–243
brylỹs 242–243
brõkas 243
brokaūnas, -à 243
brokavonė 243
brokavóti 240
brókorius 243
bromà, broma 244
bromka 240–241
brona 244
bronyčė 33
brostvà 33
brùkas 244
brukavójimas 244
brukavóti 245
brukavotas, -a 34
brùkis 244
brunélka 245
brùslotas 34

brūkúoti 34
bùčnas, -à 245
budauniñkas (*-nykas*), *-ė* 245
budavõnė 245
budavóti 246
budiñkas 246
budrijõnas 34
buklogas 35
buklosas 35
buksà 246
buksavóti 247
bukšà 35
bùlba, *bul̃ba* 247–248
bùlbė, *bul̃bė*, *bulbẽ* 247–248
bùliava 35
bùlka 248
bùlkai (pl.) 35
bùlva, *bul̃va* 248
bùlvė, *bul̃vė*, *bulvẽ* 248
buñtas, *bùntas* 249
buntavonė 249
buntavóti, *buñtavoti* 249
buntovninkas 249–250
burda 250
burd̃yti 706
burgmìstras 35
bùrka 35–36
bùrmistras, *burmìstras* 250
burnotinas, *-a* 36
bursà 250
bursavóti 251
burštinas 251
burtikas 36
bùtelis, *butẽlis* 252
butelỹs 252
butélka, *butelkà* 252
butvéti 252
bùzavoti 252
bùzė 36
bužuoti 36
būdà 252–253

C

calū̃nas, *cālūnas* 37
cebeř̃kas 707
cẽbras, *cèbras* 707
cebùlė, *cẽbulė* 37
***cedras* 707
cedrinis, *-ė* 37
cedrus 37
cegel̃nė 254
ceglà 254
cekãvas, *-à*, *cèkavas*, *-a* 254
cekãvastis 254–255
cekãvytis 255
ceklerius 255
cèmentas 707
cementavóti 255
cementòvas, *-à* 255
cenỹs 708
ceratà 37–38
ceratìnis, *-ė* 38
ceravójimas, *cẽravojimas* 38
ceravóti, *cẽravoti* 38
ceremònija, *ceremõnija*, *ceremonijà* 255–256
cetà 38
cetùlė 38
cẽbras 707
***cẽdras* 707
cėdrìnis 37
cėglà 254
cẽglė 254
cẽnas 708
cẽni(u)s 708
cėta 38
cėtas, *-a* 38
chalierà 256
***cherubìnas* 708
chòlera 256
cibùkas, *cìbukas* 256
cibùlė 257
cibulia, cibulià 257
cibùlinas, *-a* 257
cibuliõkas 38–39
cibulis, *cìbulis* 39
cibùlninkas, *-ė* 40
cica 708
cìcas 40
cìceliai 40
cìcė 708
ciciõkas 40–41
ciekas 257
ciekãvas, *-à* 254
ciekãvastis 255
ciekãvytis 255
cieliavóti, *ciẽliavoti* 41
ciẽlius 257
ciẽnis 708
cienỹs 708
cigárnyčia, *cigarnyčià*, *cigarnýčia* 257–258
cignatū̃ras 258
cignavóti 41
cìleva 41
cilevóti 41
cimbõlai, *cimbólai* (pl.) 258
cimentorius 258
cinà 258–259
cinãbras 42
cinamònas, *cinãmonas*, *cinamõnas* 259
cinavóti 42
cinõrius 42
ciòcė, *ciõcė* 259
ciocià 259
cióngas, *cioñgas*, *ciòngas* 259
ciongle 259
cioñgliai, *cióngliai* 259
cioñglius 42
ciotkà 260
cìpė 42
cipris 260
ciprìsas 260
ciprisinis, *-ė* 42
ciravóti, *cìravoti* 260
cìsas 709
cisõvas, *-à* 260
***citara* 709
***citarista* 709
citrà 260
citrinà 260
ciukerkà 260–261
ciuslai 42
ciū̃gas 261
cizòrikas, *cizõrikas* 261
cycà 708
cỹpė 42
cyra 42
cyravóti 260
***cytara* 709
cnatà 261–262
cnatlỹvas, *-à* 262
coliáuka 262
cudà 262
cudzalastva 42–43
cudzalažyti 43
cudzalažnykas 43
cukatos 43
cukérka, *cukerkà* 261
cukíerka, *cukierkà* 261
cukiẽrkas 262
cukierninkas, *-ė* 263
cùkras 263
cukrãvas, *-à* 263
cukravójimas 263–264
cukravótas, *-a* 264
cukravóti 264
cùkrinyčia, *cukrinýčia* 264
cùkris 263
cùkrius 263
cukryčià 264
cukròvas, *-à* 263
cùkrus 263
cūda 262
cū̃das 264
cūdaū̃nas, *-à* 264
cū̃gas 261
cū̃gliai (pl.) 264
cvẽkas 265
cviẽkas 265
cvìlikas 265

Č

čeberkas 44
čekãvas, *-à* 254
čekolada 44
čemárka 266
čeñboras 44
čemõras 44
čėpytis 266
čeplyčia 44
čeř̃vcas 710
červonas 266
čestavójimas, *čẽstavojimas* 266
čestavóti, *čẽstavoti* 266
čestnis 44–45
čẽstavoti 266
čìnšas 266–267
činšė 45
čìnšininkas, *-ė* 45
čìnšinis, *-ė* 267
čìnšis 266–267
čìnšius 267
čìras 46
čiuĩ̃nas, *-à* 267
čiuinùmas 267
čiupkà 45
čiùras 45
čiūrà 46
čižmà 46
čỹras 46
čỹsčius 267–268
čýžė 46
člankas 268
čvertavóti 268
čvértis 268–269
čvertkà, *čvértka* 269
čvičijimas 47
čvìčyti 269
čvìkas 47
čvikla 47

čviklỹs 47–48
čvỹčyti 269

D
dãblyti 49
dabõnė 270
dabudavoti 270
dachas 270
dãktaras, -ė 270–271
dãktaris 270–271
dãktarka 271
dãktoris 270–271
daktorkà 271
dalmõnas 49
damatūras 271
dapraku 49
daremnýčia 49
darmaniùkas, -ė 271
darnà 49–50
darùnka 271
dastotnùs, -ì 271–272
davadlỹvas, -à 50
davadžióti 272
davatkà 50
dbóti 272
***deklarãcija* 711
deklaravoti 273–274
dekorius 274
***dekretolai* 711
dekretavoti 274
delikãtnas, -à 274
delikatnùmas 275
delikatnùs, -ì 274
derẽšis, -ė 275
derẽšius, -ė 275
***desperãcija* 711
devetka 50
devóti 50
dėdiñčius 275
diacezija 275
diamentas 275–276
diecezija 276
diẽmantas 276
diẽmentas 276
diementìnis, -ė 276
dignitorstva 276
dijablas 276–277
dimà 50
diminýčia, dìminyčia 51
dimka 711
dindos 51
disciplinà 277
disciplynà 277
diskà 51
***disputacija* 711–712
disputavoti 277
distáncija 277–278
dìšlis 278
dìšlius 278
dišlỹs 278
ditkà 51
dykaviznà 51
dyma 50
dlū̃gas 278
dõkas 51
dõkauka 278
dõkorius 52
dòsc 278
do to 52
drabantas 52
drãbas 278–279
dragantas 52
***dragma* 712
dragū̃nas 279
draĩliavojimas 52
draĩliavoti, drailiavóti 279
draĩlius 52
drakas 279–280
drañčyti 280
drangaĩ 52–53
drañgas 280
drángos 52–53
drapãkas, dràpakas 712
drapakãvimas 53
drapakúoti, dràpakuoti 712
dratvà 280
draugapãštalas 53
drauggiminietis, -ė 53
draugiatarnis, -ė 53
draũgkareivis 53
draugkeleivis, -ė 53
draugtėvainis 53
draugvyresnis 54
drigañtas 280–281
drobas 278–279
drobynà 281
drobỹnai (pl.) 281
drobỹnos (pl.) 281
drõčius 282
drònčka, dronckà 282
drozgà 282
drùkarka 54
drukárnia 282
drùkas 282
drukauninkas, -ė 54
drukaunyčia 54
drukavõnė 283
drukavóti 283
drukõrius, drùkorius 283
drukornia 282
drùšlekas 283
družbantas 283–284
dùbelt 284
dubeltáuka 54
dubeltãvas, -à 284
dubeltavóti 54
dukas 54
dùknos 54
dùktas 284
dulià 285–286
dumnas, -a 284
dunčikas 284
dùpkus 54
durmas 55
dùršliokas, duršliokas, duršliõkas 285
dùtkus 55
dužavõnė 55
dužavotis 55
dūdkavoti 55
dūlė, dū̃lė, dúlė, dūlẽ 285–286
dūlia, dūlià, dúlia 285–286
dvanãsta 286
dvunastà 55
dzbonas 55
dzernà 712
dzesencinà 55–56
dzẽkavoti 286
dziẽgoris 56
dziẽgorius 56
dzìndra, dzindrà 286
dziòbas, dziõbas 56–57
dzióboti 57
dziòmboti 57
dzvãnas 'stukas' 57
dzvãnas 'varpas' 286–287
dzvãnyti 287
dzvankas 57
džẽkonas 57
džidà 57–58
džiòbas 58
džiòboti 57
džiola 58
džiùbas 58
džyda 57–58

E
ebrijonka 59
egipčionas 713
egipčionis, -ė 713
egipčionka 713
elefantas 288
éndra 59
eñtris 59
eñtrius 59
erbetà 288
érštas, eř̃štas 59–60
èmonas 288
evanèlija 288–289
evanelista 60
evangeličkа 60
evangèlija, evangelijà 289
evangėlija, ėvangėlija 289

Ė
ėbliavóti 61

F
fáinas 291
fáit 291
fajèrka 291
falbãnas 291
falbõnas 291
falda(s) 291
falešnykas 62
falgavoti 62
falivárkas 291–292
falivõrkas 291–292
falšavoti 292
falšerstva 62
falšierius 292
faĺšius 292
falšỹvas, -à 292–293
falšyvystė 293
falvarkas 293
famìlija 293–294
familijañtas, -ė 294
fanabèrija, fanabẽrija 294
fanaberìstas, -à 295
fántas 295
farba 295
farbatkos 62
farbavoti 295
farfuras 62
faritavoti 295
farizeùšas, farizeušas 62–63
farma 295–296
fartūchas 296
fasavóti 296
fasõlis 297
fastriga 297
fastrigãvimas 297

fastrigúoti 297
fatagrafavóti 298
febra 298
feravoti 298
figa, *figà* 298
figliavóti 299
figliorius 299
fìglius 300
figūrà 300
figūravoti 300
fijolka 300–301
fijolkininis, *-ė* 301
filà 63
filiõrius 301
***filozafas* 714
***filozofas* 714
filozofavóti 63
firánka 301
fygà 298
flëška 301
foldas 291
fòlga 301–302
forba 295
forbavoti 295
fòrma 295–296
formavoti 302
forta 302
fortelius 302
fórtkė 302
***Francija* (top.) 714
francūzas 303
frántas, *-ė* 303
frizūrà 303
fundacija 303
fundameñtas 303–304
***fundãtorius*, *-ė* 714
fundatorka 63
fuñdavoti, *fundavóti* 304
fùntas 304
***fùrija* 714
furijotas 63
fùrmanas 304
fùrmonas 304
furmonkà 305
fùrtka 63
fùtaras 305
fùtoras 305
futrà 305

G

gadzìnkos 64
gagañčius 306
gagõnčius 306
galerà, *-õs* 64
galerètas 306
galgõnas, *galgònas* 306–307
galgonìštė 64
galijõtas 64
gamùlka 307
gamzuliùkas 64
gánkas 307
garbavóti 64
garbõrius, *gařborius* 307–308
garlỹvas, *-à* 308
garlỹvastis 308
garnìtorius 308
garončkà 308
garskus, *-i* 65
gasiùkas 65
gaspadařnas, *-à* 715
gaspadarnùmas 715
gatavẽckas, *-ė* 715
gatavõnė 308
gãtkos 65
gatuñkas 308–309
gatunkãvas, *-à* 309
gatunkavoti 65
gaudadūšis 65
gaurõnas, *gaurònas* 715
gaurõnyti 65
gavendà, *gavénda* 309
gaveñdyti 309
gavéndoti 309
gãza 65
gazà 309
gãzas 309–310
gazìnis, *-ė* 310
gérbūvis 310
germkas 310
géveris 310
gìveris 65–66
gizẽlis, *gìzelis* 66
gyzelis 66
glaunià 66
gleitas 66
glencavóti 310–311
glóda 311
glozavoti 66
gmãkas 311
gminà 311
gnajáuka 66
gneműbyti 311
gniẽvastis 715
góčės 311–312
góčios 312
gònyti, *gõnyti* 312
gõnkai (pl.) 307
gõnkas, *gónkas* 307
gõnkos, *goñkos* (pl.) 307
gontà 312
gõntas 312
gõrdyti, *goř̃dyti* 312
gõrsas 312–313
gorsetas 313
gotkos 65
govezda 66
grabárka 313
grabnyčià, *grabnýčia* 66–67
Grabnỹčios 67
grabõrius, *grãborius* 67
gracavóti 313
grãčius 313
grafka 313
grafkė 313
grãjis 67
grãjus 67
gramnyčià, *gramnýčia* 313–314
Gramnyčià 313–314
Gramnỹčios, *Gramnýčios* 313–314
gramnỹtinis, *-ė* 314
grañdas 67
grãšis 314
***Grecija* (top.) 715–716
grẽčnas, *-à* 68
grečnùmas 68
greĩcėrius 315
grẽkai 315
grempliavoti 68
gremplius 68
grõčius 313
grõnė 315
grõšas 314
grõtai (pl.) 315
***grõtas* 716
grõtos (pl.) 315
grucà 315–316
grùcė, *grucẽ* 315–316
grucià 315–316
gručõlas 316
grujà 68
grùmada 316
grumãdytis 68
gruñtas, *grùntas* 316
gruntaũnas, *-à*, *gruntáunas* 316–317
gruntavóti 317
gubernanka 68
gùrta 68–69
gùstas 317
gvaĨltas 317–318
gvaltaũnas, *-a* 318
gvaltavonė 318–319
gvaltavóti 319
gváltyti 319
gvarà 69
gvazdaunė 69
gviñtas 319
gvintauninkas (*-ỹkas*) 69
gvintãvimas 69
gvintavótas, *-a* 69
gvintavóti 69
gvintinė 69
gvõltas 317–318
gvoltaũnas, *-a* 318
gvoltauniñkas (*-ykas*), *-ė* 320
gvoltavóti 319
gvõltyti 319
gzìmsas 320
gzimsavoti 69
gzimsinis, *-ė* 320

H

haftavonė 321
haftavoti 321
haftorius 321
haldas 321–322
haldavoti 70
hambyti 322
hanarãvas, *-à* 322
hanaravóti 322–323
hanarõvas, *-à* 322
hanba 323
hanbyti 322
handliavoti 70
hañdliavoti, *handliavóti* 323
handliõri(u)s 323
handlius 323
harcavnykas 323
harcavoti 323–324
harcovninkas (*-ykas*) 323
harda 70
harfa 324
harnosas 71
hatlosas 71
hebliavoti 71
hèrbas 324
herceras 71–72
hercieras 71–72
heretickas 325

**heretìkas, herètikas, hèretikas 717
heretikuoti 72
**herezija 717
**herodijonas, -ė 717
hètmonas 325
hetmonauti 72
**hiacìntas, hiacintas 717–718
**hìmnas 718
**hipokritas, -ė 718
hipokrizija 72
**historija 718
**historikas, -ė 718–719
Hišpanija (top.) 72
hišponas, -ė 325
hočikas 325
hokas 325–326
hõnaras 326
honba 323
honbyti 322
honoravóti 322–323
hõnoris 326
**horteñzija 719
**hostija 719
huliuoti 719
humerolas 326
hùmoras 326

I

ìcelis 327
ikmetiniai 327
imaginavoti 327
iñberas 327–328
iñbieras 327–328
iñbieris 327–328
iñbrikas 73
iñpentas 73
iñpetas, ìmpetas 328
inãkšas, -à
inderõkas 328
indijõnas, -ė 73
indijonis 73
indìkas, -ė 328
indỹkas 328
indõrius 73
infliančikas 73–74
Infliantai (top.) 74
ingelskìnis, -ė 74, **329**
inglẽzas 74
**inkaustas 720
**instigatoras 720
**inteñcija 720
**interdiktas 720
istnastis 74
iš čeñto 74
ìščina 74
ìščizna 74
iščỹdyti 74
ýščizna 74
ỹščyzna 74
išfalševóti 329
išforbavoti 329
išgracavóti 74
išhonbyti 329
iškadà 329
iškãdyti 330
iškãdnas 74–75
iškãdninkas, -ė 75
iškãdnykas 75
iškadõrius 75
Iškariotas (avd.) 75
iškodà 329
iškomunikavotis 75
išmagliavóti 433
išmetinėti **75**, 120
iš nenócko, iš nenõcko 330
išnevõžyti 330
išprãbavoti 330
išprobavóti 330
išsilãvinimas 76
išspacerúoti 76
išš̃piegavóti 330–331
ištoblevoti 76
izraelskas, -a 76
ižgvoltyti 76

Y

ỹdas 77

J

jacìntas 78
jãkas 78
jãkšis, jàkšis 332
jakšỹs 332
jalmažna 332
jalmožna 332
jalmužnà 332
jalmužninkas (-ykas), -ė 78
jãpas 78
jarmarkas 333
javnogriešnas 78
jednas 78
jednočius 333
jednonė 333
jednóti 333
jegãmasčius 79
jekšis 332
jeñčinti 334
jenerõlas, jenerolas 334
jentróbai (pl.) 334
jerkà 79
jerkìnis, -ė 80
jerkóti 80
Jerozolima (top.) 80
jerozolimionis, -ė 80
Jerùzalė 80
jezuvita(s) 335
jórmarkas 80
jórstva 81
jovnaigriešnykas 81
Judõšius (avd.) 81–82
judõšius 335
jupà 335
jùpkis 82
jurgeltas 336
jurìsdika 336
jutrina 336
jùtryna 336

K

kabãčikas 83
kabãčius 83
kabalà 337
kabãlas, kãbalas 337
kabartas 337
kabatnià 337
kabeta 337–338
kabõlai (pl.) 337
kabõtas 338
kacermistras 338
kacerskas 338
kacierius 338–339
kacierstva 339
kačeĩ 339
kãčiaras 339
kačióbrikas 83
kãčioris 339
kãčiorius 339
kačkà 339–340
kadùkas, kãdukas 340
kadukinis, -ė 83
kadũkas 340
kaganiius 340
kãjetas 341
kalafiòras 83
kalakùtas 341
kalamoras 341
kalãmorius 341
kalavarĩtas 721
kalavartininkas 83
kaldãšyti 83
kaldrà 341
kaldū̃nas 342
kaleinà 83
kalektavõnė 84
kalendà 342
kalendavóti 84
kalendõrius, kaleñdorius 342–343
kalėja 343
kaliacija 343
kaliamorius 341
kaliãropė 84
kalierà 84
kaliònija 343
kališanas 84
kališònas, kališõnas 84
kal(i)vãrija 344
kalkà, kálka 343–344
kalniẽrius, kal̃nierius 344
kalvarãtas 721
kalvarãtininkas 83
kalvaratỹnė 84
kalvarijà, kalvãrija 344
kálvek, kal̃vek 84
kálvėk 84
kamañtas 84–85
kamãšas 344–345
kamcha 85
kamendoras 345
kamendõrius, kameñdorius 345
kãminas 345–346
kaminõrius 346
kamisãrija 85
kamizélka 346
kam̃pielius 346
kamùila 346–347
kamùrka 85
kamzélka 347
kamzõlė 85
kámža 347
kanãpė 86
**kanapõrius 722
kanárka 347
kanarkãvas, -à 86
kanarkíena 347
kanauniñkas (-nỹkas) 347–348
kanceliãrija 348
káncleris, kañcleris 348–349
kanclerius 348–349
kancliarija 349
kanclierius 348–349

kánčas, *kañčas* 86
kañčius 86
kandzieravóti 86–87
kandzierius 87
kañkalas 87
***kanonija* 722
kañtaras ‘apynasris’ 349
kantaras ‘giedotojas’ 349
kañtaris 349
kántas, *kañtas* 349–350
kantãvas, *-à* 350
kantenáuti 350
kañtentas, *-a* 350
kantičkà, *kañtička* 351
kantičkinis, *-ė* 87
kantičkos (pl.) 351
kantìs 351
kañtonas, *kantònas* 87
kañtorius 349
kantraktavóti 351
kantrifolas 87
kapà 351–352
kaparai 353
kãparas 352
kaparis 353
kapãvas, *-à* 87
kãpčius 722
***kapeliõnas* 723
***kapelionis* 723
kapeliùšas 353
kapeliùšis 353
kapeliùšius 353
kapeliušninkas, *-ė* 87
kapìkas 87–88
kapišònas, *kapišõnas* 354
kapišònikas 88
kapišonúotas, *-a* 88
kapitõnas 354
kapyčia 354
kapkà 88
kap kal̃vek 354
kap kálvėk 354
kãpkė 88
kaplanas 354–355
kaplyčià 355
kaplonas 88
kaplõnas 355
kaplonystė 88
kaplū̃nas 356
kapotà 356–357
kapsa 88
kaptū̃ras 357
kaptūrúotas, *-a* 89
***kapucìnas* 723
kapūzė 358
karabà 89
karabėlė 358
karabélninkas (*-nykas*), *-ė* 89
karabõnas 89
karafáika 358
karafinà 89
karanavõnė 358
karazė 358
karazia 358
kárba 89
karbãčius 358–359
karbas, *kárbas* 359
karbõčius 358–359
karbonà 360
karbonkà 360
kárčka 90
kardamònas 723–724
kardẽlis 724
kardiẽlis, *kárdielis* 724
kardiẽlius 724
kareta 360
karietà, *karíeta* 360
karlikas 360–361
karliùkas 90
karmazìnas 361
karmazyna(s) 361
karmezinas 90
karnètas 90
karonà 361–362
karpečkà 90
kárpis 362
kartyna 362
kartūzas 362
karùkas 362
karunkà, *karùnka* 362–363
karùnkos, *karuñkos* (pl.) 363
karūnà 363
karvalióti 90
karvãšas 364
karvãšis 364
karvatka 364
karvõšius 364
kasãras 364
kasavóti 364–365
kas kálvėk, *kas kal̃vėk* 90
kas kalviek 90
kas link 90
kasóti 91
kastyrauti 91
kastyria 91
kãstyti 91
kašãrai (pl.) 365
kašeravóti 91
kaškiẽtas 92
kaštà 92
kaštãnas 365
kaštánka 92
kaštañkas, *-ė* 92
kaštánkis, *-ė*, *kaštañkis* 92
kãštas 366
kaštaũnas, *-à*, *kaštáunas* 366
kaštaunùmas 366
kaštaunùs, *-ì* 366
kaštavójimas 366
kaštavõlas 92
kaštavóti ‘ragauti, mėginti’ 366–367
kaštavóti ‘kaštuoti, atsieiti’ 367
kašteliõnas 367–368
kaštelionija 368
kaštõnas 365
kaštõnas, *-ė* 365
kaštunkas 92
katalickas 368
katalìkas, *-ė* 368
katánka 368–369
katara 369
katarìnka, *katarinkà* 92
kãtas 93
katavóti 369
katechizavoti 93
katlerỹstė 93
katolickas, *-a* 368
katvyčia 369
káuka 724
káukė 724
kavà 370
kavaliẽrius 370
kaválkas 370
kavalkotas, *-a* 93
kaveñčyti 371
kavérnė 371
kazačinka 93
kazanė 371
kazira 93
kazirninkas (*-nykas*), *-ė* 93
kazyrà 93
kazyriãvimas 93–94
kazmierìnė 94
kélbas 371
kelbasà 371–372
kelbùkas 372
kelichas 372
kel̃nė 372
kelzóti, *kel̃zoti* 372–373
kepkavóti 373
kèpskas, *-à* 373
keravõnė 373
keravóti 373–374
kermošáuti 374
kermošãvas, *-à* 374
kermošãvimas 374
kermošiáuti 374
kermõšis 374–375
kermõšius 374–375
kėraũnas, *-à* 94
kėraũniai 94
kėravõnė 373
kėravóti, *kéravoti*, *kẽravoti* 373–374
kiáukė 724
kìba, *kibà* 375
kibìtnas, *-à* 94
kíek kalvėk 94
kiẽliškas 375
kiepas 375–376
kiepskaĩ 376
kierunda 94
kiestrankas 376
kìlbas 371
kilbasà 376
kilbãsas 94
kilbãsninkas, *-ė* 95
kilbãsnykas 95
kilbosà 376
kilbõsas 94
kilbùkas 372
kilcibaras 95
kiliškas 376
kitúoti 377
kytravõnė 95
kytravóti 724–725
klaistras 95
klamb̃baris 95
klambarỹs 95
klámka 377
klapà 95–96
klãpas 377–378
klapčiùkas 378
klãpčius 378
klàpkė 96
klasta 96
klavìšas 378–379
klebóti 96
kleĩnotas 379
klẽmis, *-ė* 96

klémka 377
klemúoti 97
kleñčyti 379
klẽpas 379
klẽštori(u)s 379–380
klevìkordas 97
klėmkà 377
klẽštarius 379–380
klẽštorius 379–380
klijaĩ (pl.) 725
klijánka 97
klìjas 725
klijonka 97
klijonkė 97
klioravóti 97
*kliošt*o*rninkas* 97
klisteria 97
kliùčvaitis 380
kliũbas, *kliúbas* 97–98
klynavóti 98
klodavóti 98
klòdnikas 380
kloštarnykas 97
klũbai (pl.) 98
kmỹnas 380–381
knãtas 381
kóbotas 338
kocerus 338–339
kõcierius 338–339
kõcius 98–99
kóčas 381
kodùkas 340
kokia kálvek 99
koks kálvek 99
***kolatorius*, *-ė* 725
kòlčikas 382
koldũnas 342
kolėkúotis 99
koliacija 343
koliònija 343
kolionikas 99
***komèdija* 725
komèdininkas, *-ė* 99
kompãnija 382
koñpielius 346
komùnija 382
komunikañtas 99–100
konclierius 348–349
***kondìcija* 726
kondratas 100
kondrotas 100
***konfektas* 726
kopà 352
kopyčia 354
kopkẽ 88
koplyčià, *koplýčia* 355
koplõnas 355
koplunyti 100
koplũnas 356
koplũnyti 100
koptũras 357
korabius 726
koralius 382–383
koravõnė 726
kórba 383
korijandra 100
kòrkas, *kórkas* 383
korkavójimas 100
korkavóti 383
kòrkis 383
korłas 383–384
kornastis 384
korona 361–362
koronãcija 384
kõros 384
kortà 384–385
kortyna 362
korūna, *korūnà* 363
kòšeris 726–727
košérnas, *-à* 727
košerus 101
kòštas 366
kõtas 385
kotavóti 369
kotauninkas, *-ė* 101
kotavójimas 101
kovà, *kóva* 370
kozà 385
kozálnyčia 386
kozanyčia 386
koziravóti 101
koznadėjysta 101
koznadėjỹstė 101
koznadėti 101
koznãdyti 101
kozonyčia 386
kozonis, *kõzonis* 371
krabà 386
krãbė 386
kráika 386
krainika 386–387
kraisà 101
***krakadylius* 727
krakmõlas 387
krakmõlinti 387
krakmõlyti 387
krakoviãkas 387
krakoviánka 102
krãlikas 387–388
kralìkis 387–388
králka 388
kralkė 388
krãmas 388
kramninkas (*-nykas*), *-ė* 388–389
krapelė 727
krapkà 389
krasãvas, *-a* 102
krãtai (pl.) 389
kratas 390
kratinis, *-ė* 102
kratis 390
kraũčiškas, *-a* 390
kraũčius 390–391
kraučỹstė 391
kraučkà 102
krèdensas 391
kreĩcorius 102
kreñcinti 102
kreñcyti 102
krenpavóti 391
krepavóti 102
kresà 102–103
krẽsas 391–392
krẽsyti 103
kreskà 392
krevininkas 103
krevinykas 103
krėsyti 103
kriaũčiškas, *-a* 390
kriaũčius 390–391
kriaučystà 391
kriaučỹstė 391
kriaučkà 102
kriẽsas 391–392
krìklas 103
krìštolas 392
kryžáuka 728
kryžauninkas, *-ė* 393
kryžãvas, *-à* 393
kryžavõnė 393–394
kryžavóti 394
kryžiáuka 728
kryžiáukos (pl.) 728
kryžiauninkas 393
kryžiãvas, *-à* 393
kryžiavõnė 393–394
kryžiavóti 394
kryžikas, *krỹžikas* 395
krỹžius 395–396
kryžma 397
***krokodylius* 727
kromà 397
krõmas 388
kromỹstė 103–104
krõmnas, *-à* 397
krõmninkas, *-ė* 388–389
krõmnykas 388–389
kromoras 397–398
***krònika* 728
krosà 104
krosė 104
krõtai (pl.) 389
krõtas 390
krõtkos (pl.) 398
krõtos (pl.) 389
krucitelis 104
krùčytis 104
krupeřnė 398
krupernià 398
krùžikas 398
ksiončkà 398
ksionškà 398
ksionškùtė 104
kubilokas, *-ė* 104
kùcas 104–105
kuchárka 398–399
kuchmistras 399
kùchnė 399
kuchnià 399
kuchorkà 398–399
kùgelis 400
kùkarka, *kukárka* 398–399
kukãvas 'kokoso palmė' 105
kukãvas, *-à* 105
kukčikas, *kukčikas* 105
kùkorauti 105
kùkoravimas 105
kùkorienė 105
kùkoriškas, *-a* 400
kùkorius, *-ė* 400
kukoriũkštis 400
kukorỹstė 400–401
kùkorka 398–399
kuldãšyti 105–106
kuligas 401
kulkà 401
kunštas 401
kuñtušas 401–402
kuñtušis 402
kuntušỹs 402
kuõras 106

kupà 402
kùpelis 402–403
kupeřkas 403
kurentas 403
kùrjeris, *-ė* 403
kur kálvek 403
kuřkas 403
kùrmanas 404
kùrmonas 404
kurta 404
kùrtas 106
kurtis 106
kùrtka 404
kùsinti 728–729
kùsyti 728–729
kùsytojas (*-is*), *-a* 404
kuskà 404–405
kustà 405
kušnėrius 405
kušniẽrius 405
kutnara 106
kutneris 106
kutõsyti 106
kutulỹs 107
kvãcas 107
kvãckas, *-à* 729
kvarnabãkas 107
kvárta 405–406
kvartíera 406
kvartierúoti 107
kvartùkas 406–407
kvartũkas 406–407
kvatera, *kvaterà* 407
kvateravóti 407
kvaterkà 407
kvatermistras 408
kvatérninkas, *-ė* 107
kvatėra, *kvatėrà* 407
kvatíera 407
kvatíerka, *kvatierkà* 407
***kvestija* 729
kvėptis 729
kvitãcija 408
kvìtas 408
kvitavóti 408
kvoderis 107
kvortà 406

L

ladavóti 409
lagãdnas, *-à* 730
lagadnùmas 730
lagadnùs, *-ì* 730
lagõdnas, *-à* 730
***laikas* 730
lamánčius 730
laméntas 409
lẽmentas, *lemeñtas* 409
lamentavoti 409–410
laműpartas 108
lanciūgas 410
lañčyti 108
laníšius 108
lasavõnė 730–731
laškà 411
***laterna* 731
lãtras 411
latravójimas 108
latravóti 411–412
latrystà 412
latrỹstė 412
latrokas 412
latrùs, *-ì* 108
lãtvas, *-à* 412
latvùs, *-ì* 412
láuninkas (*-ykas*) 412–413
launus, *-i* 731
lavenda 413
lazánkos 413
lazarètas 413–414
lazariẽtas 413–414
lazùrkas, *lazuřkas* 414
lazurkavójimas 108–109
lazurkavóti 414
laža 414
leda 414–415
ledãka, *ledàka*, *ledaka* 415
ledãkas, *-à*, *lẽdakas*, *-à* 415
leda kaip 416
leda koks 109
ledo kas 109
ledõkas 415
ledõkas, *-à* 415
ledva kạ 109
lẽdva ne lẽdva, *ledvà ne ledvà* 731
***legãcija* 731
***legãtas* 731–732
legavóti 416
***legõtas* 731–732
leicius 416
leĩcos (pl.) 416
lèkcija 416–417
leksà 417
lelijà 417
lementãcija 417
lementavójimas 109
lémpa 417–418
lempèrija 418
lènas, *lẽnas* 418
léncas 109
lenciūgas 410
lencũgas 410
lendrìnka 419
lérma 109
lérmas 109
lérva 419
lervintis 110
léba 110
lébauti, *lėbáuti* 110
lėdà, *léda* 419
lėgavóti 416
lėmpà 417–418
lėnas 418
lialkos 732
liamentas 409
liampa 417–418
***liaterna* 731
lichtorius 420
licipieras 110–111
licìpierius 110–111
liedà 419
liktárna 420
lilijà 420–421
limavõnė 111
limavóti 111
limonija 421
lìnija 421–422
liniolas 111
liokãjus 422
liompa 417–418
liòsas, *liósas* 422
lipìnis 732
Lipskas (top.) 111
liškà 111
lištvà 422–423
litãnija 423
lìtera, *literà* 423
litèvskas, *-à* 423
lìtvinas 423–424
***liucìferis* 732
***Liuciferius* 732
liucìperius 424
liucìpierius 424
liùdininkas (*-inykas*), *liudiniñkas*, *-ė* 424–425
liùdyti 111–112
liùftas 425
liùktas 425
liùpčikas 425
liupkà 112
liusteřkas 425
liutarka 425–426
liùteras, *-ė* 426
liuterionas, *-ė* 112
liuterõnas, *-ė* 112
liuterónis, *-ė* 112
liutna 426
***liutrà* 732
liùtras, *-ė* 426
liũdininkas 424–425
liũdyti 111–112
liűpa 426
lykà, *lyka* 112
lýna 426–427
lobauti 112
lõbužis 112–113
locningùmas 113
locnininkas (*-inykas*), *-ė* 427
locnùs, *-ì* 427
lodavóti 113
loskavóti 113
lošką 411
lõškas 411
loštas 427
lotà 427
lotóti 113
lotúoti 113
lóvininkas (*-inykas*), *-ė* 412–413

M

macas 429
macavóti 429
***macedonijonas* 733
maceikà, *macéika* 429–430
mãcė 430
macià 430
mãcis, *macìs* 430
machametonas 114
machliárstva 430
macìnis, *-ė* 114
mãcitkas, *-à* 114
mãcnas, *-à* 431
macnõrius 114
macnùmas 431
macnùs, *-ì* 431
madà 431–432
madnùs, *-ì* 432
madõrius 114
magerka 432–433
mãgliai (pl.) 433

magliauniñkas 114
magliavóti 433
mãgnesas 433
mairū̃nas 115
maistravóti 433–434
maistrienė, *maistrı́enė* 434
maistrỹstė 434
Maižiešius (avd.) 115
majaukà 115
majerõnas 434
***majestatas* 733
***majestõtas* 733
majõntkas 434
makarõnai, *makarónai*, *makarònai* (pl.) 435
makarõnas, *makarònas* 434–435
maklavoti 435
makliavójimas 435
makliavóti, *màkliavoti* 435
makliõrius, *mãkliorius* 435–436
makliorkà, *makliórka* 436
makùkas 436
***makula* 733
maldavóti 436
maliárstva 436
maliavìdlas 436
maliavõnė 436–437
maliavóti, *mãliavoti* 437
mãliorius, *maliõrius*, *-ė* 437–438
malmozija 438
málpa 438
malžankas, *-a* 438–439
malženskas, *-a* 439
malženstva 439
malžonkas, *-a* 438–439
mañčyti ‘kamuoti, kankinti’ 439
mañčyti ‘taršyti, versti’ 115
mandaoškė 115
***mandãtas* 733
mandavoškė 115
***mandotas* 733
mañdras, *-à* 439–440
mandrastìs 116
mandravóti 116
mandrõčius, *-ė* 116
mandrùs, *-ì* 440
manelė 440
mãneliai, *manėliai* (pl.) 440
***manetà* 734
***manėta* 734
***manipuliorius* 734
manka, *mankà* 441
mankėtas 441
mankiẽtas 441
mañtelis 441
marcipãnas 441
mardavonė 441
mardavonia 441
mařd̃avoti 442
márgas 442
marijõšius 442
marinárka 442
marinatà 117
markatnúoti 117
marliena 117
mármoras 442
mármuras 443
mařnastis 734
marnavóti 734
maršálka 443
maršálkas 443–444
maršalkỹstė 444
martavoti 444
marùdyti 444
marùdnas, *-a* 444–445
marùdninkas (*-nykas*), *-ė* 445
marũ̃dijimas 445
marũ̃dyti 444
marũ̃dnas, *-à* 444–445
marūdnùs, *-ì* 444–445
masandis 445
masandzìnis, *-ė* 445
maskolẽ̃lis 445–446
maskõlis 446
maskoliukas 445–446
maskõlius 446
maštalierias 446
mãštas 446
matãcytis 117
matãčytis 117
mãtas 446–447
matéika 447
matematočius 117
matèrija 447–448
materijãlas 448
materijõlas 448
matkìbožas 117
matkìbožė 117
matočius 448
matõnas 117
màtrikai (pl.) 118
mazūras 448–449
mazùrka 449
mazurkas 118
maždierius 449
maždzieras 449
medãlikas, *medalìkas* 118
meditavojimas 118
medžiavóti 118
meistařnė 449
méistras, *meĩstras*, *-ė* 118–119
meistrãvas, *-à* 449
meistravõnė 449–450
melasà 119
melãsas, *melàsas* 119
meliònas 450
mencė 119
meñcius ‘sąmyšis; triukšmas’ 119–120
meñcius ‘sunkus darbas’ 120
mencorius 120
meñdelis, *méndelis* 450
mendelỹs 450
***mendikas* 735
meñdlis 450
mentavóti, *meñtavoti* 120
mentavótis 120
meñtnas, *-à* 120
mentũ̃zas 450
mesijašas 450–451
mesijõšius 450–451
metélninkas (*-nykas*), *-ė* 120–121
metelninkỹstė 121
metlià 121
mètras, *-à* 451
mètrika, *mẽtrika* 451
mètrikai, *mẽtrikai* (pl.) 451
metrùs, *-ì* 451
mėtrus 451
miẽdnyčia 735
miedžiõkas 121
mielašiernas 121
mierkavõnė 451
mierkavóti, *miẽrkavoti* 452
miesčiónas, *miesčiònas*, *-ė* 452
miesčiónis, *miesčionìs*, *-ė* 452
miesčionkà 452–453
miẽškoti 453
migdõlas 453
milyti 453
minavóti 453–454
mincorius 454
***minia* 735
minìsteris, *-ė* 121
minõgas 454
***minucija* 735
mìrta 454
***mìrtas* 735
misliñčius ‘medžiotojas’ 454–455
misliñčius, *-ià* ‘filosofas’ 121
misternas, *-a* 122
misterstvas 122
mìstras 455
mišià 455–456
mišiõlas 122, 169
mìšios (pl.) 455–456, 471
mišõlas 122
mitrengà, *mitrénga* 456
mizèrija 456
mizeriõkas, *-ė* 122
mizeřnas, *-à* 456–457
mizernùs, *-ì* 456–457
mizerõkas, *-ė* 122
mylià 457
***mynia* 735
modà 432
mõgliai (pl.) 433
mojavà 457
moliavõnė 436–437
moliavótojas (*-is*), *-a* 122
moliavóti 437
mõliorius, *moliõrius* 438
molpa 438
***monárcha* 735
mõndras, *-à* 440
***monetà* 734
***monstrańcija* 736
mõrai (pl.) 457–458
mõrčius 458
mordavóti 442
morelė 458
mõrnastis 734
mornavótis 736
morva 458–459
motéika 447
mugà 122
mugóti 122–123
mula 123
mùlas 459
mùlė 123
mulininkas (*-inykas*), *-ė* 123
mùliorius 459
mulyčia 123
Multonai (top.) 123
mùmija 459

munstravoti 123
mùrinas, *murìnas* 459–460
mùrinė 459
murynas 459–460
mùrlotas, *muřlotas* 460
murorius 460
muřsas 123
mursýti 123
muškãtas 460
muškatelė 460–461
muškatelia 461
muškètas 461
muškiẽtas 461
muštárda 461
muštrà 461–462
muštravóti, *mùštravoti* 462
muštùkas, *mùštukas* 462
mùterka, *mutérka* 462
mutrà 463
mű́ras 463
mūravõnė 464
mūravonià 464
mūravóti 464
mū̃ris 463
mū̃rius 463
mūrỹs 463
mű́rlotas 460

N

nabãžnas, *-à* 465
nabožnas, *-a* 465
naftà 737
nãlagas 465
nalìvočius, *nalivõčius* 124
nalývočius 124
natà 465
natūrà 465–466
navãtnas, *nãvatnas*, *-à* 466–467
navatnùmas 124
navatnùs, *-ì* 466–467
nãvet 467
navynà 467
navỹnininkas, *-ė* 124
nazareičikas 124
nazareňskas 125
nažutkà 467
neatbójėlis, *-ė* 468
neatbóla 468
neatbolastis 468
nebãščikas, *-ė* 468
nebespečnas 469
nebespečnastis 469
necnatà 469
necnatlỹvas 469–470
necnatlyvastis 470
neleda 125
nendza 470
neñdznas, *-à* 470
nestavičnas 470
nestetis 470
nešliachetnas 470–471
nešliachetnykas 471
nešmõkas 471
nešpãras, *nẽšparas* 471
nèšparis 471
nevdzenčnas 125
nezbãžnas, *-à* 472
nezbãžnastis 472
nezbãžninkas (*-nykas*), *-ė* 472
nezgrãbnas, *-à* 472
nezgrabnùs, *-ì* 472
nìcma 737
nidavõnė 473
nidavóti 473
nigda 473
nìgdi 473
nišpãrai, *nišparaĩ* (pl.) 471
nišpãras 471
nìtas 473
nitavõnė 125
nituõklis 125
nitúoti 473
nobaženstvà 474
nõbažnas, *-à*, *-a* 465
nõbažnastis 474
nobažnéti 125
nõbažnykas, *-ė* 126
nobažnùs, *-ì* 465
nočelnykas 737
nočynà 474
nodbolas 474
nodbolastis 475
noklodas 475
nosúpka 475
nošélninkas (*-nykas*) 475
notūrà 466
nuõpertas, *nuopeřtas*, *-à* 126

O

õbalsis 127
obliga 127
odra 12
***oficiõlas* 738
ofiera 197
ofieravoti 198
okas 476
okrùtnas, *-à* 200
oleñderis 127
omanas 127
***operãcija* 738
***opìnija* 738
oratos 127
ordinãrija 211
ordinavojimas 127
ordinavoti 127
originolas 476
õrtas 216
òstija 127

P

pabarčius 477
pabargáuti 226
pabãžnas, *-à*, *pãbažnas*, *-a* 477
pabãžnastis 477
pabažnùs, *-ì* 477
pabloznyti 477
paceléta 128
pachlebavoti 478
pachlebčius 128
pachlepca 478
pachlepstva 478
paciekavóti 128
paciõngas 478
pačesnastis 478
pačynà 739
pačvora 739
padabõnė 478–479
padešvà 479
padỹvas 739
padkanclerius 479
padlà 479
padlagà 479–480
padlãgė 479–480
padlãgės (pl.) 479–480
padlãgos (pl.) 479–480
padlecà 480
padlė 479
padliecà 480
padlynà 480
padlogà 479–480
padmūráuka 480
padõnas, *-ė* (sub.) 480–481
padonas, *-a* (adj.) 481
padonijà 481
padonis, *-ė* 481
padonỹstė 481
padonus, *-i* 481
padõtkas 482
padpinka, *padpìnka* 482
padvaiskas 482
padvaiskis 482
padvajai 482
padzẽkavoti 286
pagálvė, *pagalvė̃*, *pagalvẽ* 128
pahanbyti 482
pajednóti 482
pakajavà 128
pakalìkas, *-ė* 128–129
pakalkas 129
pakamãris 483
pakamõrė 129
pakavõnė 483
pakolkà 483
pakùsninkas (*-nykas*), *-ė* 129
pakusóti 739
pakūtà 483–484
pakūtavóti 484
pakū̃tnas, *-à* 484
pakū̃tninkas (*-nykas*), *-ė* 484
pakvõpnas, *-à* 739–740
pakvopnùs, *-ì* 740
pãlagas, *palãgas* 740
palagnùs, *-ì* 129
palegãcija 129
palendvicà 484
palerinà 485
palestrañtas 130
palevóti 130
palẽkas, *-ė* 485
paliaukà 740
paliavõnė 130
paliavóti 130
paliavótojas (*-is*), *-a* 130
palìcija 485
palicijõntas 485
paliecavóti 485–486
paliẽtkas 486
paliõkas, *-ė* 485
paliúšis 486
palìvonas, *palivõnas* 486
palìvonis 486
palivóti 486–487
palyvóti 486–487
palkùsas 130
***pálma*, *palmà* 470–741
***pálmė*, *paĺmė* 740–741
paĺmiskas, *pálmiskas* 487
palõcius 487
palõčius 130
palõšius 487

palsiõtas 488
palùdnoti 488
palùg 488
palúg 488
pamacė 488
pamacis 488
pamacnas, *-a* 488
pamacnykas 488
pamentavóti 130
pamentóti 488
pamìlka 489
pampuškà 489
pampùškė 489
pampūžė, *pámpūžė* 130–131
pamūravõnė 131
panà 489–490
panabeřnas, *-à* 491
panavoti, *panavóti* 491
panciẽrius 491–492
pančekà, *pančeka* 492
panevalià 492
panevalyti 492–493
paniáuka 493
pãniška 493
pañskas, *-à* 493
panščiznà 494
panščyznà 494
pantaflia 494
pantaflininkas (*-inykas*), *-ė* 131
pantãflis 494
pantõflė 494
papeĪčius 741
papirãsas 131
papiròsas 131
papiròsnyčia 494
papuliõtai 131
papūgà 494–495
papūgė 495
parafija, *parãfija* 495
parafijõnas, *-ė* 131
parakvijà, *parãkvija* 495
parãlis 132
parãlius 132
parãližas 495–496
paralyžavótas, *-a* 132
paralyžiavótas, *-a* 132
paralỹžius 495–496
pãrambas 132
parapijonkà 496
parasõnas, *parasònas*, *parãsonas* 496
pareñčninkas, *-ė* 132
parendà 133
pareñdas 133
pãrenka 133
pargaminas 496
pargamýnas 496
párka 133
parkãnai (pl.) 134
parkãnas 496–497
parkõnas 496–497
párkos (pl.) 133
parmazõnas, *-ė* 497
pãroda, *parodà* 497
parõdnykas, *-ė* 498
parokavoti 498
partãlius, *-ė* 134
partãlyti 498
paruñkas 134
paržegnojimas 137
pāržegnoti 514
pasamõnai (pl.) 498–499
pasamõnas 499
pasidabõnė 134
pasidabóti 499
pasilepšymas 134
pasilepšyti 499
pasõlė 499
paspalìtas, *-à* 499–500
paspalytas 499–500
paspálstva 500
pastanãvyti 500
pastatà 500
pastatẽ 500
pastatis 741
pastavorčiauti 134
pasternõkas 500–501
***pastila* 741
pastránkas 501
pašanavonė 501
pašanavóti 501
pašapẽ 502
paščemkà 502
paščỹvas, *-à* 134
paščyvastė 135
pašiópa 502
pašópė 502
paškartas, *pãškartas* 502
paštà 502–503
paštètas 503
paštõrius 503
patelnià 503–504
***patinà* 741–742
patinka 504
***patynà* 741–742
patrainykas 504
***patriárcha* 742
***pãtronas*, *patrõnas* 742
pãtronka 504
patrõpyti 504–505
patrovà 505
patrùlis 505
patskarbis 505
pãtuka, *patukà* 135
patúka 135
patvarytojas 135
patvařnas, *-à* 135
patvaroti 135
patvorca 505
pãvadis, pavãdis 135
pãvalas 505–506
pavaĪnas, *-à* 506
pavalnùs, *-ì* 506
pavedénka 136
pavétra 506–507
pavẽtrė 506–507
paviẽtas 507
pavietra, *pavietrà* 506–507
paviẽtrė 506–507
paviẽtrinis, *-ė* 742
paviẽtris 507
paviẽtrius 507
pavinas, *-a* 508
pavìnastis 508
pavỹnas, *-à* 508
pavỹnasté 508
pavỹnastis 508
pavogà, *pãvoga* 508
pavõžnas, *-à* 508
pavožnùs, *-ì* 508
pãzgarda 508–509
pažìčkas 136
pažìtkas 509
pažyčióti 509
pažỹčyti 509–510
pažyčka 510
pažỹčkas ‘paskola’ 136
pažyčkas ‘nauda’ 136
pažỹtkas 508
pažyvẽnė 510
pažyvóti 510
pčelnỹkas 742
pèckelis 510
pèckoti, *peckóti* 511
pedalas 136
pekarius 511
pèkorius 511
pektoralas 136
pelerinà 136–137
pelgrimas 511
pelgrimavoti 511
pelgrinỹstė 511–512
***pelikãnas* 743
***pelikõnas* 743
***pelýkonas* 743
pelnastis 512
peñdzelis 512
pentárka 137
pentárkė 137
peñzelis 512
pérdètinis, *-ė* 512
peregrinãcija 137
peregrinavóti 137
pérjednoti 512
***perlà* 743
peřlas 512–513
persiprovyti 513
persvetas 137
pérškada 513
pérškadyti 513
pervertingas, *-a* 743
pervertnỹstė 743
péržegnojimas, *peržegnójimas* 137–138
péržegnoti, *peržegnóti* 514
petruškà 515
petruškė 515
pevnas, *-a* 515
pèzas 515
pẽckelis 510
pẽckoti 511
piega 515
piẽrnatas 515
piẽrninkas (*-nykas*) 516
pijõkas, *-ė* 516
pijokẽlis 138
pikai (pl.) 516
pìkryti 744
piksõtas 138
***pilà* 744
pilavìnos, *pilavinos* 744
piliùtas 516
piliùtyti 516
pìlka 516
piĪnastis 744
pilnyti ‘daryti’ 516
piĪnyti ‘tikinti’ 517
pinavijà 138
pìnda, *pindà* 744–745
pindžiãkas 517
piõntras 517

pistolètas 517
pìtavoti 138
pitkà 517–518
pitliavóti 518
pìtlis 518
pìtlius 518
pivanija 518
pivõnija, *pivònija* 518
***pylà* 744
pýlytis 138
pladỹstai (pl.) 139
plagà 518–519
***plebanas* 745
***plebõnas* 745
plebonijà 519
plebonỹstė 519–520
plẽcas 520
plecẽlis 139
plẽcius 520
pleitùkas 520
plentatìs 139
pléntoti, *pleñtoti* 520–521
plẽstras 521
pletkà 521
pletkavóti 522
plẽtnė, *pletnẽ*, *plètnė* 522
pletnía 522
plẽčas 520
plẽčius 520
plėgà 518–519
plėmà, *pléma* 522
plėmẽ 522
plẽstras 521
plẽzdras 139
plioza 139
pliõzas 522
pliukatà, *pliùkata* 745
pliundravonė 139
pliùrnikas 523
plõtkas 139
plõzas 522
plozavóti 523
plozù 523
pociõngas
počynà 739
pódmuras 140
pòkostas 523
pokrývа 523
poleravóti 523–524
póliauka, *poliaukà* 740
polìcija 485
policijántas 485
pòlka 'šokis' 524
poĩkà 'lenkė' 524
***polma* 740–741
pòlskas, *-a* 'lenkų' 524
pòlskas, *-à* 'katalikas' 140
pomerka 140
põmnykas 524
pònpa 524–525
ponà 490
ponáitis 525
põnas 525–526
ponasdievas 140
ponavõnė 526
ponavóti, *põnavoti* 491
ponevalià 492
põnė, *ponẽ* 526–527
ponì, *poni* 527
ponià 526–527
põnskas, *-à* 493
ponstvà 527–528
ponščiznà, *põnščizna* 494
***pontifikãlas* 745–746
***pontifikolas* 745–746
põpiera 528
põpieras 528–529
põpieriai, *popieriaĩ* (pl.) 528–529
põpieris 528–529
põpierius, *popiẽrius* 528–529
popierỹs 528–529
popiernė 529
popierninkas (*-nykas*), *-ė* 141
põpieros (pl.) 528
pópiežius 529–530
pópiežninkas (*-nykas*), *-ė* 530
po pòl'sku 746
porà, *póra* 530–531
porceliãnas 141
***porta* 746
***posèsija* 746
poskà 531
***postìlė* 741
potasas 141
põterai (pl.) 531–532
põteriai (pl.) 531–532
põteris 532
põterius 532
póva 533
povãliai 533
póvas 533
póvė 533
povinėti 141
povyčia 534
požytkas 508
prabà 534
prãbaščius 534
prãbavoti, *prabavóti* 534–535
prãbėgas, *prabẽgas* 141
prabiẽglas, *-à* 746
prabõščius 534
pracavìtas, *-à* 535
pracavýtas, *-à* 535
pracavóti 535–536
prãdkai 536
prakirà 141
prakýra 141
praktikavóti 536
praktikõrius 536
prakurótas 142
prãlotas, *pralõtas* 536
pramañdras, *-à* 142
pramislùs, *-ì* 536
pranešynos 142
pránka 142
praparčius 537
prapišnùs, *-ì* 142
prarakavoti 537
prasunkas 537
pravãdai (pl.) 142–143
pravãdos (pl.) 142–143
prãvoras 537
pražvalgà 537
***prelãtas* 746
***prelotas* 746
preñtas 537–538
pretininkas 143
prevazas 143
priarka 143
priãžnas, *-à* 143
pribuĩšas 746–747
pribuĩšis, *pribùišis*, *-ė* 746–747
priča 143
pričiniotis 538
priepultė 143
priepulus, *-i* 143
príeramka 747
prieras 144
príerodas 144
prikilĩnas, *-à* 538
prikilnùs, *-ì* 538
prìklinti 747
prìklytis 747
prìklodas 538
priklodniaĩ 538
priklodnùs, *-ì* 538
primieras 144
prìmusas 539
prìsmokai, *prismõkai* (pl.) 539
prismokas 539
prispasãbyti 539
pritamñnas, *-à* 539–540
priviliejavótas, *-a* 539
priviliejus 540
privìlija 540
privilijas 540
privilijavótas, *-a* 540
prýklodas 538
prýsmokai 539
prýstova 144
probà 534
probastvà 144
probavóti 534–535
procà 540–541
procavóti, *prõcavoti* 535–536
prõcė 540–541
procià 540–541
prociauniñkas (*-nỹkas*), *prociáuninkas*, *-ė* 541
prociavóti, *prõciavoti* 535–536
procis 540–541
prõgnas, *-à* 541
prõgnyti 541
prosà 541–542
prõsas 542
prõsavoti, *prosavóti* 542
prõškas 542
provavóti 542
***provìzija* 747–748
prusõkas 542–543
prūsõkas 'tarakonas' 542–543
prūsõkas, *-ė* 'vokietis' 543
***psalmistà* 748
pstrõngas 543
pšekleñtas, *-à* 144
pùcas 748
pudlà 543
pùdlas 543
puinolas 543
pulẽrikas 144
pulknùs, *-ì* 543
pùlokas 544
pulpitas 144
puñdušas 544
pundušavìnis, *-ė* 544
***purpurà* 748
putravõnė 145
pùzas 544
puzonas 145
pužečkà 145
pūgas 145
pūsčionis 145
pūstélninkas (*-nykas*, *-is*), *-ė* 544–545
pūškà 545

pūškarnė 545
pũzas 544

R
rabárbaras 546
rabáuninkas, *rabauniñkas*, *-ė* 546
rabavóti 546
rabõkas 546–547
rabùnkai (pl.) 547
radzinkà 547
raitaravóti 146
raitãrija 146
raitõrija 146
raitõrius 146, **547**
ràjentas 146
rakavoti 547–548
rak čiak čiak 146
rakùndininkas (*-inykas*), *-ė* 146
ramà 548–549
rampãlyti 146–147
rañčyti 147
rañdas 147
rañdyti 549
rãpninkas (*-ykas*) 549
rãptam 549–550
raptaũnas, *-à* 550
raptaunùs, *-ì* 550
rãptum 549–550
raragas 749
rarõtai (pl.) 550
raskašavoti 147
raskašė 550–551
rãskašis 550–551
raskãšius 550–551
raskašnas, *-a* 551–552
raskašnùs, *-ì* 551–552
raskažė 550–551
rãskažis 551
rãskažius 551
raskãžyti 552
raskažnùmas 147
raskãžnas, *-à* 551–552
raskažnùs, *-ì* 551–552
rastrikas 552
raškãžninkas, *-ė* 552
raštavõnė 552–553
raštavõnės (pl.) 553
raštavóti 147–148
ratà 'kuopa' 553
ratà 'mokėjimas' 553
ratavóti 554
rãtmistras 554
ratuñkas 554
razgriešymas 554–555
razgriešytis 148
razinkà 555
ražañčius 555–556
ražeñčis 555–556
ražeñčius 555–556
ražõnčis 555–556
ražončius 555–556
rebelista 148
***recepta* 749
***referendorius* 749
reformavoti 556
regestras 556
***règula*, *regulà* 749
reguliarnas, *-a* 556
rejèstras 556
rekrùtas 556–557
rekrūtas, *rekrűtas*, *rekrũtas*, *rẽkrūtas* 556–557
rekvà 557
relìkvija, *relikvijà* 557
***relikvijõrius* 749–750
relìkvijos (pl.) 557
remyzà 148
rentà 557
resóras 148
restavoti 558
rèštas 558
retavóti 558
revidavóti 558
***revìzija* 750
***revìzorius*, *-ė* 750
revizorystė 148
revokavoti 558–559
rėkvà 557
rẽpė 559
rėžiùkas 148
rėžùkas 148
rìcas 148–149
riceriškas, *-a* 559
rìcerius 559
ricerka 149
ricielstva 559
rìcieris 559
rìcierius, *riciẽrius* 559
rìdlis 560
rìdlius 560
riẽčė 560–561
riečià 560–561
riečis 560–561
riktavóti, *rìktavoti* 561
rìmoris 561
rìmorius 561
rimorỹstė 561
rinà 561–562
rìngartas 149
riñkas, *rìnkas* 562
risà 562
rìsas 562
risavóti 562–563
rištãkas 563
rivãlas, *-ė* 149
rizikaũnas, *-à* 563
rizikavóti 563
rymiónai (pl.) 564
rymiónas, *-ė* 564
rymiónis, *-ė* 564
rymionkà 564
rynà 561–562
ryštãkas 563
rỹžis 564
rỹžius 564
rodà, *róda* 564–565
rodauniñkas, *-ė* 149
rodzãjus 565
roičia 565–566
ròjytis 750
rokavóti 547–548
rokūbà 566
rokùndas, *rokuñdas* 566
rokùndininkas, *-ė* 146
rokúoti 750–751
ropà, *rópa* 751
róta 553
rótis 553
rótmistras 554
rõtušis 567
rotūšius 567
rõvaras 567
rõvaris 567
rõveras 567
rõveris 567
***rozmarìnas* 751
rožа 568–569
rožancavà 149
rožañčius 555–556
rõžė, *rožẽ* 568–569
rožončius 555–556
rubárbaras, *rubarbãras* 149–150
rujà 751–752
rùjos (pl.) 751–752
rùžas 150
rùžavas, *ružãvas*, *-à* 569
rūrà 569
rūrìnis, *-ė* 569
rūtà 569–570
rũžas 150
rũžavas, *rūžãvas* 569

S
saduceūšas 151
sakramentorius 151
sãkvos 571
sãlė 571
salietrà 571
sálka 571–572
salotà, *salóta* 572
salõtė, *salótė* 572
salõtės, *salótės* (pl.) 572
salõtos (pl.) 572
samaritonkà 572
samnenė 151
sañdas 151
sañdyti 151
sandžià 151
sardõkas 753
sãsas 572
sãskas, *-à* 573
sedlius 573
seĩmas 573
seimikáuti 574
seimúoti 574
***sekretõrius*, *sekrẽtorius*, *sekrètorius*, *-ė* 753
seminãras 574
seminãrija 574
serdõkas 753–754
servetà 575
servètė 575
sérvetkos (pl.) 575
***sėkretõrius* 753
***sikofancija* 754
sikofantas 575
simoniokas 575–576
sipkà 152
***situãcija* 754
skãdai, *skadaĩ* 756
skálka 576
skárbas 576–577
skarbčius 577
skárbininkas 577
skarbyti 577
skarbnyčià 577
skarbonkà 578
skarbõnkė 578
skárga 578
skarpečkà 152
skarpetkà 578
skarpietkà 578
skařžyti 578

skáuka 152
skibà 578–579
skybà 578–579
sklenyčià, *sklenýčia* 579
sklẽpas 579
sklepéinė, *sklepeĩnė* 580
sklepéinia 580
sklepẽnė, *sklepenẽ* 580
sklepenià 580
sklẽpyti, *sklepýti* 580
sklepõris 152
sklėnyčià, *sklėnýčia*, *sklėnyčia* 579
sknãras 580
sknãrinti (*-yti*) 581
skorbas 576–577
skrìpcija 152
skripelnykas, *-ė* 152
skripkõrius, *-ė* 152
skrynẽ, *skrỹnė* 581–582
skrynià 581–582
skūrà 582–583
skũrlotas, *skūrlõtas* 583
slabãnas 584
slãjikas 584
slanėčnykas 584
slaniẽšnykas 584
slùpas 584
slùšnas, *-à* 584
slušnùs, *-ì* 584
služõncas 152
slūgavóti 584–585
smaĩčius 585
smõčnas, *-à* 585
smokà 152
smõkas 585
smokaũnas, *-à* 153
smokaunùmas 153
smokaunùs, *-ì* 153
smokavójimas 585–586
smokavóti 586
smokùtis 586
sodomčikas 586
sodzauka 754
sola 571
sòsas 586
spãcieras 153
spacieravóti 153
spacierius 153
spadabóti 586–587
spadnicà 587
spánka 587
spãsabas 587–588
spasãbnastis 588
spasabnùs, *-ì* 588
spãvėdis 588
spãviedė 588
spãviedis, *spaviẽdis* 588
spaviednyčià, *spaviednýčia* 153
spaviednykas 589
spaviedóti 589
spãviedotis, *spaviẽdotis* 589
spižařnė 589
spìžas 589
spižìnis, *-ė* 589–590
spýžarnė 589
spýžas 589
spýžė 590
spyžìnis, *-ė* 589–590
spýžius 589
spõdkai (pl.) 590
spõdkelis 590
spónka 587
spraučius 590
spravedlỹvas, *-à* 591
spravedlyvastis 591
sprẽčintis (*-ytis*) 591
sprẽčyti 591
sprečkà 591
sprẽčnas, *-à* 591–592
sprečnastis 592
sprečnùs, *-ì* 592
sprenžinà 153–154
sprìkas 592
sprìtnas, *-à* 592
spritnùs, *-ì* 592
sprỹską 154
sprovavóti 592–593
stãcija 593
stãcijos (pl.) 593
stadalà 593–594
stadãlė 593–594
stálčius 154
staliõrius, *stãliorius* 594
stam̃pinti 154
stanaũnas, *-à* 594
stanaunùs, *-ì* 594
stáncija, *stañcija* 594
stánčka 154
stangà 154
starajòncas 595
stasáunas, *-a* 155
stasavóti 595
statẽčnas, *-à* 595
statkavóti 595
***statùtas* 754–755
staunià 595–596
staunyčià, *staunýčia* 596
staunùs, *-ì* 596
stavìčnas, *-à* 596
stavorčiauti 596
stavõrčius 755
stavorčkà 155
steĩmokas 596–597
stelvogà, *stelvóga*, *steĩvoga* 597
stelvõgė, *stelvógė*, *steĩvogė*, *stelvogẽ* 597
stiřninkas 597
stypà 155
stỹras 597
stỹrius 597
stỹrninkas (*-nykas*) 597
stojus 155
***stolà* 755
stõpnis 597–598
storastáuti, *stórastauti* 155
storaũnas, *storáunas*, *-à* 155–156
storaunùs, *-ì*, *storáunus*, *-i* 155–156
stotyvà 755
stotỹvos (pl.) 755–756
stotkavóti 595
strašidlà 598
strichà 598
strichárka 598
strychà 598
strỹchas 598
strùsas 598
strùsis 598
strũsas 598
strũsis 598
studeñtas, *-ė* 598–599
***stùdijos* (pl.) 756
***stũdijos* (pl.) 756
studijúoti 156
stulà 599
subẽkcija 156
subradžióti 599
subrìdinti 756
subrìsti 599–600
subteĩnas, *-à* 600
subtelnybė 600
subtiĩnas, *-à* 600
subtilnùmas 600
sugadlỹvas, *-à*, *sugadlývas*, *-a* 600
sugvoltyti 600–601
sujednóti 601
sukcedavóti 156
sukenkà, *sukénka* 601
sukienkà 601
suknià 601
sumà 156
sumẽnė 602
sumenia 602
sumnenė 602
suplikãcija 156
suplikãcijos (pl.) 156
surmà 602
surmininkas, *-ė* 156
susibuntavoti 602
sušikavoti 602–603
sušyti 156–157
sutanà 603
sutõnai (pl.) 603
sutõnas 157
svavãlė 603
svavalià 603
svavaĩnas, *-à* 603
svaválninkas (*-nykas*), *-ė* 604
svẽtkas 756
sviẽtkas 756
sviẽtkus 756
svodzba 756

Š

šabasãvas, *-à* 158
šabasúoti 158
šàbelbonas 158
šacavóti 605
šacunkas 158
šafà 605
šafîras 605
šafỹras 605
šalavijà 158
šalbiẽris 605–606
šalbiẽrius, *-ė* 605–606
šalbierkà 159
šaldrà, *šáldra* 159
šaliáuka, *šaliaukà* 606
šaliavóti 606
šãlikas 606
šaltìšius 159–160
šaltỹšius 159–160
šanavóti 606–607
šánta 607
šarãgai (pl.) 607–608
šarlõtas 608
šarõkas 608
šãtas 160

šatõnas 608–609
šatrà 160
šatravóti 609
šaũčius 106–161
šč̃enslỹvas, *-à* 161
šč̃enstià 161
šč̃iẽpas 161
šč̃ìntas 162
šč̃iulnùs, *-ì* 609
šefavójimas 162
šefavóti 609
šélma, *šelmà* 610
šelmavóti 610
šeprõnas 610
šė́favoti 609
šė́funkas 611
šė́navõnė 611
šė́prõnas 162, **610**
šė́prõnyti 162
šẽ̃ras 611
šė́ravóti, *šẽ̃ravoti* 162
šiaũčius 160–161
šibà 612
šìdas 162
šidavóti, *šìdavoti* 162–163
šidélka 612
šiderstvà 163
šìdinimas 163
šìdinti (*-yti*) 612
šidõrius 612–613
šìdras 613
šiečkárnia 163
šikavóti 613
šìnka 613
šiñkas 613–614
šinkaunà 163
šinkaũnas, *-à* 614
šinkavóti 614
šiñkius 613–614
šiñkius, *-ė* 613–614
šinkoriáuti 615
šiñkorius, *šinkõrius*, *-ė* 615
šiñkorka, *šinkorkà* 615
šiópa, *šiopà* 615–616
šìporius 163
širmavóti 616
šiulė́rius 616–617
šybà 612
šỹdras 613
škadà 617
škadà (adv.) 617
škadavóti 617
škãdyti 617–618
škadlỹvas, *-à* 618
škãdninkas (*-nykas*), *-ė* 618
škalà 618–619
škalavóti 619
škaliavóti 619
škalióti 619
škandãlas 619
škãplieriai (pl.) 619–620
škãplierius, *škapliẽrius* 620
Škapliernà 163
škapliernà 164
škarãdnas, *-à* 620
škaradnùs, *-ì* 620
škarlatinà 620
škařlotas 164
škařpečka 164
škarpetkà, *škařpetka* 621
škatulkà 621
šklénka 757
šklẽnas 757
šklėnkà 757
Škocija (top.) 164
škodà 617
škodà, *škòda* (adv.) 617
škõdyti 618
škodlỹvas, *-à* 618
školiavoti 619
šlabantas 164
šlebizavóti 164
šlechẽtnas, *-à* 621
šleda 164
šlẽdas 164
šlekčiankà 164–165
šlekčicius 165
šlekẽckas, *-à* 621
šlėgà 621–622
šlėkčiankà 164–165
šlėkčionkà 164–165
šlė́ktà 622
šlimavóti 622
šlimõkas 165
šliũbas 622–623
šliũbavóti 623
šlìžìkas, *šlìžikas* 165
šlyžikas 165
šmarãgdas 623
šmaravóti 623
šmeř̃tis 166
šmõtas 624
šmõtis 624
šniūrà 166
šniũras 624–625
šniūráuka 625–626
šniūriukas 626
šnupkas 166
šõblė, *šoblẽ* 626
šoblià 626
šolka 166
šópa 616
šórai, *šõrai*, *šòrai* (pl.) 626–627
šòriai (pl.) 626–627
šòtas, *-ė* 160
špãcieras 166
špagà 627
špãkas 627
špãlas 628
špánkos (pl.) 628
špánska 166
šparà 628
šparãgas 628
šparř̃galis 628
špargálka 628–629
šparkùs, *-ì* 629
špẽtnas, *špètnas*, *-à* 629
špetnùs, *-ì* 629
špẽ̃tnas, *-à* 629
špė́tnùs, *-ì* 629
špiẽgas 630
špiegavoti, *špiẽgavoti* 630
špiegorius 166
špikanardas 630
špìkleris 630–631
špiklieris 630–631
špìklierius 631
špilkà 631
špilk̃ė 631
špitolis 632
špitõlius 632
špitõlninkas (*-nykas*), *-ė* 166–167
špižárna 167
špižařnė, *špižárnė* 167
špìžas 167
špìžius 167
špýklierius 631
špỹžas, *špýžas* 167
špýžius, *špỹžius* 167
špoda 632–633
špoga 627
špókas, *špõkas* 627
špònka, *šponkà* 633
špõtnas, *-à* 167–168
špotnùs, *-ì* 167–168
špulià 633
špùnta 168
špuñtas, *špùntas* 633–634
špuntavóti 634
špūlià, *špū́lia* 633
šrãmas 634
šrãtas 634
šratúoti 168
šriubà 634–635
šriùbas 635
šriū́ba 634–635
šriū̃bas, *šriū́bas* 635
šriūbavóti 635
šriū́tas 168
šriūtúoti 168
šteĩ̃mokas 168
štóltas, *štõltas* 635
štrafavóti 635–636
štukà 636
štukavóti 168–169
štuř̃koti 636–637
štuř̃mas, *štùrmas* 637
šturmavoti 637
štūkà 636
šuflė́dà 637–638
šuflia 638
šùleris 616–617
šùlerius 616–617
šulioriáuti 169
šumavóti 638
švãbas, *-ė* 638–639
švaicarskas 169
švãksas, *švàksas* 169
švaksavóti 169
Švecija (top.) 639
švenčiõnas 169
švenčionkà 169
šventablỹvas, *-à* 169
šventablỹvastis 169
šveñtastis 170
šventnyčia 170
šventõrius 170
švicentas 170
šviečyti 170
švíetas 170
švobai (pl.) 638–639
švobas, *-ė* 638–639
švočkà 757

T

tablyčià 640
tabokà 640–641
tãboras 641
tãborius 641
tajemnyčià 641

**taksà* 758
taksavóti 641–642
taksufkà 642
taksuvkà 642
tãlentas, *taleñtas* 642
talentãvas, *-à* 171
taliorius 643
táncas 643
tancavóti 644
tanciavóti 644
tañcinti (*-yti*) 644
tañcius 643
tañčės 171
tapčãnas 644
tarbà 644–645
tarčė 645–646
tarčnykas 646
tárka 646
tarkavóti 646
tartõkas, *tartókas*, *tařtokas* 647
tavõrninkas (*-nykas*), *-ė* 171
tebliavonė 171
tẽblis, *tèblis* 647
tẽblius, *tèblius* 647
terpentina 647–648
tertõkas, *tertókas* 648
testameñtas, *testãmentas* 758
tèž 648
tẽblis 647
tẽblius 647
tìmpa 171
tìmpas 171–172
tìmpė 171
tìnkas, *tiñkas* 648
tinkavóti 648–649
tirijoka 172
**tìtulas*, *titùlas* 758–759
titūnas 649
tlumãčius 649
tlùminti (*-yti*) 649
tlumõčius 649
tlumõčyti 649
tlumókas 650
tlùstas, *-à* 650
tlùstastis 650
tobliavoti 172
toblyčià 640
tolkà, *tòlka* 650
tomka 650
torkà 646
torkavóti 646
trãchtas 650–651
**tradìcija*, *tradicijà* 759
trainykas 172
trãktas 651
traktãtas 651
traktavóti 651
traktiẽrininkas, *trãktierininkas*, *-ė* 172
traktieris 651–652
traktiẽrius, *trãktierius* 651–652
**traktúoti* 759–760
trečiõkas 172
trejánka 172–173
trejánkė 173
trẽšnė 173
trešnià 173
tribunãlas 652
tribunalista 173
tribunõlas 652
tribūnõlas 652
triumfavóti 652
trỹnios (pl.) 173
trofytis 652
trofniai 173
trõpyti 652–653
trõpnas, *-a* 653–654
tropnùs, *-i* 654
tručiznà 173–174
trùčyti 174
tručyznà 173–174
tručỹznos (pl.) 174
truskáuka 654
trūnà 654
trvolas 654
tulipãnas 654–655
tulipõnas 654–655
tùmultas, *tumùltas* 174
turavóti, *tùravoti* 174
turbãcija 655
turbavóti, *turbavoti* 655
turbavótis 655
turgavyčià 655–656
turmà 656
tùšt 174–175
tutečnas 175
tuteĩšas, *-à* 656
tutūnas 656
tuzas 656
tūravóti, *tūravoti* 174
tūzas, *tūzas* 656
tūžnas, *-a* 175

U

ubastva 657
ubranià 657
uccyvas 176
učcyvastis 176
ugadà 657
uknõlis 657
umovà 761
ùnaras 176
ùncvotas, *uñcvotas* 176
ùnija 657–658
**universãlas* 761
ùnoras 176
uparà, *ùpara* 761
ùpioras (*-is*) 176–177
upnolis 177
urinalas 177
urinõlas 177
urliapas 658
ùrliopas 658
urliupas 658
ùrtas ‘krūva’ 177
urtas ‘toks pinigas’ 177
užnuiti 177
ustova 658
ušõkas, *ùšokas* 761
ùžganas 658
užguléti 658
užguldytojas, *-a* 177
uživoti 659
užyčkas 658
užyvóti 659
užkriesauti 177–178
užkriesyti 178
užkriesuoti 178
užliecavóti 659
užsipaviẽtryti 659
užviẽtryti 659
užvõdyti 178

Ū

únija 657–658

V

vaisbà 179
váiskis 660
vaĩtas, *váitas* 660
vaizbà 179
vajaunykas 179
vakáncija 660–661
vaktõrius 179
vansõčius 661
vantrõbai 661
vantrobiánka 661
varaũnas, *-à* 661
varavìtas, *-à* 661
varavóti 661–662
varcūgas 662
varijavóti 662
varijõtas, *-ė* 662
varjõtas, *-ė* 663
varjotkà 663
varkãlyti 179
varklỹvas, *-à* 179
varstõtas 663
vartà 663–664
vartauniñkas (*-ỹkas*), *vartaũninkas* (*-ykas*) 664
vartavóti 664
varuñkas 664
várvalis, *vařvalis* 664–665
varvalỹs 664–665
vãškas 179–180
važbà 180
važnas 180
vdečnas 665
večerniñkas (*-ỹkas*), *večérninkas* 665
vèdlug 665
velniánka 180
veñčiavoti, *venčiavóti* 181
vendraučius 181
vendraũnas, *-à* 666
vendraunė 181–182
vendrauniñkas, *-ė* 666–667
vendravóti, *veñdravoti* 667
vengérka 668
veñgras, *-ė* ‘vengrų tautos žmogus’ 668
veñgras ‘prekiautojas’ 668
veñgris, *-ė* 668
venzelkas 182
veñzlas 182
versõlas 182
veršius 668
videlcà 182
videlčios (pl.) 182
videlčius 668
viedzmà 762
vienók, *vienok* 668–669
vigãdyti 669
**vigìlija* 762
**vikarius* 762
**vikorius* 762
vilagaĩ (pl.) 669–670
vìlagas 182
vìlgastis 183
vilgatìs, *vìlgatis* 670

vìlija, *vilijà* 670
vilkólakis, *vilkolãkis* 183
vinčiavóti 183
viř̃kos (pl.) 183
viř̃šas 670
viršikas 671
viršùs 670–671
vìtrikas 183
vìtrikis 183
vizitavoti 671
vylija 670
vynyčninkas (*-ykas*) 184
výskupas, *vyskupas* 184–185
výskūpas 184
Vlachai (top.) 184
Vlakai (top.) 184
vlõsnas, *-à* 671
vlosnastìs 672
vóga, *vogà* 672–673
võlas, *vólas* 673–674
vonià 674
võrčikas 675
võžyti 675–676
vzgordyti 184

Z

zachãdas 677
zajanklỹvas, *-à* 677
zakrastijà, *zakràstija* 185
zakristijà, *zakrìstija* 677
zakristijõnas 185
zakùcninkas (*-nykas*), *-ė* 185–186
zakùcorius, *-ė* 186
zaleta 186
zãlietos (pl.) 186
zalniẽrius 677
zal̃zos (pl.) 678
zalzóti 678
zamešnikas 186
zamišius 678
zámša 678
zámšas 678
zanemõnčius 186
zapalenià 678–679
zapalẽnija 678–679
zãras 679
zažyvóti 679
zbìtkas 679
zbitkavóti 679
zbìtnas, *-à* 680
zbitnùs, *-ì* 680
zbõnas 763
zbradnius 680
zbradnysta 680
zbradnỹstė 680
zbraĩnas, *-à* 33, 680
zbrainùs, *-ì* 680
zbrajà 681
zbrajoti 186–187
zbroinykas 187
zdãtnas, *-à* 681
zdatnùs, *-ì* 681
zdèchnyti 187
zdõlnas, *-à* 681
zdõtnas, *-à* 681
zdotnùs, *-ì* 681
zdráica 681–682
zdráicė 681–682
zdráicia 682
zdrajáuti 763
zdročia 682
zdrodà 682
zdrõdyti 682–683
zdrodlỹvas, *-à* 683
zdrõdnas, *-à* 683
zdrodninkas (*-nykas*) 683–684
zdroičius 682
zėgoris 684
zẽgorius 684
zgadlỹvas, *-à* 763
zgãdnas, *-à* 684–685
zgařdyti 187
zgrãbnas, *-à* 685
zgrajà 685–686
ziẽgorius 684
ziẽgorninkas 187
zìndra 187
zìskas 686
ziskus 686
zmeñkas 187
znajõmas, *-à* 686
zocnas, *-a* 187
zocnastis 187
zõduška 686
zokrastijà 185
zokristijà 677
zokristijõnas 185
zõlzos (pl.) 678
zolzóti 678
zómša, *zòmša* 678
zòmšas 678
zomšius 678
zóvada, *zõvada* 188
zovadniñkas (*-nykas*), *-ė* 686
zožulis 188
zrada 686
zrazai (pl.) 686–687
zrãzas 686–687
zreñčnas, *-à* 188
zrenčnus, *-i* 188
zrodà 686
zrõdyti 687
zuchvolčius 188
zupelnas 687
zupelnastis 188
zūpeĺnas, *-à* 687
zūpelnastis 188
zūpyčė 687
zvanìkas, *-ė* 763
zvanỹkas 763

Ž

žalandỹs 189
žalañdoris 688
žalnà 189
žalniẽris 688
žalniẽrius 688
žalnierystà 189
žalnierỹstė 189
žalnierka 189–190
žalnierskà 190
žapkà 190
žártas 688
žartavóti 689
žauniẽrius 689
žaunierkà 689
žẽbras 190
žebravóti 689
žebrõkas, *-ė* 690
žebrokẽlis 190
žegnõnė 690–691
žegnonia 691
žegnóti 691–692
žekas 692–693
žeř̃tas 190–191
žertaũnas, *-à* 693
žertavõnė 693
žertavóti 191
žertoms 191
žẽbras 190
žẽdnas, *-à* 693–694
žėgliavóti 694
žėgliorius, *-ė* 694
žẽglis 694–695
žėglỹs 694–695
žẽkas 692
žėlià 695
žėravóti 191
žičyti 695–696
žiūrà 696–697
žiūrẽ 696–697
žyčelninkas (*-nykas*), *-ė* 191
žyčiõnė 191
žỹčyti 695–696
žyčlỹvas, *-à* 697
žỹdas 697
žõndas 697–698
župõnas, *žùponas* 698

Polonizmų morfofonetinių alternantų, antrinių vedinių rodyklė[72]

ãbalga, *abalgà* 194
abarìngas, *-a* 12
abaringùmas 12
abarìnis, *-ė* 12
abarỹklė 12
abarúotas, *-a* 12
adamoškà 196
administrúoti 196
adpeñtai 13
afieravójimas 198
afieruoti 198
agrastà, *ãgrasta* 14
agrãstas, *ãgrastas* 199
áiniolas 206
aklãnija 219
aldadrikúoti 15
aldauniñkas, *-ė* 15
altaracija 17
aložnà 16
alūžna 16
alvenikas 17
alvìnė 17
ambarẽlis 73
ámbininkas, *-ė* 18
añbyti 322
ámbos 204
andarẽkšlis 204
andarõkinis, *-ė* 205
andarõkšlis 205
añdelioti 18
ãnioliškas, *-a* 206
Ãniuoliška 206
ãniuoliškas, *-a* 206
anýžinis, *-ė* 206
antalikėlis 19
añtris 59
añtrius 59
apbranyti 241
apdrigañtyti 281
apierà 197
apieravojimas 198
apieravóti 198
apijokėlis 515
apipárkėti 134
apleravóti 524
apsikrométi 388
apsikuskúoti 405
apšpetnyti 630
aptiẽkininkas, *-ė* 210
aptiẽkinis, *-ė*, *aptiekìnis* 210
aptiekoriáuti 210
aptiẽkorienė, *aptiekorienė* 210
aptiekorỹstė 210
arbas 324
arbavoti 213
arcavóti, *arcavoti* 324
ardinãlija 211
arkãniolas 21
arkužìnis, *-ė* 22
armìdelis 22
armýdelis 22
arnota 215
arosìnis, *-ė* 22
arõtai (pl.) 550
arõtos (pl.) 550
arpas 215–216
arpavóti 213
arteñzija 719
artúoti 23
ašmõkas 218
atbójėlis, *-ė* 218
atitancavóti 220
ãtjomarkis 80
atlagaĩ 702
atpeñtai 13
atramentúoti 220
atstapeñčiuvienė 23
atstražnùs, *-ì*, *atstrãžnus* 218

bachūriukas 704
bakanúoti 222
bakuõtė 221
bakùras 704
bakũras 704
balbieríenė 222
balbierỹstė 222
balesìnis, *-ė* 223
baliavójimas 223
baliavótojas, *-a* 25
baliuĩti 223
bãrava 228
barganáuti 226
barganúoti 226
bargavóti 240
bařginti 227
baronẽlis 27
baronúotas, *-a* 27
baronuõtis 27
bartẽlė 227
bartininkáuti 228
bartìšius 226
barvẽlė 228
basedlà 229
beandarõkė 205
beĺčius 31
benkartáuti 231
benkartìnis, *-ė* 231
bénkietas 225
bernedỹnas 231
besedlà 229
bestijėlė 232
bezdýnas 232
bezìnis, *-ė* 232
bezýnas 232
bičnas, *-à* 245
bičnùmas 245
bìle, *bilė* 233
binkỹs 29
binkõrtas 231
bladỹstai 139
bléka, *blėkà* 236
blėkìnė, *blẽkinė* 236
blékininkas, *-ė* 236
blėkìnis, *-ė* 236
bliuzkùtė 237
bliùznius, *-ė* 238
blodustas 140
bloma 235
blùčkinis, *-ė* 238
blùznytojas 238
bojìmas, *bójimas* 272
bojìngas, *-a* 272
boñkinis, *-ė* 225
bortẽlė 227
bortininkas 227
bortùkė 227
bortúoti 228
bóti 272
botìs 272
bótkininkas, *-ė* 239
bovelnẽlė 240
bovelnẽlis 240
bõvelninė 240
bovelnìnis, *-ė*, *bõvelninis* 240
bõvilna 240
bradžióti 599
bravarìnis, *-ė* 241
bravorìnis, *-ė* 241
britvõnas, *britvònas*, *brìtvonas* 242
bryliúotas, *-a* 243
bryliuõtis, *-ė* 243
brõkas, *-à* 243
brõkyti 240
brokúoti 240
brõmas 244
brostvos (pl.) 33
brukãvimas 245
brukúoti 245
brūkãvimas 33
budavódinti 246
budavójimas 246
budavõnininkas, *-ė* 246
budavótojas (*-is*), *-a* 246
budrijõnai (pl.) 34
buksétas, *-a* 247
bùksėti 247
buksvà 247
bulkelė 248
buĺkius 248
buntâjyti 249
buntauniñkas, *-ė*, *buntáuninkas* 250
buntavójimas, *buñtavojimas* 249
buntavótojas (*-is*), *-a* 249
buntuĩti 249
buřkštinas 251
burkštinìnis, *-ė* 251
burkštinúotas, *-a* 251
burlẽčas 30
burlečiúotas, *-a* 30
burlẽtis 30
burnotinti 35
buřsas 251
bursaujimas 251
bursauti 251
bursỹstė 251
bursyti 251
bursuliúotis 251
burštinìnis, *-ė* 252
burtikà, *bùrtika* 36
burtikìnis, *-ė* 36
burtikúoti 36
bùzavojimas 252
bužavóti 252

[72] Visi šios rodyklės žodžiai – StEB II dėmenys.

cacõkas 41
calūnìnis, *-ė* 37
cebulinéti 37
ceglìnis, *-ė* 254
ceĩpulis 39
cekãvintis 255
ceramonija 256
cibukìnis, *-ė* 256
cibulaĩnė 39
cibulaitis 39
cibuliẽnė 39
cibùlinis, *-ė*, *cibulìnis* 39
cibùlinti (*-yti*) 39
cibuliúoti 39
cibùlius, *-ė* 40
cibùlninkas (*-nykas*), *cibulniñkas* 39
cìcas 709
cicìnis, *-ė* 709
cieliáuka 262
cieliãvimas 41
cieliúoti 41
cinúoti 42
citarninkas, *-ė* 709
cukerkìnis, *-ė* 261
cukíerkininkas, *-ė* 261
cukíerkinis, *-ė*, *cukierkìnis* 261
cukravẽlis 263
cũgininkas, *-ė* 261
cũginis, *-ė*, *cūgìnis* 261
cvìklas 47
cvikliẽnis 47
cvìklinis, *cviklìnis* 47
cvìklis 47
cvilikìnis, *-ė* 265

čẽmuras 44
čenavõnė 611
čenavóti 607
čèpintis 266
čeprõnas 610
čepronẽlis 611
česnìs 45
čẽsnis 45
čiderstvà 163
čiẽpas 161–162
čiepẽlis 163
čìntas 162
čìsas 709
čiuĩnytis 267
čiulnùmas 609
čiulnùs, *-ì* 609
čiùntas, *čiuñtas* 163
čybas 612
čydélninkas, *-ė* 613
čyderstvà 163
čỹdyti 612
čyžiãvimas 46
čýžininkas, *-ė* 46
čyžìnis, *-ė* 46
čyžiúoti 46
čyžiúotojas (*-is*), *-a* 46
čyžyti 46
čyžma 46
čyžoti 46
čvértinė 269
čvertinùkas, *-ė* 269
čvìlkinis, *-ė* 48
čvìrtis 269

dabójimas 272
dabojinéti 273
dabósena 273
dabóti 273
dabótinė 273
dabotìngas, *-a* 273
dabotingỹstė 273
dabotingùmas 273
dabótojas (*-is*), *-a* 273
dabùs, *-ì* 273
daklaravóti 274
davatkáuti 50
davatkiuotis 50
davatkúoti 50
dekretúoti 274
delmõnas 49
delmonìnis, *-ė* 49
delĩnė 372
derẽšas, *-à* 275
desencinà 56
desentinà 56
desintinà 56
desintìnas 56
desiñtininkas, *-ė*, *desintìninkas* (*-ìnykas*) 56
dìmas 51
dimkas 711
dirmavõnė 234
dirmavóti 32
diršliõkas 285
disciplynas 277
disputúoti 277
dìšlininkas 278
dõkalka 278
dragūnėlė 279
dragūninis, *-ė* 279
dragūnka 279
drailiùiti 279
draĩlyti 279
drán̂ča 280
dránga 280
dricà 682
drìcavoti 682
drigantiẽnė 281
drigantìnis, *-ė* 281
drigañtyti 281
drigantúoti 281
driùkas 283
dročiáuti 282
drózgas 282
drukavódinti 283
drukavójimas 283
drukavótojas (*-is*), *-a* 283
duršlikas 285
dūpkinéti 54
dziegorėlis 56
dziẽgorninkas, *-ė* 56
dzvaneliukas 287
džiaũbti 58
džiòbinti (*-yti*) 57
džiòbyti 57
džióbti 57
džiùbti 58
džiūboti 58

eidukas 14
elasavóti 15
eĩkierius 202
elmužnykas 78
endravóti 667
erbẽtytis 288
erèzija 717
erkštis 60
erpà 216
erpavóti 213
erštauti 60
esesorius 217

ėbrijõnas 59
ėbrijõniškai 59
ėbrijõniškas, *-a* 59
ẽrkena 79

falševóti 292
falšiavóti 292
falšỹbė 293
falšỹstė 293
falšyvùmas 293
figūrúoti 300
fortkelė 302

gãčkos 65
galeravóti 64
galiònikas 99
garbas 64
garbinti 65
garborėnas 308
garboriūkštis, *-ė* 308
garborystė 308
gatunkìngas, *-a* 309
gazẽlis 310
gãzinas, *-à* 310
gazúotas, *-a* 310
gazúoti 310
gintà 320
gintavóti 69
gintõrius 320
gìzas 66
gleità 66
gleitė 66
glencavotas, *-a* 311
gomkos 307
grabnỹčinis, *-ė* 314
graboriauti 67
gračavóti 313
gračnas, *-a* 68
gračnus, *-i* 68
Gramniñčios 314
grašė 315
graumadas 316
grebnas, *-a* 685
Grebnyčios 67
grojė 315
gruntavójimas 317
gruntavótojas (*-is*), *-à* 317
gùnyti 312
gvált 318
gvaltà 318
gvaĩtinti 319
gvaróti 69
gvintà 320
gvintõrius 320
gvintúoti 69
gvoltà 318
gvoltavójimas 319
gvoltavótojas (*-is*), *-a* 319
gvõltijimas 319
gvoltìngas, *-a* 318
gvõltininkas, *-ė* 320
gvoltiškas, *-a* 318
gvoltybė 318
gvõltytojis, *-a* 319

haftavojimas 321
horpa 324
huliavoti 719

ìceliotis 327
ìclis 327
ìclius 327
ierkà 79
iẽrkinis, *-ė* 80
iẽrkiškai 79
ierkúoti 80
ignosẽlis 14
indarõkas 328
indikýtis 329
iñgartas 149
ingèrka 16
iñtris 59
iñtrius 59
išbradnis 680
ìšbroka 243
išbùksėti 246
iščinis 74
ìščyda 74
ščydijimas 74
ìščynis 74
išdrodyti 683
išdrodnykas 684
išdrukavódinti 283
iškadà (adv. praed.) 617
iškadavóti 330
iškadìngas, *-a* 75
iškadingùmas 75
iškādininkas, *-ė* 75
iškadlỹvas, *-à* 618
iškadùmas 617
iškalà, *iškalà*, *ìškala* 619
iškaštìngas, *-a* 366
ìškaštis 366
išmoliùiti 437
išpanskinis, *-ė* 493
išponskìnis, *-ė* 493
išrokùndininkas, *-ė* 146
išrubavoti 546
išsišideřstvyti 163
ištablyti 172
išvigādyti 669
izbõnas 55
izdradinykas 684
izdradnas 683
izdroda 682
izdrodnas, *-a* 683
izdrodnykas, *-ė* 684
izradyti 683
ižzdrodyti 683

įkvaterãvimas 407
įrokãvimas 751
įrokúoti 751

výščynis 74

jadrà 12
jaunagriešnykas 81
jednódinti 334
jednójimas 333
jednótojas (*-is*), *-a* 333
jedrà, *jedra* 12
jekštis 332
jenarolas ‘karinis laipsnis’ 334
jenarolas ‘naktinis puodas’ 334
jenirolas 334
jerkiškai 79
jėdra 12
jómarkas 80–81
jomarkáuti 81
jomarkãvimas 81
jómarkininkas, *-ė*, *jomarkiniñkas* 81
jómarkinis, *-ė* 81
jómarkiškas, *-a* 81
jómarkuoti 81
jùngartas 149
jupilẽlė 335
jupiñčius 336
jùrsdikas 336
jùrstva 81
jùrzdikas 336
jurzdikỹnė 336

kačkýtis 340
kačkùtis 340
kãdugas 340
kadùkė 340
kairiõšis 364
kalčikẽlis 382
kaldras 342
kaldrẽlė 342
kalmoras 341
kalmorius 341
kalmorus 341
kamañčyti 439
kamandõrius 345
kàmašavimas 345
kamašavótis 345
kamašẽlis 345
kamaš(i)ùkas 345
kamašýnas 345
kamašúotas, *-a* 345
kamašúoti 345
kameñčyti 439
kamošiùkas 345
kamuñtai 85
kamzeĪkinis, *-ė* 347
kamzuõlė 85
kandãras 349
kántainis, *-ė* 350
kañtanas, *-a* 351
kañtantas, *-a* 351
kantantùmas 351
kañtenas, *-a* 351
kañtinas, *-a* 351
kantìnis, *-ė* 350
kañtintis 351
kantõčius, *-ė* 350
kañtorka 349
kãpara 352
kapčãnas 644
kapčiãvimas 722
kapčiavóti 722
kãpčinė 722
kãpčinis, *-ė* 723
kapčiõkas 723
kapčiúoti 723
kàpytis 729
kapkùtė 88
kaplionienė 355
kapòtė 357
kapšavóti 723
kaptūrìnis 357
kapũzas 358
kapūzìnis, *-ė* 358
karà 89
karavãtas 721
karavãtinis 721
karavõšius 364
karbãvimas 359
karbýti 359
karbójimas 359
karbotas, *-a* 359
karbóti 359
karbótojas (*-is*), *-a* 359
karbúotas, *-a* 359
karbúoti 359
karbúotinis, *-ė* 359
karbuotùmas 359
karbùtis 360
kárka 383
karštavóti 367
kartõkas, *kartókas* 647
karùlkos 363
karūnas 363
karũnininkas 364
karvalãtas 721
karvalatíenė 721
karvalãtininkas, *-ė* 721
karvalõtiškis, *-ė* 721
kasavójimas 365
kašaravóti 91
kašãrinis 365
kaška 92
kaštavósena 367
kaštodintis 367
kaštóti 367
kaštúodintis 367
kaštúoti 367
katarìnkininkas, *-ė* 92
katénka 369
katùiti 369
káuka 576
kazimelka 346
kazirúoti 101
kazyriúoti 101
kazyrúoti 101
kelbẽsas 95
keličkelis 375
kelškẽlis 375
kepalìšis 353
kepaliùšas 353
kepaliùšis 353
kepaliùšnikas 353
kepalùšas 353
kepalušėlis 353
kepalušìnis, *-ė* 353
kepalùšninkas 353
kepalušúotas, *-a* 353
kepeliùšas 353–354
keravójimas 374
kermošáutojas, *-a* 374
kermošãvas 374
kermošinis ‘kermošiaus lauktuvės’ 375
kermõšinis, *-ė* ‘prekymečio, mugės’ 375
kermõšinis, *-ė* ‘kermošautojas’ 375
kertókas 648
kerùiti 374
kėravyti 374
kieliškẽlis 375
kilbãsinis, *-ė* 95
kilbesà 376
kiliškẽlis 377
kytravójimas 725
klamõčyti 649

klapčiáuti 378
klapčiavóti 378
klapčiukãvimas 378
klemkavóti 377
klemkiuoti 377
klémkyti 377
klioštorìnis, *-ė* 380
kliõštorius 380
kliūbìnis 'vytis plakti' 98
kliūbìnis, *-ė* 'pynimo vytelės' 98
kliūbúotas, *-a* 98
kliūbúoti 98
kloštorìnis, *-ė* 380
klõštoriškas, *-a* 380
kloštoriškùmas 380
klumõčius 649
klumõčyti, *klumòčyti* 649
klūbinis, *klūbìnis* 98
knãras 580
knatìnė 381
knatiniñkas, *-ė* 381
knatìnis, *-ė* 381
knatuiti 381
kocerìškas, *-a* 339
kocerỹstė 339
kocerumas 339
kolerà, *kòlera* 256
koliera 256
koplytẽlė 355
koplūnúoti 100
korẽlės 384
korẽliai 384
korkãvimas 100
korkela 383
korkúoti 383
kortà 406
kortẽlė 385
košerinis, *-ė* 727
košeriuoti 727
košerỹstė 727
kõtininkas (*kõtinykas*), *-ė* 339
kòtinti 369
kõtyti 369
kotóti 369
kotúoti 369
kozelninčia 386
kozélnyčia 386
kozinýčia 386
koznadėjáuti 101
kozoninčia 386
krampavóti, *kraṁpavoti* 391
krapkùtė 313
krasà 103
krasauniñkas 103
krasaunỹkas 103
krãsininkas 103
krãsinis, *-ė* 103
krasõrius 103
kratelis 389
kratìnė 102
krekmõlas 387
krẽsininkas, *-ė* 103
kreváuninkas 103
kriaučiáuti 391
kriaučiūtė 391
kriauteris 391
krìkštolas 392
kryžavódinti 394–395
kryžavójimas 395
kryžavótojas (*-is*), *-a* 395
kryžẽlis 397
kryžiaũnas, *-à* 397
kryžiavodinti 394–395
kryžiavójimas 395
kryžiavonẽlės 394
kryžiavótojas (*-is*), *-a* 395
kryžiúoti 395
kryžmavõnė 394
kromélninkas, *-ė* 389
kromélnykas 389
krométis 388
krõmininkas, *-ė* 389
krõminis, *kromìnis*, *-ė* 397
krominykas 389
krominti 388
krõmytis 388
kromúotis 388
kroplỹs 728
krõsas 104
krotà 389
krotẽlė 389
krotẽlės 390
krõtinis, *-ė* 390
krototi 390
krozas 104
krumpavóti 391
kruopérnė 398
kùcis 99
kudzalastva 43
kudzalninkas, *-ė* 43
kudzalnykas 43
kukãvinis, *kukavinis*, *-ė* 105
kùknė 399
kuknià 399
kukninis, *-ė* 399
kùkorautojas (*-is*), *-a* 105
kùkorė 400
kùkorius 400
kulpius 403
kumedija 726
kumedninkas 99
kumonija 382
kumonikantas 100
kùmštas 401
kundrotas 100
kunkalis 87
kuntušiúotas, *-a* 402
kuñtušiuoti 402
kuptũras 358
kùrka 383
kurtẽlis 106
kùsintojas (*-is*), *-a* 404
kuskava 405
kuskinẽlė 405
kuskúotis 405
kustelė 405
kùtnara 106
kutosúoti 106
kũtnara 106
kvartũgas 407
kvartūkẽlis 407
kvaterãvimas 407
kvaterúoti 407
kvertka 407
kvestė, *kvẽstė* 107
kveteróti 407

lasavójimas 731
lasavóti 15
latrančius 411
latrauniñkas, *-ė* 412
latráuti 412
latrãvimas 108
latravótojas (*-is*), *-a* 412
latrýbė 412
latrojẽlis 411
latrùmas 108
lazarietà 414
lazurkãvimas 109
lazurkúoti 414
ledakàsis 415
ledokà 416
ledõkėlė 416
ledõkėlis 416
ledokìnis 416
ledokoji 416
ledu ne ledu 731
lementãvimas 109
lementavóti 410
lementúoti 410
lempérka 418
lenciūgẽlis 411
lenciũvas 411
lenciūvẽlis 411
lendrauninkas (*-nykas*), *-ė* 667
lendravóti 667
lendrúoti 667
leravóti 523
lermãvimas 109
lérmininkas, *-ė* 109
lermúoti 109
lervuoti 419
lėravóti 524
liarvinėti 110
lìdrius 560
liktõrius 420
lìmas 111
lìpčikas 425
lipicierius 424
literas 423
liucipas 424
liucius 424
liupìcierius 425
lýnas 427
lõcnas, *-à* 427, 671–672
lõcnastis 427, 672
locnìngas, *-a* 427
locnintis 672
locnùmas 672
lotẽlė 428
lotelis 428
luñčyti 108

mãckas, *-à* 114
mãckis, *màckis*, *-ė* 114
macnìngas, *-a* 431
macnìs 431
macnýbė, *macnỹbė* 431
macùiti 429
magenkà 433
màgliavoti 435
magliúoti 433
majãdnas, *-à* 432
majadnùs, *-ì* 432
majãtnas, *-à* 432
majerũnas 434
mãjus 457
makliorstvà 430
mãliava, *maliavà* 437
malženiškas 439
malženystva 439

malženska 439
mandavojimas 733
mandavoti 734
mandrýbė, *mandrỹbė* 116
mandrysčià 116
mandrùmas 116
manẽlis 440
mañtyti 115
mardavojimas 441
marinatkà 442
maršélga 443
maršélka 443
marùdinti 444
marũdėti 444
marũdinti 444
matàrija, *matarijà* 448
matarijõlas 448
matérka 462
matinỹs 447
matnià 447
matõnininkas, *-ė* 117
matõnyti 117–118
meináuti 454
meistérnė 449
meistravóti 434
mejerũnas 434
menčius 119
meñtyti 115
metavótis 120
metelninkáuti 121
metelnỹstė 121
mėtavótis 120
miñdelis 450
mindelỹs 450
minõkas 454
misterstva 122
mistrancija 736
mišparà 471
mišpãrai (pl.) 471
mišpãras 471–472
mizerkẽlė 122
mizerùitis, *-ė* 122
mogliúoti 433
moliùiti 437
mõrčinis, *-ė* 458
morčiúotis 458
motas 'plepys' 448
mõtas 'motiejukas' 447
motérka, *móterka* 462
mugótojas, *-a* 123
muĩlinti 453
muĩlyti 453
mundrauninkas, *-ė* 667
muškietà 461
mūrùiti 464

nabãščikas, *-ė* 468
nabãšninkas (*-nykas*), *-ė* 468
nabãštikas, *-ė* 469
nabãštininkas, *-ė* 469
nabãštninkas, *-ė* 469
nalìvotis 124
nalỹvotis 124
nanauniñkas, *nanauninkas* 348
nãšparas, *našpãras* 472
natũras 466
navatnėlis, *-ė* 467
navatnýbė, *navatnỹbė* 124
navynáutis 467
nažutkẽlė 468
neatbolis, *-ė* 468
nebãštikas, *-ė* 469
nebaštininkas, *-ė* 469
nebãštykas 469
nekantanas, *-a* 351
nekantenas, *-a* 351
nevdęčnas 125
nẽvet 467
nevežióti 330
nẽvėžioti, *nèvėžioti*, *nevéžioti*, *nevėžióti* 330
nevzdzienčnas 125
nezbažnỹstė 472
nezgrẽbnas, *-à* 472
nezgrebnùs, *-ì* 472
nezgrebnusis, *-ioji* 472–473
nitãvimas 473
nobažnėlis, *-ė* 126
nobažnysta 474
nobažnỹstė, *nõbažnystė* 474
nobažnùmas, *nõbažnumas* 474
notũras 466
notūrintis 466
notũriškas, *-a* 466
nukryžavódinti 394
nukryžiavodinti 394–395
nuopertáuti 126

odinãrija 211
ònaras, *õnaras* 326
onarãvas, *-à* 322
ordinãlija 211

pabažnùmas 477
pačynotis 739
padabõnės 479
padlíena 480
padonáuti 481
pakálka 129
pakleba 478
paklẽbčius 478
pakrominti 388
palaginė 740
palgavoti, *palgavóti* 62
pãlimas 486
palivárkas, *palĩvarkas* 291, 292
paliverkas 292
palmas 741
palošinis, *-ė* 487
pálšis 292
pálšius 292
palšỹvas, *-à* 293
palunskas 487
pamìlija 294
pamilijañtas, *-ė* 294
pamoliùiti 437
pamūráuka 480
panabèrija, *panabẽrija* 294–295
panabẽrija 294–295
panáitė, *panaĩtė* 490
panavijà 138
pančekas 492
panẽlė 490
panija 490
paniškoji 493
pankà 492
pantãplis, *pantàplis* 494
papartė 537
papařtis, *papártis* 537
paplėtka 522
parakãnas 497
paralyžiúotas, *-a* 132
parãpija, *parapijà* 495
parapijiẽtis, *-ė* 131
parapijõnas, *-ė* 132
parapijónis, *parapijonìs*, *-ė* 112, 132
pararbavoti 213
parasoniùkas 496
paratavóti 554
pareñdininkas, *-ė* 133
pareñdyti 133
pareñdytojas (*-is*) 133
párkėti 134
pařkti, *párkti* 134
parlyžiótas, *-a* 132
parlyžuotas, *-a* 132
parodijimas 498
parškãdyti 513
pasilietà 128
pasiprocióti 536
pasižartavójimas 693
pãskarbis, *-ė* 505
pasòlis, *pasõlis* 297
paspalyva 500
paspalva 500
pastríekis 598
pastrigà 297
pastrigúoti 297–298
pastrikỹs 598
pastrygà 297
pašėnavõnė 501
pašėnavóti 501–502
pãštas 503
pašúopė 502
pašúopis 502
patemūris 140
patošė 141
patvaiskas 482
pavadùs, *-i* 135
pavietà 507
pavietė 508
pavigãdyti 669
pažyčka 136
pažyčlỹvas, *-à* 697
pèckioti, *peckióti* 511
pelĩnas, *-à* 515
pentárda 137
périškada 513
périškadyti 514
persipačynoti 739
petrùškas 515
pẽckioti 511
pigliõrius 299
pìlinė 744
piliõras 301
piliõrius 301
piliponas, *pilipõnas* 655
pìlynė 744
pilypõnas 655
pilĩnas, *-à* 515
pìltis 138
piontas 517
pygà 299
pyglius 300
pỹlinė 744
pỹlynė 744
pladystìnis, *-ė* 140
plagavoti 519
pleitokúoti 520
plẽtkas 522
plėtkas 522

plõzyti 523
plozúoti 523
počynúoti 739
Ponadiẽvas, *Põnadievas* 140
ponáitė 525
ponãlis 526
ponãtis 525
ponáuti, *põnauti* 491
Põndievas 140
ponėlė 490
ponėlis 526
ponéti 526
poniavóti 491
põniškas ‘ponas’ 494
põniškas, -a ‘pono’ 493
poniušytė 527
ponudiev 140
ponudievas 140
ponùkas 526
ponulis 526
ponusdievas 140
popieráitis 529
põpierininkas, *-ė* 141
popier(i)ùkas 529
pópiežininkas, *-ė* 530
poterẽliai (pl.) 533
poteriùkai (pl.) 533
potẽrius, *-ė* 533
povíenė, *póvienė* 533
prakiẽras 141–142
prakyras, *-a* 142
prakléntas, *prakleñtas*, *-à* 144
prankýnas 142
prañtas 538
prantẽlis 538
praškuda 329–330
pribuĩšus, *-i* 747
pricebulinéti 37
príešėpis 605
próblimas 235
próblimuotas, *-a* 235
procìngas, *-a* 535
procnìngas, *-a* 535
procnùs, *-ì* 535
prõčė 541
pročià 541
pročiáuninkas, *-ė* 541
prõsyti 542
proškà 542
psalmìstas, *-ė* 748
pundameñtas, *pundãmentas* 304
pùntas 304
puřdakoti 706
purkãlyti 498
purmánka 305
pùrmonas, *puřmonas* 305
purtãlyti 498
putrà 305
putrúotas, *-a* 305
pũčkà 545
pũčkařnė 545

rabùiti 546
rakùiti 751
rakùnda 566
rãmas 549
raragà 749
rarõtos (pl.) 550
raskažiáuti 552
raškašė 551
raškašis 551
raškažė 551
rãškažis 551
rãškažius 551
raškãžytis 552
raškãžnas, *-à* 552
raškažnỹstė 552
raškažnùmas 552
raškažnùs, *-ì* 552
raškažtis 551
raštãkas 563
ràštas 558
ràštinis, *-ė* 558
ratùiti 554
ratunkà 554
raziñkas 555
restavojimas 558
rèštinis, *-ė* 558
rėkvẽlė 557
rėkvùkė 557
ricerysta 560
ricerỹstė 560
rìcielius 559
ričerysta 560
ričierius 559
ričierka 149
rìdlos 560
rigavóti 298
rinkà 562
rochunda 567
rôdas 565
rokùnda 567
rokúoti ‘skaičiuoti’ 548
rokúoti ‘įrašyti skaičius’ 548
rõmas 549
rožančavà 149
rubárbas 150
rubauniñkas, *rubáuninkas*, *-ė* 546
rubáuti 546
rubavóti 546
rubõkas 547
rùjis 752
rundà 147
rundavóti 549
ruñdyti 549
rūriniñkas 569
rū̃rinti (*-yti*) 569
rūrúoti 569
rū̃tas 570
rūtẽlė 570

savavalià, *savãvalia* 603
savavalnas, *-a* 603
savvalninkas 604
savvalnykas 604
savvalnùs, *-ì* 603–604
seimikáutis 574
servetẽlė 575
sėtà, *séta* 38
siaučius 161
sìbulis, *sibùlis* 39
siminarija 574
skada 617
skalkùtė 576
skarbẽlis 577
skarbinyčià 578
skárbinti 577
skiebà 579
sklepavõnė 580
sklepavóti 580
sklepéinija 580
sklepẽnis 580
sklepiẽnė 580
sklèpti 580
sknarùs, *-ì* 581
skrabà 386
skrynaitė 582
skryniukė 582
skūrẽlė 583
skū̃rinti (*-yti*) ‘apiplėšti’ 583
skū̃rinti (*-yti*) ‘lupti odą’ 583
skuskà 405
smõkelėti 586
smokìngas, -a 153
snatlybas 262
snatlyvai (adv.) 262
spacerúoti 153
spacierúoti 153
spadninčià 587
spadnyčẽlė 587
spadnyčià 587
spalstva 500
spãvėdnė 588
spãviedininkas, *-ė* 589
spãviednė 588
spãviednis 588–589
spiẽgas 630
spilgà 631
spilgela 631
spilkà 631–632
spitõlė 632
sposkà 531
spotnus, *-i* 168
spùnka 587
stanaunà 594
statkaũnas, *-à* 595
stanùs, *-ì* 594
statuta 755
stelvõgas, *steĨvogas* 597
steĨvogis 597
stošnas, *-a* 595
stošnùs, *-ì* 595
strigà 297
stỹrininkas (*-inykas*) 597
subuntuĩti 249
sugãdnas, *-à* 685
sugadnùs, *-ì* 685
suknáitė 601
suknẽlė 601–602
sukriesúoti 178
sumẽnija 602
supurkãlyti 498
suřmas 602
susikrominti 388
suvožyti 676
sviklà 47
svìklas 47
svìklis 47

šalbierkà, *šalbíerka* 159
šaldras 159
šaldravótas, *-a* 159
šaldravóti 159
šaldrõkas, *-ė* 159
šalikáitis 606
šaliõkas 606
šaltyšiáuti 160
šánka 607
šántas 607
šãpas 616
šarãgas 608

šarlotas, *-a* 608
šatrúoti 609
šaučiškas, *-a* 161
ščiepelis 162
šelmus, *-i* 610
šenavóti 607
šerãgai (pl.) 608
šėnavóti, *šẽnavoti* 607
šėpà, *šépa* 605
šẽpas 605
šėpavóti 609
šėtrà, *šétra* 160
šiaučysta 161
šiaučỹstė 161
šidavóti, *šìdavoti* 612
šideřstvyti 163
šiẽpas 162
šiñkis, *-ė* 614
šiñkius, *-ė* 614
šimkõrius 615
šimkorkà, *šiñkorka* 615
šimkúoti 614
šinkúoti 614–615
šydrìnis, *-ė* 613
šydrõnas 613
Škaplierìnė 163
škeřpečka 164
šlañkas, *šlánkas* 268
šlemõkas 165
šležẽlis 165
šlẽgas 622
šliūbelis 623
šliūbinis, *-ė* 623
šližõkas 165
šlìžukas, *šlìžukas* 165
šluñkas, *šlùnkas* 268
šmõcnas, *-à* 585
šmocnùs, *-ì* 585
šmõčnas, *-à* 585
šmočnùs, *-ì* 585
šmõtais (adv.) 624
šniūrẽlis 625
šõblis 626
šoblỹs 626
šòrkai (pl.) 627
špagas 627
špẽtnas 629
špetnýbė, *špetnỹbė* 629–630
špetnyti 630
špėtnóti 630
špigà 299
špilgà, *špìlga* 632
špitõlė 632
špitõlininkas (*-inykas*), *-ė* 167
špižìnis, *-ė* 167
špygà 299
špỹgas 299
špyžìnis, *špýžinis* 167
špógas ‘ginklas’ 627
špógas ‘varnėnas’ 628
špùnka, *špùnka*, *špunkà* 633
šriubúoti 635
šriūbyti 635
šriūbúoti 635
šriúta 168
šriūvas 635
štánčka 154
štukelė 636
štùrkinti (*-yti*) 637
štuřkyti 637
šturkséti 637
šuplėdà 638
šùrai (pl.) 46
švaksúoti 169
švenčiõlas 169
švìčyti 269

tablyti 172
tãksas, *tàksas* 758
talentà 643
talentavótas, *-a* 171
tancúoti 644
tañčius 643–644
tařbas 645
tarbela 645
tarbẽlė 645
tarbiukė 645
tarbùkė 645
tarčinykas 646
tárkas 646
tarkúoti 647
tebliúoti 647
terbà 645
terbẽ 645
tėbliúoti 647
tilìponas, *tilipõnas* 655
tìmpinė 172
tobnyčia 645
tomkìnė 650
tomkū̃nė, *tomkū́nė* 650
traktierà 652
traktierúoti 652
trejankìnė 173
trõtas 390
turbãcyti 655

ugnõlis, *ugnólis* 657
unarãvas, *-à* 322
undarõkas 205
unorãvas, *-à* 322
uzbõnas 763
uzbonẽlis 763
užcibùlinti 39
užliecavójimas 659
užplõzyti 523
užsinotū̃rinti 466

vagul̃ 665
valùg, *vàlug* 665–666
vanšõtas 661
varúoti 662
várvelis, *vařvelis* 665
vãžbas 181
vedlung 666
velùg, *vèlug* 666
venčiavõnė 181
viẽtryti 659
vilijóti 670
vilniùkė 180
vilnùtė 180
vilnùtis 180
viñčiava 181
vinčiavõnė 181
viñčiavoti, *vinčiavóti* 181, 183
vizitúoti 671
vógas, *võgas* 673
võnaras 326
võrčiukas, *vórčiukas* 675

zakucavóti 186
zakiùčninkas (*-nykas*), *-ė* 186
zakùtorius, *-ė* 186
zalnierkà 190
zamšius 678
zbitkà 679
zbìtkyti 679–680
zbrãjus 681
zbrỹlius 243
zdrajáuti 682
zdrañčnas, *-à* 188
zdrõdininkas (*-nykas*), *-ė* 684
zebrõkas, *-ė* 690
zegnóti 692
zekas 693
zelnieráuti 677
zelniẽrius 189, **677**
zelnierỹstė 189
zelnierkà 190
zelnius 678
zėbrõkas, *-ė* 690
zėkas 693
zgrãjus 686
zgrẽbnas, *-à* 685
zgrẽbnas 685
zibùlis 39
ziẽgorininkas, *-ė* 188
zìmsas, *ziñsas* 320
zokrastijõnas 185
zõvadininkas, *zovadiniñkas*, *-ė* 686
zovadinis, *-ė* 188
zrodininkas (*-inykas*), *-ė* 684
zrõdinti 687
zupelnumas 188
zūpelnumas 188
zvãnininkas (*-inykas*), *zvaniniñkas*, *-ė* 763
zvaniñkas, *-ė* 763

žalnieráuti 688
žartavójimas 693
žartoti 689
žebrauninkas, *-ė* 690
žebrokáuti 690
žebrokỹstė 690
želniẽrius 688
žertavójimas 693
žertystė 693
žertuoti 191
žėgliniñkas (*-inykas*), *-ė* 694
žėgliúoti 694
žėkáuti 693
žėkáutojas 693
žėkãvimas 693
žėkẽlis 693
žìčinti 696
žičióti, *žìčioti* 696
žiegorius 684
žỹčės 191
žyčià 191
žyčinėti 696
žỹčinti 696
žỹčios (pl.) 192
žyčióti, *žỹčioti* 696
žyčiúoti 696
žyčkà 136
žỹčkas 658–659

StEB I–II minimų leksemų rodyklė[73]

Ide. prokalbės

**bhar-* I 86
**bhar-dhā-* I 86
**smonk̂ru* I 86

Baltų kalbų

Vakarų baltų kalbų

Prūsų

Criwe I 19, 21, 24, 105, 106, 108, 111
**prūsīs* 543

Rytų baltų kalbų

Senosios lietuvių

apſwiecʒiotu I 53
archanielas 21; I 34
bakšta I 11, 73
barbierius 222
bolvarkas I 29, 99
brega I 36
dastotkas I 44
elmužna 332
hebelis 71
karūnocija 384
kostyrystė 91
mačė 430
mačis 430
mãčnas, *-à* 431
mačnùs, *-ì* 431
malženkas, *-a* 439
nusidėdinéti 599
padočkas I 71
sparas I 26
‡ *svečióti* I 53
sviečioti I 53
šlechtičius 165

Lietuvių

abliavóti (dial.) 71
ãblius 71
agurk̃as I 15
aikštẽ, *áikštė* 562
ãjeras I 46
ãkrūtas I 25, 47
añdelis (dial.) 323
ap- (praef.) 209, 241, 524
ãpavas 492
apìčepas (dial.) I 74
aplotkà (dial.) 139
apsiuvìmas 19
árba, *arbà* (dial.) 213
ãšmas, *-à* I 25
aštuonì 218
aštúonios 218
atklanẽ 219
ãtlapas 702
ãtvelykis 80
atvértas, *-à* I 62, 66
áudra, *audrà* 55
-avótis 120
aznýčia 220
barzdà I 86
baũbas I 29, 99
baũbti I 29, 99
be- (praef.) 205
bẽcinti (dial.) 29
bèstyti (dial.) I 70
bezliẽpyčia I 76
bìnda 227
bindõlikai (dial.) 234
bindža 516
bindžiõkas (dial.) 516
bindžõkas (dial.) 516
binžokas (dial.) 516
birvẽ I 11
bliáuti I 82
bliũvis I 82
branzaliẽtas (dial.) I 70–71
brega I 36
brìsti 599
brotas I 11
brotė I 11
bubas I 29, 99
bùceg I 78–79
budrùs, *-ì* 34
bursiniñkas (*-inỹkas*), *-ė*, *bursininkas* I 54
burtas 36
bùzintis (dial.) I 54
bzikas I 54
bzikavoti I 54
caberkas (dial.) 707
cackà (dial.) 41
cãckijimas (dial.) 41
cãckinimas (dial.) 41
cãckinti (dial.) 41
cèberas (dial.) I 36–37
cigárninkas (*-nykas*) 258
ciekaũnas, *-à* 254
cìmusas (dial.) I 72
ciupkà 45
civũnas I 74–75
cukaras 263
cvìklis (dial.) 48
cviklòvas, *-à* (dial.) I 53
čáininkas (*-nykas*) (dial.) I 30
čerẽšnė, *čerèšnė* I 46
čerešnià I 46
čestakãlas (dial.) I 37
čluñkas, *člùnkas* (dial.) 268
-da (suf.; slav.) 445
dailùs, *daĩlus*, *-ì* 187
dalikãtinimas (dial.) 274
dalikãtinti (dial.) 274
dalikatnaĩ (dial.) 274
dalikãtnas, *-à* (dial.) 274
dalikatniaĩ, *dalikãtniai* (dial.) 275
dalikãtnyti (dial.) 274
dalikatnùmas (dial.) 275–276
dalikatnùs, *-ì* (dial.) 275
dalykãtniai (dial.) 275
dalykatnus (dial.) 275
dastameñtas I 62
daũbti (dial.) 58
dedẽklė 137
dẽblas (dial.) 277
dėkavõnė I 50
dẽkavoti, *dėkavóti* I 50–51
dievéti 32
dovanà 271
drãčas (dial.) I 37
dránka (dial.) I 75
draugijà 251
drìksti 238
drìskius, *-ė* 238
dubaltãvas, *-à* (dial.) 284
dūšià (/ dial.) 65; I 35
duobystà (dial.) 235
duobỹstė (dial.) 235
dzẽkonas (dial.) 57
dzerkõčius (dial.) I 55
dziálka (dial.) I 55
dzidà (dial.) 58
dziùbas (dial.) I 55
dziũboti (dial.) I 55
dzydà (dial.) 58
ẽgrestas (dial.) 199
erbas 324
ėrenà 79
fùndyti, *fuñdyti* I 70
gañdas 522
gardiẽlius (dial.) I 51
gãzas (dial.) 65
gaznyčià 310
gemyna 311
gimýna 311
gõveda I 51
góvėda, *gõvėda*, *govėdà* I 51
grabùškos (dial.) I 63
grazmòlinti, *grazmõlinti* (dial.) I 68
griùcė (dial.) 316
grojìmas 315
grùpė 68
gùzikas, *guzìkas* I 55
gvazdìkas I 51
habliavóti (dial.) 71
halasas I 76
-ikas (suf.) 36
imšà (dial.) 456
įėjìmas 244
iskus (dial.) I 37
iš- (praef.) 330, 684
išguĺdymas I 78

---

[73] Aritmetiniu romėnų simboliu I identifikuojamos leksemos, kodifikuotos StEB 1-ajame tome. StEB 2-ojo tomo žodžiai tokia simbolika nežymimi.
Leksemos determinuojamos pagal temporalinį kriterijų tuomet, kai nustatytas konkretaus laikotarpio skolinys arba kai skiriasi šių lyčių fonomorfologinė struktūra ir / ar semantinė vertė.

išguldýtojas, *-a* I 78
ỹskas I 37
jasiùkas (dial.) I 56
jegãmastis 79
jẽknos 334
judikavoti I 77
jùngas 149
juškà (dial.) I 75
kãklas 627
kalaurãtas (dial.) 721
kalciai I 37
kalioti I 37–38
kamúoti 439
kamuzelkà (dial.) 346
kanavuzas (dial.) I 75
kančiùkas 86
kankalnýčia, *kankálnyčia* (dial.) I 79
kantãplis (dial.) I 61
kántis 350
kapeliušninkas 87
kapkẽlė (dial.) I 38
kaplỹs 356
kapóti 356
karafa 358
karbãtkos I 79
karmõnas I 75–76
kárštas, -à 367
karūnavóti I 66–67
karũžas I 65
kastyrãvimas 91
katẽ 607
kaznadiejà I 51–52
keblonas 745
kelbūnas (dial.) 372
kerĩta 332
kẽpis 373
kiřsti 332
kiřto 332
klãpė 96
klebavójimas 96
klebavóti 96
klebõnas 745
klebonijà 519
klẽckas I 66
kliórka I 71
klýsti 600
klùmpė 239
kolìdorius I 43
kõlioti, *kolióti* I 37–38
korìdorius I 43
korūnavoti I 66–67
kõšė 315
koznadėjà I 51–52
koznadėjienė I 52
koznadieja I 51–52
koznadiejus I 52
koznadija I 51–52
koznodiejus I 52
kreidà 203
kreivaprisiegis, *-ė* I 47, 56
kreivaprisiegojimas I 47, 56
kreivẽzas I 23, 110
kreĩvis I 23, 24, 110, 111
kreivỹs, *-ẽ* I 24, 111
krivà (dial.) I 16, 103
kriváila I 23, 110
krìvas, *-à* I 21, 22, 23, 108, 109
krìvė I 19, 21, 23, 105, 108
krivéza I 23, 110
krìvis, *-ė* I 19, 21, 23, 105, 108, 110
krivùlė I 16, 102
krivùlis (dial.) I 24, 111
krivũlė I 15–19, 24, 100, 102–103, 105, 111, 112
kryvũlis (dial.) I 24, 111
krivúoti I 23, 110
krýva I 23, 110
kryváila I 23
kryvuõlis, *-ė* (dial.) I 23, 110
kryvúoti I 23, 110
krỹžmas, *-a* 394
krotos (pl.) I 47
krùcyti 104
kùbilas I 67–68
kudla I 79–80
kùdlyti (dial.) I 80
kùfaras I 63
kuĩnas I 10
kumelỹs 104
kvietkà I 68–69
kviẽtkas I 69
láimė, *laĩmė*, *laimẽ* 643
lazaũnė I 38
lazaunià (dial.) I 38
lazbỹnos (dial.) I 56
lazbùiti (dial.) I 56
lazdà I 19, 105
lazùrka (dial.) 414
lãžas 414
lèd I 39
ledavóti (dial.) 409
lèd ne lèd (dial.) I 39
lèdva, *ledvà* (dial.) I 38–39
lèdve (dial.) I 39
leñtas, *-à* (dial.) I 80–81
lentéti (dial.) I 81
lénas, *-à* (dial.) I 81
lẽnas (dial.) I 81
lẽntas, *-à* (dial.) I 80–81
lẽtas, *-à* I 81
linkinéti (dial.) 111
liñkioti (dial.) 111
liñkti 110
lìtara 423
lìtaras (dial.) 423
loskà I 39
mãcas I 89
mãcica I 53
mãcis (dial.) I 89
mačnùs, *-ì* 431
máisteras (dial.) 118
máistras 118
mamùsė (dial.) I 56
mántija 490
‡ *margenas* 442
marùs 445
matačnỹkas (dial.) I 63
maticà I 52
matnià 447
Medelenkas I 31
mẽdžiaga 196
meirõnas 115
mèsti 119
minklẽ 118
mylista 235
‡ *morgenas* 442
mùsi (dial.) I 57
mùsyti I 57
nabėdrikai (dial.) I 76–77
naliẽsnykas (dial.) I 57
namystà 235
namỹstė 235
narýčia I 39–40
narvòvas, *-à* (dial.) I 63
našìlnikai (dial.) 475
naudà, *náuda* 510
nemylastyvastis I 52
Nepras (hidr.) I 40
nesmertelnastis I 57
nósinė 128
nusidéti 599
nusikaĩsti 599
nusižeñgti 599
pa- (praef.) 96, 554, 598, 670, 697
pãdakė (dial.) 51
padlãgas (dial.) 480
padleca I 75
padlõgas (dial.) 480
padočkas I 71
padzeműnykas (dial.) I 69
pãgrabas I 40
pãgrebas I 40
pagulda I 40–41
páiniava, *painiavà* I 80
pakiñktas 627
paklebavójimas 96
paklebavóti 96
paklusnùs, *-ì* 129
palengvicà (dial.) 484
palùkaška (dial.) I 69
pamiĩkas (dial.) 489
pamplỹs 29
pãmušalas 159
páančiai 440
pãpuošalas 440
paraugiẽnis (dial.) 47
parbėgis I 81
pařstupas I 47–48
pařstupis I 47–48
pařtmonas (dial.) I 71
pasiĩkas I 58
pãskas (dial.) I 73–74
pastaránka (dial.) 501
pastaránkas (dial.) 501
pastarùnkas (dial.) I 63
pãstatas 503
pastava I 41
pastova I 41
pastõvas I 41
paščeműkas (dial.) 502
pašiūrė 51
pašmõtas, *pãšmotas* (dial.) 624
pavečérka (dial.) I 42
pavietria 507
paviẽtrija 507
peliuškà (dial.) I 42
per- (praef.) 213; I 81
pérauga I 81
péraugti I 81
perbėgis I 81
pérbėgti I 81
peregrìnas I 77
pérspetis I 81
pérspėti I 81
peřstupas I 47–48
peřstupis I 47–48
peteĩnė (dial.) 503
petelnià 503
pilnas, *-à* I 42

pilnavóti, *piĨnavoti* I 42–43
piĨniavoti, *pilniavóti* I 42–43
pinžõkas (dial.) 516
plẽmas (dial.) I 71
plėškė 627
pliùrza 697
plotkà 139
plùnksna 523
põperis 529
poperỹs 529
põterka (dial.) 532
põterkos (pl.) 532
prãvaras (dial.) I 72
pravarìnė (dial.) I 63–64
pravõras (dial.) I 72
prãzviska (dial.) I 64
príevarta 318
priklùs, *-ì* I 43
prilẽgnas, *-à* I 79
pudlà (dial.) I 79–80
pùdlyti (dial.) I 80
pū́dymas 486
pūgà (dial.) I 26–27
punčėkos (dial.) 492
pùrtyti 498
ragáuti 367
rašmuõ 423
reštavõnė (dial.) 553
rẽtis 216
rėtỹs 216
ridliáuka (dial.) 560
riekė̃ 579
rinõlas (dial.) 177
rodzinà (dial.) I 58
rodzyti I 58
rozãjus (dial.) 565
rumókas, *rùmokas* I 77
saĩkas 429
sajõnas I 74
samachãdas (dial.) I 65–66
samaritõnas, *-ė* I 77–78
samarytõnas I 77–78
sẽgė 631
sérčikas, serčikas (dial.) I 58
sėdéti 573
siẽnis I 35
sienys I 35
siẽrčikas I 58
skersìnis, *skeršinis* 597
skripyčià I 44
skripỹčios (pl.) I 44
skripyčius I 44
skripkelė 152
skrypičia I 44
skurlỹs 29
slebizavõnė I 70
slebizavóti I 58–59
slìžikas, *slìžikas* 165
smiřdžius, *-ė* 40
smùklė, *smuklẽ* 614
snãpą nuléisti 58
spadzevótis (dial.) I 59
spẽtas (dial.) I 81
spéti I 81
spievãkas (dial.) I 59
spodzivotis I 59
stankiẽtas (dial.) I 80
statkà I 44–45
statkas I 44–45
stõtkai, *stotkaĩ* (pl.) I 44–45
stôtkas I 44–45
strañgas 543
strigavóti, *strìgavoti* (dial.) 297
strikà 297
striugas, *-a* (dial.) 631
striùkas, *-a* 631
svogūnas 711
ščiĨnas, *-à* (dial.) 609
ščilnùs, *-ì* (dial.) 609
šẽforius I 64
šerengà, *šerénga*, *šẽrenga* 611
škarletinà 620
škeřpetka, *škerpetkà* 621
šleĩvas, *-à* I 22, 23, 108, 110
šlĩvas, *-à* I 22, 23, 108, 110
šlỹvas, *-à* I 22, 109
šlùnka (dial.) 268
šluñkas, *šlùnkas* 268
šmerà (dial.) 623
šniaũkšti I 82
šniūkis I 81
špacierúoti 166
štankètas (dial.) I 80
štankiẽtas (dial.) I 80
šujà I 82
šùlas I 11
šunaujà, *šùnauja* I 82
šváika I 45
švarkà, *švárka* 516
šveñtas, *-à* 170
švočkà (dial.) I 52–53
tañcė 643
terlióti, *térlioti*, *teřlioti* 511
tetùlė 38
tìnka 648
treliúoti I 70
tròsas 427
turgãvietė 562
tuřgus 656
tùzinas I 59
tũzis, *-ė* 656
tūžbà I 46
tvarkà 755
umìsniai, *umisniaĩ* (dial.) I 59
úogeras (dial.) I 46–47
urãtnykas (dial.) I 64
užbaladóti 25
vainìkas 363
valdà 94
vandravõnė (dial.) 182
vansõkas I 74
vařganas, *-à* 226
varvéti 665
vařžtas 635
veñdzyti I 59–60
venzènija (dial.) I 60
vėdyti I 23, 110
vė́jo pãmušalas 159
vidrà (dial.) I 23, 109
vìdras I 23, 109
vietà 507
vìlna 240
virgulė I 20, 107
vydrà, *výdra* I 22, 23, 109, 110
vos ne võs 731
zacìrka I 53
zagárkas 684
zakùcija (dial.) I 64–65
zakùtninkas (*-nykas*), *-ė* (dial.) I 65
zelòtas I 26
zemkas I 60
zgadà 685
Zielnà (dial.) I 60
žabravóti 689
žertauninkas (*-ykas*), *-ė* I 65
žìch (dial.) I 80

Latvių

bubinât I 29, 99
kaņape (dial.) 86
kaņepe 86
kaņipe (dial.) 86
kaņupe (dial.) 86
ļutàrs (dial.) 426
parba (dial.) I 30
šūplāde (dial.) 638
vēdinât I 23, 110
vēja zaķis 159

Baltų ir slavų prokalbės

**kilb-* 371
**kulb-* 371

Slavų kalbų

Praslavų

**bêrgъ* I 36
**čęstъ* I 37
**čьbьrъ* I 37
**čьbьrъ* I 37
**dostati* 272
**dъbati* 272
**dъněprъ* I 40
**dъračь* I 37
**ed(ъ)va* I 39
**jedъva* I 39
**jьskъ* (dial.) I 37
**kaliti* I 38
**kolъ* I 37
**kolьce* I 37
**kopa* I 38
**kusiti* 729
**kъbьlъ* I 68
**kъlbъ* 371
**kъlbь* 371
**làska* I 39
**lipъskъ* 110
**norica* I 40
**ostati sę* 272
**pagrebъ* I 40
**paklādъ* I 41
**peljuxъ* I 42
**podъ* I 42
**postava* I 41
**postavъ* I 41
**prikrъ(jь)* I 43
**pъlnovati* I 43
**pъlnъ* I 42
**sěnь* I 35
**skripati* I 44
**statъkъ* I 45
**sъporъ* I 26
**šiti* I 46
**tǫgĭbā* I 46
**večer(ъkъ)* I 42
**vôzъ* I 38

Senosios slavų

брѣгъ I 36
вавлоньскъ I 33
дѹша I 35
жєна 438
искоусити 729
малъжєна 438
оустава 658

Bažnytinės slavų

бакла́га 35; I 32
излага́тель I 78
Голіа́дъ (avd.) 64
упостáсь 741
оплатки 139
папоугъ 495
тестаме́нтъ 758
чере́шня I 46
явногрьшіе 78

Pietų slavų

Pietų slavų prokalbės

**bordy* 226

Bulgarų

кавàд 338
кавàт 338
кардамòм 724
лèлка (dial.) 732
лèлька (dial.) 732
леля (dial.) 732
фу́ста 405

Serbų

Бâњā Лу́ка (top.) 26

Serbų ir kroatų

čìbuk 256
čȉzma 46
kòrbāč 359

Vakarų slavų

Senosios čekų[74]

advent 196
alkéř 202
almužna 332
almužník 78
anéž 206
anjel 702
apoštol 207
arcibiskup 211
barva 228
barvienek 228
bavlna 239
bašta I 73
baziliškus 229
biřmovat 31
biskup 234
búda 252
burda 250
čalún 37
diábel 276
dráb 279
drabant 52
dratva 280
falšovati 292
franta 303
groš 314
hajtman 325
harcieř 71
harcovati 324
hedvávie 197
herb 324
Judáš (avd.) 81
kabát 83
kacieř 339
kaplan 355
kaplicě 355
kaptúr 357
kapún 356
klášter 379
komžě 347
koštovati 367
kříž 396
kuchař 400
kuchyně 399
látr 411
lazur, *lazúr* 414
lotr 411
lotrovati 411
ma(r)štal 446
mařec 458
měščénín 452
mešpor(y) 472
minuce 735
mistr 455
mistř 455
moždieř 449
mšál 122
mšě 455, 472
musiti I 57
muškát 460
náčiní 474
nešpor 471
obyvatel 194
of(f)ěra 197
oděrovati 198
papež 529
páry 457
páteř 532
petružel 515
prácě 541
pracovati 535
převor 537
punčocha 492
puška 545
pytel 518
rozkoš 551
rozkošný 551
rózě 568
rycieř 559
rynk 562
ryňk 562
rytieř 559
spósob 588
spravedlivý 591
šatan(áš) 608
škříně 582
tábor 641
terebentina 648
tusen I 59
vlastní 671
vlastnost 672
vlastný 671
vrhcáb 662
zpósob 588
zpósobiti 539
zpósobnost 588
zpósobný 588
žák 692

Čekų

almužna 332
apoštol 207
barva 228
barvínek 228
bašta I 73
bavlna 239
biřmovati 31
biskup 234
bouda 252
brána 244
cerkliř 255
cvikla 47
ďábel 276
drak 279
dratev 280
dyndati 51
falšovati 292
fastrk 297
Francouz 303
franta 303
fresuňk 537
gdúle 286
groš 314
hanba 323
hanbiti 322
haníž (dial.) 206
hanýž (dial.) 206
hedváb 197
hedvábí 197
hejtman 325
(h)rozinka 555
hyd 77
Joachimstal (top.) 643
kabát 83
kacéř 339
kacíř 339
kanovník 347
kaplan 355
klášter 379
košt 366
koštovati 367
kralka 388
kuchař 400
lotr 411
máry 457
matrika 451
mistr 455
moždíř 449

[72] Senosios čekų kalbos pavyzdžiai tradiciškai transliteruoti, remiantis naujojo laikotarpio šios kalbos grafine sistema, t. y. s. č. *falfowati* = *falšovati* (žr. s. v. *falšavoti*).

mul 459
mula 123
musiti I 57
mušketa 461
na božě 465
náčiní 474
nestojte! 470
nešpory 471, 472
obyvatel 194
odvaha 220
odvážný 220
oplatek 139
oplatka 139
papež 529
petržel 515
po-fastrkovat 297
polka 524
práce 535
pracovitý 535
převor 537
přítomný 539
pudło (dial.) 543
punčocha 492
puška 545
pytel 518
pytlovati 518
spravedlivost 591
spravedlivý 591
stodola 593
šafář I 64
šermovati 616
špaček 627
špak (dial.) 627
špeh 630
špehoun 630
vrhcáby 662
žák 692
žebrák 690
žehnati 692
žoldnéř 688

Aukštaičių lužicų (sorbų)

Lipsk (top.) 111
papjera 528

Senosios lenkų

abowiem 194
aftowanie 321
aksamient 14
angioł 18
anieł 702
anjeł 702
anjoł 21
aras 22
archa 702
archanjoł 20
Bartak (avd.) 28
baster 28
bienduga 29
biesaga 30
boć I 79
bot 229
brona 244
bryzylija 33
burgmistrz 35
cebr 707
chlebić 96
chociaj 339
cudzołóstwo 43
cwylich 265
cywan I 75
cyża 46
czeber I 36
czestować 266
czestowanie 266
czwartka 269
czyrwony 266
darn 50
diabeł 276
dyjabeł 276
dyjamant 276
dżber I 36
ewanjelija 288
facelet 128
fałesznik 62
fertuch 296
forta 302
fortka 302
fryjarka 143
gace 312
gańba 323
gid 77
grąd 67
historyja 718
hyd 77
ipokryta 718
irzcha 79
Iskariota (avd.) 75
jełmużna 333
jełmużnik 78
jormark 80
kacermistrz 338
kałdun 342
kamcha 85
kancelaryja 348
kanownik 347
kaplerz 620
kasać 91
kasztelanija 368
kiersztrąg 376
kiestrzank 376
kołacyja 343
komendar 345
komendor 345
konop 86
konopia 86
koruna 363
kór 106
krolik 387
krużyk 398
kształt 636
laterna 731
laternia 731
lec 416
lekcyja 416
lelija 417
lilija 420
listwa 422
ludnik 424
ludzić 112
łancuch 410
łanie uszko 108
łóżko 411
maister 119
makuła 733
małmazyja 438
marmor 442
materyja 447
mądo 115
minca 119
mincarz 120
minóg 454
mińca 119
mosiądzowy 445
możdżerz 449
mumija 459
musić I 57
nałóg 465
nieślachetny 470
oblik 195
obrząd 133
odziemek 23
ofiera 197
ofierować 198
ofierowanie 198
ogórek I 15
ogurek I 15
oźnica 220
panic 525
parochija 495
patryjarcha 742
pewnić 517
pępel 26
pilgrzymstwo 512
piła 744
piwonija 518
plastr 521
pochlebować 96, 478
poćciwość 135
poćciwy 134
poddanie 481
podkanclerzy 479
podkomorze 129
podrębić 132
podwoj 482
pogłowie 128
pokusić 739
poliwać 486
poludnik 424
połóg 740
poniewolić 492
porzeczki (pl.) 145
postata 500
potwarzać 135
powinien 508
poziemki I 69
pozimki I 69
prelat 746
ratunk 554
rebellista 148
rejistr 556
relikwie 557
retować 558
rębać 147
roztyrk 552
róstowanie 553
rósztowanie 553
rustowanie 553
rusztowanie 553
rydl 560
rząd 697
saducej 151
sąmnienie 151
sjem 573
skaplerz 620
skaradny 620
skarbnica 577
smaragd 623
spiżarnia 589

sposób 588
stacyja 593
staja 155
stolec 154
stoła 755
strus 598
Stinfus (avd.) 171
subtilny 600
subtylność 600
subtylny 600
sylabizować 164
szacunk 158
szałtys 160
szałwija 158
szefran 610
szełwija 158
sznura 166
szołtys(z) 160
szonować 606
szorc 626
szpatny 168
szpiegierz 166
szragi 607
S(z)tynfus (avd.) 171
szwiec 161
szyrmować 616
śklanny 757
ślachcianka 164
ślachcic 165
ślachecki 621
ślachecski 621
ślachetni 621
ślachetny 621
ślachetski 621
ślachta 622
ślechcic 165
ślechetny 621
ślechta 622
ślub 622
ślubować 623
śpiegierz 166
śpiegować 630
śpiża 167
świaczszyć I 54
świaczyć I 54
świadczyć I 54
świątość 170
świedek 756
teńcować 644
trojnik 172
truskawki 654
tywon I 75
tywun I 75
ućciwość 176
ućciwy 176
upora 761
waldryjan 34
werkstat 663
wieńczanie 181
wieńczować 181
wikaryj 762
wilgość 183
wirsz 670
włosność 672
włosny 671
woźba 180
zapalenie 678
zaszkodny 75
zban 763
zdradca 682
zdradnik 684
zedel 573
zegarnik 187
zgardzić 187
ziemak I 60
ziemek I 60
zrada 686
zradzić 687
zydel 573
żadny 694
żołd 189
żołnierska 190
żołnierz 688

Viduriniojo laikotarpio lenkų

abowiem 194
absolucyja 209
administracyja 196
aft 209
aftować 209
agent 701
agnusek 13
agresta 14
aksament 14
aksamient 14
aksamint 14
alabastr 201
allarm 419
alsbant 16
altarya 203
alteracyja 17
alzbant 16
ambicyja 203
angioł 18
apelacyja 208
apertura 702
aposztoł 207
aptyka 210
aptykarz 210
aras 22
archa 702
archanielski 21
archanjelski 21
arcybożnik 21
arkabuz 214
armatny 215
asma 217
awenjelija 288
babilonski 25
baldryjan 34
banka 224
bankarz 27
Bartek (avd.) 28
baster 28
basterka 32
bata 705
bąbol 26
bąbolik 26
bestyja 231
bezlepica I 76
bękarta 29
biesaga 30
birzmowanie 31
bis 705
blanki 235
blofarek I 30, 99
bluznienie 238
bluznierski 238
bluznierstwo 237
bluznierz 237
bluźnierski 238
błaźnić 32
błażejek 32
boć I 79
bokłag 35; I 32
bolwark I 30, 99
bot 229
botek 239
brana 244
braselet 33
broma 244
brona 244
buczny 245
bulwark I 30, 99
burgmistrz 35
bursować 251
burśnik I 54
burtek 36
byssus 705
cebr 707
cecek 40
ceder 707
cedrus 37
cena 259
cenobr 42
ceremonija 255
cerymonja 255
cherubim 708
chlebić 96
chociej 339
chrojnika 387
chronika 728
ciwon I 75
cukata 43
cukaty (pl.) 43
cwylich 265
cypres 260
cyża 46
czestokół I 37
czestować 266
czestowanie 266
czwartka 269
czyrwony 266
czyża 46
darn 50
deklaracyja 711
desperacyja 711
diabeł 276
dragma 712
dwanasty, -a 286
dyecezyja 276
dyabel 276
dyjabeł 276
dyjamant 276
dyjament 276
dyjamentowy 276
dyjocezyja 275
dyminica 51
dysputacyja 711
dystancyja 277
dziekować I 51
dziekowanie I 50
dzierkacz I 55
dżber I 36
egipcyjanin 713
egipcyjanka 713
egzekucyja I 65
elefant 288
ewang(i)elija 289
ewanjeleja 288

ewanjelija 288
ewanjelista 60
facelet 128
fałesznik 62
familija 293
farfury 62
fijałka 300
fijołka 300
forbot I 79
forbotki (pl.) 62
forboty (pl.) I 79
forta 302
fortka 302
fortyl 302
Francya (top.) 714
fryjarka 143
fundacyja 303
furyja 714
furyjat 63
futor 305
gace 312
galeryja 64
gańba 323
glancować 311
głazować 66
Goliat (avd.) 64
golijat 64
graja 68
grąd 67
Grecya (top.) 716
grępel 68
grępłować 68
grobnica 67
grómadzić 68
grumadzić 68
hanyż 206
harnas 71
hebrajanka 59
herab! 549
hercerz 71
herezyja 717
herodyjan 717
herst 216
Hierozolima (top.) 80
hipokryzyja 72
historyja 718
hostyja 719
hyd 77
Ierozolimianin 80
inbier 328
inderak 328
Inflanczyk 73
Inflant 73
Inflantczyk 73
intencyja 720
irzcha 79
Iskaryota (avd.) 75
jałmożna 332
jercha 79
jerchowy 80
juryzdyka 336
kabatek 83
kacermistrz 338
kafa 370
kalafior 83
kalwaryja 344
kałdun 342
kamcha 85
kancel(l)aryja 348
kanclirz 348
kanonija 722
kanownik 347
kapiuszon 354
karazyja 358
karbacz 359
karmezyn 90
karwasz 364
karwatka 364
kasać 91
kaszerz 101
kasztelanija 368
katanka 368
katownik 101
kaznodziej I 52
kierstrąg 376
klambra 95
klistera 97
klisteryja 97
klosek I 66
kloski (pl.) I 66
klub 98
kolacyja 343
kolejną (adv.) 83
koleiium 343
kolleijum 343
kolnierz 344
kolonija 343
kołacyja 343
komedyja 725
kommunija 382
kommunikant 100
kompanija 382
kondycyja 726
konop 86
konopia 86
kopłónić 100
korman I 76
koronacyja 384
koruna 363
korunka 'rożinis' 363
korunka 'papuošimas' 363
koryjandra 100
kosztunek 92
kościelna barwa 28
kotarha 369
kozyra 93
kozyrować 101
kór 106
kralka 388
krama 397
kramowanie 104
kredenc 391
krojnika 387
krolik 387
krużyk 398
krys 101
krzykły 103
krzywa trąba I 17, 103
krzywoprzysiestwo I 56
krzywoprzysieżca I 56
kurtuś 106
kuryer 403
kwader 107
kwartirować 107
kwaterka 407
kwestyja 729
kwitacyja 408
lamentacyja 417
lamperyja 418
larma 109
larmo 109
laterna 731
laternia 731
lec 416
leda 415
leda co 109
leda jak 416
leda jaki 109
leda kto 109
ledwe I 39
legacyja 731
lekcyja 416
lelija 417
lerma 109
lijec 416
lilija 420
limonija 421
liniał 111
linija 421
listwa 422
lisztwa 422
litanija 423
Liwlant 73
luteran 112
łancuch 410
łanysz 108
łaskować 113
łotrzy 108
łożko 411
Macedonijan 733
Maciejanka (avd.) 429
maister 119
makula 733
makuła 733
malmazyja 438
małmazyja 438
marmor 442
maryasz 442
matematacz 117
materyja 447
materyjał 448
mądo 115
mądr 440
mądrocha 116
mećna 119
mesyjasz 450
metlarz 121
metlerz 121
mętlować 120
metelnictwo 121
mietelnik 121
miłoserny 121
mincarz 120
minija 735
minog 454
minucyja 735
mirta 454
mizeryja 456
mojżeszowe prawo 115
monstrancyja 736
monstrować 123
mosiądzowy 445
możdżerz 449
Multany (top.) 123
mumija 459
munstrować 123
musi I 57
musić I 57
myńca 119
myśliwiec 121
nałog 465
naparty 126

niebezpieczność 469
nie leda (*jako*) 125
Niepr (top.) I 40
nieszlachetnik 471
nieślachetnik 471
niezbożnik 472
niezbożność 472
nigda 473
obliga 127
oblik 195
obrodny 700
obrzęda 133
odziemek 23
odziomek 23
officyjał 738
ofiarownik 198
ofierowanie 198
ogorek I 15
ogurek I 15
oldownik 16
ołtarysta 203
operacyja 738
opinija 738
ordynaryja 211
ostyja 127
oślada 164
oźnica 220
ożnica 220
pamiętywać 130
pancer 492
panic 525
pańczocha 492
parachwija 495
parafija 495
parafijan 131
parafijanka 496
parękа 133
Pater noster 532
patryjarcha 742
pczelnik 742
peregrynacyja 137
pergament 496
pewnić 517
piątro 517
pielegowanie 129
piła 744
pinowija 138
piotruszka 515
piwonija 518
plastr 521
plebanija 519
plundrowanie 139
pochlebować 96, 478
pochwałka 483
poćciwość 135
poćciwy 134
podaczka I 71
poddanie 481
podkanclerzy 479
pogłowie 128
pokusić 739
pokuśnik 129
poletek 486
poletko 486
policyja 485
policyjant 485
poliwać 486
połkoszek I 69
połog 740
pomiarek 140
poniewolić 492
posesyja 746
posilek I 58
pospolstwo 500
posta 502
postata 500
poszta 502
potaś 141
potwarzać 135
powinien 508
pożyczek 136
pragny 541
praktykarz 536
prelat 746
prokurat 142
prowizyja 748
przechira 141
przechyra 141
przyjaźny 143
pytawać 138
rabarbarum 546
rajtaryja 146
rechwa 557
regestr 556
relikwija 557
relikwijarz 749
relikwije 557
ressory 148
reszt 558
rewizyja 750
rodzenka 547
roskosz 551
roztyrk 552
rubarbarum 150
sakramentarz 151
skarbnica 577
spiżarnia 589
spółtowarzyszka 155
sprzecznik 143
stacyja 593
stancyja 594
statek I 44
stoła 755
strus 598
studija 756
subjekcyja 156
suplikacyja 156
surmnik 156
sutana 603
swowola 603
swowolny 603
sykofancyja 754
syllaba 41
syllabizować 41, 164
sytuacyja 754
szacunk 158
szafunk 611
szałwija 158
szarlat 620
szkaplerzny, *-a* 164
Szkocya (top.) 164
szmarować 623
sznupek 166
sznura 166
Szot 160
szpaczek 627
szpatny 168
szpiegarz 166
szpikanard 630
sztrofować 636
szwayca I 45
szwaycarski 169
Szwecya (top.) 639
szwiec 161
szyrmować 616
śklanka 757
śklanny 757
ślabizować 164
śpiegarz 166
śpiegować 630
śpiża 167
świadczyć I 54
świątość 170
tiutuń 649
towarnik 171
tradycyja 759
troynik 172
tryny 173
turbacyja 655
tuteczny 175
tużba I 46
tużny 175
tyryjaka 172
tywon I 75
upora 761
urt 177
wakancyja 660
warowity 661
waryjat 662
waryjować 662
ważka 180
wdzieczny 665
wiedzma 762
wieńczować 181
wigilija 762
wilgość 183
wilija 670
winczować 183
zakładacz 177
zakresić 178
zakrystyja 677
zakrystyjan 185
zamsza 678
zaszkodca 75
zaszkodny 75
zban 763
zbrodźić 599
zdradca 682
zdradnik 684
zedel 573
zgardzić 187
znienacka 330
zuchwalca 188
zydel 573
zyndra 187
żadny 694
żartowny 693
żert 191
żertować 191
żupica 687
żyrondol 688

Naujojo laikotarpio lenkų

abrys(s) 700
absolucja 209
absolwować 12
adamasek (dial.) 195
adamaszek 195
adamaszka 196
adamaszkowy 196

administracja 196
administrator 700
administrować 196
adwent 196
adwentowy 13
adwenty 13
adwersarz 700
aftować (dial.) 209
agient 701
agnus 13
agrafka 313
agras (dial.) 14
agrest 199
ajduk 14
ajer I 46
akurat 200
akuratność 201
akuratny 201
alabaster 201
alarm 419
alba 701
albo 201
aleweja (dial.) 15
algierka (/ dial.) 16
alkierz 202
almużna (dial.) 16
alsztuk 17
altana 202
altanka 203
altarja 203
altarysta 203
alteracja 17
alterować 17
ałas (dial.) 14
ałasować (dial.) 15
ałtarzysta 203
ambaras 203
ambicja 203
ambona 204
ambonia (dial.) 18
andarak (dial.) 204
andel (dial.) 18
andlerz (dial.) 18
andlować (dial.) 18
angielski 205
angierka (dial.) 205
anglez 74
Anglia (top.) 205
Anglik 19
anglowy (dial.) 19
aniel (dial.) 702
anioł 205
antałeczek 19
antałek 19
anyż 206
ańba (dial.) 17
ańbować (dial.) 17
apart 206
apelacja 208
apelować 208
aposztoł (dial.) 207
aposztół (dial.) 207
apteka 210
aptekarka 210
aptekarz 210
aptyka (dial.) 210
aras (dial.) 22
araśtować (dial.) 147
arbata (dial.) 20
arbota (dial.) 20
archanioł 20
arcybiskup 211
arcyheretyk 21
arcywiskup (dial.) 21
arenda 211
arendarz 212
arendować 212
arestować (dial.) 558
areszt 212
aresztant 21
aresztować 212
arfa 213
arfować 213
argumentować 214
arkusz 214
arkuż (dial.) 22
armata 214
armatni 215
armatura 215
armider 22
armota (dial.) 22
arpa (dial.) 215
arszenik 216
art (dial.) 22
artful 23
artować (dial.) 23
artul 23
artykuł 216
asesor 217
asma (dial.) 217
ateńczyk 219
atłas 219
atrament 219
aukcjonować 24
autor 702
babiloński 25
bachor 704
bachur 704
baczność 239
badanie 221
bagnet 221
bajstruk (dial.) 221
bakalarnia 25
bakalarz 222
bakałarz 222
baki (pl.) 221
baksztyn I 73
baksztyna I 73
bal 224
balas 223
balasa (dial.) 223
balbierz 222
balbierzyć (dial.) 25
baldrjan 34
baleja (dial.) 223
balia (dial.) 223
balja 223
balować 223
balowanie 223
balownik (dial.) 25
balsam 25
balsamka 25
bałwochwalstwo 224
bambonki (dial.) 32
bandurka 224
banialuka 26
bankarz (dial.) 27
bankiet 225
bankieta (dial.) 27
bankietować 225
bankrut 225
bankrutka 27
bańka 224
barany 27
barbierz 222
barcia (dial.) 27
barć 27
bardysz 226
barta 227
bartek 28
Bartłomiej (avd.) 28
bartnik 228
barwa 28, 228
barwica 28
barwiczka 28
barwik 32
barwinek 228
baryłka 227
bas 239
basetla 229
baszta I 73
bat 705
bawełna 239
bawół 229
bazyliszek 230
bąbel 26
bąbelek 26
bąbol (dial.) 26
bąbolik (dial.) 26
bąks (dial.) 29
becić 29
bekas 230
bekiesz (dial.) 230
belfer I 90
Belg 230
berdysz 226
berlacz 30
bernadyn 231
bernadyński 30
bernardyn 231
besaga (dial.) 30
best 30
bestja 231
bestwić 29; I 70
bestwieć I 70
bet 31
bez 232
bezd (dial.) 232
bezecny 233
bezpieczny 231
bękarcieć 29
bękart 230
bęks (dial.) 29
biedak 705
bielczuk (dial.) 31
bienduga (dial.) 29
bieńduga (dial.) 29
bierzmować 31
bierzmowanie 31
bigos 233
bigus (dial.) 233
bindalik 234
bindaliki (pl.) 234
bindas 234
binduga 29
birbant 31
bisagi 30
biskup 234
biskupstwo 235
biszki (dial.) 32
biszku (dial.) 32
blacha 236

blacharz 236
blanka 235
blecharz 236
bluza 236
bluzgotać 237
bluzka 237
bluznić 238
bluźnić 238
bluźnienie 238
bluźnierstwo 237
bluźnierz 237
błam 235
Błażej (avd.) 32
błażek 32
bocan (dial.) 221
bochen 222
bochon 222
bocian (/ dial.) 221
bocion (dial.) 221
boć (dial.) I 79
bokłag (dial.) 35; I 32
bombaz 26
bombazyn 26
borg 226
borgować 226
borgownik 27
bosak 229
bot (dial.) 229
botek (dial.) 239
bożnik 21
bót 229
bractwo 33
bractwo szkaplerne / różańcowe, różańca 34
brak 243
brakarz 243
brakować 240
brakowanie 243
brakowny 243
brama 244
bramka 241
branica 33
bransoleta I 71
brastwo (dial.) 33
brat I 11
brazelia (dial.) 33
brazylja 33
brew I 11
broić 706
broje (dial.) 33
brojny (dial.) 33
bronić 241
browar 241
browarnik 33
bruk 244
brukować 'kloti kelią' 245
brukować 'privalėti' (dial.) 34
brukowanie 244
brukowaty 34
brunatny 36
bruslac (dial.) 34
bruślac 34
bryczka 241
bryl (dial.) 242
brylik (dial.) 242
bryś 33
brytan 242
brytfań 242
brytwan 242
brytwana 242
brzeg I 36
brzydzić 706
buba I 29, 99
buda 253
budować 246
budowanie 245
budownik 245
budynek 246
bukłak (dial.) 35; I 32
bukłak 35; I 32
bukłaszek (dial.) 35
bukłaszka 35
buks 246
buksa 246
buksować 247
buksowy (dial.) 247
buksza (dial.) 35
buksztel (dial.) I 73
bulawa (dial.) 35
bulba 247
bulki (pl.; dial.) 35
bulwa 248
bułka 248
bunt 249
buntować 249
buntowanie 249
buntownik 249
burcik 36
burda 250
burdać (dial.) 706
burka (dial.) 36
burmistrz 250
bursa 250
bursztyn 251
burt 36
burzyć I 54
burzyć się 36
butel 252
butelka 252
butwieć 252
buzia (/ dial.) 36
buzować 252
bydłobójnia 25
byle 233
byle co 234
byle gdzie 234
byle jak 233
bylejaki, byle jaki 31
byle kiedy 31
byle kto 234
byle który 31
bzik 32; I 54
bzikować I 54
bzyk 32
cacka 41
cacko 41
cadyk 91
calówka 262
całun 37
ceber 707; I 36
cebro (dial.) 707
cebulak (dial.) 39
cebulnik 40
cech 257
cedr 707
cedrowy 37
cegielnia 254
cegła 254
ceklarz 255
cel 257
celować 41
cembał 258
cement 707
cementować 255
cementowy 255
cerata 38
ceratowy 38
ceremonja 255
cerować 38
cerowanie 38
cet 38
cetka (dial.) 'porinis skaičius' 38
cetka (dial.) 'tetulė' 38
chalera (dial.) 256
cham 346
chamujło (dial.) 346
chasyd 91
che(j)der 91
cherub 708
cherubin 708
chęć 351
chiba (dial.) 375
chlor I 71
chlorek I 71
chłodnik 380
chłop 377
chłopczyk 378
chłopiec 378
chłosta 96
chobotnia (dial.) 337
chociej (dial.) 339
cholera 256
chomąt(o) 85
chomąta (pl.) 85
chorąży I 65
choroba 89
chost 107
chór 106
churman (dial.) 404
chusta 405
chustka 405
chwacki 729
chwartuch 406
chwast 107
chwostek 107
chyba 375
chybitny 94
chytrować 724
chytrowanie 95
ciata (dial.) 38
ciąg (/ dial.) 259
ciągle (/ dial.) 259
ciągłość 42
ciekawić się (/ dial.) 255
ciekawość (/ dial.) 255
ciekawy (/ dial.) 254
cień (/ dial.) 708
cieplica 44
ciocia (/ dial.) 259
ciotka (/ dial.) 260
ciotula 38
cipa 42
cis (/ dial.) 709
cisowy (/ dial.) 260
ciupa 42
ciupka 45
ciur (dial.) 45
ciwun I 75
ciżma 46
cmentarz 258
cnota 262

cnotliwy 262
co do 90
co do cuda! (dial.) 262
cokolwiek 84, 94
colewka (dial.) 262
chociej 339
cudem (dial.) 262
cudno 262
cudny 262
cud(*o*) 42, 264
cudowny 264
cudzołostwo 43
cudzołożyć 43
cudzołożnik 43
cug 261
cugiel 264
cugle (pl.) 264
cukier 263
cukierek 262
cukierka 261
cukiernica 264
cukiernik 263
cukrować 264
cukrowanie 264
cukrowaty 264
cukrowy 263
cukru (gen. sg.) 263
cukrzyca 264
cwek (dial.) 265
cwelich 265
cybuch 256
cybuk (dial.) 256
cybul (dial.) 39
cybula 257
cybulak (dial.) 38
cybulany (dial.) 257
cybulnik 40
cyc 'kartūnas' 40
cyc 'krūtis' (dial.) 40
cyca (dial.) 708
cycek 40
cycele 40
cycełe 40
cyces 40
cygarnica 258
cygaro 258
cymbał 258
cymes I 72
cyna 259
cynamon 259
cynarz 42
cyngiser 42
cynober 42
cynobr 42
cynować 42
cyprys 260
cyprysowy 42
cyra 42
cyrować 260
cytara 709
cytarysta 709
cytra 260
cytryna 260
czajnik I 31
czamara 44
czamera (dial.) 44
czamarka 266
czamerka (dial.) 266
cząber 44
czeber (dial.) 36
czebereczek (dial.) 44
czekolada 44
czepiać się 266
czer 46
czereśnia I 46
czerwiec 710
czerwony 266
częstokół I 37
członek 268
czujność 267
czujny 267
czwierć 269
czynsz 46, 267
czynsze (dial.) 45
czynszownik 45
czynszowy 267
czyr 'kerpė' 46
czyr (dial.) 'patiekalas' 46
czyścieć 267
czyżma 46
ćwiartka 269
ćwiartować 268
ćwiczenie 47
ćwiczyć (*się*) 269
ćwiek 265
ćwierć 269
ćwiertować 268
ćwik (dial.) 47
ćwikiel 48
ćwikła 47
ćwikłowy I 53
część (dial.) 44
dach 270
dacharz 52
dachówka 278
dak (dial.) 51
dakówka (dial.) 278
daremnik 271
daremny 49
daremnyca (dial.) 49
darn (dial.) 50
darna (dial.) 50
darunek 271
dbać 272
dbałość 218
dbały 218
dbanie 270
dekarz 274
deklaracja 711
deklarować 273
dekretały 711
dekretować 274
delikatność 275
delikatny 274
deresz 275
dereś (dial.) 275
desperacja 711
destamen (dial.) I 62
destament (dial.) I 62
destement (dial.) I 62
detek (dial.) 51
detk (dial.) 51
dewotka 50
diabeł (dial.) 276
diablić (dial.) 49
djabeł 276
djabłować 49
djabół (dial.) 276
djamant 276
djament 276
djamentowy 276
dług 278
dobrobyt 310
dobudować 270
doktor 270
doktorka 271
doktórka (dial.) 271
dolman 49
dołman 49
dom 271
domator 271
do prochu 49
dosc (dial.) 278
dostatek I 44
dostatni 271
dość 278
do tego 52
dowodliwy 50
dowodzić 272
dowótka (dial.) 50
drab 278
drabant 52
drabina 281
drabiny 281
dracz 'plėšikas' I 37
dracz (dial.) 'įrankis' 282
dragan 279
dragant 52
dragon 279
dragun 279
drajl 52
drak (dial.) 'įkyruolis' 15
drak 'drakonas' 279
drałas (dial.) 15
dranka I 75
drapak 712
drapakować (dial.) 712
drapakowanie (dial.) 53
dratew (dial.) 280
dratwa 280
drączek (dial.) 282
drąg 280
drągi (pl.; dial.) 53
drelować 279
drelowanie 52
dręczyć 280
druk 282
drukarka 54
drukarnia 282
drukarz 283
drukować 283
drukowanie 283
drukownica 54
drukownik 54
druszlak (dial.) 283
druślak 283
drużbant (dial.) 284
drużbart 284
drygać 281
drygant 281
drzazga 282
dubelt 284
dubeltować 54
dubeltowy 284
dubeltówka 54
duchna 54
dudek 55
dudkować 55
duk 54
dukt 284
dula (dial.) 286
dumny 284

Duńczyk 284
dupek (dial.) 54
durszlak 285
dusza I 35
dużować (dial.) 55
dużowanie (dial.) 55
dwanasty, *-a* (dial.) 286
dwunasty, *-a* 55
dybel 647
dydek (dial.) 51
dygnitarstwo 276
dyma 50
dymienica 51
dymka 711
dynda 51
dyscyplina 277
dyska 51
dysputacja 711
dysputować 277
dystancja 277
dyszel 278
dytek (dial.) 51
dytka (dial.) 51
dzarna (dial.) 712
dzban 55
dzegar (dial.) 56
dzekować (dial.) 286; I 51
dziaba (dial.) 58
dziabać (dial.) 57
działka I 55
działo 58
dziąbać (dial.) 57
dzida 57
dziedziniec 275
dziekan 57
dzierkacz (dial.) I 55
dziesięcina 56
dziewać (dial.) 50
dziękować 286; I 51
dziękowanie I 50
dzikowizna 51
dziob 56
dziobać (dial.) 57
dziób 56; I 55
dzióba (dial.) 56; I 55
dzióbać 57; I 55
dziub I 55
dziubać I 55
dzwon (/ dial.) 287
dzwonek 57
dzwonić 287
dzwonnik 763
dzwono 57
dzyndra (dial.) 286
dżiub 58
egipcjanin 713
egipcjanka 713
ekskomunikować 75
elijasz (dial.) 16
elijos (dial.) 16
etman 288
ewanelja (dial.) 288
ewangieliczka 60
ewangielja 289
ewanielista 60
ewanielja 288
fajerka 291
fajny 291
fajt 291
falban (dial.) 291
falbana 291
fałd 291
fałda 291
fałesznik (dial.) 62
fałsz 292
fałszerstwo 62
fałszerz 292
fałszować 292
fałszywość 293
fałszywy 293
familja 293
familjant 294
fanaberia (dial.) 294
fanaberja 294
fanaberny (dial.) 491
fanaberzysty (dial.) 295
fant 295
farba 295
farbować 295
farfura 62
farmazon 497
farnabuk 107
fartuch 296
faryzeusz 63
faska 531
fasol (dial.) 297
fasola 297
fasować 296
fastryga 297
fastrygować 297
fastrygowanie 297
fastrzyga 297
febra 298
ferować 298
figa 298
figiel 300
figlarz 299
figlować 299
figura 300
figurować 300
fijałka (dial.) 300
fijołkowy 301
fiksat 138
filar 301
filja 63
filozof 714
filozofować 63
filut 516
filutować 516
firanka 301
flaszka 301
flejtuch 520
folga 301
folgować 62
foliwarek (dial.) 291
foliwark (dial.) 291
folusz 486
folwark 293
forbotki (dial.) 62
forma 296
formować 302
fortel 302
forytować 295
fotografować 298
fórtka 63
Francja (top.) 714
Francuz 303
frankolin 142
frant 303
frasunek 537
fryjer 144
fryjerka 143
fryjerz 144
fryzura 303
fug (dial.) 145
fuga 145
funda I 70
fundacja 303
fundament 304
fundator 714
fundatorka 63
fundować 304
fundusz 544
funduszowy 544
funt 304
furja 714
furjat 63
furman 304
furmanka 305
furtka 63
futer (dial.) 305
futor (dial.) 305
futro 305
futrowanie 145
fuz 544
gacie 312
gaganiec (dial.) 306
galareta 306
galerja 64
galonik 99
galonka (dial.) 99
gałgan 306
gałgaństwo 64
ganek 307
gańba (dial.) 323
garbarz 307
garbować 64
gardziel I 51
gardźić 312
garnitur 308
gasik 65
gatki 65
gatunek 308
gatunkować 65
gatunkowy 309
gaudy 65
gawęda 309
gawędać 309
gawędzić 309
gawiedź 66
gawron 715
gawronić 65
gaz 310
gaza 'šilkinis audinys' 65
gaza 'žibalas, nafta' 309
gazowy 310
gdula 286
gdziekolwiek 403
gewer (dial.) 65
giermek 310
g(i)eszeft I 90
giewer (dial.) 65
giezel 66
giwer (dial.) 65
gizel (dial.) 66
glancować (dial.) 311
glejt 66
głos 127
głownia 66
głód 311
gmach 311
gmina 311

gnębić 311
gniewność 715
gnojówka (dial.) 66
godzinka 64
godzinki (pl.) 64
gogo 306
goguś 306
goljat 64
gomółka 307
gonić 312
gont 312
gonta 312
gorączka 308
gorliwość 308
gorliwy 308
gors 312
gorset 313
gorzki 65
gospodarność 715
gospodarny 715
gotowanie 308
gotowiec 715
goździk I 51
gra 67
grabarz 67
grabiarka 313
gracować 313
gracz 313
grafka (dial.) 313
granie 315
grata (dial.) 716
graty (dial.) 315
grąd (dial.) 67
Grecja (top.) 716
grejcar (dial.) 315
Grek 315
grempel 68
gremplować 68
grobnica (dial.) 67
Grobnica (dial.) 67
grofka (dial.) 313
gromnica 313
Gromnice (dial.) 314
gromniczny 314
grond (dial.) 67
grosz 314
gruca 316
gruczoł 316
grumada 316
grunt 316
gruntować 317
gruntowny 316
gryka 115
(grypa) hiszpańska 166
gryzmolić I 68
gryzmoły I 68
grzebuszek I 63
grzeczność 68
grzeczny 68
gubernantka (dial.) 68
gugiel (dial.) 400
gurta 68
gusła 42
gusło 42
gust 317
guzik I 55
gwałt 318
gwałcić 319
gwałtować 319
gwałtowanie 319
gwałtownik 320
gwałtowny 318
gwar 69
gwer (dial.) 65
gwint 319
gwintować 69
gwintowanie 69
gwintowany 69
gwintownik 69
gwintówka 69
gwoździk I 51
gwoździownia 69
gzyms 320
gzymsować 69
gzymsowy 320
haczek 325
haczyk 325
haft 209
haftarz 321
haftować 209, 321
haftowanie 321
hajduk 14
hak 326
halsztuk 17
halwa (dial.) 17
hała-drała (dial.) 15
hałaj (dial.) 15
hałas (/ dial.) I 76
hałasować (/ dial.) 15
hałasowanie 730
handel 323
handlarz 323
handlować 323
hangiel (dial.) 19
hanglarz (dial.) 19
haniebnik 18
hanyż (dial.) 206
hańba 323
hańbić 322
hańbować (dial.) 17
harapnik 549
haras 22
harbata (dial.) 20
harcerz 71
harcować 324
harcownik 323
harfa 324
harmata 214
harmider 22
harnasz 71
hart 22
hartful 23
hartować 23
hatłas 71
hatmański (dial.) 23
hebel 71, 290
heblować 71
hebraiski 59
herb 324
herbata 288
heretycki 325
heretyk 717
heretykować 72
herezja 717
herszt 59
hersztykać (dial.) 60
hetman 325
hetmanować 72
hewel (dial.) 290
hijacynt 717
hipokryt 718
hipokryta 718
hipokryzja 72
historja 718
historyk 719
Hiszpan 325
Hiszpania (top.) 72
hiszpanka 166
hiszpański, *-a* 166
hjacynt 717
hołd 322
hołdować 70
hołdownik 16
honor 326
honorować 322
honorować się 322
honorowy 322
horda 70
hortensja 719
hostja 719
hufnal 657
hulać 719
humerał 326
humor 326
huncwot 176
hunor (dial.) 176
hurt 177
hycel 327
hymn 718
Ierozolima (top.) 80
imaginować 327
imbier 328
imbir 328
imbryk 73
impent (dial.) 73
impet 328
inakszy 720
inderak (dial.) 328
indor 73
indyan 73
indyanin 73
indyk 328
Inflanty (top.) 74
inkaust 720
instygator 720
intencja 720
interdykt 720
ircha 79
isk (dial.) I 37
istność 74
‡ *Iszkariot* (avd.) 75
iścina 74
iścizna 74
iść do lali 732
izraelski 76
jacynt 78
jak (dial.) 78
jakikolwiek 99
jakkolwiek 354
jałmużna 332
jałmużnica 78
jałmużniczka 78
jałmużnik 78
japa 78
jarmark 333
jasiek I 56
jawnogrzesznik 81
jawnogrzeszny 78
jeden 78
jednacz 333
jednać 333
jednak 669

jednanie 333
jedwab 197
jedwabny 197
jegomość 79
jenerał 334
jercha (dial.) 79
jerchować (dial.) 80
Jeruzale (top.; dial.) 80
Jeruzalem (top.; dial.) 80
jezuwita 335
jęczyć 334
język inflancki 73
Judasz (avd.) 75, 81
judasz 335
Judasz Iskaryota (avd.) 75
‡ *judikować* I 77
judykat I 77
jupa 335
jupek (dial.) 82
jupka 82
jurgield 336
jurgielt 336
jurzdyka (dial.) 336
juszka I 75
jutrznia 336
-ka (suf.) 518
kabacik 83
kabacz (dial.) 83
kabała 337
kabały 337
kabat 338
kabatek (dial.) 83
kacerski 338
kacerstwo 339
kacerz 339
kaczka 340
kaczor 339
kaczór (dial.) 339
kaduk 340
kadukowy 83
kafar 352
kafowy 87
kaganiec 340
kahał I 91
kajet 341
kalać I 38
kalafjor 83
kalarapa 84
kalarepa 84
kaleka 99
kalekować (dial.) 99
kalendarz 342
kaliszan (dial.) 84
kalwarja 344
kalwaryja (dial.) 344
kałakut (dial.) 341
kałamarz 341
kałdra (dial.) 341
kałdun (dial.) 342
kamasz 344
kamizelka 346
kamzelka (dial.) 347
kamzola (dial.) 85
kamzólka (dial.) 64
kanaparz 722
kanarek 347
kanarka 347
kanarkowy 86
kanaus I 75
kancelarja 348
kanclaryja (dial.) 349
kanclerz 348
kanclerzy 348
kanownik (dial.) 347
kant 350
kantar 349
kanton 87
kantor 349
kantowy 350
kantyczka 351
kantyczki (pl.) 351
kantyczkowy 87
kańcz (dial.) 86
kańczuk 86
kapa 352
kapar 353
kapary (pl.) 353
kapcan I 90
kapelan 723
kapeluch (dial.) 353
kapelusz 353
kapelusznik 87
kapica 354
kapik 88
kapiszon 354
kapiszonik 88
kapiszonowy 88
kapitan 354
kapka 88
kaplica 355
kapłan 355
kapłaństwo 88
kapłon 88
kapłun 356
kapłunić 100
kapota 356
kapsa 88
kaptur 357
kapturowy 89
kapucyn 723
kapuza 358
kara 384
karabel(l)a 358
karabelnik (dial.) 89
karabon 89
karafa 358
karafina 89
karafka 358
karawan 89
karazja 358
karb 359
karba 89
karbacz (dial.) 359
karbona 360
karbonka 360
karczek 90
karczka (dial.) 90
kardamon 723
kardel 724
kareta 360
karlik 360
karluk 90
karmazyn 361
karmazyna (dial.) 361
karność 384
karowanie (dial.) 726
karp 362
karpetki (dial.) 90
karta 385
kartuz 362
karuk 362
kary (pl.) 384
karzeł 383
kasować 365
kaszerz (dial.) 101
kaszkiet 92
kaszmir 94
kasztan 365
kasztanek 92
kasztanka 92
kasztelan 368
kasztelanja 368
kaśtan (dial.) 365
kat 385
katanka (dial.) 368
katarynka 92
Katarzyna (avd.) 340
katechizować 93
katolicki 368
katolik 368
katować 369
katowanie 101
katownik (dial.) 101
kaulafjor 83
kawa 370
kawaler 370
kawałek 370
kawałkaty (dial.) 93
kawęczyć 371
kawiarnia 371
kawka 724
kazalnica 386
kazanica (dial.) 386
kazanie 371
kaznodzieić 101
kaznodziej (dial.) I 52
kaznodzieja I 52
kaznodziejka I 52
kaznodziejstwo 101
kaźmir (dial.) 94
kaźmirz (dial.) 94
kądziora 87
kąkol 87
kąkolnica I 79
kąpiel 346
kąt 350
kełbása, *kełbasa* (dial.) 372
kepski (dial.) 373
kędzierzawić 87
kielich 372
kieliszek 375
kielnia 372
kiełb 371
kiełbás (dial.) 94, 376
kiełbasa 372, 376
kiełbaśnik 95
kiełbuk (dial.) 372
kiełzać 372
kiep 373, 376
kiepkować 373
kiepski 373
kiepsko 376
kiermasz 375
kiermaszować 374
kiermaszowanie 374
kiermaszowy 374
kierować 374
kierowanie 373
kierownie 94
kierowny 94
kierunek 94, 134
kierunga (dial.) 94

kilczybor 95
kiliszek (dial.) 376
kitować 377
kiwior 310
klajst(e)r 95
klamer 95
klambra (dial.) 95
klamka 377
klamra 95
klapa 95
klapka 96
klarować 97
klasztor 379
klasztornik 97
klawikord 97
klawisz 379
kleban (dial.) 745
klebanija (dial.) 519
kle(j)not 379
klep 379
klepka 96
klij 725
klijanka 97
klinować 98
klob 98
klocka (dial.) I 66
klęczeć 379
klub (dial.) 98
kluba 98
kluczwójt (dial.) 380
kładować (dial.) 98
kłam 96
kłamać 97
kłamca 96
kłaść I 41
kłócić I 38
kmin 380
knot 381
kobierz(ec) 337
kobieta 338
kobylak 104
kobylarz 104
koc 98
kocz 381
koczobryk 83
kokowy 'kokoso medis' 105
kokowy 'kokosinis' 105
kolacja 343
kolator 725
kolce I 37
kolczyk 382
kolejna 83
kolekta 84
kolenda 342
kolera
kolęda 342
kolędować 84
kolonja 343
kolonik 99
kołdoczyć 83
kołdra 341
kołdun 342
kołko 344
kołnierz 344
kołowrocić się (dial.) 90
kołowrocina (dial.) 84
kołowrot 721
kołowrotnik 83
kołowrót 721
komedja 725
komedyjnik 99
komendar(z) 345
komin 345
kominiarz 346
komisarja 85
komórka 85
kompanja 382
komunikant 100
komunja 382
komża 347
Kondrat (avd.) 100
kondratek (dial.) 100
kondycja 726
konfekt 726
konop (dial.) 86
konopie (pl.) 86
konrad 100
Konrad (avd.) 100
kontent 350
kontentować 350
kontraktować 351
kontryfał 87
kontusz 402
kopiec 722
kopka I 38
korab 726
koral 382
korale (pl.) 382
korba 383
korbacz 359
kordel 724
korek 383
korkować 383
korkowanie 100
korman (dial.) I 76
kornet 90
korona 361
koronacja 384
koronka 'rožinis' 363
koronka 'papuošimas' 363
koronować I 67
koronowanie 358
kortyna 362
koruna (dial.) 363
korunka (dial.) 'rožinis' 363
korunka (dial.) 'papuošimas' 363
kostera 91
kosterstwo 91
kostyra 91
kostyrować 91
kostyrowanie 91
kostyrstwo 91
kostyrzstwo 91
koszar 365
koszara 365
koszary (pl.) 364, 365
koszer 727
koszerny 727
koszerować 91
koszt 366
koszta (dial.) 92
kosztować 'išmėginti' 367
kosztować 'kainuoti' 367
kosztowanie 366
kosztowność 366
kosztowny 366
kosztunek (dial.) 92
kosztywał 92
kościć 91
kot 93
kotara 369
kotlarstwo 93
kotwica 369
koza 385
kozaczynka 93
kozernik 93
kozerowanie 94
kozyra (dial.) 93
kozyrować (dial.) 101
krajka 386
krakowiak 387
krakowian (dial.) 102
Kraków (top.) 102
krakula (dial.) I 18, 24, 104, 111, 112
kralka (dial.) 388
kram 388
kramarz 398
kramnik 388
kramny 397
kramowanie (dial.) 104
krasa 104
krata 390
kratki 398
kratowy 102
kraty (pl.) 389
krawczka (dial.) 102
krawczycha 102
krawiec 390
krawiecki 390
krawiectwo 391
krawieta (dial.) 391
krawiota (dial.) 391
kredens 391
krejcar 102
krejs (dial.) 101
krepować 102
kres 101, 392
kresa 103
kresić 103
kreska 392
kresowy 102
krewnik 103
kręcić się 102
krępować 391
kroba (dial.) 386
krobia 386
krobka 389
krochmal 387
krochmalić 387
krochmol (dial.) 387
krokodyl 727
kronika 728
kropia 727
kropla 727
króciciel 104
krócić 104
królik 387
krupiarnia 398
krużyk (dial.) 398
kryształ 392
krywula (dial.) I 16
krzywoprzysięstwo I 56
krzywoprzysiężca I 56
krzywula (dial.) I 16, 17, 24, 103, 111, 112
krzyż 396
krzyżma 397
krzyżmo 397
krzyżować 394
krzyżowanie 394

krzyżownik 393
krzyżowy 393
krzyżówka (/ dial.) 728
krzyżyk 395
książeczka 104
książka 398
kształcenie 76
kształt 76
ktokolwiek 90
kubeł I 67
kuc 105
kucharczyk 400
kucharka 399
kucharować 105
kucharowanie 105
kucharski 400
kucharstwo 400
kucharz 400
kucharzowa 105
kuchcik 105
kuchmistrz 399
kuchnia 399
kufa 402
kufel 402
kufer I 63
kuferek 403
kugiel 400
kula (dial.) I 18, 24, 104, 111
kulig 401
kulka 401
kułdoczyć (dial.) 106
kunszt 401
kuntusz (dial.) 402
kuń (dial.) I 10
kurant 403
kurek 403
kurjer 403
kurman (dial.) 404
kurta 'šuo' 106
kurta 'švarkas' 404
kurtka 404
kurty (dial.) 106
kusiciel 404
kusić 729
kusznierz 405
kuśnierz 405
kutel 107
kutner 106
kutnerowanie 106
kutwasić 106
kwapić się 729
kwarta 406
kwartera (dial.) 406
kwast 107
kwatera 407
kwaterka 364
kwatermistrz 408
kwaternik 107
kwaterować 407
kwestja 729
kwiatek I 69
kwiatka (dial.) I 69
kwiatko (dial.) I 69
kwit 408
kwitacja 408
kwitować 408
laba 110
labować 110, 112
labus (dial.) 113
lada 419
ladaco 415
ladajaki 109
ladajako 416
ladować (dial.) 409
laik 730
laksa 417
lala 732
lalka 732
lama 111
lament 409
lamentacja 417
lamentować 409
lamentowanie 109
lamować 111
lamowanie 111
lampa 418
lampart 108
lamperja 418
landrynka 419
larm (dial.) 109
larmo (dial.) 109
larwa 419
larwić się (dial.) 110
laternia (dial.) 731
lawanda 413
lawenda 413
lazaret 413
lazurek 414
lazurkować 414
lazurkowanie 108
laża 414
lebus (dial.) 113
leda (dial.) 415
ledaco (dial.) 415
ledajak (dial.) 416
ledajaki (dial.) 109
ledwa(-e, -o, -ie) nie ledwa(-e, -o, -ie) 731
ledwo I 39
ledwo co 109
legacja 731
legat 731
legować 416
lejc 416
lejce (pl.) 416
lekcja 416
lelija (dial.) 417
lemować (dial.) 111
lempa 418
lenc (dial.) 109
lencuch (dial.) 410
lenno 418
lenty (dial.) I 80
leńcuch (dial.) 410
lewanda 413
lewenda (dial.) 413
licho 112
lichtarnia (dial.) 420
lichtarz 420
lichternia (dial.) 420
licyper (dial.) 111
lilija (dial.) 420
limonja 421
lina 426
linja 421
lipień 732
Lipsk (top.) 111
listwa (dial.) 422
liszka 111
lisztwa (dial.) 422
litanja 423
litera 423
litewski 423
Litwin 423
lokaj 422
los 422
lubczyk 425
lucht (dial.) 425
lucyfer 732
Lucyfer 732
lucyper 424
Lucyper 424
ludzieniek (dial.) 424
lufa 426
lufka 112
luft 425
lusterko 425
lustro 425
luter 426
luteran (dial.) 112
luterka 426
lutnia 426
lutry 732
łacność 113
łacny 427
ładować 'krauti krovinius' 409
ładować 'sugyventi, sutarti' 113
łagodność 730
łagodny 730
łamańce (dial.) 730
łańcuch 410
łańcug (dial.) 410
łaska I 39
łaszt 427
łata 427
łatować 113
łatwy 412
ławnik 413
łazanki 413
łazaret (dial.) 413
łazurek (dial.) 414
łazurkować (dial.) 414
łaźbić I 56
łaźbiny I 56
łaża (dial.) 414
łączyć 108
łobus (dial.) 113
łobuz 113
łotr 411
łotrować 411
łotrowanie 108
łotro(w)stwo 411
łotrzyk 412
łowny 731
łóżko 411
maca 429
machlarka 436
machlarstwo 430
machlarz 435
machlerka 436
machlerstwo 430
machlerz 435
machlojka I 90
machlować 435; I 90
machlowanie 435
macica I 52
maciczny 114
Maciej (avd.) 429
maciejka 429
maciutki (dial.) 114
magazyn wiatru 96
magiel 433

magierka 432
magle (pl.) 433
maglować 433
maglownik 114
magnes 433
mahometan 114
mairun (dial.) 115
majątek 434
majeran 434
majestat 733
majowy 457
majówka 115
majster 119
majsternia (dial.) 449
majsterstwo 434
majstrostwo 434
majstrowa 434
majstrować 433
majstrowanie 450
majstrowstwo 434
majstrowy 449
makaron 435
makarony (pl.) 435
makuch 436
malarstwo 436
malarz 438
malerz 438
malować 437
malowanie 437
malowidła (dial.) 436
malowidło 436
malownik 122
małmazja 438
małpa 438
małżeński 439
małżeństwo 439
małżonek 438
małżonka 438
mamusia I 56
mandat 733
mandoweszka 115
manel(l)a 440
manelle (pl.) 440
manipularz 734
mankiet 441
mantel 441
marcypan 441
marcypany (pl.) 441
marjasz 442
markotnić 117
marlina 117
marmur 443
marność 734
marnować 734
marnować się 736
marszałek 443
marszałka (dial.) 443
marszałkostwo 444
marszałkowstwo 444
martwić się 444
marudnik (dial.) 445
marudny 445
marudzić 444
marudzienie 445
mary (pl.) 457
maryjas (dial.) 442
marynarka 442
marynata 117
marzec 457, 458
maszt 446
masztalerz 446
mata 447
matacyć (dial.) 117
matacz 448
mataczyć 117
matanie 117
matecznik I 63
matejka (dial.) 429, 447
materja 447
materjał 448
mateuszka (dial.) 429
matnia 447
matryka (dial.) 118
mazia 448
Mazowsze (top.) 448
mazur 448
Mazur 448
mazurek 118
mazurka 449
mącić 115
mądoweszka 115
mądrak (dial.) 116
mądraszek (dial.) 116
mądrausz (dial.) 116
mądrocha (dial.) 116
mądrość 116
mądrować 116
mądry 440
mecyje I 91
medal 118
medalik 118
medelan I 31
‡ *medelanek* I 31
medjolański pies I 31
medytowanie 118
mejster 118, 119
melas 119
melasa 119
meldować 436
melon 450
menca 119
mencerz (dial.) 120
mendel 450
mendyk 735
merta (dial.) 454
mesjasz 450
metr 451
metryka 451
metryki (pl.) 451
męczenie 120
męczyć 439
męczyć się 120
mędel 450
mędoweszka 115
męka 441
męt 120
mętny 120
mętować (dial.) 120
mianować 454
miarkować 452
miarkowanie 451
miednica 735
miedziak 121
mientus 450
mieszczanin 452
mieszczanka 453
mieszkać 453
mietelnik (dial.) 121
miętus 450
miętuz 450
migdał 453
mikwa I 92
mila 457
miłoserny (dial.) 121
miłosierny 121
minja 735
minister 121
minóg 454
minucja 735
mirt 735
mirta (dial.) 454
misterny 122
misterstwo 122
mistrz 455
mitręga 456
mizerak 122
mizerja 456
mizerny 457
moc 430
mocen 431
mocnar (dial.) 114
mocność 431
mocny 431
mocować 429
moda 432
modniarz 114
modny 432
Mojżesz (avd.) 115
monarcha 735
moneta 734
monstrancja 736
mordować 442
mordowanie 441
morela 458
morg 442
morga 442
morwa 458
mosiądz 445
mosiądzowy (dial.) 445
moskal 446
moskalik 446
moździerz 449
msza 455
mszał 122
msz(e) (pl.) 455
muga (dial.) 122
mugać (dial.) 123
mularz 459
mulica 123
mulnik 123
muł 459
muła (dial.) 123
mumja 459
munsztuk 462
mur 463
murarz 460
murłat 460
murować 464
murowanie 464
murs 123
murszeć 123
Murzyn 459
musi (dial.) I 57
musić (dial.) I 57
mustra 461
muszkat 460
muszkatela 461
muszkiet 461
musztarda 461
musztra 461
musztrować 462
musztuk 462

muterka 462
mutra 463
mykwa I 92
mylić 453
myśliwiec 454
nabedryki (dial.) I 76
nabiodrek I 76
nabożeństwo 474
nabożnieć 125
nabożnik 126
nabożność 474
nabożny 465
naczelnik 737
naczynie 474
nadziewać 118, 473
nadziewanie 473
nafta 737
nakład 475
naleśnik I 57
nalewacz 124
nałóg 465
naparty (dial.) 126
narzutka 467
naszelnik 475
natura 466
nawet 467
Nazarejczyk 124
nazareński 125
nerwowy I 63
nędza 470
nędzny 470
nicma (dial.) 737
niebezpieczność (dial.) 469
niebezpieczny 469
nieboszczyk 468
niecnota 469
niecnotliwość 470
niecnotliwy 470
niedbalec 468
niedbała (dial.) 468
niedbałek (dial.) 468
niedbałość 468, 475
niedbały 468, 474
niemiłościwość I 52
niesmak 471
niespodzianka 136
niestety 470
nieszlachetny 470
nieszpor 471
nieszpory (pl.) 471
nieszpór 471
nieśmiertelność I 57
nieustawiczny 470
niewdzeczny (dial.) 125
niewdzięczny 125
niezbożnik (dial.) 472
niezbożny 472
niezgrabny 472
nigda (dial.) 473
nigdy 473
nit 473
nitować 473
nitowanie 125
nitownik 125
niuch I 81
norzyca I 40
nosówka 475
nota 465
nowina 467
nowiniarz 124
nowinkarz 124
nowotność 124
nowotny 466
obar 12
obcas 207
obcęgi 207
obelga 194
oblamka 19
oblig 194
obłam 19
obłamek 19
obmurować 209
obrachować się 20
obrąb 20
obrzęd 133
obywatel 194
obzoj (dial.) 195
ocet 195
ochmistrzyni 199
octu (gen. sing.) 195
oczep (dial.) I 74
odłóg 702
odra 12
odrys 23
odstąpić 23
odstąpielec (dial.) 23
odstępca 23
odtańcować 220
odwach 13
odwaga 220
odważny 220
odziemek (dial.) 23
odziomek (dial.) 23
odźwiernik 13
ofiara 197
ofiarnyk 198
ofiarować 198
ofiarowanie 198
oficjał 738
ogier I 46
ogłos 127
ogórek I 15
okowita 199
okręt 199
okrutny 200
oksza 332
oktawa 701
okulary 200
olej 202
olejek 202
olender 127
oliwnica 202
ołówek 201, 203
oman 127
ombonija (dial.) 18
ongi 18
ongiś (dial.) 19
opałka 702
operacja 738
opieka 207
opiekować (dial.) 208
opiekować się 207
opiekun 208
opinja 738
opłatek 139
orczyk 675
ordynarja 211
ordynować 127
ordynowanie 127
O rety! 127
organista 213
ornat 215
ort 216
oryginał 476
osoba 217
ostja 127
ostrożny 218
oświadczać I 53, 54
otchłań 219
otwarty I 62
-ować się (suf.) 120
-owy (suf.) 457
ozdoba 220
ósmak 218
pacholik (dial.) 129
pachołek 129
pacierki (pl.) 532
pacierz 532
paciorka 532
paczyna 739
padlina 480
padło 479
palcat 488
paleryna (dial.) 485
palestra 130
palestrant 130
palma 741
pałac 487
pałacz (dial.) 130
pałasz 487
pałkier (dial.) 130
pałkierz 130
pamiętać 488
pampuszka (dial.) 489
pampuź (dial.) 131
pan 526
pancerz 492
panewka 493
pani 527
pania 527
Panibóg 140
panicz 525
paniczka (dial.) 493
panna 490
panować 491
panowanie 526
panstwo (dial.) 528
pantarka 137
panterka (dial.) 137
pantofel 494; I 61
pantofla 494; I 61
pantoflarz 131
pański 493
państwo 528
pańszczyzna 494
papier 131, 529
papiera (dial.) 528
papiernia 529
papiernik 141
papieros 131
papierosa (dial.) 131
papierośnica 494
papierus (dial.) 131
papież 529
papieżnik 530
papuga 495
papulaty (dial.) 131
papyrus (dial.) 131
para 531
parachwija (dial.) 495
parafja 495
parafjan 131

parafjanin 131
parafjanka 496
paraliż 496
paraliżować 132
paraliżowaty 132
paralus (dial.) 132
paralusz (dial.) 132
parasol 496
parason (dial.) 496
parch 133
parcha (dial.) 133
parchan (dial.) 497
parchy (pl.) 133
paręka (dial.) 133
pargamin 496
parkan 497
parkany (pl.) 134
partała (dial.) 134
partolić 498
partoła 134
pasamon 499
pasamony (pl.) 499
pasek I 74
pasternak 501
paszczęka 502
paszport 502
pasztet 503
patelnia 503
Pater (noster) (dial.) 532
patron 742
patronka 504
patyna 741
patynka 504
patynki (pl.) 504
paw 533
pawa 533
pawica 534
pawić się 141
peckać 511
peckiel (dial.) 510
pedał 136
pedofil 136
pedofilia 136
pektorał 136
peleryna 137
pelikan 743
pełnić 516
pendzel 512
pentarka (dial.) 137
penzel 512
peregrynacja 137
peregrynant I 77
peregrynować 137
perła 743
perło (dial.) 513
pewność 512
pewny 515
peza (dial.) 515
pędzel 512
pęzel 512
piega 515
piekarz 511
pielęgnacja 129
pielęgnacyja (dial.) 129
pielgrzym 511
pielgrzymować 511
pielgrzymowanie 512
pielgrzymstwo 512
pieluszka I 42
piernat 515
piernik 516
pietruszka 515
piętro 517
pijaczek 138
pijak 516
pijok (dial.) 516
pik 516
pilgrzymować (dial.) 511
pilić 138
pilność 744
pilnować I 43
pilny I 42
piłka 516
piłowiny 744
pinawja 138
pinda 745
pindżak 517
pinowija (dial.) 138
pinowja 138, 518
pinżaczek (dial.) 517
pińda (dial.) 745
piotruszka (dial.) 515
piórnik 523
pistolet 517
piwonja 138
plac 520
placyk 139
plaga 519
plagować 519
plama I 71
plasder (dial.) 521
plaster 521
plazder (dial.) 139
plątać 521
plątanina 139
pleban 745
plebanja 519
plebaństwo 519
pletka (dial.) 521
pletnia 522
plotka 521
plotki (pl.) 521
plotkować 522
pluchota 745
płatek I 72
płaz 523
płaza 139
płazem 523
płazować 523
płodzist 139
pobłaźnić 477
poborca 477
pobożność 477
pobożny 477
pocechować 128
pochlebca 478
pochlebiacz 128
pochlebstwo 478
pochopny 740
pochowanie 483
pociąg (/ dial.) 478
poczciwość 135
poczciwy 134
poczesność 478
poczta 502
pocztarz 503
poczwara 739
podatek 482
poddany 'pavaldinys' 481
poddany 'pavaldus' 481
poddaństwo 481
poddasze 51
podeszwa 479
podkanclerz 479
podkomorzy 483
podlec 480
podlica (dial.) I 75
podłoga 480
podłogi (pl.) 480
podług 488
podmurowanie 131
podmurówka 480
podmurze 140
podobać się 499
podobanie 479
podobanie się 134
podpinka 482
podrąbić 132
podskarbi 505
podszopie 502
podwieczorek I 42
podwoje 482
podwojski 482
podzekować (dial.) 286
podziemka (dial.) I 69
podzimka (dial.) I 69
podziomki (pl., dial.) I 69
podziw 739
pogarda 509
pogrzeb I 40
pohańbić 482
pojednać 482
pokład I 41
pokojowa 128
pokojówka 128
pokost 523
pokrzywa 523
pokuśnik (dial.) 129
pokuta 484
pokutnik 484
pokutny 484
pokutować 484
Polak 484
polecać 486
polepszenie się 134
polepszyć się 499
polerować 524
poletek (dial.) 486
poletko (dial.) 486
polewacz 130
polewać 130
polewan (dial.) 486
polewanie 130
polewka 740
polędwica 484
policja 485
policjant 485
poliwan (dial.) 486
polka 'šokis' 524
polka 'lenkė' 524
polski 140, 524
Polskie Inflanty (top.) 73
połóg 740
południać (dial.) 488
południować 488
pomiarek (dial.) 140
pomiarka 140
pomnik 524
pomoc 488
pomocnik 488
pomocny 488
pompa 525

pomylka 489
poniewoli 492
pontyfikał 746
pończocha 492
popielec 741
po polsku 746
porachować 498
porada 497
poradnik 498
porąb 132
porcelan (dial.) 141
porcelana 141
poręcznik 132
poręka 133
porta 746
portmona I 71
portmoneta I 71
porządek 134
porzeczka 145
porzeczki (pl.; dial.) 145
posesja 746
posiłek I 58
pospolity 500
pospólstwo 500
postać 741
postanowić 500
postata (dial.) 500
postaw I 41
postawa I 41
posterunek I 63
postornk (dial.) 501
postowarzyszać 134
postronek 501
postronk (dial.) 501
postyla 741
poszanować 501
poszanowanie 501
potrafić 504
potrawa 505
potrójnik 504
potucha 135
potwarca 505
potwarzyciel 135
potworny 135
powaga 508
pował (dial.) 506
powała 506
poważny 508
powiat 507
powietrze 507
powietrzny 742
powinność 508
powinny 508
powodzenie 136
powoli 533
powolny 506
powód 135
pozimka I 69
poziomka I 69
pożyczać 509
pożyczalnik 191
pożyczka 510
pożyczyć 509
pożyteczek 136
pożyteczny 697
pożytek 509
pożywać 510
pożywienie 510
półhak 544
półkoszek I 69
półkoszka (dial.) I 69
półmisek 487
praca 541
pracować 535
pracowity 535
pracownik 541
pragnąć 541
praktykować 536
prałat 536
pras (dial.) 542
prasa 541
prasować 542
prawować 542
prawować się 542
pręt 537
proba 534
probostwo 144
proboszcz 534
probować 535
proporzec 537
prorokować 537
proszek 542
prowizja 748
próba 534
próbować 535
prusak 543
Prusak 543
przebieg 141
przebiegły 746
przechyra (dial.) 141
przecza 143
przejednać 512
przejrzenie 537
przekaz 144
przeklęty 144
przełożony 512
przemądry 142
przemyślny 536
przenosiny 142
przeor 537
przeprawić się 513
przepyszny 142
przesąd I 81
przestęp I 48
przeszkoda 513
przeszkodzić 513
prześwit 137
przewody 142
przewora I 72
przeworzyna I 64
przewóz 143
przewrotność 743
przewrotny 743
przewuór (dial.) 537
przez szpary patrzyć 628
przezwisko I 64
przeżegnać (*się*) 514
przeżegnanie 138
przodek 536
przodki (pl.) 536
przybysz 747
przychylny 538
przyczak (dial.) 143
przyczyniać się 538
przyjazny 143
przykład 538
przykładnie 538
przykładny 538
przykry I 43
przykrzyć 744, 747
przykrzyć się 747
przyległy I 79
przymierze 144
przymus 539
przynos 142
przypadłość 143
przypadły 143
przyramek 747
przyramka (dial.) 747
przysmak 539
przysmaki (pl.) 539
przysposobić 539
przystawa 144
przytomny 539
przywilej 540
przywileja (dial.) 540
przywilejowy 540
przywilija (dial.) 540
psalmista 748
pstrąg 543
pszczelnik 742
puc 748
pudla (dial.) 543
pudlować I 79
pudło 543
puinał 543
pulares 144
pularka (dial.) 144
pularus (dial.) 144
pulchny 543
pulpit 144
pułhak 544
purpura 748
pustelnik 545
puszczanin (dial.) 145
puszka 545
puszkarnia 545
puzan 145
puzon 145
pyta 518
pytel 518
pytka 518
pytlować 518
rabarbar 546
rabin I 92
rabować 546
rabownik 546
rabunek 547
rach-ciach 146
rachować 548
rachuba 566
rachubnik 146
rachunek 566
rada 565
radownik (dial.) 149
radzić I 58
rafa 751
rajca 565
rajent (dial.) 146
rajtar 547
rajtarja 146
rajtować (dial.) 146
rama 548
rapa 751
raptem 550
raptowny 550
raroty (dial.) 550
raróg 749
rata 553
ratować 554
ratunek 554
ratusz 567

rąbać 147
recepta 749
rechwa (dial.) 557
refa 559
referendarz 749
reformować 556
regiestr 556
regularny 556
reguła 749
rejestr 556
rekrut 557
relikwja 557
relikwjarz 749
remiza 148
renta 557
resor 148
reszt (dial.) 558
reszta 558
rewidować 558
rewizor 750
rewizorja 148
rewizja 750
rewokować 559
rębajło 147
ręczyć 147
robak 547
rodzaj 565
rodzina I 58
rodzynka (dial.) 547
roić się 750
rokować 751
roraty 550
rosztowanie 553
rota 553
rotmistrz 554
rowarz (dial.) 567
rower 567
rozgrzeszenie 555
rozgrzeszyć się 148
rozkosz 551
rozkosza (dial.) 551
rozkosznik 552
rozkoszność 147
rozkoszny 551
rozkoszować 147
rozkoszować się 552
rozmaryn 751
rozterk 552
rozynka 555
rozynki (pl.) 555
rożańcowa (dial.) 149
róż 150
róża 568
różaniec 555
różańcowa (dial.) 149
różowy 569
ruja 752
rumak I 77
rumbarbarum 150
rura 569
rurny 569
rurowny 569
rusztowanie 553
ruta 570
ruż 150
rycerka 149
rycerski 559
rycerstwo 559
rycerz 559
rychtować 561
rycuś (dial.) 149
rydel 560
rydlówka 560
rymarstwo 561
rymarz 561
rynek 562
ryngort 149
rynk 562
rynna 561
rynsztok 563
rys 562
rysa 562
rysować 563
rysztok (dial.) 563
ryśtok (dial.) 563
rywal 149
ryzyk(*-o* / *-a*) 563
ryzykować 563
ryzykowny 563
ryż 564
rząd 147
rządzić (*się*) 549
rzecz 560
rzeżucha 148
Rzymianin 564
Rzymianka 564
saduceusz 151
sadzawka 754
sajan I 74
sakwa 571
sakwy (pl.) 571
sala 571
saletra 571
salka 572
salota (dial.) 572
samarytanin I 78
sardak (dial.) 753
sałata 572
sałaty (pl.) 572
samarytanka 572
samochód I 65
Sas 572
saski 573
Sasya (top.) 572
sąd 151
sądzia (dial.) 151
sądzić 151
schody 576
(*s*)*cyzoryk* 261
sejm 573
sejmikować 574
sejmować 574
sekretarz 753
seminarja (dial.) 574
seminaryja (dial.) 574
seminarz 574
serdak 753
serweta 575
serwetka 575
sędzia 151
sfałszować 329
siarczek I 58
siarczyk I 58
siáter (dial.) 160
sieczkarnia 163
sień I 35
skałka (/ dial.) 152, 576
skarb 576
skarbić 577
skarbiec 577
skarbnik 577
skarbnyca 577
skarbona 360
skarbonka 578
skarga 578
skarpeteczka 152
skarpetka 578
skarżyć 578
skiba 579
sklenica (dial.) 579
sklep 579
sklepiarz (dial.) 152
sklepić 580
sklepienie 580
sknara (dial.) 580
sknarzyć (dial.) 581
skner (dial.) 580
skner(c)zyć 581
sknerus (dial.) 580
skolić się (dial.) 619
skóra 583
skórłat 583
skrzynia 582
skrypcyja (dial.) 152
skrzypecznik 152
skrzypica I 44
skrzypice (pl.) I 44
skrzypkarz 152
skurlat 583
słoik 584
słojek 584
słonecznik 584
sługować 585
słup 584
słuszny 584
służący 152
smaczny 585
smak 585
smaka 152
smakołyk 586
smakować 586
smakowanie 586
smakowność 153
smakowny 153
smalec 585
smara 623
smarować 623
sodomczyk 586
sołdra (dial.) 159
sos 586
spacer 153
spacerować 153
spadek 590
spadki (pl.) 590
spiż 589
spiża 590
spiżany 590
spiżowy 590
spodek 590
spodnica (dial.) 587
spodobać się 586
spodziewać się I 59
sponka 587
sposobić 539
sposobność 588
sposobny 588
sposób 588
spowiadać się 589
spowiedać 589
spowiednia 588
spowiednica 153
spowiednik 589

spowiedź 588
spódnica 587
spólapostoł 53
spółpodróżny 53
spółrodak 53
spółsługa 53
spółstarszy 54
spółtowarzysz 755
spór I 26
sprawca 590
sprawiedliwość 591
sprawiedliwy 591
sprawować 593
sprężyna 154
sprych (/ dial.) 592
sprycha 592
sprykować (dial.) 154
sprytny 592
sprzeczka 591
sprzeczność 592
sprzeczny 592
sprzeczyć (dial.) 591
sprzeczyć się 591
spyża 590
staciwa 755
staciwy (pl.) 756
stacja 593
staje 155
stancja 594
stanga (dial.) 154
stanowny 594, 596
starający się 595
starostować 155
starowny 155
stateczny 595
statek I 45
statki (pl.) I 45
statkować 595
statut 755
stawnia 596
stawnica (dial.) 596
stawny 596
stąpić 154
stążka (dial.) 154
stelmach 596
stelwaga 597
ster 597
sternik 597
stęga (dial.) 154
stodoła 593
stolarz 594
stolec 154
stopień 597
stosować (*się*) 595
stosowny 155
stowarzyszyć (*się*) 596
straszydło 598
struś 598
strych 598
strycha 598
strycharka 598
student 598
studja 756
studjować 156
stuła 599
stypa 155
styr 597
styrnik 597
subjekcja 156
subtelność 600
subtelny 600
sukcedować 156
sukienka 601
suknia 601
suma 156
sumienie 602
sumnienie 602
suplikacja 156
surma 602
suszyć 157
sutan (dial.) 157
sutan(n)a 603
sutany (pl.) 603
súe'tk (dial.) 756
súötk (dial.) 756
swadzba (dial.) 756
swadźba 756
swawola 603
swawolnik 604
swawolny 603
sydełkiem kálała (dial.) I 38
sygnaturka 258
sygnować 41
sykofancja 754
sykofant 575
sykofanta 575
sylaba 41
sylabizować 41, 164
sylabizowanie I 70
symonjak 575
sypka 152
sytuacja 754
szabas 158
szabasować 158
szabasowy 158
szabelbon 158
szabla 626
szacować 605
szacunek 158
szafa 605
szafarz I 64
szafir 605
szafować 609
szafowanie 162
szafran 610
szafranić 162
szafunek 611
szal 606
szalbierka 159
szalbierz 606
szalik 606
szalka 166
szalować 606
szalówka 606
szałtys (dial.) 160
szałwja 158
szanować 606
szanowanie 611
szanta 607
szaragi 607
szarak 608
szarłat 608
szarować 162
szatan 608
szatra 160
szatrować 609
szczelny 609
szczep 161
szczęście 161
szczęśliwy 161
szczęt 162
szelma 610
szelmować 610
szereg 611
szeręg 611
szermować 616
szerować 162
szewc 161
szkalować 619
szkandal 619
szkaplerny, -a 164
szkaplerz 620
szkaplerze (pl.) 620
Szkaplerzna (dial.) 163
szkaradny 620
szkarlatyna 620
szkarłat 164
szkarpeteczka 164
szkarpetka 621
szkatuła 621
szkatułka 621
szklanka 757
szklanno 757
szklan(n)y 757
szkło 757
Szkocja (top.) 164
szkoda 617
szkodliwy 618
szkodnik 618
szkodować 617
szkodur (dial.) 75
szkodzić 618
szkolić 619
szkoła 618
szlaban 584
szlabant (dial.) 164
szlachcianka 164
szlachcic 165
szlachecki 621
szlachetny 621
szlachta 622
szlaga 622
szlamować 622
szlub 622
szlubować 623
szmaragd 623
szmarować (dial.) 623
szmat 624
szmata 624
szmira 623
szniurówka (dial.) 625
sznór 625
sznóra (dial.) 166
sznórek 626
sznórówka 625
sznur 625
sznura (dial.) 166
sznurek 626
sznurówka 625
szołdra 159
szołtys 160
szopa 616
szory 626
szpacer (dial.) 166
szpada 632
szpaga (dial.) 627
szpak 627
szpał (dial.) 628
szpały (pl., dial.) 628
szpara 628
szparag 628
szpargał 628

szpargałka (dial.) 628
szparki 629
szpatny (dial.) 168
szpetnieć 630
szpetny 629
szpieg 630
szpiegować 630
szpiklerz 631
szpilka 631
szpital 632
szpitalnik 167
szponka 633
szpont (dial.) 634
szpónt 634
szpula 633
szpunt 634
szpunta (dial.) 168
szpuntować 634
szram 634
szrot 634
szrotować 168
szróba 635
szróbować 635
szrót 168
szrub (dial.) 635
szruba 635
szrubować 635
szrut 168
sztacheta I 80
sztakiet I 80
sztalt (dial.) 635
sztelmach 168
sztelwaga 597
sztrafować 636
sztudent (dial.) 598
sztuka 636
sztukować 168
szturchać 637
szturm 637
szturmować 637
szufla 638
szuflada 637
szuja I 82
szuler 616
szulerować 169
szuła (dial.) I 11
szuło I 11
szumować 638
Szwab 639
szwaczka 757
szwajcarski 169
szwajka I 45
szwaks (dial.) 169
szwaksować (dial.) 169
szwatka (dial.) I 52
Szwecja (top.) 639
szwiec (dial.) 161
szyba 612
szyd 162
szydełko 612
szyderca 613
szyderować 163
szyderstwo 163
szyderz 'šaipūnas' 613
szyderz 'tokia medžiaga' 613
szydziciel 613
szydzić 612
szydzienie 163
szyfarz (dial.) 163
szyk 603
szykować 613
szykować się 603
szynk 614
szynka 613
szynkarka 615
szynkarz 615
szynkarzyć 615
szynkować 614
szynkownia 163
szynkowny 614
szyper 163
śklanka (dial.) 757
śklanny (dial.) 757
śkło 757
ślad 164
ślebizować 164; I 58
ślimak 165
śliżiki (pl.; dial.) 165
śliżyk (dial.) 165
śliżyki (pl.; dial.) 165
ślub 622
ślubować 623
śmierć 166
śnurek (dial.) 626
śpak (dial.) 627
śpichlerz 631
śpieg 630
śpiewak I 59
śpilka 631
śpital 632
śpiż 167
śpiżarnia 167
śprych (dial.) 592
śpytol (dial.) 632
śrót 168
śrótować 168
śruba 635
śrubować 635
śtelmach (dial.) 168
śtudant (dial.) 598
świadek 756
świat 170
świątobliwość 169
świątobliwy 169
świcent 170
świecić 170
święcone 169
święconka (dial.) 169
świętnica 170
świętobliwość 169
świętobliwy 169
(*święto*) *Matki Boskiej* 117
świętość 170
świntarz (dial.) 170
tabaka 640
tablatura 12
tablica 640
tabor 641
taflować 172, 647
taflowanie 171
tajemnica 641
taksa 758
taksować 641
taksówka 642
talant (dial.) 642
talar 643
talent 642
talentowy 171
taler 643
talint (dial.) 642
talka 650
tałes I 92
tanczyć (dial.) 644
taniec 643
tańcować 644
tańczyć 644
tańczyk 644
tapczan 644
tarcza 646
tarcznik 646
targowica 656
tarka 646
tarkować 646
tartak 647
tebel 647
terpentyna 648
tertak (dial.) 648
testament 758
też 648
tiutuń (dial.) 649
tłómacz 649
tłumacz 649
tłumaczyć 649
tłumić (*się*) 649
tłumok 650
tłustość 650
tłusty 650
tobaka (dial.) 640
tomka 650
torba 645
towarzysz 755
towarzyszka 155
tracht (dial.) 650
tracz 282
tradycja 759
trafić 653
trafić się 652
trafnie 173
trafny 654
trakt 651
traktat 651
traktjer 652
traktjernik 172
traktować 'vaišinti' 651
traktować 'aiškinti' 759
trawa Św. Tymoteusza 429
trefny I 92
trelować I 70
trojanka (dial.) 173
trójnik 172
trucić (dial.) 174
trucizna 174
trucizny (pl.) 174
truć 174
trumna 654
truna 654
truskawka 654
trwały 654
trybunalista 173
trybunał 652
tryumfować 652
trzeciak 172
trześnia 173
trzyny (dial.) 173
tulipan 654
tumult 174
turbacja 655
turbować 655
turbować się 655
turma 656
tuteczny (dial.) 175
tutejszy 656

tutuń 649, 656
tuz 656
tuzin I 59
tuż 175
tybel 647
tymczasowo 327
tymf 171
tymfa (dial.) 171
Tymoteusz (avd.) 447
tynf 171
tynfa (dial.) 171
tynk 648
tynkować 648
tyrjaka 172
tytuł 759
tytuń 649
ubóstwo 657
ubranie 657
uchnal (dial.) 657
uczciwość 176
uczciwy 176
ućciwość (dial.) 176
ućciwy (dial.) 176
ufnal 177
ugoda 657
uległy 129
umowa 761
umyśnie (dial.) I 59
un(i)ja 657
uniwersał 182, 761
unor (dial.) 176
upior 177
upiór 177
urlop 658
urodzaj 565
urt 177
urynał 177
urzednik I 64
urznąć 177
ustawa 658
ustawiczny 596
ustawny 596
uszak 761
użytek 658
używać 659
wachtarz 179
waga 672
wakancja 660
wał 674
wandrunek 667
wanna 674
warcab 662
warcaby (pl.) 662
warcholić 179
warjat 663
warjatka 663
warjować 662
warkliwy 179
warować (*się*) 662
warowny 661
warstat 663
warsztat 663
warta 664
wartować 664
wartownik 664
warunek 664
warwol (dial.) 664
ważyć 675
wąsacz 661
wątroba 334, 661
wątrobianka (dial.) 661
wątroby (pl.) 661
wdzięczen 665
wdzięczny 665
według 665
wełnianka 180
wersał 182
weszka 115
wędrka (dial.) 59
wędrować 667
wędrowanie 182
wędrowiec 181
wędrownik 667
wędrowny 666
wędzić I 60
Węgier 668
węgier 668
węgier (dial.) 668
Węgierka 667
węgierka 667
wętroba (dial.) 334
węzeł 182
węzełek 182
widelca 182
widelce (pl.) 182
widelec 668
wieczernik 665
wiedźma 762
wieńcować (dial.) 181
wieńcować 181
wieńcować się 181
wieńczować 181
‡ *wieńczowanie* 181
wiersz 668
więzienie I 60
więżenie I 60
wigilja 762
wikarjusz 762
wikary 762
wilgoć 670
wilija (dial.) 670
wilja 670
wilkołak 183
wilkołek 183
winnicznik 184
winszować 183
wiorsta I 81
wiorstwa (dial.) I 81
wiozba 179
wirszyk 671
wiskup (dial.) 184
wizytować 671
własność 672
własny 671
właśnik 427
Włochy (top.) 184
włóczka 238
wnęter 59
wojownik 179
wojski 660
wojźba 179
worczyk (dial.) 675
wozownia I 38
woźba 179
woźny 180
wożba 180
wójt 660
(w)spółdziedzic 53
(w)spółpodróżnik 53
współrodny 53
(w)spółwojownik 53
wstążka 154
wtenczas 171
wtórować 174
wy- (praef.) 76
wybieg 141
wyfarbować 329
wygadzać 669
wygodzić 669
wygracować 74
wykład I 78
wykładacz I 78
wykształcenie 76
wyłoga 670
wyłożenie I 78
wyłóg 182
wymaglować 433
wyprobować 330
wypróbować 330
wyrk (dial.) 183
wyrko (dial.) 183
wyrzucać 75
wyrzuty sumienia 120
wyspacerować się 76
wyszpiegować 331
wyszydzić 74
wyśpiegować 331
wytrych 183
wzgardzić 184
wzmianek (dial.) 187
wzmianka 187
za- (praef.) 658
zachód 677
zacierka I 53
zacirka (dial.) I 53
zacność 187
zacny 187
zadość 658
Zaduszki (pl.) 686
zafarbować 329
zająkliwy 677
zakrastyja (dial.) 185
zakresować 178
zakrystja 677
zakrystjan 185
zakucnik (dial.) 186
zalecać 659
zaleta 186
zależeć 658
za łaską I 39
założyciel 177
zamesz 678
zamesznik 186
zamsz 678
zamsza (dial.) 678
zaniemeński 186
zapalenie 678
zapowietrzyć się 659
zapowietrzyć (*się*) 659
zaraz 679
zataflować 76
zawadzić 178
zawodnik 686
zawód 188
zażywać 679
zbán (dial.) 763
zbrodnia 680
zbrodzień 680
zbroić 'ap(si)ginkluoti' 187
zbroić 'nusikalsti' 763
zbroja 681
zbrojnik 187

zbrojny 680
zbrzydzić 599, 756
zbuntować się 602
zbytek 679
zbytki (pl.) 679
zbytkować (*się*) 679
zbytny 680
zdatny 681
zdechnąć 187
zdolny 681
zdrada 682
zdradliwy 683
zdradnik (dial.) 684
zdradny 683
zdradzić 683
zdrajca 682
zegar 684
zegarek 684
zegarnik (dial.) 187
zekucarz (dial.) 186
zekucyja (dial.) I 65
zekutnik (dial.) I 65
zelota I 26
ze szczętem 74
zędra 187
zgoda 685
zgodliwy 600
zgodny 684
zgrabny 685
zgraja 685
zgwałcić 600
zhańbić 329
Zielna (dial.) I 60
ziemiak (dial.) I 60
zjednać 601
znajomy 686
z nienacka 330
znieważyć 330
zołniér (dial.) 677
zołniérz (dial.) 677
zołza 678
zołzować 678
zołzy (pl.) 678
zrada (dial.) 686
zradzić (dial.) 687
zrandol (dial.) 688
zraz 686
zrazy (pl.) 686
zręczny 188
zuchwalec 188
zupełność 188
zupełny 687
zużel 188
zwon (dial.) 763
zydel (dial.) 573
zysk 686
żabki (dial.) 190
żach (dial.) I 80
żadny (dial.) 694
żagiel 695
żagl 695
żak 692
żal 695
żarondel (dial.) 688
żart 688
żartem (adv.) 191
żartować 191, 689
żartowanie 693
żartownik I 65
żebraczek 190
żebrak 690
żebro 190
żebrować (dial.) 689
żeglarz 694
żeglować 694
żegnać (*się*) 692
żegnanie 691
żerować 191
żerzucha 148
żid (dial.) 697
żołądź 189
żołd 189
żołnierka (/ dial.) 189, 689
żołnierska 190
żołnierstwo (/ dial.) 189
żołnierz 189, 688, 689
żupan 698
żupica (dial.) 687
żur 697
życzenie 191
życzliwy 697
życzyć 695
żyd 697
żyrandol 688

Rytų slavų

Senosios baltarusių (resp. LDK kanceliarinės slavų)

абовемъ 194
абсолюция 209
абтекарь 210
авторъ 703
агрестъ 199
адамашка 195, 196
адамашковый 196
адамашокъ 195
адвентъ 196
адверсарь 700
администраторъ 700
администрация 196
администрацыя 196
администровати 196
адомашковый 196
аксамитъ 14
алба 701
албо 201
алтария 203
альба 701
альбо 201
альжбантъ 17
алькеръ 202
альтариста 203
алябастръ 201
амбиция 203
амбонъ 204
анбонъ 204
ангелский 205
ангелъ 18
анижъ 206
антелокгъ 19
аныжъ 206
анкгелский 205
анкгельский 205
аптекарь 210
апелевати 208
апелиовати 208
апеллевати 208
апелловати 208
апелляция 208
апелляцыя 208
апеловати 208
апеляцыя 208
апертура 702
апоштолъ 207
аптека 210
аптекарка 210
аптекарь 210
аптыка 210
аптыкарь 210
арандарь 212
аргкабузъ 214
аргументовати 214
аренда 212
арендарь 212
арендовати 212
арештовати 212
арештъ 212
аркабузъ 214
аркгументовати 214
аркушъ 214
армата 214
арматный 215
артикулъ 216
артыкулъ 216
арфа 213
арха 702
арцибискупъ 211
арцыбискупъ 211
асесоръ 217
асмакъ 218
ассесоръ 217
атенчикъ 219
атласъ 219
атраментъ 219
ауторъ 703
бавальна 239
бавелна 239
баволна 239
базилишокъ 230
базылишокъ 230
бакаларъ 222
бакалярь 222
бакшта I 73
балвохвалство 224
балвохвальство 224
балясъ 223
балберъ 222
банка 224
банкетовати 225
банкетъ 225
банкэтъ 225
барберъ 222
барва 228
барда 227
бардишъ 226
бардышъ 226
барилка 227
барилко 227
барта 227
барылка 227
басакъ 229
бастря 29
бата 705
баты I 14
бахуръ 704
бачность 239
башта I 73
безеуный 233
безлепица I 76

безпечный 231
бендаликъ 234
бендюга 29
бенкартъ 231
бенкетовати 225
беньдюга 29
бердышь 226
бермовати 32
бернадинъ 231
бернадынъ 231
беспечный 231
бестия 232
бестыя 232
бигосъ 233
биндасъ 234
бисага 30
бискупство 235
бискупъ 234
блазнити 32
бламъ 235
блузнение 238
блузнити 238
блюжнерство 237
блюзнене 238
блюзненье 238
блюзнерский 238
блюзнерство 237
блюзнеръ 237
блюзнирский 238
блюзнирство 237
блюзнити 238
бляха 236
бокаларъ 222
боклагъ 35
болвохвалство 224
бомзынъ 26
боргъ 226
боркговати 226
боркгъ 226
борилка 227
бортникъ 228
бортьникъ 228
ботокъ 239
ботъ 229
боханъ 222
бохенъ 222
бохонъ 222
бохуръ 704
боциянъ 221
боцянъ 221
браковати 240
бракъ 243
брама 244
брамка 241
брана 244
братство 34
братутво 34
брауство 34
брауто 34
брегъ I 36
бридити 706
броваръ 241
брошти 706
бронити 241
бритванна 242
бритванъ 242
брозылия 33
бруковане 244
брукованьне 244
бруковати 245
брукъ 244
буда 253
будоване 245
будование 245
будованне 245
будованье 245
будовати 246
будовать 246
будувати 246
будовникъ 245
будынекъ 246
будынокъ 246
букса 246
булка 248
бунтоване 249
бунтованье 249
бунтовати 249
бунтовникъ 250
бунтъ 249
бурда 250
бурмистръ 250
бурса 250
бурсникъ I 54
бурсовати 251
буршевати 251
бурштынъ 251
бутвеющий 252
бутылка 252
бучный 245
быле 233
быскопъ 234
быскупъ 234
бэзпечный 231
бэзэцный 233
бэнкартъ 231
вавилонский I 33
вага 673
важити 675
важка 179
важыти 675
ваканцыя 661
валъ 674
вандровный 666
ванна 674
вариевати 662
варовати 662
варовный 661
варстатъ 663
варта 664
вартовати 664
варунокъ 664
варцабы 662
ведлугъ 665
ведлухъ 665
венгръ 668
вендровати 667
вендровникъ 667
вендровный 666
вензенье I 60
венкгръ 668
венчати 181
вешшовати 183
вершь 668
вечерникъ 665
виделеуъ 668
визитовати 671
визытовати 671
викарей 762
викарий 762
викарый 762
вилея 670
вилия 670
виншовати 183
виршикъ 671
власность 672
власный 671
властность 672
властный 671
возовня I 38
войский 660
войтъ 660
вонтроба 661
ворволь 665
ворстатъ 663
ворчыкъ 675
вставичный 596
выгодити 669
выкладачь I 78
выкладъ I 78
вылога 670
выложение I 78
выложенье I 78
вымахлевати 435
гайдукъ 14
гакъ 326
галганъ 307
галзбантъ 17
ганба 323
ганбити 322
гандель 323
гандлевати 70
гандлевать 70
ганокъ 307
ганьба 323
ганьбити 322
гарбаръ 308
гарбарь 308
гардель I 51
гардити 312
гармата 214
гарношь 71
гартовати 23
гарусъ 22
гарфа 324
гарцевати 324
гарцовати 324
гарцовникъ 323
гафтаръ 321
гафтоване 321
гафтованье 321
гафтовати 210, 321
гафтъ 209
гачи 312
гачокъ 325
гвалтити 319
гвалтовникъ 320
гвалтовный 318
гвалтъ 318
гвинтъ 319
гвоздзикъ I 51
гвоздикъ I 51
гдековекъ 403
гдекольвекъ 403
гебель 71, 290
геваръ 66
гербъ 324
герезия 717
герезыя 717
геретикъ 717
геретицкий 325
геретыкъ 717
геретыцкий 325

гермокъ 310
герстъ 60
герциръ 72
герцовникъ
герцыръ 72
гершть 216
гетманъ 325
гетьманъ 325
гиацинтъ 718
гимнъ 718
гисторея 718
гисторикъ 719
гистория 718
гисторыя 718
гицель 327
гишпанинъ 325
гияцинтъ 718
глянцовати 311
гмахъ 311
гминъ 311
гнембити 311
говяда I 51
голдовати 70
голдовникъ 16
голдъ 322
гонити 312
гонорь 326
гонтъ 312
горливость 308
горливый 308
горнашъ 71
господарный 715
гостия 719
готоване 308
готованье 308
грабаръ 67
грамницы 314
грамничный 314
гранье 315
грата 716
грацовати 313
грачъ 313
грекъ 315
громницы 314
громничный 314
грошъ 314
грунтовный 317
грунтъ 316
гузикъ I 55
гуляти 719
гумералъ 326
гэрбъ 324
гэтманъ 325
гэтьманъ 325
даламанъ 49
даремный 49
дарнъ 50
дарунокъ 271
дастаментъ I 62
дастатокъ I 44
дастоментъ I 62
даховка 278
дахъ 270
дбалость 218
дбалый 218
дбати 272
дванастый 286
декаръ 274
деклараціыя 711
декларовати 274
деклярація 711
деклярациыя 711
деклярovати 274
декреталъ 711
декретовати 274
десетина 56
десперацея 711
деспераціыя 711
деспутациыя 712
деспутовати 277
деспытациыя 712
деспытовати 277
дестаментъ I 62
десятина 56
дзвонити 287
дзвонъ 287
дзеканъ 57
дзида 58
дзяло 58
диаболъ 277
диаментовый 276
диаментъ 276
дигнетарство 276
дикгнитарство 276
дигнитарство 276
диецезия 276
диецезыя 276
диоцезия 275
диспутацея 712
диспутація 712
диспутациыя 712
диспутовати 277
дисциплина 277
дисцыплина 277
дияментовый 276
дияментъ 276
длугъ 278
длукъ 278
добудовати 270
добудовать 270
доводити 272
доводить 272
докторка 271
докторъ 271
доломанъ 49
достаментъ I 62
достатний 272
достатный 272
достатокъ I 44
достоменьтъ I 62
драбантъ 52
драбанъ 52
драбина 281
драбъ 279
драгма 712
драганъ 279
драгонъ 279
драгунъ 279
дракгонъ 279
дракгунъ 279
дратва 280
дрикантъ 281
дрикгантъ 281
друкарня 282
друкаръ 283
друкованье 283
друковати 283
друкъ 282
друшлякъ 283
дрыгантъ 281
дрыкгантъ 281
дука 54
дуктъ 284
дуля 286
думный 284
дунчикъ 284
душа I 35
дьяболъ 277
дыгнитарство 276
дыоцезыя 275
дыспутациыя 712
дыспутовати 277
дыспытовати 277
дысцыплина 277
дышелъ 278
дышель 278
дыяментъ 276
дьябелъ 277
дэспэрацыэя 711
дяболъ 277
дякованье I 50
дякование I 50
дякованье I 50
дяковати I 51
евангелея 289
евангелия 289
еванелия 289
еванкгелия 289
еваньгелия 289
еваньелия 289
еванькгелия 289
евреанинъ 59
евреанка 59
евреянинъ 59
евреянка 59
-евый (suf.) 457
его мосць 79
егомость 79
едвабъ 197
еднакъ 669
еднание 333
еднанье 333
еднати 333
едначъ 333
езувитъ 335
ексамитъ 14
елепантъ 288
елефантъ 288
елмужна 332
енералъ 334
еноралъ 334
ерха 79
етманъ 288
жабка 190
жабракъ 690
жагель 695
жадный 694
жакгель 695
жакъ 693
жаль 695
жартованье 693
жартовати 191, 689
жартовный 693
жартомъ 191
жартъ 688
жебракъ 690
жебровати 689
жеглевати 694
жегляръ 694
жегнати 692
жегнатися 692
жекгларъ 694

жекглевати 694
жекгловати 694
жекгляръ 694
жекгнати 692
жекгнатися 692
желнеръ 677
жертовникъ I 65
жичити 695
жичливый 697
жичыти 695
жолдъ 189
жолнерство 189
жолнеръ 688
жолнэръ 688
жупанъ 698
жупица 687
жычити 695
жычливый 697
жычыти 695
заводникъ 686
заводъ 188
закрестия 677
закристия 677
за ласкою I 39
залежати 658
залецати 659
залицати 659
замешъ 678
замшеникъ 186
замшиникъ 186
замшникъ 186
замшъ 678
запаление 679
запаленье 679
заповетритисе 659
заповетрыти 659
заповетрытисе 659
заповетрыть 659
заразъ 679
зашкодный 75
збан 55
збридити 600, 756
зброа 681
збродзень 680
збродити 599
збродня 680
збройный 680
зброя 681
збрыдити 600, 756
збытний 680
збытный 680
збытокъ 679
зганбити 329
згода 685
згодный 685
здрада 682
здрадити 683
здрадливый 683
здрадный 683
зегаръ 684
зегеръ 684
зедель 573
зекгаръ 684
ззздрадливый 683
зичити 696
змарагдъ 623
зненаука 330
золнеръ 677
зрада 686
зрадити 687
зупелный 687
зъ ласки I 39
зыдель 573
зыйскъ 686
зыскъ 686
зычыти 696
зэкгаръ 684
зэдель 573
иднати 333
издрадуа 684
измарагдъ 623
имакгиновать 327
имберъ 328
имбиръ 328
импетъ 328
имша 456
инакший 720
инакшый 720
инберъ 328
индеракъ 328
индеянинъ 73
индианинъ 73
индикъ 328
индиянинъ 73
индыкъ 328
инкавстъ 720
инкаустъ 720
инкберъ 328
инстигаторъ 720
инстикгаторъ 720
инстыгаторъ 720
инстыкгаторъ 720
интенуия 720
интенуыя 720
интердиктъ 720
ирха 79
истность 74
кабатикъ 83
кабатъ 338
кавалекъ 370
кадуковый 83
кадукъ 340
казалница 386
казане 371
казанье 371
казнадей I 52
казнодей I 52
казнодейка I 52
казнодея I 52
казнодзея I 52
калакутъ 341
каламаръ 341
каламарь 341
калацея 343
калацыя 343
калацэя 343
калвария 344
календа 342
календаръ 342
калямаръ 341
кандыцея 726
кановникъ 348
канслерия 349
канслеръ 349
канслерыя 349
кантанъ 87
кантаръ 349
канторъ ‘apynasris’ 349
канторъ ‘giedotojas’ 349
канцелерея 348
канцелерыя 348
канцеллярия 348
канцелярея 348
канцелярия 348
канцелярыя 348
канцуларыя 349
канцулерея 349
канцулерия 349
канцуларъ 349
канцулиръ 349
канцулерыя 349
канцулярея 349
канцулярия 349
канцулярыя 349
канцулярэя 349
канчукъ 86
капа 352
капалюшъ 353
капалянъ 723
капаръ 352
капеланъ 723
капелюшъ 353
капелянъ 723
капецъ 722
капитанъ 354
капица 354
капланство 88
капланъ 355
капланьство 88
каплица 355
каплонъ 355
каплунъ 356
капоръ 352
каппаръ 353
капса 88
каптуръ 357
караватка 364
каравашъ 364
каразъя 358
каразыя 358
карали 382
карбачъ 359
карбона 360
карбъ 359
карватка 364
карвашъ 364
кардымонъ 724
карета 360
кармазинъ 361
кармазынъ 361
карность 384
карпъ 362
карта 385
картузъ 362
картына 362
картынъ 362
каруна 363
карыта 360
касовати 365
кассовати 365
каталикъ 368
катанка 368
катаръ 369
катовати 369
католикъ 368
католицкий 368
катъ 385
кацермистръ 338
кацерский 338
кацерство 339
кацеръ 339
кацирство 339

кауэръ 339
качка 340
качоръ 339
кашталанъ 368
кашталяния 368
кашталянъ 368
каштелянея 368
каштелянъ 368
квапитися 729
кварта 406
квартера 407
квартерка 407
квартермистръ 408
квестия 729
квестыя 729
кветокъ I 69
квитацея 408
квитация 408
квитацыя 408
квитовати 408
квитовать 408
квитъ 408
кгалганъ 307
кгалкганъ 307
кгандлевать 70
кганекъ 307
кганокгъ 307
кганокъ 307
кгарбаръ 308
кгати 312
кгатунокъ 309
кгачи 312
кгвалтити 319
кгвалтоване 319
кгвалтование 319
кгвалтованье 319
кгвалтовати 319
кгвалтовникъ 320
кгвалтовный 318
кгвалтъ 318
кгваръ 69
кгвинтъ 319
кгермекъ 310
кгмахъ 311
кгменъ 311
кгминъ 311
кголдовати 70
кгонтъ 312
кграбаръ 67
кграта 716
кграцовати 313
кграчь 313
кгрекгъ 315
кгрекъ 315
кгромницы 314
кгромничный 314
кгрошъ 314
кгрунтовати 317
кгрунтовный 317
кгрунтъ 316
кгузикъ I 55
келбаса 372
келихъ 372
келишекъ 375
келишокъ 375
кепско 376
кепъ 376
кермашъ 375
керовати 374
кестранкъ 376
килбаса 376
килихъ 372
клашторъ 380
клебанея 519
клебанъ 745
клейнотъ 379
кленотъ 379
клюба 98
клямаръ 95
клямка 377
кляморъ 95
кляшторъ 380
кменъ 381
кминъ 381
кнотъ 381
кобатъ 338
коберецъ 337
ковалекъ 370
ковнеръ 344
козакинка 93
козанье 371
колацея 343
колация 343
колацыя 343
колдра 341
коленда 342
колецумъ 343
колеумъ 343
колеюмъ 343
колко 344
колляторъ 725
колнеръ 344
колнирь 344
коловоротъ 721
коловротъ 721
коломаръ 341
колония 343
колце (pl.) I 37
кольце (pl.) I 37
коляторъ 725
коляция 343
коляцыя 343
комедея 725
комедия 725
комедыя 725
комендаръ 345
комендоръ 345
комжа 347
коминъ 346
коммуния 382
коморка 85
компания 382
компання 382
комуния 382
кондицея 726
кондиция 726
кондицыя 726
кондыция 726
кондыцыя 726
конония 722
конпания 382
контаръ 349
контентовати 350
контентъ 350
контрактовати 351
контъ 350
конфекты 726
конфенкты 726
кончукъ 86
копецъ 722
копланъ 355
коплица 355
коплунъ 356
коптуръ 357
корабеля 358
кораваткa 364
корале 382
корали 382
корвана 360
кормазынъ 361
корнетъ 90
короватка 364
корона 361
коронация 384
коронка 363
корононванье 358
короновати I 67
кортина 362
кортына 362
коруна 363
корунация 384
корунка ‘rožinis’ 363
корунка ‘papuošimas’ 363
корунование 358
корунованье 358
коруновати I 67
костирство 91
костовность 366
костырство 91
костырь 91
котвица 369
коцъ 99
кошара 365
коштование 366
коштованье 366
коштовати ‘ragauti’ 367
коштовати ‘kainuoti’ 367
коштовность 366
коштовный 366
коштъ 366
кравецкий 390
кравецтво 391
кравецъ 390
крайка 386
крама 397
крамаръ 398
крамникъ 389
крамный 397
крамъ 388
крапля 727
крата 390
кратка 398
крахмалъ 387
креденсъ 391
креска 392
кресъ 392
кржата 390
кривоприсежство I 56
кривоприсяжецъ I 56
кривоприсяжство I 56
кривоприсязство I 56
кривоприсяство I 56
крижавати 394
крижевый 393
крижывый 393
крижикъ 395
крижмо 397
крижование 394
крижовати 394
крижовникъ 393
крижовый 393
крижъ 396

крижыкъ 395
кристалъ 392
кристаль 392
кришталъ 392
кришталь 392
кробка 389
кробя 386
кровецъ 390
кройника 387
крокодилъ 727
крокодылъ 727
кроликъ 388
кроника 728
кропля 727
крывоприсяжство I 56
крывуля I 16, 103
крыжикъ 395
крыжовати 394
крыжовникъ 393
крыжовый 393
крыжъ 396
крыжыкъ 395
крышталъ 392
крэсъ 392
кубелъ I 68
кулка 401
кулька 401
кунтужъ 402
кунтушъ 402
кунтышъ 402
куншътъ 401
курекъ 403
курокъ 403
курта 404
куртка 404
курыеръ 403
кусителъ 404
кусити 729
куфа 402
куфель 402
кухарка 399
кухарский 400
кухаръ 400
кухарь 400
кухель 402
кухмистръ 399
кухня 399
кухтикъ 105
кухцикъ 105
кушнеръ 405
лавникъ 413
лагодный 730
ладовать 409
лаикъ 730
ламентъ 409
лампа 418
лампартъ 108
ланцугъ 410
ланцухъ 410
ласка I 39
ласкати 113
лата 428
латарня 731
латвый 412
лауне 427
лауно 427
лауность 113
лауный 427
лаштъ 427
легатъ 732
леговати 416
леда 415
ледаеко 416
ледаяко 416
ледва I 39
ледве I 39
ледво I 39
леецъ 416
лейцъ 416
лекай 422
лекгатъ 732
лекгация 731
лекгацыя 731
лекговати 416
лекцея 417
лекция 417
лекцыя 417
лелея 417
лелия 417
ленцугъ 410
ленцухъ 410
летарня 731
лехтарня 420
лехтаръ 420
лехтарь 420
лилея 421
лилия 421
лимония 421
лина 427
линея 421
линия 421
лиосъ 422
литвинъ 423
литера 423
литэвский 423
литэра 423
лихо 112
лихтарня 420
лихтаръ 420
лихтарь 420
лишта 422
лиштва 422
ловный 731
ложко 411
лосъ 422
лотрикъ 412
лотровати 412
лотровство 412
лотрыкъ 412
лотръ 411
лошко 411
лудити 112
луциперъ 424
лучити 108
людникъ 424
лютаръ 426
лютня 426
люторъ 426
лютръ 426
люциперъ 424
люцыперъ 424
люциферъ 732
ляикъ 730
ляментацыя 417
ляментовати 409
ляментъ 409
лямпа 418
лятарня 731
лятерня 731
магерка 433
маевый 457
маеранъ 434
маестатъ 733
мазуръ 449
маиевый 457
май 457
майстерство 434
майстеръ 119
майстровати 434
майстровство 434
майстръ 119
макгерка 433
макгнесъ 433
макгула 733
макула 733
макуля 733
маларь 438
малеване 437
малевание 437
малеванье 437
малевати 437
малеръ 438
малерьство 436
малженка 439
малженский 439
малженство 439
малженьство 439
малжонка 439
малжонокъ 439
малжонский 439
малжонство 439
малжэнский 439
малжэнство 439
малиовати 437
малмазия 438
малмазыя 438
малмазэя 438
маловань̀е 437
маловати 437
малпа 438
мальженский 439
мальжонокъ 439
малярство 436
маляръ 438
мандатъ 733
манела 440
манелле 440
манеля 440
манета 734
манипулярь 734
мантель 441
маньдатъ 733
марецъ 458
мари 458
марковань̀е 451
марморъ 442
мармуръ 443
марность 734
маруипанъ 441
маршалекъ 444
маршалковство 444
маршалокъ 444
мары 458
матачъ 448
матерея 448
материя 448
матерыя 448
матица I 52
матэрыя 448
махлерство 430
махлярство 430
махлярь 436

маца 429
машталеръ 446
машителеръ 446
машть 446
меделянский песъ I 31
медница 735
мелионъ 450
мендикъ 735
мендыкъ 735
меновати 454
ментусъ 450
мерковань̀е 451
мерковати 452
месиашъ 451
месияшъ 451
мессияшъ 451
месыашъ 451
метрика 451
метрыка 451
мешкати 453
мешкать 453
мешчанинъ 452
мещанинъ 452
мещанка 453
мигдалъ 453
мизерия 456
мизерный 457
микгдаль 453
милля 457
миля 457
министеръ 121
миногъ 454
минуция 735
минуцыя 735
минца 119
минцаръ 454
минцеръ 454
мирта 454
мисерный 457
мисливеуъ 455
мистръ 455
мождеръ 449
можджеръ 449
молъ 459
молеръ 438
молжонокъ 439
монарха 735
мондатъ 733
монета 734
монстранцыя 736
монэта 734
морва 459
моргъ 442
мордовати 442
моркгъ 442
моршалокъ 444
мосендзъ 445
мосюндзъ 445
мосяжъ 445
мосязъ 445
мотачь 448
моцъ 430
мочный 431
мочъ 430
мочь 430
мулатъ 460
мулъ 459
муляръ 459
мураль 459
мурарь 460
муринъ 460
мурлатъ 460
муровати 464
муровать 464
муръ 463
мусети I 57
мусити I 57
мусяти I 57
мушкателa 461
мушкателя 461
мушкатъ 460
мушкатэла 461
мушкетъ 461
мша 456
мынца 119
мынцаръ 454
мысливеуъ 455
мяшкати 453
набоженство 474
набоженьство 474
набожность 474
набожный 465
навина 467
накладъ 475
налогъ 465
натура 466
нафта 737
начине 474
начинне 474
начинье 474
начыльникъ 737
начыне 474
начынье 474
нашельникъ 475, 737
нашильникъ 475
нашыльникъ 475
небезпечный 469
небеспечный 469
небожсчикъ 468
небожчикъ 468
небожчыкъ 468
небожцикъ 468
небожцыкъ 468
небозчикъ 468
небосчикъ 468
небоцикъ 468
небоцыкъ 468
невдячный 125
невставичный 470
недбалеуъ 468
недбалость 468, 475
недбалый 474
незбожникъ 472
незбожность 472
незбожный 472
незграбный 472
немилостивость I 52
нендза 470
нендзный 470
несмертелность I 57
несмертельность I 57
несмертэлность I 57
нестейты 470
нестеты 470
неудячный 125
неуставичный 470
неунота 469
неунотливость 470
неунотливый 470
нешляхетникъ 471
нешляхетный 471
нешляхэтникъ 471
нешпоръ 471
нигды 473
никгды 473
никды 473
нитовати 473
новина 467
новотный 466
новына 467
нота 465
обаватель 194
обелга 194
обелкга 194
обельга 194
обиватель 194
облигъ 194
обликгъ 194
обликъ 195
обмуровати 209
обтека 210
обователь 194
обрядь 133
обуги 207
обыватель 194
обыватэль 194
-овый (suf.) 457
огорокъ I 15
огурокъ I 15
одамашка 195, 196
одамашковый 196
одамашокъ 195
одвага 220
одважный 220
одлогъ 702
одомашка 195, 196
одомашковый 196
оздоба 220
озница 220
окрентъ 199
окрутный 200
окрутъ 200
оксамитъ 14
октава 701
окша 332
олеекъ 202
олеокъ 202
оливница 202
олтариста 203
онбонъ 204
опека 207
опековатися 207
опекунъ 208
опиния 738
органиста 214
ординария 211
ординовати 127
ордыновати 127
оренда 212
орикгиналъ 476
оркганиста 214
орнатъ 215
орондаръ 212
ортъ 216
орыгиналъ 476
орыкгиналъ 476
осведчыти I 54
осветчити I 54
осветчыти I 54
осмакъ 218
ососоръ 217
острожный 218

осьмакъ 218
отласъ 219
отлогъ 702
отхлание 219
отхлань 219
офера 197
оферникъ 198
оферование 198
оферованье 198
оферовати 198
оферовникъ 198
официалъ 738
официялъ 738
официялъ 738
официялъ 738
оффициалъ 738
офяра 197
офяровање 198
офяровати 198
охмистриня 199
пава 533
павица 534
павъ 533
палауъ 487
палашъ 487
палма 741
палуатъ 488
пальма 741
пампушокъ 489
паневка 493
панея 527
пани 527
паницъ 525
паничъ 525
пания 527
панна 490
панование 526
пановање 526
пановање 526
пановати 491
пановать 491
пановка 493
панский 493
панство 528
пантофель 494
пантофля 494
панцеръ 492
панцерь 492
панцирь 492
панцирь 492
панцыръ 492
панцырь 492
панцэръ 492
панчоха 492
паницизна 494
паницызна 494
панъ 526
паньский 493
паньство 528
панья 527
паницизна 494
паницызна 494
папежникъ 530
папежъ 530
паперня 529
паперъ 529
папуга 495
пара 531
паралижъ 496
парафея 495
парафеянинъ 131
парафианинъ 131
парафия 495
парафиянинъ 131
парафянинъ 131
парахвыя 495
паргаминъ 496
парканъ 497
паркгаминъ 496
паркганъ 497
паренчъ 133
парофианинъ 131
парофиянинъ 131
парпура 748
пасаманъ 499
пастановити 500
пастарнакъ 501
пастернакъ 501
пастронокъ 501
пательня 503
патерки 532
патеръ 533
патина 742
патрава 505
патриарха 742
патриярха 742
патронка 504
патронъ 742
патрыярха 742
патына 742
пахолекъ 129
пахолокъ 129
пахолэкъ 129
пауеръ 533
пашпортъ 502
паштетъ 503
певность 512
певный 515
пекарь 511
пекарь 511
пекторалъ 136
пекторалъ 136
пелгримовати 511
пелгримство 512
пелгримъ 511
пелгрымъ 511
пеликанъ 743
пелкгримовати 511
пелкгримство 512
пелкгримъ 511
пелкгрымовати 511
пелкгрымство 512
пелкгрымъ 511
пелнити 516
пельгримство 512
пелькгрымство 512
пельгрымъ 511
пендзель 512
перееднати 512
пережегнатися 514
перкгаминъ 496
перла 743
перло 513
перникъ 516
петелня 503
петрушка 515
пила 744
пилновати I 43
пилность 744
пилный I 42
пильновати I 43
пильность 744
пильный I 42
пистолетъ 517
пиштолетъ 517
плазъ 523
плакга 519
плауъ 520
плебанея 519
плебания 519
плебанство 520
плебанъ 745
плетка 521
плеуъ 520
плиотка 521
плотка 521
плястеръ 521
плястръ 521
пляуъ 520
поблазнити 477
побожность 477
побожный 477
поборуа 477
повага 508
поважный 508
поветре 507
поветрее 507
поветрие 507
поветрье 507
поветрэ 507
поветрэе 507
поветъ 507
повитъ 507
поволи 533
поволный 506
повольный 506
поганбити 482
поганьбити 482
погребъ I 40
подание 481
поданье 481
податекъ 482
податокъ 482
подачка I 71
подачокъ I 71
подвой 482
подвойский 482
подданство 481
подданый 481
подданьство 481
подканцлеръ 479
подкоморей 483
подкоморий 483
подкоморы 483
подкоморый 483
подлога 480
подлугъ 488
подмурованье 131
подобатисе 499
подобатися 499
подскарбий 505
поеднати 482
поеднать 482
поживати 510
поживать 510
поживене 510
поживение 510
поживенье 510
пожитокъ 509
пожичати 509
пожичити 509
пожывати 510

пожывенье 510
пожытекъ 509
пожытокъ 509
пожычати 509
пожычыти 509
покладъ I 41
покусити 739
покусить 739
покута 484
покутовати 484
покутовать 484
покутывати 484
полауъ 487
полгакъ 544
полевати 487
полепшатися 499
полероватн 524
полеровать 524
полетокъ 486
полеуати 486
поливати 487
полицати 486
полиціа 485
полмисокъ 487
пологъ 740
полскій 524
полукошекъ I 69
польскій 524
полякъ 485
помоцникъ 488
помоцный 488
помоцъ 488
помпушекъ 489
помуровати 131
помылка 489
поневолити 493
понованье 526
пончоха 492
порада 497
порадникъ 498
пораховати 498
пораховать 498
поренчъ 133
порканъ 497
порпура 748
посаманъ 499
посесея 746
посесия 746
посессия 746
посессыя 746
посесыя 746
посилокъ I 58
посполитый 500
посполство 500
поспольство 500
поссесия 746
поссесыя 746
постава I 41
поставъ I 41
постановити 500
постановить 500
постась 741
постать 500
постернакъ 501
постронокъ 501
постыля 741
посэсыя 746
потварити 135
потварный 135
потварца 505
потворити 135
потворный 135
потворца 505
потрава 505
потрапити 504
потрафити 504
потскарби 505
потуха 135
пофалка 483
похвалка 483
похвалька 483
похлебовати 478
похлебовать 478
похлебство 478
похлебца 478
похованье 483
похолокъ 129
похопный 740
почесность 478
почта 503
почтарь 503
пошановане 501
пошанованье 501
пошановати 501
правовати 542
правовать 542
прагнути 541
практикаръ 536
практиковати 536
практыкаръ 536
практыковати 536
пралатъ 536
прапореуъ 537
прапореуь 537
праса 542
праца 541
працевати 535
працовати 535
працовать 535
працовитый 535
преваръ 537
превозъ 143
преворъ I 72
превратный 743
превротный 743
прежегнанье 138
презвиско I 64
презрене 537
презрение 537
презренье 537
прелатъ 746
преложеный 512
преложный 512
преложоный 512
преоръ 537
преправитися 513
прешкода 513
прешкодити 513
прешкодить 513
привелей 540
привилей 540
привилие 540
привилий 540
привилье 540
привильевый 540
прикрий I 43
прикрити 744
прикрый I 43
приоръ 537
притомный 539
прихилны(й) 538
прихильный 538
проба 534
пробовати 535
пробовать 535
пробоство 144
пробошчъ 534
пробощство 144
пробощъ 534
пробощь 534
провизия 748
провизыя 748
проводы 143
продекъ 536
продокъ 536
прозвиско I 64
пролатъ 536
пророковати 537
пророковать 537
прошекъ 542
прусакъ 543
прывилей 540
прывилье 540
прыкрый I 43
прыхилный 538
прэлатъ 746
прягнути 541
псалмиста 748
пудло 543
пуйналъ 543
пулгакъ 544
пулпитъ 144
пунчоха 492
пурпура 748
пустелникъ 545
пустэлникъ 545
пушка 545
пытель 518
пытлевати 518
пэвность 512
пэвный 515
рабовати 546
рада 565
райтаръ 547
райуа 565
рама 549
раптомъ 550
рарогъ 749
рата 553
ратавати 554
ратовати 554
ратовать 554
ратунокъ 554
ратуша 567
ратушъ 567
раховати 548
раховать 548
рахуба 566
рахункъ 566
рахунокъ 566
ревидовати 558
ревидовать 558
ревизея 750
ревизия 750
ревизоръ 750
ревизыя 750
ревоковати 559
ревызыя 750
регестръ 556
регула 749
реестръ 556
реистръ 556

рейстръ 556
рекгула 749
релеквея 557
реликва 557
реликвіарь 750
реликвія 557
ремарь 561
ретовати 554, 558
ретунокъ 554
рефа 559
реферандарь 749
референдарь 749
референдарь 749
реформовати 556
рехва 557
рецептъ 749
речь 561
речь 561
решта 558
рештованье 553
ридель 560
рижъ 564
римарь 561
римарь 561
римянинъ 564
римянка 564
рина 561
ринна 561
ринокъ 562
ринштокъ 563
риса 562
рисовати 563
рицерский 559
рицеръ 559
ришитованье 553
робакъ 547
родзай 565
родзынки 547
рожа 568
рожай 565
розгрешение 555
розгрешенье 555
роздрешение 555
розинки 555
розмаринъ 751
розынки 555
розстыркъ 552
розтыркъ 552
роковати 751
роковать 751
ростеркъ 552
ростиркъ 552
ростирокъ 552
ростыркъ 552
рота 553
ротмистръ 554
ротовати 554
ротунокъ 554
роховати 548
рохунокъ 566
рошtованье 553
рура 569
рурный 569
рута 570
рыдель 560
рыдль 560
рыжъ 564
рымаръ 561
рымянинъ 564
рымянка 564
рына 561
рынва 561
рынокъ 562
рыншtокъ 563
рынштокъ 563
рысовати 563
рыцарский 559
рыцарьство 559
рыцерский 559
рыцерство 559
рыцеръ 559
рыцерьский 559
рыцерьство 559
рыцэрский 559
рыцэрство 559
рыцэръ 559
рыштованье 553
рэчь 561
ряда 565
рятунокъ 554
саква 571
салата 572
салетра 571
салька 572
саля 571
самаританка 572
самаританъ I 78
сардакъ 753
саский 573
сасъ 572
саянъ I 74
сваволникъ 604
сваволный 603
свавольный 603
сваволя 603
сведокъ 756
светокъ 756
своволникъ 604
своволный 603
свовольникъ 604
свовольный 603
своволя 603
сгода 685
сгодный 685
сеймовати 574
сеймъ 573
секретаръ 753
секретарь 753
секрэтаръ 753
семинария 574
сервета 575
серветка 575
сердакъ 754
сикофантъ 575
симониякъ 576
скарбецъ 577
скарбити 577
скарбникъ 577
скарбница 577
скарбъ 577
скарга 578
скаржити 578
скаржыти 578
скаркга 578
скиба 579
склепъ 579
скляница 579
скриня 582
скрыня 582
скура 583
слоикъ 584
слонечникъ 584
слупъ 584
слушне 584
слюбъ 623
смаковати 586
смакъ 585
смалецъ 585
смарагдъ 623
смачный 585
смерть 166
снуръ 625
содомчикъ 586
солетра 571
соянъ I 74
спадокъ 590
спижа 590
спижарня 589
спижовый 590
спижъ 167, 589
споведати 589
споведникъ 589
споведь 588
сподиватися I 59
сподница 587
сподобатися 587
способяти 539
справедливъ 591
справовати 593
справовать 593
справца 590
спречный 592
ставный 596
сталваrа 597
станция 594
станцыя 594
статечный 595
статокъ I 45
статутъ 755
статэчный 595
стация 593
стацыя 593
стауэя 593
стая 155
стелмахъ 596
стельмахъ 596
стоваришитися 596
стоварышитися 596
стодола 593
столецъ 154
столярь 594
стопень 598
стосоватися 595
стрихъ 598
струсь 598
стрыхъ 598
студентъ 599
стула 599
стырникъ 597
стыръ 597
субтелность 600
субтелный 600
субтельность 600
субтельный 600
сукенка 601
сукня 601
сумнение 602
сумненье 602
супликация 156
супликацыя 156
сурма 602
сутана 603

сушити 157
сушить 157
сушыти 157
сушыть 157
сфальшовать 329
сфолкговати 62
сфолькговати 62
сходы 576
сэймъ 573
сэкрэтарь 753
табака 641
таблица 640
таборъ 641
таваришь 755
таварышъ 755
таемница 641
такса 758
таксовати 642
талентъ 642
талеръ 643
талярь 643
танецъ 643
танцевати 644
танцовати 644
тарка 646
тарча 646
тарчникъ 646
тарчь 646
тарчь 646
твилихъ 265
терпентина 648
тестаментъ 758
тинфъ 172
титулъ 759
титунъ 649
тлумачити 649
тлумачь 649
тлумити 649
тлумить 649
тлумокъ 650
тлустость 650
тлустый 650
товаришка 155
товаришъ 755
товарышка 155
торба 645
традиция 759
традыция 759
трактатъ 651
трактовати 'vaišinti' 651
трактовати 'aiškinti' 760
трактъ 651
трапити 653
трафити 653
трафитися 652
трафный 654
трвалый 654
трибуналъ 652
труна 654
трунна 654
трутизна 174
трыбуналъ 652
тузинъ I 59
тузынъ I 59
турбация 655
турбовати 655
турма 656
тынковати 649
тынфъ 172
тытулъ 759
уласный 671
уластный 671
умералъ 326
универсалъ 761
уния 658
устава 658
уставичный 596
фалбана 291
фалда 291
фалшеръ 292
фальшеръ 292
фалширъ 292
фалшовати 292
фалшъ 292
фальшовати 292
фальшъ 292
фамилея 294
фамилия 294
фантъ 295
фарба 295
фарбовати 295
фартукъ 296
фартухъ 296
фаска 531
фацелитъ 128
фебра 298
феровати 298
фиалка 301
фига 298
фигель 300
фигура 300
фикга 298
фикгура 300
филаръ 301
филозофъ 714
филярь 301
фиялка 301
флястръ 521
фолваркъ 293
фолварокъ 293
фолкга 302
фольварокъ 293
фольга 302
фолькга 302
фолькговати 62
фолюшь 486
форитовати 295
форма 296
формовати 302
форта 302
фортель 302
фортэль 302
франтъ 303
фрасунокъ 537
фребра 298
фундаментъ 304
фундаторъ 714
фундация 303
фундацыя 303
фундовати 304
фундушъ 544
фунтъ 304
фурия 714
фурманъ 305
фурыя 714
футро 305
фэбра 298
харунжый I 65
хвартухъ 296
хорунжий I 65
хурманъ 404
хурмонъ 404
хуста 405
хутра 305
цвекъ 265
цвилихъ 265
цеберъ I 36
цегла 254
цедръ 707
цекгла 254
цеклярь 255
цель 257
цехъ 257
цибуля 257
цимбалъ 258
цина 259
цинамонъ 259
циномонъ 259
цминтаръ 258
цмынтаръ 258
цнота 262
цнотливый 262
цугель 264
цукгель 264
цукоръ 263
цыбуля 257
цына 259
цынамонъ 259
цынишъ 267
цытрына 260
чамара 44
чвертка 269
чверть 269
чвичити 269
чемара 44
червецъ 710
чинишъ 267
чистецъ 268
члонекъ 268
чуйность 267
чуйны 267
чынамонъ 259
чынишъ 267
чыстецъ 268
шабля 626
шалберъ 606
шановати 607
шапфиръ 605
шарлатъ 608
шатанъ 608
шафа 605
шафарь I 64
шафиръ 605
шафовати 609
шафунокъ 611
шацовати 605
шацунокъ 158
швабъ 639
шефарь I 64
шефранъ 610
шиба 612
шидарство 163
шидарь 613
шидити 612
шиковати 613
шинковати 614
шинкъ 614
шиховатися 603
ширмовати 616
шкалевати 619
шкаловати 619
шкарадны 620

шкарады 620
шкатула 621
шкелевати 619
шкода 617
шкодити 618
шкодовати 617
школа 619
шкорпетка 621
шлюбъ 623
шляхта 622
шмарагдусъ 623
шмарагдъ 623
шматъ 624
шнуръ 625
шолтисъ 160
шолтысъ 160
шопа 616
шотъ 160
шофель 638
шпада 633
шпара 628
шпаркгалъ 628
шпегеръ 166
шпегъ 630
шпекговати 630
шпекгъ 630
шпетный 629
шпиканардъ 630
шпилька 631
шпиталь 632
шпихлеръ 631
шпыталь 632
шпяговати 630
шпякгъ 630
шрамъ 634
шротъ 634
шрубъ 635
шталтъ 635
штола 755
штрыхъ 598
штука 636
штурмовати 637
штурмъ 637
шуфляда 637
шыба 612
шыдеръ 613
шыковати 613
шынкаръ 615
шынковати 614
шынкъ 614
шыпръ 163
шырмовати 616
эвангелея 289
юпа 335
юпка 82
юргельтъ 336
юрисдика 336
юрисдыка 336
юркгельтъ 336
ютреня 336
ютрня 336
яксамитъ 14
ялмужна 332
ярмаркъ 333

Baltarusių (gudų)

абзо́й (dial.) 195
абзу́й (dial.) 195
абмурава́ць 209
абрахоўвацца 20
абро́да (dial.) 700
абсалю́цыя 209
абсац 207
абсалю́ція 209
абуа́с 207
абугі 207
абуэ́нгі (dial.) 207
абыва́таль (dial.) 194
абыва́цель 194
абэ́лга (dial.) 194
абэ́лка 194
аге́нт 701
агрэ́ст 199
агуро́к I 15
адама́шка 195
адва́га 220
адва́жны 220
адва́хта (dial.) 13
адвэ́нт (dial.) 196
адзёнак 24
адзёр 12
адло́г (dial.) 702
адмініstрава́ць 196
адміністра́тар 700
адміністра́цыя 196
адтанцаваць 220
адхла́нне (dial.) 219
а́ер I 46
аздо́ба 220
акавіта 199
акрутны 200
акрэ́нт (dial.) 200
аксаміт 14
акуля́ры 200
акура́т 200
акура́тнасць 201
акура́тны 201
алаве́ц (dial.) 201
алавок 201
алене́ёрка (dial.) 16
алівэс (dial.) 15
алінге́рка (dial.) 16
алію́сь 16
ало́вак 201
алтары́ста 203
алу́вак (dial.) 203
а́льба 701
а́льба (conj.; dial.) 201
а́льбо́ 201
альва́с (dial.) 15
альвэ́с (dial.) 15
алькёр (dial.) 202
альта́на 202
альта́нка 203
алья́с 15, 16
алябастар 201
а́ман (dial.) 127
амбара́с 203
амбі́ція 204
амбіцыя 204
амбі́ыя 204
амбо́н 204
амбона 204
анге́льскі 205
анге́рка 205
анголь (dial.) 18
андара́к 204
андорак (dial.) 204
андэрак (dial.) 204
анёл 205
анталя́х (dial.) 19
антало́к (dial.) 19
аня́л (dial.) 702
апа́рт 206
апе́ка 207
апекава́цца (dial.) 207
апекаваць 208
апе́кан (dial.) 208
апелева́ць 208
апеляваць 208
апеля́цыя 208
апера́цыя 738
апі́нія (dial.) 738
аплатка 139
апто́ка 210
апто́кар 210
апто́карка 210
апякун 208
ара́пнік 549
а́рба (dial.) 213
аргані́ста 214
аргументава́ць 214
аргументова́ць 214
ардына́рыя 211
арендар 212
арендова́ць 212
арештова́ць 212
аре́штъ 212
а́ркуш 214
арма́та 215
армату́ра 215
а́рпа (dial.) 215
арпава́ць (dial.) 213
артыкул(ъ) 216
а́рфа 213
арфава́ць 213
арцыбіскуп 211
аршэ́ннік (dial.) 216
аршэньнік 216
арыгіна́л 476
арэ́нда 212
арэ́шт 212
арэштава́ць 212
асе́соръ 217
а́сма (dial.) 217
асоба 217
асьма́к (dial.) 218
асэсар 217
атвёрты (dial.) I 62
атлас 219
атра́ма́нт 219
атра́ментъ 219
аўтар 703
афт (dial.) 209
афтава́ць (dial.) 210
афя́ра 197
афяраваньне 198
афяраваць 198
ахвя́ра 197
ахвяраваць 198
ахвярнік 198
ахмістры́ня (dial.) 199
ачэ́п (dial.) I 74
аччэпа (dial.) I 74
ба́вал 229
ба́ваўна 239
ба́вна (dial.) 240
ба́волъ 229
бавэл (dial.) 240
багне́т 221
бада́нне 221

баданьне 221
байстру́к(ъ) 221
ба́ка 221
бакаля́р 222
бакла́га 35
балвохва́льство 224
балёва́ць (dial.) 223
бале́я 223
балі́я́ 223
баль 224
балява́нне 223
баляванье 223
балява́ць 223
баля́са 223
бамбале́ (dial.) 26
ба́мбель (dial.) 26
бамбо́шы (dial.) 26
бамбэ́лак (dial.) 26
банду́рка 224
банка́рт 705
банкетава́ць 225
банкетова́ць 225
банке́т(ъ) 225
банкрут 225
ба́нька 224
ба́рва 228
барве́нак 228
барвінак (dial.) 228
барві́нок, *барвіно́к* (dial.) 228
‡ *барвичка* (dial.) 28
барда 227
ба́рлеч 30
барлёчы 30
барля́чы 30
барта 227
ба́ртнік (dial.) 228
барць (dial.) 27
баруя́ (dial.) 27
барыл́ка 227
барэ́лка / *-о* 227
бас 239
баса́к 229
бастря́ 29
басэ́тля 229
бат (dial.) 705
баху́р (dial.) 704
ба́хур(ъ) 704
бацяя́н 221
бачнасьць 239
ба́чносць 239
башта I 73
бъда́къ 705
безе́уный 233
бе́кас (dial.) 230
бекéш (dial.) 230
бзік (dial.) 32
бзі́к I 54
бзыкава́ць (dial.) I 54
бигусъ 233
бікéш (dial.) 230
біндалік 234
біндалікі (pl.; dial.) 234
біндас (dial.) 234
бінджак (dial.) 517
біндзюга (dial.) 29
бінчак (dial.) 517
біньдзюг (dial.) 29
бі́скуп 234
бланка (dial.) 236
блу́за 237
блу́зка 237
блю́зка 237
блюзне́рство 237
блюзне́ръ 237
блюзні́ць, *блю́зніць* 238
блюзьнер 237
блюзьнерскі 238
блю́зьніць (dial.) 238
блюска (dial.) 237
бля́ха 236
бля́харь 236
бо́мбаль (dial.) 26
бо́мбель (dial.) 26
бо́мболь (dial.) 26
борг 226
бо́ртнік 228
бо́руя (dial.) 27
борць (dial.) 27
бот(ъ) 229
бо́хан 222
боцяя́н 221
брак 243
бракаванне 243
бракава́ць 240
бра́кар (dial.) 243
бракó́ўны 243
бра́ма 244
бранзале́т I 71
бранзале́та (dial.) I 71
браўтва 34
бри́дзіцьца 706
бро́вар 241
броі́ць (dial.) 706
бро́ніць, *бро́ніць* 241
бру́к 244
брукаваньне 244
брукава́ць 245
бруковáнне 244
брунэ́лькі (dial.) 245
брывá (dial.) I 11
брыдзіцца 706
бры́лік (dial.) 242
брыль 243
брыта́н (dial.) 242
брытва́н (dial.) 242
бры́чка 241
бу́да 253
будаваньне 246
будава́ць 246
будаўнік 245
будоваць (dial.) 246
будынак 246
будынек 246
будынок 246
бузава́ць (dial.) 252
бузі́ць I 54
бузова́ць 252
букла́га (dial.) 35
букла́шка (dial.) 35
бу́кса 246
буксава́ць 247
булба (dial.) 248
бу́лка 248
бу́льба (/ dial.) 247, 248
бу́льва (dial.) 249
бунт 249
бунтава́ць 249
бунтаўнік 250
бунтова́нне 249
бунтаваньне 249
бунтова́ць (dial.) 249
бурда́ 250
бурмістр 250
бу́рса 250
бурштын 251
бу́таль (dial.) 252
бутвéць (dial.) 252
бу́тэль (dial.) 252
бутэ́лька 252
бу́цца I 79
бу́чны(*й*) 245
бы́ле (dial.) 233
быле-што́ (dial.) 234
быле-я́к (dial.) 233
бы́ля 233
быля-дзе́ (dial.) 234
бы́ля-куды́ (dial.) 234
бы́ля-што́ (dial.) 234
бы́ля-я́к (dial.) 233
бэз 232
бэзд (dial.) 232
бэ́кас (dial.) 230
бэльг 230
бэ́мбаль (dial.) 26
бэ́мбяль (dial.) 26
бэнка́рт(ъ) 231
бэ́ста (dial.) 30
бэ́сто (dial.) 30
бэ́сты (dial.) 30
бэ́стыя 232
бэ́сціць 29; I 70
бэ́та 31
бяспе́чны 231
ва́гà, *ва́га*, *ва́ґа* 673
ва́жиць 676
ва́жыць 676
вазаўня́ (dial.) I 38
вазо́ўня I 38
вал 674
вандраваньне 182
вандраваць 667
вандровáнне 182
вандровáць 667
вандро́ўнік 667
ванзэ́лык (dial.) 182
ва́нна 674
вансáч (dial.) 661
вантрабя́нка (dial.) 661
вантро́ба 334, 661
вантро́бы (dial.) 334, 661
ванцáч (dial.) 661
варава́ць (dial.) 662
варавíты (dial.) 661
варіева́цьца 662
варія́тъ 662
варкі́лый (dial.) 179
варстáт (dial.) 663
ва́рта 664
вартаваць 664
вартаўнік 664
вартова́ць 664
вартовни́къ 664
варункі (pl.) 664
варца́бы 662
варштáт 663
вар'явацца 662
вар'ят 663
вар'ятка 663
вдзя́чный 665
ве́дзьма 762
венге́рка 668

венгр 668
ве́нзель 182
вершъ 668
вігі́лія (dial.) 762
виделка (dial.) 182
видёлка (dial.) 182
відэ́лец 668
відэ́лка (dial.) 182
відэ́лцы (pl.) 668
візытаваць 671
визытава́ць 671
вікáрый 762
вілвені (pl.) 180
вилéя 670
ви́лія 670
ві́льгаць 670
ви́льгоць 670
вінча́ць (dial.) 181
віншаваць 183
виншова́ць 183
вла́сный 671
вла́стносць 672
вло́чка (dial.) 238
влу́чка (dial.) 238
во́длуг (dial.) 665, 666
воéвникъ 179
возóвня I 38
войт(ъ) 660
волвéня 180
во́лвяница 180
вонтро́ба 661
вонтро́бы (dial.) 334, 661
во́рчикъ 675
во́рчык 675
во́цат 195
ву́рзнуць (dial.) 177
вухна́ль 657
вы́гадаць 669
выкасо́ўваць 365
вы́клад(ъ) I 78
выла́гі (dial.) 670
выло́га (dial.) 670
выло́гі (dial.) 670
вы́маглявацъ (dial.) 433
выпрабо́ўваць 330
вы́фарбаваць 329
вы́шпеговаць 331
вэ́длуг 665
вэ́длук 665
вэ́нгар (dial.) 668
вэ́нгэр (dial.) 668
вэ́нгяр (dial.) 668
вэ́ндзіць (dial.) I 59
вэ́ндзъл (dial.) 182
вярстат (dial.) 663
габлява́ць 71
ґаврóн (dial.) 715
гавэ́нда (dial.) 309
гавэ́ндать (dial.) 309
гавэ́ндзіць (dial.) 309
ґаґа́нец, *гаганéц* 306
газ 'toks audinys' 65
газ 'dujos' 310
га́за 309
газавы 310
газні́ца (dial.) 310
газьні́ца 310
гайда́к (dial.) 14
гайду́к(ъ) 14
гак(ъ) 'metalinis kablys' 326
гак(ъ) 'sala' 476
га́лас I 76
галасаваньне 730
галасава́ць 15
галасова́ці 15
галга́н 307
галга́н (dial.) 307
галга́ны (dial.) 307
гале́рыя (dial.) 64
га́льштук 17
*ґаляр*э́*та* (dial.) 306
га́мбіць 322
гамзэ́лька (dial.) 64
гаму́лка (dial.) 307
ґа́нак 307
ґа́нак 307
ганаравáцца (dial.) 323
ганаро́вы 322
га́ндаль 323
гандле́ваць 323
гандлява́ць 323
гандля́р 323
га́ндэль 323
га́ніць 312
га́нок (dial.) 307
га́ньба 323
га́ньбіць 322
гапт (dial.) 209
гаптава́ць 210, 321
гарба́р 308
гарба́та 20
гардзе́ль (dial.) I 51
га́рдзіць (dial.) 312
гарли́восць 308
гарли́вый 308
гарма́та 215
гармі́дар 22
гармі́дэль (dial.) 22
гарми́дэръ 22
гарні́тар 308
гарні́тур 308
гаро́нчка (dial.) 308
гарсе́т 313
гарсэ́т 313
гарт 23
гартава́ць 23
гартэ́нзія 719
га́рус 22
гарцава́ць (dial.) 324
ґарцава́ць (dial.) 324
гарцова́ць 324
гаспада́рнасць 715
гату́нак (dial.) 309
гату́нкавы (dial.) 309
гатунковы 309
гату́нок (dial.) 309
гату́нокъ 309
гафт 209
га́фта 209
гафтаваньне 321
гафтава́ць 210, 321
гафтованне 321
га́ці (dial.) 312
гачóкъ 325
га́чык (dial.) 325
гвалтава́ць (dial.) 319
гвалтова́нне 319
гвалтова́ць 319
гвалто́вникъ 320
гвалто́вный 318
гвалт(ъ) (/ dial.) 318
гва́лціць 319
гвінт (dial.) 319
гвоздзики́ I 51
гебаль 71, 290
гебель 71, 290
герб 324
гербáта 288
гереты́къ 717
гéтман 325
гзымс 320
гзы́мсавы 320
ґдзь-ко́львекъ 403
гі́вяры (dial.) 66
гіда́ (dial.) 77
гімн 718
гістóрыя 718
гúцель 327
гі́уэль (dial.) 327
гішпа́нка (dial.) 628
гіяцы́нт 718
глод (dial.) 311
глянцова́ць 311
гмахъ 311
ґмі́на, *гміна* 311
гнаёўкі (dial.) 66
гнаяўкі (dial.) 66
гнэ́мбіць (dial.) 311
го́лас (dial.) I 76
голдова́ць 70
голдо́вникъ 16
го́лос (dial.) I 76
голосова́нне 730
голосова́ць 15
го́нар 326
го́норъ 326
го́нт (dial.) 312
го́нта 312
горо́нчка (dial.) 308
го́рсъ 313
госпадарны 715
готова́нне 308
гра́ба́р(ъ) 67
грабушкі́ (dial.) I 63
грамзо́ліць (dial.) I 68
грамніца 314
грамні́цы (dial.) 314
гра́нне 315
гра́нье (dial.) 315
гра́ты (dial.) 315
гра́фка (dial.) 313
грацаваць (dial.) 313
грейцар 315
громни́цы 314
громни́чный 314
грош 314
ґро́ш (dial.) 314
гро́ши (pl.) 314
грума́да (dial.) 316
грунтова́ць 317
грунто́вный 317
грунт(ъ) 316
гру́ца 316
гручо́лы (dial.) 316
грызмо́лы (dial.) I 68
грымзо́лі I 68
Грэ́цыя (top.) 716
гу́зік I 55
гу́зикъ I 55
гуля́ць 719
гумар 326
гу́мар (dial.) 326

гумо́р (dial.) 326
гу́моръ 326
гу́нсвотъ 176
гурт 177
густ (dial.) 317
густ(ъ) 317
гэ́бель 71, 290
гэтман 325
дабрабы́т 310
дабудаваць 270
дабудоўваць 270
давадзіць 272
давýтка (dial.) 50
дакляраваць (dial.) 274
дакто́рка 271
далікáтнасць 275
далікáтны 274
даматýр (dial.) 271
дарéмнікъ 271
дарéмный 49
дарýнак 271
дарýнокъ 271
дарэ́мнік (dial.) 271
дастатны 272
дахóўка 278
дах(ъ) 270
дбáйны 218
дбаласьць 218
дбáлосць 218
дбáлы 218
дбáнне 270
дбаць 272
дванáстый 286
дэкларáція 711
дзваны́ (dial.) 287
дзебáть (dial.) 57
дзеркáч (dial.) I 55
дзернó (dial.) 712
дзёба (dial.) 57
дзíда 58
дзы́ндра 286
дзюб (dial.) I 55
дзю́ба I 55
дзю́баць I 55
дзя́баць (dial.) 57
дзядзíнец 275
дзякаваньне I 50
дзякаваць 286; I 51
дзякан 57
дзя́кованне I 50
дзя́коваць 286; I 51
дзя́лка (dial.) I 55
дзяркáч I 55
дзярнó (dial.) 712
длуг (dial.) 278
(добра)-зычлíвы 697
добудовáць 270
дóктар 271
дóктарка 271
доматýръ 271
досць 278
досьць (dial.) 278, 658
драб 279
драбíна (dial.) 281
драбúна 281
драбúны 281
драгýн 279
дрáзга, *дразгá* (dial.) 282
дранг (dial.) 280
дрáнгá (dial.) 280
дрáнка I 75
драпáк 712
драпакавáць (dial.) 712
драпачавáць (dial.) 712
дрáтва 280
драч (dial.) I 37
дрéнчыць 280
дронг (dial.) 280
дрóнчак (dial.) 282
дружбáнт (dial.) 284
друкавáць 283
друкáр 283
друкáрня 282
дрýкар(ъ) 283
друковáнне 283
друк(ъ) 282
друшля́к 283
дрэ́нчыць 280
дýбальт 284
дубальтавáць (dial.) 54
дубальтóвы 284
дубальтóўка 54
дубельтóвый 284
дýбельтъ 284
дубэльтóвы 284
дукт 284
дýля 286
дýмны 284
дýмный 284
дуршля́к (dial.) 285
душá I 35
ды́мка (dial.) 711
ды́нда 51
дыспутавáць 277
дыстáнцыя 277
дысцыплíна 277
ды́тка (dial.) 51
ды́шаль 278
ды́шэль (dial.) 278
дыя́мéнт(ъ) 276
дыямёнтавы 276
дэкларавáць 274
дэкларáцыя 711
дэкрэтавáць 274
дэ́раш (dial.) 275
дэ́рэш (dial.) 275
д' я́бал 277
евангéлія 289
егіпця́нін 713
егіпця́нка 713
егóмосць 79
едвáбный 197
едвáбъ 197
еднáнне 333
еднáць 333
ельмóжня (dial.) 332
éнчыць 334
жабравáць 689
жабрáк 690
жагнáць 692
жáдны 694
жак 693
жакí (pl.) 693
жал 695
жарт 688
жартавáнне 693
жартавáць 191, 689
жартаўнíкъ I 65
жартовáнне 693
жартовáць (dial.) 191, 689
жартовнúкъ I 65
жáртомъ 191
жартоўны 693
жаўнéр 689
жаўнерка 189, 689
жаўнёрка 190, 689
жебрáкъ 690
жегнáнне 691
жегнáць 692
жидъ 697
жúчыць 695
жовнéръ 689
жовнéрка 189
жóдны (dial.) 694
жонд (dial.) 147, 698
жондзіць (dial.) 549
жупáн(ъ) 698
жýпіца (dial.) 687
жур 697
жырандóль 688
жых (dial.) I 80
жэбрáк (dial.) 690
жэбровáць (dial.) 689
жэч (dial.) 561
заважáць (dial.) 178
завод 188
загáрак (dial.) 684
зáдосць 658
Задушкі (pl.) 686
заживáць 679
закасáць 91
закрыстыян (dial.) 185
закýтникъ I 65
закýцыя I 64
залёты (pl.) 186
залзавáць (dial.) 678
зáлзы (dial.) 678
замш 678
зáмша 678
запаветрывацца 659
запавéтрыць (dial.) 659
запалéне (dial.) 679
запаленьне 679
запалéня (dial.) 679
заповѣ́триваць 659
заповéтрыць (dial.) 659
зáраз(ъ) 679
захóдъ 677
зацúрка I 53
зацíрка I 53
заянклíвы (dial.) 677
збан 763
збрóдзень 380
збродня (dial.) 380
збрóйнік 187
збрóйны 380
збрóщь 763
збрóя (dial.) 681
збры́дзець 600
збры́дзіць (dial.) 600, 756
збунтавáцца 602
збы́так 679
збыткаваць 679
збыткавáць (dial.) 679
збы́ткі (dial.) 679
збытковáць 679
збы́тны 680
звóннік (dial.) 763
згвáлтщь 601
зґвáлтщь (dial.) 601
згóда 685

згодлі́вы 600
згóдливый 763
згóдный 685
грáбны 685
грáя 686
здáтны(й) 681
здóльны(й) 681
здрáда 682
здрáдзіць 683
здрáдзіць 683
здрáдливый 683
здрáдникъ 684
здрáдны 683
здрáдный 683
здрáдуа 682
здрáйца 682
Зéлна (*свя́та*) I 60
Зéльна (*свя́та*) I 60
земя́къ I 60
знаёмы(й) 686
зневáжыць 330
знéнáука (dial.) 330
зненáуку 330
зняваáжыць 330
зняна́уку (dial.) 330
зрáда 686
зрáдзіць 687
зрáзы 687
зъеднáць 601
зы́даль 573
зы́дэль 573
зы́мсік (dial.) 320
зыскъ 686
зы́чыць 696
зычлі́вы 697
зы́чыць 696
зэ́гар 684
зэ́гяр (dial.) 684
зэ́даль 573
зэ́дэль 573
імбі́р 328
і́мпат (dial.) 328
і́мпэт (dial.) 328
и́мпэтъ 328
імшá (dial.) 456
інáкшы 720
інбéр (dial.) 328
индык(ъ) 328
і́рха, *ірхá* 79
іршá (dial.) 79
іскъ (dial.) I 37
кабалá 337
кабалы (pl.; dial.) 337
кабáт(ъ) 338
кабáцік (dial.) 83
кабéрац 337
кабéта 338
кáва 370
кавáлак 370
кавалéр 370
кавáлокъ 370
кавáляр (dial.) 370
кавéнчыць 371
кавенчыць 371
кавэнчыць 371
кавя́рня 371
каганéцъ 340
кадýкъ 340
каéт (dial.) 341
казá 385
казáне (dial.) 371
казáнне 371
казаннúца 386
кáзань (dial.) 371
казаньне 371
казачы́на 93
казачы́нка (dial.) 93
казнодзя́ья I 52
каламáр (dial.) 341
каламаръ 341
калаўрóт 721
калдýн 342
калдуны́ (pl.) 342
калéка 99
календавáць (dial.) 84
калéндры (dial.) 342
кáлка (dial.) 344
калóнія 343
каля(в)і́на 83
каляндар 343
каля́ц (dial.) I 38
камаш 345
камáшы (pl.) 345
камзэ́лька (dial.) 347
камзéля 346
камедыя 725
камізэ́лька 346
камізэ́ля 346
камі́н 346
камóрка 85
кампáнія 382
камузэ́лька (dial.) 346
камунікáты (dial.) 100
камýнія (dial.) 382
канарак 347
канáрка 347
канáрокъ 347
кандыцыя 726
кант 350
кáнтáр 349
кантóвы (dial.) 350
кантóплі (dial.) I 61
кантычка 351
кантэ́нтны 350
кантэ́тны 350
канцылярыя 348
канчýк (dial.) 86
кáпа (/ dial.) 352
кáпар 352
капéц 722
капёр 352
капіжон (dial.) 354
капітáн 354
кáпі́ца (dial.) 354
капішóн (dial.) 354
кáпка (dial.) 88
каплáн(ъ) 355
каплúца, *каплі́ца* 355
каплýн 356
капóт 357
капóта 357
каптýр 357
капýза (dial.) 358
капуцы́н 723
капэ́люш (dial.) 353
капялю́ш 353
капялю́шнік (dial.) 87
карабáн (dial.) 89
карáл 383
карáлі (pl.) 383
каранавáнне 358
каранáцыя 384
‡ *карафин* 89
карафі́нка (dial.) 89
карáфка (dial.) 358
карб (dial.) 359
карбóнка (dial.) 360
карбы (pl.; dial.) 359
карбэ́ (dial.) 89
карвашы́ (pl.) 364
кардамон 724
кардэ́ль (dial.) 724
каркаваць 383
кáрлик 361
кармазы́н(ъ) 361
карман (dial.) I 76
карóна 361
карп 362
кáрта 385
карук 362
карýнки 363
кáры 384
карэ́та 360
касавáцъ 365
кáсьціць (dial.) 91
катáнка 369
кáтоваць 369
каталúкъ 368
каталúцкій 368
катрúнка 92
катры́нка 92
кат(ъ) 385
кáўка 724
каўнéр 344
кáчар 339
кáчка 340
кáчур 339
кашамір 94
кашáра (dial.) 365
кашары́ць (dial.) 91, 727
кашмір 94
каштаваньне 366
каштавáць 367
каштáн 365
каштоўнасьць 366
каштóўны 366
кашэрны 727
кашэ́рны (dial.) 727
кашэ́рыцца (dial.) 91, 727
квáпіцьца 729
квáпіцца 729
квáрта 406
кварцíра (dial.) 406
кватэ́ра 407
кватэ́раваць (dial.) 407
кватэ́рка 407
квéтка, *квѣтка* I 69
квітáцыя 408
квітовáць 408
квітъ 408
кéлб (dial.) 371
келбасá 372
келбáсникъ 95
кéлбук (dial.) 372
келбýн (dial.) 372
келзáць, *кéлзаць* 373
кéліх 372
кéлихъ 372
келішак 375
кéлишекъ 375
кéльня 372
кéпкавáць (dial.) 373

ке́пска 373, 376
ке́пскі 373
ке́пскій 373
ке́пско 376
кеп(ъ) 376
ке́рма́ш (dial.) 375
кермашова́нне 374
кермашова́ць 374
кермашо́вый 374
керма́шъ 375
керова́нне 373
кілбаса́ 376
кілі́шік (dial.) 376
кіраваньне 373
кірава́ць 374
кірмаш 375
кірмашовы 374
кірова́ць (dial.) 374
киро́вно 94
киро́вный 94
кіру́нак 94
киру́нокъ 94
кітава́ць 377
китова́ць 377
кла́віш 379
клеба́нія (dial.) 519
клейно́ды 379
клі́нчыць 379
кле́нчыць (dial.) 379
клёпка 96
кле́цкі (dial.) I 66
клёцкі (dial.) I 66
клю́ба 98
клю́бы (pl.) 98
ключво́йт (dial.) 380
кля́мар 95
кля́мка 377
кля́па (dial.) 96
кляпы 96
кля́шитар 380
кля́шиторъ 380
кмін 381
кминъ 381
кно́раз 581
кнот(ъ) 381
коза́ 385
ко́зыр 93
коло́ворот 721
ко́льчык 382
ко́мжа (dial.) 347
комина́ръ 346
ко́минъ 346
комо́рка 85
ко́мпель 346
комэ́дыя 725
кончу́к 86
копе́цъ (/ dial.) 722
ко́пка I 38
коптýр (dial.) 357
коптýръ 357
ко́рба (dial.) 383
ко́рак 383
ко́рка 383
коро́нка 363
кору́ка 362
кору́нки 363
ко́ўдра 341
ко́у(ъ) 99
коч (dial.) 381
кошар 727
коша́ра (/ dial.) 365
коша́ры (pl.) 364
кошери́ць 91, 727
коше́рный 727
ко́шеръ 727
кошт 366
кравéцкі(*й*) 390
кравéцтво 391
кравéц(ъ) 390
кравчи́ха 102
кра́йка 386
кракавя́к 102, 387
кракавя́ка (dial.) 102
кра́лька 388
кра́ма 397
крамар, *крама́р* 398
кра́мар (dial.) 398
кра́мникъ 389
кра́мны 397
кра́мный 397
кра́пля (dial.) 728
кра́та 390
кра́тка 398
кра́ты (dial.) 389
крахма́л (dial.) 387
краўчы́ха 102
кре́ска 392
кришта́ль 392
кро́лік (dial.) 388
кро́пля 727
крохма́л (dial.) 387
кру́жык (dial.) 398
крупе́рня (dial.) 398
крупэ́рня (dial.) 398
круці́ць 104
крывýля I 16, 103
крывýля (dial.) I 16, 103
крыжаваньне 394
крыжаваць 394
крыжавы 393
крыжева́нне 394
крыжева́ць 394
крыжо́вы 393
крыжо́ўка (dial.) 728
крыж(ъ) 396
крыжык 395
крымзо́лі I 68
крышта́ль 392
крэ́дэнс (dial.) 391
крэмпава́ць (dial.) 391
крэс (dial.) 392
крэ́ска 392
ксёнжка (dial.) 398
ксёншка (dial.) 398
ку́бел(ъ) I 68
ку́бі́л (dial.) I 68
ку́ге́ль (dial.) 400
кулдычиць 106
ку́лька 401
ку́нту́ш(ъ) 402
ку́па (dial.) 402
курак 403
кура́нтъ 403
ку́пар I 63
кур'е́р 403
ку́рта 'striukė' 404
ку́рта (dial.) 'kalė' 106
ку́ртка (dial.) 404
куфа 402
ку́фар I 63
куфарак 403
ку́фель 402
ку́фор (dial.) I 63
куфэ́рак (dial.) 403
кухаль 402
кухáрка 399
кухáрскі(*й*) 400
кухáрство 401
кухарчу́къ 400
ку́хар(ъ) 400
ку́хель 403
кухми́стръ 399
ку́хня 399
ку́хцикъ 105
ку́цы 105
ку́шне́р(ъ) 405
кялбу́к (dial.) 372
кяравáць (dial.) 374
кярма́ш (dial.) 375
ла́бус (dial.) 113
лава́нда 413
ла́вникъ 413
лагоднасьць 730
лагóднасьць 730
лагóдны 730
лагóдный 730
ладава́ць (dial.) 113, 409
ладова́ті (dial.) 113
ладова́ць (dial.) 409
лаж 414
ла́жа 414
лаза́нка 413
лаза́нкі (pl.) 413
лаза́нька 413
лазарэ́т 414
лазбава́ць (dial.) I 56
лазу́рак 414
лазу́рка 414
лазуркава́ць (dial.) 414
ла́зьбі́ны (dial.) I 56
ла́кса 417
лама́нцы 730
ланцу́г 410
ланцу́к 410
ланцу́х 410
ланьцу́г 410
ла́ска I 39
ла́та 428
ла́твы(*й*) 412
латрава́ць 412
лацно́ (dial.) 427
легат 732
лед (dial.) I 39
леда 415
ле́да, *леда́* (dial.) 415
леда́икъ 415
леда́я́к (dial.) 416
ле́два I 39
ле́две I 39
ле́дви I 39
ле́дви не ле́дви 731
ле́дво I 39
ле́дво-нілé дво (dial.) 731
ледзь-ня ледзь (dial.) I 39
ле́йцы (pl.) 416
лека́й (dial.) 422
лекцыя 417
ле́мант (dial.) 409
лемантава́ць 409
лемантванье 109
ле́мент 409
лементоваць 409

ле́мпа 418
лен 419
ле́нпа (dial.) 418
лёкай 422
лёс 422
лі́ка (dial.) 112
лі́лія 421
лі́на 427
лі́нія 422
ліпе́нь (dial.) 732
літа́нне 423
лі́тар 423
лі́тара 423
літві́н 423
литви́нъ 423
лі́ха (/ dial.) 112
лі́хо, *лі́хо* 112
лихта́рня 420
ліхта́рня 420
лихта́ръ 420
ліхта́р 420
лі́шитва 422
лі́шитва 422
ло́бус (dial.) 113
ло́жка 411
лоза́нкі (pl.) 413
ло́тра (dial.) 411
лотрова́ць 412
лотр(*ъ*) 411
ло́шко (dial.) 411
лудзі́ць (dial.) 112
лучи́ць 108
лу́чка 238
лучы́ць 108
лы́шитва 422
лэдь (dial.) I 39
лю́бчык (dial.) 425
люстэ́рак (dial.) 425
люстэ́рко (dial.) 425
лю́тар 426
лю́тня 426
лю́фа (dial.) 426
люфт (dial.) 425
люхт (dial.) 425
люцы́пар (dial.) 424
люци́перъ 424
люцы́пер 424
ля́да (dial.) 419
лядава́ць (dial.) 409
ляда́кі (dial.) 415
лядаяк (dial.) 416
лядо (dial.) 419
лядь (dial.) 419
лякáй (dial.) 422
ля́кса 418
ляле́я (dial.) 417
ля́мант 409
ляманта́ваць 409
ля́мпа 418
лямпэ́рыя (dial.) 418
лямэнт 409
ляндры́нка (dial.) 419
ляндры́нкі (pl.; dial.) 419
ля́нпа (dial.) 418
ля́рва 419
лята́рня (dial.) 731
маґе́рка (dial.) 433
магéрка 433
ма́гли, *ма́ґли* 433
маглява́ць, *маґлява́ць* 433
магнэ́с (dial.) 433
маёвы(*й*) 457
маёнтак 434
маёнтокъ 434
маджа́ра 449
маджэ́р 449
маджэ́ра 449
мазу́рэк (dial.) 118
мазу́рка 449
ма́зу́р(*ъ*) 449
ма́йстар 119
майстраваньне 450
майстравы 449
майстрава́ць 434
майстро́ва (dial.) 434
майстрова́нне 450
майстрова́ць 434
майстро́вая 434
ма́йстровъ 449
майстровы 449
майстэрня 449
майстэрства 434
ма́йстэръ 119
ма́йсуер 119
майсуёр (dial.) 119
макаро́нъ 435
маку́х (dial.) 436
малева́нне 437
малева́ць 437
малеви́дло 436
малжéнскій 439
малжéнство 439
малжэнскі 439
малжэнства 439
ма́лпа 438
малява́нне (dial.) 437
маляваньне 437
малява́ць 437
малявíдла (dial.) 436
маля́р 438
малярства 436
маму́ся (dial.) I 56
ма́ндат 733
манке́т (dial.) 441
манстра́нцыя 736
ма́нталь (dial.) 441
манту́с (dial.) 450
ма́нтыль (dial.) 441
манцíць (dial.) 115
ма́рац 457
мардава́ць 442
ма́рец(*ъ*) 457, 458
ма́рмуръ 443
марнавацца 736
марнава́ццa (dial.) 736
марнава́ць 734
ма́рнасць 734
марнасьць 734
ма́рносць 734
ма́ртвицьца 444
маруджанне 445
марудзíць 444
маруднíк (dial.) 445
марудны 445
марцыпа́н 441
маршáлак 444
маршáлка (dial.) 443
маршалковство 444
маршáлокъ 444
ма́ры (/ dial.) 458
марына́рка (dial.) 442
марэля 458
мар'яши 442
масенж 445
маскáль 446
масяндзовы (dial.) 445
ма́та (dial.) 447
матарыя́л 448
ма́тачнік I 63
матíца I 52
матня́ (dial.) 447
матэ́йка (dial.) 447
матэ́рыя 448
матэрыя́л 448
матэр'я́л 448
матэ́чнік I 63
ма́ўпа 438
махлева́нне 435
махлева́ць 435
махляваньне 435
махлява́ць 435
махля́рка (dial.) 436
махлярства 430
махля́р(*ъ*) 436
маца 429
мацава́ць 429
маце́йка (dial.) 430
мацер'я́л 448
маці́ца (dial.) I 53
маці́чны (dial.) 114
ма́чта 446
машта 446
маяран 434
медáлік (dial.) 118
медзюля́н I 31
медзякі 121
медзяля́н I 31
мъдни́ца 735
ме́лес 119
меля́з (dial.) 119
менту́с (dial.) 450
меркава́ць 452
мъркова́нне 451
мерковaньне 451
мъркова́ць 452
мета́льникъ 121
ме́трыка 451
мешчані́н 452
мигда́лы (pl.) 453
мизе́рия (dial.) 456
мизэрный 457
митре́нга 456
мігда́лы (pl.) 453
мігда́л(*ь*) 453
мізе́рны (dial.) 457
мізэ́рны 457
мі́ля 457
мінíстар 121
міног (dial.) 454
міркава́ць 452
мірт 735
мі́рта 454
мітрэга 456
мітрэ́нга 456
мо́да 432
мо́дны 432
мо́ндры (dial.) 440
морва 459
морг (dial.) 442
моргъ 442
мордова́нне 441
мордова́ць 442

мосенж 445
мосе́нзовый 445
мо́сенз(ъ) 445
моска́ликъ 446
моска́ль 446
моц 430
мо́ца 430
моцнасьць 431
мо́цносць 431
мо́цны(й) 431
моцова́ць 429
мугава (dial.) 122
мул 459
мулер 459
му́лір 459
му́ляр 459
му́мія 459
мурава́ць 464
му́ринъ 460
мурла́т (dial.) 460
мурова́нне 464
мурова́ць 464
мур(ъ) 463
му́рын 460
му́се (dial.) I 57
му́си (dial.) I 57
му́сіць I 57
му́сіць I 57
му́сяць I 57
му́тра (dial.) 463
мутэрка 462
мушкат 460
мушке́т 461
муштáрда (dial.) 461
муштра 462
муштрава́ць 462
муштрова́ць 462
муштýк 462
муштык 462
миа́ (dial.) 456
мы́ліць, *мыліць* (dial.) 453
мыля́ць (dial.) 453
мынца (dial.) 119
мыслі́вца 455
мыслі́вец, *мысліве́ц* 455
мыслі́ўца 455
мэ́лес (dial.) 119
мэльдова́ці (dial.) 436
мэ́ндаль (dial.) 450
мэ́ндэль (dial.) 450
мэ́нка (dial.) 441
мэнту́з (dial.) 450
мэ́нчыць (dial.) 439
мэтр 451
мэ́трыка (dial.) 451
мяднíца 735
мянту́з 450
мяшчанка 453
мяцáнка 453
набáдрыкі (dial.) I 77
набажэнства 474
набéдрыкі (dial.) I 77
набожнасць 474
набóжнік (dial.) 126
набóжный 465
набэ́дрыкі (dial.) I 77
на́ват 467
на́вет 467
навіна 467
навотны (dial.) 467
надзева́нье (dial.) 473
надзева́ць (dial.) 118, 473
надзява́нне (dial.) 473
надзява́ць (dial.) 118, 473
нажу́тка (dial.) 467
налéснік I 57
налѣ́сникъ I 57
налíвач (dial.) 124
налíснік I 57
на́лог(ъ) 465
нарвава́ць (dial.) I 63
нарво́вы (dial.) I 63
нарыíца (dial.) I 40
насóўка 475
нату́ра 466
на́фта 737
начи́нне 474
начы́нне 474
начы́ння 474
начы́нье 474
начэ́льнікі (pl.; dial.) 737
нашы́льнік (dial.) 475
небóшчык 468
небяс(ъ)пе́чнасць 469
небяс(ъ)пе́чны 469
недба́йла 468
недба́йло (dial.) 468
недба́лосць 468, 475
недба́лый 474
незбóжный 472
незгра́бны (dial.) 472
незгра́бный 472
не́ндза (dial.) 470
не́нза (dial.) 470
Непръ (hidr.) I 40
нервóвы I 63
нéсмак (dial.) 471
неўдзячны 125
нешляхетны 471
не́шпар (dial.) 471
нешпóр (dial.) 471
нитаваньне 125
нітава́ць 473
нитова́ць 473
нитъ 473
нібóшчык (dial.) 468
ні́ґда (dial.) 473
ні́ґды, *нігды* (dial.) 473
нім 473
ні́ума (dial.) 737
ніуно́та (dial.) 469
нішпóры (pl.; dial.) 471
новина́ 467
новóтны (dial.) 467
норы́ця (dial.) I 40
но́та 465
нэ́ндза (dial.) 470
нэ́ндзны (dial.) 470
нэ́нза (dial.) 470
нюхъ I 81
нябóжчык 468
нябóшчык 468
нядба́йла 468
нядбаласьць 475
нядба́ласць 468, 475
нядбалы 474
нязбóжны 472
нязгра́бны 472
обліг 194
обраховáць 20
обуэ́ньгі (dial.) 207
óгер (dial.) I 47
окрент (dial.) 199
окта́ва 701
окулёры (dial.) 200
окуля́ры 200
опа́лкі (dial.) 702
опековáцьца 207
осóба 217
отта́ньчиваць 220
отхла́н (dial.) 219
офя́ра 197
офяровáнне 198
óцат (dial.) 195
óцот (dial.) 195
пабóжнасць 477
пабóжны 477
пабóрац 477
пабóрца 477
па́ва́ 533
пава́га 508
павадзэ́не (dial.) 136
паважны 508
пава́л (dial.) 506
павет (dial.) 507
паве́тра 507
паветраны 742
паве́трая (dial.) 507
паве́трыя (dial.) 507
павёт 507
павíнен 508
павíннасьць 508
павóлі 533
пага́рда 509
пагóрда (dial.) 509
падабáць(ца) 499
пада́так 482
падвячóрак I 42
падданства 481
падда́ны 481
падда́ный (dial.) 481
паддзíў (dial.) 739
пад'зе́мка (dial.) I 69
падзёмкі (dial.) I 69
падзіў, *падзíў* 739
падкасáць 91
па́дла 479
па́дліна 480
падлíна (dial.) 480
падлíца (dial.) I 75
па́дло (dial.) 479
падлóга (/ dial.) 480
падму́рак 140
падмурóўка 480
падпíнка (dial.) 482
падшóпа (dial.) 502
падэ́шва 479
пажываць 510
пажыве́ня (dial.) 510
пажы́так 509
пажычáць (dial.) 509
пажы́чка (dial.) 510
пажы́чыць (dial.) 509
пазе́мнік (dial.) I 69
пазёмка I 69
пазёмкі I 69
пазы́чка 510
пазы́чыць 509
пазю́мкі I 69
пакаёўка 128
пакóст 523
пакры́ва (dial.) 523

пакýта 484
пакутаваць 484
пакутнік 484
пакутны 484
палáц 487
палáш 487
палендвíца 484
палéтак 486
палівáнне 130
палівáць 486
паліравáць 524
палíцыя 485
палíцыянт 485
палмíсак (dial.) 487
палтáцы 488
палуднаваць 488
палýднаць (dial.) 488
палýкашак I 69
палýкашка (dial.) I 69
палцаты 488
пáльма 741
палякъ 485
палянгвíца (dial.) 484
паляндвíца 484
паляры́на 485
пампýшка 489
памы́лак (dial.) 489
памы́лка 489
памянтаць (dial.) 488
панаваньне 526
панавáць 491
пáни 527
панíч 525
пáничка 493
панúчъ 525
пáнна 490
пановáнне 526
пановáць 491
панóўка 493
пáнскі(*й*) 493
панства 528
пáнство 528
пантóпель 494
пантóплі (pl.) 494; I 61
пантóфель 494
пантóфлі (pl.) 494; I 61
пантóфля 494
пáнцыр 492
панчóха 492
пáншчына 494
панцúзна 494
пáнцы́зна (dial.) 494
пан(*ъ*) 526
пáня 527
панявóлі 492
пáпеж (dial.) 530
Папéляц (dial.) 741
папéр (dial.) 529
папéра 528
папéрня 529
па-пóльску 746
папýга 495
папя́р (dial.) 529
папярóса 131
папярóсніца 494
пáра 531
парáда 497
паралізавáць 132
парáлю́ш(*ъ*) 132
парахаваць 498
парасóн 496
парáфія 495
парафія́нка 496
парáхвія 495
парахвія́нінъ 131
паркáн(*ъ*) 497
партаманэ́т I 71
партмáн (dial.) I 71
партманéт I 71
партóліць (dial.) 498
парх 133
пáрхи (pl.) 133
пáрхі (dial.) 133
парэ́чка 145
парэчкі (pl., dial.) 145
пасак I 73
пáсак (dial.) I 73
пасамáны (pl.; dial.) 499
пасíлак I 58
пáсокъ I 73
пасóль (dial.) 499
пасóля (dial.) 499
паспалíты 500
пастанавіць 500
пáстаранкі (pl.; dial.) 501
пастарнак 501
пастарýнак (dial.) I 63
пастáць 741
пастрóнкі (pl.; dial.) 501
пастрыгаваць (dial.) 297
пастэрнáк 501
патвараць (dial.) 135
патвóрный (dial.) 135
патворыць 135
патрáва 505
патрáпіць 505
патрóн(*ъ*) 742
патрýль 505
патýха (dial.) 135
паты́нкі (dial.) 504
пáтыркы (pl.) 532
патэ́льня 503
пáтэркі, *патэркí* (pl.) 532
паўмíсак 487
пахавáньне 483
пахáпны 740
пахапны́(*й*) (dial.) 740
пахвáлка 483
пахолак 129
пахолік 129
пахóликъ 129
пахóлок 129
пахлéбства 478
пáцерка 532
пáцерки (pl.) 532
пáцеркі (pl.) 532
пáцер(*ъ*) 533
пáцеры (pl.) 533
пáціры (pl.) 533
пачвáра 739
пачцíвасць 135
пачцíвы 134
пачы́на (dial.) 739
пашанаваць 501
пашанавáць (dial.) 501
пашмат (dial.) 624
пáшпарт 502
паштáр (dial.) 503
паштэт 503
пáшчанка 502
пашчэмак (dial.) 502
пашчэ́мка (dial.) 502
пашчэ́нька (dial.) 502
пéвнiць 517
пéвносць 512
пéвный 515
пéга (dial.) 515
пéгї (pl.; dial.) 515
пéкар 511
пелікáн 743
пелю́шка (dial.) I 42
пелю́шки (pl.) I 42
пéнзель (dial.) 512
пергáмент 496
перееднáць 512
перешкóда 513
перешкóдзіць 513
перл 513
пéрлы (pl.) 513
пернáтъ 515
пéрнік 516
пéрникъ 516
перэ́ступ (dial.) I 47
пéўны 515
пéўный 515
пéукаць 511
пёнтр (dial.) 517
пёнтра (dial.) 517
півóнія 518
пік (dial.) 516
пілавíны 744
пилúць 138
пілíць 138
пúлка 516
пíлка 516
піловíны (dial.) 744
пильнавáць I 43
пíльнасць 744
пильновáць I 43
пúльносць 744
пільны I 42
пúльный I 42
пінавéя (dial.) 138
пúнда 745
пíнда 745
пінджáк (dial.) 517
пінжáк 517
пісталет 517
пистолéтъ 517
пістолéт (dial.) 517
пíяк (dial.) 516
пія́ка 516
пія́к(*ъ*) 516
плазавáць (dial.) 523
плáзам 523
плáзомъ 523
плаз(*ъ*) 523
плáтка (dial.) I 71
плац 520
плебáнія 519
плебáнство 520
плебáнъ 745
плéйтух(*ъ*) 520
плéма (dial.) 522
плéньціць (dial.) 521
плéнтаць (dial.) 521
плётка ‘rimbas’ 518
плётка ‘paskalos’ 521
плёткі (pl.) 521
плюхáта 745
плюхотá, *плюхóта* 745

пляба́н 745
пляба́н(і)я 519
пля́га 519
пля́жка 301
пляйстар (dial.) 521
пляйту́х (dial.) 520
плям (dial.) I 71
пля́ма 522
пля́стар (dial.) 521
пляткава́ць (dial.) 522
плятня́ (dial.) 522
пляц 520
побо́жносць 477
побо́жный 477
побо́рець 477
пова́га (dial.) 508
пова́жный 508
пове́трэ (dial.) 507
пови́ненъ 508
пови́нносць 508
по́граб (dial.) I 40
по́гребъ I 40
пода́ток (dial.) 482
пода́токъ 482
подвечо́рок (dial.) I 42
подво́йскій 482
поддан́ство 481
поддан́ый 481
подзи́въ 739
подзі́ў (dial.) 739
подло́га (dial.) 480
по́длуг(ъ) 488
подмуро́вка 480
подму́рок (dial.) 140
подму́рокъ 140
подоба́нне 479
*подоба́ць*ца 499
поедна́ць 482
пожива́ць 510
пожи́токъ 509
позёмка I 69
пози́нкі I 69
позы́чка 510
позы́чыць (dial.) 509
по́клад(ъ) I 41
покоёвка 128
поку́та 484
поку́тникъ 484
поку́товаць 484
по́лаг (dial.) 740
поле́ток 486
по́леўка (dial.) 740
політо́к (dial.) 486
по́логъ 740
полу́днаваць (dial.) 488
полу́дновать (dial.) 488
по́лька ‘šokis’ 524
по́лька ‘lenkė’ 524
по́льскі 524
по́мау (dial.) 488
помні́к 524
по́мпа 525
помпу́шка 489
помылка 489
по́пелéу (dial.) 741
пора́да 497
посúлокъ I 58
поста́ва I 41
поста́въ I 41
поста́ць 741
по́ста́ў (dial.) I 41
постро́нка 501
постро́нокъ 501
потво́рный 135
потво́рицъ 135
потра́ва 505
потра́пицъ 505
похáпный 740
похва́лка 483
похова́нне 483
по́уёнг (dial.) 478
почва́ра 739
почу́вый 134
почы́на (dial.) 739
подло́га (dial.) 480
по́длуг(ъ) 488
подмуро́вка 480
подму́рок (dial.) 140
подму́рокъ 140
подоба́нне 479
*подоба́ць*ца 499
поедна́ць 482
пожива́ць 510
пожи́токъ 509
позёмка I 69
пози́нкі I 69
позы́чка 510
позы́чыць (dial.) 509
по́клад(ъ) I 41
покоёвка 128
поку́та 484
поку́тникъ 484
поку́товаць 484
по́лаг (dial.) 740
поле́ток 486
по́леўка (dial.) 740
політо́к (dial.) 486
пра́ца 540
праца́ваць 535
праца́вітый 535
працаўні́к 541
праца́ва́ць 535
праца́ві́тый 535
прешко́да 513
привиле́й 540
привиле́я 540
прикла́дный 538
прикла́дъ 538
прі́кріцца (dial.) 744, 747
прúкрицъ 744, 747
прúкрый I 43
прі́крый I 43
примýсъ 539
прира́мокъ 747
присма́къ 539
приспосо́бицъ 539
прито́мный 539
прихúльный 538
*причиня́ць*ца 538
про́ба 534
про́башч 534
пробе́глы (dial.) 746
про́боваць 535
провад 143
про́водъ 143
проворо́к I 72
про́дак 536
про́докъ 536
про́звіска (dial.) I 64
прокура́тъ 142
пророкова́ць 537
про́шкі (pl., dial.) 542
прусáк ‘tarakonas’ 543
прусáк ‘vokietis’ 543
прыбыш (dial.) 747
прыворотны 743
прывіле́й 540
прывіле́я 540
прыворотны́й (dial.) 743
прыклад 538
прыкладны 538
прыкры(ў) I 43
прыкрыць 744, 747
прыкрэ́ць (dial.) 744
прыле́глы (dial.) I 79
прымýс 539
прыра́мка (dial.) 747
прысма́к 539
прыто́мны 539
прыхíльны 538
прыя́зны 143
прэнт 538
пря́гнуць 541
псалми́ста 748
пстро́нг (dial.) 543
пулга́к 544
пу́льхны 543
пурэ́чкі (pl., dial.) 145
пустэ́льнік 545
пу́цы 748
пу́шка 545
пчо́льнік (dial.) 742
пчэ́льнік (dial.) 742
пылетак (dial.) 486
пы́таль (dial.) 518
пы́тка (dial.) 518
пытлява́ць 518
пы́тэль (dial.) 518
пэ́за 515
пэ́ндзаль 512
пэндзиль 512
пэ́ндзэль (dial.) 512
пэ́нзаль (dial.) 512
пэрлы (pl.) 513
пэтэ́льня (dial.) 503
пэўнасць 512
пэ́ўны 515
пэ́ўный 515
пэ́цкала 510
пэ́цкало 510
пэ́цкаль 510
пэ́цкаць 511
пэцкель (dial.) 510
пэ́рнік (dial.) 522
пялегава́ць 129
пялю́шка (dial.) I 42
пялюшкі (pl.) I 42
пярна́т 515
пярэ́ступ I 47
пятру́шка 515
пятэ́льня (dial.) 503
рабава́ць 546
раба́к 547
рабарбар 546
рабова́ць 546
рабо́вникъ 546
рабоўнік 546
рабу́нак 547
рабу́нокъ 547
ра́да 565
радзі́на I 58
ра́дзіць I 58
ра́дзіць I 58

ражáнец (dial.) 556
ражанцóва (dial.) 149
разíнкі (pl.) 555
размарын 751
разынка 555
разынкі (pl.) 555
рáйца 566
рáіцца 750
рáма 549
рáпа 751
рáптам 550
рáптом(ъ) 550
раптоўны 550
рарáты 550
рарог 749
раскошны 551
растарэк (dial.) 552
рáта 553
ратавáць 554
ратовáць 554
ратýнак 554
ратýнок(ъ) 554
рáтуша 567
рахавáць 548
раховáцца (dial.) 548
раховáць 548
рахýба 566
рахýнак 566
рахýнокъ 566
рéгула 749
регуля́рный 556
рéхва 557
рéшта 558
рúна 561
риштовáнне 553
робáк (dial.) 547
рóвар (dial.) 567
рóвор (dial.) 567
рóвэр (dial.) 567
родзíна I 58
родзíна (dial.) I 58
рóжа 569
розíнкі (pl.) 555
рóíцца (dial.) 750
рóндзіць (dial.) 549
рорáты 550
роскошевáцьца 552
роскóшникъ 552
роскóшносць 147
роскóшный 552
рóскошъ 551
рóта 553
рóтмістр 554
ружáнец (dial.) 555
ружóвы(*й*) 569
рýта 570
рýра (dial.) 569
руя́ 752
рыдаль 560
рыдзель (dial.) 560
рыдзíль (dial.) 560
рыдзяль (dial.) 560
рыдлёўка 560
рыдля́ўка (dial.) 560
рыдэль 560
рызыкавáць 563
рызыкоўны 563
рымар 561
рымарства 561
рына 561
рынак 562
рынáлік (dial.) 177
рыс (dial.) 562
рыса 562
рысавáць 563
рыхтавáць 561
рыхтовáць (dial.) 561
рыцар 559
рыцарскі 559
рыцарства 559
рышταваньне 553
рыштóк 563
рэвíдавáць (dial.) 558
рэвíзія 750
рэвізóр 750
рэ́гула 749
рэ́крут 557
рэлíквія 557
рэмíза (dial.) 148
рэ́нта 557
рэ́нчыць (dial.) 147
рэ́хва 557
рэцэ́пт 749
рэч 561
рэшт (dial.) 558
рэ́шта 558
сáдзяўка (dial.) 754
сáква 571
сакратáр 753
салáта 572
салéтра 571
сáлька 572
сáля 571
самахóд (dial.) I 65
самохóд (dial.) I 65
сарвэ́та (dial.) 575
сардáк (dial.) 753
сас 572
сáскі 573
саян (dial.) I 74
сбрóя 681
свавóльник 604
свавольны 603
свавóля 603
свáдзьба (dial.) 756
свéдка 756
свяклá (dial.) 47
сейм 573
сеймікавáць (dial.) 574
семінáр 574
семінáрыя 574
сéрчык (dial.) I 58
сéрчыкі (pl., dial.) I 58
сігнатурка 258
сітуáцыя 754
скáлка 576
скáрбéц(ъ) 577
скáрбнік 577
скáрбніца 577
скарбніца 577
скарбóнка 578
скарб(ъ) 577
скáргá 578
скáржыцца 578
скáржыць 578
скáржыцьца 578
скарпéткі 578
скарпэ́ткі 578
скúба 579
скíба 579
склеп 579
склёп (dial.) 579
скляпéнне 580
скляпéня (dial.) 580
скляпéння (dial.) 580
скнáра 580
скнáрыць 581
скнóрыць 581
скорбóнка (dial.) 578
скрыня 582
скрыпіца I 44
скýра 583
скурлáт 583
сланéчнік 584
слíбізавáць I 58
слибизовáнне I 70
слибизовáць I 58
слúжики 165
слíжыкі 165
слíзікі (dial.) 165
слóік 584
слóікъ 584
слонéчникъ 584
слугавáць 585
служóнца(*я*) (dial.) 152
слуп(ъ) 584
слýшны(*й*) 584
слябізавáць (dial.) I 58
смакавáньне 586
смакавáць 586
смакáлыкі (dial.) 586
смакатýлі (dial.) 586
смаковáнне 586
смаковáць 586
смак(ъ) 585
смáлец (dial.) 585
смáчны 585
смерць 166
сос (dial.) 586
сóска 41
спадабацца 587
спадзявацца I 59
спáдки 590
спáдкі 590
спаднíца 587
(*с*)*пакладáць* 98
спасóбны (dial.) 588
спáцар (dial.) 153
спáцыр (dial.) 153
спацыравáць (dial.) 153
спевáк (dial.) I 59
спъвáка I 59
спіж 589
спижáрня 589
спіжáрня 589
спижóвый 590
спижъ 589
спóведзь (dial.) 588
сповъдáць 589
сповъдáцьца 589
спóвъдзь 588
сповѣдникъ 589
спóвэдь (dial.) 588
спóдак 590
сподзъвáцьца I 59
споднíца 587
сподобáцьца 587
спóнка 587
спосаб 588
спосóбіць 539
спосóбносць 588
справедлíвы (dial.) 591

справовáць 593
спрáвуа 590
справядлíвасць 591
справядлівóсць (dial.) 591
справядлівы 591
спранджы́на (dial.) 154
спрачáцца 591
спрéчыць 591
спрéчыцьца 591
спрéчка 591
спрéчны 592
спружина 154
спрунжы́на 154
спры́тны(*й*) 592
спрых (dial.) 592
спры́ха (dial.) 592
спры́хі (dial.) 592
спрэчáцца 591
спрэчнасць 592
спрэ́чка 591
спрэ́чны 592
спявáк (dial.) I 59
ставарышавацца 596
стадóла 593
стальвáга (dial.) 597
сталя́р 594
станоўны 594
стáнцыя 594
стáнцыя 594
стараёнцы (dial.) 595
старáнны 156
стасавáць 595
стáтак I 45
статковáць 595
стáтокъ I 45
статýт(*ъ*) 755
статэ́чный 595
стаўні́ца (dial.) 596
стаўня́ (dial.) 596
стаці́ва́ (dial.) 755
стаці́вы (dial.) 756
стáцыя (dial.) 593
стáя (dial.) 155
стодóла 593
стóлец(*ъ*) 154
стóляр (dial.) 594
стóпень 598
стосовáцца (dial.) 595
стоці́вы (dial.) 756
страшы́дла (dial.) 598
страшы́дло (dial.) 598
стрихъ 297
стронг (dial.) 543
стронк (dial.) 543
струсь (dial.) 598
стрыгавáць (dial.) 297
стрых (dial.) 598
стрыхá (dial.) 598
стрыхáрка (dial.) 598
студэ́нт(*ъ*) 599
стýжка 154
стýжкі (pl.) 154
стыр (dial.) 597
сты́рнік 597
стэльвáга (dial.) 597
стэ́льмах (dial.) 596
стэ́льмáх(*ъ*) 597
субты́льны 600
субтэ́льны (dial.) 600
сукéнка 601
сýкня 601
сумéня (dial.) 602
сурвэ́та (dial.) 575
сурвэ́тка (dial.) 575
сурмá 602
сутáна 603
сушы́ць 157
схóды (dial.) 576
сы́пка 152
сэ́ймікавáць (dial.) 574
сэ́ндзя (dial.) 151
сэ́рдак (dial.) 754
сячкáрня 163
табáка 641
тáбар 641
таблі́ца 640
таблявáць (dial.) 172
тáборъ 641
тавáрыш 755
тавáрышка 155
таемні́ца 641
такса 758
таксаваць 642
таксýвка (dial.) 642
тáлéнт 642
тáлер(*ъ*) 643
тáлька 650
тáляр 643
тáнец(*ъ*) 643
танцавáць 644
танцовáць (dial.) 644
танцэвáць (dial.) 644
тáнчык (dial.) 644
тáнчыць (dial.) 644
тáньчыць 644
тапчáн 644
таргавíца (dial.) 656
тáрка 646
таркавáць (dial.) 646
тарковáць (dial.) 646
тартáк 647
тáрча 646
таямні́ца 641
тертáк (dial.) 648
тлумáк (dial.) 650
тлумáчыць 649
тлумáч(*ъ*) 649
тлумáчыць 649
тлумі́ць 649
тлумíць 649
тлýстасьць 650
тлýстосць 650
тлýсты(*й*) 650
тóмка 650
тóрба 645
трады́цыя 759
трайня́к 172
трактаваць 651
трактавáць ‘vaišinti’ 651
трактавáць ‘mąstyti’ 760
трактáт 651
трактовáць 651
тракт(*ъ*) 651
тралявáць I 70
трáпіцца 652
трáпшць 653
трáпіць 653
трáпны 654
трáфіць 653
трáфіцьца 652
трáфны 654
трахт (dial.) 650
трахтавáць 651
трач (dial.) 282
трая́нка (dial.) 173
трвáлый 654
тройня́къ 172
троя́нка (dial.) 173
трунá 654
трускаўкі 654
труці́зна 174
труцíзна 174
труці́ць 174
трýціць 174
трыбунал 652
трыумфаваць 652
трэля́ць (dial.) I 70
тýжба I 46
тузін I 59
тýзинъ I 59
тузъ 656
туліпан 655
турбавáцца 655
турбавáць 655
турбáцыя 655
турбáцыя 655
турбовáць 655
турбовáцьца 655
турмá 656
тутýн (dial.) 656
тутэ́йшій 656
тутэ́йшы 656
ты́бель (dial.) 647
тымчасóва (dial.) 327
тынкавáць 649
тынковáць 649
тынк(*ъ*) 648
ты́нфа 171
ты́тул 759
тытýн 649
тэ́бел(*ь*) 647
тэблявáць (dial.) 172
тэж (dial.) 648
тэстáмент(*ъ*) 758
убоства 657
убранне 657
убráнье (dial.) 657
убráня (dial.) 657
угóда 657
ужывáць (dial.) 659
ужытак 658
узбróіць 187
уласнасьць 672
улáсны 671
уласьнік 427
умóва 761
умы́сня (dial.) I 59
унівэрсал 761
нія 658
упóра 761
ураднік I 64
урзнýць (dial.) 177
ýрлеп (dial.) 658
урлёп (dial.) 658
устáва 658
уставíчный 596
ухнáль (dial.) 657
учцівы 176
ушáк (dial.) 761
ўня́па (dial.) 78
фаéрка (dial.) 291

фаёрка 291
фаіёрка (dial.) 291
фа́йны 291
файтъ 291
фа́лда 291
фалівáрак (dial.) 292
фалишъ 292
фальбóна (dial.) 291
фальбóны 291
фальвáрак 293
фальш 292
фальшовáць 292
фальшы́васць 293
фальшывы 293
фалю́ш (dial.) 486
фамі́лія 294
фамілья́нт (dial.) 294
фанабе́рыя 294
фанабэ́рны (dial.) 491
фанабэ́рысты 295
фанабэ́рыя 294
фа́нт 295
фа́нты (pl.) 295
фа́рба 295
фарбавáць 295
фарбо́ты I 79
фармавáць 302
фармазо́н 497
фарту́х 296
фарысе́й 63
фасавáць 296
фа́ска 531
фасо́ла (dial.) 499
фасо́ль 297
фастры́га 297
фастрыговáнне 297
фастры́га 297
фастрыгавáць 297
фатаграфавáць 298
фы́га, *фі́га* 298
фыглевáць 299
фы́гля 300
фігля́р 299
фы́гура, *фигу́ра* 300
фігураваць 300
фигуровáць 300
филютовáць 516
филю́тъ 516
філя́р (dial.) 301
фіра́нка 301
фія́лка 301
фія́лкавы 301
фля́шка (dial.) 301
фо́львар(а)к (dial.) 293
фо́льга 302
фолюш (dial.) 486
фо́рма 296
фо́ртка 63, 302
фо́ртэль 302
франт 303
францу́з 303
Фра́нцыя (top.) 714
фрызура 303
фуз 544
фундавáць 304
фундáмент 304
фундатар 714
фундато́р (dial.) 714
фундзíць I 70
фундуш 544
фунт 304
фурмáнка 305
фу́рман(ъ) 305
фу́рыя 714
фу́тар (dial.) 305
фу́тра 305
футровáнне 145
хабатня́ (dial.) 337
хабо́тня (dial.) 337
халаднíк 380
хале́ра 256
хамýйла (dial.) 347
хамýла (dial.) 347
харýнжы I 65
хвальвáрак 293
хварбо́ткі (dial.) I 79
хваро́ба 89
хвартýк(ъ) 296, 407
хвартýх 296
хваукі 729
хворо́ба (dial.) 89
хе́нцыя (dial.) 351
хíба́ (dial.) 375
хíбе (dial.) 375
хібе́тны (dial.) 94
хíбо (dial.) 375
хітровáць 725
хітровáць (dial.) 725
хло́днік (dial.) 380
хло́пец(ъ) 378
хло́пчикъ 378
хлопчык (/ dial.) 378
хлопъ 378
хлостъ 96
холе́ра (dial.) 256
хо́чей 339
хýрман(ъ) 404
хýстка 405
хýста 405
хэ́ньць (dial.) 351
цабэ́рак 707
цалёўка (dial.) 262
цáцка 41
цвек (dial.) 265
цвекъ 265
цвíкель 48
цвіклóвы (dial.) I 56
цвíлік (dial.) 265
цвíлихъ 265
цвíнтаръ, *цвинтáръ* 170
цвінтары́ (pl., dial.) 170
цвиче́нне 47
цвíчыць 269
цвяк (dial.) 265
цекáвіцыца 255
цекáвосць 255
цекáвый 254
цень 708
цеплíца 44
цёнг (dial.) 259
цёнгле (dial.) 259
цёнгля (dial.) 259
цётка 260
цёця 259
цівýнъ I 74
цікавы 254
цікáўны 254
ціс 709
ціса́вы 260
цмэ́нтаж (dial.) 258
цно́та 262
цнотлíвый 262
цуг 261
цýга (dial.) 261
цуглі 264
цуд 264
цýда 262
цудоўны 264
цýкар 263
цукарнíца 264
цука́т 43
цýкер 263
цуке́рак 262
цуке́рка 261
цуке́рнік 263
цуке́рникъ 263
цукерніца 264
цуке́рок (dial.) 262
цýкор (dial.) 263
цукраваньне 264
цукраваты 264
цукравáць 264
цукро́вы(й) 263
цукры́ца (dial.) 264
цыбýк 256
цыбýльник (dial.) 40
цыбýльны 257
цыбýля 257
цыгарнíк 258
цыгарніца 258
цызо́рекъ 261
цымбáлы 258
цы́мус (dial.) I 72
цы́мусъ I 72
цы́мэс (dial.) I 72
цына 259
цынобра 42
цыпрыс 260
цыравáць 260
цыра́та 38
цырато́вы 38
цырымо́нія 256
цы́тра 260
цытры́на (dial.) 260
цытъ 40
цы́ца (dial.) 708
цы́цалі (dial.) 40
цы́цалы (dial.) 40
цыцэль 40
цэ́бар (dial.) I 36
цэба́рка (dial.) 707
цэ́бер (dial.) I 36
цэ́беръ I 36
цэ́бор (dial.) I 36
цэ́бэр (dial.) I 36
цэбэ́рак (dial.) 707
цэге́льня 254
цэ́гла 254
цэль 257
цэме́нт 707
цэментавáць 255
цэме́нтавы 255
цэх 257
цю́па (dial.) 45
цю́пка 45
чабор, *чабо́ръ* 44
чама́рка (dial.) 266
чапіцца 266
чарво́ны (dial.) 266
чарэ́шня I 46
частако́л I 37
чвертовáць 268

чвэ́ртка 269
чвэрць 269
чéрвеуъ 710
честовáнне 266
честовáць 266
чесць 45
чинишъ 267
члóнки 268
члýнак (dial.) 268
чýйносць 267
чýйный 267
чыни 267
чыншавíк 45
чыншавы 267
чырвоны 266
чы́сцеу 268
чэ́нбар (dial.) 44
чэр (dial.) 46
чэсьць 45
шабальбóн (dial.) 158
шáбля 626
шавéц 161
шалбéръ 606
шалвей 158
шалёўка 606
шалíк 606
шальбер 606
шáлькі (dial.) 166
шаляваць 606
шамбéрка 159
шанавáньне 611
шанавáць 607
шановáнне 611
шановáць 607
шанта 607
шаравáць 162
шарáги 608
шарагú (dial.) 608
шарáк 608
шатáн (dial.) 609
шáтан(ъ) 609
шатраваць 609
шáфа 605
шáфаръ I 64
шафíр 605
шафовáнне 162
шафовáць 609
шафрáн 610
шафунак 611
шафýнокъ 611
шахрáн (dial.) 610
шауаваць 605
шауёр 160
шауовáць 605
шваб 639
швабъ 639
швáйка I 45
швáчка (dial.) 'pamergė' I 52
швáчка 'siuvėja' 757
швейцарскí 169
Швéцыя (top.) 639
шéльма 610
шельмовáць 610
шиковáцьуа 603
шúнка 613
шинкáрка 615
шинковáць 614
шинкóвный 614
шинкъ 614
шкадлівы 618
шкандáл (dial.) 619
шкаплéры (dial.) 620
шкарáдны (dial.) 620
шкарáтны (dial.) 620
шкáредный 620
шкарлаты́на (dial.) 620
шкарлятына (dial.) 620
шкарпэ́тка 621
шкарпэ́ткі (pl.) 621
шкатýлка 621
шкло 757
шкля́нка 757
шкля́ны(*й*), *-áя* 757
шкóда 617
шкóдзіць 618
шкóдзіць (dial.) 618
шкодлúвый 618
шкóдлівы, *шкодлíвы* (dial.) 618
шкоднік 618
шкодовáць 617
шкóла 619
шкóлiць 619
шкярпэ́ткі (dial.) 621
шлабáн (dial.) 584
шлемавáць (dial.) 622
шлýнка (dial.) 268
шлюбаваць 623
шлюбовáць 623
шлюб(ъ) 623
шля́га 622
шлямавáць (dial.) 622
шляхетны 621
шляхецкі 621
шля́хта 622
шляхцíц 165
шля́хцюцъ 165
шляхцю́нка 165
шляхэ́тны (dial.) 621
шмаравáць 623
шмаровáць 623
шмат(ъ) 624
шнурóк(ъ) 626
шнурóўка (dial.) 625
шнур(ъ) 625
шнóр (dial.) 625
шнюрóк (dial.) 626
шóпа 616
шóры 627
шпáга 627
шпак(ъ) 627
шпáла 628
шпараг 628
шпарáгус 628
шпарáк (dial.) 628
шпаргáлка 629
шпаркí 629
шпацыр 166
шпацыраваць 153
шпегаваць 630
шпеговáць 630
шпег(ъ) 630
шпéтна (adv., dial.) 168, 629
шпúлька 631
шпíлька 631
шпітáль 632
шпіталь 632
шпóнка 633
шпýля 633
шпунтаваць 634
шпунтовáць 634
шпунтоўка 633
шпýнт(ъ) 634
шпэ́тны (dial.) 629
шрам 634
шрот(ъ) 634
шруб 635
шрýба 635
шрубаваць 635
штанкéт (dial.) I 80
штакéт (dial.) I 80
штахéт (dial.) I 80
штрафавáць 636
штýка 636
штукавáцца (dial.) 168
штукаваць 169
штуковáць 169
штурм 637
штурмаваць 637
штýрхáць 637
шýлер 617
шýляр (dial.) 617
шумавáць 638
шумовáць 638
шýпель 638
шýфля (dial.) 638
шуфля́да 637
шчы́льны 609
шчэ́па 161
шы́ба 612
шы́дзіцi (dial.) 612
шы́дзіць (dial.) 612
шыдэ́лка (dial.) 612
шыдэ́лко (dial.) 612
шыкаваць 613
шынк 614
шы́нка 613
шынкавáть (dial.) 614
шынкавáць 614
шынкар 615
шынкáрка 615
шынкáрыть (dial.) 615
шынкувáць (dial.) 614
шынóк (dial.) 614
шэвéц (dial.) 161
шэ́раг 611
шэрэ́нг (dial.) 611
центъ 162
ю́даш (dial.) 335
юдáшъ 335
ю́пка (dial.) 82
юргéльтъ 336
юрздыка (dial.) 336
ю́треня 336
ю́шка (dial.) I 75
ядвáб 197
яднаць 333
яéр (dial.) I 46
якколькевек 99, 354
як-кольвек 99
якъ-кóльвекъ 99
якъ-кóльви 99
я́па (dial.) 78
я́рмалак (dial.) 333
я́рмалка (dial.) 333
я́рмолка 333
я́рмолок (dial.) 333
я́сік (dial.) I 56

Senosios rusų

агентъ 701
адамашка 195

аксамитъ 14
аньелъ 702
аптека 210
аптекарь 210
арганникъ 702
аргументовати 214
аренда 212
аркобузъ 214
армата 215
аръханьєлъ 20
архиепископъ 211
асма 217
балберъ 222
балвохвальство 224
басъ 239
башта I 73
безлѣпица I 76
безъ 232
бесага 30
беспечный 231
бискупъ 235
блазнити 32
бляха 236
болвохвальство 224
ботъ 229
брегъ I 36
бронити 241
бунтовати 249
бунтовникъ 250
бурмистръ 250
вага 673
валъ 674
ванна 674
варовати(ся) 662
вензель 182
вѣнчавати 181
вѣнчевати 181
власный 671
ворвань 664
ворвонь 664
выкладъ I 78
вьюшка I 75
гавранъ 715
гакъ 326
галганъ 307
гартъ 23
гисторикъ 719
голдовати 70
голдовникъ 16
голдъ 322
гонтъ 312
гуляти 719
дѣтинищъ 275
дѣтиньцъ 275
дитиньцъ 275
длъгъ 278
доводити 272
достатный 272
драгунъ 279
дракъ 280
душа I 35
жартъ 688
жеруха 148
жируха 148
зброя 681
згодный 685
здрадити 683
здрадуа 682
здраица 682
зегарь 684
земецъ I 60
зъ ласки I 39
изложение I 78
кабатъ 338
кавалеръ 370
казанье 371
казнодѣй I 52
каморка 85
капелюшъ 353
капланъ 355
каплица 355
капуцинъ 723
карвашъ 364
кардамонъ 724
карета 360
карликъ 361
карло 384
карлукъ 362
кармазинъ 361
карта 385
катанка 369
католикъ 368
католицкий 368
катъ 385
каштанъ 365
клавишъ 379
клий 725
кнотъ 381
кольце I 37
коморка 85
корабельникъ 89
корабь 726
корета 360
корона 361
коронование 358
коруна 363
костарь 91
костырство 91
котвица 369
коштовати 367
коштовный 366
кравецкий 390
кравецъ 391
кривоприсяжецъ I 56
крижма 397
крижмо 397
крижъ 396
кроликъ 388
кроника 728
крыжъ 396
кумендеръ 345
кумендерь 345
курокъ 403
курта 404
куртка 404
кусити 729
кухмистръ 399
кухня 399
къбьлъ I 67
къбьль I 67
лавенда 413
лавникъ 413
ласка I 39
ласкати 113
легатъ 732
лелѣя 417
лилия 421
линея 422
линия 422
литера 423
лихо 112
лихтаръ 420
лотрование 108
лотръ 411
лучити 108
лютаръ 426
люторка 426
люторъ 426
люторь 426
лягатъ 732
лярва 419
маеранъ 434
маестатъ 733
малевати 437
малженка 439
малженство 439
малмазѣя 438
малпа 438
манета 734
мармаръ 442
маруипанъ 441
маршалокъ 444
мары 458
материя 448
матица I 52
маца 429
машть 446
меделянский I 31
мѣдьница 735
метальникъ 121
метрика 451
мѣшкати 453
мѣщанинъ 452
мѣщанка 453
миля 457
мистро 455
мистръ 455
мода 432
молевати 437
моляръ 438
монета 734
морель 458
моршалокъ 444
мосендуовый 445
мочный 431
мочь 430
мулъ 459
мулярь 459
муринъ 460
мушкатель 461
мушкатъ 460
мушкетъ 461
муштукъ 462
набоженство 474
набожный 465
навта 737
накладъ 475
натура 466
начельникъ 737
Непръ (hidr.) I 40
новина 467
обмуровати 209
обрядъ 133
огурокъ I 15
одамашка 195
окрутный 200
оксамитъ 14
октава 701
опека 207
опекунъ 208
органникъ 702
орестовать 558

ортъ 216
особа 217
отважный 220
пава 533
павъ 533
палауъ 487
палашъ 487
панна 490
панский 493
панство 528
панъ 526
панья 527
пара 531
паралижъ 496
паралижь 496
пастернакъ 501
пахолокъ 129
пашпортъ 502
переступъ I 47
петрушка 515
плазъ 523
повинность 508
повольный 506
повѣтъ 507
погребъ I 40
подвойский 482
поддание 481
подданный ‘pavaldinys’ 481
подданный ‘pavaldus’ 481
подданство 481
подканулерий 479
подканулеръ 479
подкоморий 483
подскарбий 505
пожитокъ 509
позычити 510
покладъ I 41
покусити 739
поневолити 493
порада 497
посилокъ I 58
посполитый 500
постава I 41
поставъ I 41
постановити 500
постась 741
постернакъ 501
потварца 505
потройникъ 504
похвалка 483
похлебовати 478
похлебство 478
похлѣбовати 478
похлѣбство 478
почта 503
почтарь 503
превратный 743
привилей 540
привилий 540
привилье 540
прикладъ 538
прилежный I 79
проба 534
пробовати 535
пробощь 534
прокуратъ 142
пушка 545
пушкарня 545
пчельникъ 742
рада 565
райца 566
ратуша 567
ратушъ 567
рахунка 566
регула 749
реестръ 556
реистръ 556
рекгула 749
ринокъ 562
рицеръ 559
роскошникъ 552
роскошный 552
роскошь 551
рохунка 566
рыжъ 564
рынокъ 562
рыцерь 559
сброя 681
сгодный 685
сеймъ 573
секретарь 753
скарбникъ 577
скарбъ 577
скарга 578
скассовать 365
скрипица I 44
скрына 582
слушный 584
смачный 585
смерть 166
сомнѣние 151
способити 539
способный 588
способъ 588
справедливость 591
справедливый 591
статки I 45
статокъ I 45
студентъ 599
тиунъ I 75
ѳмова 761
фальшивыи 293
фунтъ 304
цебръ 707
шатеръ 160
шаторъ 160
шатьръ 160
шляхтичь 165
штука 636

Rusų

абсолю́ція 209
обыва́тель (dial.)
аге́нтъ 701
а́грест (dial.) 199
администра́торъ 700
администра́ція 196
аер I 46
акура́тность 201
акура́тный 201
акура́тъ 200
ал(ь)бо 201
альта́на 202
амби́ція 204
анге́рка (dial.) 205
андарак 204
андара́къ (dial.) 204
апеля́ція 208
апеллевать 208
апте́ка 210
апте́карь 210
ара́пникъ 549
аре́нда 212
арендарь 212
арендова́ть 212
арестова́ть 212, 558
аркýшъ 214
арматýра 215
артúкýлъ 217
асе́соръ 217
атла́съ 219
аутор 703
байстрыкъ 221
ба́ки 221
бакла́га 35
бале́я, *балея́* (dial.) 223
балъ 224
баля́сы 223
банду́рка (dial.) 224
ба́нка 225
барви́нокъ 228
бари́лка (dial.) 227
бари́лко (dial.) 227
бастрю́къ 221
басъ 239
ба́хар (dial.) 704
ба́хор (dial.) 704
ба́хур (dial.) 704
бача́нъ 221
бе́за (dial.) 232
безпе́чный 231
бекеш 230
бендю́га (dial.) 29
бендю́ги (pl.; dial.) 29
беспе́чный 231
бе́стія 232
бзык (dial.) I 54
бигос 233
би́гус 233
би́ндюхъ 29
би́ньдюхъ 29
бискупство 235
блу́за 237
блюзгота́ть (dial.) 237
бля́ха 236
бля́харь 236
бомбаци́н 26
борть (dial.) 27
ботъ 705
бо́хонъ 222
бра́вар (dial.) 241
браковáть 240
бракъ 243
бра́ма (dial.) 244
бра́тство 34
бри́чка 241
бро́вар (dial.) 241
брыль (dial.) 243
бу́да 253
будова́ть, *буду́вать* (dial.) 246
бузи́ть I 54
бузова́ть 252
бу́кса 246
буксова́ть 247
бу́лка 248
бу́льба (dial.) 248
бунтова́ть 249
бунтъ 249
бурдѝть 706
бурдыха́ться (dial.) 706
бурми́стръ 250

бу́рса 250
бутель 252
бутылка 252
бу́цак (dial.) I 79
ва́га 673
ва́жить (dial.) 676
валъ 674
ва́ровать (dial.) 662
варовитый 661
варта (dial.) 664
венге́рка 668
ве́нзель 182
венгр 668
венча́ть 181
викарій 762
ви́рши 670
вла́стный (dial.) 671
воевни́къ 179
возо́вня I 38
во́йтъ 660
во́лвянка (dial.) 180
во́лня́нка (dial.) 180
во́рвань 664
во́рчакъ 675
во́рчик 675
вы́гадать 669
выга́дывать 669
вы́годить (dial.) 669
вы́кладь (dial.) I 78
вью́шка I 75
гавенда 309
газъ 65
гайдýкъ 14
га́нки (pl.; dial.) 307
га́нок (dial.) 307
гартова́ть 23
гартъ 23
га́русъ 22
гарцова́ть 324
гвалтова́ть (dial.) 319
гвалтъ (dial.) 318
гвинтъ (dial.) 319
гербъ 324
ге́тманъ 325
гзымзъ 320
гид (dial.) 77
гимнъ 718
гистория 718
ги́цель (dial.) 327
гми́на 311
гне́вность 715
голдова́ть 70
голдъ 322
гонор 326
гонтъ 312
горте́нсія 719
гото́веуъ 715
граба́рка (dial.) 313
гра́барь (dial.) 67
Гре́ція (top.) 716
громница 314
грунтова́ть 317
грунтъ 316
гу́зикъ (dial.) I 55
гуля́ть 719
гуртъ 177
дах (dial.) 270
дбать (dial.) 272
деклара́ція 711
делика́тность 275
делика́тный 274
деркáчь I 55
десперация 711
десятúна 56
дзю́ба (dial.) I 55
дзю́бать (dial.) I 55
диспутация 712
диста́нція 277
дисциплúна 277
до́кторъ 271
доломáнъ 49
доста́тний (dial.) 272
драба́нтъ 52
драбúна (dial.) 281
драгу́нъ 279
дра́нка I 75
дра́тва 280
драчь 282; I 37
друка́рня (dial.) 282
друка́рь (dial.) 283
дреловáть 279
ду́ля 286
дуршла́г 285
дуршла́к 285
душá I 35
ды́мка 711
ды́шло 278
дяковать (dial.) I 51
е́нчить (dial.) 334
жа́дный (dial.) 694
жак (dial.) 693
жарт (dial.) 688
жартова́ть (dial.) 191
жбанъ 55, 763
жебра́к (dial.) 690
жебровать (dial.) 689
жеру́ха 148
жерю́ха 148
жид (dial.) 697
жик (dial.) I 80
жúчить (dial.) 695
жо́дный (dial.) 694
жолнеръ (dial.) 688
жонд 147
жупанъ 698
журъ 697
завóдъ 188
залéта (dial.) 186
запале́нье (dial.) 679
зегар 684
зневáжить (dial.) 330
зрáзы (pl.) 687
зыск (dial.) 686
зы́чить (dial.) 696
излага́тель I 78
изложе́нье I 78
изненачку (dial.) 330
имбирь 328
úмпетъ (dial.) 328
инбúрь 328
инды́к (dial.) 328
ирга 79
úрха 79
иск(ъ) I 37
-ка (suf.) 521
кабáтъ 338
кавале́ръ 370
кавáлокъ 370
ка́ганéцъ 340
казимúръ 94
калáмарь 341
календáрь 343
каля́ть (dial.) I 38
камáша 345
камáши (pl.) 345
камúнъ 346
каморка (dial.) 85
кампáнія 382
камчá 86
канаусъ I 75
кантъ 350
канцеля́рія 348
канчýкъ 86
капелю́хъ 353
каплúца 355
капуцúнъ 723
каразе́я 358
карбáчь 359
карвáтка (dial.) 364
карвáшъ 364
кардéль 724
каре́та 360
ка́рликъ 361
карлýкъ 362
кармазúнъ 361
карманъ I 76
кароване (dial.) 726
ка́рта 385
като́ликъ 368
катъ 385
ка́чка (dial.) 340
качýръ (dial.) 339
кашемúр 94
кашмúр 94
каштáнка 92
каштáнъ 365
квáрта 406
квартúра 406
квартировáть 107
квитовать 408
квитъ 408
кúверъ 310
кúрмашъ 375
клáвшъ 379
клеéнка 97
клейнóдъ 379
клепь 379
клёука I 66
клúнивать 98
ключвóйтъ 380
кля́мка (dial.) 377
кля́нчить 379
кóвнеръ 344
кóзырь 93
колдуны (dial.) 342
колеúна 83
кóлнеръ 344
кóловертъ 721
коловорóтъ 721
колóнія 343
кóльчик (dial.) 382
комéдія 725
коморка (dial.) 85
кондиція 726
кóпка (dial.) I 38
корáлы 383
корманъ I 76
корóна 361
корона́ція 384
короновáньe 358
коц 99
коцъ 99

коштова́ть (dial.) ‘ragauti’ 367
коштова́ть (dial.) ‘kainuoti’ 367
кошть 366
кра́вецъ (dial.) 391
кра́йка (dial.) 386
краковя́къ 387
кра́марь 398
кра́пля 728
кра́сный, *-ая* I 32
красня́нка I 32
крахма́лить 387
крахма́лъ 387
кривой I 24, 111
кривой обед (dial.) I 24, 111
кривой стол (dial.) I 24, 111
кровéцъ (dial.) 391
кро́йка (/ dial.) 386
кро́ликъ 388
кро́пля 728
крути́ть (/ dial.) 104
крыжъ 396
ку́бéлъ (dial.) I 68
кугль 400
кулиг 401
ку́нтушъ (dial.) 402
ку́ништикъ 401
куранты (pl.) 403
куро́къ 403
ку́рта ‘drabužis’ 406
ку́рта ‘aviganis’ 106
ку́ртка 404
курьéръ 403
ку́фа 402
кухáрка 399
ку́харь (dial.) 400
кухми́стръ 399
ку́хня 399
ку́цый 105
ку́шнеръ 405
лавáнда 413
лажъ 414
лазанки 413
ла́мпа 418
ландри́н 419
Ландры (hidr. / top.) 419
ла́нцугъ (dial.) 410
ла́та (dial.) 428
легáть 732
ледáка (dial.) 415
лéдва, *ледвá* (dial.) I 39
лéдве, *ледвé* (dial.) I 39
лéкуія 417
ли́лія 421
ли́нія 422
ли́тера 423
ли́хо 112
лихтáр (dial.) 420
лихтáрня (dial.) 420
лиштва 423
лю́тня 426
ля́лька (dial.) 732
ля́рва (dial.) 419
магéрка (dial.) 433
мазу́рка 449
майонто́к 434
малеванье 437
малевáть 437
малжéнство 439
маля́ръ 438
мантúть (dial.) 115
маруципáны (pl.; dial.) 441
мáры (dial.) 458
матéрія 448
мáтица I 52
мáточник I 63
махлевáть (dial.) 435
мáчта 446
меделя́нка I 31
меделя́нская собака I 31
мърковáть (dial.) 452
мéтрика 451
мъщани́нъ 452
мъщáнка 453
миля 457
мóда 432
мóдный 432
мóндрый (dial.) 440
монéта 734
морéль 458
москáль 446
мотня́ (dial.) 447
мулъ 459
мундшту́къ 462
му́ринъ (dial.) 460
мурлáтъ 460
муровать 464
мушкатъ 460
мушкéтъ 461
муштáрда 461
му́штра 462
муштровáть 462
муштукъ 462
миша 456
набóжникъ 126
нáбожничать 125
нáбожность 474
нáбожный 465
налúвáчъ (dial.) 124
налúстник (dial.) I 57
налúстники (pl.; dial.) I 57
натýра 466
начéльникъ 737
нашúльникъ 475
нéледь (dial.) 125
новинá 467
норица I 40
носóвка (dial.) 475
обмуровáть 209
обраховáться (dial.) 20
обрóдный (dial.) 700
обря́да (dial.) 133
обывáтель (dial.) 194
огéръ I 47
оглáсъ 127
огýрóк (dial.) I 15
опéка 207
опекýнъ 208
операцiя 738
орешт 212
отвáга 220
отвáжный 220
оттанцевáть 220
офяра 197
пáва 533
павъ 533
пáдла 479
пáдлина, *падлúна* (dial.) 480
пáземка I 69
палáшъ 487
пампýши 131
пампýшки (dial.) 489
пáни(я) 527
пáнна 490
пановáть 491
панскóй 493
пáнство 528
панчéхи (dial.) 492
панчúзна (dial.) 494
папéжъ 530
папéра (dial.) 528
папирóса 131
папирóсница 494
пáра 531
парализовáть 132
парáфія 495
парафя́нинъ 131
парахвúя (dial.) 495
паркáнъ (dial.) 497
пáртмонет (dial.) I 71
пасóк (dial.) I 74
пастернáкъ 501
патынки 504
пáхолокъ 129
пáшпóртъ (dial.) 502
пéвный (dial.) 515
пéкарь 511
пелю́шка (dial.) I 42
пéнзель (dial.) 512
переступень I 47
пéрникъ 516
петрýшка 515
пивóнія 518
пильновáть (dial.) I 43
пúльный (dial.) I 42
плацъ 520
плебáн 745
плéйтух (dial.) 520
плести́ 521
плéтки (pl.; dial.) 521
побóжный 477
повáга (dial.) 508
повéтреный (dial.) 742
повéтрие (dial.) 507
повѣтъ 507
пóгреб (dial.) I 40
погрéбъ I 40
подáчка (dial.) I 71
подвечёрок (dial.) I 42
подвечорокъ (dial.) I 42
подвóйскій 482
подданный ‘pavaldinys’ 481
подданный ‘pavaldus’ 481
подданство 481
подлéцъ 480
подлóг (dial.) 480
подлóгъ 480
подмурóвка (dial.) 480
подобáться 499
поживáть (dial.) 510
поживéнье (dial.) 510
позéмка I 69
позы́чить (dial.) 510
поклáдъ I 41
покýта (dial.) 484
покýтник (dial.) 484
покýтный (dial.) 484
полендвúца 484
поливáн (dial.) 486
поливать 487
полúвить 487

поли́вка (dial.) 740
полирова́ть 524
поли́ція 485
поло́гъ, *по́логъ* 740
по́лька 'šokis' 524
по́лька 'lenkė' 524
по́льский 524
поля́к 485
помы́лка 489
пора́да (dial.) 497
пора́дникъ (dial.) 498
портмоне́ I 71
поси́локъ (dial.) I 58
посполи́тый (dial.) 500
постава (dial.) I 41
по́ставъ I 41
постанови́ть 500
постась (dial.) 741
потво́рный (dial.) 135
потра́ва (dial.) 505
похва́лка 483
почта́рь 503
по́шта (dial.) 503
прасова́ть (dial.) 542
пра́ца (dial.) 541
працева́ть (dial.) 536
працеви́тый (dial.) 535
превра́тность 743
превра́тный 743
прикла́дъ 538
при́крый (dial.) I 43
прилёглый I 79
прилёжный I 79
при́смакъ 539
приспосо́бить 539
притомный 'liudininkas' 540
притомный 'ištikimas' 540
про́ба 534
про́бовать 535
прови́зія 748
про́воды 143
прокура́тъ 142
проро́ковать 537
пруса́къ 543
пруссáк 543
пушка 545
пчёльникъ 742
пыта́ть 518
рабарбор (dial.) 546
ра́да 565
ра́иться (dial.) 750
ра́ма 549
ра́птом (dial.) 550
ратова́ть (dial.) 554
ра́ховать (dial.) 548
рахýнок (dial.) 566
ревúзія 750
ревизóръ 750
регуля́рный 556
ре́крутъ 557
реми́зъ 148
ре́нта 557
рисова́ть 563
рожа 569
рожане́цъ (dial.) 556
роско́шникъ 552
роско́шность 147
роско́шный 552
ро́скошь 551
ро́та 553
ро́тмистръ 554
ру́та 570
ры́нокъ 562
ры́царство 559
са́лька (dial.) 572
сбро́йный (dial.) 680
сбро́я (dial.) 681
сбру́я 681
сго́да (dial.) 685
сго́дный (dial.) 685
сеймъ 573
секретарь 753
семина́р 574
семина́рія 574
ситуа́ція 754
ска́лка 576
ска́рбникъ 577
ска́рбница 577
скарбóнка (dial.) 578
скарбъ 577
ски́ба 579
склепи́ть 580
склепъ (dial.) 579
скры́ня 582
скрыпи́ца I 44
смаковáть (dial.) 586
сма́къ (dial.) 585
смачный 585
смерть 166
смуглый, *-ая* I 32
смугля́нка I 32
соска 41
сотова́риществовать 596
сотова́рищъ 755
сотова́рка 155
спосóбность 588
спосóбный 588
спóсóбъ 588
справедли́вость 591
справедливый 591
ста́нція 594
ста́ток(ъ) (dial.) I 45
ста́я 155
стодóла 594
столя́ръ 594
студе́нтъ 599
сту́жка (dial.) 154
субтильный 600
су́кня (dial.) 601
суши́ть 157
табáка (dial.) 641
табли́ца 640
та́боръ 641
та́лька 650
та́нец 643
та́нца (dial.) 643
танцова́ть 644
тарта́к (dial.) 647
тисъ 709
титýлъ 759
това́рищъ 755
това́рка 155
топча́нъ 644
то́рба (dial.) 645
трактáтъ 651
трактúръ 652
трактова́ть 760
тракт(ъ) 651
тра́пить 653
тра́фить 653
трахт (dial.) 651
трелева́ть I 70
тре́лить (dial.) I 70
тре́шня (dial.) 173
триня́ (dial.) 173
тру́на́ (dial.) 654
тужбá (dial.) I 46
тузъ 656
тулипа́нъ 655
тютю́нъ 649
угóда 657
унія 658
уря́дникъ I 64
ухна́ль 657
фа́лда 291
фальши́вость 293
фальши́вый 293
фальшь 292
фами́лія 294
фанаберúстъ 295
фанаберія 294
фантъ 295
фáрба 295
фармазóн 497
фармасóнъ 497
фáртукъ 296
фáска (dial.) 531
фасóль 499
Федор Ландрин (avd.) 419
фіáлка 301
фúга 298
фúгля 300
фигля́ръ 299
фигýра 300
фля́жка 301
фольвáрокъ 293
фóльверокъ 293
фóльга 302
фóрма 296
фóртель 302
фóртка 63
франтъ 303
Фра́нция (top.) 714
францýз 303
фýга 145
фугáнокъ 145
фундáментъ 304
фундушевой 544
фýндушъ 544
фунтъ 304
фýрія 714
фурманка 305
фýрманъ 305
фýтеръ 305
хибá 375
хлапъ (dial.) 378
хлъбúть 96
хлестъ 96
хлёстъ 96
хлóпецъ 378
хлóпчикъ 378
хлóрка I 71
холéра 256
хорýнжій I 65
хýстка (dial.) 405
хýста (dial.) 405
цацка (dial.) 41
цвынтáрь (dial.) 170
цéбарь I 36
цéберъ I 36
цъль 257
цекавый (dial.) 254

церемо́нія 256
цехъ 257
цибу́ля (dial.) 257
ци́гель (dial.) 254
цигéльня (dial.) 254
ци́мес I 72
ци́мус I 72
ци́тра 260
цугъ 261
цука́тъ 43
цыбаръ I 36
цыбу́ля (dial.) 257
цымба́лы 258
чай I 31
чайник I 31
частоко́л I 37
чва́ртка (dial.) 269
чема́ра 44
червоный (dial.) 266
чере́шня I 46
чика́вость (dial.) 255
чика́вый (dial.) 254
чинить 267
шалбе́ръ 606
шалева́ть (dial.) 606
шале́вка (dial.) 606
шано(у)ва́нье (dial.) 611
шано(у)ва́ть (dial.) 607
шарова́ть (dial.) 162
шате́ръ 160
ша́фа (dial.) 605
ша́фар(ь) I 64
шафра́нъ 610
шваб 639
шва́йка (dial.) I 45
Шве́ция (top.) 639
швецъ (dial.) 161
шевéцъ (dial.) 161
шелева́ть (dial.) 606
ше́льма 610
шельмова́ть 610
шере́нга 611
шинка́рь 615
шино́къ 614
ширмова́ть 616
шкарпе́тка (dial.) 621
шкату́лка 621
шко́да (dial.) 617
шкодить (dial.) 618
шко́дли́вый (dial.) 618
шко́ла 619
шко́лить 619
шку́ра 583
шлюбъ (dial.) 623
шляхе́тный 621
шляхе́цкій 621
шля́хта 622
шля́хтичъ 165
шляхтя́нка 165
шмарова́ть (dial.) 623
шматъ 624
шнуро́вка 626
шнуро́къ 626
шнуръ 625
шо́па 616
шо́ры 627
шо́фа 616
шпа́га 627
шпакъ 627
шпалъ 628
шпа́ла 628
шпарга́лка 629
шпа́ркій (dial.) 629
шпе́тный (dial.) 168, 629
шпиг (dial.) 630
шпи́лька 631
шпо́нка (dial.) 633
шпу́ля 633
шпунтовать 634
шпунтъ 634
шрамъ 634
штрафова́ть 636
шту́ка 636
штукова́ть 169
штурм 637
штурмова́ть 637
штурмъ 55
шу́лер 617
шу́фель 638
щепа́ 161
юпа 335
юпка 82
ю́шка (dial.) I 75
-я́нка (suf.) I 32
я́рмарка 333
я́рмонка 333

Senoji ukrainiečių

бакшта I 74
бакъшта I 74
балбѣръ 222
безлепица I 76
огуро́къ I 15

Ukrainiečių

áер (dial.) I 46
áїр I 46
гала́й 15
га́лас I 76
галасува́ння 730
галасува́ти 15
гармі́дер 22
гид 77
гидь 77
корабе́льник 89
набе́дрик (dial.) I 76
набе́дрики (pl., dial.) I 77
румáк I 77
хо́бо́т (dial.) 337
хору́нжий I 65
шанта (dial.) 607

Germanų kalbų

Pragermanų (germanų prokalbės)

**fri(j)a-* 303

Rytų germanų

Gotų

akeitis 195
barizeins I 86
**kalbo* 371
kausjan 729
sakkus 571
stikls 757

Vakarų germanų

Anglosaksų

bāt 705
Englaland 205

Senosios vokiečių aukštaičių

alamuosan 332
alamuosina 332
bâbes 529
banc 225
bank 225
bâra 457
barta 226, 227
biscof 234
bleh 236
buhsa 545
bûtil 518
Conrad (avd.) 100
danc 286
danch tuon 286
dûs 656
faldan 291
falt 291
far(a)wa 228
faz 531
felda 291
fîgâ 298
fîol 300
firmen 31
firmōn 31
flasca 301
folgên 62
gingibero 328
gotawebbi 197
hak(k)o 326
harpfa 324
hartschier 71
hertschier 71
hold 16
houbitman 325
irah 79
jârmarkât 333
jârmercat 333
kap(p)ella 355
kappo 356
kappûn 356
karal 360, 361
kazza 93
kelih 372
kostôn 367
koʒʒo 98
krâm 388
krûzi 396
kubilo I 68
kuhhina 399
kumin, *kumîn* 380
kuofa 402
kuohho 400
kuoni 100
latta 427
lilia 420
lîna 426
mahal 438
mâl 438
mâlên 437
meistar 119

meister 119
merzo 458
mîla 457
milla 457
missa 455
môr 459
morsâri 449
mûl 459
niunouga 454
obphar 197
olei 202
opfer 197
ort 216
pasternac 501
pergamin 496
pergamîn 496
perla 743
petersil(i) 515
pfâwo 533
pflastar 521
pfunt 304
pilgrim 511
piligrîm 511
probost 534
rama 548
rât 100
rîʒan 563
rôsa 568
sac 571
Sahso 572
scado 617
scaffâre I 64
scarbôn 576
scerf 576
scîba 579
scrîni 582
serten 191
skado 617
skarbôn 576
skerf 576
skerpf 576
skrîni 582
smac 585
smak 585
smero 623
sparo 627
spîhhâri 631
stadal 593
sûr 697
Swâb 639
tal 643
truha 654
tunih(h)a 648
wâga 673
Walah 184
Walaha (pl.) 184
wanna 674
warôn 662
warta 664
zin 259
zwec 265

Senosios bavarų

**chersia* I 46
**chersse* I 46
**oplâta* 139
pâpes 529

Senosios saksų (senosios vokiečių žemaičių)

alamōsna 332

Senosios fryzų

frísle 303

Naujosios fryzų

hôk 476

Vidurio vokiečių aukštaičių

ackes 332
alabaster 201
albe 701
almuosen 332
anis 206
ärkêr 202
arras 22
arraʒ 22
balbier 222
banc 225
banc-hart 705
barbierer 222
bâre 457
barte 227
basiliske 230
bastart 28
becker 511
berewinke 228
biutel 518
blanke 235
blëch 236
bolle 248
borge 226
borgen 226
boumwol(l)e 239
brûchen 34
brucke 244
brücke 244
brûnât 36
bühse 'įmova' 246
bühse 'ginklas' 545
bunt 249
bunt-schuoch 492
buode 253
burgermeister 35
bûr-meister 250
busûne 145
cin 259
crêdenz 391
dach 270
danc 286; I 51
dîhsel 278
drabant 52
drache 280
drât 280
durch-slac 285
erbe 324
erker 202
esterich 598
esterîch 598
estrich 598
fasôl 297
franzois 303
galgan 306
galgân 306
ganc 307
gatunge 308
ge-mach 311
ge-meine 311
gerber 307
geschirre 626
gestalt 635
ge-walt 318
gingebere 328
(*glocken*) *spîse* 167
grabære 67
gros 314
grunt 316
grütze 316
gugel(e) 400
haft 209
hâke(n) 326, 476
hâken-bühse 214
hals-bant 16
handel 323
handeln 70
han(e) 403
harnas(ch) 71
harpfe 324
harras 22
heften 209, 321
hobel 71
holde 16
holt 322
houbetman 325
hobel 290
hovel 290
hurt 177
imbër 328
irch 79
irh 79
jârgëlt 336
jârmarket 333
joppe 335
juppe 335
kaldûne 342
kamîn 346
kanzler 348
kapelle 355
kaplân 355
kappûn 356
kardamôm 723
karl 360
karl(e) 360
karp(f)e 362
karre 384
karte 385
kastâne 365
kastelân 368
katze 93
kelch 372
kërbe 359
ker(e) 374
kêrunge 94
ketzer 339
ketzermeister 338
kirmësse 375
klame 377
klamere 95
klam(m)er 95
kleinôt 379
klobe 98
klôster 379
klôz I 66
knote 381
koll(i)er 344
kost(e) 366

kosten 367
kotze 98
krâm 388
kratzen 313
kræmer 398
kreiʒ 392
kreiʒen 103
krisme 397
kristal(le) 392
kriuz(e) 396
krûse 398
kübel I 68
kuchenære 400
küefel 402
kugel 400
kûle 401
kumin 380
küniklîn 387
kunst 401
kuoche 400
kuofe 402
kuofelîn I 68
kurbe 383
kürsenære 405
laben 110
laden 409
lampe 418
lanne 410
**lannzug* 410
last 427
lâsûr 414
latërne 731
lat(t)e 427
lâzûr 414
lê(he)n 418
leite-seil 416
lêparte 108
lilje 420
lîne 426
lîste 422
liuhtære 420
lôʒ 422
loter 411
lübestecke 425
luft 425
lûte 426
majeron 434
mâlære 438
mâlen 437
malmasîer 438
mange 433
mantel 441
marschalc 443
marstal 446
meister 119
meistern 433
merken 452
merz(e) 458
mësse 455
messînc 445
metze 429
mîle 457
misse 455
morden 442
môr(e) 459
morgen 442
morsære 449
mort 442
müeʒen I 57
mûl 459
münzære 454
münze 119
mûraere 460
mûr(e) 463
mûren 464
mûrlatte 460
muscât 460
muschât 460
negelkîn I 51
niet(e) 473
nieten 473
olei 202
opfer 197
ort 216
ortschît 675
panz(i)er 492
papier 529
par, pâr 531
par(a)lis 496
parchân 497
parkân 497
pastête 503
pënsel 512
përle 743
pêtersil 515
pfant 295
pfîlære 301
phanne 493
phâwe 533
phlaster 521
phorte 302
phunt 304
pilgerim 511
presse 541
pressen 542
probest 534
pusûne 145
quast(e) 107
quattermeister 408
rame 548
rât 565
râthûs 567
rechen 548
rechenen 548
rech(e)nunge 566
reif 559
rente 557
retten 558
rettunge 554
richten 561
rinc 562
rinne 561
rinnstok 563
rîs 564
rîter 559
rîʒen 563
rôr 569
rôse 568
rot(te) 553
rouben 546
rüste 553
rûte 570
sac 571
saemisch leder 678
saffrân 610
sal 571
salveie 158
saphîr 605
schade 617
schaf 605
schaffære I 64
schaffen 609
schalc 606
schalcbære 606
schal(e) 166
schallbar 606
scharlât 608, 620
schatzen 605
schatzunge 158
schelm(e) 610
schenk(e) 614
schërf 576
schërmen 616
schërz 191
schîbe 579, 612
schicken 613
schinke 613
schirmen 616
schof 616
scholderer 616
schollerer 616
schônen 606
schopf 616
schrage 607
schram(m)e 634
schrîn 582
schrôt 634
schrûbe 635
schultheize 160
schûm 638
schûmen 638
schûvel 638
Schwabe 639
Swâp 639
seff(e)r 690
sëgelen 694
sëgeler 694
sëgenen 692
seiger 684
sërten 191
sidel 573
sigelen 694
slahte 622
smac 585
smacken 586
smalz 585
smecken 586
smër 623
smir(w)en 623
snat(t)e 624
snuor 625
soldenære 688
soldner 688
spacieren 153
spale 628
spân 633
spatz 627
spëhære 630
spîcher 631
spille 631
spîse 590
spital 632
spunt 634
spuole 633
stadel 593
stein 171
stellemacher 168
stiur 597
stôʒen 595
strâfe 636
strâfen 636
stücke 636

sturm 55, 637
stürmen 637
sûr 697
tal 643
tanz 643
tanzen 644
tartsche 646
trabant 52
trëffen 653
truhe 654
tübel 647
tünchen 648
tuoch 520
turm 656
urloup 658
valsch 292
valschen 292
valt 291
valschære 292
varwe 228
vaʒ 531
vers 668
vîel 300
vîge 298
vîol(e) 300
vlasche 301
vlæjen 520
vochenze 222
vog(e)t 660
voit 660
volgen 62
vor-rîtære 295
vor-teil 302
vortuoch 296
vorwërken 293
vuoter 305
vuoʒ 171
wâge 673
wagen 220
wahtære 179
Walch 184
wandern 667
wanne 674
wart(e) 664
warten 664
wërc-stat 663
wünschen 183
wurfzabel 662
zëch(e) 257
zibolle 257
ziegel 254
zil 257
zin 259
zinober 42
zins 267
zirkler 255
zuc 261, 410
zu(c)ker 263
zug 261, 410
zugel 264
zuomüese I 72
zwëc 265
zwicken 269
zwil(i)ch 265

Vidurio vokiečių žemaičių

appeteker 210
barnstên 251
bindinge 29
borgemester 35
brak 243
bruwer 241
dysel 278
disle 278
dissel 278
karpe(n) 362
katzer 339
kavele 370
kelle 372
kersdrank 376
kesser 101
kordel 724
krûs(e) 398
lucht 425
mandele 450
mecheler 435
negelkin I 51
pâwe 533
platz 520
pricken 154
qua(r)têr 406
quît 408
rotmester 554
safferân 610
Sasse 572
schrôt 634
semesch 678
smeren 623
spîle 631
spunt 634
strûs 598
stür 597
tallige 650
voget 660
voit 660
wachter 179

Vokiečių žemaičių

augurke I 15
balje 223
Bankert (RPr.) 705
Beckas (RPr.) 230
boot 705
dittke 51
dubbelt 284
düttke 51
fast rigen 297
foogbank 145
grempel 68
Grick (RPr.) 115
Gricken (RPr.) 115
Grücken (RPr.) 115
hebel 71
kant(e) 350
kavel 370
krempel 68
laps 113
makeln, *mäkeln* 435
maken 436
mast 446
meiran (RPr.) 115
meirǫ̂n (RPr.) 115
onderrock 204
pick 516
platz 520
pudel 543
Schmêr (RPr.) 623
Schmier (RPr.) 623
Tall (RPr.) 650

Ankstyvoji vokiečių (aukštaičių)

abris 700
atlas 219
backstein I 73
banket 225
bräme 241
colonie 343
dietrich 183
gallerte 306
gant(n)er 312
käpfer 352
kapuze 358
kleister 95
koffer I 63
kordel 724
koste 91
kütel 107
lärm 109
mäkeler 435
maulaffe 438
mursch 123
muster 461
paßport 502
rest 558
spille 631
straaf 636
tischler 594

Naujosios vokiečių (aukštaičių)

Abriß 700
Absatz 207
Agent 701
Almosen 332
Amarelle 458
Arras 22
Arrest 212
Arrestant 21
Atlas 219
Axt 332
Backe 221
Backenbart
Bäcker 511
Backstein I 73
Bahre 457
Bajonétt 221
Baldrian 34
Balge 223
Bändel 234
Bank(h)art 705
Bankier 27
Barbier 222
Bärenlatschen 30
Barte 227
Bärwinkel 228
Basilisk 230
Basset(t)el 229
Baumwolle 239
Beguß 233
Behelf I 90
Beiguß 233
Beilade 227
Bernstein 251
(be)wahren 662
Bindaxt 234
Binde 227
Bindung 29
Blech 236
Blecher 236

Bolle 248
Bollwerk I 30
Bombyzin 26
Bonbon 32
Boot 705; I 14, 98
Bootshaken 229
Borg 226
borgen 226
Bort 36
Borte 36
Branzolette I 71
Bratpfanne 242
brauchen 34
Brauerei 241
Braut I 11
Britschka 241
Britschke 241
Brücke 244
Brustlatz 34
Buchse 246
Büchse 246
Bude 253
Bund 249
Burnstein 251
Buttel 252
Dach 270
Decker 274
denken 524
Denkmal 524
Dietrich 183
Döbel 647
Drache 280
Drall 52
Dreier 504
Drell 279
drillen 279
Druck 282
drucken 283
Durchschlag 285
Dutzent I 59
ein Schnippchen schlagen 166
Erker 202
erst(*er*) 60, 216
Farbe 295
Faß 531
fassen 296
fein 291, 294
Fernambuk 107
Feuer 291
firmen 31
Flamm(*e*) 235
Flasche 301
folgen 62
Freier 144
fressen 537
Fuge 145; I 26
Fuhrmann 304
Fürhang 301
Futter 305
Galgant 306
Gallerte 306
Gamasche 344
Gang 307
Ganter 312
Gatte 385
Gattung 308
Gemeine 311
Gemeinde 311
General 334
Gerber 307
Geschäft I 90
Geselle 66
Gesims 320
Gestalt 635
Gewalt 318
Gewehr 66, 310
Gewinde 319
Glanz 311
Glied 66
Glocken-speise 167
Gouvernante 68
Groschen 314
Grund 67, 316
Grütze 315, 316
Gugelhopf 400
Gugelhupf 400
Gurke I 15
Gurt 68
Haft 209
Hahn 403
Halbe 17
Halbhaken 544
Halsband 16
Halstuch 17
Handel 323
handeln 70
Händler 323
Harfe 213, 324
Harras 22
hart 23
Härte 23
härten 23
Hartpfahl 23
Hauptwache 13
Hebraer 59
Hebzange 207
heften 209, 321
herab! 549
hetzen 327
hēwel (dial.) 290
hītzel (dial.) 327
Hobel 71, 290
Höbel (dial.) 71
Hofmeisterin 199
hold 16
Holländer 127
Hufnagel 657
Hundsfott 176
Imber 328
Ingwer 328
Jacke 78
jappen 78
Jahrgelt 336
Jahrmarkt 333
Joachimstaler 643
Kalekut 341
kalekutischer Hahn 341
Kaltschale 84
Kamasche 344
Kámin 346
Kante 350
Kanzler 348
Käpfer 352
Kapuze 358
Karaffe 358
Kardamom 723
Karpfen 362
Karre 384
Karrete 360
Karsai 358
Karte 385
Kaserne 364
Kaßimir 94
Kastanie 365
Kastellan 368
kat(*e*) (dial.) 385
Katze 93
kehren 374
Kelch 372
Kescher 101
Ketzer 339
Kirschtrank 376
Kirsei 358
kitten 377
Klammer 95
Klappe 95
klappen 379
klären 97
Kleinod 379
Kleister 95
Kloster 379
Kloß I 66
Knote 381
Koffer I 63
Kolonie 343
Kommissariat 85
Kommunikant 100
(*König*)*drosselbart*(*spiel*) 284
Konrad (avd.) 100
Konterfei 87
Kork 383
kottenieren 106
Kötze 98
Couranten 403
Kraftmehl 387
Kram 388
Kramer, *Krämer* 398
krampfen 391
kratzen 313
Krätzer 102
Kredenz 391
Kreis 392
kreißen 103
Kristall 392
kröpfen 102
Küchenmeister 399
Kunst 401
kuttenieren 106
laben 110
laben sich 112
Lade 419
laden 409
Lakai 422
Lärm 109
Last 427
latten 113
Lauf 426
Lazaret 413
Lehen 418
Leiste 422
Leitseil 416
Livland (top.) 74
Livländer 74
Luft 425
Luther (avd.) 426
Makler 435
Mal 524
malen 437
Mandel (/ dial.) 450
Mange(*l*) 433
marode 445
Marstall 446

Mast 446
Material 448
Matz I 89
Matze I 89
Mauerlatte 460
Meister 119
meistern 433
melden 436
merken 452
Metze 429
Mitkrieger 53
Mode 432
mogeln 435
moheln 435
Mohn-kuchen 436
Morelle 458
Morgen 442
morsch 123
Mundstück 462
Münze 119
Münzer 454
Musket(e) 461
Muster 462
mustern 462
Mutter 463
Näglein I 51
Niet 473
nieten 473
Oblate 139
Pallasch 487
Pampuschen 131
Pantoffel 494; I 61
Papier 529
Pastete 503
Patrouille 505
Patrul 505
patzen 511
Patzen (dial.) 511
Paudel 543
Pauker 130
Pech 516
Pfand 295
Pfannkuchen 489
Pfeiler 301
pflegen 129
Pforte 302
photographieren 298
Pinsel 512
plündern 139
polieren 524
Polizei 485
Post 503
Postierung I 63
Presse 541
pressen 542
Preuße 543
Probe 534
Quast 107
Rahmen 548
Rat 565
rauben 546
rechnen 548
Rechenmeister 146
Reif 559
reiten 146
Reiter 547
Rekrut 557
Remís 148
Remíse 148
Rente 557
Rest 558
Rettung 554
Revisor 750
Rhabarber 546
Riemer 561
Ring 562
Ringgurt 149
Rinnstock 563
Risiko 563
Riss 562
Rohr 569
Rosenkranz 555
Rosine 555
Rosmarin 751
Rottmeister 554
Rüstung 553
Saal 571
Säbelbohne 158
sauer 697
Schaff 605
Schaffung 611
Schale 166
schalen 606
schallbar 606
Schalun 37
Scharlach 620
schätzen 605
Schätzung 158
Scheibe 612
Schelm 610
Schenke 614
scheren 162
schergen (dial.) 578
Scherz 191
Schick 603
Schiffer 163
Schinken 613
Schlafbank 584
Schlag 622
Schlagbaum 164
schlämmen 622
Schmer 623
Schnat 624
Schnatte (dial.) 624
Schnitzel 686
Schöffenstuhl 413
schöne Katharine 92
Schotte 160
špis (dial.) 590
Schragen 607
Schraube 635
Schrot 634
schroten 168
Schublade 637
Schuh-wachs 169
Schulter 159
Schuppen 616
Schwab 639
schweizer 169
schwitzen 170
Schwitzstube 170
Segel 695
Segler 694
segnen 692
Seiger 684
Skandal 619
Söldner 688
Soße 586
Späher 630
Spale 628
Span 633
Spat 168
Spatz 627
spazieren 153, 166
Spazier(gang) 153
Speiche 592
Speise 167
Spital 632
Spriess 592
Staket I 80
Stelle 597
Stellmacher 168
Stellwaage 597
stoßen 595
Strafe 636
strafen 636
Streichholz 598
Strich 598
Student 599
Sturm 55
Sukkade 43
Tabagie 640
Tabak 640
täfeln 172
Taler 643
tanzen 644
Terpentin 648
Thee 288
Theriak 172
Tischler 594
Tonkabohne 650
Tuch 520
Tulipan 654
Tünche 648
tünchen 648
Unterrock 204
Urlaub 658
Vorhang 301
vorreiten 295
Vortuch 296
Waage 597
Wachter 179
Wage 597, 673
wagen 220
Wahrung 664
Wallwurz 92
Walze 674
wandern 667
Warte 664
warten 664
Werkstatt 663
Wohlsein 310
zeichnen 128
Zelot I 26
Zement 707
Ziese 46
Zinn 259
Zinngiesser 42
Zinnober 42
Zirkler 255
Zither 260
Zits 40
Zitz 40
Zoll 262
Zucker 263
Zug 261
Zügel 264
Zukkade 43
Zweck 265
Zwickel 48
zwicken 269
Zwillich 265

Jidiš

alter boḫer resp. אַלטער בחור 704
bahélfer resp. באַהעלפער I 90
boḫer resp. בחור 704
berje resp. בריה 294
gvald resp. גוואלד 318
gešéft resp. געשעפט I 90
ḫeder resp. חדר I 91
ḫosed resp. חסיד I 91
tales resp. טלית I 92
treif resp. טרייף I 92
Yisroél resp. ישׂראל (top.) 76
yisreéliš resp. ישׂראליש 76
kóšer resp. כשר 727
kašern resp. כשרן 91
cheider resp. כיידער I 91
ladino resp. לאַדינאָ I 92
litviš resp. ליטוויש I 93
lošn qoydeš resp. לשון־קודש I 86
máme-lošn resp. מאַמע־לשון I 89
makhloyke resp. מחלוקה I 91
mómeršprach resp. מומערשפּראַך I 89
míqve resp. מיקווה I 92
melamed resp. מלמד I 90
mezoynes resp. מעזוינעס I 91
maco resp. מצאָ (vak. jdš.) I 89
mace resp. מצה I 89
feine-briye resp. פיינע־בריה 294
fein resp. פיין 294
cadeq resp. צדיק I 91
cimes resp. צימעס I 72
cices resp. ציצית 40
qabole resp. קבלה 337
qabcn resp. קבצן I 90
qehile resp. קהילה I 91
qugel resp. קוגל 400
róz(ž)inqe resp. ראָז(ש)ינקע 555
róz(ž)inqes resp. ראָז(ש)ינקעס 555
rebe resp. רבי I 90
Raše resp. רשי (avd.) I 90
šabes resp. שבת 158

Vidurio anglų

kersei 358

Naujosios anglų

boat 705
catcher 101
Kersey (top.) 358
pea-jacket 517
rover 567
trail I 70

Vidurio olandų

pîe 517

Olandų

boot 706
gas 310
kanarie 347
materiaal 448
ridder 559
thee 288
tréilen I 70

Šiaurės germanų

Senosios islandų

barr I 86
karl 360
Nepr I 40
ðjónn I 75

Senosios švedų

narhval 664

Švedų

karl 360
narval 664

Italikų kalbų

Senosios lotynų

accūrātē 200
accūrātus 201
aceo 195
acētum 195
adamās 276
adversārius 700
Aegyptīnī 713
Aegyptius 713
alabastrum 201
aloē 15
altus 202
amāracus 434
amygdalum 453
angelus 702
Anglia (top.) 205
anēthum 206
anīsum 206
apertūra 702
apex I 20
apothēca 210
archangelus 21
arcus 202, 214
argūmentor, āri 214
argūmentum 214
arsenicum 216
asparagus 628
asthma 217
Athēniēnsis 219
ātrāmentum 219
Atrebates 22
auctor 703
Babylōn (top.) 25
Babylōnicus 25; I 33
baculum / -us I 20, 21
balsamum 25
barba 222
Bartholomaeus (avd.) 28
basiliscus 230
beccus 230
Belgae 230
blaesus 32
Blaesus (avd.) 32
Blasius (avd.) 32
bombȳcinus 26
bonus 32
Britannus 242
būbalus 229
būcina 145
bulbus 247, 248
byssus 705
caballus 370
cacūmen I 86
cādūceus I 21
cadūcus 340
caementum 707
caerimōnia 255
calāre I 17
Calendae 342; I 17
cal(i)dus 342
calix 372
calvāria 344
camīnus 346
cannabis 86
cannabum 86
cannabus 86
canthērii (pl.) 312
caper 352
cāpo 356
capparis 353
carcer 362
cardamōmum 724
cardamum 723
cassāre 365
castanea 365
Catalauni 37
caulis 84
cedrus 707
cērātus 38
cerrus 46
Cham (avd.) 346
charta 385
Cherub 708
Cherūbim (pl.) 708
Cherubin (pl.) 708
cholera 256
chorda 97
chorus 106
chronica 728
cinnabari(s) 42
cinnamon 259
cithara 260, 709
citharista 709
citrus 260
clārāre 97
claustrum 379
clāvis 97, 379
clystēr 97
cōmoedia 725
condicio 726
conscriptio 152
contentus 350
cophinus I 63
coquīna 399
corāllium 382
corda 724
coriandrum 100
cornū I 17
cornua lūnae I 17
corōna 361
corōnāre 209; I 67
corōnātio 384
corpus 312
cortex 383
crātis 390
crocodīlus 727
crucem (acc. sing.) 396
crux 396
crystallus 392
cucullus 400
cumīnum 380
cunīculus 387
cūpa 402

cūpella I 68
curtus 106, 404
curvus 383
cymbalum 258
cypressus 260
Damascus (top.) 195
dēcernere 274
dēcrētum 274
dēspērātio 711
diabolus 276
diāc(-onus) 692
distantia 277
draco 279, 280
ductus 284
duo 656
duodecim I 59
elephantus 288
emplastrum 521
encaustum 720
episcopus 234
ēvangelium 289
exsecūtio I 65
falsum 292
familia 294
far I 86
febris 298
ferre 298
ficus 298
figūra 300
fixus 138
flāmen Diālis I 20
fōrma 296
fōrmāre 302
Francī 303
furia 714
(*gallus*) *Indicus* 328
gaudium 65
gelātus 306
gingiber 328
Goliathus (avd.) 64
grātias agere 286
Graecia (top.) 716
Graecus 315
gustus 317
haeresis 717
haereticus 717
Hebraeus 59
herba 288
Hērōdiāni 717
Hierosolyma (top.) 80
hircus 79
Hispānia (top.) 72
Hispānicus 166
Hispānus 325
historia 718
historicus 719
honor 176, 326
honōrāre 322
hortus 719
hyacinthus 717
hymnus 718
hypocrisis 72
hypocrita 718
hypocritēs 718
īdōlatria 224
Iēsus (avd.) 335
imāginārī 327
impetus 328
īnstīgātor 720
Isrāēl (top.) 76
Jēsus (avd.) 335
Jūdaeus 697
Jūdas (avd.) 81
Jūdas Iscariotes (avd.) 75
jūdicāre I 77
jūdicātum I 77
jūridicus 336
Kalendae 342; I 17
Kalendārium 342; I 17
lāmentārī 409
lāmentātio 417
lāmentum 409
lāmina 111
lampas 418
larva 419
lasanum 413
lāterna 731
lēgātio 731
lēgātus 731
lentus I 80
leopardus 108
ligusticum 425
līlium 420
līnea 421
līnum 426
lituus I 17, 20
Lūcifer 732
lutra 732
macula 733
magister 119
magnēs 433
mājestās, -ātis 733
Mājus 457
marīnus 117
marmor 442
Martius 458
mathēmaticus 117
matta 447
Matthaeus (avd.) 430
Maurus 459
meditārī 120
mel 119
mēlo, -ōnis 450
mendīcus 735
Messīas 450
mīlle 457
minia (pl.) 735
miser 122, 457
miseria 456
missa 455
modus 432
monēta 119, 734
mōrum 458
mōrus 458
Mōÿses (avd.) 115
mūlus 459
mūrāre 464
mūrus 463
mustum 461
myrta 454
myrtus 735
naphtha 737
nardus 630
nātūra 466
Nazaraeus 124
Nazarēnus 125
nervus I 63
nota 465
-ntis (suf.) 281, 294
offerre 198
oleum 202
opīnio 738
ornātus 215
orÿza 564
paeōnia 518
palaestra 130
palātium 487
palma 741
pandūra 224
panna 493
pantex 492
pāpa 529
papula 131
papÿrus 529
pār 531
paralysis 496
parasītus 478
pastināca 501
patina 493, 741
patrōnus 742
pāva 534
pāvo 533
pelicānus 743
pēnicillus 512
pentateuchum I 90
peregrīnus 511
pergamēna 496
pestilentia 732
petroselīnon 515
phalangae 236
Pharisaeus 63
phaseolus 297
philosophārī 63
philosophus 714
pila 744
pingere 137
pix 516
plāga 519
plāgāre 519
planca 236
polīre 524
polītīa 485
pondus 295
pontifex 529
porta 746
prīvilēgium 540
prōcūrātor 142
psalma 748
psalmista 748
psalmus 748
pugillārēs 144
pulpitum 144
purpura 748
puxis 246
quadra 107
quadrātus 100
Quadrātus (avd.) 100
racēmus 555
rāpa 84
raptim 550
raptus 550
rebellio 148
rebellis 148
refōrmāre 556
regēns, -entis 146
revidēre 558
revīsio 750
revocāre 559
Rōmāna 564
Rōmānus 564
rōrāte coeli 550
rōs marīnus 751

rosa 568
rōsmarīnus 751
rūta 570
saccus 571
Saddūcaeus 151
sagum I 74
sāl nitrum 571
salvia 158
Samaritānus I 78
sapphīrus 605
satanās 608
Saxonia (top.) 572
scandalum 619
schola 618
Scōtia (top.) 164
Scōtus 160
scrīnium 582
smaragdus 623
Sodomītae (pl.) 586
sparganum 628
spīca 630
spūma 638
strūthio 598
studens, *-entis* 599
studēre 156
studium 756
subaerātus 505
subditus 481
subjectio 156
subtīlis 600
subtīlitās 600
succedere 156
sūcus 43
supplicātio 156
sȳcophanta 575
sȳcophantia 754
syllaba 164
talentum 642
templum I 20
terebinthina rēsīna 648
terebinthus 648
testāmentum 758
thēriacus 172
Tīmotheus (dial.) 447
-tor (suf.) 271
tractus 651
trāditio 759
trāgula I 70
tribūnal 652
triumphāre 652
triumphus 652
tumultus 174
turbāre 655
turbātio 655
valēre 34
vannus 674
variāre 662
versus 668
Vestāles I 20
(*vinca-*)*pervinca* 228
vīnum 184
viola 300
virgula I 20
Volcae 184
zēlōtēs I 26
zingiber 328

Latina vulgaris

cappōne 356
ceresia I 46
**expunctum* 634
papex 529
zaco(*-nus*) 692

Viduramžių lotynų

absolutio 209
absolvere 12
accisia 46
adamaschus 195
administrare 196
administratio 196
administrator 700
adventus 196
adversarius 700
agens, *-ntis* 701
agnus 13
agresta 199
alba 701
altare 203
altarista 203
altarium 203
alterare 17
alteratio 17
amarenus 458
ambitio 203
ambo, *-onis* 204
angelus 18
Anglicus 19, 329
apostolus 207
apotheca 210
apothecarius 210
appellare 208
appellatio 208
archa 702
archangelus 21
archi- 21, 211
archiepiscopus 211
arci- 21, 211
arcora 202
arenda 211
arendator 212
armata 214
armatura 215
arrendare 212
arrestare 212
arrestum 212
articulus 216
assessor 217
auctio 24
aut(*h*)*or* 703
baccalarius 222
bancarius 27
banca rupta 225
bancus 225
barbarius 222
barducium 226
barellus 227
bassus 239
bastardus 28
bastia I 73
bat(*t*)*us* 705
beccus 230
bendellum 234
Bernardinus 231
Bernardus Claraevallensis 231
bestia 231
birotum 241
bisacia 30
bota 229
brasilium 33
buccina 145
burdare 250
bursa 250
but(*t*)*icula* 252
buxis 545
byssus 705
cabbala 337
caementa, *-um* 707
caementare 255
caepul(*l*)*a* 257
calamaris 341
calvaria 344
camara 85
camis(*i*)*a* 346, 347
canaparius 722
canapis 86
cancellaria 348
cancellarius 348
cancelli 348
canonia 722
canonicus 347
canthus 350
canticum 351
cantor 349
capatus 338
capella 355
capellus 353
capitaneus 354, 369
cap(*p*)*a* 338, 352, 354
cap(*p*)*ellanus* 355, 723
cappuccinus 723
capsa 88
capucium 358, 723
caputior 357
caputium 358
carabus 726
carmesinus 360
carmisinus 361
carretum 360
carretus 360
carrum 384
Cartusia (top.) 362
castellania 368
castellanus 368
cataneus 368
catharus 339
cathechizare 93
catholicus 368
cat(*t*)*us* 93
cavallus 370
census 267
chrisma 397
chronica 728
circator 255
citrio 260
clarare 97
clavis 379
clostrum 379
clyster 97
coemeterium 258
collare 344
collarium 344
collatio 343
collator 725
collecta 84
collegium 343
colonia 343
commendarius 345
commendatarius 345
commissarius 85

commissum 85
communicantia 100
communio 382
compania 382
confectum 726
contentare 350
contractare 351
corall(i)um 382
corbona 360
corona 361
crata 390
crisma 397
cucullus 400
cultra 341
cu(p)pa 402
curba 383
cydonia 286
decanus 57
declarare 273
declaratio 711
decretalis 711
decretare 274
delicatus 274
devotus 50
diabolus 276
diama(n)s 276
diamantum 276
diamantus 276
dignitarius 276
diocesia 276
diœcesis 276
disciplina 277
disputare 277
disputatio 711
doctor 270
doctor medicinae 270
draconarius 279
dragantea 52
dragma 712
dux 54
eleemosyna 332
elemosina 332
elephantus 288
evangelium 289
examitum 14
excommunicare 75
exsecutio
falsum 292
familia 294
febris 298
febris scarlatina 620
ferre 298
figura 300
figurare 300
figus 298
filia 63
firmare 31
flasca 301
folium 301
fol(l)are 486
forma 296
formare 302
Franci (pl.) 303
Francia (top.) 714
Francus 303
fullaricium 486
fundamentum 304
fundare 304
fundatio 303
fundator 714
fundere 304
fundus 544
furia 714
fustaneum 405
fusum 544
galanga 306
gelatria 306
generalis 334
Graecia (top.) 716
grata 716
grossus 314
gustus 317
gyrare 688
haeresia 717
haeresis 717
haereticus 21, 717
herba 288
herbaticus / -um 288
hircus 79
historia 718
honorare 322
hortensis 719
hospitale 632
hostia 719
humerale 326
humor 326
hymnus 718
idolatria 224
incaustum 720
Indianus, a, um 73
insalata 572
intentio 720
interdictus, -um 720
ircus 79
jesuitus 335
kalendarium 342
laicus 730
lamentatio 417
lamma 111
lampas 418
larva 419
lavandarius 413
lavanderius 413
lavare 110
laxare 417
lazarus 413
lazuri(m) 414
lectio 416
legare 416
legatio 731
legatus 731
libisticum 425
limo, -onis 421
Lipsia (top.) 111
litania 423
lit(t)era 423
lubisticum 425
lucifer 732
lustrum 425
Macedonianus 733
majorana 434
malmasia 438
mandala 450
mandatum 733
manganum 433
manicula 441
manipularium 734
mantellum 441
materia 447
materiale 448
mathematicus 117
matricula 451
matutina 336
**medialia* 118
mediolanensis I 31
Mediolanum (top.) I 31
meditare 118
minister 121
minutia 735
miser 122
missa 455
missale 122
modus 432
monarcha 735
monstra 462
monstrantia 736
monstrare 123
mortarium 449
murare 464
musca 461
muscata 460, 461
muscatum 461
myrta 454
nota 465
oblata 139
octava 701
ocularium 200
officialis 738
operare 197
operari 197
operatio 738
ordinare 127
ordinarius 211
organista 213
organum 213, 702
originale 476
panceria 492
parcus 497
parochia 495
patella 503
paternoster 532
patina 741
patriarcha 742
pectorale 136
pelegrinus 511
pelusia 236
peregrinans, -antis I 77
peregrinare 137; I 77
peregrinari 137
peregrinatio 137
peregrinus I 77
pergamen(t)um 496
perla 743
perula 743
pilarium 301
pilarius 301
placea 520
plaga 519
plastrum 521
plebania 519
plebanus 745
politia 485
pompa 525
pondus 304
pontificale 746
porta 302
positum 502
possessio 746
postilla 741
practicare 536
praepositus 534
praelatus 746

pressa 541, 542
prior 537
privilegia 540
proba 534
procuratio 207
procurator 142, 208
provisio 748
psalmista 748
purgatorium 267
quaestio 729
quarta 406
quartarium 406
quitare 408
quitatio 408
quitus 408
rabarbarum 546
rata 553
rebellio 148
recepta 749
referendarius 749
regens 146
regestum 556
registrum 556
regula 749
reliquiae 557
reliquiarium 749
renda 557
risium 564
risus 564
rosarium 555
rupta 553
rut(t)a 553
sacramentarii 151
sacristanus 185
sacristia 677
saja I 74
sajum I 74
scandalum 619
scapularium 620
scarlata (*-um*, *-is*) 164, 608
scarpa 578
scatula 621
sc(h)ola 618
secretarius 753
seminarium 574
servitium 575
signare 41, 692
signatura 258
simoniacus 575
situatio 754
spada 632
spatha 632
spatiari 153
spensa 590
spicarium 631
statio 593
statutum 755
stipa 155
stola 755
studium 756
subditus 'pavaldinys' 481
subditus 'pavaldus' 481
Suecia (top.) 639
summa 156
syllaba 41
syllabyzare 164
tabla 640
talentum 642
taxa 758
taxare 641
tegula 254
testamentum 758; I 62
titulus 759
tractare 'maitinti' 651
tractare 'aiškinti' 759
tractatus 651
tractoria 652
traditio 759
tunica 648
turris 656
umbrella 242
unio 657
universale 761
urinal 177
vacantia 660
varietas 662
versus 668
vesper 471
vespera 471
vicarius 762
vigilia 762
vigiliae 300
vinetarius 184
visitare 671
vocatus 660

Dirbtinės (mokslo terminų) lotynų

aqua vitae 199
avis Canaria 347
Brunella 245
caulirapus 84
hortensia 719
Prunella 245
Rheum barbarum 150
Valeriána 34

Romanų

Nenustatytos romanų (kalbõs) žodis

**croge* 396

Senosios italų

giudio 697

Italų

agresto 199
allarme 109
altana 202
archibugio 214
arcobugio 214
armatura 215
balaùstro 223
bancarotta 225
banchettare 225
banchetto 225
banchiere 27
banco 225
bandura 224
barbière 222
barile 227
bassetto 229
basso 239
bastia I 73
batto 705
birbante 31
biroccio 241
bombasino 26
camiciola 346
cappelluccio 353
cappuccio 358
caraffa 89, 358
caraffina 89
carmosino 361
carretta 360
càrta 385
casimir(a) 94
catana 368
cattano 368
caulofiore (dial.) 83
caulorapa (dial.) 84
cavaliere 370
cavallo 370
cavolfiore 83
cavolorapa 84
cerro 46
cetra 260
cioccolata 44
cocco 105
coltre 341
compagnia 382
corallo 382
coronazione 384
cortina 362
credenza 391
(*da*) *damasco* 195
dragone 279
falbala 291
far buzzo 252
fazzoletto 128
foglia 301, 302
francolino 142
fustagno 405
galleria 64
girandola 688
giubba 335
giubbone 698
giudeo 697
giudio 697
giuppone 698
grata 716
insalata 572
l'aggio 414
lasagna 413
lavanda 413
lazzaretto 413
limone 421
liuto 426
lustro 425
macarone 435
macaroni (pl.) 435
malvasia 438
manichetta 441
maniglia 440
Marci pane 441
marinara 442
marinato 117
marzapane 441
matta 447
medaglia 118
minio 735
moschetto 461
mostarda 461
mostra 462
òbbligo 194
(*om*)*brello* 242
palazzo 487
pantòfola 494
parasole 496
passamano 499

pastetta 503
pàttino 504
pederasta 136
pistola 517
pistoletto 517
porcellana 141
posta 502; I 63
pugnale 543
rabarbaro 546
rischio 563
riso 564
saione I 74
sala 571
salata (dial.) 572
scarpa 578
scarpetta 578
schiuma 638
servito 575
soldato 688
sottana 603
spada 632
sparagio 628
spaziare 153
stanza 594
succada 43
tabacco 640
taglia 650
(*tela*) *cerata* 38
tulipano 654
zafferano 610
zimarra 44
zucca 43
zuccata 43
zuccherato 43
zucchero 263

Senosios prancūzų

arest 212
asme 217
Barthelemieu (avd.) 28
bourderie 250
buisine 145
canton 350
cors 312
dance 643
dancier 644
dragon 279
françois 303
gingembras 328
harnois 71
jupe 335
lampe 418
mahomet 114
Matthieu (avd.) 430
matthiole 429
mumie 459
muscatel 461
pancier 492
passeporte 502
quartier 406
quit 408
rent 557
rote 553
targe 646
torin 656

Prancūzų

agrafe 313
alarme 109
à part 206
arquebuse 214
Arras (top.) 22
atlas 219
automobile I 65
baille 223
bayonnette 221
bal 224
banqueroute 225
banqueter 225
banquier 27
bateau 705
bécasse 230
bête 31
blouse 236
bonbon 32
botte 229
boule 248
bourd 250
bouteille 252
bracelet I 71
cachemire 94
cahier 341
camisole 346
canton 87
capote 356
capuchon 354
carafe 358
caravane 89
casaquin 93
caserne 364
casquette 92
cavalier 370
châle 606
Châlons (top.) 37
chamarre 44
Chartreuse (top.) 362
chevalier 559
chic 603
cisoires 261
coco 105
coffre I 63
collation 343
collier 344
contrefait 87
corde 724
cordelle 724
cornette 90
corset 313
coulant 99
courant 403
courbe 383
courrier 403
courtine 362
daus (dial.) 656
délicat 274
diamant 276
dix 51
douzaine I 59
embarras 203
esprit 592
falbala 291
filou 516
franc-maçon 497
francolin 142
frisure 303
galerie 64
garniture 308
gaze 65
général 334
girandole 688
gouvernante 68
humour 326
idée fixe 138
jaque 78
jésuite 335
l'agio 414
lambris 418
lame 111
lamé 111
laquais 422
larve 419
lazaret 413
Mahomet (avd.) 114
mahométan 114
maître 451
maraud 445
mariage 442
Matthieu (avd.) 430
melasse 119
mode 432
mousquet 461
moutarde 461
pantoufle I 61
parasol 496
patin 504
patrouille 505
(*peau de*) *chamois* 678
pédéraste 136
pèlerin 137
pèlerine 137
photographier 298
pintade 137
pistolet 517
polir 524
porte-monnaie I 71
potage 141
recrue 557
remise 148
ressort 148
reste 558
reviseur 750
risque 563
rival 149
rouge 150
salle 571
sause 586
serviette 575
soutane 603
spicanard 630
tabac 640
tabagie 640
tablature 12
talent 642
taxi 642
taximètre 642
trailler I 70

Ispanų

canario 347
casco 92
cigarra 258
cigarro 131, 258
corcho 383
farpado 62; I 79
melaza 119
papagayo 495
tabaco 640

Portugalų

coco 105
pintado 137

Rumunų

căşărie 365
cúrtu 106

Keltų kalbų

Prakeltų

**attrebā* 22

Galų

mediolanon I 31
uellaunos 37

Kornų

manal 450

Graikų

Linijinio B rašto (resp. Kretos ir Mikėnų laikotarpio)

po-ni-ki-ja I 86

Senosios graikų

ἀδάμας, -αντος 276
Ἀθηναῖος 219
Αἰγύπτιος 713
αἵρεσις 717
αἱρετικός 21, 717
ἄκορος I 46
ἀλάβαστρος 201
ἀλόη 15
ἀμάρακος 434
ἄμβων 204
ἀμύγδαλον 453
ἄνηθον 206
ἄνισον 206
ἀποθήκη 210
ἀρσενικόν 216
ἀρχάγγελος 21
ἀρχι- 21, 211
ἆσθμα 217
ἀσπάραγος 628
Βαβυλών (top.) 25
βάλσαμον 25
Βαρθολομαῖος (avd.) 28
βασιλίσκος 230
βολβός 247
βούβαλος 229
βύρσα 250
βύσσος 705
Γολγοθᾶ (top.) 344
Γολιάθης (avd.) 64
Γραικοί 315
γραφή 298
Δαμασκός (top.) 195
διάβολος 277
δραχμή 712
Ἑβραῖος 59
ἔγκαυστον 720
εἰδωλολατρεία 224
ἔλαιον 202
ἐλέφας 288
ἔμπλαστρον 521
ἐξάμιτον 14
ἐσσήν I 85
Ἐσσῆνες I 86
ζηλωτής I 26
ζιγγίβερις 328
Ἡρῴδης (avd.) 717
Ἡρῳδιανοί 717
θεός 447
θηριακά 172
Ἱεροσόλυμα (top.) 80
Ἰουδαῖος 697
Ἰουδάς (avd.) 81
ἱστορία 718
ἱστορικός 719
καβάλλης 370
καθαρός 339
καμάρα 85
κάμινος 346
κάνναβις 86
κάππαρις 353
κάπων 356
κάρδαμον 724
καρδάμωμον 724
κάστανος 365
κέδρος 707
κέρασος I 46
κηρύκειον I 21, 107
κιθάρα 260, 709
κιθαριστής 709
κιννάβαρι 42
κίνναμον 259
κιννάμωμον 259
κοιμητήριον 258
κοράλ(λ)ιον 382
κορίανδρον 100
κορίαννον 100
κόφινος I 63
κροκόδειλος 727
κρύσταλλος 392
κρωσσός 398
κυδώνιον μῆλον 286
κύμβαλον 258
κύμῖνον 380
κυπάρισσος 260
κωμῳδία 725
λάζαρος 413
Λάζαρος (avd.) 413
λαμπάς 418
λαμπτήρ 731
λάσανα 413
λείριον 420
λεόπαρδος 108
λίνον 426
μάγγανον 433
μάγνης 433
μαθηματικός 117
μάρμαρος 442
μέλισσα I 85
μῆλον 450
μόναρχος 735
Μονεμβασία (top.) 438
μόρον 458
Μοσσύνοικοι 445
μύρτος 735
Μωϋσῆς (avd.) 115
νάρδος 630
νάφθα, νάφθας 737
ὄργανον 213, 702
ὄρυζα 564
παιδεραστής 136
Παιονία (top.) 518
παιωνία 518
παλαίστρα 130
πανδοῦρα 224
πάπυρος 529
παράλυσις 496
παράσιτος 478
πατάνη 742
πελεκάν 743
πεντά-τευχος I 90
περγαμηνή 496
πετροσέλινον 515
πληγή 519
πολιτεία 485
πορφύρα 748
πυξίς 246, 545
ῥόδον 568
ῥοζά (dial.) 568
σάκκος 571
Σαμαρείτης I 78
σάπφειρος 605
σατανᾶς 608
σεῦτλον 47
σκάνδαλον 619
σμάραγδος 623
Σοδομῖται 586
σπάθη 632
σπάργανον 628
στολή 755
στρουθός, στροῦθος 598
συκοφάντης 575
συκοφαντία 754
συλλαβή 164
συναγωγὴ 618
σχολή 618
τάλαντον 642
τερέβινθος 648
τιμή 447
Τιμόθεος (avd.) 447
τραγάκανθα 52
ὑάκινθος 717
ὕμνος 718
ὑπόκρισις 72
ὑποκριτής 718
ὑπόστασις 741
φάλαγξ 236
φαρισαῖος 63
φάσηλος 297
φιλόσοφος 714
φοῖνιξ I 86
Φουά (avd.) I 86
φῶς 298
Χάμ, Χάμας 346
χάος 310
χάρτης 385
χιτών I 86
χλωρός I 71
χολέρα 256
χορδή 724
χρονικά 728
ψαλμός 748

Vėlyvojo laikotarpio senosios graikų

ἄγγελος 18
ἄγουρος I 15
αἱρετικός 21
ἄμβων 204

ἀπόστολος 207
ἀρχιεπίσκοπος 211
βαρδούκιον 226
βισσάκιον 30
Βλασίων (avd.) 32
διάκονος 692
διοίκησις 276
δισ(σ)άκ(κ)ιον 30
ἐλεημοσύνη 332
ἐπίσκοπος 234
εὐαγγέλιον 289
Ἰησούς (avd.) 335
Ἰσκαριώτης (avd.) 75
Ἰσραήλ (top.) 76
κάραβος 726
καβάδιον 83, 338
Καθαροί 339
καθολικός 368
κανονικόν 347
κατηχέω 93
λαζάριον 413
λαϊκός 730
λιμόνι 421
λιτανεία 423
Μακεδονιανῆς 733
Μακεδονικός 733
Μακεδόνιος (avd.) 733
Ματθαῖος (avd.) 430
Μεσσίας 451
Ναζαραῖος 124
Ναζαρέτ (top.) 125
Ναζαρηνός 125
Ναζωραῖος 124
ὀργανικός 213, 702
*παντόφελλος I 61
παροικία 495
πατέλλα 503
πατριάρχης 742
Σαδδουκαῖος 151
Σίμων (avd.) 575
Σιμωνιανός 575
σπάργανον 628
χερούβ 708
χερουβίμ (pl.) 708
χερουβίν (pl.) 708
χρῖσμα 397

Viduriniojo laikotarpio graikų

ἄγουρος I 15

Indų ir iranėnų

Iranėnų kalbų prokalbės

**vrda-* 568
**vrīzi-* 564

Senosios indų

aguru 15
karabhá 89
citrá 40
bhṛṣṭí I 86
yamá I 18
çanipriya 605
çṛ̃gavera 328
vrīhí 564

Pāli

siṅgivera 328

Hindi

chīṇṭ 40

Šiaurės vakarų iranėnų

Midų

κάνδυς 402

Rytų iranėnų

Osetinų

sajægoj I 24, 111

Puštunų

vrižē 564

Pietvakarių iranėnų

Naujoji persų (farsi)

aygar I 46
chādar 160
gharmīdan 22
kaval 370
kurta 404
mom 459
momāyin 459
mūm 459
naft 737
qabāh 338
qanāviz I 75
qārīwān 89
saqa(l)lāṭ 608
saqirlāṭ(-doz) 608
ṣūr-nāy 602

Kitos ide. kalbos

Armėnų

kask-eni 365

Ne ide. kalbų

Semitų

Protosemitų

**ᶜabd-* 59
**bar-* 704
**pVrVš-* 63

Šiaurės semitų

Finikiečių

saqq resp. שׁקק 571

Rytų semitų

Akadų

(a)murdinnu 568
bāb-ili(m) 25
barraqtu 623
būṣu 705
ḫuriānum 100
kāribu 708

Vakarų semitų

Senosios aramėjų

būc resp. בוץ 705
bar resp. בַּר 294
barnāš resp. ברנש 294
bar talmay resp. בַּר תַּלְמַי 28
wardā' resp. וורד 568
māzōn resp. מָזוֹן I 91
tannāyīn resp. תניין I 86

Naujosios aramėjų

warda (dial.) 568
warde (dial; pl.) 568

Senosios hebrajų

'ahāl resp. אָהָל 15
'ahālīm (pl.) resp. אָהָלִים 15
'iš resp. אִישׁ 75
'El'ázor resp. אֶלְעָזָר (avd.) 413
bar resp. בר I 86
Bāḇél resp. בָּבֶל 25
bāḥūr resp. בָּחוּר 704
bāréqet resp. בָּרָקֶת 623
bāsām resp. בָּשֶׂם 25
Golyat resp. גָּלְיַת (avd.) 64
gulgṓlet resp. גֻּלְגֹּלֶת 344
Damméseq resp. דַּמֶּשֶׂק (top.) 195
Ḥām resp. חָם (avd.) 346
ḥāsīd resp. חָסִיד I 91
ḥéder resp. חֶדֶר I 91
ṯərēpāh resp. טְרֵפָה I 92
Yəhōšúᶜ resp. יְהוֹשֻׁעַ (avd.) 335
Yəhūdāh resp. יְהוּדָה (avd.) 81
yəhūdi resp. יְהוּדִי 697; I 102
Yərūšāláyim resp. יְרוּשָׁלַיִם (top.) 80
Yisrā'el resp. יִשְׂרָאֵל (top.) 76
kammōn resp. כַּמֹּן 380
kāšēr resp. כָּשֵׁר 727
kərūḇ resp. כְּרוּב 708
kərūḇīm (pl.) resp. כְּרוּבִים 708
kətṓnet resp. כְּתֹנֶת I 86
kuttṓnet resp. כֻּתֹּנֶת I 86
lāšōn qṓḏeš resp. לָשׁוֹן קֹדֶשׁ I 86
maccāh resp. מַצָּה I 89
mattityáhū resp. מַתִּתְיָהוּ 430
māzōn resp. מָזוֹן I 91
māhal resp. מָהַל 435
māšōy resp. מָשׁוֹי 115
māšīᵘḥ resp. מָשִׁיחַ 451
miqveh resp. מִקְוֶה I 92
Mōšeh resp. מֹשֶׁה (avd.) 115
nāzīr resp. נָזִיר 125
sapir resp. סַפִּיר 605
Sədōm resp. סְדֹם (top.) 586
'aḇdē JHVH resp. עַבְדֵי יהוה 59
'éḇed resp. עֶבֶד 59
'éḇer resp. עֵבֶר 'hebrajų eponimas' 59
'éḇer resp. עֵבֶר 'vieta kitoje pusėje' 59
'iḇrīt resp. עִבְרִית I 87
pāraš resp. פָּרָשׁ 63
pesah resp. פֶּסַח I 89
Pū'āh resp. פּוּאָה (avd.) I 86

caddīq resp. צַדִּיק I 91
cāḏōq resp. צָדוֹק 151
cīcīt resp. צִיצִית, ציצית 40
qāḏqōḏ resp. קָדְקֹד I 86
qāhāl resp. קָהָל I 91
qinnāmōn resp. קִנָּמוֹן 259
Qirya resp. קִרְיָה (top.) 75
rav resp. רַב I 90
śāṭān resp. שָׂטָן 608
šabbāt resp. שַׁבָּת 158
Šim'ōn resp. שִׁמְעוֹן 575
šōmrōn resp. שֹׁמְרוֹן (top.) I 78

Vėlyvojo laikotarpio senosios hebrajų (II šventyklos laikotarpis)

būc resp. בּוּץ 705
Yərūšālåyim resp. יְרוּשָׁלַיִם (top.) 80
Yēšūª resp. יֵשׁוּעַ (avd.) 335

Viduriniojo laikotarpio hebrajų[75]

bāḥūr resp. בָּחוּר 704
bāraytā' resp. בָּרַיְיתָא I 87
Golyat resp. גָּלְיַת (avd.) 64
haśkālāh resp. הַשְׂכָּלָה I 93
ḥeder resp. חֶדֶר I 91
ḥōšen resp. חוֹשֶׁן I 86
ḥªmiššāh ḥōmšē tōrāh resp. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה I 90
ḥāsīd resp. חָסִיד I 91
ṭallīt resp. טַלִּית I 92
līšān qōḏeš resp. לְשׁוֹן קוֹדֶשׁ I 86
Mōšeh resp. מֹשֶׁה 115
māšiªḥ resp. מָשִׁיחַ 451
məzōnōt resp. מְזוֹנוֹת I 91
məhal resp. מָהַל 435
məlammēḏ resp. מְלַמֵּד I 90
məšiḥā' resp. מְשִׁיחָא 451
mēzīḏ resp. מֵזִיד I 91
miḏrāšīm resp. מִדְרָשִׁים I 87
miqveh resp. מִקְוֶה I 92
mišnāh resp. מִשְׁנָה I 86
nōcrī resp. נוֹצְרִי 125
Nocrat resp. נָצְרַת (top.) 125
pārūš resp. פָּרוּשׁ 63
pərūšīm (pl.) resp. פְּרוּשִׁים 63
piyyūṭīn resp. פִּיּוּטִין I 87
caddīq resp. צַדִּיק I 91
cāḏōq resp. צָדוֹק 151
cəḏūqī resp. צְדוּקִי 151
cəḏūqīm resp. צְדוּקִים 151
qábbālāh resp. קַבָּלָה 337
qabcān resp. קַבְצָן I 90
qāhāl resp. קָהָל I 91
rabbīn resp. רַבִּין I 90
talmūḏ resp. תַּלְמוּד I 90
tōsefet resp. תּוֹסֶפֶת I 87

Naujosios hebrajų

barna:š resp. בַּרְנָשׁ 294
melamed resp. מלמד I 90
cimūt resp. צִמּוּת I 72
qabca:n resp. קַבְצָן I 90
roš-hašana resp. רֹאשׁ־הַשָּׁנָה I 72

Arabų

aṭlas 219
al-'ūd 426
babbaġâ' 495
barr (dial.) I 86
bor (dial.) I 86
burr- I 86
ǰubbah 335, 698
za'farān 610
sammûr 44
sukkar 263
qazz 65
qirmiz, *qirmizī* 361
kahwa 370
Karbala (top.) 358
lāzwardī 414
Muḥammad (avd.) 114

Chamitų

Egiptiečių (hieroglifų) kalba

Temesqu (top.) 195
w:d 705

Koptų

hrêri 420

Tiurkų

Tiurkų prokalbės

**kolak* 99

Rekonstruotosios tiurkų kalbų lytys

**ăγïr* I 46

Polovcų (kipčiakų) kalba

selebe 626

Čiuvašų

ăŭăp I 46

Senosios turkų

bajan 26
çerig 611
eğir I 46
karman- I 76
ordu 70

Turkų

aygır I 47
baklak 35
çizme 46
çubuk 256
dimi 50
dolama 49
dzyda 58
farfur 62
harap 549
ibrik 73
jastuk I 56
jazdek I 56
kahwe 370
kamçi 86
kamka 85
kantarma 349
käväl 370
kırbaç 359
kolak 99
kontoç 402
koz 93
kürtä 404
orda 70
pabuç 131
pala 487
šerdak (dial.) 753
tabur 641
torba 645
tülbent 654
tütün 649

Karaimų

cybuk 256

Totorių

айгыръ I 46
аргамак I 77
сурна 602
табор 641
тапчан 644
чадра 160
чатыр 369

Mongolų kalbų

Mongolų

оронго I 65

[75] Dėl Babilono ir Jeruzalės talmudų leksikologinio ypatumo – koreliuoti senosios hebrajų ir aramėjų leksiką, pirmajai suteikiant antrosios gramatinių ypatumų (Jastrow I: V–IX; Segal 1980: 5–7; Pérez Fernández 1997: 5–6) bei *tannāyīn* etiologinio / arealinio dupletinio charakterio (resp. Galilėjoje ir Samaroje vartota aramėjų, o Judėjoje – rabinų hebrajų kalba) (Pérez Fernández 1997: 1–4), viduriniosios hebrajų kalbos terminu apibrėžiamas vėlesniojo laikotarpio (nei Biblijos kalbos) hebrajų leksikonas *de origine*, t. y. remiantis etimologiniu principu.

Ugrų-finų

Vengrų

á(n)talag 19
bárd 226
bekecs 230
csizma 46
deres 275
dolmány 49
gyermek 310
hajdú 14
hajdúk (pl.) 14
harc 71, 324
kabát 338
kantár 349
karvas 364
katona 368
kép 376
Kocs (top.) 381
kocsi 381
korbács 359
kosár 365
köntös 402
magyar 432
pallos 487
pálca 488
pálcát 488
sereg 611
sódar 159
szablya 626
tábor 641

Kinų-tibetiečių

Kinų

tao čaŋ 644

Pietų Amerikos indėnų

Tabago 640

Šiaurės Amerikos indėnų

Tabago 640

Actekų

chocolatl 44

Šiaurinės Pietų Amerikos dalies indėnų aruakų

áku 640
tábu 640

Karibų indėnų kalbos

Galibų

tonka 650

Indoneziečių kalbų grupė

Malajiečių

kainamanis 259
kāyū mānīs 259

StEB I–II minimų autorių pavardžių rodyklė

Adomavičiūtė I. 18, 25, 389; I 14, 29, 40, 98
Alminauskis K. 115, 118
Ambrazas S. 235, 247
Anikinas A. 222

Balíkas Š. I 91
Balsys R. I 29
Barszczewska N. 247, 675; I 68
Batūra R. I 19, 106
Benveniste'as E. I 22, 109
Bernekeris E. I 13
Blažienė G. I 13
Borowska N. 532; I 14, 35, 98
Boryśas W. I 27
Brückneris A. I 10, 14, 16, 26, 27, 98, 103
Bulyko A. 745
Bušas O. 638
Būga K. 45, 77, 86, 263; I 13, 15, 21, 28, 34, 62, 81, 99, 108

Čepienė N. 16

Derksenas R. 371
Dinis P. U. I 14
Drotvinas V. 68
Dusburgietis P. I 19, 24

Eckertas R. I 14, 98
Endzelīnas J. I 13

Filičeva N. 52
Fraenkelis E. 45, 89, 118, 168, 219, 496; I 16, 21, 22, 27, 60, 103, 108, 109
Frischbieris H. 450, 705

Garbul L. I 25, 34
Gesneris C. I 88
Girdenis A. 200; I 49
Gritėnienė A. 104
Grumadienė L. 306
Hartknochas Chr. I 87
Herbinius J. I 87

Ivanovas V. 86

Jankowiakas M. 247, 675; I 68

Kabašinskaitė B. 118, 168, 182, 219, 240, 328, 355, 426, 456, 496, 721; I 33, 34
Kabelka J. 29, 45; I 10
Karaciejus J. I 14
Kardelis V. 20, 51, 274, 281, 411, 689; I 32, 62, 99
Kaukienė A. I 13
Kavaliūnaitė G. I 10
Kazak A. 696; I 54
Kostelnickis V. I 14, 29, 98
Krištopaitienė D. 29
Kruopas J. I 14, 98

Laučiūtė J. 20, 115, 371, 373, 376; I 14, 73, 98
Levinas Dž. F. I 13

Łowmiańskis H. 396; I 34

Machekas V. 52, 371
Martinijus W. I 29
Mažiulis V. 86; I 13, 16, 17, 19, 21–24, 103, 105, 107–111
Miklošičius F. I 15

Nalepa J. I 13
Nesselmannas G. H. F. I 13
Nosovičius I. 373
Nowowiejskis B. I 14, 99

Ostrowskis N. 599, 696; I 53, 54
Otrębskis J. I 14, 28, 47, 98

Palionis J. 377; I 10, 14, 27, 29, 98
Passarge L. I 21
Petitas D. I 26
Praetorijus M. 705; I 20
Przybytek R. I 13

Rejzekas J. 52
Romanowskis A. I 84

Sabaliauskas A. 20
Schmalstiegas W. R. I 14, 98
Siatkowskis J. I 27
Siaurukienė H. I 14, 98
Skardžius P. 36, 75, 77, 196, 251, 519, 681; I 10, 14, 26, 29–32, 98–100
Sławskis F. I 27
Smoczyńskis W. 19, 165, 222, 299, 387, 396, 424, 543, 547, 560, 596, 609, 684; I 10, 11, 13–15, 25, 49, 59, 82, 98
Stangas Chr. I 60
Stecko P. I 37
Sudnik T. I 14, 98

Šanskis N. 271; I 27
Šapošnikovas A. 568; I 27
Švambarytė-Valužienė J. 18, 148

Temčinas S. 274, 431, 596, 609
Tolstaja S. I 24
Topolska M. B. I 84
Toporovas V. I 19
Trautmannas R. I 13
Trubačiovas O. 371

Ulčinaitė E. I 84
Urbas D. 525
Urbutis V. 28, 36, 195, 222; I 27, 29–35, 47, 72, 99, 100

Vanagienė B. 215, 316, 350
Varonas M. T. I 17
Vasmeris M. 52, 260, 285, 303, 360; I 25, 27
Vidugiris A. 181
Vitkauskas V. 65

Węgorowska K. I 14, 99
Wojczulis J. I 14, 99

Zaikauskas E. I 10
Zinkevičius Z. 45, 251
Zoltánas A. I 30, 34

Žuravliovas A. I 27

Kregždys, **Rolandas**

Kr-151 Lietuvių kalbos polonizmų žodyno specifikacija / Charakterystyka słownika polonizmów w języku litewskim = Polish loanwords in Lithuanian – Lexis specification (Studia Etymologica Baltica I): mokslo studija / Rolandas Kregždys – Vilnius : Lietuvių kalbos institutas, 2016. – 288 p.

Santr. angl. – Bibliogr.: p. 122-167. – R-klės: p. 192-287

ISBN 978-609-411-170-9

ISSN 2424-5615

Studia Etymologica Baltica I (StEB I) publikuojama mokslo studija *Lietuvių kalbos polonizmų žodyno specifikacija / Charakterystyka słownika polonizmów w języku litewskim*, kurioje apibrėžiama lenkybių identifikavimo metodika bei kriterijai.

Veikalas yra skirtas ne tik specialistams (lingvistams, istorikams, kultūrologams, sociologams), bet ir visiems, besidomintiems lietuvių ir lenkų tautų kalbinio ir kultūrinio paveldo autentiškų reliktų verifikacija.

Rolandas Kregždys

LIETUVIŲ KALBOS POLONIZMŲ ŽODYNO SPECIFIKACIJA /

CHARAKTERYSTYKA SŁOWNIKA POLONIZMÓW W JĘZYKU LITEWSKIM

Mokslo studija

Redaktorė – Margarita Dautartienė

Dailininkė ir maketuotoja – Skaistė Ašmenavičiūtė

Tiražas – 300 egz.

Išleido Lietuvių kalbos institutas, P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius, *www.lki.lt*

Spausdino UAB „Petro ofsetas“, Naujoji Riovonių g. 25C, LT-03153 Vilnius

Studia Etymologica Baltica (StEB) – recenzuojamas ir redakcinę kolegiją turintis tęstinis mokslo leidinys, pradėtas publikuoti 2016 m. Lietuvių kalbos institute.

StEB spausdinami mokslo studijos, monografijos bei moksliniai žodynai, kurių tiriamasis objektas – lietuvių ir / ar kitų baltų (latvių, prūsų) kalbų struktūriniai elementai (žodžiai, afiksai, frazeologizmai ir kiti sintaksiniai junginiai), šių kalbos ženklų lyginamoji istorinė analizė resp. dinamiškų ir invariatyvių (etiologijos aspektu) elementų identifikacija ir kodifikacija.

ISBN 978-609-411-170-9